MÉ VELITELSKÉ OPERACE

OTTO SKORZENY

OTTO SKORZENY

MÉ VELITELSKÉ OPERACE

TUTO KNIHU VĚNUJI

TĚM PRAVÝM HRDINŮM

DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY:

RUSKÝM A NĚMECKÝM PĚŠÁKŮM

ČÁST

KAPITOLA PRVNÍ

Právo národů na sebeurčení

Vymyšlená trojice Borghese-de Marchi-Skorzeny - Mladá léta ve Vídni - Tragédie německého národa v rakouském státe - Studentem: Období soubojů - Baldur von Schirach zakazuje studentské spolky -

Inženýrem: práce, sport a politická angažovanost pro sjednocení s Německem - Goebbels ve Vídni - Dollfuss staví marxisty a národní socialisty mimo zákon - Nejasnosti kolem nezdařeného puče - Svatební cesta do Itálie -

Potlačení puče.

Už skoro třicet let mne jistí zpravodajové, novináři, rozhlasoví a televizní reportéři vydávají za

„nejnebezpečnějšího muže Evropy“. Koncem listopadu 1973 jsem se například při letmé četbě novin ve své kanceláři v Madridu dozvěděl, že jsem strůjcem státního převratu v Římě. Nebyl jsem tím ani překvapen, neboť ve fantazii mnohých novinářů jsem způsobil již v minulosti nesčetné státní převraty, spiknutí a únosy nejen v Evropě - ušlechtilý původ

koneckonců zavazuje -, nýbrž i v Africe a na obou amerických kontinentech. Ve zmíněném římském spiknutí se mělo jednat o čin zrádcovské trojice: mne, prince Valena Borgheseho a právníka de Marchiho, vůdce M.S.I. Po provedení přípravných akcí jsem italským povstalcům údajně obstaral čtyři letadla typu *Fokker.* Kde bych je tak asi vzal?

Dne 23. 11. 1973 jsem odpověděl na dotazy Manuela Alcala **z** madridských *Informaciones:*

„Je podivné, že kdykoliv má italská vláda čelit závažným problémům, cítí se být ohrožena nějakým spiknutím. A je neméně pozoruhodné, že již podruhé v krátké době dává odhalené spiknutí do spojitosti se mnou. Před více než rokem byly u prince Borgheseho nalezeny dopisy, které jsem mu sice napsal, ale které neobsahovaly nic překvapivého. Nás dva totiž už od roku 1943 váže dlouholeté přátelství z válečných let. Zmíněná korespondence nemá nic společného se zradou ani se spiknutím proti italské vládě. S Valeném Borghesem jsem nebyl v sebemenším styku pres šest měsíců a co se pana de Marchiho týče, toho jsem v životě neviděl a o jeho existenci jsem ani nevěděl. Rád bych jasně řekl ještě jednou, že od konce války jsem se do žádných politických či vojenských záležitostí žádného státu nezapojil a byl bych odmítl jakýkoliv návrh, pokud by mi byl v tomto směru učiněn.“

Tentokrát jsem se mohl odvolat a můj protest byl uveřejněn. Mám však tisíce článků z novin i časopisů - většinu z nich mi poslali přátelé, které mi připisují ty nejfantastičtější, nejpodlejší a nejpodvratnější činy a plány. Tisíce dalších publikací po celém světě rozšiřovaly podobné zvěsti a pomluvy, někdy i s vyloženým úmyslem silně podpořit určité politické zřízení.

Nebyl jsem tím ovšem postižen pouze já sám. Mám na mysli své kamarády, po jejichž boku jsem bojoval, ty statečné vojáky, kterým jsem velel a kteří zahynuli ve válečném běsnění. Mnozí z nich padli čestně na bojišti, ve stepích či lesích ciziny, nebo zmizeli v zajateckých táborech. Myslím, že je třeba vědět, že každý z těchto mužů - přes svou účast ve špinavé válce - bojoval čestně. I sám nepřítel to uznával.

Navzdory veškerým narážkám pevně věřím, že vojenská čest existuje a existovat bude, dokud budou existovat vojáci nebo dokud jedna polovina naší planety nevyhladí druhou. Vždy je však možné poučit se z minulosti.

Touto knihou se nesnažím vybudovat si „dementi“. Je to kniha svědka nedávné minulosti, který měl Čas zamyslet se nad událostmi nedávné doby a jejími účastníky a nad tehdejšími podmínkami a záměry.

Je to kniha svědka, jehož největší smůlou bylo, že byl německým vlastencem narozeným roku 1908 ve Vídni, v hlavním městě Rakousko-Uherska.

Když jsem se dříve zmínil o údajném triumvirátu Borghese-de Marchi-Skorzeny, vzpomněl jsem si - s pocitem jisté lítosti - na dvě jiné trojice, o nichž jsem se musel učit v roce 1919 na gymnáziu ve Vídni v hodinách *římských dějin.* Jednou z nich byla trojice Caesar, Crassus a Pompeius, druhou Octavius, Antonius a Lepidus: *Triumviri reipublicae constituendae...*

Bylo mi tenkrát deset let. Habsburská říše se právě rozpadla. Rakousko bylo nyní státem s pouhými 6

miliony obyvatel (z toho téměř 2 miliony ve Vídni) a rozlohou 83 000 km2. Bylo ochuzeno o průmyslovou oblast Čech, o zemědělskou oblast Maďarska a přišlo o přístup k moři. Bylo tedy nuceno buď žít v bídě, nebo se připojit k Německu.

Stále se mluví o „násilném připojení Hitlerem“ v březnu 1938. Avšak - právě jako sám Hitler, který se v Rakousku narodil - *my jsme přece byli Němci!*

Byli jsme Němci zrovna takovým právem jako Sasové, Bavoři, Švábové, Württemberkové a všichni ostatní členové německého společenství, z něhož bylo Rakousko vyloučeno teprve v roce 1866, po bitvě u Štýrského Hradce.

Po dobu devíti a půl století předtím bylo Rakousko - tzv. Ostmark - součástí německé říše. To je také důvod, proč převážná část Rakušanů hlasovala pro připojení. Když se poražené Rakousko mezi lety 1918 a 1922 v nouzi

obrátilo k „říši“, jednalo tak do jisté míry z pudu sebezáchovy. Všechny politické strany se zasazovaly o znovupřipojení k říši tak vehementně, že 12. listopadu 1918 a 12. března 1919

byly rakouským národním shromážděním přijaty dva nové zákony. Jimi bylo ustanoveno, že „Rakousko je v podstatě částí říše německé.“ Oficiální název nového státu kromě toho zněl: *Německé Rakousko.*

Spojenci ve Versailles a St. Germain se však navzdory „právu národů na sebeurčení“ zdráhali vzít ohled na volbu Rakušanů. Nezačlenili nás do říše.

V září a říjnu 1919 byly rakouská a německá říše ultimativně požádány, aby ve svých ústavách zrušily příslušné články týkající se spojení obou zemí. Rakouská vláda se pokusila apelovat na demokratické zásady a zorganizovala regionální lidové hlasování v Tyrolsku a v Salcbursku; to bylo v dubnu a květnu roku 1921. Výsledek: 145 302 Tyrolů hlasovalo pro připojení, 1805 proti.

V Salcbursku bylo 98 546 hlasů pro návrat k říši a 877 proti. Bylo to ale marné. Tenkrát přece nemohla být dotazníková anketa „řízena nacisty“. Ti ještě vůbec neexistovali.

Když se v roce 1931 tehdejšímu ministrovi zahraničí Schoberovi podařilo uzavřít celní a obchodní unii s Výmarskou republikou, svaz národů spolu s Nejvyšším mezinárodním soudem prohlásily tuto hospodářskou unii za „neslučitelnou s článkem 85 Versailleské smlouvy ze St. Germain“. Zato uplatňovali ujednání o evropských státních společenstvích podle plánu Aristida Brianda. Při prosazování všech těchto navzájem si odporujících a svévolných rozhodnutí brali pramalé ohledy na hospodářské, sociální, národní a historické podmínky; muselo to nutně vést ke zmatkům a krvavé revoluci. Dějiny Rakouska mezi lety 1918 a 1938 jsou tragédií, kterou lidé mé generace museli nevyhnutelně vytrpět.

Můj otec byl inženýr architekt a záložní důstojník dělostřelectva c.k. armády a měl to štěstí, že se z války vrátil domů.1 Mne sice lákala spise medicína, ale rozhodl jsem následovat příkladu svého staršího bratra astat se inženýrem.

V roce 1926 jsem se zapsal na vysokou školu technickou ve Vídni, kde jsem se ocitl ve společnosti bývalých frontových vojáků, kteří byli mnohem starší než já a nyní se snažili dokončit svá studia přerušená válkou a následnou strašnou krizí. Tito muži, kteří zažili boje a měli zkušenosti, jaké my jsme nepoznali, na nás měli silný vliv.

Můj otec byl liberál a věřil, že demokratický systém představuje pokrok ve srovnání s přežilou duální monarchií. Byl toho názoru, že politikou se mají zabývat vyvolení a nanejvýš schopní odborníci neposkvrněné morální kvality, a že není tudíž nutné, aby se občané podíleli na vládních záležitostech.

Avšak taková ideální vláda neexistovala ani za sociálních demokratů, ani za křesťanských socialistů, kteří následovali po nich. Musím přiznat, že mou generaci politika zajímala nevalně.

Co mne zaujalo, byla *flagelantská markomannie buršáckých sdružení* neboli studentského spolku, k němuž jsem náležel. Tyto spolky, známé pod jmény jako *Saxo-Borussia, Burgundia a Teutonia,* byly proslulé v Německu a Rakousku od roku 1848, tj. od doby revolučních hnutí, kdy sehrály nejaktivnější a vedoucí roli. Součástí tradice těchto původních studentských spolků byly šermířské souboje s dlouhými dvojsečnými meči.

Podle mého názoru to byla škola odvahy, chladnokrevnosti a pevné vůle. Já sám jsem se utkal čtrnáctkrát. Z té doby také pocházejí mé sečné rány. Dovoluji si říci, že tyto rány, kvůli nimž mne novináři označovali jako „ten posekaný“ nebo také „zjizvená tvář“, mají původ v bohaté tradicí a byly získány čestně.

Od roku 1935 byly tradiční spolky v Německu zakázány zásluhou Baldura von Schiracha, pozdějšího krajského velitele Rakouska. Tenkrát byl vůdcem hitlerovské mládeže (Hitlerjugend).

Členové buršáckých sdružení a studentských spolků nebyli ani snobové, ani pijani; byli to zapálení vlastenci. Jelikož jsem byl zklamán von Schirachovou nacionálně socialistickou reformou, chopil jsem se v roce 1938 příležitosti a řekl jsem mu to - a později jsem to řekl i Gustavu Scheelovi, říšskému vůdci studentů. Ten se mnou souhlasil v tom, že by se

staré studentské spolky měly znovu oživit. Reforma Baldura von Schiracha totiž pro výchovu studentské mládeže neučinila vůbec nic pozitivního.

Tato záležitost mi ležela na srdci. Koncem roku 1943 jsem při jednom jednání Hitlerovi vyložil, že studentské spolky vznikly v celé říši již roku 1848, v době, kdy německá mládež prokázala rozhodnou touhu po obratu, a že tato tradice byla v dobrém smyslu zachovávána v Rakousku. Studenti ze spolků dobrovolně pomáhali dělníkům a sedlákům, což svědčilo o jejich skutečně socialistickém a národním duchu. Mnozí z nich bojovali v ulicích proti rudé frontě a nemohli pochopit, proč se s nimi jednájako se snoby.

Přednést Hitlerovi myšlenky, které se příčily jeho vlastním, se nezdálo být možné. Tentokrát však naslouchal s největší pozorností. Na závěr řekl: „Vaše důvody jsou vskutku správné a přijatelné, Skorzeny. Děkuji vám, že jste mi je s takovou upřímností přednesl. V této chvíli však nejsou souboje tak důležité. Nejdříve musíme vyhrát válku. Potom si o vašich otázkách promluvíme znovu.“

Jakožto členové *Markomannie* jsme nosili bílé Čepice, černé pásy a bílé a zlaté ozdoby na prsou.

Každou první zářijovou neděli se shromáždily spolky školáků, gymnazistů a studentů spolu s davy lidí na náměstí Hrdinů, kde pod Černobíločervenými prapory oficiálně demonstrovaly za připojení k Německu.

Byla to jediná politická manifestace, jíž jsem se mezi lety 1920 až 1934 pravidelně zúčastňoval.

Zato jsem ale provozoval mnoho sportů: kopanou, lehkou atletiku, lyžování, jízdy na kajaku po krásném Dunaji a vyjížďky plachetnicí po jezerech naší alpské oblasti.

Roku 1931 jsem složil závěrečné zkoušky a obdržel inženýrský diplom. Budoucnost pro mladé Rakušany byla však velmi temná bez rozdílu tříd. Během první války a bezprostředně po ní jsme - tak jako mnohé měšťanské rakouské rodiny - poznali nedostatek, občas dokonce i bídu. Při značné

inflaci se nám nedostávalo potravin, uhlí a surovin. Pro půl milionu Rakušanů se nezaměstnanost stala až příliš trvalým povoláním.

Po zřetelném zlepšení situace mezi lety 1926 až 1930 došlo k celosvětové krizi Rakousko upadlo do hospodářské katastrofy zrovna v době, kdy jsem hledal zaměstnání. Než jsem mohl v tomto směru podniknout něco cílevědomého, našel jsem zcela náhodou práci - sice špatně placenou, ale později jsem se stal podílníkem ve významném stavebním podniku.

Jak už bylo ve stavitelství běžné, moji zaměstnanci a dělníci byli částečně socialističtí marxisté, částečně komunisté, ale to nám nepřekáželo v úzké spolupráci.

Hospodářská situace se mezitím neustále zhoršovala.

Rakouský národ žijící z dluhů byl závislý na cizích a hrabivých věřitelích, kteří kladli stále vyšší nároky, a křesťansko-demokratická vláda se jich nemohla nebo snad nechtěla zbavit. Hrůznou tragédii druhé světové války nelze pochopit bez pohledu na drama, které se odehrávalo v mé vlasti. Rozdělení Rakouska ve Versailles zanechalo v srdci Evropy nebezpečné vakuum. Hrozba komunismu nebyla vymyšleným přeludem. Bylo mi devatenáct let, když *Arbeiteneitung* vyzvaly ke všeobecné mobilizaci ve Vídni. To bylo v červenci roku 1927 a ještě dnes mám před sebou ty masové demonstrace, které se během dvou dnů změnily v krvavou vzpouru. Ještě dnes vidím, jak se komunisté vrhli na ředitelství policie a jak zapálili justiční palác, který se zanedlouho změnil v jediný obrovský ohnivý sloup.

Všechny katastrální dokumenty v něm uložené shořely. To bylo nepochybně také účelem marxistické mobilizace. Mně připadaly všechny ty pouliční bitky nanejvýš nesmyslné. Jedno bylo ale jisté, občané dostali strach.

Marxisté jako první zorganizovali ozbrojenou občanskou obranu, a sice tzv. republikánský *Schutzbund.* Proti nim stála nadšenecká domobrana prince Starhemberga a domobrana majora Feyho. Oba tyto sbory - bohužel výhradně jednostranické - představovaly vlastně skupiny politického převratu.

Ctižádost von Starhemberga a majora Feyho nebyla právě zanedbatelná. Vládu kancléře Dollfusse podporovali jedině proto, aby ho jednou sesadili. Starhemberg snil o tom, že se - díky podpoře Mussoliniho - stane regentem Rakouska, podobně jako se admirál Horthy stal regentem Maďarska. Brzy se však dočkal zklamání. Nakonec nalezl útěchu u filmové herečky Nory Gregorové, do níž se vášnivě zamiloval. Kancléř Schuschnigg, který měl podle mínění duceho vzezření „melancholického kostelníka“, toho využil, a v květnu 1936 ho vyřadil z politického boje.

Marxisté se při nepokojích roku 1927 pokusili ovládnout rovněž univerzity. Chtěli jsme však zachovat mír, a tak byla založena akademická liga, jejímž praporečníkem jsem se v září 1927 - u příležitosti obvyklé manifestace na náměstí Hrdinů - stal já. Akademická liga byla ale zanedlouho politicky rozštěpena, pohlcena Starhembergovou domobranou a nakonec se z ní stal „Blok domoviny“. Tehdy jsem toto hnutí opustil.

Koncem roku 1929 učinila Německá nacionálně socialistická dělnická strana (NSDAP) v Rakousku značný pokrok. Veliký počet mladých přívrženců hnutí za znovupřipojení k Německu s ní sympatizoval.

Psalo se o mně, že jsem byl „nacistou od první hodiny“. Není to pravda. Často jsem vyjádřil své pochyby o tom, že by si moji krajané přáli, aby došlo k tak dalece fundamentální revoluci, k jaké je řečníci vybízeli.

Když však v září 1932 přijel dr. Joseph Goebbels do Vídně a měl zde proslov, byl to rozhodující okamžik. Strana nebyla tehdy ještě zakázána a shromáždění v Engelmannove krasobruslařské hale mělo ohromný ohlas. Zatímco pořádek venku zajišťovala rakouská policie, uvnitř byl záležitostí příslušníků SA v uniformách. Prapory s hákovými kříži, slavnostní písně a obřadnost dodaly tomuto setkání působivé zabarvení.

Goebbels mluvil dvě hodiny, jak míval ve svém nejlepším období ve zvyku. Rozebral situaci ve světě, žalostný stav Evropy po podepsání Versailleské smlouvy, marné boje politických stran, postoj Rakouska vůči Německu. Všechno, co řekl, bylo pádné, naprosto rozumné a založené na skutečnosti a odhodlání k plodné práci konečně sjednoceného národa. Řečník měl obrovský úspěch.

Přiznávám, že o několik týdnů později jsem podal přihlášku do strany, následován četnými krajany.

Nacionálně socialistická strana učinila v Rakousku velký skok kupředu. Dne 19. června příštího roku 1933 vymyslel kancléř Dollfuss jediný prostředek, jak zabránit jejímu růstu: zakázal ji. To byla jeho první chyba.

Nešťastný kancléř svým vlasteneckým úsilím ve skutečnosti nastolil pravou diktaturu tím, že se opřel o domobranu von Starhemberga a Feyho. Rozpustil parlament, rozhádal se s levicovými stranami a popletl si zápas s komunismem s honbou na dělníky. Ve strašlivých únorových dnech roku 1934 tekla v Linci, Štýrském Hradci i ve Vídni krev proudem.

Oběti? Přes 400 mrtvých a 2 000 zraněných, z toho přibližně 280 mrtvých a 1 300 zraněných z řad dělnictva. Tímto způsobem si svou takzvanou vlasteneckou frontou s konečnou platností znepřátelil dělníky. Sociální demokraté a národní socialisté, rovněž zakázaní, si nyní navzájem pomáhali. Začátkem předešlého roku byl Hitler ustanoven říšským kancléřem a několik mých kamarádů bylo přesvědčeno, že to nyní došlo tak daleko, že nacionálně socialistická revoluce v Rakousku je otázkou několika týdnů.

Já jsem toho názoru nebyl. Přesněji řečeno, moje činnost v nacionálně socialistické straně nebyla mezi zářím 1932 a červnem 1933 nijak pozoruhodná.

Po zrušení nacionálně socialistického hnutí v Rakousku jsem se omezil na výpomoc kamarádům, kteří byli uvězněni, pronásledováni nebo žili v ilegalitě. Poskytoval jsem pomoc i četným členům *Schutzbundu,* jimž hrozilo zatčení. Nešlo o spoluúčast v boji za ochranu marxistické ideologie, nýbrž o pomoc v tísni statečným lidem, kteří byli vtaženi do neblahého dobrodružství. Jeden z mých továrních mistrů jménem Ohler, ryzí komunista, který bojoval na barikádách, vykonával později v Rusku službu řadového vojáka tak statečně, že byl vyznamenán Železným křížem I. třídy. Období mezi lety 1934 až 1938 bylo tedy ve znamení jednoty vypovězených z marxistického i nacionálně socialistického tábora.

Málokteří z přívrženců znovupřipojení k Německu vsak mohli předvídat neuvěřitelnou událost, která se začala odvíjet začátkem července 1934. Tehdy došlo k nacionálně socialistickému puči, během něhož kancléř Dollfuss přišel o život.

Dnes víme, že Hitler poslal 9. dubna 1934 říšským vyslancům v zahraničí tajnou zprávu (viz: *Documents on German Foreign Policy*, sv. II., série C-459), v níž udává přesně toto:

„Je zřejmé, že problém Rakouska momentálně nelze řešit ve smyslu připojení.“ Rakouským záležitostem je nutno ponechat volný průběh, neboť evropské velmoci Malé dohody by veškeré pokusy v tomto směru považovaly za porušení smlouvy. Za těchto okolností se nám zdá vhodnější vyčkávat.“

Vůdci rakouského nacionálně socialistického hnutí, kteří byli v ilegalitě, nemohli předstírat, že o tomto nařízení nevěděli. Přesto bylo zosnováno spiknutí, které mělo Dollfusse donutit k odstoupení z funkce.

Na místo kancléře měl nastoupit důvěryhodný muž, a to Anton Rintelen, rakouský vyslanec v Římě.

Mlčení bylo ale porušeno a major Fey o tom přece jen zpraven byl. Podle oficiálních údajů byl Dollfuss smrtelně zraněn jedním z našich kamarádů jménem Otto Planetta v tmavé chodbě budovy spolkového sněmu, kde se diktátor nalézal v doprovodu majora Feyho, generálmajora Wrabela, nového státního tajemníka bezpečnosti Karwinského a strážce dveří jménem Hedvicek. Bylo to 25. července roku 1934.

Později mi začalo připadat, že role sehraná ministrem Feyem a pitva kancléře, vykonaná narychlo a za podivných podmínek, mi dovolují nahlížet na tuto „neprůhlednou záležitost“ z jiné strany.

Ti, kteří - v rozporu s pokyny z Berlína - chtěli postavit „říši před hotovou věc“, jednali zajisté s nejlepšími úmysly. Nevěděli však, že mnohem vyšší funkcionáři hrají dvojí hru. Mladí spiklenci, kteří neměli v úmyslu zavraždit kancléře, nevěděli nic o tom, že 25. července, od samého rána, sledují Feyovi agenti každý jejich krok. Bylo by tudíž snadné zadržet je, ještě než

by stačili zaútočit na kancléřský úřad a budovu rozhlasu. Nechali je však být.

Měli nařízeno použít zbraně jen v nejkrajnějším případě a mířit jen na nohy. V jednu hodinu odpoledne vystřelil Planetta na stín v chodbě vedoucí k archivu sněmovního paláce. Planetta však mohl být zatčen nejméně tři hodiny předtím.

Pučisté byli starší než já a byli zkušenými aktivisty již před zrušením strany. Neznal jsem je osobně.

Podařilo se mi zjistit, že Planetta opětovaně tvrdil, že *vystřelil jen jednou.* Kancléř byl však zasažen dvěma kulkami, z nichž ta, která mu uvízla v páteři, byla smrtelná. Když se Planetta sám přihlásil a doznal k činu, aby zabránil popravě svých kamarádů, nedělal si iluze: věděl, že jeho dny jsou sečteny.

Kdyby byl tedy jeden z kamarádů na jeho straně vystřelil, byl by jistě vypověděl, že vystřelil dvakrát, aby ho zachránil. V tomto směru je zde něco nevyjasněného, co nikdy nebylo vysvětleno. Jen někteří historici vědí, že jsem se nepodílel ani na organizaci spiknutí, ani na puči samém. Ve skutečnosti jsem se totiž v květnu oženil s mladou dívkou jménem Gretl, kterou jsem znal už čtyři roky a jíž tenkrát bylo devatenáct let. V té době jsme si vyrazili na motorce s postranním vozíkem do Itálie. V průběhu této velice sportovní svatební cesty jsme navštívili Bolognu, Benátky, Ravenu, Pisu, Florencii a Řím, a projeli jsme pohořím Abruzzi.

Na náměstí Piazza v Římě jsem poprvé slyšel Benita Mussoliniho, který měl ohnivý projev k davu z balkonu bývalého rakouského velvyslanectví, zabaveného Rakousku v roce 1916. Jelikož duce na mne udělal velmi dobrý dojem, shledal jsem také najednou, že za mého pobytu mezi Italy zmizely mé předsudky vůči Itálii. Během své cesty po různých zemích Evropy jsem učinil podobné závěry a pocítil jsem, že jsme vlastně jedna velká rodina, a že se snadno mezi sebou dorozumíme, budeme-li se vzájemně respektovat a zachová-li si každý z nás své zvláštnosti. Evropa je jako duha národů, jejíž jednotlivé barvy musí zůstat jasné a zřetelně odlišitelné. Po návratu z cesty po Itálii jsem se najednou ocitl ve středu politické vzpoury, která postihla Štýrsko, Korutany a Tyrolsko poté, co v rádiu oznámili, že se puč vydařil a

že dr. von Rintelen byl pověřen sestavením nové vlády. Ve skutečnosti se von Rintelen, který takto vlezl do pasti, pokusil o sebevraždu.

Vídeňští pučisté - po opětovném ujištění, že budou bez jakékoliv újmy na zdraví a životě převedeni přes bavorské hranice - odevzdali zbraně a byli okamžitě zatčeni! Úředně zveřejněné ztráty obnášely 78

mrtvých a 165 zraněných na straně vlády a přes 400 mrtvých a 800 zraněných na straně našich přátel.

Mnohým politicky činným nacionálním socialistům se podařilo uniknout do Německa. Někteří méně šťastní, jakož i marxisté, se setkali v koncentračních táborech, zřízených Dollfussem 23. září 1933 a později zvaných „administrativní internační tábory“. Dva z nich, Woellerdorf a Messendorf, nedaleko Štýrského Hradce, utkvěly obzvláště smutně ve vzpomínkách. Přes dvě stě spiklenců zde bylo postaveno před válečný soud a ihned odsouzeno. Šedesáti k smrti odsouzeným byl prezidentem republiky Miklasem trest zmírněn na doživotní nucenou práci, avšak sedm vůdčích nacionálních socialistů bylo popraveno oběšením. Byli to Franz Holzweber, který byl pověřen obsazením kancléřského úřadu, Otto Planetta, Hans Domes, Franz Leeb a Ludwig Maitzen, spolu s dvěma mladými členy Schutzbundu, Rudolfem Ansbockem a Josephem Gerlem, u nichž byly nalezeny výbušniny.

Rozsah potlačení vzpoury „autoritativní a křesťanskou diktaturou“ vyšel najevo až v červenci 1936 v souvislosti s amnestií, kterou vyhlásil spolkový kancléř Schuschnigg, nástupce Dollfusse: propuštěno na svobodu bylo tehdy 15 583 politických vězňů.

Dva roky předtím šli odsouzenci statečně na popravu. Cestou k šibenici volali:

„Ať žije Německo! Heil Hitler!“

Téhož roku, 25. července 1934, se Hitler zúčastnil v Bayreuthu představení opery *Zlato Rýna* od Richarda Wagnera. Zprávu o této tragické události přijal s ohromením a rozhořčením. Zároveň se dozvěděl, že Mussolini soustředil pět divizí podél hranic Štýrska a Korutan.

„Velký Bože, chraň nás před našimi přáteli!“ řekl tehdy Göringovi. „Tohle bude nové Sarajevo...“

Se souhlasem prezidentské kanceláře polního maršála von Hindenburga poslal ihned do Vídně papežova tajného komořího Franze von Pappena. Podstatné je, že styky mezi Vídní a Berlínem nebyly přerušeny. Styky přetrvaly, ale rakouská tragédie tím bohužel neskončila.

1) Za první světové války padlo v rakousko-uherské armádě 1 200 000 vojáků.

KAPITOLA DRUHÁ

Připojení

Cvičení v německém tělovýchovném spolku - Schuschnigg navrhuje svérázné hlasování: „tajné, bez hlasovacích kójí“ - Noc 11. března 1938 - Seyss-Inquart kancléřem - V prezidentském paláci: je zabráněno dramatu mezi SA a strážním praporem - Hitler z našeho pohledu - Odvolání a vítězné hlasování - Muži z druhého břehu Mohanu.

Dne 11. července 1936 Dollfussův nástupce Kurt von Schuschnigg oficiálně uznal, že „Rakousko je v podstatě německý stát“. Přesto však byl proti jeho sjednocení s Německem a zmobilizoval rakouskou policii k tomu, aby bezohledně potlačila všechny, kdo se vyjádřili, že takový názor mají.

Doufali jsme, že setkáním Hitlera a Schuschnigga v Berchtesgadenu 12. února 1938 se vztahy Rakouska k Německu budou normalizovat, aniž by se nám ovšem zdálo možné, že bychom mohli být brzy připojeni k naší německé vlasti. Byl jsem ale od roku 1935 členem německého tělocvičného spolku, sportovního svazu, který existoval jak v Německu, tak i v Rakousku. Tam jsem se zcela náhodně znovu setkal s četnými bývalými členy a stoupenci rozpuštěné strany. Netřeba snad dodávat, že všech 60 000 členů tělocvičného spolku bylo pro připojení k Německu.

V rámci našeho tělocvičného spolku jsme byli organizováni formou branných čet. Byl jsem vůdcem jedné z nich. Bylo nám zcela jasné, že komunisté a sociální demokraté se stali mistry v maskování svých

vojenských oddílů. Především jsme věděli, že Moskva dala svým organizátorům přesné pokyny k přípravě komunistické lidové fronty pod komunistickým vedením a k pomstě za Berlín na vídeňské půdě. Schuschnigg po svém návratu z Berchtesgadenu samozřejmě obsadil svůj kabinet novými lidmi a ministrem vnitra jmenoval Seyss-Inquarta. Tento výtečný právník a katolík byl - tak jako většina Rakušanů - pro připojení, aniž by ovšem v oné době náležel k nacionálně socialistické straně. Zároveň ale kancléř mimořádně usiloval o to, aby se s ním vůdci extrémní levice spojili proti nám. Nátlak Moskvy brzy vzrostl a tehdy se Schuschnigg rozhodl pustit se do dobrodružství, které mělo změnit osud Rakouska.

Středa 9. března 1938 udeřila jako hromová rána! Kancléř vyhlašuje na ne děli 13- března lidové hlasování o „svobodném, německém, nezávislém, sociálním, křesťanském a jednotném Rakousku“!

Berlín ho neprodleně obviňuje z „úmyslného porušení dohody dojednané v Berchtesgadenu“, z

„nahrávání do ruky Moskvě“ a z „úmyslu učinit z Vídně sovětskou republiku“. Historik Jacques Benoist-Méchin *(Histoire de l 'Armée allemande,* svazek IV) konstatuje, že se zde „skutečně před očima odvíjelo jedinečné drama, kterého Hitlerova propaganda brzy využila; s výjimkou vlastenecké fronty jen komunisté vybízejí k veřejnému lidovému hlasování“.

Dnes víme, že kancléř byl obětí různých iluzí, jakož i slibů, které nemohly být nikdy dodrženy. Od monarchistických nároků se osvobodil tím, že odmítl návrh na znovunastolení monarchie, učiněný arcivévodou Ottou Habsburským, který se ve svém manifestu podepsal „Otto, I.R.“, což znamená Imperator Rex - po vzoru Karla V. Devět dní poté, dne 26. února, upokojil ministr zahraničí Yvon Delbos rakouského kancléře před francouzským parlamentem následujícími slovy:

„Francie nenechá Rakousko napospas osudu: Dneškem potvrzuje, že nezávislost Rakouska je nezbytným článkem evropské rovnováhy.“

Franz von Pappen píše ve svých pamětech, že „otcem myšlenky o lidovém hlasování byl

francouzský vyslanec ve Vídni a osobní přítel Schuschnigga, Puaux „.

Kancléř počítal s tím, že se mu podaří zabránit nebo alespoň oddálit připojení prostřednictvím úspěšného hlasování za pomoci ze zahraničí - jenže ta selhala. Ministr zahraničí Anthony Eden v Londýně právě odstoupil. Chamberlain, který na jeho místo dosadil lorda Halifaxe, považoval tuto záležitost za *hazardous business.* Dr. Vojtěch Mastný, československý vyslanec v Berlíně, ujistil Göringa, že prezident Beneš nemá v úmyslu vměšovat se do rakouských záležitostí.

Pozdního odpoledne 7. března předal plukovník Liebitsky, rakouský vojenský přidělenec v Římě, Mussolinimu kopii projevu, který chtěl Schuschnigg přednést v Innsbrucku. Duce se upřímně polekal a okamžitě naléhal na kancléře, aby upustil od tohoto záměru, který „by se mohl neprodleně obrátit proti němu“.

Schuschnigg však na jeho radu nebral zřetel. Obdržel snad nějaké závazné přísliby z francouzské strany? O tom lze pochybovat. Parlament projevil před několika týdny důvěru Chautempsově vládě 439 hlasy proti dvěma. Den po Schuschniggově projevu v Innsbrucku 10. března dopoledne oslovil Camille Chautemps sněmovnu několika slovy. Poté sestoupil z tribuny a opustil sál; jeho ministři ho mlčky následovali. Chautempsův kabinet odstoupil, ačkoliv se nedostal do menšinového postavení.

Naše cvičení v tělovýchovném spolku nám nebránila v sledovaní zahraničních novin: *Times*, *Daily Telegraph*, *Frankfurter Zeitung*, *Temps* a švýcarského tisku. Večer 10. března jsme se dozvěděli, že Schuschnigg ztratil odvahu a dostal se do izolace.

Je nutné vědět, že hlasování mělo probíhat následujícím způsobem: jelikož poslední volby do Národního shromáždění se konaly roku 1929, nebyly k dispozici žádné seznamy voličů; bylo nám vysvětleno, že ani nebudou zapotřebí. Vlastenecká fronta, která jako jediná lidové hlasování organizovala, se měla o všechno postarat. Nejdříve bylo dáno na vědomí všem úředníkům, že jsou povinni hlasovat na svých pracovištích: každý občan Vídně starší 25 let a každý provinční občan starší 24 let. Jako doklad k tomu potřeboval pouze výpis z matriky, stvrzenku od nájemného, stvrzenku od platby za elektřinu či plyn, spořitelní knížku, členskou

legitimaci vlastenecké fronty nebo zemského spolku a podobně. Pokud byl prý volič volebnímu dohlížiteli znám, nepotřeboval se prokázat ani osobní legitimací! Bylo řečeno, že hlasování je veřejné a že ve volebních sálech jsou k dispozici pouze lístky označené slovem ANO.

Nebyly žádné hlasovací kabiny. Občané, kteří chtěli hlasovat proti, si museli přinést hlasovací lístek se slovem NE a vyžádat si od volebních dohlížitelů oficiální volební obálku, do níž mohli svůj lístek vložit!

Za těchto podmínek bylo pro tlupu padesáti taškářů lehké přihrát Schuschniggovi několik tisíc hlasů, pokud od samého rána obešli různé volební sály, kde byli volebními dohližiteli vítáni. Mezitím rádio a vládní tisk neustále opakovaly: „Každý občan, který hlasuje NE, je velezrádce.“ Kdo tedy byl tak naivní, že si přinesl lístek se slovíčkem NE, označil sám sebe za zrádce.

Takový postup nebyl samozřejmě v pořádku; přesto jej organizátoři považovali za báječný.

V noci 10. března vydal Schuschnigg rozkaz k mobilizaci ročníku 1935. Milice vlastenecké fronty byly připraveny k akci. Povážlivější však byla skutečnost, že staré skupiny Schutzbundu, které byly ultramarxistické, se znovu vynořily; některé z nich v novém maskování - ve světlešedých uniformách -

jako úderné skupiny Ostmarky. Nehledě na to, co se o těchto věcech šířilo, pravda je, že Schuschnigg tehdy přiložil do ohně všechna polínka a na nákladních vozech, které onoho rána 11. března jezdily po Vídni, seděli agitátoři vlastenecké fronty se zdviženými zaťatými pěstmi. Víme, že starosta Vídně Schmitz svolal velitele továrních milicí, ajsme přesvědčeni o tom, že se tam rozdělovaly zbraně. Z

předměstí přijížděly kromě toho nákladní vozy pod rudými prapory se srpem a kladivem. Dělníci zvedali pěsti, zpívali Intemacioná-lu a hulákali:

Hlasujte ANO za svobodu!

Pryč s Hitlerem! Ať žije Moskva!

Mezitím rozsévala letadla s červenobílou kokardou tuny letáků s výzvou „Hlasujte ANO“.

Jaký význam mohlo mít toto bizarní, za dvaasedmdesát hodin zorganizované hlasování pro vládu, která neměla podporu veřejnosti? Už v podvečer začaly diskuse v kancléřském úřadě nabývat stále trpčejšího rázu. Byl i pokus o divadelní puč: *Wiener Neuesten Nachrichten* uveřejnily manifest dr.

Juryho, ministra vnitra Seysse-Inquarta, v němž bylo hlasování označeno za svévolné a nezákonné“ a obyvatelstvo bylo vyzváno, aby jej bojkotovalo. Nebylo možné sehnat jediný výtisk těchto novin.

Co bylo dál? Kolem poledne vyhlásil kancléř po dlouhém váhání, že změní způsob jakým bylo hlasování formulováno. Chtěl získat čas, avšak Göring vzal jednoduše telefon a požádal vládu, aby odstoupila (v půl páté odpoledne). Bylo známo, že německá vojska obstoupila hranice. Schnuschnigg se nato otázal dr Zehnera, státního tajemníka ministerstva obrany, jsou-li armáda a policie připraveny klást odpor. Brzy nahlédl, že německým vojskům nic nezabrání prorazit až do Vídně, a to „za obrovského nadšení obyvatelstva“.

Po oznámení mobilizačního rozkazu dělnickým milicím svolali vedoucí německého

tělovýchovného spolku své branné skupiny. Za žádnou cenu jsme nechtěli znovu zažít krvavé dny z let 1927 a 1934.

Před kancléřstvím se k večeru sešel dav lidí. Byl jsem tam i já a moji kamarádi, plni dojetí a nadějí, podle toho, jaké zprávy právě kolovaly mezi davem. Najednou asi v osm hodin večer vybídl Seyss-Inquart všechny k zachování klidu a požádal „policii a pořádkovou službu nacionálních socialistů o znovunastolení klidu a pořádku“. K mému velikému údivu jsem viděl, že velký počet lidí, včetně policistů, si na rukávy připjal pásky s hákovým křížem. Všichni byli dobrými nacionálními socialisty, poté co se dozvěděli, že prezident republiky přijal rezignaci Schuschnigga.

Prezident Miklas zprvu váhal ustanovit Seyss-Inquarta nástupcem Schuschnigga, ačkoliv byl jediným ministrem, který na žádost prezidenta zůstal v úřadě. Prezident byl čestný muž, který měl své zásady a čtrnáct potomků. Netušil, že dva z nich náleží k SA v ilegalitě!

To, co bylo nazýváno „znásilněním Rakouska“, začalo oné noci znamenitým pochodňovým

průvodem ulicemi Vídně a před kancléřstvím. Lidé na náměstí Hrdinů plakali, smáli se a objímali se.

Když se kolem 11. hodiny na balkoně prezidentského úřadu objevily prapory s hákovými kříži, nebyl nikdo k udržení - lidé byli jako v deliriu.

Zatímco jeho děti na náměstí volaly „Heil Hitler“, prezident Miklas tvrdošíjně hledal nástupce za odstoupivšího Schuschnigga. Seyss-Inquart se mu nezamlouval. Byl mu zprvu doporučen a nakonec vnucen Goringem, který potřeboval umístit své dva rakouské švagry. Miklas se v nejvyšším úřadě nejdříve porozhlédl a prověřil asi desítku osobností, z nichž však všechny s omluvami odmítli. Byli mezi nimi státní tajemník dr. Škubl, někdejší předseda křesťansko-sociální vlády dr. Ender, a konečně i generální inspektor armády Schilkawsky. Všichni se v prvé řadě chtěli vyhnout konfrontaci mezi bratry. Kolem půlnoci to Miklas konečně vzdal a jmenoval Seyss-Inquarta, který mu neprodleně předložil seznam nových ministrů.

Moji kamarádi a já jsme se stále ještě nalézali před kancléřstvím, když se na balkoně objevil Seyss-Inquart, který byl nadšeně pozdravován. Bylo zřejmé, že se stal kancléřem. Oslovil dav krátkým projevem, z něhož jsme v tom zmatku nerozuměli ani slovo. Najednou všechno úplně ztichlo a všichni jsme se smeknutými klobouky zazpívali německou hymnu. Nikdy nezapomenu na tento okamžik, kterým bylo odškodněno mnoho utrpení, obětí a ponížení.

Četl jsem, že při této příležitosti „byly porušeny demokratické zásady“, V Rakousku ale nebyl ani náznak demokracie.

Kancléř Dollfuss zlikvidoval parlament v březnu 1933. Prezident Miklas jmenoval Schuschnigga kancléřem po tragické smrti Dollfusse bez jakékoliv účasti rakouského obyvatelstva. K tomu, aby náš postoj byl pochopen, je třeba dobré víry a jisté, byť i nehluboké, znalosti historických souvislostí.

Dodnes se vidím za oné pamětihodné noci v doprovodu svých kamarádů z německého tělocvičného spolku. Od prvních hodin onoho odpoledne jsme byli připraveni k akci, oblečeni do horolezeckých plášťů, které bylo možno nouzově považovat za uniformy; kromě toho jsme měli jezdecké nebo lyžařské kalhoty. Pásky na rukávech jsme neměli žádné.

Byli jsme tak šťastni, že jsme nepociťovali ani hlad, ani zimu. Na náměstí Hrdinů však nebylo co dělat, a tak jsem se vydal se svými kamarády do vedlejší uličky za kancléřstvím, kde jsem měl svůj vůz. I poté, co naše počáteční nadšení ochladlo, jsme si připadali skoro jako ve snu. Byl Seyss-Inquart ryzím nacionálním socialistou? Jak budou reagovat krajní levičáci? Je pravda, že Hitler dal německým vojskům rozkaz ke vstupu do Rakouska, jak se proslýchalo? V tom okamžiku vyjela z jedné brány voně uličce Černá limuzína, a jak jsme ustupovali stranou, aby mohla projet, zaslechl jsem, že mne volá někdo ze skupiny mužů, kteří rovněž vyšli z tohoto paláce. Osoba se ke mně rychle přibližovala a poznal jsem v ní Bruna Weisse, předsedu našeho německého tělocvičného spolku. Zdál se být nervózní a ptal se mne, jestli náhodou nemám k dispozici vůz.

„Velmi dobře,“ řekl mi. „To je štěstí, Že jsem vás potkal. Potřebujeme klidného a rozumného muže!

Viděl jste tu limuzínu, která tudy právě projela? Sedel v ní totiž prezident Miklas. Jede do svého paláce v Reisnerove ulici, která je obsazena jedním z oddílů gardového praporu. Zrovna jsme se dozvěděli, že oddíl SA ve Florisdorfu dostal příkaz dostavit se do Reisnerovy ulice, neboť nový prezident má být také pod ochranou nové vlády. Je tudíž nutné zabránit tomu, aby se ty dva útvary středy. Rozumíte mi?“

„Zajisté, pane Weissi. Nemám ale žádné zplnomocnění...“

Přerušil mne mávnutím ruky:

„Jménem nového kancléře vás osobně pověřuji vydat se ihned do Reisnerovy ulice a klidně, ale energicky zařídit, aby nedošlo k nemilým příhodám. Svolejte své kamarády, ale neztrácejte ani minutu. Uvědomím kancléře, že jsem vás tímto posláním pověřil. Pokusím se o telefonické vyrozumění, ale bylo by lepší, kdybyste tam mohl být osobně. Jakmile tam dorazíte, zatelefonujte do kancléřova úřadu. Teď už se ale vydejte na cestu, chlapče. Každá minuta je drahá.“

A také že byla! Naštěstí jsem získal pro věc hned na místě tucet kamarádů, kteří naskákali do dvou či tří vozů nebo na své motorky. Vyrazili jsme se do noci davem lidí, kteří se rozestoupili, a zanedlouho jsme dorazili k paláci, do něhož vjel prezident. Drželi jsme se těsně za ním a já jsem přikázal zavřít vstupní bránu.

Prezident se chystal právě vystoupit po schodech, když jsme vtrhli do vstupní haly. U zábradlí prvního poschodí se objevil mladý poručík z gardy a vytáhl pistoli. Zmatek dosáhl vrcholu za hlasitého pokřikování mezi gardisty a průvodci prezidenta, načež se objevila paní Miklasová, která byla rozčilením úplně bez sebe.

Zařval jsem nejhlasitěji ze všech:

„Ticho!“

„K palbě připravit!“ rozkázal poručík.

Tento důstojník, který se později stal mým přítelem a kterého jsem za tři týdny potkal znovu jako kapitána wehrmachtu, konal pouze svou povinnost. Naštěstí jsme neměli ani zbraně, ani pásky, ale naše neobvyklé vystrojení sotva mluvilo v náš prospěch. Prezident se zastavil uprostřed schodiště a podíval se beze slova na svou ženu. Z ulice bylo slyšet stále hlasitější hlasy. Příslušníci SA seskákali z nákladáků a požadovali, aby jim byla otevřena brána. Já jsem zase chtěl, aby zůstala zavřena.

„Klid, vážení pánové,“ zvolal jsem ještě jednou. „Pane prezidente, vyslechněte mne, prosím...“

Obrátil se ke mne a s překvapením mne pozoroval:

„Kdo jste, pane, a co si přejete?“

„Dovolte mi, abych se představil: Jsem inženýr Skorzeny. Dovolil byste mi zatelefonovat panu kancléři? Potvrdí vám, že tu jsem z jeho pověření.“

„Zajisté, ale řekněte mi, co znamená ten rámus venku?“

Věděl jsem, co ten rámus znamená, ale nesměl jsem to říci.

Bylo by to vyznělo, jako že SA chce obsadit palác násilím a z toho by pravděpodobně byla přestřelka.

„Omluvte mne na chviličku, pane prezidente, prosím. Ihned se tam podívám.“

S pomocí svého přítele Gerharda a našich kamarádů z tělocvičného spolku se nám konečně podařilo obě strany uklidnit. V přítomnosti prezidenta Miklase jsem zatelefonoval na kancléřství a dostal jsem dr. Seyss-Inquarta ihned k aparátu: Bruno Weiss naštěstí už podnikl nezbytné kroky a nový kancléř o tom pohovořil s prezidentem, který mi předal sluchátko. Seyss-Inquart mi poblahopřál k mému odvážnému postoji a požádal mne, abych převzal velení oddílu gardového praporu a zjednal s jeho pomocí pořádek v paláci, zatímco udržet pořádek mimo palác připadlo jednotkám SA.

Tři dny a tři noci jsem svědomitě plnil tento úkol ke všeobecné spokojenosti a bez incidentů. Na závěr mi kancléř Seyss-Inquart poděkoval srdečným stiskem ruky. Tenkrát jsem byl ještě mladý a naivní. Věřil jsem, že jsem tehdy vstoupil do politické činnosti nikoliv jen náhodou, nýbrž právě tou velkou branou.

Triumfální příjezd Hitlera do Vídně jsem viděl z velké výšky, a sice z vysokého lešení postaveného kolem právě opravovaného muzea na Ringstrasse. Moji dělníci byli ještě nadšenější než já a já jsem jim rozuměl. Vítali jsme nejen jednoho z nich, nýbrž i jednoho z nás. Z vysokého lešení jsme pozorovali tohoto neobyčejného muže. Ať se o něm říká cokoli, trpěl ve Vídni hladem. Dnes zaujal historické místo velikého rakouského vládce: místo Rudolfa, Maxmiliána, Karla, Ferdinanda a Josefa -

německých císařů. Zdálo se to nemožné, a přesto to byla pravda. Statisíce volaly spolu s námi, že je to pravda.

To, co se odehrávalo dole na náměstí, mluvilo samo za sebe; bylo to skvělé, báječné, s mořem vlajek a květin, nekonečným potleskem a vojenskou hudbou. Lidé oslavovali německé vojsko s nadšením, s jakým se žádná jiná armáda dosud v Rakousku nesetkala. V jistém okamžiku proběhla davem vlna vzrušení a zvědavosti: objevila se *Leibstandarta SS Adolf Hitler.*

Udělala na mne silný dojem. Netušil jsem, že zanedlouho k ní budu patřit.

Nikdy jsem si nedokázal vysvětlit, odkud moji krajané vzali ty desítky tisíc vlajek s hákovým křížem. Z toho lze usoudit, že každá rodina měla jednu nebo dvě takové vlajky tajně připraveny v očekávání „znásilnění Rakouska“. Překvapilo mne ještě mnoho dalších věcí, ale ty už upadly v zapomnění. Tak například kardinál Innitzer, vídeňský arcibiskup, se 10. března při Schuschniggově lidovém hlasování vyjádřil plamennými slovy:

„Jako rakouští občané bojujeme za svobodné nezávislé Rakousko!“

O osm dní později, dne 18. března, vyslovili kardinál Innitzer, salcburský arcibiskup Hefter, klagenfurtský biskup Pawlikowski, štýrskohradecký biskup Gföllner a linecký biskup veřejně přesný opak, a sice:

„Jakožto Němci považujeme za svou povinnost vyslovit se ve prospěch německé říše.“

Řekli doslova:

„Z nejhlubšího přesvědčení a vlastního popudu vyjadřujeme tímto my, níže podepsaní biskupové rakouské církevní provincie, svůj postoj k historickým událostem v Německo-Rakousku:

S radostí uznáváme, že nacionálně socialistické hnutí učinilo a činí nesmírně mnoho v oblasti národní a hospodářské výstavby, jakož i sociální politiky německé říše a národa, jmenovitě ve prospěch nejchudší vrstvy národa. Co nejupřímněji žehnáme jejímu působení v budoucnosti a budeme naše věřící v tomto smyslu upomínat.

Ku dni lidového hlasování je pro nás biskupy samozřejmou povinností hlásit se jakožto Němci k německé říši a očekáváme od všech věřících křesťanů, že si budou vědomi toho, co svému národu dluží.“

Co by se ale mělo říci o postoji sociálně demokratického vůdce dr. Karla Rennera, prvního kancléře Rakouska vletech 1918-1919 a prezidenta Národní rady do roku 1933?

3. dubna 1938 prohlásil ve vídeňském *Illustrierte Kronenzeitung:* „Dvacetiletá bludná cesta rakouského národa je nyní skončena a jednotný od se vrátil k bodu, z něhož vyšel, k slavnostnímu vyjádření své vůle z 12. listopadu 1918. Smutné mezihře, která trvala půl století od roku 1866 do roku 1918, je nynějším navázáním na tisícileté společné dějiny učiněn konec.

Jako sociální demokrat, a tím pádem také zastánce práva národů na sebeurčení, a jako bývalý prezident mírové delegace na konferenci v St. Germain hlasují nyní ANO.“

Téhož 3. dubna prohlásil pan dr. Renner také v *Neues Wiener Tageblatt:* „Musel bych zapřít celou svou minulost, kdy jsem byl v teorii průkopníkem práva národů na sebeurčení a německo-rakouským státníkem, kdybych nepřivítal s radostí v srdci tento veliký historický čin znovuspojeni s německým národem. Jako sociální demokrat, a proto také zastánce práva národů na sebeurčení, a jako první kancléř Německo-rakouské republiky a bývalý prezident mírové delegace na konferenci v St.

Germain, hlasuji ANO.“

K těmto prohlášením se připojil i Karl Seitz, dlouholetý vůdce sociálních demokratů a bývalý vídeňský starosta.

Dr. Karl Renner bydlel po připojení Rakouska v Goggnitzu u paty Semmeringu a díky penzi přežil celou druhou světovou válku v klidu a ničím nerušen. Když (do Vídně) napochodovala Rudá armáda, uhodila na dr. Rennera a přiměla ho, aby napsal dopis do Moskvy. Ve zkrácené formě měl toto znění:

„Jeho excelenci, maršálu Stalinovi v Moskvě.

Vážený soudruhu!

V raném období hnutí mne poutaly osobní vztahy k mnohým ruským průkopníkům... Rudá armáda mne při svém příchodu nalezla v mém bydlišti, kde jsem spolu s dalšími členy strany očekával obsazení... Děkuji Rudé armádě a Vám, jejímu věhlasnému veliteli, za svou osobu, jakož i jménem rakouské dělnické třídy, upřímně a oddaně... Rakouští sociální demokraté se s komunistickou stranou bratrsky dohodnou a budou se s ní společně podílet na znovuza-ložení republiky. Není pochyb o tom a netřeba zdůrazňovat, že budoucnost země patří socialismu.“

Ve skutečnosti byl výsledek svobodných a tajných voleb z 10. dubna následující:

Pro připojení Rakouska k říši: 4 284 295 hlasů

Proti připojení: 9 852 hlasů

Neplatné hlasovací lístky: 559

Proč jsme ale nyní museli být zklamáni? Někteří z těch, které jsme s takovým nadšením přijali, se k nám chovali s bezohledností a povýšeností, které by za jiných okolností působily komicky.

Župní velitel Josef Burckel, obklopen svatozáří svých úspěchů, kterých dosáhl před třemi lety v Sársku, byl z Porýní a neměl ani mnoho zdravého lidského rozumu, ani politického úsudku. Ale ne všichni, kteří pocházeli z druhého břehu Mohanu, byli jako on. Bývalo by bylo třeba poslat do Rakouska prvotřídní lidi, ale skutečnost byla bohužel často jiná. Funkcionářské typy, jaké jsme dostávali, se podobali spíše bavorským učitelům z roku 1900 nebo vesnickým policajtům. Ale i my jsme měli své chyby. Snažili jsme se usmívat a pochopit ty, kdo nás nechápali. Přehnaná síla a někdy i netaktnost Prušáků a Sasů byly překážkou vytvoření pravé bratrské jednoty, po níž jsme toužili. Tyto potíže byly historiky z velké části - podle jejich osobního postoje - buď přeháněny nebo zapomenuty.

KAPITOLA TŘETÍ

Zbraně SS

Gdaňsk a německo-ruská smlouva - „Kdybychom snad jednou měli prohrát válku...“ - Přijat k letectvu a přidělen ke zbraním SS - Zbloudilí a popletení - Původ SS a zbraní SS - Útvary umrlčích lebek - Generál Paul Hausser - Vojenský duch a ideologie - Evropští bojovníci, kteří nedostávali žádné rozkazy od Himmlera - Průzkum historického oddělení izraelské armády: Klasifikační studie vojáků v obou světových válkách - Kníže Valerio Borghese.

Dne 27. září 1938 se Sir Neville Chamberlain obrátil k anglickému lidu na vlnách BBC těmito slovy:

„Bylo by strašné, nepředstavitelné a neuvěřitelné, kdybychom museli hloubit zákopy a nasazovat si plynové masky kvůli tomu, že ve vzdálené zemi vypukl spor mezi lidmi, o nichž nic nevíme! A zdá se být ještě neuvěřitelnější, že by tento v zásadě již nedůležitý spor mohl vést k válce!“

Jak už jsem dříve řekl, během následujícího léta jsem nevěřil, že by mohla být válka. Mnichovská dohoda se zdála být předehrou k všeobecné dohodě evropských velmocí s cílem přepracovat smlouvy z let 1919-1920, které - vyjádřeno slovy výtečného francouzského státníka Anatola de Monzieho -

“vytvořily v srdci Evropy půl tuctu alsasko-lotrinských konfliktů.“ Zdálo se mi nemožné, že by se Evropané, kteří mají společnou vyspělou kulturu a civilizaci, nebyli schopni dohodnout; bylo to přece v zájmu všech. Česká otázka byla vyřešena, Polsko dostalo zpátky území Těšínská - na to se stále zapomíná, a 3 500 000 sudetských Němců se zase stalo říšskými občany. Jejich návrat do říše se hluboce týkal mého otce, jehož rodina pocházela z Chebu. 1 Všichni jsme si mysleli, že německým občanům Gdaňská nebude už nikdo bránit, aby se stali našimi spoluobčany.

Celý svět věděl, že vlastí Fahrenheita a Schopenhauera v roce 1918 bylo hlavní město západního Pruska, které bylo v následujícím roce připojeno k říši. Bylo tam německé obyvatelstvo a na tom nemohlo nic změnit ani 448 článků

Versailleské smlouvy. Zdálo se nám, že náš roztroušený, rozervaný národ, který trpěl od roku 1918

do roku 1925, nebude muset věčně zodpovídat za chyby své vlády v letech 1914 až 1918. V srpnu 1939 jsem trávil prázdniny u Wórthersee v Rakousku v rodině profesora Porscheho, konstruktéra volkswagenu, kde nás ohromila zpráva o podepsání německo-ruské smlouvy. V dějinách existuje jen málo příkladů tak senzačního obratu v mezinárodních vztazích. Kdyby byl někdo před rokem řekl, že se Hitler jednoho dne spolčí se Stalinem, byl bych tomu určitě nevěřil. Obě vlády samozřejmě prohlásily, že své ideologie nepovažují za vývozní zboží, ale brzy jsme poznali, co tato smlouva znamená.

Marně se Mussolini snažil dne 31. srpna navrhnout na 5. září svolání mezinárodní konference, kde by se znovu projednaly ty články Versailleské smlouvy, které, jak řekl, způsobily současný nepokoj.

Nikdo ho neposlechl. Dne 1. září v 15.45 hodin vnikl wehrmacht do Polska. Příštího dne ve 14.00

vyhlásila Velká Británie Německu válku, v 17.00 se k této výzvě připojila Francie, „aby chránila nezávislost Poláků“.

Žádný Němec z toho neměl radost, a myslím, že Göring dobře vyjádřil naše pocity, když řekl:

„Smiluj se nad námi, Bože, kdybychom tuto válku měli někdy prohrát!“

V té době jsem ještě neprošel vojenskou službou. Když jsem měl právě před poslední pilotní zkouškou, byl jsem povolán k letectvu, kde byli toho názoru, Že ve svých jednatřiceti letech jsem na létání příliš starý. Já jsem ale vůbec neměl v úmyslu strávit válku v kanceláři. Podal jsem si Žádost o přeložení ke zbraním SS a po řadě nanejvýš náročných tělesných zkoušek a lékařských prohlídek bylo ze stovky žadatelů vybráno deset - mezi nimi i já.

O SS byly vydány nespočetné knihy a další pravděpodobně ještě vydány budou, ale mnohé z nich jsou značně vzdáleny od podání jasného obrazu této organizace. V posledních letech renomovaní historikové připouštějí, že

organizace SS se vyznačovala velmi složitou strukturou, různé její složky se velice lišily duchem a sehrávaly úplně odlišné role. Přesto existuje v této věci zmatek a zbraně SS

bývají často ztotožňovány se *Sicherheitsdienstem* (SD). Ve skutečnosti byla jakákoliv záměna vyloučena, neboť příslušníky SD bylo možné poznat na první pohled podle uniformy: Na levém rukávě měli velká čitelná písmena SD a na pravé klopě chyběly oba odznaky SS.

Je třeba vysvětlit další věci: Stále se píše, že Heinrich Himmler byl zakladatelem a velitelem SS. To je dvojnásobný omyl. Byl vždy pouze jejím prvním funkcionářem.

Z politického i vojenského hlediska byl velitelem Schutz-Staffel (SS-ochranný oddíl) jedině Hitler a jemu jsme my, příslušníci SS, přísahali věrnost.

Otázka nové organizace nacionálně socialistické strany se stala akutní koncem roku 1924, když Hitler vyšel z vězení v Landbergu. Sturm-Abteilungen (SA-údemé oddíly) byly ve většině krajů zakázány. Hitler si předvolal svého šoféra Juliuse Schrecka a dal mu za úkol, aby se souhlasem Rudolfa Hesse sestavil malý motorizovaný útvar důvěryhodných lidí, kteří by byli za každé situace schopni chránit stranické představitele, řečníky a místnosti, kde se budou vyskytovat. Tyto skupiny se objevily ponejprv ve velkých městech, a sice nejdříve ve shromažďovacích sálech, z čehož také pochází jejich název: Schutz-Staffel. Ve městech, kde nebylo zakázáno nosit uniformu, nosili bílou kosili s páskou na rukáve, kravatu, jezdecké kalhoty, holínky a Černou čepici. Na ní byla umrlčí hlava, takže jsme měli smrt neustále na očích.

Tato umrlčí hlava byla označována za barbarský a hrůzný symbol. Ve skutečnosti existovali v německém jezdectvu husaři s umrlčími hlavami již od roku 1741; tenkrát byli pod velením Friedricha Velikého. V bitvě u Waterloo byli strach nahánějící kyrysníci generála Delorta napadeni statečnými hulány pod velením von Lútzowa, kteří také nosili odznaky s umrlčí hlavou. Ve Velké Británii nosí odznak s umrlčí hlavou 17. pluk jezdeckých kopiníků, který ho získal v bitvě u Balaklavy. Silueta maršála von Mackensena v uniformě husarů s umrlci hlavou utkvívá ještě mnohým

v paměti; tvář proslulého maršála je tak strašidelná a nelidská, že budí dojem, že pod umrlčí hlavou na čepici vězí ještě druhá.

První příslušníci SS nebyli lidmi z jiného světa. Vykonávali mnohdy velmi obtížnou službu a mnozí z nich padli v bojích proti rudým. Koncem roku 1928 jich bylo přibližně 300 a teprve následujícího roku pověřil Hitler Himmlera zorganizovat tento útvar v rámci zcela nového konceptu vojenskopolitických bojovníků, které si měl vybrat z příslušníků SA.

Po převzetí moci a po velmi vážném pokusu o druhou revoluci roku 1934, který byl dílem náčelníka štábu SA Röhma a velitelů SA Heinese (Slezsko), Karla Ernsta (Berlín-Brandenburg), Heydebrecka (Pomořansko), Hayna (Sasko), Schneidhubera (Bavorsko) a jiných, hrála SS obzvláště důležitou roli.

První ozbrojenou jednotkou SS byla *Leibstandarta Adolf Hitler* pod velením drsného Bavora, starého tankisty z velké války, Seppa Dietricha. Tento přehlídkový pluk s řemením z bílé kůže, který jsme viděli v celé jeho dokonalosti defilovat ve Vídni, byl Hitlerovou osobní gardou.

Krátce poté byly vytvořeny další dva pluky označené jako *Verfugungstruppen* SS (pohotovostní jednotky): Byly to aktivní vojenské zbraně SS. Koncem roku 1937 byly celkem tři pěší pluky SS: pluk *Deutschland,* který byl jediný kompletní, pluk *Germania* a tělesná garda *Leibstandarta.* Jejich správa a vojenská příprava byly svěřeny Paulu Hausserovi, generálporučíkovi reichswehru a veliteli junkerské školy v Braunschweigu.

Vojenská příprava zbraní SS se vyznačovala zajímavými novinkami. Po nesmírně přísném tělesném výběru museli branci - bez ohledu zda se jednalo o důstojníky, poddůstojníky nebo řadové vojáky -

provozovat intenzívně sporty. Disciplína byla ještě přísnější než ve wehrmachtu. Důstojníci se podíleli všestranně na životě mužstva. Kamarádství, důvěra a vzájemný respekt byly pravidlem. Vztahy v rámci hierarchie zbraní SS byly jednodušší a lidštější než v armádě, a z karikatur známý typ nadutého důstojníka u nás vůbec neexistoval.

Bude možná překvapivé, že u zbraní SS panovala absolutní svoboda přesvědčení. Bylo možné se tam setkat s ateisty, katolíky i protestanty.2 Polním kazatelem francouzské brigády SS *Charlemagne* byl monsignore Mayol de Lupe, osobní přítel papeže Pia XII., a já jsem měl v jedné ze svých jednotek rumunského katolického kněze, který sloužil jako řadový voják.

Zatímco většina příslušníků SA byla sice členy nacionálně socialistické strany, u zbraní SS vsak nebylo členství ve straně povinné a nebylo nikomu doporučováno. Tomu lidé nechtějí rozumět. Sice jsme nepochybně byli politicky angažovanými vojáky; ale byli jsme strážci ideologie, která byla nadřazena politice i straně.

Naše heslo vyryté na sponách opasků znělo: „Mou ctí je věrnost.“ Tak to také zůstalo.

Nepovažovali jsme se za vojáky nadřazené druhým; jen jsme se z celého srdce snažili co nejlépe sloužit své vlasti.

Nelze popřít, že zbraně SS měly vojenského ducha, ale to není nic nového, protože vojenský duch byl odjakživa příznačný pro všechny armády světa. Myslím, že musel existovat dokonce i v Rudé armádě a v některých sibiřských divizích, elitních sborech sovětské armády.

Zvláštnost zbraní SS spočívala v tom, Že to byla dobrovolná armáda, v níž byly od roku 1942

zastoupeni *evropští* vojáci z různých zemí; bojovaly v ní následující národy:

Albánci, Bosenci, Britové, Bulhaři, Kozáci, Chorvati, Dánové, Estonci, Finové, Vlámové, Francouzi, Gruzínci, Řekové, Holanďani, Maďaři, Italové, Lotyši, Litevci, Norové, Rumuni, Rusové, Srbové, Slováci, Švédové, Švýcaři, Ukrajinci, Valoni; a také Arméni, Bělorusové, Indové, Kirgizové, Tataři, Turkmenci a Uzbekové sloužili pod svými vlastními vlajkami u zbraní SS. V mých jednotkách byly zastoupeny skoro všechny národy. Chyběli jen Albánci, Bosenci, Britové, Kozáci, Gruzínci, Řekové a Srbové.

Zbývá jen dodat, že jsme jakožto součást vojska za války neměli od Himmlera dostávat rozkazy k akcím a také jsme od něj žádné nedostávali. Himmler nebojoval jako voják a nebyl ani vojenským velitelem, přestože se začátkem roku 1945 pokoušel tak vypadat.3

Skutečným tvůrcem zbraní SS byl tedy generál Paul Hausser, jemuž naše náklonnost vynesla přezdívku „Papá Hausser“. Spolu s ním dodali zbraním SS charakteristický styl a útočného ducha Felix Steiner, starý bojovník z Baltika4, a Sepp Dietrich.

V tom smyslu by snad bylo možné srovnávat nás s napoleonskou gardou. Jak je možné přehlížet, že tato armáda, sestávající z téměř jednoho milionu mladých Evropanů, jejíž každý příslušník se vyznačoval stejnou chladnokrevností vůči nebezpečí smrti, nepředstavovala mlhavou „teorii nordického Člověka“ z hlavy říšského vůdce Himmlera? Ani sám Hitler nebyl stoupencem tohoto učení.

Musím se přiznat, že doktrína reichsführera Alfreda Rosenberga mi vždy připadala nejasná.

Rosenberg, jehož jsem později osobně poznal, to myslel dobře; byla na něho ale svalena nezasloužená zodpovědnost za něco, co nezavinil. Jen stěží jsem dočetl do konce jeho knihu zvanou *Mýtus dvacátého století.* Také jsem se zřídka setkal s někým, kdo přečetl všech sedm set stran tohoto díla.

Jaký všeobecný úsudek si lze udělat o tom, jak se zachovaly zbraně SS v průběhu druhé světové války?

V roce 1957 rozeslalo historické oddělení generálního štábu izraelské armády dotazník více než tisíci vojenských velitelů a odborníků, historiků a válečných reportérů. Následující otázky se vztahovaly k oběma světovým válkám: „Kterou armádu považujete za nejlepší? Kteří vojáci byli nejstatečnější? A s nejlepším vzděláním? A nejschopnější? Nejukázněnější? Kteří projevovali největší inciativu atd.“

Mezi těmi, kteří odpověděli, byli následující generálové: Marshall (USA), Heusinger (NATO), G.

F. Fuller (Velká Británie), Koenig (Francie), dále slavný vojenský spisovatel Sir Basil Liddell Hart, spisovatel Leon Uris, Hermann Wouk a jiní. Klasifikace armád, které se podílely na první světové válce, byla následující:

1. německá armáda

2. francouzská armáda

3. anglická armáda

4. turecká armáda

5. americká armáda

6. ruská armáda

7. rakousko-uherská armáda

8. italská armáda

Pro druhou světovou válku byla klasifikace provedena podle škály s maximálně 100 body a minimálně 10 body.

Výsledek vypadal následovně:

1. německý wehrmacht 93 body

2. japonská armáda 86 bodů

3. sovětská armáda 83 body

4. finská armáda 79 bodů

5. polská armáda 71 bodů

6. britská armáda 62 bodů

7. americká armáda 55 bodů

8. francouzská armáda 39 bodů

9. italská armáda 24 body

Z hlediska leteckých sil, následovala anglická RAF německou luftwaffe, po nich přišla americká Air Force, a poté japonské a sovětské letectvo. Britské námořnictvo bylo před japonským a americkým, zatímco německé bylo na prvním místě.

A konečně, mezi elitními jednotkami byly zbraně SS opět na prvním místě, následovány americkým námořnictvem, britskými komandy a francouzskou cizineckou legií.

Proti každé takové klasifikaci je samozřejmě možné mít námitky. Ohledně zařazení polské armády na páté místo se například názory velice různily. I italští vojáci měli podle mého mínění nemalé zásluhy, jenže byli často špatně vyzbrojeni, Špatně zaopatřeni a byli pod velením důstojníků, kteří nebyli dostatečně na výši. V Africe byly velmi dobré divize černých košil. Italské ponorkové a letecké osádky prokazovaly mimořádné osobní výkony a úspěchy. Italské jednotky bojovaly znamenitě na východní frontě a jezdecký pluk *Savoia* bojoval hrdinně v listopadu 1942 u Stalingradu. Rovněž tak osádky torpédové flotily X-MAS (tzv. Vánoční flotily) knížete Junia Valeria Borgheseho a Tesea Teseiho se vyznamenaly senzačními úspěchy ve Středozemním moři. To by se bylo mělo vzít v úvahu.

Ke knížeti Valeriovi Borghesemu - aristokratovi v nejlepším smyslu toho slova - se ještě vrátím.

Seznámil jsem se sním v roce 1943 za okolností, o nichž se ještě zmíním. On sám se podílel na dvou nanejvýš nebezpečných a úspěšných akcích, jedné v přístavu Gibraltar a druhé v Alexandrii. V březnu 1945, kdy tolik krajanů „změnilo barvu“, mi řekl: „Milý Skorzeny, bojujeme za tutéž věc, za svobodnou Evropu. Ujišťuji vás, že budu bojovat až do samého konce, ať se stane cokoliv.“ Své slovo dodržel.

1) Rodina Skorzenych přišla do Chebu z Posenu u Skorzenczinského jezera; odtud její jméno. Město Posen leží v západním Polsku a do roku

1918 bylo německé. Podle německy psané rodinné kroniky byli Skorzenych majiteli půdy, statkáři a jejich rodokmen sahá až do 16. století.

2) Velitelům SS bylo vlastně nařízeno vystoupit z církve, avšak tento předpis nebyl všeobecně uplatňován. (Pozn. red.) 3) Ve *Vzpomínkách jednoho vojáka* píše generálplukovník Heinz Guderian, že největší Himmlerovou ctižádostí bylo získat vojenské vavříny Podle názoru všech vojenských odborníků to byla katastrofa. Guderian, tehdejší náčelník generálního Štábu pozemního vojska, se obával nejhoršího a poslal k němu generála Wencka, ale ten se stal obětí automobilové nehody (17.

února 1945). „Bez Wencka," píše Guderian, „se Himmler prokazoval naprostou neschopností... Situace se zhoršovala ze dne na den." Na naléhání Guderiana Hitler Himmlera z velení odvolal. Jeho místo v čele skupiny armád *Weichsel* nakonec převzal generál Henrici, který byl předtím velitelem 1. tankové armády (20. března 1945).

4) *Baltikům:* sbor dobrovolníků, který vznikl po rozpadu německé fronty v baltských zemích roku 1918/1919. Zadržel první útok bolševiků na Litvu, Estonsko a Lotyšsko i na Východní Prusko.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Proč jsme se nevylodili v Anglii a nezabrali Gibraltar

„Měsíční rota" - Polní tažení s divizí SS *Verfügungstruppe* ve Francii - Hon na tygra na předměstí v Bordeaux - Operace *Felix* proti Gibraltaru - Canaris, šéf kontrarozvědky, admirál „se sedmi dušemi" -

Jeho cíl: „Zabránit všemi prostředky vítězství Německa" - Požadavek generála Franka - Operace *Otario* -

Klamné zprávy šéfa abwehru - Otevřenost Winstona Churchilla.

Byl únor 1940, když jsem byl přidělen do Berlína-Lichterfelde k 2. rotě záložního praporu *Leibstandarty SS Adolf Hitler.* Byl jsem důstojnickým čekatelem - inženýrem, a abych získal hodnost, musel jsem ještě absolvovat Šestitýdenní intenzívní výcvik se šestnácti, sedmnácti a osmnáctiletými

mladými branci. Ostatní branci mého stáří - lékaři, farmaceuti, právníci a inženýři - museli zatínat zuby, aby v této *měsíční rotě*, která si plně zasloužila své jméno, nezůstali pozadu. Její velitel totiž měl vyložený sklon provádět cvičení v noci a těch jsme měli dost.

Po výcviku v *měsíční rotě* následoval zvláštní výcvik v Hamburku-Langenhornu, v záložním praporu zbraní SS zvaném *Germania*. V květnu 1940 jsem absolvoval všechny vojenskotechnické zkoušky a stal jsem se poddůstojníkem.

Polské polní tažení trvalo jen osmnáct dní. Rusko, které se zmocnilo poloviny této země bez boje, zničilo nakonec i malou, ale statečnou finskou armádu, zatímco wehrmacht předběhl francouzsko-britská expediční vojska a obsadily, dubna 1940 Dánsko a Norsko. Nato Švédsko povolilo německým vojskům volný průchod svým územím, jakož i přepravu železné rudy z Norska.

Kamarádi vtipkovali: „Musíme si pospíšit, jestli si chceme ještě zaválčit, protože válka brzo skončí.“

Ale ne všichni jsme byli takoví optimisté. Doufal jsem, že válka bude krátká a ze ani Francie ani Anglie nebudou muset být napadeny, neboť největší nebezpečí nehrozilo ze západu, nýbrž z východu.

Presto jsem se v květnu 1940 ocitl, jako všichni ostatní, v šedé polní uniformě s odznakem orla na levém rukávě, v ulicích Holandska, Belgie a Francie, v řadách dělostřeleckého pluku divize SS

Verfügungstruppe. Byla to budoucí divize zvaná *Das Reich*. Tři pluky motorizované pěchoty –

Deutschland, *Germania* a *Der Führer* - a dělostřelecký pluk, který sestával ze tří prapórů lehkého dělostřelectva a jednoho praporu těžkého dělostřelectva, k němuž jsem náležel, byly již pod velením

„Papá Haussera“.

Naše divize postupovala velmi rychle, jak v Brabantu, tak i ve Flandrech a v Artois. Ve dnech 6. a 7. června jsme po těžkých bojích překročili Somme a prolomili Weygandovu linii. Na vrcholu nejtěžší bitvy měsíc předtím obdržela naše divize, která utrpěla těžké ztráty, posilu o více než 2 000 mužích.

Můj prapor těžkého dělostřelectva byl v noci bombardován spojeneckým letectvem a s velkou přesností ostřelován francouzským dělostřelectvem. Jeden z našich muničních vozů explodoval a jeden hauptsturmführer byl roztrhán minou.

12. června, v den mých narozenin, jsme byli v Creusotu, kde se nalézá velký závod firmy Schneider. Poté, co jsme poskytli ochranu levému křídlu tankové divize, která táhla směrem k Dijonu, jsme obdrželi rozkaz otočit se na jihozápad.

Během všech těchto bojů a při našem postupu touto překrásnou zemí, jakou je Francie, na mne působil strašlivým dojmem pohled na následky války: ruiny, opuštěné selské statky, opuštěné obce s vyloupenými obchody, nepohřbené mrtvoly a nesčetné zubožené lidi, uprchlíky, starce, děti, ženy, zčásti už prchající z Belgie, které jsme míjeli a někdy o ně, pokud jsme učinili zastávku, i pečovali.

Tato válka mezí západními zeměmi byla absurdní a mír uzavřený 22. května s francouzskou vládou se mi zdál být začátkem trvalého míru v Evropě.

Nevzpomínám si na projevy absolutního odporu nebo nenávisti ze strany civilního obyvatelstva.

Na jednom předměstí v Bordeaux, když jsem seděl za volantem svého terénního vozu, mne čekalo poněkud svérázné dobrodružství. Všiml jsem si, že se děje něco neobvyklého a že několik lidí mi dává znamení. Volali na mne: „Zvíře... támhle dole... šelma!“ Nato se lidé jakoby nějakým kouzlem rozprchli a brzy jsem uviděl, o co jde. Sotva sto metrů přede mnou, na vršku jedné uličky, stál na chodníku urostlý tygr a právě požíral zadní čtvrť vola, které se zmocnil v nedalekých jatkách. Zastavil jsem vůz a přirozeným reflexem jsem přiložil ruku na pouzdro pistole, ale vzápětí jsem ucukl, neboť jak bych mohl vyřídit tak skvělé a silné zvíře kulkou z pistole?

Vzal jsem tedy pušku svého šoféra a tygra jsem zastřelil, na což jsem nebyl vůbec hrdý, přestože obyvatelům Bordeaux se mimořádně ulevilo. Řezník z jatek mi poté sdělil, že tygr utekl z cirkusu a že vyvolal značnou paniku na předměstí. Řezník byl také tak přátelský, Že mi kůži toho tygra schoval.

Později jsem šiji vyzvedl.

Přišli jsme do posádkového města Dax, kde jsem častěji používal francouzská vojenská letadla k létání nad krajinou gaskoňské oblasti. Koupat jsme se chodili do Biarritzu a přitom jsme velmi často přecházeli hranice, vždy v uniformách, a byli jsme vždy srdečně vítáni našimi kamarády ze španělské armády. O něco později jsem se dozvěděl, že naše přidělení na tuto hranici nebylo náhodné. Naše divize a různé jiné elitní jednotky německé armády měly totiž projít Španělskem a se souhlasem španělské vlády obsadit Gibraltar. To měla být operace *Felix*, která vsak provedena nebyla, což vyžaduje zvláštní komentár.

Říká se, že tato operace byla překažena šéfem abwehru (zpravodajské služby a kontrarozvědky wehrmachtu) admirálem Wilhelmem Canarisem. Na Canarise, kterého jsem poznal osobně v letech 1943-1944 a který sehrál obzvláště důležitou roli ve vývoji druhé světové války, se v tomto bodě musíme blíže zaměřit.

Kdo ho navštívil v jeho berlínské vile v Grunewaldu, spatřil nejdříve ve vestibulu monumentální portrét Constantina Kanarise, hrdiny řecké osvobozenecké války (1823), jak se zahnutým mečem v ruce roztíná turecké hlavy.

Šéf abwehru ve vší vážnosti tvrdil, že tento Constantin je jeho předek, ačkoliv jeho rodina byla italského původu a koncem osmnáctého století přesídlila do Porýní. Canaris také vysvětloval jistým Španělům, že někteří z jeho vzdálených řeckých předků dorazili jako odvážní mořeplavci až na Kanárské ostrovy, odkud mělo pocházet také jejich jméno.

Narodil se 1. ledna roku 1887 v Dortmundu; v roce 1905 se stal kadetem u císařského námořnictva a svou vojenskou službu vykonával jako námořní nadporučík na palubě malého křižníku *Dresden.*

Loď byla v březnu roku 1915 potopena vlastní posádkou u chilského pobřeží, aby nepadla do rukou posádky britského křižníku *Glasgow.* Canaris přišel v roce 1915 do Španělska a působil v Madridu do roku 1916 jako důstojník německé zpravodajské služby a potom až do konce války jako

kapitánporučík v ponorkovém loďstvu. Dalo by se říci, že svými kamarády nebyl příliš oblíben. 9.

května 1946 odpověděl velkoadmirál Donitz v norimberském procesu na otázku právníka jménem Otto Nelte, obhájce maršála Keitela, následující:

„Admirál Canaris vzbuzoval mezi námořnictvem nedůvěru. Byl úplně jiný než všichni ostatní.

Říkalo se o něm, že má sedm duší.“

Ačkoliv se Canaris prohlašoval za monarchistu, sloužil velmi horlivě Výmarské republice. V roce 1924 byl povýšen na korvetního kapitána, roku 1930 se stal fregatním kapitánem a konečně náčelníkem štábu Severomořské námořní základny. V roce 1935 se stal po námořním kapitánovi Conradovi Patzigovi šéfem abwehru.

Generálplukovník Alfred Jodl, náčelník generálního štábu OKW (Oberkommando der Wehrmacht -

vrchní velitelství wehrmachtu), označil abwehr pod vedením Canarise za „hnízdo zrádců“. Před stejným tribunálem prohlásil plukovník Erwin Lahousen, jeden z nejdůležitějších podřízených Canarise, dne 30. listopadu 1945:

„Nepodařilo se nám této útočné válce zabránit. Válka znamenala konec Německa a tím i nás konec, a spolu s tím neštěstí a katastrofu největších rozměrů. Ale ještě větším neštěstím než tato katastrofa by bylo vítězství toho systému, kterému bylo třeba zabránit všemi možnými prostředky, a to muselo být smyslem a cílem našeho boje.“

Vrátíme-li se k operaci *Felix,* nezdá se, že by se admirál Canaris musel velmi namáhat, když přemluvil generála Franka k tomu, aby německou armádu nenechal projít Španělskem směrem na Gibraltar. Šéf kontrarozvědky zajisté caudilla znal. Dokonce se říká, že si tykali. Lidé si však snadno tykají ve Španělsku, kam Canaris podnikl pozoruhodně mnoho cest, z toho dvě v létě 1940, v červenci a v srpnu, a právě během této druhé cesty mluvil s Frankem o záležitosti Gibraltar.

Nemohu jmenovat žádné z vojenských pramenů, které mne informovaly o tom, že Canaris poradil caudillovi, aby žádal od Hitlera následující protislužby, které Hitler určitě nemohl než odmítnout: obilí, benzin, zbraně a munici v obrovském množství - a především přičlenění francouzského Maroka a alžírské oblasti Oránu ke španělskému koloniálnímu území.

To bylo nepřijatelné. Proč by měl Hitler dávat něco, co nevlastnil a co od Francie nikdy nežádal?

Byl stále ještě toho názoru, že politika spolupráce bez postranních úmyslů a přátelské vztahy k Francii jsou žádoucí. Tato politika přátelství byla narýsována s maršálem Pétainem v říjnu 1940 v Mentoire.

Po Canarisově pobytu ve Španělsku, 8. srpna 1940, podal Eberhardt von Stohrer, říšský vyslanec v Madridu, následující zprávu říšskému úřadu na Wilhelmstrasse:

„(I kdyby německá vláda přistoupila na všechny Frankovy požadavky), čas přípravy a provedení akce (Gibraltar) musejí být přizpůsobeny očekávanému vývoji věcí v Anglii (zdárnému vylodění Němců v Anglii), čímž by se předešlo příliš časnému vstupu Španělska do války, který by pro ně znamenal neúnosně dlouhé trvání války a pro nás případně vznik nespolehlivého ohniska.“

Dnes je známa většina Canarisových podřízených a agentů, kteří se pokoušeli o svržení vlády.

Jedním z nejodhodlanějších byl plukovník Hans Oster, později generál, který byl ředitelem ústředního oddělení *zahraničního úřadu kontrarozvědky.* Byl to on, kdo v srpnu 1938 vyslal do Londýna mladého Ewalda von

Kleist-Schmenzina s úkolem získat od britské vlády pomoc a podporu proti Hitlerovi.

Jménem německých generálů, kteří připravili státní převrat - generála Bečka, jeho nástupce ve funkci náčelníka generálního štábu pozemního vojska Haldera, generálů Witzlebena (později generála polního maršála), Stülpnagela, Brockdorff-Ahlefelda, Hoepnera ajiných, navázal Kleist-Schmenzin styky se Sirem Robertem Vansittartem a Winstonem Churchillem. Po svém návratu do Berlína obdržel 28. srpna 1938 velmi povzbuzující dopis od Churchilla, který předal Canarisovi a ten jej dal k nahlédnutí Halderovi a Witzlebenovi. Začátkem září vyslal Halder do Londýna dva další pověřence: Hanse Boehm-Tettelbacha a Theodora Kordta. Skutečně očekávali, že Londýn jim dá volnou ruku ke svržení vlády. Mnichovská dohoda zmátla tyto lidi, kteří se nazývali „německými vlastenci“.

11. března zpravil Oster britskou a také českou tajnou službu o tom, že 16. března obsadí německá armáda Čechy a Moravu. To Čechům umožnilo přepravit do bezpečí letadlem dne 14. března 1939 své nejlepší zpravodajské odborníky a nejdůležitější archivní materiály.

Dne 16. března 1948 prohlásil plukovník J. G. Sas, jenž byl před válkou holandským vojenským ataše v Berlíně, před holandskou komisí historiků, že mu plukovník Oster v průběhu několika let předal množství důležitých tajných informací, zvláště pak přesné datum německého útoku na Norsko a poté i na jiné země, v rámci ofenzívy proti Západu (10. května 1940).

V téže době, kdy Oster předával zprávy majoru Sašovi, předával abwehr tytéž zprávy svému

„spolupracovníkovi“ Josefu Müllerovi v Římě. Müller navázal styky s belgickými, holandskými a britskými zástupci u papežského stolce. Tato organizace byla známa jako *Černá kapela*, na rozdíl od *Rudé kapely,* k níž se ještě vrátím. Canaris a Oster měli kromě toho ve Švýcarsku agenta jménem Hans Bernd Gisevius, který byl vicekonzulem v Curychu a později udržoval významné styky s Allenem Welshem Dullesem, ředitelem americké zpravodajské služby v Evropě. Dulles se posléze stal ředitelem CIA.

Abwehr si zřídil sídlo v Zossenu, kde od roku 1943 sídlil generální štáb pozemního vojska. Zde choval Oster v ocelovém trezoru nanejvýš kompromitující dokumenty. Byly nalezeny v září 1944, po pokusu o atentát na Hitlera. Začátkem roku 1945 byly kromě toho v jiném trezoru nalezeny další podklady v podobě dvanácti sešitů důvěrného Canarisova deníku. Usvědčen ze spiklenectví proti bezpečnosti státu, obhajoval se Canaris tvrzením, že se se spiklenci spolčoval od roku 1943 za účelem jejich co nejúspěšnějšího odhalení.

Teodoru Strünckovi, jednomu ze styčných agentů v Curychu, který byl rovněž zatčen a obžalován ze zrady, stačil Canaris cestou pošeptat: „Sval to na Ostera a Dohnanyiho...“

Dohnanyi byl přímým podřízeným Ostera. Canaris hrál až do konce dvojí hru. V jednom momentě dokonce popíral, že Oster byl jeho spolupracovníkem!

Poté, co se operace *Felix* ukázala být nejistou, byla naše divize z Francie přesunuta do Holandska za účelem přípravy jiné operace nazvané *Seelöwe* (Otario - Lvoun), spočívající ve vylodění v Anglii.

Koncem července jsem však obdržel dvoutýdenní dovolenou. Strávil jsem ji se svou rodinou na bře-zích jezera Wörthersee, kde mne také překvapil začátek války. Vrátil jsem se poté do Amersfoortu u Utrechtu, posádkového města mého praporu.

Roku 1945 jsem hovořil s generálplukovníkem Jodlem o plánu Otario. Jodl mi objasnil následující:

„Operace *Otario* byla plánována poměrně pozdě, a to až 2. července 1940.

Abychom pochopili, proč nepřipadala v úvahu už předtím, je nutno uvážit, co se odehrávalo 24.

května 1940.

Vůdce tehdy nařídil XLI. a XIX. tankovým sborům Reinhardta a Guderiana, aby zastavily útok na Dunkerque a Calais. V následujících

dnech se ukázalo, že napadení nebo odříznutí levého křídla se už nemusíme obávat. Přesto Hitler svůj rozkaz nezrušil až do poledne dne 26. května. Myslím, že byl v té době přesvědčen, že podobného příměří dosáhneme i s Velkou Británií, a z toho důvodu nechtěl tuto zemi potupit tím, že by zajal celý expediční vojenský sbor lorda Gorta.“

Hitler se chtěl dohodnout se všemi evropskými velmocemi, obzvláště pak s Velkou Británií.

Dokumenty v německých archivech, zabavené spojenci roku 1945 a dnes dostupné veřejnosti, dokazují, že vévoda von Coburg podal Hitlerovi v roce 1936 zprávu o tom, že král Eduard VIII. je myšlence o vytvoření aliance velmi nakloněn. Idea aliance byla velmi vzdálena úmyslu obrátit se proti Francii, neboť měla Francii naopak zahrnovat. Král Eduard navrhoval položit přímou telefonní linku mezi Buckinghamským palácem a říšským kancléřstvím.

Dnes jsem přesvědčen o tom, že Hitler od 16. Června 1940, kdy jsme překročili řeku Loiru, očekával úspěch od vyjednávání, která probíhala s jeho vědomím mezi Švýcarskem, Španělskem, Švédskem a Velkou Británií, a že tato jeho domněnka byla mylná. Věřil také říšskému maršálu Göringovi, že nalodění britských expedičních vojsk bude možno zabránit pouze prostřednictvím letectva. Tímto způsobem se Angličanům podařilo přepravit svých zbylých 230 000 mužů, z původních 250 000, zpátky do Anglie - ovšem beze zbraní a vojenské výzbroje.

Přeprava byla provedena civilními čluny, zčásti i malými jachtami, a ještě dnes představuje, podle mého názoru, jeden z nejudatnějších výkonů anglického národa.

Obrovské množství vojenského materiálu bylo však zničeno nebo zanecháno na pobřeží Francie. Ve svém proslulém projevu dne 4. června 1940 řekl Churchill v BBC:

„...budeme bojovat na pobřeží, na místech vylodění, budeme bojovat na venkově i v ulicích!“

Canterburský děkan později vysvětlil, že řečník v tomto okamžiku zakryl mikrofon rukou a dodal:

„A budeme jim házet do tváří lahve od piva, protože to je opravdu jediná zbraň, kterou máme k dispozici.“ Anglický premiér později (26. prosince 1941) zcela oficiálně doznal před americkým kongresem:

„Měli jsme štěstí, že jsme měli čas. Kdyby se Německo po porážce Francie v červnu 1940 vylodilo na britských ostrovech a kdyby nám Japonsko tenkrát vyhlásilo válku, bývala by naše země zakusila neštěstí a utrpení nepopsatelného rozsahu.“

Canaris však stál na stráži. Dne 7. července 1940 předal Keitelovi důvěrnou zprávu, podle níž by Němci při eventuálním vylodění v Anglii narazili asi na dvacet divizí první linie a dalších devatenáct v záloze. Podle Montgomeryho však měla Anglie v té době k dispozici jednu jedinou dostatečně vycvičenou a vyzbrojenou divizi, a sice III. divizi pod velením Montgomeryho samého, jak uvádí ve svých *Vzpomínkách.*

Tyto klamné zprávy od Canarise zčásti vysvětlují požadavky generála polního maršála

Brauchitsche, jemuž Hitler svěřil hlavní velení vojsk určených k vylodění: Ten chtěl přistát podél dlouhé pobřežní linie s 41 divizemi, z toho šesti tankovými a třemi motorizovanými! Generálmajor Raeder mu odpověděl samozřejmě slovy *non possumus* (nemůžeme); neměl dost lodí, kterými by mohl přistávající lodě krýt, a kromě toho to vyžadovalo totální přesilu německého letectva.

Přípravy operace *Otario* přesto pokračovaly. Jednoho rána mi moji velitelé, standartenführer Hansen a obersturmführer Emil Schäfer, jenž velel našemu pluku, dali rozkaz postavit *do příštího dne* nakládací rampu, která by unesla pohyblivý náklad o dvaceti až třiceti tunách (traktory a těžká děla).

Samosebou věděli, že mi dávají rozkaz proveditelný do pěti či šesti dnů.

Okamžitě jsem se pustil do konstrukčního plánu rampy a měl jsem to štěstí, že v Utrechtu se našel potřebný stavební materiál, který jsem nechal

zpracovat přímo na místě v dílnách. Na sto mužů pracovalo celou noc za svitu světlometů dvaceti nákladních vozů a rampa byla za pomoci minimálních pomocných prostředků skutečně dohotovena. Za ranního šera jsem ji jako první přejel za volantem traktoru, který táhl nejtěžší houfnici našeho pluku. Potom jsme vzbudili standartenführera a obersturmführera, kteří zprávě nemohli ani uvěřit.

„Musím vám ale říci, milý Skorzeny," vyjádřil se Hansen, „že kdyby to byl býval žert, tak by přišel draho."

Žert to ale nebyl... Později jsme provedli četné nakládací a přistávací manévry na Heldeře, při nichž jsme používali především nákladní čluny z Rýna, kterým jsme odřízli příď. Za špatného počasí se skoro potápěly. Přes naše veliké nadšení jsme se Často ptávali, co by se stalo, kdyby se vylodění mělo konat koncem srpna nebo začátkem září, kdy počasí v Lamanšském průlivu je nanejvýš nepříznivé.

Göringova letecká ofenzíva, „bitva o Londýn", se nesetkala s očekávaným úspěchem. Ve dnech 16.

a 17. září jsme byli bez ustání bombardování anglickou RAF a 21. září bylo potopeno dvanáct dopravních lodí a četné rýnské nákladní čluny byly zničeny nebo poškozeny. Měli jsme mnoho padlých a raněných, což v té době vedlo k nepravdivým zprávám, že jsme se pokusili o vylodění a že jsme byli odraženi.

V červnu nebo začátkem července 1940 by se mohlo vylodit asi 15 divizí ve třech či čtyřech invazních vlnách. Jelikož britský expediční sbor byl ve Francii obklíčen našimi tanky, německé letectvo by mohlo provést potřebnou „demonstraci" proti anglickému letectvu a *Home Fleet* (anglická námořní flotila).

19. září vydal Hitler definitivní rozkaz rozpustit vyloďovací flotilu a 12. října byla operace *Otario* potichu odložena na příští jaro. Ve stejné době OKW pomýšlelo znovu také na operaci *Felix*, ale ve skutečnosti k žádným akcím nedošlo.

Je jisté, že Hitler si nebyl plně vědom strategického významu Středozemního more. Italové by bývali měli obsadit svou středomořskou „letadlovou loď“, tj. ostrov Maltu, ale i my jsme mohli proniknout do Gibraltaru a obsadit gibraltarské útesy. Jakmile bychom je měli v moci, mohli jsme zablokovat přístup k Středozemnímu moři a válka mohla mít docela jiný průběh. Angličané by museli objíždět celou Afriku a mys Dobré naděje a projíždět Suezským kanálem, aby zaopatřili svá vojska v Egyptě a v severní Africe. Ponorky admirála Dönitze by byly nic nezkazily, kdyby jim činily nástrahy podél západního pobřeží Afriky, a myslím, že nepřeháním, když tvrdím, že maršálové Alexander a Montgomery by v takovém případě měli k dispozici asi jen třetinu vojenských sil namísto těch, které tehdy prošly přímo přes Gibraltar.

Ti, kteří dnes tvrdí, že operace *Otario* by v červenci či srpnu 1940 skončila porážkou, by měli vzít v úvahu následující „zpověď“ Winstona Churchilla, v níž 12. května 1942 před důstojníky z *Home Guard* (domobrany) přiznal:

„Po pádu Francie nejenže jsme měli národ bez armády, nýbrž také armádu beze zbraní. Kdyby byl tenkrát v roce 1940 nepřítel spadl z nebe nebo se vylodil v různých krajích země, byl by se střetl s pouhou hrstkou bídně vyzbrojených mužů na stráži u majáků.“

To se ale neshodovalo s hlášeními německé zpravodajské služby řízené admirálem Canarisem.

KAPITOLA PÁTÁ

Od Lamanšského kanálu na Balkán

Operace *Otario* odložena „sine die“ - Vysvětlení vyslance Hewela - Ve Francii: Zatčení prezidenta Lavala, a operace *Attila* - „Bojovník SS nesmí upadnout ani v podezření.“ - Dohoda s Francií základnou nové Evropy - Vyslanec Abetz předstižen událostmi - Na Balkáně - „Stoj!“ - Myšlenky na obsazení Kréty - Bě-

lehrad - Ani Gibraltar, ani Suez, ani Malta... - Návrat do Horního Rakouska.

V Holandsku jsme nevěděli, že operace *Otario* byla odložena na neurčito. Stále ještě jsme se domnívali, že se na jaře 1941 vylodíme v Anglii. Výcvik a disciplína byly nadále velmi přísné.

Naše letadla pořídila podrobné snímky anglického pobřeží z minimální výšky. Proto jsme věděli přesně, kde se má naše těžké dělostřelectvo vylodit a jaké přirozené překážky musíme překonat. Bylo nám řečeno, že existují obavy, že Angličané zapálí pobřeží a vypustí do moře vrstvu zápalné tekutiny.

To nám připomínalo záhadné požáry v Řecku, používané proti ruským korábům cařihradskými císaři, nejdříve Justiniánem v 6. století a konečně také císařovnou Theodorou.

Historky o vznícení pobřeží mi připadaly dost nereálné, neboť zapálit, řekněme, dvacet kilometrů pobřeží - tedy plochu potřebnou k vylodění dvou divizí - by jistě nebylo ani zdaleka tak jednoduché.

Byli bychom dělostřeleckou palbou, bombami i palbou z kulometů každopádně dokázali prorazit celou *Home Fleet,* a to za každého počasí; ať už s řeckým ohněm, nebo bez něj, kdyby to bylo nutné; k Londýnu bychom stejně pronikli. O svém úspěchu jsme neměli nejmenších pochyb. Věděli jsme, že naše ponorky jen během měsíce října 1940 potopily 63 britských lodí o celkové váze 352 407 brutto tun.

Po našem útoku torpédy s lidskou osádkou na lodě spojenecké flotily v Anzio, v roce 1944, mne přijal admirál Dönitz ve svém štábu poblíž Vlčího doupěte (Wolfschanze) a při té příležitosti mi sdělil, že tento výsledek z října 1940 byl dosažen s nasazením *osmi ponorek* a že jich mohl tenkrát nasadit i *sto!*

V říjnu 1940 velel Dönitz jen ponorkovému loďstvu. Kdyby však byl jeho návrh z roku 1938 přijat, byla by Anglie vypuzena ze Středomoří, bitva v Atlantiku by se odehrála úplně jinak a operace *Otario* by mohla být provedena.

Pohroma, která postihla *Royal Navy* později u Dakaru, dokázala také spojeneckým vojskům, že Angličani nejsou na moři v žádném případě

neporazitelní. Po celé tři dny, od 22. do 25. září 1940, se posílený expediční sbor Anglie a Francie marně pokoušel zmocnit se značného množství zlata, které patřilo národním bankám Francie, Belgie a Polska. O této události se ví málo. Nehledě na všelijaké jiné zprávy, pravda je taková, že na Dakar nepadl ani stín jediného německého vojáka.

Ale britská flotila byla uvítána kanonádou. Byly těžce poškozeny dva křižníky - *Resolution*, zasažen z boku torpédem, a *Barham*, podpálen salvou z moderního křižníku *Richelieu* - a pak ještě jeden křižník. Letadlová loď *Ark Royal*, tři další křižníky, rychločluny, tankery a vojenské nákladní lodě se musely stáhnout, aby celá záležitost neskončila katastrofou. 3. října dal Neville Chamberlain rozkaz k ústupu a Churchill musel pod nátlakem opozice pozměnit taktiku svého válečného kabinetu. Nebylo však pochyb o tom, že Hitler se už koncem září zaměřil na východ.

Na podzim roku 1944, během pobytu ve vůdcově hlavním stanu, jsem měl obzvláště dobrou

příležitost seznámit se s důvody, které Hitlera přiměly k tomu, aby nenapadl Anglii. Pravda, klamné zprávy od Canarise v měsících červenci a srpnu byly rozhodující, ale vyslanec Hewel, který zajišťoval spojení mezi OKW a ministerstvem zahraničí, mi řekl, že Hitler se v té době ještě nevzdal myšlenky na mírovou dohodu s Velkou Británií:

„Potíže spojené s vyloděním v Anglii mu v létě 1940 nepřipadaly nepřekonatelné," řekl mi Hewel.

„Mnohem obtížnější se mu zdálo obsadit zemi se 47 miliony obyvatel, kteří přibližně polovinu svých potravin dostávali ze zahraničí a kteří by potom nedostávali nic. V tom spočíval podle mého názoru ten pravý problém. Královská rodina, Churchill a vláda s velkou částí *Home Fleet* by jistě odešli do Kanady. Měla by se ve Velké Británii vyhlásit republika? Kde bychom hledali nějakého Cromwella?

Churchill by chtěl přesvědčit sám sebe, Že chrání jednotu viktoriánského impéria. Byli bychom nuceni prosazovat se na ostrovech plných stále nenávistnějšího, hladem a mrazem trpícího obyvatelstva, zatímco od Stalina bylo možné očekávat jen to nejhorší. Z tohoto důvodu mu operace *Felix*

připadala daleko vhodnější než operace *Otario.* Mohl tedy Anglii nabídnout to, o čem mluvil ve svém projevu na říšském sněmu už 6. října 1939 a opět 9. října 1940: mír, záruku zachování britského impéria a spolupráci s celou Evropou. Veškeré jiné, víceméně tajné pokusy se nepodařily. Avšak v okamžiku, kdy se vzdal operace *Otario,* bylo jasné, že řešení bude nutno hledat na východě, a sice dříve, než bude pozdě. Stalin doufal, že s operací *Otario* začneme zjara roku 1941. To by se mu bývalo hodilo k tomu, aby během léta nebo začátkem podzimu napadl Německo sám!“

V polovině prosince byl obnoven stav pohotovosti. Vánoční dovolená byla zrušena a 18. prosince jsme dostali rozkaz opustit Holandsko dosud neurčeným směrem.

Vrátili jsme se přes Düsseldorf, Wiesbaden, Mainz, Mannheim a Karlsruhe do Francie a

Vogézským pohořím jsme dorazili do Vesoulu. Tento přesun si vyžádal velké vypětí. V zasněžených Vogézách jsem musel vyprošťovat ze sněhu a uvádět znovu do provozu přes 150 vozidel, která uvízla v neustávající sněhové bouři.

Ani v Port-sur-Saóne jsem neměl chvíli klidu. Sdělili mi, že divize SS *Verfügungstruppe* má být připravena vyrazit 21. prosince do Marseille - s municí, pohonnými hmotami a potravinami. V noci 20. prosince jsem si všiml, že naše největší cisterna má dvě pneumatiky silně poškozené. Musel jsem vyhledat armádní sklad poblíž Langres, kde po zdlouhavém vyjednávání s jedním nevýznamným Šikovatelem jsem mu musel dokonce vyhrožovat, abych potřebné dvě pneumatiky dostal.

Několik hodin před naším odchodem směrem k demarkační linii a pochodem na Marseille nejkratší cestou byl rozkaz změněn: měli jsme vyrazit až 22. prosince ve 23.00 hodin, potom ve 4.00 ráno a nakonec byl rozkaz odvolán docela.

Operace *Attila,* podle níž mělo být obsazeno celé svobodné území Francie - a pokud možno i francouzská území v severní Africe - se neuskutečnila.

13. prosince 1940 došlo ve Vichy k roztržce mezi maršálem Pétainem a předsedou vlády Pierrem Lavalem, který byl dokonce zatčen. Špatně informovaný vyslanec Abetz, který v Lavalovi viděl jedinou záruku politické spolupráce s Německem, se nechal zmást a překotně podával zprávy Berlínu.

Lával se zajisté také domníval, že politika společného válčení na straně Německa by snad byla možná, obzvláště jestliže cílem by bylo znovudobytí bývalých území v rovníkové Africe, která se odpojila.

V téže době předal Hitler Francii popel Napoleonova syna, vévody z Reichstadtu, uložený v kryptě kapucínského kostela ve Vídni, aby mladý šlechtic našel své místo vedle svého slavného otce v Invalidovně. Při této slavnostní příležitosti zastupoval maršála Pétaina admirál Darlan, neboť francouzského státníka ujistili, že by byl zajat, kdyby vstoupil do Paříže! Když se o tom dozvěděl Hitler, byl nanejvýš rozhořčen. Ve skutečnosti se ve Vichy jednalo o palácovou revoluci a špinavé intriky. „Čistá záležitost vnitřní politiky“, hlásil admirál Darlan Hitlerovi 25. prosince. Tehdy jsem ještě netušil, že budu později pověřen choulostivým posláním ve Vichy, které jsem díkybohu nemusel nakonec vykonat - a to zmocnit se osoby slavného maršála.

Poté, co byl rozkaz k odchodu 23. prosince 1940 s konečnou platností zrušen, byly znovu povoleny dovolené. Byl jsem právě ve Vídni u své rodiny, když jsem byl telegraficky povolán zpět. Po návratu jsem se musel neprodleně hlásit veliteli naší divize. Lidé z vojenské intendatury se dožadovali přísného potrestání mé osoby. „Byl jste obviněn,“ řekl mi generálporučík Hausser, „že jste vyhrožoval jednomu šikovatelovi, že jeho sklad srovnáte se zemí, jestliže vám okamžitě nevydá nutně potřebné pneumatiky.“

„Pane veliteli,“ odpověděl jsem, „těch dvanáct tun pohonných hmot v cisterně muselo dorazit do cíle! Každá minuta byla drahá... Pneumatiky tam ležely... Kromě toho jsem vypsal stvrzenku.“

„Skorzeny, musíte pochopit, že správcové skladů jsou úředníci a byrokrati, kteří si myslí, že majetek jim svěřený jim patří. Jistě k vám byli převelice

zdvořilí, ale vy jste toho šikovatele svou tvrdošíjností musel šokovat. Pánové z vojenské správy se dožadují, abyste byl exemplárně potrestán.

Považujte se tudíž v zásadě za potrestaného. Pak se uvidí. Mezitím byste se mohl vrátit na svou dovolenou. Můžete jít.“

V Rusku jsem měl příležitost zjistit, že někteří pánové z vojenské správy bylí vskutku neobyčejní byrokrati.

Usadili jsme se ve svých zimních ubikacích na planině v Langres a stojí za zmínku, že naše vztahy s místním francouzským obyvatelstvem byly skvělé. Každá nepravost z naší strany byla přísně potrestána. Chtěl bych zde uvést dva příklady:

Dne 18. května 1940 přišel náš pluk do blízkosti Hirsonu (Aisne) přes vesničku, na jejíž jméno si nevzpomínám. Na chodníku ležely štosy látky z jednoho granátem zničeného obchodu. Dělostřelci jedné z našich baterií si vzali kus látky žluté barvy a udělali si z něho šátky. Příštího dne byl při nástupu přečten následující divizní rozkaz, platný pro všechny jednotky:

„Byli zahlédnuti vojáci této divize se Šátky, které se zdály být udělány z francouzské látky. Divizi je tímto dáváno na vědomí, že přivlastnění si libovolného předmětu na ulici, ať je to látka nebo cokoliv jiného, bude považováno za drancování. Důstojníci divize jsou tímto nabádáni, aby všechny vojáky, kteří takový šátek nosí, považovali za marodéry. Tito musí být okamžitě zatčeni a postaveni před vojenský soud, který s nimi naloží podle práva.“

Na planině v Langres a v Haute-Saóne jsme byli ubytováni zčásti v soukromí a podíleli jsme se tudíž do jisté míry na rodinném životě domácností, které nám poskytovaly bydlení. Z toho se vyvinulo několik příhod.

V únoru 1941 byli v souvislosti s vyhlášením klidu zbraní propuštěni na svobodu četní francouzští zajatci a vrátili se domů. Jeden z nich se vrátil domů pozdě v noci, nečekaně, a překvapil svou ženu s jedním s našich kamarádů. Ta tvrdila, že ji znásilnil, a doufala, že touto výmluvou ujde zlobě svého muže. Nelze jí to vyčítat. Nás krajan byl však zatčen, postaven

před válečný soud a odsouzen k trestu smrti. Někteří z nás, důstojníci i poddůstojníci, jsme marně žádali našeho generála o milost. Byli jsme přesvědčeni, že nešlo o žádné znásilnění, poněvadž jejich styky trvaly už několik týdnů. „Papá Hausser“ nás vyslechl a potom řekl:

„Ani jediný z příslušníků zbraní SS, těchto elitních vojsk, nesmí upadnout ani v podezření, že spáchal něco, za co by se ryzí voják musel stydět. Rozsudek bude vykonán.“

A vykonán byl.

Během kruté zimy 1940-1941 jsme si na planině v Langres kladli různé otázky. K čemu tady jsme?

Zjistil jsem, že Francouzi nechovali k Němcům nenávist a že ani Němci neměli Francií v nenávisti.

Oba národy si přece vydobyly dostatečnou slávu na společných bojištích, aby se nyní mohly postavit bok po boku a vybudovat sjednocenou Evropu.

Setkání francouzského maršála Pétaina s Hitlerem v Mentoire vzbuzovalo velikou naději v nás všech, kteří jsme věřili v nutnost vybudování společné Evropy a v co nejrychlejší sjednocení národů, které si byly tak blízké kulturou a společnými zájmy. Přiznávám se, že od té doby jsem přesvědčeným Evropanem a že jsem svůj názor dodnes nezměnil.

Setkání v Mentoire, které se mohlo stát vrcholným bodem moderních dějin, se nesetkalo s úspěchem.

Ve Francii, právě tak jako v Německu, byli samozřejmě pomstychtiví lidé, ale mně se zdálo, že úzkoprsý nacionalismus může přece jen být překonán. Na celém světadílu bylo třeba provést velkou pozitivní revoluci: Ten pocit jsme měli všichni, a v první řadě by to musela být revoluce, která by nastolila sociální spravedlnost. Právě tak jako v dnešní době, i tenkrát vložil nedostatek sociální spravedlnosti komunistickým aktivistům do rukou ty nejsilnější zbraně. Francouzi měli obzvláště dobrou výchozí pozici k provedení takové revoluce, aniž přitom museli napodobovat fašisty nebo nacionální socialisty.

Utrpení jednoho národa nebylo nikdy k prospěchu jeho sousedům. Později jsem viděl ve Vichy, jak Francie musela v zájmu svého přežití vést rozpolcenou politiku vůči vítězi, který nedopustil, aby plánovala a vedla velkorysou politiku.

Francouzi měli prvotřídního zprostředkovatele v osobě Jacquese Benoist-Méchina, historika německé armády, jenž pro svou vlast dosáhl významných výhod. 25. června bylo několik milionů Francouzů zajato německou armádou a deponováno do Německa.1 Měsíc po vyhlášení klidu zbraní byl milion z nich puštěn na svobodu; přibližně 1 900 000 bylo převezeno do Německa, z nichž k 1.

lednu 1944 byla polovina postupně propuštěna na svobodu.

Je neštěstí, že má vlast neprojevila trochu více velkomyslnosti, namísto krátkozraké politiky, a nenavázala okamžitě mírovou smlouvou a bez postranních úmyslů spolupráci s francouzskou vládou, která si byla vědoma nebezpečí pro Evropu a pro celý svět!

Byli to koneckonců nejen Němci, ale i jiní evropští vojáci, kteří museli zaplatit vysokou cenu za politiku nadutých, neschopných a váhavých diplomatů.

Západní Německo a Francie spolupracují dnes aktivně a úzce, ačkoliv žádná mírová smlouva a tím méně klid zbraní mezi oběma státy podepsány nebyly.

K docílení takového soužití musely být obětovány životy milionů civilistů i vojáků. Bylo by bývalo mnohem inteligentnější a lidštější dojít k porozumění v roce 1939 nebo i 1940! Válku jsme prohráli všichni, nejen Německo, nýbrž i Francie, Anglie, Itálie, Belgie a Holandsko. K řešení nedošlo naneštěstí ani v Evropě, ani jinde ve světě.

Po zrušení rozkazu k pohotovosti v prosinci 1940 jsme přece jen chovali iluze, že ne všechny naděje na mír jsou ztraceny. Začátkem roku 1941 jsme se domnívali, že naši diplomati vynaloží největší úsilí v tomto smyslu.

Brzy se však ukázalo, že vývoj událostí tomuto záměru nepřeje, a sice nejdříve ve východní Africe, kde byli poraženi Italové. Po úspěšné ofenzívě maršála Grazianiho v severní Africe, která v září 1940

vedla k dobytí Sollumu a Sidi Barani, přešli Angličani v lednu a únoru 1941 do protiofenzivy a obsadili Tobrúk a Benghází. 26. února musel zasáhnout africký sbor pod velením Rommela.

V Evropě samé se válčiště nepředvídatelně rozšířilo. Duce zaútočil na špatně vycvičenou, špatně živenou a jen průměrně vedenou řeckou armádu, aniž o tom předem uvědomil Hitlera. Naši spojenci byli brzy zatlačeni a konečně přemoženi v Albánii. Navíc se v Jugoslávii odehrál státní převrat: Náš spojenec, princ-regent Pavel, byl 27. března 1941 sesazen.

O několik dní později podepsal nový předseda vlády, generál Simovič, se Stalinem pakt o vzájemném přátelství a pomoci!

V posledních březnových dnech roku 1941 obdržela naše divize náhlý rozkaz k přesunu do jižního Rumunska. Dostal jsem jednodenní dovolenou, abych mohl strávit jednu noc doma ve Vídni, a připojil jsem se ke své jednotce příštího dne poblíž rakouské hranice. Při našem pochodu Budapeští jsme byli jásavě vítáni jako nějací vítězní maďarští vojáci. Rumunských hranic jsme dosáhli nedaleko Gjoly.

Bylo špatné počasí a naše výstroj tím velmi trpěla. Také silnice byly ve špatném stavu a během celého našeho tažení Balkánem se nezlepšily.

V neděli 6. dubna, v 5.59 ráno, jsme po pětiminutové dělostřelecké přípravě zaútočili. Srbové se bránili, zapálili jedno z vozidel našeho průzkumu a vedli boj zblízka za širokým protitankovým příkopem, ale nedokázali zabránit tomu, abychom příkop rychle nepřeběhli. Dostal jsem střelnou sprchu společně s kapitánem Neugebauerem, veteránem první světové války. Po první dělostřelecké salvě jsem měl v žaludku jako před mučením. Neugebauer vytáhl svou láhev kořalky a řekl: „Lokněte si, dneska ráno není moc teplo!“

Po překročení protitankového příkopu, kde byli mrtví i ranění, jsme postupovali na Pančevo. Tam jsme se dozvěděli, že předvoj naší divize pod

velením hauptsturmführera Klingenberga překročil Dunaj jako první a pronikl do Bělehradu.

Já jsem byl vyslán jako velitel dvou malých motorizovaných průzkumných hlídek směrem na východ od naší pochodové osy. Bylo nás celkem 24 mužů; prolezli jsme křížem krážem Vršac, typické staré město rakousko-uherské říše. Pokračovali jsme opatrně směrem na Karlovac, kde nám všechno obyvatelstvo vybíhalo nadšeně vstříc. Však se zde také jednalo o starou německou kolonii. Prošli jsme obcí, když přišlo hlášení o srbském vojsku, s nímž jsme se brzy střetli na neschůdném zarostlém poli.

Moje pravá skupina byla napadena a já jsem odpověděl energickým útokem. Najednou se přede mnou objevilo asi třicet srbských vojáků. Dal jsem rozkaz nestřílet, zatímco Srbové se blížili. Zařval jsem ze všech sil:

„Stoi!“

Překvapeně poslechli, ale vtom k nim ze všech stran začali přicházet další Srbové. Co dělat? Střílet, nebo nestřílet? Byla to pro mne rozhodující otázka. Naštěstí v tomto momentě za námi objevila moje druhá skupina, což přimělo Srby k tomu, že zahodili zbraně a zvedli ruce nad hlavu.

Do Karlovace jsme se vrátili s pěti důstojníky a více než šedesáti zajatci. Byli jsme tam ale sami drženi tři hodiny v zajetí; před radnicí měl projev starosta a musel jsem si s ním potřást rukou, zatímco on slavnostně prohlašoval, že jeho občané nikdy nezapomněli na svou německou vlast. Na závěr jsme byli slavnostně pohoštěni v místní škole, a já pochybuji, že Bruegel nebo Teniers měli kdy příležitost namalovat takové posvícení.

Dal jsem samozřejmě pokyny, aby i naši zajatci něco dostali. Kromě pěti srbských důstojníků a ostatních zajatců jsme přinesli svému pluku nejen ty nejlepší potraviny, ale také mnoho vína, což bylo přijato s nadšením. Standartenführerovi Hansenovi jsem podal hlášení, které ho nesmírně zaujalo.

Byli jsme ubytováni u německých sedláků hospodářsky bohatého banátu. Dostal jsem pokoj u jedné statečné selky, jejíž muž byl povolán do

rumunské armády a mohl dostat dovolenou jedině za *bakšiš* svým nadřízeným! To mi zavdalo příčinu k zamyšlení.

Brzy jsem byl předvolán do důstojnického stanu ke standartenführerovi Hansenovi.

„Úspěchy průzkumu v poslední době," řekl „by vám mohly vysloužit Železný kříž. Já jsem vás ale navrhl k povýšení na untersturmführera a můj návrh byl přijat. Gratuluji vám."

Měl jsem radost. Za několik hodin jsem byl předvolán znova a dozvěděl jsem se, že mé povýšení na untersturmführera už beztak prošlo řádnou úřední cestou, a to se zpětnou platností od 30. ledna 1941.

Hansen řekl se smíchem: „Jelikož untersturmführerem už jste byl, je z vás od dnešního rána samozřejmě obersturmführer!"

Mé překvapení a radost si nikdo nedovede představit. Zbývalo jen nalít znovu do sklenic.

Dne 17. dubna jugoslávská armáda kapitulovala a projevy nepřátelství od příštího dne ustaly. 10.

dubna vyhlásili Chorvati nezávislost. Nový stát, jehož prezidentem se stal dr. Ante Pavelič, byl neprodleně uznán Německem, Itálií, Slovenskem, Maďarskem, Bulharskem, Rumunskem, a též Španělskem, zatímco Švýcarsko podepsalo s dr. Paveličem o něco později (10. září 1941) oboustranně výhodnou obchodní smlouvu.

Dne 8. dubna prolomila 12. německá armáda (List) - v Čele s *Leibstandartou Adolf Hitler* - linii u Metaxy a obsadila Saloniki. Většina anglických vojáků byla v největším spěchu evakuována přes moře na Krétu a řecká armáda nakonec kapitulovala.

K první velké vzdušné výsadkové operaci došlo na Krétě ve dnech 20. až 31. května pod velením generála Studenta. Zúčastnilo sejí 22 000 mužů, naše jediná paradesantní divize, náš jediný piachtarský pluk a V. horská divize, jejíž výcvik vsak nebyl ještě ukončen. Byla to úspěšná operace. Z

57 000 Angličanů, Australanů, Novozélanďanů a Řeků, kteří na ostrově našli útočiště, bylo královské loďstvo schopno za velkých ztrát evakuovat pouze 16 500 lidí.

Ztráty utrpěné na Krétě udělaly na Hitlera silný dojem. Nedovolil, aby se podobné akce opakovaly na Kypru, v Suezu nebo na Maltě.

Kvůli obtížným podmínkám v zemi nebyly naše ztráty v první linii bohužel malé: 4 000 mrtvých a přes 2 000 zraněných. V letech 1942-1943 jsem se tudíž cítil povinen prostudovat jednotlivé epizody bitvy na Krétě ve snaze najít prostředky ke snížení rizika při budoucích vzdušných výsadkových operacích. Při tomto studiu se mi zdálo zřejmé, že podobné operace nesmíme vykonávat s nedostatečně vycvičeným vojskem.

Napoleon, který si byl obzvláště dobře vědom strategického významu Středomoří, Egypta a Malty, měl v roce 1805 co dělat s Třetí koalicí, když chtěl znovu dobýt Maltu, kterou zabral roku 1793 a po dvou letech opět ztratil. I on se pokusil obsadit Gibraltar.

Bylo velké štěstí, že tažení na Balkán bylo ukončeno tak bleskovým vítězstvím. Od února 1940

předkládal generál Weygand, tehdejší velitel francouzských ozbrojených sil v Levantě, strategický plán pro oblast od Paříže až po Bejrút, v němž navrhoval vylodění v Salonikách, a dokonce - „podle toho, jak bude reagovat Sovětský svaz“ - i eventuální ofenzívu v Malé Asii. Francouzský generální Štáb v tomto plánu také podrobně rozpracoval bombardování ropných zdrojů v Batumi a Baku.

Generál Weygand nepochybně zamýšlel sehrát neméně významnou roli, než jakou sehrál maršál Franchet ďEsperey koncem první světové války.

Avšak pro dosažení vítězství na kontinentě bylo Středomoří v roce 1941 ještě důležitější než v letech 1805 nebo 1914 - a my jsme nedobyli ani Gibraltar ani Suez. Není pochyb o tom, že naši italští spojenci mohli v červenci či srpnu 1940 překvapit a obsadit Maltu, ale německé letectvo by jim tenkrát nemohlo být nápomocno, neboť bylo zaměstnáno bitvou o

Londýn a operací Otario. Pozdější obsazení Malty a Gibraltaru spojenci bylo hlavním důvodem naší porážky v severní Africe.

Brzy jsem měl příležitost vydat se ze služebních důvodů do Bělehradu. Chtěl jsem poznat toto město, které bylo od roku 1521 několikrát dobyto Turky, než se jej roku 1866 konečně vzdali.

Věděl jsem, že město bylo bombardováno, a právě tam jsem poprvé poznal válku z té nejhorší stránky. Naše stuky a bombardéry proměnily celé městské čtvrti v rumiště. Nebyli jsme pohledu na takovou spoušť zvyklí, a tak to na nás udělalo silný dojem. Místo přátelských, usmívajících se lidí, kteří nás tak srdečně přijali ve Vršaci, Karlovaci a Pančevu, jsme viděli jen nepřátelské, nenávistné tváře. Čemu mohly toto zpustošení a tahle bída posloužit? Měl jsem pro tyto nešťastníky pochopení a v hloubi duše jsem od této války neočekával pro Evropu nic dobrého.

Brzy poté jsme dostali rozkaz k odsunu do Horního Rakouska. Měl jsem radost z toho, že zase uvidím své milé na krátké dovolené. Můj otec mohl jen stěží zakrýt radost z toho, že mne vidí v důstojnické uniformě, ale nechtěl to přiznat. „To tě pěkně rychle povýšili," řekl mi, „gratuluji.

Nemysli si ale, že jednou dostaneš Rytířský kříž. Zachovej si chladnou hlavu."

„Jistě, otče."

„Být důstojníkem je velká čest. Ted musíš být rozumem a odvahou příkladem svým lidem,

především v obtížných situacích. Povinnost k vlasti ti musí být svatá, můj synu!"

Dnes taková slova mohou vyznít banálně a naivně. Já jsem na ně však nikdy nezapomněl.

1) Robert Moresu, generální komisař pro repatriované válečné zajatce, udává v knize *Život ve Francii za okupace*, vydané Hoover Institutem, Paříž 1947, sv. I, že počet francouzských zajatců byl kolem tří milionů.

KAPITOLA ŠESTÁ

Neznámá fakta o letu Rudolfa Hesse do Anglie (10. května 1941)

Válka mohla skončit v březnu 1941 - Osobnost Rudolfa Hesse - Rozhodný stoupenec dohody s Velkou Británií - Zástupce a nástupce Hitlera - Pečlivé přípravy letu - Neúspěšné snahy župního vedoucího Bohleho - Profesor Haushofer - Nevést válku na dvou frontách - Setkání Hitlera s Darlanem: 11. května 1941 - Co zjistil *American Mercury* roku 1943 - Hess se domníval, že má styky s Hamiltonem - Hessovy návrhy jménem Hitlera - Poznal nakonec Hitler, že se jedná o past, nebo odletěl Hess s jeho plným souhlasem? - Churchill se v roce 1943 zdráhá vyměnit Hesse - Norimberský tribunál.

Bylo to po našem balkánském tažení, krátce před zahájením našeho vzdušného výsadku na Krétě, když naše rádio oznámilo senzační zprávu. Dozvěděl jsem tak, že dne 11. května 1941 Rudolf Hess, drahá nejdůležitější osoba ve státě - Göring stál tehdy až na třetím místě - odletěl předešlého večera do Anglie. Úřední zpráva sdělovala, že Rudolf Hess trpěl již nějakou dobu zdravotními potížemi, mezi jiným také „halucinacemi“, a že „tato událost v žádném případě nebude mít negativní dopad na válku“, která „byla německému národu Velkou Británií vnucena“.

Když opadlo první překvapení, nepřišlo nikomu z nás na mysl, že Hess by mohl být zrádcem. Ani moji kamarádi, ani já jsme neměli na jaře 1941 pocit, že by válka mohla být tak dlouhá a nelítostná a že by civilní obyvatelstvo trpělo právě tak jako - nebo snad ještě víc - než my vojáci. Nebyl jsem jediný, kdo si nemyslel, že Hess odletěl do Anglie v pomatení smyslů, jak bylo úředně oznámeno, nýbrž že tam letěl za určitým účelem - pravděpodobně ve snaze přispět k ukončení války mezi bratrskými národy Evropy.

Zatímco válka byla už v plném proudu, vyslal prezident Roosevelt do Evropy se zvláštním pověřením Sumnera Wellese, náměstka amerického ministra zahraničí, který vyvolal jisté naděje.

Welles hovořil dlouze s Chamberlainem, Daladierem, Mussolinim, Ribbentropem, Schachtem, Göringem a samotným Hitlerem. Dnes víme, že

tenkrát v březnu 1941 bylo možné ukončit válku. Propásli příležitost svolat mírovou konferenci světové úrovně, jíž by předsedal sám Roosevelt. Hitler by okamžitě souhlasil. Po návratu Sumnera Wellese byl však projekt konference torpedován ministrem zahraničí Cordellem Hullem.

V květnu 1941 jsme o těchto podrobnostech samozřejmě ještě nic nevěděli. Věděli jsme ale, že po polském tažení navrhl Hitler mírové jednání. Věděli jsme, že o morálce a věrnosti jeho důvěrníka není pochyb. Hess byl muž uzavřeného a poněkud záhadného charakteru, ale bez jakéhokoliv náznaku nedostatečné duševní rovnováhy. Nakonec jsme usoudili, že byl pověřen velikým posláním, které se mu nepodařilo úspěšně dokončit. Přes naši nejistotu jsme tehdy nebyli daleko od pravdy.2

Po desetiletí vězněnému, v norimberském procesu jako „válečnému zločinci“ k doživotí

odsouzenému Rudolfu Hessovi je dnes přes osmdesát let. Hlídán střídavě sovětskými, americkými, anglickými a francouzskými strážemi, je nyní posledním a jediným vězněm ve vězení Spandau.

Ačkoliv tři západní spojenci se přimlouvali za jeho propuštění a britskému parlamentu byly podány žádosti v tomto smyslu a předloženy nesčetné žádosti od různých osobností světa o jeho omilostnění, Rusko se zdráhá tohoto posledního vězně vydat.

Během několika posledních let vstoupily ve známost mnohé okolnosti kolem odysey Rudolfa Hesse, zatímco další, nanejvýš důležité detaily zůstaly neznámé.

Především, kdo je ten jediný vězeň ve Spandau? Pochází z dobré měšťanské rodiny, jeho matka byla britského původu. Narodil se v Alexandrii, kde strávil část svého dětství a mládí a byl vychováván „po anglicku“. Po vypuknutí první světové války bojoval statečně v německém letectvu.

Poté dokončil studium na univerzitě v Mnichově. Tam vstoupil do NSDAP. Po puči 9. listopadu 1923

byl spolu s Hitlerem vězněn v pevnosti Landsberg, kde byl nejbližším pntelem Hitlera, který mu zde nadiktoval část své knihy *Mein Kampf.*

V roce 1933 se stal říšským ministrem a roku 1935 byl oficiálně jmenován zástupcem fúhrera, který ho v roce 1939 veřejně určil jako svého nástupce ve straně.

Byl odjakživa stoupencem dohody mezi Velkou Británií a Německem. Nepochyboval jsem o tom a celá řada historiků sdílí můj názor, že Hess odletěl do Anglie jako zvláštní pověřenec, aby v předvečer války se Stalinem uzavřel mír s Anglií.

Mnozí historikové tvrdí, že Hitler o jeho záměru nevěděl. Let byl však už dávno předtím do detailu připravován. Odletu ministra zvlášť vybaveným Messerschmidtem 111 předcházelo asi dvacet zkušebních letů, dokonce řízených pokyny z rádia, pod osobním dohledem profesora Messerschmidta.

Celý svět ale věděl, že Hess měl od roku 1938 na rozkaz führera přísně zakázáno pilotovat letadlo.

V rozporu s výpověďmi mnoha údajných svědků neprojevil Hitler žádné velké překvapení, když mu bylo sděleno, že Hess odletěl do Skotska a odtud do zámku vévody Hamiltona.

Hess dal svému adjutantovi dopis pro Hitlera, v němž napsal: „Jestliže má mise selže, jsem připraven na to, že budu zatracen... Pro Vás nebude těžké vysvětlit, že jsem jednal v pomatení smyslů.“ Ten dopis jsem neviděl, ale úryvky z něj byly zveřejněny především v knize o Hessovi od anglického historika Jamese Leasora. Navíc jsem měl v letech 1945-1946 příležitost promluvit si v křídle svědků norimberského procesu s Hessovým adjutantem, který mi řekl totéž. Dopis každopádně odpovídal myšlenkové orientaci Rudolfa Hesse na začátku jeho mise, kdy nesmýšlel ani jako zločinec, ani jako blázen, nýbrž jako posel na mírové misi.

Bylo známo, že během let 1940-1941 se na západě konalo mnoho mírových jednání. Vyjednávání vedli úředníci nebo němečtí a angličtí zvláštní pověřenci, mezi nimi Richard Butler, adjutant lorda Halifaxe z ministerstva

zahraničí, a diplomati neutrálních zemí, jako například Bjoern Prytz, švédský vyslanec v Londýně, a další. Jednání se konala také ve Švýcarsku, v Madridu, Lisabonu a Ankaře.

Jedním z nejangažovanějších stoupenců míru s Londýnem byl Ernst Wilhelm Bohle, předseda Spolku pro propagaci Německa v zahraničí (Volksbund fiír das Deutschtum im Ausland - VDA).

Narozen v Anglii a vychován v Jižní Africe, absolvoval Cambridge a byl energickým propagátorem pacifistického mírového názoru, který Hitlerovi často předkládal,4 a sice veřejně i v soukromí, až do roku 1941. Prohlásil: „Britské impérium - tak jako římská církev -je hlavní oporou západní civilizace.“

S Bohlem jsem se seznámil v Norimberku. Byl obžalován v rámci soudního řízení zvaného proces Wilhelmstrasse, v němž byl obviněn z prosazování „zločineckých idejí“ našeho ministerstva zahraničí.

Je zvláštní, že nalezl útěchu v katolickém náboženství, ačkoliv byl do té doby naprostý ateista.

Zmocnila se ho veliká zbožnost. Jeho cela byla vyzdobena obrázky svatých, které mu s námahou opatřil R. P. Sixtus O'Connor, kapitán americké armády a vězeňský katolický duchovní. K tomuto oddanému služebníku Bohu, jenž byl sympatický skoro všem vězňům, se ještě vrátím.

Ale projevy zbožnosti župnímu vedoucímu Bohlemu nakonec nepomohly. S vévodou Hamiltonem se Hess seznámil na olympijských hrách v roce 1936. V té době byla většina Britů toho názoru, že Versailleskou smlouvu je třeba zrevidovat, že Evropa by měla být přeorganizována a německému národu by příslušelo patřičné místo v evropském světadílu. Tohoto názoru byl během své krátké vlády i Eduard Vlil. Poté, co se stal vévodou z Windsoru, navštívil s vévodkyní kancléře Hitlera. V téže době se vydal do Berghofu i David Lloyd George, starý předseda labouristické strany, ačkoliv byl jedním ze spolutvůrců Versailleské smlouvy. V Londýně bylo mnohem více stoupenců dohody s Ně-

meckem, než se dnes všeobecně soudí. Hlučné manifestace černých košil, organizované Sirem Oswaldem Mosleym, měly bezpochyby zcela opačný účinek, co se dohody anglického národa s německým týče, - Sir Oswald to ostatně sám přiznává ve své knize *My Life* (Můj život), která vyšla v roce 1968. Muži jako lord Rothermere, Beaverbrook, Nuffield, Kemsley, admirál Sir Barry Domville a vévoda z Hamiltonu také věřili, že válka s Německem by nebyla v zájmu britského národa.

Když válka propukla a naše oficiální diplomatické styky byly úplně přerušeny, bylo stále obtížnější ukončit krvavý boj a masové vraždy západních národů (mírovou cestou). Deník *The Daily Mail* přestal nadále chválit Hitlera, jenž podle lorda Rothermereho byl „velmi ctihodný Peer of the realm“. Britská mentalita se změnila. Hess to sice věděl, ale počítal s tím, že v Londýně je stále ještě mnoho lidí, kteří tuto válku považují za absurdní.

Nejdůležitějším rádcem Rudolfa Hesse v politice snahy o navázání míru s Londýnem byl jeden z jeho starých přátel, profesor Haushofer, zakladatel politického zeměpisu jako vědy a vydavatel časopisu *Geopolitik*, který Hitler čítal. V září 1940 předal profesor Haushofer osobnímu zástupci Hitlera (Hessovi) dlouhé *Memorandum o možnostech uzavření míru s Anglií.* Hitler toto Memorandum četl a projednal s Hessem. Autor James Leasor, který shrnul hovory Hesse s Haushoferem, uvádí, že profesor (Haushofer) Hessovi vyložil, že Ribbentrop hraje u vlivných Angličanů „stejnou roli jako Duff Cooper nebo Churchill v očích Němců“.

Podle názoru profesora by bylo lehké navázat rozumný kontakt s ministrem O'Malleyem, britským velvyslancem v Maďarsku, a se Sirem Samuelem Hoarem, který působil v Madridu, a s lordem Lothianem, velvyslancem Velké Británie ve Washingtonu. Posledně zmíněný se s Haushoferem už dlouho znal.

Hitler by byl rád prosadil na západě totéž, co se mu v srpnu 1939 podařilo prosadit na východě.

Aby nemusel bojovat na dvou frontách, chtěl namísto smlouvy, kterou podepsal se Stalinem, dosáhnout podobné smlouvy - nebo alespoň nalézt *modus vivendi* - na západě, a to nikoliv pouze s Velkou Británií.

Jistý význam mělo, že 11. května 1941, tedy téhož dne, kdy Hess měl v zásadě v úmyslu projednat mírové podmínky s Velkou Británií, byl v Berghofu přijat admirál Darlan, ministr vlády maršála Pétaina, jakož i Jacques Benoist-Méchin, generální sekretář francouzského prezidenta. Francouzům byly učiněny jisté ústupky5 a byli také ujištěni, že jejich země bude hrát důležitou roli v západní Evropě. Bylo předčasné - hlavně kvůli Itálii - uzavřít mírovou smlouvu a zaručit se tak francouzskému koloniálnímu impériu. Hitler nicméně projevil dobrou vůli a admirálovi řekl, že „jeho mír nebude mírem pomstychtivého“.

Z toho všeho je možné vyvodit, že Hitler byl o plánovaném letu Hesse informován a že mu, jakožto svému oficiálnímu pověřenci, dal plnou moc jednat jeho jménem. To bylo začátkem války. Ve skutečnosti letu předcházela dlouhá jednání a Rudolf Hess byl přesvědčen, že bude na drahé straně Lamanšského kanálu přijat vysoce postavenými osobami, i když nebyl oficiálně pozván.

Myslím, že správné vysvětlení Hessova letu bylo uveřejněno již v květnu 1943 v americkém časopise *The American Mercury,* ve velmi dobře zdokumentovaném článku. Podle autora, který zůstal bohužel anonymní, to byl Hitler sám, kdo se od ledna 1941 zabýval možností přímého vyjednávání s Velkou Británií za účelem dosažení trvalého míru. Předkládám následující úryvek z *American Mercury:*

„Hitler se neobrátil na anglickou vládu, nýbrž na skupinu vlivných Angličanů - k níž patřil i vévoda Hamilton -, kteří byli bývalými členy v té době již rozpuštěné anglicko-německé společnosti.

Diplomat mezinárodní pověsti mu sloužil jako kurýr.“

The American Mercury neudává jméno tohoto diplomata. Jednalo se bezpochyby o německého diplomata. Z anonymního článku lze vyvodit, že z britské strany se návrh setkal s vyhýbavou, vlažnou odpovědí. Tímto způsobem se jednání táhla čtyři měsíce „opatrně a odměřeně“ z obou stran, až do okamžiku, kdy Hitler navrhl přímé jednání v jedné z neutrálních zemí, což Britové nepřijali. Odmítli také samotného Ernesta Bohleho jako prostředníka, zatímco turecký a jihoamerický tisk prohlašoval, že Bohle „obdržel důležitý důvěrný úkol v zahraničí“.

Toto byl okamžik, v němž Hess zasáhl do hry. Jako zástupce führera měl plnou moc vyjednávat jeho jménem. Dne 10. května 1941 odletěl do Skotska do Dungavelu, zámku vévody Hamiltoha, v jehož blízkosti se nalézalo malé letiště. Byl tam očekáván - avšak Hess, který seskočil padákem ve vzdálenosti asi 16 km od zámku a poranil si přitom kotník, nepochyboval ani na chvilku o totožnosti lidí, kteří na něho čekali.

O tom píše *The American Mercury* v květnu 1943:

„První kontakt v lednu 1941 byl zachycen britskou tajnou službou, která od toho okamžiku vzala celou záležitost do svých rukou.“

Když na velitelství stíhacího letectva RAF zachytili a lokalizovali neidentifikovaný letoun Messerschmidt, který na vyslané výzvy neodpovídal správně, zavolal důstojník ve službě veliteli stíhací letky umístěné ve Skotsku: „Proboha, řekněte jim, aby ho nesestřelili!“ Tímto způsobem se Hessovi dostalo čestného „doprovodu“ dvou britských stíhaček. Přítomnosti těchto letadel si všiml.

Kdyby byl neseskočil padákem, nýbrž přistál na soukromém letišti vévody Hamiltona, bylo by se tajemství neprozradilo. Jenže Hess seskočil a dosedl na pole sedláka jménem David McLean, který jej uvedl do svého domu. Hess mu řekl, že se jmenuje Alfred Horn a žádal, aby o něm uvědomili vévodu.

S trochou fantazie si lze představit, že ten udatný skotský sedlák s vidlemi v ruce, který viděl, jak se Hess snáší z nebe, náležel k témuž rodinnému klanu jako Donald McLean, který dával Sovětům důležité informace o jaderném výzkumu a do podezření upadl teprve mnohem později, načež v roce 1963 uprchl do Ruska. Bylo by to zajímavé téma pro milovníky bizarních historických anekdot. Zde se však jednalo o něco docela jiného.

Hamilton, velitel wingu RAF, se nalézal ve službě. Když jej o tom telefonicky zpravili, prohlásil, že žádného Alfreda Horná nezná. Když příštího dne uviděl Rudolfa Hesse, jehož návštěvu vůbec neočekával, byl nanejvýš překvapen. Lidé, kteří Hesse očekávali na malém letišti, byli vysoce postavení úředníci zpravodajské služby a důstojníci tajné služby, kteří na Hesse připravili past.

Nyní museli Hesse-Horna vyrvat několika členům domobrany, kterou přivolal McLean. Důstojníci tajné služby podrobili Hesse prvnímu výslechu v kasárnách Maryhill v Glasgow. Potom byl převezen do vojenské nemocnice.

The American Mercury pokračuje:

„Hess se domníval, že bude muset urazit dlouhou cestu, než se dostane na nejvyšší místa. Šlo to ale mnohem rychleji, než si představoval. Churchill za ním poslal Sira Ivoneho Kirkpatricka, mistrovského špióna z první světové války a britského vyslaneckého poradce v Berlíně v meziválečném období. Ten měl vyslechnout Hessovy návrhy a předložit je přímo britské vládě.“

Podle *The American Mercury* nabízel Hitler následující: zastavení veškerých nepřátelských akcí na západní frontě, vyklizení všech obsazených území s výjimkou Alsaska-Lotrinska a Lucemburska, vyklizení Jugoslávie, Řecka a vůbec celé středomořské pánve. Jako protinabídku žádal blahosklonnou neutralitu Velké Británie v souvislosti s německou politikou na východě. Žádná země, ať už ve válečném stavu nebo neutrálním, by neměla žádat o kompenzaci. Podle *The American Mercury* trval Hess na tom, že je nutné s konečnou platností vymýtit komunistické nebezpečí na celém světě.

Německo se nabízelo, že vezme celý tento úkol zcela samostatně na sebe. K tomu potřebovalo francouzskou a anglickou válečnou výrobu.

Hess kromě toho hovořil s lordem Beaverbrookem, ministrem zásobování, kterého znal, a s lordem Johnem Simonem a „dalšími členy válečného kabinetu“. Churchill, který uvědomil neprodleně Roosevelta, to tak neviděl. Odpověď na návrhy Rudolfa Hesse byla přirozeně záporná.

Když Hess poznal, že upadl do pasti, a to od samého začátku, a že Velká Británie se ve skutečnosti už stala spojencem Ruska, podlehl skutečně nervovému záchvatu, o čemž *The American Mercury* udává:

„Lež o údajném pomatení smyslů se stala skoro skutečností.“

Když se dozvěděl o potopení křižníku *Bismarck* (27. května 1941), plakal celý den.

Fantastický a rytířský ráz jeho letu nepochybně nedovolil četným komentátorům rozpoznat, že jejich reportáže vyznívaly rovněž nerealisticky.

Postup Anglie, šikovně maskovaný jako spolupráce v zájmu míru, se nemohl v Německu setkat s důvěrou, ani kdyby nebylo precedentu v podobě případu Halifax-Butler. Stejně byly přijímány mírové návrhy *Foreign Office* vyslanci Prytzovi (17. června 1940).

Charakter Rudolfa Hesse nebyl nikdy zpochybněn ani jeho přáteli, ani nepřáteli. Jméno Hamilton by byl nikdy ani nevyslovil, kdyby nebyl přesvědčen, Že vévoda jedná jménem nejvyšších vládních kruhů. Všichni očití svědkové se kromě toho shodují v tom, že Hess přímo žádal, aby byl uvědomen ten, jehož považoval za svého prostředníka - lord Hamilton - který ho měl spojit s nejvyššími zmocněnci britské vlády.

Je urážkou vévody Hamiltona věřit a psát, Že byl spoluspiklencem britské tajné služby. Jeho údiv, když uviděl Hesse, byl nefalšovaný, neboř - jak udává *The American Mercury* - , jeho rukopis byl napodoben v podvržených dopisech“, aby byl totožný s rukopisem v jeho předválečné korespondenci, která se mohla nalézat v Berlíně.

Bylo by samozřejmě zajímavé do té korespondence nahlédnout. Doufejme, Že jednoho dne bude zveřejněna. Já sám v to ovsem moc nevěřím.

Jestliže vévoda Hamilton a další anglické osobnosti byli Čtyři měsíce v tajném styku s Němci, obzvláště pak s Hessem, jak tedy rozumět tomu, že po příletu Hesse nebyli obžalováni a souzeni kvůli stykům s nepřítelem? Nic takového se nestalo.

Proto jsem také věřil tezi z *The American Mercury,* který v roce 1974 uvádí, že podrobnosti uveřejněné v roce 1943 pocházejí od „pozorovatele nejlepší pověsti“, který se nalézal obzvláště blízko zdroje informací.6

Siru Ivonovi Kirkpatrickovi Hess řekl: „Přicházím jménem míru a lidskosti, pomyšlení na další boje a zbytečné oběti je pro mne příšerné.“

I postoj Hitlera byl pochopitelný. Je pravděpodobné, že ztratil důvěru, když se dozvěděl o všech materiálech, které jeho mírový prostředník vyvezl na západ. Je možné, že si všiml jistých podezřelých věcí. Méně důvěryhodného Hesse (nyní) musel Hitler zapřít.

Historik Alan Decaux předkládá ve svých *Dosiers secrets de VHistoire* (1966) jinou tezi.

Prozkoumával reakci Hitlera a Góringa před odletem Rudolfa Hesse a bezprostředně po něm. Skládá dohromady skutečnosti a svědectví, především ty, které se vztahují k meterologickým a rádiovým hlášením Němců. Z toho všeho vyvodil, že Hess odletěl do Skotska s Hitlerovým souhlasem a že dopis, který po sobě zanechal, mu měl umožnit prezentovat celou událost - kdyby se nepodařila - jako pomatení smyslů. Píše:

„V srpnu 1943, když Hitler pověřil Ottu Skorzenyho, aby osvobodil Mussoliniho, který byl uvězněn na ostrově Santa Maddalena, odvolával se na případ Rudolfa Hesse a řekl, že v případě neúspěchu by musel Skorzenyho zapřít.“

Zde musím Decauxe trochu poopravit: Ačkoliv souhlasí, že mne Hitler v srpnu 1943 pověřil přípravou osvobození Mussoliniho ze Santa Maddaleny a že mne upozornil, že v případě nezdaru by mne snad prohlásil za blázna, nikdy mne v mé přítomnosti neuvedl do souvislosti s Rudolfem Hessem, a dokonce se o něm jmenovitě, ani o jeho letu nikdy přede mnou nezmínil.

Koncem června 1943 byl zajat polský generál Rowecki, velitel tajné polské armády. Tato armáda podléhala přímému velení exilové vlády. Ministerským předsedou této vlády byl generál Sikorski, který o několik dní později padl za oběť podivnému leteckému neštěstí u Gibraltaru. V prvních dnech října 1944 byl zajat také nástupce generála „Grota“ Roweckého, generál Bor-Komorowski. Byl přijat generálem von Lüttwitzem, velitelem 9. německé armády. Ten mu sdělil, že jeho generální štáb a on sám budou považováni za zajatce, nikoliv za partyzány. Koncem války předaly

německé úřady Bor-Komorowského švýcarským delegátům Červeného kříže.

Roku 1955 uveřejnil v Paříži svou knihu *Histoire ďune Armée secréte* (Dějiny tajné armády), v níž píše, že generál Rowecki měl být vyměněn za zajatce vysoké kategorie. „Němci," píše Bor-Komorowski, „chtěli vyměnit Roweckého jedině za Rudolfa Hesse, ale Velká Británie se zdráhala dát k tomu souhlas."

Zpočátku mého pobytu v Norimberku bylo osmnáct hlavních obžalovaných v jednom a témže

vězeňském křídle se svědky. Mohl jsem tudíž skoro každý den pozorovat Hesse při procházce po vězeňském dvoře, když jsem náhodou zrovna měl svých patnáct minut „tělocviku". Zákaz mluvení byl uplatňován **s** nejkrutější přísností, a nebylo tudíž možné se k němu obrátit ani slovem, které by mu dodalo trochu povzbuzení. Nezdál se mi ale ani v nejmenším duševně nemocný. Právě naopak.

Na svých procházkách byl přivázán řetězem k jednomu americkému vojákovi. Při změně směru využil svého práva „duševně nevyrovnaného" tak, že prováděl náhlé, nepředvídatelné pohyby, jejichž jediným účelem bylo přivést strážce z míry a přinutit ho, aby kolem něho komicky běhal. V takových momentech se nedalo ani rozlišit, kdo z těch dvou je vlastně zajatcem.

Na rovných úsecích šel Hess klidně a pevným krokem, velmi důstojně a se zdviženou hlavou, nestaraje se o vojáka, který byl nucen ho následovat, takže vypadal jako jeho sluha.

1) Podrobnosti tohoto mocenského soutěžení a konečné zamítnutí projektu Cordellem Hullem byly odhaleny v dubnu 1941, a sice profesorem C. Tansillem ve zprávě uveřejněné v týdeníku *The Weeldy Crusader.* Vydavatelem tohoto týdeníku je B. J.

Hargis, protestantský kněz. O Tansillově práci se zmiňuje a komentuje ji J. de Launay v *Histoire de la diplomatie secrěte* (Dějiny tajné diplomacie) 1966.

2) Srovnejme toto vylíčení událostí se svědectvím Use Hessové - *Osud* v *dopisech.* Leoni 1974. (Pozn. red:) 3) Rudolf Hess zemřel ve věznici Spandau v roce 1987. (Pozn. čes. red.)

4) Poté, co Hitler dal v květnu 1940 rozkaz zastavit naše tanky, které mohly dorazit do Dunkerque ještě před britským expedičním sborem, měl ke svým generálům projev o významu Británie jako světové velmoci pro západní svět. (Otto Skorzeny považoval jeho rozkaz za velkou vojensko-politickou chybu.) Sir Basil Liddel Hart udává, že maršál Rundstedt mu po válce svěřil následující: „Dne 14. května 1940 nás Hitler překvapil, když hovořil s obdivem o britské říši, o nezbytnosti její existence a o civilizaci, kterou Británie světu přinesla... Závěrem vyvodil, že by bylo záhodno uzavřít s Londýnem čestný mír.“ (Pozn. red.)

5) Díky obratnosti J. Benoíst-Méchina, který jednání vedl, se Francouzům podařilo získat možnost opět ustavit francouzskou vládu na severu a v departementu Pas-de-Calais usnadnit při vytyčování hranice repatriaci 83 000 válečných zajatců, znovu vyzbrojit 13 francouzských válečných lodí a snížit okupační náklady. Jako protislužbu umožnila Francie německým a italským letadlům v omezené míře přelet přes své území. V Sýrii a v Iráku vyzýval Rašid Alí k povstání proti probritské vládě a požádal Německo o pomoc. Admirál Canaris mu poskytl pomoc jen velmi neochotně a v nedostatečné míře.

6) Tento článek z května 1943 byl uveřejněn s obrázkem, který představoval „vizi Rudolfa Hesse“ - dlouhé řady rakví a mrtvých těl Němců a Angličanů. Hess také o této své vizi mluvil 10. června 1940 během dvouhodinového rozhovoru s lordem Simonem, což vešlo ve známost, pokud se nemýlím, teprve 25. března 1946 v Norimberku. Toho dne předložil dr.

Seidl, obhájce Rudolfa Hesse, znění tohoto rozhovoru k zaregistrování jako součást soudní dokumentace. Je otázkou, zda onen anonymní autor senzacechtivých článků nezískal alespoň část svých informací od osoby, která vyjednávala s Hessem, Jak by jinak mohl *The American Mercury* uveřejnit takový článek uprostřed války a jak je možné, že proti němu nebyly vzneseny žádné námitky - ani oficiálně, ani neoficiálně. (Pozn. red.)

KAPITOLA SEDMÁ

Barbarossa

Politováníhodný stav výzbroje po balkánském tažení - Perský záliv nebo Egypt? - Lawrence a Sedm sloupů - „Vojáci východní fronty...“ - Jaká by dnes byla Evropa, kdyby Hitler nezaútočil na Stalina? -

Hitler se mýlit a byl oklamán - Síla a taktika nepřítele - Tvrdošíjná legenda o „překvapení“ Stalina -

Zprávy o našem útoku dostal už v prosinci 1940. Už tenkrát mu Roosevelt poslal letadla a poskytl důstojníky pro výcvik.

Od prosince 1940 se naše pohotovostní divize SS nazývala divizí *Das Reich.*

Naše jednotky byly přeškoleny a omlazeny a na jaře roku 1941 bylo třeba během několika týdnů přezkoušet veškerou mobilní techniku, která byla v politováníhodném stavu. Prošli jsme - zčásti dokonce několikrát - Německem, Holandskem, Belgií, Francií, Rakouskem, Maďarskem a Jugoslávií.

Četl jsem, že naše generální štáby označily stav naší výzbroje po bleskové válce na Balkáně za

„uspokojivý“. Jako zodpovědný odborný důstojník mohu potvrdit, že náš automobilový park se nacházel v zoufalém stavu. Nejen (nepříznivé) přírodní podmínky, nýbrž i opotřebovanost naší výzbroje se podílely na zpomalení našeho postupu na východní fronte.

Nejdříve se musely tanky Kleistovy tankové skupiny poté, co se hlemýždím tempem proploužily silnicemi Peloponézu, vyšplhat zpátky přes Karpaty, kde konečně v počtu 600 zaútočily na 2 400

tanků Buďonného. Generál polní maršál Rundstedt, který velel skupině armád Süd při útoku na Rusko, vysvětloval po válce anglickému válečnému spisovateli Sirovi Basilu Liddellovi Hartovi, ze „přípravy se zpomalily kvůli pozdnímu příjezdu Kleistových tanků“. Kleist sám potvrdil, že „tanky

pod jeho velením přišly z Peloponézu a že jak vozidla, tak jejich osádky potřebovaly delší odpočinek, technika popřípadě i opravy“.

Jedna motorizovaná divize měla celkem asi 2 200 vozidel, ale bohužel až 50 nižných typů a modelů; přitom by úplně stačilo 10 až 18 typů. Náš dělostřelecký pluk měl například pres 200

nákladních aut asi patnácti různých značek. V dešti a bahně a během ruské zimy bylo i pro nejlepší odborníky prakticky nemožné provádět i ty nejnutnější opravy. Ptával jsem se sám sebe, jestli si naše generální štáby byly důležitosti tohoto problému vůbec plně vědomy: motorizace totiž vyžaduje nepřetržitý přísun materiálu a náhradních dílů.

Po dobu několika týdnů pracovala naše divize *Das Reich* důkladně a výhradně na tom, aby pojízdnou techniku udržela ve provozuschopném stavu, a začátkem června 1941 jsme obdrželi rozkaz naložit naši divizi na vlak. Vezli nás přes Čechy a Moravu, až jsme dorazili do Slezska a konečně do Polska. Kam jsme jeli? Neměli jsme ani ponětí a dali jsme volný průchod naší fantazii. Někteří tvrdili, že se souhlasem Rusů musíme překročit Kavkaz a obsadit ropná pole v Perském zálivu. Jiní říkali, že se chystá podepsání smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci s Tureckem (17. června 1941). Proto jsme po překročení Kavkazu měli projít Tureckem, napadnout Suez a Egypt a zaútočit na Angličany z týlu, zatímco Italové a Rommel by také přešli do útoku. Ani jednoho z nás nenapadlo, že bychom mohli napadnout Rusko a museli tím pádem bojovat na dvou frontách.

Stalin dosáhl od srpna 1939 nesmírných výhod úplně bez boje: Polovinu Polska, pobaltské státy, kterých se zmocnil v rozporu s existující dohodou, a konečně severní Bukovinu a Besarábii poblíž rumunských ropných zdrojů. Věděli jsme, že po státním převratu generála Simoviče v Bělehradu se SSSR snažil proniknout na Balkán. Tuto eventualitu jsme ale vyřešili.

Co jsme však nevěděli, bylo to, že Rusové poslali do Finska pouze druhořadé vojáky a zastaralou techniku. Netušili jsme, že jejich těžce dobyté vítězství nad statečnou finskou armádou byl jen podfuk, kterým maskovali svou značnou údernou a obrannou sílu. Avšak Canaris, šéf zpravodajské služby wehrmachtu, si musel být jejich síly vědom.

Člověk rád věří tomu, v co doufá, a mně připadala idea polního tažení do Arábie a Persie obzvláště lákavá. Ve svém ruksaku jsem nosil Sedm sloupů moudrosti od plukovníka Thomase Edwarda Lawrence, neobyčejného dobrodruha, archeologa, tajného agenta a průkopníka nezávislosti Arabů na Turcích. Nemohlo by se snad to, co podnikl on, podniknout proti Angličanům za pomoci Arabů a Turků? Nebylo by možné zmocnit se ropovodu - který generál Weygand chtěl přerušit - právě tak jako jsme chtěli později dostat do svých rukou železnici do Narviku?

Během naší jízdy vlakem jsem měli čas přemýšlet a Lawrencovy reportáže z Arábie, v nichž se tak působivě mísilo dobrodružství s hospodářskými zájmy, podnítily mou představivost. Tento Welšan dokázal navzdory vší rutině vést válku s velkou představivostí a dosáhl tak překvapivých úspěchů. Ani spojená anglická a francouzská loďstva nedokázala v první světové válce proniknout Dardanelami, zatímco Lawrence zajistil v této části světa - do jisté míry i ve vlastním zájmu - mír, který měl pro Anglii z hospodářského, politického i vojenského hlediska velký strategický význam.

Blesková válka nad Londýnem a hrozba našeho vylodění neměly za následek nic jiného než přerušení postupu naší tankové divize přes planiny Picardie do Dunkerque. Byl jsem toho názoru, že Churchill se podrobí jedině v důsledku násilí, ale kdy? Podařilo se nám v letech 1935-1936 pořádně se připravit na tak velikou válku?

Ve vlaku, kterým jsme posléze přejeli přes Polsko, jsem tedy pokračoval v četbě Sedmi sloupů moudrosti a právě jsem došel k bodu, kdy se Lawrence chystal v září 1918 vyhodit do povětří turecký vojenský vlak, když náš vlak dojel na nádraží v Lembergu. Odtud jsme pochodovali v noci krajinou na jih 0d Brestu Litevského, necelých 50 km od řeky Bug, která tvoří hranici mezi polským územím pod německou správou a sovětským, původně polským, územím. Teď už byly jakékoliv iluze vyloučeny.

„Vojáci východní fronty!

Po těžkých skličujících starostech a mnohaměsíčním mlčení, k nimž jsem byl odsouzen, k vám konečně, milí vojáci, mohu otevřeně promluvit.

Dnes stojí kolem 160 ruských divizí na našich hranicích. Už několik týdnů dochází k narušování hranic nejen u nás, nýbrž i dál na severu a v Rumunsku.

V tomto okamžiku, vojáci východní fronty, se konají přípravy k největšímu tažení, jaké kdy svět viděl. Naši kamarádi stojí ve spojení v finskými divizemi a vítězem z Narviku u Severního ledového oceánu. Němečtí vojáci pod velením dobyvatele Norska, jakož i finští bojovníci za svobodu pod svým vlastním maršálem, brání Finsko. Na východní frontě stojíte vy. V Rumunsku na březích Prutu a na Dunaji až k pobřeží Černého moře jsou sjednoceni němečtí a rumunští vojáci pod velením hlavy státu Antoneska.

Jestliže se nyní tato největší fronta ve světových dějinách dá do pohybu, stane se tak nejen za účelem definitivního ukončení velké války, nýbrž také za účelem záchrany celé evropské civilizace a kultury.

Němečtí vojáci! Vstupujete do tvrdého a náročného boje, neboť osud Evropy, budoucnost německé říše a bytí našeho národa nyní leží jen ve vašich rukou.

Bůh nám pomáhej v tomto boji!“

K tomuto rozkazu, který předcházel operaci zvané *Barbarossa*, bych chtěl dodat jeden jediný komentář:

Byl jsem tehdy hluboce přesvědčen, že kdyby Hitler tenkrát nevydal rozkaz k útoku, evropské státy a většina zemí mimo Evropu by dnes byly zbolševizovány.

Hitler se mýlil a byl klamán. Souhrn všech armád, jimiž zaútočil na východní Evropu, nebyl

„největším vojskem v dějinách světa“. Sovětská armáda byla větší počtem, měla k dispozici více zbraní, z nichž některé překonávaly úroveň naší výzbroje. V roce 1941 jsme měli na frontě 3 miliony mužů, 3 580 tanků a něco přes 1 800 letadel.

Narazili jsme okamžitě na 4 700 000 vojáků, kteří byli oproti nám rozčleněni do hloubky a měli obsazeny, na jihu také, jednoznačně útočné pozice s přibližně 15 000 tanky1 a jen v Bělorusku měli 6 000 letadel, z toho 1 500 byly nové typy.

Tank T-34, který se objevil koncem července 1941 u Jelni, byl naprosto výtečný. V letech 1942-1943 se objevily další - našim zpravodajským odborníkům neznámé – hrůzy: Byly to tanky typu Klim-Vorošilov o 43 a 45 tunách, a v roce 1944 tanky Stalin o 63 tunách. Od samého začátku nás čekala ještě další překvapení, jako proslulé „Stalinovy varhany“ (katuše) a vybavení ženijních praporů nepřátelských tankových divizí, které měly k dispozici 60 metrů dlouhé mosty schopné unést 60tunová vozidla.

Dne 22. června 1941 za ranního rozbřesku, byla to neděle, jsme Šli do útoku směrem na východ -

stejně jak učinila velká Napoleonova armáda 22. června roku 1812 proti témuž nepříteli.

Plán *Barbarossa* (který měl Stalin, jak později uvidíme, k dispozici) byl rozdělen následovně: Skupina armád Nord, pod velením polního maršála von Leeba, sestávala ze dvou armád a jedné tankové skupiny; jejím cílem bylo proniknout pobaltskými republikami a obsadit Leningrad.

Skupina armád Süd, pod velením polního maršála von Rundstedta, se svými třemi armádami a dvěma rumunskými armádami, pod velením generála Antoneska, a svou tankovou skupinou, měla proniknout bažinami na jih od Připjati, obsadit západní Ukrajinu a dobýt Kyjev.

Skupina armád Mitte, pod velením polního maršála von Bocka, byla nejsilnější. Měla projít mezi pripjaťskými bažinami a Suvalkami směrem na Smolensk. Sestávala ze dvou armád a měla k dispozici dvě tankové skupiny; první z nich pod velením generála Hotha a druhou pod velením generála Guderiana. *SS-divize Das Reich* postupovala s druhou tankovou skupinou generála Guderiana, kterému jsme říkali „rychlý Heinz“.

Den předtím, před 13. hodinou, očekávali všichni členové generálního štábu nové fronty jedno ze dvou hesel: Altona nebo Dortmund. První znamenalo,

že Barbarossa bude odložena. Přišlo však heslo Dortmund.

Překročení Bugu a boje při obsazování Brestu Litevského se vyznačovaly třemi významnými body.

Za ranního rozbřesku jsem se nalézal na svém novém postu u lehkého dělostřelectva mého nového oddílu, 2. oddílu, který zahájil palbu ve 3.15. Poté se přesunul kupředu a pálil znovu na Rusy z tohoto druhého postavení. V pět hodin jsem obhlížel účinek naší střelby z vršku jednoho dubu na břehu Bugu a musel jsem souhlasit s našimi předsunutými pozorovateli, kteří hlubokou řeku předtím překročili a po návratu podali hlášení, že jsme už stříleli do prázdna. Rusové se stáhli z našeho dostřelu a ukrývali se v bažinách a lesích, z nichž jsme je museli vypudit.

První bod: Nepřítel se nezdál být překvapen. Veškeré zamyšleně přesuny provedl podle plánu.

Druhý bod: Byl však přece jen ohromen. Před jeho očima se 80 tanků 18. tankového pluku ponořilo do hluboké vody Bugu a vzápětí se zase vynořilo. Jednalo se vskutku o obojživelné tanky, které byly připraveny pro operaci *Otario.* Byly dokonale vodotěsné a vybavené dýchacími trubicemi, které byly v pozdějších letech použity také u našich ponorek.

Třetí bod: Ten byl pro nás nepříjemný. Město Brest Litevsk nám sice padlo rychle do rukou, ale stará, na skále postavená pevnost, která byla německými rytíři už jednou dobyta, kladla po tři dny zuřivý odpor. Ani těžké dělostřelectvo, ani letectvo nedosáhlo viditelného úspěchu. Blížil jsem se k pevnosti s četou' samohybných děl. Rusové se bránili celé dny v kasematech a bunkrech přímo ve směru naší palby. Měli jsme těžké ztráty a vedle mne padlo mnoho mých dobrých kamarádů. Rusové bojovali hrdinně do posledního náboje. A zrovna tak na nádraží, kde jsme museli vytopit sklepy, abychom zlomili jejich odpor.

Naše ztráty u Brestu Litevského dosáhly přes 1 000 zraněných a 482 mrtvých, z toho 80 důstojníků.

Zajisté, zajali jsme přes 7000 Rusů, z toho asi 100 důstojníků, ale německé ztráty v Brestu Litevském činily pět procent ztrát z celé východní fronty

během prvních osmi dní války. Rozhodný odpor Rusů u této pevnosti mi zavdal příčinu k zamyšlení.

Myslím, že ze zkušenosti mohu říci, že Rusové se během tohoto celého polního tažení snažili uplatňovat dvojí taktiku. Zvláštní jednotky bojovaly až do hořkého konce na předem určených pozicích. Zatímco my jsme tímto způsobem byli nuceni zpomalit náš postup, abychom jejich odpor - a později odpor partyzánských skupin - zlomili, pokusila se většina sovětských armád uniknout z obklíčení.

Chtěl bych také podotknout, že Stalin 3. července 1941 vyzval ke stažení těchto vojsk, a zároveň nařídil taktiku spálené země a okamžitého nasazení partyzánských skupin. Partyzáni nebyli podle platného mezinárodního válečného práva uznáváni jako nepřátelé. Rusko tuto úmluvu nepodepsalo.

Od roku 1945 až do dnešního dne se nepřestalo tvrdit, že Stalin byl v roce 1941 úplně

„mírumilovný a věrný dohodě“, že se věnoval budování socialismu v Rusku a že dodržoval všechny klauzule dohody podepsané s von Ribbentropem v srpnu 1939. Říká se nám, že byl „zrádně napaden“

a že právě moment překvapení umožnil Německu dosáhnout zprvu úspěchu. Po smrti Stalina si Chruščov, sovětský premiér a první tajemník komunistické strany, dokonce stěžoval, že se jeho předchůdce nechal „překvapit“.

Jako doklad Stalinova přátelského postoje vůči Německu jsou uváděny telegramy, které se nalézají v archivech německého ministerstva zahraničí a pocházejí od hrabete von Schulenberga, našeho tehdejšího vyslance.

Dne 12. května 1941 telegrafoval von Ribbentropovi:

„Prohlášení Stalinovy vlády... jsou zaměřena... uvolnit napjaté vztahy mezi Sovětským svazem a Německem a vytvořit lepší atmosféru do budoucnosti. Obzvláště by se mělo vycházet z toho, že se Stalin osobně zasazoval o přátelské vztahy mezi Německem a Sovětským svazem...“ I diplomat může mít omezenou inteligenci. Může také hrát dvojí hru, a je těžké posoudit, kdy

se Schulenberg dal touto poslední cestou. Je však známo - díky záznamům Ulricha von Hassela, našeho bývalého vyslance v Římě, které byly zveřejněny v Curychu *(O jiném Německu,* 1946) -, že Schulenberg, který byl tenkrát už ve výslužbě, v roce 1943 spiklencům proti Hitlerovi navrhl, aby vyslali vhodného tajného posla do Moskvy, který by Stalinovi předložil mírové návrhy od nové „na východ orientované“ německé vlády.

Žádal jen o to, aby byl jmenován ministrem zahraničí.

Operace *Barbarossa* sovětského diktátora, který 6. května 1941 přijal post předsedy Rady lidových komisařů místo Molotova, rozhodně nepřekvapila.

Již v červnu 1939 informovali bratři Erich a Theo Kordtovi, vysocí úředníci německého

ministerstva zahraničí (se souhlasem Canarise, Ostera a generála Becka) Sira Roberta Vansittarta, že bude podepsána smlouva mezi Německem a SSSR. 6. září 1940 poslal polní maršál Keitel šéfovi kontrarozvědky následující oznámení:

„V průběhu příštích týdnů budou posílena vojska na východní frontě... Tyto přesuny nesmějí na žádný pád vzbudit dojem, že plánujeme útok na Rusko, nýbrž musí poukazovat směrem na Balkán, kde musíme bránit své zájmy.“

Bylo dostatečně jasné, že lidé v německé kontrarozvědce mohli od září 1940 podniknout patřičné kroky a velmi přesně informovat své „korespondenty“ v ministerstvu zahraničí a ve válečném ministerstvu, jakož i v cizině, v Itálii a ve Švýcarsku. Dosud chybí podrobnosti až do 5. prosince 1940, kdy generál Halder, náčelník generálního štábu pozemního vojska, předložil Hitlerovi plán, který vypracoval na jeho pokyn a který 3. února 1941 nazvali *Barbarossa.* V tomtéž měsíci sdělil tajemník amerického ministerstva zahraničí Sumner Welles Konstantinu Usmanskemu, sovětskému vyslanci ve Washingtonu, že Německo zamýšlí na jaře napadnout Rusko. Sumner Welles nejenže Usmanskemu předložil plán *Barbarossa,* nýbrž mu také ukázal plán, částečně nebo snad v úplnosti, operace *Oldenburg,* jenž předpokládal využití ruských průmyslových a zemědělských oblastí po obsazení německou armádou. Tento plán byl vypracován generálem Thomasem, ředitelem úřadu pro válečné

hospodářství a zbrojení OKW, spolupracovníkem Haldera a Canarisovým přítelem.

Sovětská armáda byla od konce května ve stavu nejvyšší pohotovosti. Maršál Timošenko, který byl jmenován lidovým komisařem obrany, podepsal ihned všeobecný plán pohotovosti zvaný 0-20. Své rozkazy uspíšil, když naše tanky dosáhly Seiny, tedy 9. července. Od září 1940 se dala do pohybu většina divizí Rudé armády a desátý výsadkový sbor generála Bezuglého byl přesunut z vnitrozemí směrem na západ SSSR. Všichni důstojníci sovětské armády s německy znějícím příjmením byli převeleni na východ.

Chtěl bych zde poprvé uveřejnit, že jeden z mých poválečných přátel, plukovník Adam z *US Air Force,* který po válce působil v jedné západoevropské zemi jako vojenský ataše, mi sdělil, že od *prosince 1940* poskytoval Roosevelt Stalinovi, na jeho prosbu, vojenskou pomoc. V té době byl Adam vyslán s asi stovkou amerických pilotů do SSSR, aby Rusy zacvičil na nových amerických letadlech, která začala být dovážena do Ruska. Adam mi vysvětlil, že podle jeho názoru nesouvisel tento trénink pilotů s pozdější válkou mezi Ruskem a Japonskem. Všem bylo jasné, že se jedná o válku proti Německu. Jak vidno, nesouhlasí to zcela s tím, co se ještě dnes vyučuje.

Liddell Hart ve své poslední knize kromě toho přiznává, že britská tajná služba byla o operaci *Barbarossa* „ve značné míře“ informována a že o ní Rusy „patřičně uvědomila“.

V dubnu 1941 oznámil Rusům Sir Stafford Cripps, socialistický poslanec a vyslanec Velké Británie v Moskvě, že přesné datum útoku bude 22. dubna. Hitler byl okamžitě uvědomen, že *Rusové byli informováni.* Kým? Nikoliv Canarisem, nýbrž námořním ataše německého vyslanectví v Moskvě, jenž 25. dubna poslal vrchnímu velitelství válečného námořnictva v Berlíně následující telegram:

„Anglický vyslanec udává 22. červen jako den, kdy propuknou nepřátelské akce mezi Německem a SSSR.“

Když takový historik, jakým je německý dějepisec Gert Buchheit, uvádí ve své knize *Hitler der Feldherr* (Hitler vojevůdce) z roku 1961, že Stalin a Molo-tov „byli hluboce ohromeni“, nezbývá než pokrčit rameny. Toto stanovisko zastává i Michel Garder v roce 1962 ve své knize *Une guerre pas comme les auíres* (Válka jako žádná jiná):

„Nevíme, co říci o Stalinově slepotě v období od září 1940 až do června 1941... Rudá armáda nebyla připravena na neočekávaný útok, který byl plánován, aniž by se o něm vrchní velitel dověděl.“

Tato teze „absolutního překvapení“ je dodnes Rusy obhajována nejen v oficiálních či méně oficiálních publikacích komunistických zemí, nýbrž ji zastávají i četní západní historici.

1) V telegramu z 30. července 1941, adresovaném Rooseveltovi, prohlašuje Stalin, že má 24 000 tanků, z toho více než polovinu na své západní frontě. V Dějinách druhé světové války Liddel Hart uvádí, že Hitler měl v době, kdy napadl Rusko, jen o 800 tanků víc než spojenecké síly při invazi do západní Evropy. (Pozn. red.)

KAPITOLA OSMÁ

Trvalá zrada

Tajná stránka války - Původ trvající zrady - Hitler odstraňuje vojenské kasty - Přijímá novou tankovou strategii Guderiana a Mansteina navzdory názoru Becka, Stülpnagela a Haldera - Canaris a Basil Zaharoff: „Obchodník se smrtí“ - Aféra s Tuchačevským: 3 miliony v číslovaných bankovkách - Skutečný dopad této záležitosti - Spiknutí proti novému státu - Nereálné cíle spiklenců - Churchillův reálný cíl -

Vina spiklenců na vypuknutí války - Nepřítel opovrhuje spiklenci - Profesionální muzikant *Rudé kapely* -

Schellenbergova báchorka - *Coro, Olga, Werther* a *Rudá trojka* - Švýcarská neutralita.

Až doposud byly různé stránky druhé světové války pojaty hlavně z analytického nebo chronologického hlediska. Ozbrojené konflikty ale mají i politickou, hospodářskou a taktickou stránku. Válka, o níž mluvím, měla vsak ještě tajnou, sotva známou stránku, která byla rozhodující.

Jedná se o události, které se sice neodehrávaly na bojištích, jež vsak na vojenské složky měly vliv, neboť způsobily nesmírné ztráty na výzbroji a újmu na bojeschopnosti a životech statisíců evropských vojáků, a měly tudíž tragické následky. Manstein a Guderian ve svých pamětech tuto stránku války směle odsuzují. I ti nejsvědomitější historikové, jakými jsou Sir Basil Liddell Hart a Paul Carell, se někdy v souvislosti s touto záležitostí vyjadřují nepřesně. A Jacques Benoist-Méchin své zajímavé a monumentální dějiny německé armády ještě nedopsal. Druhá světová válka však byla - mnohem víc než jiné války - válkou tajnou.

Musím se zmínit o odporu proti nacionálně socialistickému státu. Veřejnost se o tomto odporu dozvěděla 20. Června v souvislosti s nepodařeným atentátem. Ten měl podíl na zániku třetí říše. Je to nesmírně rozsáhlé téma, které nebylo nikdy dokonale vysvětleno, ačkoliv o něm existují četné dokumenty z německých, anglických a amerických pramenů. Rusové v ní doposud oficiálně přiznali jen osobu svého mistrovského špiona Sorgeho.

Začalo to v Německu 30. června 1934. Toho dne, nebo lépe řečeno té noci, potlačil Hitler vzpouru členů SA, jejichž velitelem byl Ernst Röhm. Ve skutečnosti se jednalo o dlouhodobé spiknutí, jehož národní a mezinárodní souvislosti dosud nebyly vyjasněny. Röhm byl jen nástrojem. Nástrojem koho?

Tato hrůzná událost byla nazvána *Noc dlouhých nožů.*

Říšský prezident, generál polní maršál von Hindenburg, veřejně pogratuloval Hitlerovi 1. července:

„Uchránil jste německý národ od velikého nebezpečí,“ telegrafoval mu. „Projevuji Vám tímto hlubokou vděčnost a opravdové ocenění.“

Efektivní síla organizace SA byla posléze snížena ze tří milionů na jeden, potom byl - podle zákona z 21. května 1935 - vytvořen wehrmacht namísto

reichswehru. Tento zákon, jímž byla znovu zavedena povinná vojenská služba, začínal slovy: „Vojenská služba je čestnou službou německému národu.“

Hitler se stal nejvyšším velitelem wehrmachtu, do roku 1918 jím byl císař. Jemu - a nikoliv ústavě -

skládali všichni důstojníci a vojáci následující přísahu:

„Přísahám před Bohem, že budu bezvýhradně poslušen vůdci říše a německého národa a

nejvyššímu veliteli německé armády Adolfu Hitlerovi, a zavazuji se, že tuto přísahu budu vždy statečně plnit i za cenu nasazení svého Života.“

Důstojníci bývalého reichswehru, jejichž přesvědčení se v zásadě neshodovalo s principy nového nacionálně socialistického státu, mohli tuto přísahu odmítnout.

Od toho roku plnil každý, od generála až po obyčejného vojína, povinnost vůči své vlasti a německému lidu. Veškeré kasty byly tímto způsobem zrušeny. Takovou revoluční změnu je třeba chápat v celém jejím rozsahu.

Většina důstojníků to přijala - mladší z nich velmi často s nadšením. Zato v Berlíně, v generálním štábu armády, nejposvátnějším místě starého pruského systému, zůstal malý počet generálů rozpolcených mezi tradicí a anachronismem. Zatímco většina těchto vojáků z povolání pochopila hluboký smysl nacionálně socialistické revoluce, jiní se vzdávali svých privilegií jen s lítostí.

Rozpolcení se projevilo i v oblasti vojenských záležitostí, když Hitler podpořil Guderiana, který se vyslovil pro novou odvážnou taktiku nasazení tanků oproti názoru generála Bečka, tehdejšího náčelníka generálního štábu.

Když Guderian v roce 1937 vysvětlil náčelníkovi generálního štábu, jak by se dalo proniknout až do týlu nepřátelské fronty a řídit bitvu vysílačkou z rychlého vozidla, které by se pohybovalo v čele fronty, pokrčil Beck rameny a řekl Guderianovi:

„Copak jste nečetl Schlieffena? Jak byste mohl vést bitvu bez stolu, mapy a telefonu?“1

Guderian narazil na odpor i u generála Otty von Stiilpnagela, generálního inspektora

motorizovaných jednotek, který zakázal nasadit tanky za hranice linie pluku. „Považoval tankové divize za utopii.“2

Hitler poté jmenoval Guderiana velitelem tankových jednotek wehrmachtu. Rozkaz k mobilizaci roku 1939 z něho však udělal velitele záložního sboru pěchoty! Guderian protestoval a na základě toho mu bylo svěřeno vrchní velení 19. armádního sboru, který 19. září 1939 obsadil Brest Litevsk a tamější pevnost. O čtyři dny později musel pevnost ovsem vydat nazpět ruskému generálovi Krivošinovi, neboť se nalézala v předem dojednané zóně ruského vlivu.

Navzdory odporu generála Haldera, následníka Becka v čele generálního štábu, jenž Guderianův a Mansteinův plán o překonání Maasy a překročení Arden označil za „absurdní“, Hitler tento plán -

jehož výsledek je znám - prosadil.

Pro muže, jakými byli Beck a jeho následník Halder a generálové von Fritsch, von Witzleben, von Hammerstein, Heinrich a Otto von Stülpnagelovi, von Brockdorff atd., bylo mimořádně těžké poslouchat muže, jehož jistí lidé nazývali „Českým svobodníkem“, a navíc k tomu být nuceni podřizovat se nařízením, o jejichž úspěchu měli ty největší pochyby, a považovali je tudíž za nepřijatelné.

To bylo jedinou příčinou „spiknutí generálů“. S příchodem porážek se k nim připojili i další generálové a vysocí důstojníci, takže v letech 1943/1944 se na jejich seznamu objevila i jména generálů Hoepnera, Lindenmanna, Thomase, Wagnera (generálního správce kasáren wehrmachtu).

Stieffa (velitele organizačního oddělení), von Tresckowa, náčelníka generálního štábu skupiny armád Mitte v Rusku a jeho adjutanta Fabiána

von Schlabrendorffa a dalších.

Až do svržení admirála Canarise (na jaře 1944) mělo Německo dvě zpravodajské služby, které si navzájem konkurovaly. V *Hlavním říšském bezpečnostním úřadě* (RSHA) - který Heydrich řídil až do své smrti 30. května 1942, po něm sám Himmler a nakonec, od 30. ledna 1943 až do konce, Kaltenbrunner - byla vytvořena čtyři bezpečnostní oddělení zvaná *Sicherheitsdienst* neboli SD. Třetí oddělení, pod vedením Otty von Ohlendorfa, se zabývalo vnitřní politikou *(Innenpolitik),* zatímco šesté oddělení pod vedením Schellenberga bylo rozčleněno na sekce A, B, C, D, E, S a Z a zabývalo se zahraniční politikou *(Aussenpolitik).* U kontrarozvědky (abwehr), která podléhala OKW, se *vojenským zpravodajstvím* zabývalo první oddělení.

Sféry pravomoci těchto dvou důležitých úřadů se často křížily, a to samozřejmě zavdávalo příčinu k soupeření. Pokud vím, žádné zemi se ještě nepodařilo vyloučit rivalitu mezi zpravodajskými službami různých složek armády a vojenskými sekcemi těchto úřadů. Německo nebylo tedy výjimkou. Vždy tomu bylo tak, že jedna strana sledovala druhou a snažila se zabránit jejímu zasahování do svých záležitostí. Není možné stanovit, kolik toho obě strany o sobě navzájem věděly, neboť různé dokumenty chybějí - některé se ztratily, jiné nejsou veřejnosti známy. Není například jisté, jestli Heydrich měl v ruce důkazy o Canarisove zradě, nebo jestli se admirál dozvěděl něco od svých

„přátel“ mezi spojenci o plánech na zavraždění Heydricha v Praze.

Ti dva se znali od roku 1920. Canaris byl tenkrát důstojníkem na výcvikovém křižníku *Berlín,* kde Heydrich byl poddůstojníkem. Canaris věděl, že Heydrich byl jako poručík v roce 1929 vyloučen z námořnictva, protože se zdráhal oženit s děvčetem, které svedl. Věděl také, že o původu šéfa RSHA existují pochyby, protože jeho matka Sára byla údajně židovka. Canaris se posléze pokusil Heydricha svrhnout. Ukázalo se však, že Heydrich je příliš silný a příliš inteligentní, takže ho malý admirál, kterému jsem říkal „medúza“, brzy nechal na pokoji. Otto Nelte, obhájce generála polního maršála Keitela, řekl v Norimberku (8. července 1946), že „spolupráce Canarise s Himmlerem a Heydrichem byla neobyčejně

přátelská, přestože šéf abwehru k RSHA choval nepřátelství“. Byla to přizpůsobivost nebo předvídavost?

Postavení v tajné službě je nepochybně ideálním místem pro spiklence: Tak bylo například teprve roku 1962 zjištěno, že Philby z oddělení M.I.6 britské kontrarozvědky byl agentem sovětské tajné služby už od roku 1934. Tajná služba je ovšem nepostradatelná pro zemi, která se nalézá ve válečném stavu. Špičkoví agenti tajné služby, tj. Canaris a jeho kolegové Oster a Dohnanyi, získali od roku 1939

do roku 1945 přístup k nanejvýš důležitým informacím, které jim doneslo přes 30 000 agentu, o nichž prakticky nikdo nevěděl.

Důstojníci i vojíni této obrovské organizace plnili svou povinnost. Někteří příslušníci kontrarozvědky dosahovali skutečně velkých úspěchů. O tom jsem byl dobře informován, protože příslušníci pluku (později divize zvláštního nasazení) *Brandenburg,* který podléhal Canarisovi, přicházeli dobrovolně k jednotkám zbraní SS, jimž jsem velel já. Důstojníci abwehru usilovně spolupracovali na odhalení agentů *Rudé kapely* v rámci daných možností. Canaris byl dost chytrý, aby věděl, že vrchnímu velitelství wehrmachtu musí alespoň občas dodat zprávy, které způsobí senzaci.

Hitler byl Canarisovými zprávami od roku 1941 velmi otráven. V příštím roce pojali Hitler, a později také Jodl, pochybnosti ohledně Canarise. Generál polní maršál Keitel, jenž byl styčným důstojníkem mezi generálním štábem a hlavním štábem námořnictva, se Canarise v dobré víře zastával:

„Německý admirál nemůže být zrádce,“ řekl Jodlovi, „to, co se domníváte, není možné.“

Já osobně jsem s Canarisem měl tři nebo čtyři rozmluvy. Nebyl ani důvtipný, ani mimořádně inteligentní, jak se ještě dnes občas píše. Byl vyhýbavý a lstivý, nedal se chytit - a to je něco veskrze jiného.

Ve svých odpovědích na otázky Giseviuse, Lahousena a jiných svědků obžaloby v norimberském procesu řekl Otto von Nelte úplně všechno, co se před takovým tribunálem v té době (8. července 1946) dalo vyslovit:

„Canarisova činnost měla neobyčejný význam pro celkový průběh války... Jeho charakter lze označit nejen jako dvojznačný, nýbrž zákeřný a nehodný důvěry... Byl to typický salonní spiklenec, jehož charakter mohli druzí stěží prohlédnout; dokázal se podle potřeby úplně nenápadně ztratit v davu.“

Stojí za zmínku, že ani dozírání - nebo lépe řečeno nepřátelský postoj -čtvrtého oddělení RSHA vůči nejvyšším představitelům abwehru, ani vyšetřovaní, které následovalo po atentátu 20. Července 1944, nevrhlo světlo na zradu Canarise a jeho zástupce, generála Ostera. O málo později se však nasel dostatek důkazů, které vedly k jejich odsouzení. Snad ani dodnes nevyšlo všechno na povrch. Tak jsem se například dočetl v knize od Briana Murphyho nazvané *The Business of Spying* (Špionážní profese), která byla nedávno vydána v Londýně, že Canaris navázal kontakt se zpravodajskou službou prostřednictvím neslavně proslulého „obchodníka se smrtí“ Sira Basila Zaharoffa již před válkou. Je to možné: Starý Zaharoff se asi domníval, že Canaris je Řek. Pokud vím, bylo to poprvé, co se někdo zmínil o takovém původu.

Náš nejsenzačnější zpravodajský agent Elyesa Bazna, známý pod krycím jménem *Cicero,* komorník Sira Knatchbull-Hugessena, britského vyslance v Ankaře, se zcela spontánně objevil před dr.

Moyzischem, policejním ataše našeho vyslanectví a pracovníkem SD. Od října 1943 do dubna 1944

zprostředkovával Cicero mimořádné informace, obzvláště o operaci *Overlord* - plánovaného vylodění anglo-amerických vojsk v Normandii. *Cicerovi* ale nevěřil ani Ríbbentrop, ani odborníci z abwehru!

Organizace SD nebyla vedena spiklenci, ale její čtvrté oddělení trpělo nevýhodou spočívající v tom, že bylo řízeno mužem, který nebyl ani tak rozhodný, ani tak schopný a prozřetelný, jak se domníval. V

dubnu roku 1943, v době, kdy jsem převzal velení praporu zvláštního nasazení *Friedenthal*, jsem se seznámil s tehdejším obersturmbannführerem SD Wafterem Schellenbergem. Schellenberg byl mluvka. Velice rád povídal, a to hlavně o sobě, nejraději se zelenáči tajuplného světa tajné služby.

Často jsme potom spolu obědvali a vzpomínali jsme přitom na jeho někdejšího šéfa Reinharda Heydricha, který byl na jaře zavražděn v Praze. Aby mi podal senzační příklad toho, jak se báječná myšlenka přemění ve skutek, vyprávěl mi, za jakých podmínek se zúčastnil „akce století“, a sice zničení generálního štábu Rudé armády v roce 1937.

Nejdůležitější epizody této zvláštní události jsou dnes známy. Heydrich získal několik dokumentů, které mu v Paříži prý poskytl jistý generál Skoblin, dvojí agent a adjutant generála Millera, velitele běloruských veteránů. Tyto zfalšované dokumenty, které usvědčovaly maršála Tuchačevského, jenž přeorganizoval sovětskou armádu, byly šikovně podvrženy Edvardu Benešovi. Tímto způsobem přišel Stalin - prostřednictvím československého prezidenta, svého spojence - k vlastnictví těchto spisů.

Jejich původ mu nebyl znám a zaplatil za ně Heydrichovi tři miliony rublů prostřednictvím jednoho agenta na sovětském vyslanectví v Berlíně. Byly to velké bankovky, jejichž čísla si Rusové samozřejmě zapsali. Jakmile je Schellenbergovi tajní agenti chtěli v Rusku použít, byli okamžitě zatčeni.

Tak došlo k tomu, že kvůli dokumentům Skoblina a Heydricha mohl Stalin zahájit četné procesy a vymýtit veškerou opozici v Rudé armádě.

Stalin a Tuchačevskij se skutečně už dávno nenáviděli a po roce 1935 se postoj strany k armádě neustále zhoršoval. Stalina se v Rusku obávali. Kulaci, trockisté, mládež, intelektuálové, průmysloví sabotéři a další byli všichni tvrdě potlačeni, dokonce i tovární dělníci byli souzeni a popravováni.

Nemilosrdná NKVD vypověděla miliony Rusů do pracovních táborů.

Od Bílého moře až k Baltskému moři (225 km) byl vybudován kanál Moskva - Volha a jiné velké stavby statisíci vězňů z táborů nucených prací.

Tuchačevskij pocházel z rodiny nižšího šlechtice ze smolenské gubernie a jako už starý důstojník slavného Semjonovského pluku carské gardy se v roce 1918 připojil k rudým. Byl zaručené oblíbenější než Stalin, který se zesměšnil, když si v roce 1920 ve Varšavě chtěl hrát na stratéga.

Tenkrát se Tuchačevskému jen s největší námahou podařilo zachránit několik jednotek úplně rozdrcené Rudé armády. To mu Stalin nikdy neodpustil. Věděl, že v roce 1936 byl postoj většiny důstojníků, obzvláště vysokých hodností, rezolutně nepřátelský komunistické straně. Falešné dokumenty, které obdržel z Prahy, mu dovolily zničit své nepřátele v Rudé armádě.3

Maršálové Tuchačevskij, Jegorov a Bljucher, jakož i 75 z 80 generálů, členů nejvyšší obranné rady, byli zastřeleni; 13 z 15 vojenských velitelů bylo odstraněno spolu s 367 jinými generály. Mezi květnem 1937 a únorem 1938 bylo popraveno přes 32 000 důstojníků sovětské armády.

Toto příšerné pouštění žilou v armádě, po kterém následovaly politické čistky, oklamalo nejen Heydricha a Schellenberga, tedy naši zpravodajskou službu, nýbrž i samého Hitlera. Rudá armáda tím nebyla oslabena, jak se ještě dnes všeobecně věří, nýbrž naopak posílena. Od velitelů armády *(komandarmů)* až po kapitány, kteří veleli rotám, byli všichni důstojníci podřízeni dvěma politickým komisařům (politkomům). Jeden z nich náležel k zvláštnímu oddělení (osobyj otděl), zvanému OO, a druhý k plukovním politkomům.

Zlikvidovaní důstojníci, kteří byli špičkami armády, armádních složek, divizí, pluků a praporů, byli nahrazeni mladšími politickými důstojníky, spolehlivými komunisty. Stalin zároveň použil plány Tuchačevského: od podzimu 1941 udělal z Rudé armády *ruskou lidovou armádu.* Důstojníci nosili opět zlaté výložky někdejší carské armády; byla zavedena národní vyznamenání: řád Kutuzova a řád Suvorova. *Politkomové* byli opět zrušeni a na jejich místo nastoupili *zampolitové,* titíž muži s týmiž cíly, ale pod novým názvem. Z dokonalé, brutální čistky roku 1937 vyšla nová ruská, politická a lidová armáda, schopná přestát první ničivé porážky.

V dubnu 1943 mne zkušenosti z fronty už dávno přesvědčily, že generální štáb Rudé armády nebyl vůbec vyhlazen.

Naše ministerstvo zahraničí bylo už před válkou „hnízdem spiklenců“. V Berlíně využíval Ernst von Weizsäcker a četní jiní vysocí úředníci největší podíl své pracovní doby k posílání poslů, zpráv a návrhů do ciziny. Tito diplomati a velitelé kontrarozvědky si navzájem vyměňovali informace. V

německých vyslanectvích a konzulátech v cizině se též nalézali stoupenci a účastníci spiknutí, kteří se setkávali s ataše z nepřátelských vyslanectví a jejich agenty - ať už v jejich vlasti, ve Švýcarsku, Itálii, Švédsku, Španělsku, Portugalsku nebo v Japonsku - aby jim předávali ty nejčerstvější politické, hospodářské nebo vojenské informace. Někdejší německý vyslanec v Římě, Ulrich von Hassel, německý vyslanec v Moskvě, hrabě von Schulenburg, a Bülow-Schwante, německý vyslanec v Bruselu, všichni se podíleli na spiknutí; jiní, jako například Eugen Ott v Tokiu, kryli nebo úmyslně přehlíželi špionážní činnost a zradu svých podřízených (dr. Sorge).

Plukovník Ott náležel ke štábu generála von Schleichera, jenž byl říšským kancléřem od 2. prosince 1932 až do 29. ledna 1933. Schleicher, který se pokoušel přemluvit levé křídlo nacionálně socialistické strany (Strasser) a marxistické odbory ke společnému postupu proti Hitlerovi, a tím pádem k rozpolcení strany, byl 30. června 1934 v rámci protiopatření zavražděn. Byl to také Schleicher, kdo v roce 1933 vyslal Otta jako „vojenského pozorovatele“ do Tokia. Později se stal vojenským ataše, poté generálem a konečně vyslancem. Jeho vystupování vůči dr. Sorgemu v Japonsku je nevysvětlitelné.

Před válkou působil v Londýně ve funkci vyslaneckého rady Theo Kordt spolu se svým bratrem Erichem Kordtem, který zpočátku úzce spolupracoval s ministrem zahraničí von Ribbentropem. Po vyhlášení války se Theo Kordt nechal přeložit na naše vyslanectví v Bernu. To, co Heydrich nazýval

„Černou kapelou“, nebylo nic jiného než jedna z větví skupiny sestávající z agentů abwehru a diplomatů v Římě.

Jaký cíl sledovali všichni tito muži? Chtěli zabránit válce a později ji chtěli ukončit, aby zachránili svou vlast. Pro dosažení těchto cílů existovala jen jedna jediná cesta; odstranit Hitlera. Jejich jednání bylo v neustálém rozpora s jejich slovy. Považovali se za vlastence, kteří museli s pocitem zoufalství přihlížet zotročování své země nacionálními socialisty a opovrženíhodným tyranem. V tom případě však existovaly dvě možnosti:

První byla jednodušší a mohl ji provést jeden jediný muž: Zavraždit Hitlera někdy v období mezi 1933 a 1939.

Druhým řešením mohlo být nahrazení Hitlera a nacionálně socialistické strany něčím lepším. To by bylo chtělo skutečně silnou vůdčí osobnost s dobře promyšleným sociálním, politickým a hospodářským programem. Po ničem takovém nebylo u žádného ze spiklenců ani stopy. Nikdo z nich neměl odvahu ani vůli obětovat svůj život pro zavraždění „tyrana“. Ani Stauffenberg ji neměl. Umístil bombu, uvedl do chodu časovaný zapalovač a zmizel. Bomba zabila a zranila tucet lidí, ale Hitlera neodstranila.

Ani jediný ze spiklenců se vážně nezabýval budoucností Německa. Domnívali se, že Hitlerova smrt by stačila vyřešit všechny problémy a odstranit z cesty veškeré potíže. Nechápali, že ani po zavraždění Hitlera nemohlo Německo dosáhnout míru jinak než *bezpodmínečnou kapitulací* a že takový čin by znamenal strašnou občanskou válku. Spiklenci kromě toho věděli, že od spojenců by nedostali o nic lepší podmínky než sám Hitler.

Dnes je jasné, že Churchill nevedl válku proti Hitlerovi ani proti, jeho Hunům“, ani proti nacionálnímu socialismu, ačkoliv tehdy tvrdil pravý opak. Později sám napsal ve svých vzpomínkách, že „anglická politika závisí na té zemi, která má nadvládu v Evropě“. Taková země nesmí být zničena.

„Je jedno,“ rozvádí Churchill, „jestli tou zemí je Španělsko nebo francouzská monarchie nebo francouzské císařství nebo německá říše.“ Dnes však můžeme klidně říci, že se Churchill *jako Angličan* mýlil, když se spojil se Stalinem. Po válce to také přiznal a řekl: „Porazili jsme to nepravé prase.“ Tomuto výroku rozuměl každý Angličan.

I Roosevelta už přestala bavit konkurence německého průmyslu a obchodu. Proto roku 1943 v Casablance rozhodl, že Německu musí být uložena *bezpodmínečná kapitulace.* Churchill a Stalin s tímto rozhodnutím okamžitě souhlasili a rozhodnutí bylo také přesně provedeno. Jeden z hlavních Rooseveltových poradců jménem Morgenthau dokonce vypracoval plán, podle něhož Německo mělo být proměněno ve stát pěstitelů zeleniny. Tento plán byl uváděn v život v letech 1945 až 1947, dokud si velmoci neuvědomily, že byl výplodem slepé nenávisti, a že západní svět Německo potřebuje.

Je známo, že spojenečtí státníci a generálové skutečně počítali se závažnými nepokoji a vzpourami v německé armádě. Generál Maurice Gamelin, vrchní velitel spojeneckých ozbrojených sil v Paříži, se vyjádřil na jednom oficiálním obědě na pařížské radnici v roce 1939, že ‚je zcela jedno, jestli Německo má 10, 20 nebo 100 divizí, neboť německá armáda stejně bude muset jednoho dne - až bude Německu vyhlášena válka - zasáhnout v Berlíně, aby potlačila nepokoje v zemi, které potom vypuknou“. To bylo uvedeno francouzským ministrem zahraničí Georgem Bonnetem v jeho knize *De Munich a la guerre* (Od Mnichova k válce). Generál Gamelin znal velmi dobře generála Bečka a před válkou jej přijal v doprovodu budoucího generála Speidela.

V roce 1923 začala sovětská vláda budovat síť dvojí špionáže a kontrarozvědné organizace, kterou rozprostřela po celém světě. Jak Kominterna, tak i 4. oddělení Rudé armády měly své vlastní politické, hospodářské, výkonné a další agenty. Po roce 1928 byla činnost zpravodajských služeb značně rozší-

řena, a to jak v Africe a Americe, tak v Evropě. Již v onom raném období zakládala sovětská vláda po světě diplomatická, hospodářská a vojenská zastupitelství, odborové organizace a podobně, které využívala ke špionáži. Nakonec byly v SSSR založeny i zvláštní školy pro výchovu specialistů v tomto oboru. Stalin vyvinul v tomto směru mimořádnou snahu, která mu vynášela neobyčejně vysoké dividendy, což bylo evidentní v letech 1936 a 1937. Jedním z jeho nejdůležitějších aparátů byla *Rudá kapela.*

Ti z členů *Rudé kapely,* kteří byli přiděleni na stálé místo, čili sběratelé informací a radisté, byli starými profesionálními špiony. Mnozí z nich jsou dnes známi. Jejich skutečný velitel v Německu však zůstává dosud neznámý. Pracoval v hlavním stanu vůdce pod krycím jménem *Werther* a byl to on, kdo Podával přímé zprávy švýcarské zpravodajské síti. Tímto způsobem se Moskva dozvěděla o rozhodnutích Hitlera nebo OKW učiněných v poledne během pěti nebo šesti hodin.

Počet zpráv obdržených prostřednictvím této takzvané *kominterní sítě* ve Výmarské republice značně vzrostl po vypuknutí války proti Rusku. V období mezi 10. červnem a 8. červencem 1941

vzrostl počet rádiových stanic *Rudé kapely* z 20 na 78! V srpnu 1942 zaznamenaly četné odposlouchávací stanice luftwaffe, válečného námořnictva a rádiové kontrarozvědky 425 podezřelých přenosů! *Rudá kapela* organizovala také sabotáže německých odposlouchávacích stanic a zaměřovačích zařízení. Podařilo se jí propašovat komunistické agenty jako dešifrovatele do ústřední rádiové kontrarozvědky a kromě toho dodávala vadné zaměřovači přístroje namísto použitelných, nebo se postarala, aby přístroje byly poslány jednotkám, které si s nimi nevěděly rady. Zatímco dešifrovací jednotky v námořnictvu, letectvu a v OKW byly zavedeny hned po zahájení nepřátelských akcí, šifrovací přístroje rádiové kontrarozvědky byly připraveny k provozu teprve v polovině dubna 1942! Na podzim 1941 neměli odborníci z kontrarozvědky ještě ani jediné vozidlo vybavené radiolokačními přístroji.

O rudých vysílačkách z Berlína do Bruselu se vědělo od 24. června 1940, ale trvalo to až do prosince 1941, než byli všichni agenti bruselské skupiny *Rudé kapely* pochytáni.4 V Marseille a později v Paříži byli zatčeni Rusové Sokolov neboli *Kent*, a Leopold Trepper neboli *Gilbert.* O

druhém z nich věděla už polská a francouzská policie, jejichž špionážní sítě byly již nějaký čas pou-

žívány německou rádiovou kontrarozvědkou (v červenci a listopadu 1942).

Zprávy od členů *Rudé kapely* byly v Moskvě přijímány odborníky, kteří je dnem i nocí dešifrovali pod velením generála Kuzněcova, později zvaného krycím jménem *Ředitel*. Jakmile byly rozluštěny a vyhodnoceny, byly předloženy Stalinovi, který koncem července 1941 převzal vedení státní komise pro obranu, jež byla podřízena generálnímu štábu Rudé armády (STÁVKA).

V Berlíně jsou spolupracovníci *Ředitele* nejdříve ochromeni, ale zároveň chráněni: Vysílají do prázdna a Moskvu nepřijímají, přestanou vysílat a zprávy předávají Kentovi, který byl tenkrát v Bruselu. Moskva pověřuje Sokolova, aby jel do Berlína a přivedl situaci s rádiovými stanicemi do pořádku, a dává mu s sebou adresy. Jenže tato zpráva z Ruska byla 14. července 1942 dešifrována a šéf *Berlínské kapely* odhalen. Byl jím nadporučík německého letectva Harro Schulze-Boysen neboli *Coro,*

prasynovec admirála von Tirpitze. Pracoval pro Sověty od roku 1933. Jeho ctižádost nebyla právě zanedbatelná: Chtěl se stát válečným ministrem budoucí německé vlády. Proč by taky ne?

Spolu s *Corem* byli zatčeni četní odpůrci režimu z okruhu jeho přátel a několik komunistických špionů, kteří působili v ministerstvu propagandy, hospodářství, práce, letectví, zahraničí a kontrarozvědky. Vcelku bylo zatčeno 81 lidí (od srpna do září 1942).

Rádiové depeše *Rudé kapely* bylo slyšet po celé Evropě z Antverp, Amsterdamu, Namuru, Lutychu, Lilles, Lyonu, Nice, Annecy, Marseille, Paříže, ale také z Barcelony, Říma a Bělehradu.

Během doby od 1943-1945 jsem se dozvěděl, že významné špionážní kruhy *Rudé kapely* existují v oblastech obsazených wehrmachtem, a sice nejen na západě, nýbrž také v Kodani, Varšavě a Aténách.

Některé byly také v Rusku za naší frontou. V Donské oblasti byla v provozu síť o šedesáti stanicích, druhá síť s dvaceti stanicemi byla na Kubáni a další stanice se nalézaly poblíž obcí Stalino a Vorošilov. Jen donská síť vysílala do Moskvy v průměru 3 000 slov denně. STÁVCE tedy stačilo si správně vybrat.

Naproti tomu se mohl vyjádřit Keitel před norimberským soudem 4. dubna 1946:

„Zpravodajská služba OKW pod admirálem Canarisem získala pro armádu a pro mne velmi málo materiálů o síle Rudé armády...“

Po zatýkání v Berlíně, Bruselu, Marseille a Paříži začaly vysílat první vysílačky *Rudé kapely* z Lausanne ve Švýcarsku. Příslušným velitelem byl maďarský žid Alexander Radolfi, neboli *Rado* či *Dora*, profesionální agent ruské KGB a výtečný geograf, ředitel společnosti Géo-Presse v Ženevě; podle všeho byl důstojníkem Rudé armády. Jeho kontaktem s generálním štábem wehrmachtu byl jistý Rudolf Roessler, neboli *Lucy*, o němž se říká, že byl Bavor a bývalý důstojník reichswehru, jenž se stal zrádcem z „vlastenecké nenávisti“ k nacionálnímu socialismu. Zdá se, že Roessler byl ve službách Komunistické internacionály už dlouhou dobu. Američan

Victor Perry tvrdí ve své knize *Tajná říšská záležitost,* že údajný Roessler byl agentem už předtím u Kurta Eisnera, ministerského předsedy Bavorské republiky. Od roku 1940 pracoval ve zvláštních službách Švýcarska, spolu s Čechem plukovníkem Sedláčkem, neboli *Strýčkem Tomem*, který byl členem britské zpravodajské služby.

Lucy nebyl špionem jen z pouhé touhy po slávě. Dostával 7 000 švýcarských franků měsíčně, kromě prémií a diet. Četl jsem, že chtěl „nacismus v Německu nechat vyhnít“.

Po pádu třetí říše však ve své činnosti pokračoval a v roce 1953 byl zatčen a odsouzen k jednomu roku vězení za špionážní službu pro SSSR. Pan Roessler nepracoval tedy pouze proti třetí říši, nýbrž byl prostě profesionálním špionem, který pracoval pro toho, kdo lépe zaplatil.

Zemřel v roce 1953. Je ale známo, že zprávy, které předával *Radovi,* dostával od dvou skupin vysoce postavených německých důstojníků. Skupina *Werther* byla v OKW a OKH, a skupina *Olga* v generálním štábu luftwaffe. Víme, že *Coro* byl v ministerstvu letecké dopravy. Jestliže *Werther* byla skupina v OKW, kdo byl potom *Šéf?* To se neví. Neví se, kdo opatřil Lucymu první vysílačky a kdo umožnil spojení s *Řadem.* Skupina *Rado* měla tři vysílačky zvané *Rudá trojka* (radisté: Foote, Hamel a Margit Bolliová).

Rudá trojka se uchýlila pod ochranu neutrální země, aby tam pracovala na vítězství politického systému, který měl od roku 1917 za cíl zničení všech západních velmocí. Na druhé straně je pravda, že tehdy o její informace měli zájem všichni - Švýcaři, Angličani, Američani a především Sověti, pro něž zachycená hlášení byla životně důležitá.

Od léta roku 1940 obdržel *Ředitel* stovky informací od *Werthera* prostřednictvím *Lucyho a Dory* a během války na východě mu trojka posílala několik set hlášení měsíčně. *Ředitel* žádal od *Rudé trojky* informace ve všech nejdůležitějších bodech války: o nových zbraních, posilách, pohybech vojsk, tvoření nových divizí, osobních činech nejvýznamnějších vojenských velitelů a jejich postojích k Hitlerovi, o účincích spojeneckého bombardování, o politických událostech, informacích obdržených od

kontrarozvědky, výrobě válečné výzbroje, ale především o plánech útoků a obrany OKW, o různostech názorů v Hitlerově hlavním stanu atd.

Od konce května 1942 dokázalo dešifrovací oddělení rádiové kontrarozvědky sice dešifrovat i informace od *Kenta* z Bruselu a od *Cora* z Berlína, ale Šifrovací kód *Dory* byl mnohem obtížnější, a proto nejdůležitější informace zůstaly před námi ještě dlouho utajeny. Dvojnásobný kód nakonec rozluštil jeden finský plukovník, kterého jsem později poznal. Myslím, že ještě žije v Jižní Africe.

Svůj objev nesdělil německým služebnám ve Finsku, nýbrž diplomatickému zástupci neutrální země, s nímž jsem se po válce také seznámil a velice spřátelil. Řekl mi o tom všechno do detailu. Tímto způsobem byl objev předán nejvyšším představitelům ministerstva zahraničí neutrální země, které zprávu předalo OKW.

Když jsem koncem března 1943 převzal velení sabotážní školy v Haagu a od Schellenberga z úřadu VI. zodpovědnost za tuto školu a tím zodpovědnost i za oddělení VI S, neměl jsem ještě zcela jasno, jaké povinnosti a problémy s tím budou spojeny. Musel jsem tedy do činnosti úřadu VI a obzvláště pak do problematiky politického zpravodajství nejprv proniknout. Přitom jsem dozvěděl o existenci *Rudé kapely.* Její plný význam jsem samozřejmě nebyl ještě schopen rozpoznat, neboť o tom, jak velice důležité pro východní frontu bylo vysílání této skupiny, jsem se dozvěděl teprve později.

Stovky radiogramů z různých sítí *Rudé kapely* se nakonec podařilo dešifrovat. Pokud někteří historikové nechtějí nebo nemohou brát tuto okolnost v úvahu, pak jejich dílo podává úplně zkreslený pohled na válku. Vezměme si jednoduchý příklad. Zopakuji vám zde znění čtyř zpráv od *Rudé kapely,* o nichž se zmiňuje kapitán V. F. Flicke (během války svědomitý důstojník abwehru) ve své knize *Špionážní skupina Rudá kapela* (1949):

„2. července 1941 - Řediteli č. 34 - RDO Velmi naléhavé.

Podle nyní platného plánu I je cílem Ural přes Moskvu, s úhybnými manévry na křídlech. - Hlavní útok uprostřed. Rado.“ „3. července 1941 -

Řediteli č. 37 - RDO.

Současná produkce Stuk 9 až 10 denně. Průměrné denní ztráty letectva na východní frontě 40.

Pramen: Německé ministerstvo letectví. - Rado.“

„5. července 1941 - Řediteli č. 34 - RDO.

Německé letectvo má momentálně 21 500 letadel první a druhé linie a celkem 6 350 dopravních letadel JU-52. Rado.“

„27. července 1941 - Řediteli č. 92 - RDO.

Budou-li problémy s plánem I, bude nasazen plán II. Podle něj se zaútočí na Archangelsk a Murmansk. V případě změny plánu obdržíte podrobnosti do 48 hodin. - Rado.“

27. Července 1941 obdržela STÁVKA od *Rada* 92 zpráv a byla obeznámena s plánem útoku a jeho variantami.

Švýcarské úřady dovolily *Rudé trojce* vysílat do Moskvy až do konce září 1943. Roesslera zatkli teprve 19. května 1944, aby ho zachránili před eventuální akcí německého velitelství. 8. září 1944 jej ale Švýcaři pustili zase na svobodu, spolu s jeho nejdůležitějšími agenty a pomocníky. Byl to jeden z důsledků atentátu z 20. července.

Někteří kronikáři tvrdí, že Roessler znovu navázal kontakt s *Wertherem* 16. září 1944. Je to nepravděpodobné. Právě tehdy byl náčelníkem generálního štábu pozemních vojsk (OKH) jmenován Guderian. Mnoho zrádců bylo odhaleno a zneškodněno. Jenže bylo už pozdě. Příliš pozdě.

Přičiněním jedné jediné skupiny - *Rudé kapely* - dostávala STÁVKA většinu plánů našeho generálního štábu po dobu třiceti měsíců. Stalin byl denně informován o cílech útoků německé armády, jakož i o naší útočné síle, postavení našich velkých a středních jednotek, našich strategických plánech, stavu našich záloh a výzbroje, německých obranných úmyslech, německých ztrátách na li-dech a materiálu atd.

Člověk se nevyhne podivu nad tím, že německá armáda dokázala navzdory těmto trvalým zradám dosáhnout velkých vítězství, která jsou nazývána *ztracenými vítězstvími,* podle knihy polního maršála von Mansteina. Dnes víme, proč jimi byla a jak se jimi stala. Už tři sta let před Kristem řekl čínský vojenský teoretik Ou-Tse zcela právem: „Nepřítel, jehož úmysly jsou nám známy, je už napůl porazen.“

Jedno se zdá být jasné: Jestliže jsme mohli navzdory tomuto trvajícímu zrádcovství na tak dlouho zadržet Rudou armádu, pak to má dva podstatné důvody. Za prvé, Rusové nebyli schopni zastavit ihned bleskovou válku, vedenou podle nových strategických plánů Guderiana, Mansteina a Hitlera a velmi dobře osvědčenou v Polsku a na západě. Kdyby nebylo všeho toho bahna a chybějících ulic v městech SSSR, byla by válka v Rusku byla vyhrána nehledě na *Rudou kapelu.* Jenže ruští důstojníci ve velení, od divizních generálů až po nejnižší hodnosti, byli mladší a rozhodnější než ti naši. Kromě toho byli ruští vojáci naprosto výteční. A konečně: Stalin dostal hned v raném období války obrovské množství výzbroje od svých kapitalistických spojenců: Celkem 22 500 letadel, 13 000 tanků, 700 000

nákladních automobilů, 11 000 železničních vagónů, 2 000 lokomotiv, nepočítaje 18 milionů holínek, 2 500 000 tun oceli a statisíce tun hliníku, mědi, cínu atd.

Přes veškerou informovanost o všech našich úmyslech muselo sovětské velení zprvu přihlížet porážkám, obklíčením a zajímání svých vojsk. V případech, kdy se rozhodnutí Hitlera a našeho generálního štábu nedostala na vědomí *Wertherovi,* byla situace ruských vojsk katastrofální.

1) Viz Guderian, *Vzpomínky vojáka,* Heidelberg 1951.

2) Viz tamtéž.

3) Tato záležitost tedy vyšla od Skoblina, jenž byl nasazen tajnou službou (NKVD). Falešné dokumenty však pocházely od Heydricha, a nikoli z Paříže. Heydrich byl v této věci také jen pomocníkem NKVD, neboť o likvidaci Tuchačevského bylo rozhodnuto již v lednu (podle protokolu procesu Radek), zatímco dokumenty se dostaly do Moskvy teprve v dubnu či květnu.

(Pozn. red.)

4) Byla to jen první akce. Bruselská skupina pokračovala v činnosti až do července 1942. (Pozn. red.) **KAPITOLA DEVÁTÁ**

Proč jsme neobsadili Moskvu

S Guderianovou tankovou skupinou - *Rychlý Heinz* a polní maršál Rommel -překonáváme Berezinu a Dněpr - Objevuje se nový, takřka nepřemožitelný T-34 - Peklo zvané Jelňa - Smutný osud ruských zemědělců - Stalin beze zpráv od *Rudé kapely:* Vítězství na Ukrajině, 1 328 000 zajatců - Bitva u Borodina

- Zmizelá skupina armád - Obsazení Istry - Mráz - Rakety se zkapalněným vzduchem - Ostřelujeme moskevská předměstí - Rozkaz k ústupu - Důvody naší porážky - Nezkušenost, slabé praktické znalosti a sabotáž - Šest na jednoho: Tak nelze vyhrát - Richard Sorge znal budoucí paní Ottovou v Mnichově -

Podivní ručitelé: Agnes Smetleyová a dr. Zeller - Skutečná osobnost vyslance Eugena Otta - Umožňuje a kryje špionážní činnost - Akta Ljučkov jsou vydána Moskvě - Proč mohl Stalin téměř úplně obnažit frontu proti Japonsku (Koreji) - Byl Sorge vyměněn jako Rudolf Ábel? - Byla jeho činnost a snad i jeho existence neslučitelná se „zázrakem u Moskvy“? - Přemítání o ústupu.

Ve dnech 22. až 29. června 1941 pronikla *Guderianova tanková skupina* od Bugu až k Berezine.

Výborná pěchotní jednotka, pluk (později divize) *Grossdeutschland,* nám poskytovala podporu; nalézali jsme se v čele východní fronty. K tomu, abychom mohli překročit slavnou řeku, nám chybělo dělostřelectvo a munice, a rádiové spojení zpět jsme nedokázali navázat: Naše pozice nebyly dost silné. Dostal jsem pokyn vyhledat naše posily, které byly dislokovány asi 120 km na západ, a co nejrychleji je přivést. Vyrazil jsem s pěti muži a orientoval jsem se jen za pomoci kompasu. Zjistil jsem, že naše mapy jsou nepřesné, a chtěl jsem se vyhnout cestám, kterými jsme už prošli. Věděl jsem totiž, že byly za námi obsazeny nepřítelem.

Našel jsem jeden dělostřelecký oddíl, a jeho velitel kapitán Rumohr - jeden z nejlepších důstojníků, jaké jsem kdy poznal -, dal okamžitě rozkaz k přesunu na východ.

3. července se podařilo jednomu praporu divize SS zvané *Das Reich,* jedné naší dělostřelecké baterii a ještě jednomu praporu pěchoty vybudovat předmostí u Brodce, 70 km na jih od Bereziny.

Když o tom „Papá Hausser“ podal hlášeni generálovi Guderianovi, generál, zvaný *rychlý Heinz,* mu poblahopřál.

Než jsem se s generálplukovníkem Guderianem seznámil osobně v OKW, vídal jsem ho častěji, dokonce i přímo v ohni bitev, sedícího v obrněném velitelském vozidle; pozoroval jsem ho, když projednával bojovou situaci s velitelem divize *Das Reich.* Byl to padesátník střední výsky, ale štíhlý a velmi čilý, a každému, s kým rozmlouval, neustále pozorně naslouchal. Byl velmi oblíben, podstatně víc než polní maršál Bock, velitel skupiny armád Mítte. Guderian četl pokrokové teorie tankových specialistů jako Martela, Fullera, Estiennea, a Liddella Harta, a přečetl a prostudoval dílo zvané *Válka obrněných vozidel* (1934) od rakouského generála von Eismannsberga. Poté napsal knihu *Pozor!*

Tank!, ke které se nás generální štáb stavěl velmi skepticky. Jakmile Hitler uviděl tanky, průzkumná vozidla s těžkými kulomety nebo 20mm kanónem a motorizovanou pěchotu na společných

manévrech, okamžitě pochopil názory zastávané generálem Guderianem a rovněž generálem von Mansteinem.

Ani Bock, ani Halder, ani Keitel, a dokonce ani sám Jodl nechtěli věřit, že Rusové mají k dispozici

„přes 10 000 tanků“, jak tvrdil Guderian, jenž byl mnohem lépe informován než Canaris. 4. srpna 1941 řekl Hitler v Novém Borisově veliteli II. tankové skupiny:

„Kdybych tehdy uvěřil, že počet tanků, který jste uvedl ve své knize, odpovídá skutečnosti, pravděpodobně bych tuto válku v roce 1941 nezačal.“

Případy, kdy vojenský teoretik dokázal sám dovést své ideje k vítězné bitvě, jsou velice vzácné.

Guderian je jedním z nich. Byl jedním ze tří nebo čtyř velitelů německých pozemních vojsk, kteří říkali svůj odlišný názor Hitlerovi přímo do očí.

Není spravedlivé srovnávat Guderiana s Rommelem, jak to dělají někteří lidé. Rommel byl nepochybně výtečný taktik, ale nikdy nevelel více než čtyřem nebo pěti divizím *Afrikakorpsu* a italským divizím. Guderian, který v Rusku manévroval s více než třiceti divizemi, byl jak úctyhodným stratégem, tak prvotřídním taktikem. Byl by obrátil osud jiným směrem u El Alameinu, kdyby býval byl na místě Rommela? To nikdo nemůže říci. Jisté však je, že pád Alexandrie by nám otevřel cestu k naftě a že by se poté k mocnostem Osy připojilo i Turecko. S obsazeným Suezským kanálem a s pomocí arabských olejářů by válka proběhla jinak.

Je nutno říci, že africké vojsko i italské divize se staly obětí trvalé zrady. Jeden italský admirál jménem Maugeri nás od samého začátku zrazoval tak často a tak velice účinně, že byl po skončení války spojenci vyznamenán. Jemu je třeba poděkovat za to, že 75 procent zásob pro africká vojska bylo potopeno. Carell píše ve své knize *Afrikakorps*, že Maugeri nebyl jediným informátorem Angličanů. „Z Berlína," píše, „docházely přes Řím zprávy nejvyššího významu do angloamerických špionážních míst." *Rudá* i *Černá kapela* pracovaly horlivě. Polní maršál Kesselnng, vrchní velitel v Itálii, mi řekl v roce 1943, že spojenci byli dobře informováni o odjezdech a trasách italsko-německých konvojů do severní Afriky a že měli úplně přesné údaje o jejich nákladu. Generál Bayerlein, jeden z nejbližších spolupracovníků Rommela, dokonce v roce 1959 napsal, že je pevně přesvědčen o tom, že „Rommelovy plány byly prozrazovány Angličanům". (Viz Carell, *Afrikakorps.)* Svádět porážky polních tažení na zradu zní neuvěřitelně a vypadá to skoro jako laciná výmluva. V

tomto případě je to však ospravedlnitelné a je dokázáno, že zrada hrála velikou roli jak v Africe, tak v Rusku již od roku 1941. To dnes nelze popřít.

Během našeho postupu od Bereziny k Dněpru lilo jako z konve, a tak jsme museli nejprve bojovat proti bahnu, z něhož jsme museli neustále vytahovat

naši bojovou techniku. Oprava tolika vozidel byla velmi obtížná, téměř nemožná. Horší věci nás však ještě čekaly. V takovém stavu a navzdory bahnu překročila naše divize Dněpr jižně od Šklova - po krátkém, ale udatném boji a důrazné protiakci sovětského letectva.

3. Července se tankové skupiny klešťovými pohyby - Hoth na severu a Guderian na jihu - setkaly a tím byl hluboko na východě obklíčen Minsk. Podle hlášení polního maršála von Bocka z 8. července proběhla tato událost takto: 287 704 zajatců, 2 585 zničených a ukořistěných vozidel, mezi nimi nejtěžší tanky.

Přesto nebylo ruské tažení „vyhráno ve 14 dnech“, jak si v příliš veliké naději zapsal generál plukovník Halder do svého *Deníku* (3. července). Historikové se často dopouštějí ještě dalšího omylu, když tvrdí, že „na začátku polního tažení obdržela ruská vojska rozkaz klást odpor až do poslední kapky krve“. Právě naopak. Obdrželi rozkaz co nejrychleji ustoupit, kdyby jim hrozilo obklíčení. Jen určité jednotky byly obětovány. Více než půl milionu sovětských vojáků se však podařilo z pasti u Minská uniknout. To bylo Hitlerovi známo. Poté, co jsme dne 13. července odrazili mohutný protiútok, jsme pronikali dál na jih od Gorkého, kde jsme se spojili s X. tankovou divizí generála Schaala na trase mezi Smolenskem a Stodolistou. 18. a 19. července jsme po nejtvrdších bojích dobyli Jelňu.

Plácali jsme se po zádech v přesvědčení o našem konečném vítězství. Taktická převaha tanků označených písmenem „G“ (Guderian) byla v té době drtivá. Kdyby však nepřítel v té době své věci rozuměl, nasadil by své tanky T-34 do řádného masivního protiútoku a naše vojska by měla velké potíže. Naše protitankové kanóny, které byly schopné na místě zastavit ruské typy T-26 a BT, byly totiž bezmocné proti novým tankům T-34, které se sunuly po nesklizených obilných polích a které naše 50mm protitankové kanóny, ani kanóny tanků typu III a IV nebyly schopny zničit. Naši vojáci, dobře kryti vysokým obilím, běželi za nimi, aby je zneschopnili „Molotovovými koktejly“. Byly to jednoduše lahve naplněné benzinem a jejich zátkami byl protažen doutnák. Koktejl musel dopadnout na horkou pancéřovou desku nad motorem. Tak se někdy podařilo tank zapálit. Velmi účinné byly také ruční granáty zavedené do hlavně kanónu nebo dostatečné množství plastické výbušniny na věži tanku nebo talířové miny na

pancéřovém pásu. *Pancéřová pěst* byla zavedena teprve o mnoho později a několik ruských tanků bylo zpočátku polního tažení zadrženo přímým ostřelováním těžkým dělostřelectvem.

Bojovali jsme na frontě o délce 1 000 km a 24. července jsme se nalézali v samém čele ofenzívy, Několik německých jednotek bylo v té době ještě přes 100 km na západ.

Jelňa u Desny, 75 km na jih od Smolenska, byl jeden ze strategicky nejdůležitějších bodů a byl to také významný železniční uzel. Naše divize spolu s X. divizí vybudovaly předmostí a kruhovou obranu o průměru asi 8 km, v níž náš oddíl byl situován na jižním křídle.

Paul Carell má pravdu, když popisuje boje u Jelni jako strašlivé. Maršál Timošenko, který byl jmenován vrchním velitelem středního úseku ruské fronty, se po šest týdnů pokoušel naše postavení („ježka“) rozdrtit a tento úkol přidělil záložní divizi pod velením budoucího maršála Konstantina Rokossovského.

Jen 30. července bylo odraženo 13 sovětských útoků proti postavením bráněným plukem *Grossdeutschland* a divizí *Das Reich.* Toho dne viděl nás hauptsturmführer Jochen Rumohr, jak se před VI. baterií II. dělostřeleckého oddílu vynořil tank typu T-34; nasedl na motocykl a řídil obranu chladnokrevným objížděním našich dělostřelců a nepřátelských tanků. Poslední z nich byl zničen ze vzdálenosti 15 metrů houfnicí ráže 10,5 cm. Byl už také nejvyšší čas! Byla to vskutku neobyčejná epizoda. Krátce poté byl Rumohr jmenován obersturmbannführerem.

Začátkem srpna jsme byli vystřídáni dvěma pěšími divizemi, ale neměli jsme čas dojít k naší odpočinkové pozici; museli jsme zaujmout postavení severně od našeho „ježka“, kde mohutně útočila nepřátelská pěchota.

Utrpěla těžké ztráty. Nepřítel na nás dorážel ve vlnách, jedna po druhé, ale pokaždé byl rozdrcen na témže místě, na něž měli naši dělostřelci přesně zacíleno. Bylo nepochopitelné, srdceryvné a odporné se na to dívat. Proč byly ty tisíce statečných vojáků posílány tak hloupě na smrt? Přibližně v téže době jsem byl vyznamenán Železným křížem II. třídy.

Bylo jasné, že ruský voják bránil svou zemi, neboť my jsme byli vetřelci. Ale jménem kterého společenského zřízení byl obětován? To, co jsme viděli cestou vesnicemi a různými místy Ruska, nám objasnilo mnoho o „sovětském ráji“. Lidé i zvířata bydleli v nanejvýš ponižujících podmínkách a ani lidé, ani zvířata neměli skoro nic k jídlu. Severně od Kobrinu jsem navštívil jeden *kolchoz.* Ruský zemědělec byl jen bídným otrokem z dob Gogolových *Mrtvých duší.* I dnes platí slova Alexandra Solženicyna; ale o tom, co jsme viděli a zažili v SSSR, jsme se vyslovili my ještě před Kravčenkem a odvážným Soíženicynem.

Předhazuje se nám, že jsme Rusy považovali za podřadné lidi. To neodpovídá pravdě. Od prvního roku jsem zaměstnával ruské zajatce jako automechaniky a byli to lidé inteligentní a vynalézaví.

Rusové například přišli na to, že určitá pružina z T-34 může být zabudována do našich terénních vozidel typu Horch, u kterých se zlomily všechny pružiny předních i zadních kol. Proč bychom považovali Rusy za podřadné lidi? I když jsem byl a stále ještě jsem antibolsevik, neznamená to, že jsem byl nebo jsem proti Rusům.

Mnozí tvrdí, že Hitler udělal velký omyl, když zpočátku Rusy podceňoval, Měli jsme dobře rozváženou strategii a naši generálové zvládali problematiku pohyblivosti motorizovaných divizí podstatně lépe a nápaditěji než Rusové. Avšak od obyčejných vojínů až po kapitány byli ruští vojáci právě tak dobří jako ti němečtí. Udatně, tvrdě a s výtečným smyslem pro maskování kladli překvapivě tuhý odpor a dokázali jít vstříc jisté smrti v ohromném počtu a s neuvěřitelným fatalismem.

V pekle u Jelni jsme byli přesvědčeni, že bojujeme nejen za Německo, nýbrž za celou Evropu.

Divize však byla na konci svých sil. Stejně jako mnozí moji kamarádi, i já jsem dostal pořádnou úplavici. Zdráhal jsem se jít do polní nemocnice atak jsem jen postavil svůj stan na pokraji našeho tábora. Divize *Das Reich* naštěstí dostala rozkaz k přesunu do klidného úseku u Roslavli: mužstvu i vozidlům toho bylo vskutku zapotřebí.

V tomto okamžiku učinil Hitler rozhodnutí, na něž se již tenkrát různily a dodnes různí názory.

Ofenzíva na Moskvu byla náhle přerušena a vojska se obrátila na jih směrem na Kyjev, nejen proto, abychom se zmocnili obilí na Ukrajině, nýbrž také proto, že mezi válečnými zajatci od Jelni, se mluvilo o velkém soustředění sil na obranu ukrajinského hlavního města Kyjeva. „Válečné umění,“

psal Napoleon, „spočívá v tom, že je třeba mít větší sílu v místě, kde útočíme nebo jsme napadeni.“

Když němečtí generálové a historikové kritizují tento náhlý zvrat, který Hitler učinil v noci z 20. na 21. srpna, kdy se rozhodl zaútočit na jihu, zatímco polní maršál von Rundstedt měl zaútočit na severu, zdánlivě zapomínají na činnost *Rudé kapely* ve Švýcarsku. Podívejme se na situaci zevrubně: 10. srpna sdělil *Werther Lucymu* podrobnosti útočného plánu převážné části skupiny armád pod velením generála von Bocka: Bezprostřední cíl - Moskva. To byla směrnice č. 34 OKW z téhož dne.

Rado se okamžitě hlášení ujímá a předává je *Řediteli.* Stalin, Sapošnikov, velitel generálního štábu Rudé armády, a Timošenko, velitel Západního frontu, činí příslušná rozhodnutí. Stalin předvolává generála Jeremenka, tankového specialistu, a 12. srpna mu dává rozkaz opevnit úsek před Moskvou a očekávat příchod Guderiana.

Jenže 18. srpna navrhuje Halder, náčelník generálního štábu OKH, Hitlerovi nezaútočit na Moskvu čelně, nýbrž přes Brjansk. Guderian by měl za úkol vzbudit dojem, že postupuje na jih, ale vzápětí se měl obrátit směrem na sever a táhnout přes Brjansk na Moskvu. *Ředitel* v Moskvě se okamžitě dozvídá o této změně směrnice č. 34. Z tohoto důvodu mohl Jeremenko napsat ve svých vzpomínkách, že „kamarád Sapošnikov mu ráno 24. srpna sdělil, že příštího dne se bude konat útok na Brjansk“.

Proto také stáhl Jeremenko, jak sám píše, část svých bojových sil, aby jimi odrazil očekávaný úder ze západu, v souladu s nařízením ruského generálního štábu.

Avšak 21. srpna se Hitler rozhoduje, aniž by uvědomil Haldera, neposlat Guderianovu II. tankovou skupinu do útoku ani na Brjansk, ani na Moskvu, nýbrž dál na jih na Kyjev, což mu mělo umožnit velkou volnost manévrování.

Lucy o tom nebyl včas informován a tím pádem o tom nedostala zprávu ani Moskva.

23. srpna obhajuje Guderian své stanovisko před Hitlerem: „Chci zaútočit na Moskvu přímo.“

„Hitler mne nechal vymluvit, aniž mne přerušil,“ píše generál. „Nedal se ale přesvědčit.“

Byl to tedy Kyjev a Ukrajina. Generál uposlechl.

V rozhodnutí Hitlera nemohu vidět jednání „neschopného diletanta“, jak tvrdí někdejší důstojník reichswehru Gert Buchheit ve své knize. Právě toto rozhodnutí oklamalo nepřítele a umožnilo zničit asi patnáct sovětských armád a obsadit nejdůležitější zemědělské a průmyslové oblasti. Pro divizi *Das Reich* byl odpočinek krátký. Východně od Kyjeva se divize podílela na velkých obchvatných bojích, kterým velel generál Guderian postupující ze severu a generál Kleist postupující z jihu. Výsledkem bylo 665 000 válečných zajatců, kořist 884 tanků a 3178 kanónů - podle údajů z 15. září. Téhož dne žádal Stalin od Churchilla „20 - 25 divizí, které se měly vylodit v Archangelsku“.

Bojovali jsme až po Priluki a Romný, kde v roce 1703 rozbil svůj hlavní stan těžce zraněný a udatný švédský král Karel XII. Poté nastala první fáze operace *Tajfun*, jejímž cílem bylo obsazení Moskvy. Divize se tedy znovu obrátila na sever, přes Gomel až do Roslavli, kam jsme dorazili koncem září.

Nepřeháním, jestliže tvrdím, že až doposud nám ruská krajina a podnebí byly největšími nepřáteli.

Prach a písek během léta opotřeboval naše motory a ucpal filtry. Guderian objednal 600 náhradních vozidel, ale obdržel z nich pouze polovinu, a

divize *Das Reich* nebyla zásobována o nic lépe. Pršelo od 3. do 20. září a namísto prachu přišlo bláto. Když jsme došli k Desně, mohl jsem mluvit o štěstí, že se mi podařilo vytáhnout asi 100 nákladáků, které byly už napůl utopeny v bahně. Po velkých obchvatných bojích na Ukrajině pro nás přesun na sever znamenal novou křížovou cestu.

Koncem října jsme se odchýlili na severovýchod směrem na Gšatsk a Juchinov. Zjistili jsme, že Stalinovy rozkazy byly splněny. V lesích, kterými jsme museli projít, jsme byli ostřelováni partyzánskými skupinami. Zatím se jednalo jen o malé jednotky, které unikly našemu obklíčení, k nimž se připojili uprchlí zajatci. Útěk byl tak jednoduchý! Na hlídání zajatců jsme mohli postrádat sotva jediného vojáka. Z dvaceti vesnic jsme obsadili dvě nebo tři, zatímco ostatní se uchýlily pod ochranu partyzánů, jejichž velitel přinutil obyvatele k poslušnosti po dobrém či po zlém.

V Gšatsku jsme bojovali na dvou frontách: Na západě, abychom zabránili průlomu nepřítele z obklíčení, a na východě, abychom se postavili proti divizím, které Timošenko poslal proti nám přes Smolensk do Moskvy.

Toho roku přišla zima velmi časně. V noci ze 6. na 7. října napadl první sníh. Vzpomněl jsem si, že Napoleon, poté co 22. července překročil Němen a 14. září 1812 pronikl do Moskvy, se musel 19.

října se svými 100 000 muži hořícího hlavního města vzdát a vydat se na strašlivý ústup. Když jsem se onoho 7. října díval na ten sníh, který skýtal jednotvárný, ale nebezpečný pohled na krajinu kolem, pociťoval jsem zlou předtuchu, kterou však můj přirozený optimismus brzy zahnal. Křižovatku u Gšatska jsme drželi pevně v rukou a Moskva ležela jen asi 160 km odtud.

„Dálnice“! Pod tímto pojmem si člověk představuje širokou, dlážděnou silnici. Ve skutečnosti se jednalo jen o široký, navezený násyp půdy. Ale na jih od nás, u Vjazmy a Brjanska, konečně skončila dvojnásobná bitva (30. září a 14. října) rozdrcením devíti sovětských armád. Generálové Guderian, Hoth, von Arnim, von Manteuffel a Model zajali 663 000 vojáků, a bylo zničeno nebo ukořistěno 1242 tanků a 5142 kanónů. Na první obrannou linii u Moskvy jsme zaútočili před Borodinem. Bylo to tam, kde se Napoleon střetl s Kutuzovem a s princi Bagrationem, Duvarovem, Barclay de Tollyem a Rajevským ve vítězné bitvě, která mu otevřela brány Moskvy.

Divize *Das Reich* zaútočila, spolu s brigádou *Hauenschild* X. tankové divize, se VIL tankovým plukem, jedním oddílem motorizovaného delostřelectva a X. průzkumným oddílem. V tomto prostoru si nepřítel vybudoval velmi silnou obranu v podobě minových polí, zátarasů z ostnatého drátu, protitankových zákopů a okopů, jakož i malých opevněných bodů. Tyto stálé opevněné body byly chráněny zvláštní jednotkou, která měla k dispozici plamenomety, prvotřídní dělostřelectvo,

„Stalinovy varhany“ (katuše) a nejlepší leteckou podporu. Potom nás však očekávalo velmi zlé překvapení: u Borodina jsme museli poprvé bojovat proti sibiřským vojskům. Byli to velmi dobře vyzbrojení, silní a odhodlaní chlapíci s velikými kožichy a čepicemi, kožešinou vyloženými holínkami a samopaly, a k tomu přirozeně také všemi těžkými zbraněmi. Byla to 32. myslivecká divize z Vladivostoku, doprovázená dvěma novými brigádami tanků typu T-34 a Klim-Vorošilov.

Ze všech těžkých bojů, jichž jsem měl tu čest se zúčastnit, byl tento nepochybně tím

nejvražednějším. Bitva trvala dva dny. Viděl jsem padnout mnoho dobrých kamarádů a „Papá Hausser“ byl v mé blízkosti těžce zraněn. Přišel o jedno oko. Dělostřelectvo pod velením generála Weidlinga však udělalo průlom, jímž pronikla útočící pěchota, a závora první obranné linie před Moskvou byla odstrčena. 19. října jsme obsadili Možajsk: Do Moskvy zbývalo jen 100 km!

Za Možajskem byl odpor stále slabší. Byli jsme přesvědčeni, že začátkem listopadu budeme v Moskvě. Pak ale přišla katastrofa. Od 19. října padaly záplavy deště v prostoru skupiny armád Mitte, která se během tří dnů doslova ponořila do bahna. Obdržel jsem rozkaz vyprostit nákladní vozy na

„dálnici“. Byl to příšerný pohled: vozidla ve třech řadách vedle sebe a v délce mnoha kilometrů, ponořená do bláta částečně až po kapoty. Neměli jsme žádné pohonné hmoty. Zásobování se muselo zajišťovat letecky: v průměru 200 tun denně pro každou divizí. Stav dokonalého uvíznutí se táhl několik set kilometrů na západ. Tímto způsobem uběhly tři drahocenné týdny a bylo ztraceno obrovské množství výzbroje. Anglický generál J. F.

Fuller píše roku 1958 ve své knize *Decisive battles ofthe Occidental World* (Rozhodující bitvy západního světa):

„Moskva byla zachráněna kvůli zhroucení německého zásobování, uvízlého v bahně po celé délce fronty, spíše než díky ruskému, byť i velmi energickému, odporu.“

Za strašlivé námahy jsme si tedy museli během bojových přestřelek postavit 15 km povalové cesty ze stromů, které jsme porazili. Navzdory protiútokům sibiřských vojsk a tanku T-34 jsme překročili řeku Moskvu nad Rusakem: Chtěli jsme dorazit na Rudé náměstí jako první. Ať žije zima! přáli jsme si. V noci ze 6. na 7. listopad byl mráz. Zásobování se pomalu obnovilo. Obdrželi jsme munici, pohonné hmoty, nějaké potraviny a cigarety. Zraněné jsme mohli odsunout do týlu a připravovala se poslední ofenzíva.

Do Moskvy jsme měli proniknout přes Istru. Hned zpočátku jsem dostal rozkaz zabránit zničení jedné důležité vodárny v Moskvě a za žádných okolností nedopustit přerušení jejího provozu. Kostel v Istře není ještě poškozen. Skrze mlhu můžeme vidět lesklé zvony na jeho věžích. Toto malé městečko je jedním z hlavních opěrných bodů druhé obranné linie hlavního města.

Morálka byla navzdory velkým ztrátám dobrá: obsadíme Moskvu. Připravovali jsme se na poslední útok. Ale 19. listopadu klesla teplota náhle na 20 stupňů pod nulou. Neměli jsme nemrznoucí motorový ani mazací olej a motory se ráno sotva daly nastartovat. Přesto obsadil 26. a 27. listopadu plukovník von Chevallerie Istru s 24 tanky, které mu zapůjčila X. tanková divize, a s průzkumným oddílem divize *Das Reich*, pod velením obersturmführera Klingenberga, který předtím pronikl jako první do Bělehradu. Istra byla bráněna další elitní divizí, 78. sibiřskou mysliveckou divizí.

Následujícího dne srovnalo ruské letectvo Istru se zemí.

Nalevo od nás, ve vzdálenosti asi 8 km od vlastního města, ležel moskevský přístav Chimki. 30.

listopadu pronikla jedna průzkumná motorková rota 62. ženijního praporu, náležející k Hoepnerovu tankovému sboru, bez jediného, výstřelu do Chimek a vyvolala tam paniku. Tato příležitost nebyla bohužel využita. Naši motocyklisté se - nevysvětlitelně - vrátili zpátky.

A zde se odehrála další velmi tajemná epizoda naší ofenzívy na Moskvu. Dosud se o ní nezmínil žádný historik. Abychom mohli odpovídat na řev strašlivých „Stalinových varhan“ patřičně silným hřmotem, dostali jsme nové rakety, jejichž náboje obsahovaly zkapalněný vzduch. Vypadaly jako velké bomby s křidélky, a pokud to mohu posoudit, měly strašlivý účinek, který na protivníkově straně vyvolával viditelný pokles odporu.

Nepřítel měl před naší linií silné tlampače, které používal pro svou tenkrát vskutku průměrnou propagandu. Několik dní po prvním použití našich velkých raket se zkapalněným vzduchem nám Rusové prostřednictvím tlampačů oznámili, že nasadí bojové plyny, jestliže tyto rakety budeme nadále vystřelovat.

V našem úseku už použity nebyly a myslím, že nebyly použity ani později na jiných úsecích fronty.

2. prosince jsme táhli dál a dorazili jsme k Nikolajevu, 15 km před Moskvou. Za jasného počasí jsme mohli dalekohledem vidět věžičky Moskvy a Kremlu. Naše baterie ostřelovaly předměstí a tramvaje. Neměli jsme však už žádné tahače pro naše houfnice. Chevallerie měl nyní 10

bojeschopných tanků a teplota poklesla na 30 stupňů pod nulou. Od 9. října až do 5. prosince 1941

ztratila divize *Das Reich,* 10. tanková divize a další jednotky XXXX. tankového sboru už 7582

důstojníků, poddůstojníků a vojáků. To bylo 40 procent naší skutečné živé síly. O šest dní později, kdy jsme museli dnem i nocí bojovat proti novým sibiřským divizím, jimž se podařilo prolomit naše pravé křídlo, dosáhly ztráty v naší divizi přes 75 procent.

Téhož dne jsme se dozvěděli, že Německo a Itálie po Pearl Harbouru vyhlásily válku Spojeným státům americkým. To mělo za následek pokles morálky některých našich kamarádů. Nejdůležitější bylo vědět, jak se Japonsko, náš spojenec, zachová vůči Rusku. Mezitím však přítomnost sibiřských vojáků, kteří všichni pocházeli od severní hranice Korey a kterých bylo v posledním měsíci stále víc, nevěstila nic dobrého.

Následujícího dne, 12. prosince, jsme dostali rozkaz stáhnout se na linii Vookolamsk-Mozajsk.

Proč jsme nemohli obsadit Moskvu? Mnoho historiků si tuto otázku kladlo a odpovídalo na ni různým způsobem. Naše divize byla jedna z těch, které musely ustoupit nedaleko od cíle a důvody našeho nezdaru jsou mi dnes jasné. Pokusím seje co nejstručněji vysvětlit.

Pozemní vojska byla od roku 1938 pod vrchním velením polního maršála von Brauchitsche, který pocházel z pruské důstojnické rodiny. Byl to dobrý generál ze staré školy. V roce 1941 mu bylo už přes 60 let. V této funkci by bylo jistě zapotřebí mít mladšího velitele, který by měl více pochopení pro principy této války vedené Hitlerem a jím přijaté návrhy Mansteina a Guderiana na „revoluční válku“. Polní maršál byl však koneckonců člen starého generálního štábu a není pochyb o tom, že logistika plánovaná a organizovaná jeho specialisty by wehrmachtu ušetřila obrovské ztráty.

Viděli jsme, Že ruská země se svými bažinami, blátem, deštěm a mrazem měla svou vlastní sebeobranu. Naše vozidla, nákladní vozy, děla a tahače, jakož i naše tanky, se na písčitých a bahnitých cestách propadaly do hloubky. Po katastrofální průtrži mračen v září a říjnu následovaly mrazy mezi 25 až 40 stupni pod nulou, proti nimž bylo naše mužstvo se svou výzbrojí téměř bezbranné.

My příslušníci zbraní SS jsme neměli takřka žádné výsady. Jelikož jsme byli podřízeni

wehrmachtu, dostávali jsme stejné zaopatření a výzbroj jako ostatní vojáci. Poté, co poprvé napadl sníh, opatřil intendant naší divize předepsanou výstroj a v polovině listopadu jsme dostali teplé oblečení, jaké obdrželi i naši kamarádi z X. tankové divize. Měli jsme také příležitost obhlédnout si

výstroj našich statečných sibiřských zajatců od Borodina. Vyptávali jsme se jich a dozvěděli jsme se, Že bychom neměli mít holínky vyloženy filcem a že kožené holínky či boty nemají být pobity železem a hlavně, že nesmějí být ani trochu těsné. Všichni lyžaři znají tyto zásady, které specialistům pro naši vojenskou výstroj nebyly známy. Skoro všichni jsme potom měli ruské holínky, které jsme stáhli mrtvým ruským vojákům.

Ke konci října jsme s údivem zírali na příchod tankové divize, jejíž terénní vozidla, nákladní vozy a tanky byly natřeny pískově žlutou barvou a mužstvo bylo oblečeno v letních uniformách. Byla to 5.

tanková divize, která byla nejprve určena pro Afriku. Už při prvním nasazení byla tato divize notně zřízena a naše divize jí musela v této situaci vypomoci.

Důstojníci 5. tankové divize i my jsme shledávali zarážejícím, že se Goebbels v listopadu musel obrátit k německému národu a prosit o dary - lyže, teplé oblečení atd. - pro východní frontu. Nám všem bylo jasné, co tato pozdní výzva znamená: generální Štáb neodvedl dobrou práci. Jelikož operace *Barbarossa* se připravovala už déle než jeden rok, museli vědět, že zimní výstroj pro Rusko je nepostradatelná. I kdybychom byli Moskvu v listopadu obsadili, byli bychom, jako okupační armáda, potřebovali to nejlepší zimní oblečení.

Během prvních dnů ústupu jsem nechal rozdělit poslední zásoby teplého oblečení, které náš intendanční důstojník uložil v jednom selském statku a nechtěl vydat - bez rozkazu shora - vojákům, kteří měli přes uniformu jen lehký kabát. Tento důstojník je chtěl *podle rozkazu* spálit. Mnohým mým kamarádům toto oblečení nepochybně zachránilo život. Příslušné vojenské správy a intendanční úřady, které věděly, že v Rusku v zimě sněží a prší, měly patřičně jednat už v dubnu. Jenže velitelem vojenského hospodářského úřadu a úřadu pro výstroj wehrmachtu byl generál Georg Thomas, jeden ze spiklenců z 20. července 1944. Byl bezprostředně podřízen generálu polnímu maršálu Keiteloví z OKW a jeho úkol spočíval v obstarávání všech potřeb pro armádu, tedy potravin, výstroje, bojové techniky, zbraní, munice atd., a to se souhlasem Göringa, který byl pověřen dozorem nad čtyřletým plánem, a říšského ministra zbrojení a munice Todta, později Speera. Například Thomas sdělil generálu polnímu maršálovi

Keitelovi v OKW, že v březnu bude potřebovat 3000 děl a příslušnou munici. V souhlasu s plány OKW měla být děla a munice rozdělena a poslána na frontu. Tento úkol připadl oddělení plukovníka Olbrichta a jemu podřízeným úřadům. Tyto úřady byly pod velením generála Fromma, velitele záložních vojsk na Bendlerově ulici v Berlíně, jehož náčelníkem štábu byl von Stauffenberg. Každá nepřesná informace, kterou OKW dostal od Thomase nebo od Olbrichta, a každé nehlášené zdržení v továrně nebo v transportu zboží mělo přirozeně nejvážnější následky jak pro plánování války v OKW, tak také především pro vojáky na frontě.

Navzdory bahnu, ledu, nedostatku silnic a navzdory neustálému zrádcovství jistých velitelů, zmatkům v logistice a statečnosti ruských vojáků, bychom byli začátkem prosince Moskvu obsadili, kdyby nezaútočila sibiřská vojska.

Naše skupina armád Mitte neobdržela v prosinci ani jedinou divizi jako náhradu nebo posilu.

Během téže doby proti nám Stalin nasadil 30 mysliveckých divizí, 33 brigád, 6 tankových divizí a 3

jezdecké divize. Od 17. října čelila divize *Das Reich* u Borodina 32. divizi sibiřských myslivců a později, začátkem prosince, 78. tankové divizi. Obě byly velmi dobře vybaveny a jak 32. divize v Borodinu, tak i 78. divize byly podporovány novou tankovou divizí. A to jsem se ani nezmínil o jiných jednotkách Rudé armády, které bojovaly právě tak odhodlaně jako vojáci ze Sibiře.

K tomu zbývá jen dodat, že se našemu letectvu, které již v listopadu a prosinci trpělo nedostatkem letadel, nepodařilo zničit transsibiřskou železniční síť, díky níž mohly sibiřské divize zachránit Moskvu, kterou sama sovětská vláda považovala za ztracenou, a proto ji už opustila.

Aby se naše divize přiblížila k Moskvě, musela bojovat s nepřítelem co do počtu vojáků v poměru 3-4 : 1, v dělostřelecké výzbroji v poměru 5:1, díky „Stalinovým varhanám“; a v prosinci co do mužů v poměru 5-6 : 1, a ve výzbroji, munici a pohonných hmotách v poměru 8-10 : 1.

Stalin měl v říjnu obrovskou frontu ohroženou Japonci, kteří byli spolusignatáři antikominterní smlouvy. Od Vladivostoku až po Beringovu úžinu přes Amgu-Ochotsk je to přes 9 000 km a přibližně 3 000 km pevninské hranice od Bajkalského jezera po Vladivostok. Na tomto 12 000 km úseku bylo možno zaútočit na SSSR zezadu od jihu a východu.

Připomeňme si, že v srpnu 1918 se na březích Kazaňského jezera Rudá armáda poprvé střetla s japonským vojskem. V květnu 1939 pronikla japonská armáda do Mongolská. Rudá armáda zakročila au Chalchyngolu došlo k bitvě. Japonská armáda obsadila nejen Koreu, nýbrž také velkou část severní Číny a postupovala směrem k Bengálskému zálivu. V Mandžusku jeho pěchota obsadila pravý břeh řeky Amur. Sověti byli jen stěží schopni bránit města jako Chabarovsk, Vladivostok a Nachodka. Dne 1. července 1941 uznalo Německo, Itálie, Rumunsko, Slovensko a Chorvatsko Japonsku nakloněnou vládu v Nankingu.

Na této dlouhé frontě ohrožovalo Sovětský svaz přes čtyřicet japonských divizí. Jaká asi bude japonská strategie? Zaútočí Japonsko na severu a obsadí sibiřské železnice navzdory sovětsko-japonské smlouvě podepsané v Moskvě? Zaútočí Japonsko z jihu? Začátkem léta 1941 to Stalin ještě nevěděl.

V tomto bodě vstoupila do hry další osoba, jejíž tajemství není ještě úplně vyjasněno: Sovětský mistr špionáže Richard Sorge.

Já jsem Sorgeho neboli Johnsona, Ramseyho, Smithe atd. samozřejmě nepoznal osobně, ale jeden z mých přátel, Dennis MacEvoy, jeden ze šéfredaktorů časopisu Readers Digest a jiných amerických časopisů a před válkou žurnalista v Tokiu, se se Sorgem hodně stýkal, neboť Sorge byl, jak uvidíme, jedním z jeho novinářských kolegů, přičemž MacEvoy neměl sebemenší potupy, co bylo jeho skutečným povoláním.

Nejúplnější práce o Richardu Sorgem byla publikována roku 1952 generálem A. Willoughbym, šéfem zpravodajské služby generála Douglase MacArthura, pod názvem *Sanghajské spiknutí.* Také kniha F. Deakina a Storryho, nazvaná *The Case of Richard Sorge* (Případ Richard Sorge, 1966), obsahuje některé další detaily. Články a knihy, uveřejněné roku 1964 v SSSR pod názvem Hrdinné činy soudruha Sorgeho, jsou pouhými

apologiemi. Seriózní výzkum případu Sorge vynáší na světlo překvapivé věci.

Richard Sorge se narodil 4. října 1895 nedaleko Baku. Jeho otec byl Němec a pracoval jako inženýr u jedné olejářské společnosti. Jeho matka, Nina Kopelovová, byla o šestnáct let mladší než její muž.

V roce 1914 byl dobrovolníkem v německé armádě a byl dvakrát zraněn; roku 1920 dokončil studium politických věd na hamburské univerzitě. V roce 1922 se stal specialistou v oddělení agitace a propagandy komunistické strany Německa. O dva roky později byl vyslán do Moskvy. Až do roku 1927 chodil na kurzy do speciálních škol. Tento kominterní agent se stal odborníkem ve 4. oddělení (zpravodajství) Rudé armády. Roku 1929 se ocitá znovu v Německu. Nepochybně se do té doby seznámil v Mnichově s budoucí ženou pozdějšího vyslance třetí říše Eugena Otta. Tenkrát byla vdaná za jednoho architekta a měla prý radikálně levičácké názory. Generál Willoughby k tomu dodává:

„Mnozí se domnívají, že byla členkou německé komunistické strany.“

Roku 1930 byl vyslán do Šanghaje, o tři roky později byl 4. oddělením povolán zpět do Moskvy, kde mu byl svěřen dosud nejdůležitější úkol v Tokiu. Sorge posléze stráví kupodivu ještě jednou dva měsíce v Německu, kde se Hitler stal mezitím kancléřem: Nyní si musí ještě opatřit dobré maskování.

Sovětská špionka Agnes Smedleyová, dopisovatelka z *Frankfurter Zeitung* v Sanghaji, mu doporučí agenturu těchto novin, která ho poté vysílá do Tokia jako svého dopisovatele. Sorge však potřeboval navázat kontakt s podplukovníkem Eugenem Ottem, který přišel v roce 1932 do Tokia jako vojenský pozorovatel. Kdo to Sorgemu doporučil? Byl to dr. Zeller, politický redaktor z *Tagliche Rundschau.*

Zeller měl natolik pokrokové názory, že jeho noviny byly v roce 1933 zakázány. Představil Sorgeho svému příteli Ottovi jako „dokonale důvěryhodného člověka, osobně i politicky“.

To by mělo historiky zarazit, neboť přece víme, že podplukovník Ott náležel ke štábu generála von Schleichera. Po neúspěchu politicko-vojenského svazku s nejkrajnější levicí, který kancléř von Schleicher předpokládal, byl Ott v zájmu své vlastní bezpečnosti vyslán do Tokia. Nevěřím, že to byla náhoda, když Sorge byl Ottovi zrovna Zellerem doporučen jako „dokonale důvěryhodný“ muž.

Tvrdívalo se, že celá kariéra Sorgeho jako tajného agenta měla původ v jeho sentimentálním vztahu k paní Ottové. Je vskutku možné, že takový poměr mezi nimi existoval, ale to nijak nevysvětluje, proč Sorge a Ott byli tak „velice intimními“ přáteli. Byl to však Ott, jenž byl rychle povýšen na plukovníka a 1. vojenského přidělence a později v dubnu 1936 dokonce na německého vyslance v Tokiu, kde byl po celé trvání své kariéry Sorgemu nápomocen a usnadňoval mu špionážní činnost.

Ramsey byl nejenže přijat jako člen do oddělení nacionálně socialistické strany v Tokiu (1. října 1934) - v roce 1939 jej vyslanec dokonce oficiálně ustanovil svým tiskovým ředitelem. Na podzim 1934 doprovázel Sorge Otta na okružní cestě po Mandžusku.

V roce 1936, kdy Sorge ještě nenáležel k úřednímu personálu vyslanectví, také osobně zakódoval jisté - Ottem podepsané a Berlínu adresované - telegramy! Když musel odcestovat do Hongkongu, kde měl svému sovětskému rezidentovi předat mikrofilmy, svěřil mu nový vyslanec, nyní generál Ott, tajnou diplomatickou poštu, v níž mohl *Ramsey* propašovat veškeré dokumenty určené pro jeho 4.

oddělení.

V roce 1938 mu vyslanectví svěřilo akta o jednom důležitém sovětském uprchlíkovi, generálu Ljučkovovi. V době čistek souvisejících s Tuchačevským dodával Ljučkov Japoncům informace o sovětské vojenské organizaci na Sibiři a Ukrajině, jakož i tajné kódy, jména nejzávažnějších vojenských odpůrců Stalina na Sibiři atd. Japonci uvědomili Otta a Canaris okamžitě vyslal plukovníka Greilinga do Tokia, který informace od Ljučkova shrnul do memoranda. Sorge se o tom dozvěděl a předal Moskvě to nejpodstatnější.

Po zatčení Sorgeho dne 18. října 1941 poslal vyslanec Ott do Berlína zprávy, v nichž nejprve označuje „Ramseyho“ jako nevinnou oběť japonské tajné služby a udává, že Sorge hrál ve vyslanectví jen podřadnou roli. Nikdo nemůže vážně věřit, že by Ott nevěděl, kým Sorge ve skutečnosti byl, ale nikdo na to jasně nepoukázal a nerozváděl tuto okolnost, která však neušla pozornosti Japonců.

Sorge se přirozeně chránil odhalit Otta, kterého na postu vyslance v Tokiu nahradil dr. Heinrich Stammer teprve v listopadu 1943. Ott a jeho žena se nevrátili do Německa, nýbrž odjeli do Pekingu, kde vyčkali až do konce války.

Mezi dubnem 1939 a 14. říjnem 1941 vyslal Sorgeho radista Max Klausen tajnou vysílačkou 4.

oddělení 65 421 slov. Sorge měl kromě toho k dispozici zvláštní kurýry pro své mikrofilmy a ke konci navázala jeho sít kontakt s ruským vyslanectvím v Tokiu.

Zaměstnával nejméně 30 Japonců. Jeho důležitým agentem byl Ozaki Hozumi, poradce a blízký přítel prince Konoa v letech 1937- 1939, a konečně ministerský předseda vletech 1940-1941. Díky nediskrétnosti Eugena Otta mohl *Ramsey* 5. března 1941 sdělit svému 4. oddělení, že německý útok proti SSSR se uskuteční „hlavně směrem na Moskvu“, a to v polovině června. V jedné jiné, Japonci dešifrované zprávě udal Sorge 15. května, že přesné datum bude 20. července 1941. Ihned po zasedání císařské rady 2. července 1941 sdělil Ozaki Sorgemu, že japonská vláda se rozhodla napadnout USA.

14. srpna přinesl Ozaki Sorgemu důležitou zprávu, že veškeré válečné plány Japonska proti SSSR jsou prakticky zrušeny. Sorge se také dozvěděl podstatné body zasedání Japonského nejvyššího velitelství z 20. nebo 23. srpna 1941. Ozaki byl také informován o veškerých transportech na mandžuských železnicích. Mohl Sorgeho *21*. září ujistit, že „Japonsko připravuje velkou ofenzívu na jihu“, a sice směrem na Singapur, Hongkong a Filipínské ostrovy, která se měla uskutečnit koncem listopadu nebo začátkem prosince. Jakékoliv nebezpečí války proti SSSR bylo s konečnou platností zažehnáno.

Teprve v této chvíli a po obdržení těchto zpráv mohl Stalin poslat velkou část svých sibiřských vojsk k Moskvě. Bylo to přes půl milionu mužů. Tak bylo zachráněno ruské hlavní město.

Sorge vyslal ještě další hlášení, poslední z nich po rozhovoru s Ozakim a Klausenem dne 4. října 1941. Po osmileté a velmi úspěšné špionážní činnosti v Tokiu považoval své poslání za ukončené a obával se odhalení. 13. října se jeden z členů jeho skupiny zvaný Miyagi nedostavil na smluvené místo: Byl zatčen. Sorge měl být opatrnější. 15. října k němu přisel radista Klausen a *Ramsey* mu dal za úkol, aby vyslal zprávu, v níž Moskvě navrhoval rozpuštění sítě. Pozdě. Ráno dne 18. října byl zatčen doma a v pyžamu a pantoflích odvezen do vězení v Sugamo. Na jeho stole našli japonští policisté návrh rádiové zprávy, kterou měl Klausen 15, října večer odeslat *Řediteli.* U Klausena našli tutéž, napůl zakódovanou zprávu. Byl konec.

Byl Sorge agent-dubler? Ve svém doznání, které učinil japonským vyšetřovatelům, tvrdil, že ho Moskva v letech 1940-1941 pověřila, aby dodával Němcům jisté, celkem nedůležité zprávy.

Schellenberg tvrdí ve svých *Memoárech*, že *Ramsey* posílal až do roku 1940 tajné zprávy von Ritgenovi, řediteli vládní tiskové agentury DNP, a že on, Schellenberg, o tom všem věděl.

Zde by stálo za to podotknout, že Walter Schellenberg, zajatý Angličany v roce 1945, byl v norimberském procesu odsouzen k... rokům vězení. Zemřel v Itálii v roce 1952 a *Schellenbergovy Memoáry* byly vydány teprve roku 1956. Je jasné, že tento dokument byl pečlivě očištěn od všech potenciálně nebezpečných údajů. Některé odstavce vypadají, jako by je ani nenapsal on.

Ve 4. úřadě SD se vědělo, že Sorge měl v roce 1933 styky s Stennesem, jedním z vyšších velitelů SA. Stennes byl zaměřen silně doleva, byl přítelem Gregora a Otty Strassera a uprchl do Číny. Je pozoruhodné, že se nikdo nezmiňuje o blízkých vztazích mezi jednotlivými osobami jako

Schleicherem, Ottem a jeho ženou, Stennesem, Zellerem (o němž Schellenberg nemluví) a Sorgem, ačkoliv tyto souvislosti jsou přirozeně důležité a poučné.

Roku 1941 odvolává německá politická zpravodajská služba svého zástupce Franze Hubera zpět z Japonska. Huber, který si se Sorgem evidentně nelámal hlavu, byl nahrazen vrchním inspektorem Meisingerem, o němž Schellenberg píše, že „30. června sehrál temnou roli“. Josef Meisinger, jenž byl po válce odsouzen a popraven v Polsku, přišel do Tokia *v květnu 1941*. Nepochybně věděl, že Sorge není bezúhonný. Když japonská tajná policie *Tokko* zatkla Sorgeho a Ozakiho, byl Meisinger v Šanghaji, kde získával informace o jednom - ještě dalším! - agentovi abwehru. Tímto německým agentem kontrarozvědky byl Ivan Lissner, dopisovatel z *Vólkischer Beobachter* (deníku NSDAP) a sovětský agent. Lissner, který byl japonskou vojenskou policií zatčen teprve 5 června 1943, musel být na rozkaz amerických úřadů v srpnu 1945 propuštěn na svobodu, spolu s Klausenem, Sorgeho radistou.

Ozaki a Sorge byli teprve v září 1943 odsouzeni za zavřenými dveřmi řádným vojenským

japonským soudem a 7. listopadu 1944 oběšeni. Že je Ozaki mrtev, je jisté. Co se týče Sorgeho, o tom je možné pochybovat. Jeho zatčení, odsouzení a obzvláště poprava byly pro Japonce přitěžujícími body ve vyjednávání se Sověty. V říjnu 1931 vláda v Nankingu odsoudila k smrti jednoho veterána asijské zpravodajské služby jménem Noulens spolu s jeho spoluspiklenci za špionáž, ale poté je jednoduše vypověděla ze země. Sorge byl tenkrát v Šanghaji, kde působil paralelně s Noulensovou sítí.

V jedné zprávě adresované von Ribbentropovi tvrdil nový německý vyslanec Stahmer, že Sorge byl vyměněn za skupinu japonských agentů Kuantungské armády, kteří byli v ruském zajetí. Podle Hanse Meissnera v jeho knize *The Man with Three Faces* (Muž tří tváří, 1957) byla výměna provedena v listopadu 1944 na portugalském ostrově Macao, kam byl Sorge dopraven japonským generálem Dohiharou. Není to vyloučené.

Richard Sorge by prvotřídní agent kategorie Rudolfa Ábela, dalšího mistrovského špiona, který byl náhodou odhalen ve Spojených státech. Dne 10. února 1962 byl v Berlíně vyměněn za Francise Garyho Powerse, smolařského pilota špionážního letadla U-2.

Sorge vedl v Tokiu, podle vyprávění MacEvoye, velmi lehkomyslný život. Nezřízeně pil, jeho úspěchy a neúspěchy u žen se počítaly na tucty, ačkoliv byl ženat jak v Rusku, tak v USA. Udržoval trvalé styky s jednou Japonkou jménem Hanako-Tši, která údajně našla a identifikovala jeho mrtvolu.

Po dobu dvaceti let nikdo v SSSR o Sorgem nemluvil.

5. listopadu 1964 vzdala sovětská vláda svému mistrovskému špionovi nebývalý hold a učinila ho posmrtně „Hrdinou Sovětského svazu“. Jedna ulice v Moskvě dostala jeho jméno, jeho jméno nese i jeden ropný tanker a roku 1963 byla dokonce na jeho počest vydána poštovní známka.

Je pravda, že v té době se už v Japonsku, USA i v Evropě objevilo asi dvacet knih o *Ramseyovi*, jehož rozhodující role začala být známa i za železnou oponou. Při téže příležitosti byli rehabilitováni i dva nadřízení Sorgeho, generál Berzin a plukovník Borovic, kteří byli popraveni na pokyn Stalina.

Tenkrát byla v módě „destalinizace“.

Pakliže byl Sorge skutečně vyměněn, je pravděpodobné, že ho Stalin nechal naživu, ale samozřejmě v jednom z míst nuceného pobytu. Ten muž byl přece nebezpečný. Jeho činnost a špionážní sítě umožnily nasazení sibiřských divizí, které zasáhly do bitvy o Moskvu, zatímco my jsme byli paralyzováni kvůli bahnu a mrazu.

Kdyby Rusko znalo pravdu, zničilo by to legendu o „zázraku u Moskvy“, který byl připsán Stalinovi.

Existence *Rudé kapely* není v SSSR dodnes prakticky známa.

Můžeme se tázat, proč ústup koncem prosince 1941 a začátkem ledna 1942 neměl katastrofální následky a neskončil úplným zničením. V roce 1812, po bleskovém odražení Napoleona, které bylo výsledkem spiknutí generála Maleta a přeběhnutí prince Murata, přestala velká armáda prakticky existovat.

Za to, že se toto nestalo v případě wehrmachtu, je třeba poděkovat Hitlerovi. Namísto aby dal rozkaz k všeobecnému ústupu, nařídil, aby se stáhly jednotky, které byly v největším nebezpečí, zatímco ostatní musely fanaticky držet svá postavení.

Města byla vyhlášena za pevnosti a jako taková i bráněna: Šlisselburg, Novgorod, Ržev, Vjazma, Brjansk, Orel, Charkov, Taganrog, u nichž byly zničeny divize Koněva a Žukova. Ruští generálové nedokázali čelit náporu jednotek pod velením generála Hotha a Guderiana za Smolenskem, přestože za tímto účelem nasadili i výsadkové divize. Měli těžké ztráty.

Muselo se čekat až do roku 1970, kdy Liddell Hart - takřka jediný mezi evropskými historiky druhé světové války - uznal, že Hitler měl pravdu, když neuposlechl rad svých generálů, kteří navrhovali všeobecný ústup po linii Pskova od severu a Mogileva-Gomelu ve středním úseku fronty až ke Dněpru. Není nic nebezpečnějšího než panika při ústupu. Viděl jsem, jak různí vyšší důstojníci ztratili hlavu. Plukovník mi chtěl energickými gesty zakázat stáhnout se v souladu s rozkazem do Volokolamska s našimi nákladními vozy a zdůvodňoval to tím, že prý zcela určitě ví, že tam jsou už Rusové. Tato zpráva však nebyla pravdivá.

Bez potíží jsme dorazili do Volokolamsku, který leží asi 60 km severně od Istry: Nebyl tam ani jeden ruský voják a divize *Das Reich* si tam vybudovala pevnou linii obrany.

Liddell Hart píše:

„Dnes je jisté, že rozhodnutí Hitlera nedovolit všeobecný ústup obnovilo důvěru německých vojáků a zabránilo tím jejich úplnému zničení.“

ČÁST

KAPITOLA PRVNÍ

„Bezpodmínečná kapitulace“ Jak to bylo se Stalingradem

Evakuace - V důstojnické škole pro tankisty - Zpátky do Berlina k záložnímu praporu divize SS, k

Leibstandartě Adolf Hitler **- Roosevelt žádá „bezpodmínečnou kapitulaci“ - Pravý důvod tohoto rozhodnutí**

- Tajná vyjednávání ve Stockholmu a Ankaře - Franz von Papen Činí po válce důvěrná sdělení v Madridu

- Obeznámil v Ankaře Američany s ruskými návrhy bez vědomí Hitlera a Ribbentropa - Nepříznivá reakce říšského ministerstva zahraničí - Rusové se cítili ošizeni - Propásla se dobrá příležitost uzavřít mír

- Kapitulace 6. armády u Stalingradu - Příčiny tragédie - „Plán Modrý“ ležel od listopadu na Stalinově stole - Timošenko je poražen - Stalin se táze *Rudé kapely:* „Kde vězí Paulus?“ - 18 dní bez benzinu -

„Stalingradská schůzka“: Jedenáct armád proti jedné. -Vojsko plukovníka Wencka zachraňuje 500 000

mužů - Generál von Seydlitz, Paulusův adjutant, vyzývá k odporu - Ztroskotání operace *Silberfuchs* -

Úvahy o válce - Přebírám velení Friedenthalu, praporu zvláštního určení.

Za sedm měsíců našeho ruského polního tažení jsem videi padnout tolik dobrých kamarádů, že jsem byl rád, že z toho vycházím poměrně dobře. V listopadu 1941 jsme bylí v Možajsku napadeni

„Stalinovými varhanami“, ale měl jsem to štěstí, že jsem byl jen otřesen a utrpěl jsem zranění na hlavě. Zato jsem dostal silnou úplavici, která mne v Roslavli natolik oslabila, že jsem se nikdy docela neuzdravil. Během ústupu mne přepadaly žlučníkové záchvaty a zanedlouho mne udržely na nohou jedině injekce. Začátkem roku 1942 jsem byl převezen lazaretním vlakem do Smolenska a odtud dál do Vídně. Bylo mi skutečně velmi zle a operaci jsem se vyhnul jedině díky pobytu v karlovarském lazaretu. Později, v roce 1946, jsem musel být operován v zajateckém táboře.

Během pobytu na zotavenou v roce 1942 jsem mohl navštívit svého otce týden před jeho smrtí.

Byla to pro nás oba veliká útěcha. „Jsem přesvědčen," rekl, „že evropská vojska Rusy porazí. Západní velmoci snad jednoho dne pochopí, že skoncování s bolševismem je v jejich vlastním zájmu. Potom se svět dočká dlouhotrvajícího míru a vaše generace snad bude šťastnější než naše."

Mnozí smýšleli jako on - a mýlili se. Můj otec alespoň s touto iluzí zemřel.

Propouštěcí rozkaz z lazaretu mne označil jako „GvH" (Garnisonsverwen-dungsfahig in der Heimat

- schopen posádkové služby ve vlasti), a tak jsem byl přidělen do Berlína k záložní jednotce divize SS

Leibstandartě Adolf Hitler jako ženijní důstojník. Strávil jsem tam Šest k smrti nudných měsíců. Cítil jsem se jako lajdák, ale brzy jsem našel prostředky a způsoby, jak zvítězit nad nudou a přihlásil jsem se dobrovolně na přeškolení k tankistům. Po absolvování několika zkoušek mne přeložili jako ženijního důstojníka k divizi SS zvané *Totenkopf*, která měla být přezbrojena v plně motorizovanou tankovou divizi.

Bohužel jsem však nebyl docela vyléčen. V zimě 1942-1943 se mi vrátila úplavice. Zjistilo se, že jsem „GvH", a tak byl jsem odvelen zpátky do Berlína k záložní jednotce Leibstandarty.

Důstojníků ženijně technických služeb bylo v záložních jednotkách nepochybně zapotřebí. Jenže já jsem si myslel, že bych mohl být užitečnější jinde. Pomyšlení, že jsem svědomitě pracujícím inženýrem, se mi nelíbilo. Potom se udaly dvě příhody, nad nimiž se zamýšlel každý Němec, jemuž budoucnost vlasti ležela na srdci. V lednu 1943 rozhodli Roosevelt s Winstonem Churchil-lem v Casablance, že spojenci budou od zemí hákového kříže - především pak od Německa - žádat

„bezpodmínečnou kapitulací". Svými slovy *„uncondi-tional surrender"* podpořil Roosevelt nechtěně Goebbelsovu propagandu. Hitler a nacionální socialisté neměli zmizet, což by vlastně v případě politickoideologické války bylo logické. Roosevelt žádal, abychom bezpodmínečně složili zbraně.

Rozumí se samo sebou, že Stalin by se potom stal jediným velikým vítězem, což by znamenalo vydat bolševismu nejen Německo, nýbrž polovinu Evropy.

Rooseveltovo rozhodnutí bylo v podstatě vyvoláno jen pravým panickým strachem. Peter Kleist, příslušník německého zahraničního úřadu ve Švédsku, byl od listopadu 1942 ve styku s Edgarem Klaussem, švédským továrníkem a důvěrníkem osazenstva ruského vyslanectví ve Švédsku, vedeného tenkrát nanejvýš aktivní paní Kolontajevovou. Tehdy se naskytla možnost podepsat do osmi dnů mírovou smlouvu s Moskvou.

Roosevelt, který byl o krocích Němců podniknutých ve Švédsku průběžně informován, se obával především nového porozumění mezi Berlínem a Moskvou. Jeho „bezpodmínečná kapitulace“ byl podfuk vůči Stalinovi, kterého chtěl přesvědčit, že Spojené státy budou válčit dál, děj se co dej.

V Norimberku jsem se později dozvěděl od pana Sailera, jenž byl během války poradcem na německém vyslanectví v Ankaře, že snahy dospět ve Stockholmu ke kompromisu s východem byly znovu oživeny v roce 1942, a sice Franzem von Papenem, německým vyslancem v Turecku, který je však udržoval dvojznačným způsobem. Po jeho propuštění v roce 1949 jsem se od pana Franze von Papena dozvěděl velmi zajímavé podrobnosti.

Tento bývalý říšský kancléř byl roku 1952 pozván španělským ministerstvem vnitra, aby proslovil přednášku ve španělském kulturním, tradičné liberálním středisku zvaném „Ateneo“. Přednášku uspořádal výtečný diplomat a můj osobní přítel Marquis de Prát de Nantouillet. Dostalo se mi příležitosti setkat se s von Papenem dvakrát v soukromí. Vedli jsme spolu dlouhý rozhovor o takřka neznámé „aféře Ankara“.

SSSR vystrčil první mírové tykadlo, a sice prostřednictvím tureckého ministerstva zahraničí. Franz von Papen dal poté tureckému ministrovi na vědomí, Že se mu možnost uzavření míru nezdá vyloučena, „budou-li učiněny rozumné návrhy“.

„Potom se odehrálo přesně to, co jsem předvídal a co jsem si přál,“ řekl mi pan von Papen. „Turci mou odpověď předali spěšně Američanům a Rusům. Vyslanec Spojených států odcestoval okamžitě do Washingtonu. Po svém

návratu vyhledal turecké ministerstvo zahraničí, jemuž ihned sdělil stanovisko zastávané americkým ministerstvem zahraničí a Bílým domem: Německo musí vědět, že USA jsou připraveny podepsat s ním separátní mír, a to čtyřiadvacet hodin před SSSR.“

Škoda, Že pan von Papen vedl tyto rozhovory sám - dovoluji si vznést vůči němu tuto námitku -, aniž by o nich uvědomil Hitlera nebo Ribbentropa. Reakce Ribbentropa byla nanejvýš prudká, a Hitler viděl v rozhovorech v Ankaře navazujících na stockholmské snahy jen důkaz toho, Že Rusové jsou v koncích.

Kdyby byl Papen oznámil ruské návrhy Hitlerovi okamžitě, namísto plašení Američanů, byl by možná, dokonce pravděpodobně, mohl být dojednán klid zbraní. Nebylo v zájmu Německa ani Ruska pokračovat v krveprolití. V dubnu 1943 se sám Stalin obával, že se spojenci nevylodí na Sicílii (10.

července 1943), nýbrž, na přání Churchilla, na Balkáně. Zastavení nepřátelských akcí na východě -

řekl jsem von Papenoví zcela otevřeně při našich hovorech „v úzkém kruhu“ - by znemožnilo jakékoliv vylodění na Sicílii a později ve Francii. Z toho by nutně vyplynula příležitost k uzavření míru na západě.

„Máte možná pravdu,“ mínil někdejší říšský kancléř. „Ale věřte mi, Ribbentrop by byl všechno zkazil.“

Franz von Papen byl bezesporu daleko lepší diplomat než Ribbentrop. Zdá se však, že v tomto případě zkazil všechno on, protože chtěl jednat sám, a přitom hrál dvojí hru se západem. Dělal to pravděpodobně z přesvědčení a také proto, že v roce 1939 to byl Ribbentrop, kdo podepsal smlouvu se Stalinem. Byl velmi ctižádostivý. Jistě by byl vystřídal Ribbentropa v ministerstvu zahraničí, kdyby ruské návrhy k něčemu vedly. Je dost pravděpodobné, že někdejší kancléř měl i dalekosáhlejší plány.

Stalin a Molotov, kteří se o Papenově dvojí hře okamžitě dozvěděli, nevěřili ani na okamžik, že by Američani byli uvědomeni bez souhlasu Hitlera. Cítili se podvedeni a teprve nyní Američany o všem ujistili. Stalin se pro

„bezpodmínečnou kapitulaci“ vyjádřil rovněž ve svém projevu dne 1. května 1943:

..Separátní mír s fašistickými gaunery je vyloučen.“

Generál Franco a jeho ministr zahraničí Jordána se poté nabídli jako zprostředkovatelé se západem.

Jenže Anthony Eden, Šéf „Foreign Office“, oficiálně odmítl 11. května 1943 veškeré návrhy ke kompromisu; tím byl zpečetěn osud mnoha evropských států.

Dalo se sotva předpokládat, jak si mnozí mysleli, že by nová německo-ruská dohoda posílila evropské komunistické strany, členy Komunistické internacionály. Právě naopak. Jejich kádry a soudruzi provozovali příliš protiněmeckou propagandu, než aby mohli ospravedlnit tak veliký zvrat ve svých postojích. Právě tak jako kdysi v německé říši, tak také v Itálii, Portugalsku, Maďarsku, Španělsku, Francii a Belgii tíhli komunističtí pracující vletech 1936-1939 spíše k hnutím se sociálním a nacionálním programem a s evropskou perspektivou. Takovým způsobem by se byl mohl formovat evropský antimarxistický socialismus.

Všechna jednání a kontakty, které se odehrávaly jak ve Stockholmu, tak v Ankaře, se děly bez vědomí Ribbentropa. O jedjiáních v Ankaře není známo téměř nic, zato v případě jednání pana Kleista ve Švédsku je tomu naopak.

Ribbentropova politika a jeho diplomacie byly od roku 1939 v podstatě negativní. Pro Německo a Evropu bylo neštěstí, že jsme, s výjimkou Hitlera, neměli žádného diplomata na úrovni, který byl dobře obeznámen s anglickou mentalitou. Jsem přesvědčen - ajistě nejsem sám -, že by nám Anglie byla stejně vyhlásila válku, přestože to bylo v rozporu s jejími životně důležitými zájmy. Ribbentrop namluvil Hitlerovi, že Anglie kvůli pouhému znovuzačlenění Gdaňská k německé říši válku nevyhlásí.

Dá se právem říci, že tenkrát byla zmařena dobrá příležitost k udržení míru.

Rooseveltovi poradci ujišťovali Roosevelta i Churchilla, že hrozba „bezpodmínečné kapitulace“

spolu s bombardováním, jehož jediný - podle vlastního přiznání - cíl spočíval ve srovnání všech německých měst s více než 100 000 obyvateli se zemí, povedou k rychlému ukončení války. Ujednání Roosevelta a Churchilla v Casablance každopádně prodloužila válku nejméně ojeden rok.

V roce 1943 došlo ke kapitulaci 6. armády, které u Stalingradu velel generál Paulus. Vzdal se se svým štábem 31. ledna 1943. Poslední vojáci 11. armádního sboru generála Streckera bojovali do posledního náboje. Mnoho důstojníků si vzalo život. Krátce před 9. hodinou ranní obdrželo OKH

poslední rádiové hlášení:

„XI. armádní sbor a jeho 10 divizí splnily svou povinnost. Heil Hitler. Generál Strecker.“

Ne všichni ze 6. armády splnili svou povinnost; padla totiž do pasti.

Především nám musí být jasné, že o Staligradu existuje legenda-tak jako se přeháněly ztráty Francouzů u Bereziny v roce 1812. Zpočátku se udávalo, že u Stalingradu padlo do zajetí 400 000

německých vojáků a důstojníků včetně těch, kteří bojovali po našem boku. Pak Jeremenko tento počet snížil zprvu na 330 000 a potom na 300 000. Ve skutečnosti tomu bylo jinak. Podle hlášení o situaci, které OKH obdrželo 22. prosince 1942, činil 18. prosince přesný počet obklíčených vojáků 230 000

německých a spojeneckých vojáků, z toho 83 000 Rumunů. Mezi 19. a 24. lednem mohlo však být letecky evakuováno 42 000 raněných, nemocných a odborníků. Mezi 10. až 19. lednem padlo do ruského zajetí 16 800 vojáků, po kapitulaci dalších 91 000. Rusové měli tedy celkem 107 000 zajatců.

Z nich se v roce 1964 vrátilo domů pouze 6 000 vojáků. Zbylých 101 800 přišlo o život po kapitulaci u Staligradu. Z naší strany jsme zajali 19 800 důstojníků a vojáků Rudé armády, kteří byli po kapitulaci propuštěni. Bylo jich tedy třikrát víc než německých vojáků, kteří se vrátili ze zajetí.

Během války udělal i Hitler velice závažné chyby. Po třicet let tvrdili skoro všichni historikové, že jedině on je zodpovědný za tragédii u Stalingradu, protože se zdráhal dát generálu Paulusovi rozkaz k ústupu. Je třeba vědět, že Hitler byl ujišťován, že Paulus může být zásobován letecky - což se ukázalo být nemožné, a to stálo nesčetné důstojníky a vojáky život. Mezi jinými také život generála Jeschonka, náčelníka generálního štábu luftwaffe, který spáchal sebevraždu.

Zpočátku si nebyl ani německý národ, ani vojáci vědomi pravých příčin této porážky. Všichni jsme si mysleli, že generála Pauluse opustilo vojenské štěstí a že to pro nás neznamená nic než jednu ztracenou bitvu po mnoha vítězstvích. Ve skutečnosti se jednalo o veliký zvrat.

Ani dnes není ještě o Staligradu známo všechno. Lze ale otevřeně říci, že tato strašná tragédie by se nebyla odehrála, kdyby nepřítel nebyl prostřednictvím Rudé kapely denně informován o úmyslech našeho generálního štábu a o slabostech v členění našich bojových sestav. Nevysvětlitelné zůstává rovněž Paulusovo zdráhání připojit se koncem srpna 1942 ke 4. tankové armádě generála Hotha, jak zněl rozkaz. Dva z jeho nejdůležitějších spolupracovníků, generálové von Seydlitz a Daniels, byli členy spiknutí proti Hitlerovi. Dnes víme, že Paulus a Kluge měli dát signál k zahájení vojenského puče proti Hitlerovi. Ani jeden ani druhý k tomu neměl odvahu, ale Rudá kapela mezitím hrála dál.

Koncem listopadu 1941 zpravila Rudá kapela STÁVKU o úmyslu Hitlera zaútočit na jaře na Kavkaz, aby se zmocnil ropných polí v Batumi u Černého moře a v Baku u Kaspického jezera. Vjednom jediném dni, 21. listopadu 1941, obdržela STÁVKA od Gilberta (Trepper v Paříži) zprávu o tom, že

„Němci sestavují v bulharských přístavech konvoje a plánují operaci v Kavkazu“; od *Antona* (Holandsko) se dozvěděla, že .jednotky německého letectva byly přeloženy z Řecka na Krym“; a od *Cora* (Schulze-Boysen v Berlíně) přišla následující informace:

„Plán III s cílem Kavkaz, původně plánován na listopad, bude proveden během příštího jara...

Předpokládané směry útoku: Losovaja-Balakleja-Čugujev-Belgorod-Achtyrka-Krasnograd-generální štáb v Charkově - podrobnosti následují.“

vNaše operační plány byly pravidelně a se všemi podrobnostmi sdělovány nepříteli. Celý plán III, později zvaný „Modrý“ byl otevřeně předán nepříteli 19. června 1942 se všemi mapami, a sice členem generálního štábu majorem Reichelem, který dezertoval s Fieselerem Storchem.

Všechny naše plány tedy ležely na Timošenkově stole. O tom není vůbec žádných pochyb: Paul Carell, Erich Kern a W. F. Flicke, bývalý důstojník radiorozvědky, to dokazují. Proto si také Timošenko mohl dovolit soustředit u Charkova 12. května 1942 vojska k velké ofenzívě, a sice právě té, kterou obklíčil 6. armádu generála Pauluse. Útok se nezdařil. Pomocí celé řady společných protiútoků generálů von Kleista a von Mackensena ztratil Timošenko 62 000 padlých a zraněných vojáků, jakož i 239 000 zajatých; 2026 kanónů a 1250 tanků bylo zničeno nebo ukořistěno. Timošenko byl poté zbaven velení Jihozápadnímu frontu. Když generál polní maršál von Bock, velitel skupiny ar-mád B, a generál polní maršál List, velitel skupiny armád A, přešli do protiútoku, propukl mezi Rusy zmatek.

Z hlediska strategie měla STÁVKA dobré důvody vydat rozkaz k rychlému ústupu svých vojsk.

Stalinův protiplán byl jednoduchý: Zatlačit skupinu armád A (List) co nejdál ke Kavkazu a skupinu armád B (Bock) ke Stalingradu a tam je vázat. Mezitím soustředit na březích Donu a Volhy velké množství bojových sil a techniky. Až bude Listova skupina armád zatlačena hluboko na Kavkaz, vyrazí masa ruských vojsk směrem kRostovu, napadne 6. armádu skupiny armád B a odřízne možnost ústupu Listovým armádám, které při nedostatečném zásobování a nedostatku Času nebudou schopny prorazit si cestu celou tou obrovskou vzdáleností zpátky. Kdyby sovětské velení bylo pohyblivější, byla by katastrofa ještě větší.

Co se ale stalo? I. tanková armáda von Kleista dobyla Rostov, kde končí ropovod z Kavkazu. Poté udeřila na jih, obsadila Krasnodar, Novorossijsk, ropná pole v Majkopu (roční produkce 2 600 000

tun), Pjatigorsk, dorazila k Ordžonikidze na trase do Tbilisi, a dokonce k jedné neznámé železnici, vedoucí od Baku do Astracháne.

Podle „plánu Modrý“ bylo úkolem 6. armády (skupina armád B) pod velením generála Pauluse především poskytovat ochranu levému křídlu skupiny armád generála Lista. Generál Halder, náčelník generálního Štábu OKH, který v roce 1940 Pauluse jmenoval hlavním ubytovatelem pozemního vojska, mu nyní dal rozkaz k postupu na Stalingrad, aby toto město „paralyzoval“ a učinil konec menším nepřátelským útokům, který byly zaznamenány severně od Donbasu.

Rozkaz STÁVKY k ústupu vyvolal zprvu chaos a my jsme tehdy propásli tu nejlepší příležitost.

Kdyby byl například generál Hoth uvolnil 4. tankovou armádu Listovy skupiny dříve a poslal je na sever od Stalingradu, byla by to katastrofa pro Rudou armádu. Jenže Hoth se vrátil příliš pozdě z Kotělnikova.

V červnu 1942 přistoupil tedy Paulus ke svému „pronásledovacímu manévru“ a bez jakýchkoliv vážnějších bojů postoupil o 300 km dál.

Mezitím se generál Gordov stal dočasným nástupcem generála Timošenka. Splnil rozkazy

STÁVKY. Od začátku července rozmístil 62. armádu, která byla tehdy pod velením Kolpačiho, v prostoru Lopatina. Kvtéto armádě se poté připojily také 63. a 64. armáda pod velením Kuzněcova a Čumilova, přesně na místě, kde Paulus musel překročit Don. Podle předem připraveného plánu po-máhaly při obklíčení Pauluse ještě další armády: Kručetkinova a Moskalenkova 4. a 1. tanková armáda, Popovova 5., Cistjakova 21., Galardinova 24., Batovova65., Šadovova 66. armáda, a 57., 51., 64. a 2. garda (Malinovskij), 5. tanková armáda, Gerasimenkova 28. armáda, 4. motorizovaný sbor a další přispěchali na „schůzku u Stalingradu“.

Jenže v červenci 1942 se odehrálo něco, co STÁVKA neplánovala: 6. armáda generála Pauluse se neobjevila tam, kde ji Rusové očekávali! V Moskvě se zprvu znepokojili, potom nastala panika.

Obávali se, že Hitler opět jednou obrátil plány naruby, aniž se o tom dozvěděl *Werther.* Kde ten Paulus je? Pro generální štáb Rudé armády bylo charakteristické, že vyjasněním této otázky nepověřil ani své letectvo, ani průzkumné jednotky: *Ředitel* se zeptal *Rada.* Od *Rada* a *Werthera* se Rusové dozvěděli, že 6. armáda uvízla - pro nedostatek benzinu! Porucha trvala 18 dní. Mezitím byla samozřejmé posílena obrana Stalingradu a svěřena generálovi Jeremenkovi. Naši zásobovací odborníci nemohli STÁVCE ublížit!

Pravda o bitvě u Stalingradu, která trvala od 20. července 1942 do 2. února 1943, nebyla ještě napsána. Doufejme, že k tomu jednoho dne dojde. Ani vzpomínky polních maršálů Čujkova a Jeremenka, ani dílo B. C. Talpoukčova nazvané *Velké vítězství sovětské armády u Stalingradu* (1953) nejsou k užitku: Všechny podávají jen zjednodušený a nedokonalý obraz. O „Rudé kapele“ není ani v jedné z těchto knih samozřejmě ani zmínka.1

Hrdinská obrana Stalingradu v továrnách „Barikády“, „Traktorové závody“ a „Rudý říjen“ během měsíce září a října si zajisté zasluhuje obdiv. Generál Jeremenko však, navzdory skutečnosti, tvrdí, že 6. německá armáda, v níž bojovali bok po boku také Rumuni, Maďaři a Italové, měla převahu - co do počtu a výzbroje. Ale již v listopadu 1942 měli Rusové převahu v poměru 4 až 5:1, díky celému tuctu ruských armád, Ruděnkově 16. letecké armádě, jednotkám specializovaným na boj v ulicích, mohutnému dělostřelectvu, velmi silnému protiletadlovému dělostřelectvu, elitním sborům a dalším.

Proč nedal Hitler a OKH v říjnu Paulusovi rozkaz k ústupu, přestože viděli, že se nemůže hnout z místa? Především proto, že velitel 6. armády jim hlásil, že město obsadí. Carell o tom píše:

„Jedna zpráva adresovaná OKH, jejíž původ dodnes není jasný, potvrzuje Hitlerovi jeho

optimistický pohled na danou situaci. Od 9. září neměli Rusové už žádné podstatné bojeschopné zálohy.“

U Stalingradu udělalo svou životní kariéru šest nejznámějších ruských velitelů: Voronov, Čujkov, Tolbuchin, Rokossovskij, Malinovskij a Jeremenko. Z vděčnosti za dobrou věrnou službu poslal Stalin posledního z

nich na východní Sibiř a potom na Kavkaz. Do Moskvy byl povolán teprve po smrti Stalina. Jeho kniha vyznívá často jako opěvování jeho příznivce Nikity Chruščova a vyzdvihování jeho vlastních vojenských schopností.

Dne 9. listopadu 1942 požaduje *Ředitel* od *Dory* rozmístění bojových sestav 6. armády. Za deset dní útočí Rusové na naše nejzranitelnější místa. Na severozápadě tohoto „kotle“, v jednom z našich slabých míst, dosáhli hlubokého průlomu. Můj přítel Wenck, který byl tehdy plukovníkem, jim zatarasil cestu pomocí narychlo dohromady sehnané brigády, sestávající z pozemních příslušníků letectva, železničářů, mužstva v pracovní službě, písařů, Rumunů z 3. armády, kozáků, Ukrajinců, dobrovolníků z Kavkazu a vojenského četnictva na dovolené. Společně s podplukovníkem von Oppeln-Bronikowskim vytvořil malou tankovou jednotku ze 6 ukořistěných tanků, 12 bojových průzkumných vozidel, asi 20 nákladních aut a jednoho protiletadlového kanónu ráže 8,8. Byla to tedy

„Wenckova armáda“, která koncem listopadu držela 170 km dlouhou frontu - s ukořistěnou municí a

„ukradeným benzinem“. Díky Wenckově skupině, jíž nakonec přišel na pomoc XVII. sbor generála Hollidta, se podařilo tento průlom mezi Cirem a Donem uzavřít. Polní maršál von Manstein přispěchal a znovu dobyl kopce na jihozápadním břehu řeky Čir, vybudoval linii obrany, atak zabránil tomu, aby nás Rusové obklíčili, podobně jako to hrozilo našim divizím vracejícím se z Kavkazu.

Právě příklad Wencka a jeho dobrovolníků je třeba citovat, a nikoliv příklad generála von Seydlitz-Kurzbacha, generála velícího LI. armádnímu sboru. Ten se postavil proti rozkazům z OKH a 24.

listopadu se se svým sborem oddělil od ostatních. Během tohoto manévru byla jeho 94. pěší divize rozdrcena. To však panu generálovi - nositeli jména historického rodu - nezabránilo vyzývat ke vzpouře. Uvádím část jeho prohlášení z 25. listopadu:

„Neodvolá-li velení pozemního vojska neodkladně rozkaz k setrvání v postavení, plyne z toho před vlastním svědomím velitelská povinnost vůči

armádě a německému národu, sami si vzít volnost v jednání, které bylo dosavadním rozkazem bráněno...“2

Von Seydlitz a Paulus (jehož Hitler povýšil na polního maršála, nemaje ani potuchy o jeho zradě) se později opět chopili mikrofonů napojených na Moskvu, Jednajíce podle svého svědomí“. V

norimberském procesu se Paulus objevil coby „svobodný svědek“ ruské obžaloby.3 Jeho výpověď pritížila generálu polnímu maršálovi Keitelovi a generálplukovníkovi Jodlovi, neboť tvrdil, že o

„operaci Barbarossa“ nic nevěděl, ačkoliv se zúčastnil na její přípravě, a to v době, kdy ještě byl vrchním ubytovatelem v OKW.

Během soudního stání dne 25. dubna 1946 v Norimberku prohlásil Gisevius:

„Po marných pokusech přesvědčit vítězné generály k tomu, že je třeba provést puč, učinili jsme ještě jeden pokus vysvětlit jim, že kráčíme vstříc katastrofě... Měli jsme s téměř matematickou přesností vypočítán okamžik, v němž Paulusova armáda bude nucena kapitulovat, a vykonali jsme přípravy k tomu, aby mohl být zorganizován přinejmenším vojenský puč. V té době jsem byl povolán nazpět do Švýcarska, kde jsem se zúčastnil příslušných jednání a příprav. Mohu prohlásit, že tentokrát byly přípravy prováděny velmi kvapně. Navázali jsme kontakt s maršály na východě. Avšak i tentokrát se věc vyvinula jinak, neboť polní maršál Paulus kapituloval, místo aby nám podle předem připraveného plánu dal smluvený signál, po kterém měl maršál Kluge zahájit puč na východě.“ Je známo, že Gisevius ve Švýcarsku pracoval ve službách nepřítele.

O všech těchto událostech jsem tenkrát nic nevěděl. Byl jsem až do začátku roku 1943 pevně přesvědčen, že Německo válku neprohraje, ale že to nejhorší na nás teprve přijde.

Během svého pobytu v lazaretu a potom ve Vídni a v Berlíně jsem vždy pozorně naslouchal poznámkám důstojníků a vojáků, kteří se vrátili z fronty. Přemýšlel jsem hodně o polních taženích na západě, na Balkáně a v Rusku, která jsem sám zažil jako důstojník divize SS *Das Reich*. Kromě

toho jsem byl ve stálém písemném styku se standartenfuhrerem Hansenem, velitelem mého bývalého dělostřeleckého pluku. Rusové byli „bleskovou válkou“ jistě překvapeni navzdory zprávám, které dostávali; byli také překvapeni našimi velkými tankovými jednotkami, které pronikaly hluboko do jejich uskupení. Zajali jsme několik milionů vojáků. Ti sami o sobě představovali neřešitelný problém kvůli nedostatečné zemědělské produkci (s výjimkou Ukrajiny), nedostatku dopravních prostředků a špatnému zásobování. Už začátkem roku 1943 nám mnozí z nich utekli. Přičlenili se znovu k sovětským jednotkám, které unikly z obklíčení. Takto se vytvořilo značné množství partyzánských skupin, k čemuž ostatně Stalin vybízel ve své výzvě 3. července 1941.

V těch nekonečných dálkách bez silnic nemohly naše tanky docílit stejných výsledků jako v Polsku, Holandsku nebo Francii. Kombinované útoky našich zbraní - letectva, dělostřelectva, tanků a pěchoty

- se nemohly osvědčit jako ve výše uvedených zemích. Kromě toho byly naše cíle a výzbroj nepříteli známy. Naše velké jednotky byly napadány na křídlech a z týlu jako za časů Napoleona speciálními protiútoky a partyzánskými jednotkami, které se při takové nezměrnosti krajiny nedaly vypátrat.

Věděli jsme, že Rusové dostali od Američanů obrovské množství výzbroje a že za Uralem mají velké, nedosažitelné průmyslové kombináty. Byli bychom toto *sovětské Porúří* obsadili, kdyby se na severu zdařila operace *Silberfuchs*, na níž se podílela 2. a 3. divize horských myslivců a 9. pěší pluk divize zbraní SS *Totenkopf*. Jenže železniční trať z Murmanská, hlavní zásobovací linka sovětské armády, nemohla být odříznuta. Po těžkých bojích v tundře narazila finská armáda na přesilu, která ji přinutila zastavit ofenzívu asi 20 km od Salla Luchi. O něco severněji se známému horskému myslivci generálu Dietlovi podařilo proniknout na 50 km od Murmanská. I on musel 20. září 1941 vydat rozkaz k ústupu. První konvoje západních spojenců, které vpluly do Murmanská, přivezly 520 000 nákladních automobilů a jiných vozidel, 4048 tanků a 3052 letadel.

Ani to jsem nevěděl. Mel jsem však zřetelný dojem, že už nevedeme válku revolučního typu, nýbrž konvenční, všední válku.

Nepotřebovali jsme se dozvědět o smutném pozadí katastrofy u Stalingradu, které jsme německému národu nemohli zatajit, abychom pochopili, že nepřítel se mnohému naučil a uplatňoval naši novou válečnou taktiku právě tak účinně jako my.

Co se mne týče, byl jsem přesvědčen, že chceme-li dospět k podobnému rozhodnutí, jakého jsme docílili v letech 1939-1940, budeme muset použít nové, odvážné metody spojené s taktikou překvapení. Bylo třeba oživit si znovu válečné umění jako takové, a objevit a vyrobit nové zbraně, které by se daly upotřebit pro zvláštní účely.

Měl jsem přirozeně příliš mnoho fantazie; byl jsem jenom neznámý obersturmführer. Kdybych měl příležitost přednést své nekonvenční myšlenky některému z důstojníků s červeným proužkem generálního štábu, s největší pravděpodobností by se pousmál.

Můj osobní spis ležel na „hlavním vedení“ zbraní SS, čili v našem generálním štábu, jehož náčelníkem byl obergruppenführer Hans Jůttner. Tento bývalý důstojník reichswehru byl pozoruhodný muž. Jako voják daleko převyšoval Himmlera. Cítil jsem se už zdravý jako řípa a mluvil jsem s ním o svém přání sloužit v bojové jednotce, v níž bych mohl vyvinout více iniciativy než v berlínských kasárnách. Podle toho, jak se mne ptal, jsem poznal, že si dal tu námahu a prostudoval vývoj mé vojenské kariéry. Nejenže věděl, co se stalo, když jsme připravovali *Otario;* věděl také o Jelni na Ukrajině, o Borodinu, o Russe a o začátku našeho ústupu od Moskvy. Byl obeznámen s mými zprávami a mými návrhy namontovat na zadní osu normálních nákladních aut řetězové pásy. Věděl také, že umím řídit letadlo a jezdit se všemi novými německými tanky, jakož i americkými tanky, včetně ruských T-34, u nichž se někdy rychlosti musely radit za použití kladiva, a že je umím všechny opravit.

Rozhovor s ním byl přátelský. Postupně jsem mu řekl o svých nekonvenčních myšlenkách o smělejší válce, jakou bychom podle mého názoru mohli vést. Generál se mnou živě souhlasil a najednou jsem měl pocit, že v sobě chová nějaký „skrytý úmysl“. Nemýlil jsem se. Za několik dní si mne Juttner nechal zavolat. Řekl, že prý musí najít důstojníka se zkušenostmi na frontě a s technickými znalostmi, aby organizoval a vedl jednotku zvláštního určení.

Pozornějsem mu naslouchal, jak mi v jasných větách vysvětloval úkoly vytyčené pro jistý prapor u Friedenthalu poblíž Berlína a pro jednu školu u Haagu zvanou „Seehof.

„Jde zde," dokončil svou řeč obergruppenführer Jüttner, „o pravděpodobně úplně novou formu vedení války a nezamlčuji vám, že je to velmi zodpovědné místo. Z naší poslední rozmluvy jsem získal dojem, že vy jste ten muž, kterého potřebujeme. Musíte si tuto nabídku přirozeně rozmyslet.

Máte právo ji zamítnout."

Už jsem se rozmyslel," řekl jsem mu. „Přijímám."

Tak jsem se stal obersturmführerem a velitelem praporu zvláštního určení, zvaného *friedenthal* a školy zvané „Seehof". Povstal jsem, abych se rozloučil a poděkoval mu. Usmál se: přijal jste ihned.

Velmi dobře. V pořádku. Myslím si ale, že byste se na Friedenthal a Seehof měl nejdříve podívat.

Mohlo by se stát, že se projeví jisté notíže, které nezávisejí na vás. Po vašem návratu mi řeknete, co si o tom myslíte a teprve potom budeme váš souhlas považovat za platný."

Jüttner samozřejmě věděl o „nepředvídaných potížích", které bych musel překonat, a chtěl mi dát příležitost od věci odstoupit. Byl to jak zdvořilý, tak i předvídavý generál.

1) Mezitím se objevilo obsažné pojednání od Manfreda Kehringa, *Stalingrad. Rozbor a dokumentace oné bitvy.* Ediční řada Úřadu pro výzkum vojenské historie, sv. 15, 1974. (Pozn. red.)

2) Paul Carell, *Stalingrad. Sláva a pád 6. armády,* Praha, Naše vojsko 1994, s. 123.

3) Ohledne událostí kolem Pauluse viz: Peter Strassner, *Zrádce*, Mnichov 1960.

KAPITOLA DRUHÁ

Nestřílet!

***Friedenthal,* prapor zvláštního určení - Proč se i historikové mohou mýlit - Proč jsem nemohl od Schellenberga dostávat žádné rozkazy - Jak byla založena divize *Brandenburg* - Moji první důstojníci:**

„Číňan“ Hunke a právník Radl - Odmítám jmenování na plukovníka v SD - Lord Mountbatten, jeho nástupce Laycock a *British Commandos* - „Fair play“ BBC - Rozmluva s „majorem-přízrakem“ Davidem Stirlingem, bývalým velitelem *Speciál Air Force* - Hrdinské činy v Africe - Londýn se rozhodne odstranit Rommela - Noc v Bedě Littorii: Výroky Winstona Churchilla, legenda a skutečnost - Poučení z neúspěchů skotské roty - Nepřístupné *Vlčí doupě* - Proč nestřílíme - Závěr generála von Clausewitze.

Friedenthal, který leží asi 20 km na sever od Berlína, byl původně lovecký zámeček Hohenzollernů.

Na jaře 1943 byl vedle dvou pavilonů stojících ve velkém parku zřízen barákový tábor. Do něj se nastěhovala pěší rota, potom další polovina roty a ještě část dopravní roty. To vše dohromady bylo pod velením jednoho holandského důstojníka a prakticky ještě neexistujícího štábu a nazývalo se to

„Friedenthal, jednotka zvláštního určení“. Vedení knih, dokumentace, organizace, telefon, dálnopis a radiostanice - to všechno téměř neexistovalo. Z asi 300 mužů, které jsem ve Friedenthalu našel, bylo 85 procent Němců a 15 procent Holanďanů, Vlámů a rumunských nebo maďarských Němců. Všichni byli dobrovolníci a jako já, náleželi ke zbraním SS.

Už jsem vysvětlil, že příslušníci zbraní SS nebyli, oproti častému tvrzení, „policisté v Himmlerových službách“, nýbrž *vojáci*. K tomu bych chtěl připojit ještě několik vysvětlivek.

Dne 16. června 1929 jmenoval Hitler Heinricha Himmlera „reichsführerem SS“ (Schutzstaffel). SS

v té době čítala 280 mužů. Roku 1933 byla založena „Všeobecná SS“. Černá uniforma dobře vypadala a měla u mladých mužů úspěch: byli jimi studenti, diplomati, lékaři, právníci, úředníci, nacionální socialisté, kteří se chtěli odlišovat od hnědých košil SA.

17. června 1936 udělal Hitler chybu, která měla dalekosáhlé důsledky, když jmenoval Himmlera šéfem německé policie. Úřadu „reichsfiihrera SS“ jej však nezprostil. Z toho povstala celá řada zápletek, kvůli nimž je nesnadné správně porozumět historii třetí říše.

Je pochopitelné - a dodnes se to často stává - že i historikové s těmi nejlepšmi úmysly se v šesti úřadech Hlavního říšského bezpečnostního úřadu (RSHA) nevyznají. Zpočátku byly všechny pod velením Reinharda Heydricha, který byl podřízen přímo Hitlerovi. Všechny úřady, od I. do VI., měly ve skutečnosti úplně odlišné úkoly. První dva (I. a II.) byly ryze správní úřady. IV. úřad bylo

„Gestapo“ (Geheime Staatspolizei), které se pod velením Heinricha Müllera normálně zabývalo politickými přestupky německých občanů a pracovalo nezávisle na V. úřadu zvaném „Kripo“

(Kriminalpolizei), jemuž příslušely přestupky spadající pod trestní právo. Rozdělení bylo tak přísně definováno, že když například „Kripo“ při vyšetřování trestného činu zjistila, že přestupek měl také politické pozadí, musel být případ předán IV. úřadu - a naopak.

Ohlenbergův III. úřad a Schellenbergův VI. úřad vykonávaly zpravodajskou službu: V zemi (III.

úřad) a v cizině (VI. úřad) však prováděly svou práci nezávisle na sobě.

Myšlenka na spojení všech těchto úřadů pod jeden „vrchní úřad“ pramenila z přání centralizovat informace, na nichž závisela národní bezpečnost. Nikdo však nebyl schopen je spojit. Takový úkol by byl nad lidské možnosti. V tak obrovské organizaci, v níž vedle sebe pracovalo šest úřadů, byl osobní iniciativě dán volný průběh. Silné osobnosti, jakými byli Nebe a Müller, které se normálně obracely přímo na Himmlera, díky tomu docílily značné samostatnosti.

VI. úřad měl několik oddělení, označených „A“, „B“, „C“, atd., k nimž bylo v dubnu 1943

připojeno oddělení „S“ (Škola). Tím pádem jsem mohl být Schellenbergovým podřízeným, nebýt toho, že jsem byl příslušníkem zbraní SS, tedy členem *vojenské* jednotky, jíž Schellenberg nemohl dávat žádné rozkazy; uvidíme, že tato okolnost měla své důsledky.

Schellenberguv VI. úřad, *politická* zpravodajská služba pro zahraničí, totiž odpovídal - abych přímo neřekl, že konkuroval - vojenské zpravodajské službě admirála Canarise. Abwehr pod velením Canarise podléhal přímo OKW a polnímu maršálu Keitelovi. „VI. zahraniční úřad“ byl však často zaměňován se „zahraniční kontrarozvědkou“ (abwehr), neboť na jaře roku 1944 bylo *politické a vojenské* zpravodajství sloučeno pod velení Schellenberga.

Úřad „Zahraniční kontrašpionáže“ (nazýván krátce „abwehr“) měl před rokem 1944 ústřednu zvanou „Z“ (generálmajor Oster). Oddělení I. (vojenská špionáž) této ústředny bylo vedeno plukovníkem Piekenbrockem, oddělení II. (sabotáže a podvratná činnost) plukovníkem Lahousenem a oddělení III. (obrana proti špionáži a kontrašpionáž) plukovníkem von Bentivegnim. Ti dva, spolu s Lahousenem, později horlivě pomáhali obžalobě v Norimberku.

Lahousen tam byl pozván jako „svobodný svědek“ (jako Paulus), Piekenbrock a Bentivegni před soudem nevystoupili. 11. února 1946 však generál Zorija, sovětský žalobce, přečetl jejich přitěžující výpovědi. Tyto výpovědi byly podepsány v Moskvě a datovány 12. a 28. prosince 1945. Oba plukovníci byli Rusy propuštěni na svobodu v roce 1955.

Je ostatně podivuhodné, že se ti tři důstojníci vzdali Rusům. Jejich kolegové z abwehru a všichni další velitelé podobných organizací, jako například „Cizí armády Západ“ a „Cizí armády Východ“, evakuovali své služebny a úřední knihy na západ a vzdali se západním spojencům.

Abwehr měl už od raného počátku svou jednotku zvláštního určení. Koncem roku 1939 byl

oddělení „špionáže a podvratné činnosti“ II. úřadu kontrarozvědky přidělen *Prapor zvláštního určení 800.* Dá se říci, že v té době sloužilo vedení a část štábu 800. praporu skutečně v oblasti zcela zvláštních úkolů. V listopadu 1939 dostal jeho velitel Helmuth Groscurth zvláštní úkol - vypracovat plán puče proti Hitlerovi a německé vládě. Konala se jednání mezi Canarisem, Osterem, Goerdelerem, Groscurthem a nezbytným Giseviusem. Halder, náčelník generálního štábu pozemního vojska, se proti tomu postavil a přeložil Groscurtha na jiné služební místo.

Prapor zvláštního určení 800 se později stal plukem a potom divizí *Brandenburg.* Chtěl bych zdůraznit, že všichni vojáci z *Brandenburské divize* plnili své povinnosti odvážně a poctivě. Ignorovali plány, které Canaris, Oster, Lahousen, Groscurth a další kuli za jejich zády. K divizi *Brandenburg* se ještě vrátím.

Co se týče *Friedenthalu, jednotky zvláštního určení,* byla sestavena na rozkaz generála zbraní SS

Hanse Jüttnera, šéfa hlavního úřadu zbraní SS. Jedině on měl patřičnou pravomoc zorganizovat a vycvičit jednotky zbraní SS. Veleli jim důstojníci zbraní SS a zpočátku do nich směli být přijímáni pouze dobrovolníci hlásící se do zbraní SS. O několik měsíců později však generál Jüttner povolil nábor důstojníků a vojáků ze všech čtyř složek německé armády za předpokladu, že se přihlásí úplně dobrovolně.

Tato jednotka, jakož i všechny ostatní, sestavené na rozkaz generála Jüttnera, byla připravena k

„zvláštnímu určení“ , což znamená, že náčelník jakékoliv vojenské složky ji mohl použít pro úkoly vyžadující služeb jednotky zvláštního určení. Byli jsme jednotkou v rámci wehrmachtu, v němž jsme bojovali, a rozkazy jsme dostávali od velitelů armády nebo skupiny armád.

Plány zasazení byly vypracovávaný v mém štábu nebo, s mým souhlasem, v generálním štábu dotyčné armády.

Já osobně jsem pracoval se Schellenbergem jen během operace zvané *Franz,* neboť v době, kdy jsem převzal velení, byla již v chodu. Od

července 1943 jsem dostával rozkazy vždy přímo od OKW

nebo osobně od Hitlera.

V dubnu 1943 jsem se ve Friedenthalu seznámil s výcvikovým programem, jenž jsem shledal neúplným. Právě se konaly přípravy na operaci *Franz.* Ačkoliv jsem byl začátečník, bylo mi hned jasné, že pro tuto operaci a později pro celý prapor je zapotřebí získat prvotřídní vojenskou výzbroj.

Reorganizaci jsem měl provést „co nejrychleji“. To bylo snazší říci než udělat. Strávil jsem celé noci přemítáním o svém novém úkolu ze všech možných hledisek a přes den jsem hledal vhodné vojáky a výzbroj. Chtěl bych se zde hzvláště zmínit o dvou z prvních důstojníků, kteří ke mně tehdy přišli, neboť ti mi nakonec prokázali cenné služby. Werner Funke, untersturmführer zbraní SS ke mně přišel jako „čínský specialista“. V té zemi se skutečně narodil, ale opustil ji ve dvou letech. Čínsky vůbec nemluvil a o Číně nevěděl nic víc, než kde se nalézá na mapě. Říkali jsme mu samozřejmě

„Číňan“.

Untersturmführer SS Karl Radí byl Rakušan jako já. Byl mým adjutantem. Byl, vlastně ještě je, silný chlapík se širokými rameny, prudký, ale bystrost mu nechyběla: S mistrnou dialektikou vedl papírovou válku s intendanturami (zásobovacím úřadem, vyzbrojovacím úřadem, atd.) a dokázal ji obrátit v náš prospěch; věděl jak obejít zákazy a jak podat zdánlivě nevinné žádosti, z nichž jsme posléze měli velký užitek. Naše záměry byly samozřejmě sledovány se zájmem, ale „vzhledem k okolnostem“ nemohlo být mnoho pohledávek povoleno.

Když jsem Friedenthal co nejlépe vyzbrojil, vydal jsem se do Haagu do zvláštní výcvikové školy.

Ve vile v parku, postavené ve stylu doby na přelomu století, jsem se setkal s přibližně 25 studenty pod velením standartenfuhrera Knolleho ze VI. úřadu bezpečnostní služby (SD). Teoreticky vzato, byl jsem jeho podřízeným, ale služební hodnosti v SD neodpovídaly hodnostem v SS. Příslušníci SD byli prakticky spíše úředníci než vojáci. Moje postavení by bylo mohlo být dost

svízelné, kdyby Knolle sám od sebe neprohlásil, že by rád zůstal na svém místě jako můj podřízený. Svou práci znal dobře: odposlouchávání nepřátelských vysílaček, vysílání různými rádiovými přístroji, dešifrování a kódování tajných zpráv atd. Zůstal ředitelem školy. Dvanáct z pětadvaceti žáků patřilo k jednotkám zbraní SS, jeden žák, určený pro operaci *Franz*, byl z Íránu a ostatní byli agenty VI. úřadu.

Situace mi nepřipadala ideální. Agenti SD byli placeni Schellenbergovým úřadem a dostávali mnohem víc než dobrovolníci zbraní SS, kterým jsem mohl vyplácet pouze vojenský žold.

Schellenberg mi navrhl, abych vstoupil do SD se stejnou hodností, jakou měl Knolle - s hodností

„standartenführera“. Návrh jsem odmítl, a to krátce a závazně; byl jsem raději „hauptsturmfuhrerem zálohy SS“ nežli standartenführerem SD. Dále na tom netrval. S generálem Jüttnerem jsem se setkal ještě jednou a sdělil jsem mu své konečné kladné rozhodnutí.

Potom jsem v Haagu obdržel rozkaz, že výcvik má být prováděn odděleně a že pro jednotky zbraní SS mají být používány odlišné kódy. Zanedlouho bylo na škole 90 procent příslušníků zbraní SS a jen 10 procent civilistů z SD. K osobně jsem chtěl za vojáky jen dobrovolníky Evropany, pokud možno ze zbraní SS. S těmito dobrovolníky jsem chtěl bojovat proti bolševismu a zabránit tomu, aby ovládl celou Evropu. Všichni jsme chtěli nějak sloužit své vlasti. Často se říká, že jsme se mýlili. Je to možné. Ale kdybychom byli v letech 1941 až 1945 nebojovali, nebylo by dnes svobodné Evropy.

Chtěli jsme bránit evropskou a německou půdu - nikoliv jako „nacisté“, nýbrž jako vlastenci a vojáci.

Už od roku 1941 se Hitler zajímal o všechny formy zvláštních nasazení. Jednalo se především o *British Commandos*, které byly výtečně vybaveny a zorganizovány. Vletech 1941-1943 byl velitelem těchto „jednotek zvláštního určení“ lord Mountbatten. Jeho nástupce generál Robert Laycock jim velel v letech 1943-1945. Ten napsal, mimochodem, předmluvu ke knize *Commando extraordinary* od mého přítele Charlese Foleyho, vydané

v roce 1954 a v následujícím roce v New Yorku. Předmluvu k americkému vydání této knihy napsal generál Telford Taylor.

Foleyho kniha ukazuje, jaký duch vládl v roce 1943 v mé jednotce ve Friedenthalu. Byl to první spisovatel a příslušník státu západních spojenců, někdejší „nepřítel“, který se namáhal navštívit mne v Madridu a prostudovat podklady, které jsem mu předložil.

Je naprosto správné přiznat, že podnětem k činu pro nás byly úspěchy *Speciál Air Service* v Africe pod velením hrdinného plukovníka Davida Stirlinga.

Tyto jednotky zvláštního určení zničily koncem roku 1941 během tří měsíců „víc německé výzbroje“ než jakákoliv jiná letka RAF (Royal Air Force). Vysloužil si tak přezdívku „major-přízrak“.

Přes den se skrýval se svými lidmi v poušti a v nocí udeřil, někdy i několik set kilometrů za naší linií, a zase záhadně zmizel.

Roku 1956 natočila britská televize (BBC) desetidílný seriál „o vojácích, kteří během druhé světové války odvedli skvělé výkony“. Těchto deset lidí vybral generál Robert Laycock - a jedním z nich jsem byl i já.1

Plukovník Stirling mi poté napsal, že by se se mnou rád seznámil, a já jsem jeho přání vyšel vstříc, Setkali jsme se na londýnském letišti a několik hodin jsme rozmlouvali. Řekl jsem mu otevřeně, že britské zvláštní jednotky byly ve všech ohledech lepší než naše.

Britové také tyto jednotky založili podstatně dříve než my a měli k dispozici více prostředků.

„Velitelem *Speciál Operations* byl v letech 1941 až 1943 lord Mountbatten, příslušník královské rodiny,“ řekl jsem mu, „a to bylo nanejvýš důležité. Jeho nástupcem byl generál Laycock.“

Dodal jsem, že dobře vedená, lépe vybavená a vycvičená britská komanda docílila výtečných úspěchů v Africe, Evropě i v Asii - Stirling se mnou souhlasil, ale mínil, že cíle dosažené operacemi našich jednotek měly

mnohem větší politický a vojenský význam. Jediná britská akce velkého významu - proti generálnímu štábu generála Rommela - skončila neúspěchem. (Stirling na této operaci neměl osobní podíl.) Nemůže se podařit všechno, řekl jsem a dodal, že právě z této akce proti veliteli Afrikakorpsu, kterou jsem důkladně prostudoval, jsem učinil jisté závěry. V závěru kapitoly je ještě vysvětlím.

Plukovník David Stirling byl naprosto upřímný, velmi sympatický a inteligentní. Když si od srdce člověk pohovoří s někdejším nepřítelem, který zažil tytéž nebezpečné situace, pozná, jakým šílenstvím pro Evropu vlastně byla druhá světová válka.

Operace amerických *US-Army-Special Forces* (OSS) začaly samozřejmě až později. Americké výsadkové a potápěčské jednotky měly normálně k dispozici značné prostředky. Prapory *Mariners* plukovníka Merrita A. Edsona se vyznačovaly odvahou a smělými operacemi v Pacifiku.

V severní Africe jsme měli jednotky divize *Brandenburg*, které vyhazovaly do povětří mosty, muniční a zásobovací sklady a železnice daleko za britskými liniemi. Mnohé z jejich akcí dodnes nejsou známy. Záložní pluk Brandenburgu pod velením majora Friedricha-Wilhelma Heinze se nalézal též poblíž Berlína. Se velkým zájmem jsem si prostudoval jeho výcvikový program.

Brandenburští nebyli jediní, kdo se v Africe vyznamenali statečností: Výsadkové prapory majora Burckhardta za nimi v ničem nezaostávaly. Chtěl bych se ještě zmínit o dvou vynikajících bojovnících: italském majorovi Robertu Vimecartiovi San Severinovi a německém kapitánovi Theo Blaichovi. Podařilo se jjm bombardovat ve dvou etapách Fort Lamy letounem typu Heinkel 111. V

Čadu vypukla v lednu 1942 pravá panika... Bylo to 2500 km od našich letišť!

O fantastických akcích komanda při operaci *Condor,* provedených pod velením hraběte Almaszyho na jaře roku 1942 by se dala napsat kniha. Hrabě byl potomek staré maďarské rodiny, stoupenec monarchismu, závodník a cestovatel. Na vozidlech ukoristěných od Britů pronikla jeho

jednotka na 3000 km do nitra pouště. Cílem bylo dosáhnout Káhiry a vybudovat tam zpravodajskou ústřednu pro generála Rommela. Oba agenti abwehru byli Brity odhaleni brzy po svém příchodu na místo určení. V

Káhiře jim pomáhali dva poručici egyptské armády: Tehdy ještě neznámí pozdější revolucionáři Anvar el Sadat a Gamál Abdal Násir.

Co mne obzvláště upoutalo, byly výcvikové metody našich ruských a anglických protivníků a způsob provedení jejich úkolů. V prvé řadě mne samozřejmě zajímal pokus o odstranění nebo zajetí polního maršála Erwina Rommela v listopadu 1942. Tento pokus nebyl koncipován jako jediná operace, nýbrž jako třídílná akce, která měla skončit velkolepým vítězstvím.

Po nezdařeném zásahu generála Wavella (operace *Battleaxe* - válečná sekera, dne 17. června 1941), při níž byly zničeny stovky anglických tanků, se Rommel v listopadu 1941 odhodlal zahájit ofenzívu u Tobrúku. Dnes víme, že jeho plány a bojová síla byly nepříteli známy. Nový anglický velitel Sir Claude Auchinleck se proto rozhodl zaútočit před Rommelem a vysunul směrem k Tobrúku šest divizí pod velením Sira Allana Cunninghama (mezi nimi dvě tangové divize a jednu motorizovanou jednotku). Byla to operace zvaná *Crusader,* která byla stanovena na 18. listopad 1941.

Churchill dosvědčuje ve svých *Pamětech,* že anglická vojska měla převahu ve všech druzích zbraní.

Liddell Hart ve své knize *Dějiny druhé světové války* uvádí, že Britové měli k dispozici přes 710 tanků (mezi nimi i nové a rychlé americké tanky Stuart, nepočítaje 500 záložních tanků, které byly v operaci rovněž nasazeny). Čelilo jim 174 německých a 146 italských tanků „staršího typu“. Angličani měli 690 letadel oproti 120 německým a 200 italským. Proto mohl Churchill prohlásit v jednom ze svých projevů vysílaných v BBC, že „anglická pouštní armáda napíše stránku v dějinách lidstva, kterou bude možno srovnat jen s Waterloo“.

Ale skutečnost byla jiná: Rommel vydal rozkaz k protiútoku, což bylo možná poněkud příliš smělé.

Nakonec musel ustoupit, ale 22. prosince 1941 stačil u El Hassiatu zničit 66 nepřátelských tanků. Při dalším útoku v roce 1942 postoupil o 400 km.

Na nejvyšších místech v Londýně bylo rozhodnuto, že vyřadí ze hry Rommela a jeho generální štáb den před útokem (tj. 17. listopadu 1941). To mělo doplnit plán ofenzívy zvané *Crusader.* Připadalo mi zvláštní, že Britové v této konvenční útočné operaci udělili potenciálně rozhodující roli jednotce zvláštního určení.

„Kombinovaná operace“ proti Rommeloví a jeho štábu byla pečlivě vypracována štábem admirála Sira Geoffreye Keyese - a plukovníkem Robertem Laycockem. Kolem jednoho sta vojáků bylo podrobeno zvláštnímu výcviku. Keyes si poté vybral 53 z nich, kteří byli rozděleni do tří skupin pod velením Laycocka. On sám - spolu s jedním poddůstojníkem a dvěma muži, kteří tvořili první skupinu

-, měl krýt návrat skupiny. Druhá skupina, v počtu šesti mužů, mela ničit telefonní a telegrafní vedení mimo prostory generálního štábu. Třetí skupina měla vniknout do budovy. Keyes velel této skupině; jeho adjutant kapitán Campbell mluvil plynně německy a arabsky. Angličani poslali do Londýna nákresy a půdorysy hlavní budovy a přilehlých domů a skladů v Bede Littorii.

V Anglii, ve Francii a ve Spojených státech byla uveřejněna celá řada vyfantazírovaných zpráv: Rommelův generální štáb prý „byl z větší části zlikvidován... čtyři plukovníci zabiti... mezi Němci propukla strašlivá panika“ atd.

Z těchto zpráv, které se vyskytovaly u *Cizích armád Západ* v OKH, ve spisech divize *Brandenburg* a u našich odposlouchávacích služeb, jsem byl v roce 1943 schopen z větší části zrekonstruovat, co se udalo. Mezitím zveřejnil podrobnosti této akce Peter Young (v obrazové publikaci zvané *Commando,* N.Y., 1969) a Paul Carell *(Afrikakorps).* Young částečně sleduje dříve opublikovanou zprávu Hilaryho St. Georgese Saunderse, zvanou *The Green Beret* (Zelený baret). Carell uvádí výpovědi očitých svědků, jako například majora Poeschela, štábního lékaře Jungeho a adjutanta Lentzena. Je tedy možné podat správný obraz o osudu této smělé akce.

Young i Carell o tom mlčí: Já však věřím, že komando ztratilo přes dvacet mužů při přistání obou ponorek *Torbay* a *Talisman* na pláži Hamma na pobřeží Kyrenaiky v noci z 13. na 14. listopadu 1943.

Při přistání se muselo ztratit také značné množství výzbroje a výbušnin. Předpokládalo se, že část budovy, v níž se podle jejich domněnky zdržoval Rommel, bude vyhozena do povětří. Operace už však nemohla být odložena, protože Cunningham měl zaútočit 18. listopadu. Plán musel být tedy pozměněn. Na břeh se dostalo jen 29 nebo 53 vojáků. Laycockovi, Keyesovi a jejich společníkům je nutno přičíst ke cti, že se o akci přesto pokusili.

Cookova skupina, která měla operovat kolem budovy generálního štábu, a skupina podplukovníka Keyese a jeho adjutanta Campbella se až do 17. listopadu ukrývaly v jeskyni, později v cypřišovém háji. Arabská loupežnická banda, jejíž vůdce nosil křiklavě červený turban, jim opatřila italské pušky.

Jednalo se pravděpodobně o kapitána J. E. Haseldena, důstojníka britské skupiny zvané *Desert Long Range Group* (Pouštní skupina dalekého dosahu), která rovněž přistála na pláži Hamma.

Když se skupiny v noci na 18. listopadu opatrně blížily k cíli, rozpoutala se nad Bedou Littorii nebývalá bouře; lilo jako z konve. Nečas, který byl pro Angličany tak nepříznivý při přistání, jim byl nyní velmi prospěšný.

Young vypráví, že se Campbellovi podařilo jednomu italskému vojákovi a jednomu Arabovi namluvit, že on a jeho lidé jsou „německá hlídka“, což bylo nepravděpodobné, protože na to nevypadali: ... stojí před generálním štábem se začerněnými obličeji. Nikdo je zatím v bouři nezpozoroval. Cook a jeho lidé přerušují přívod elektrického proudu apřeřezávají telefonní kabel, aniž na sebe upoutávají pozornost. Vše se odehrává v temnotě.

Od prvního okamžiku přepadu se nic nedaří: Stráž, kterou chtěl seržant Terry probodnout, se brání tak energicky, že uniká nezraněná.

Bojuje se. Keyes a Campbell, kteří jsou nyní také na scéně, se spoléhají na Terryho, nerozsvěcují baterky a nemohou proto zasáhnout. Oba bojovníci

rozrazí dveře do předsíně. Ordonance volá o pomoc. Adjutant Lentzen se objeví ve dveřích s revolverem v ruce, vypálí naslepo a střelí Keyese do boku. Ten bleskově - přes Lentzenovu hlavu - hodí do místnosti dva ruční granáty. Kdo v ní je? Keyes to neví. Granáty vybuchují. Je jen jedna oběť - feldwebel Kowasic je na místě mrtev.

V tom okamžiku se nahoře na schodech v prvním poschodí objeví poručík Kaufholz, v záblesku exploze granátů zpozoruje Keyese, okamžitě střílí a zasazuje mu smrtelnou ránu do srdce. Dávka ze samopalu zasáhne Campbella, který navzdory svému zranění ještě jednou vystřelí a zasáhne svého protivníka do kotníku.

Venku zazní další dávka ze samopalu. Jeden z mužů komanda zastřelí poručíka Jaugera; výbuchy granátů prorazily jednu zeď a roztříštily okno v jeho pokoji. Vytržen ze spánku, Jauger vyskočí v pyžamu z okna, neboť domnívá, že jde o letecký nálet.

Keyesovi vojáci vidí v předsíni oba velitele vyřazené z boje a jsou přesvědčeni, že byli zasaženi zvenčí. Dají se na ústup a zabijí přitom vojína Boxhamera, jenž jim ve tmě vběhne do cesty.

Přepadení bylo neúspěšné od samého začátku, kdy Lentzen začal střílet a Keyes hodil granáty: Tím byli všichni Němci vyburcováni.

Výsledek na německé straně: čtyři mrtví. Poručíci Kaufholz a Jauger, feldwebel Kowasic a vojín Boxhammer.

Na britské straně byl zabit jeden důstojník (Keyes) a druhý byl těžce zraněn (Campbell). Měla mu být amputována noha, ale německému vojenskému lékaři dr. Jungovi seji podařilo zachránit. K tomu připočítejme kolem dvaceti pohřešovaných při přistání ponorky.

Plukovník Laycock dal příslušníkům komanda rozkaz uchýlit se jednotlivě do úkrytu, neboť špatné počasí znemožňovalo jakékoliv nalodění a pronásledování bylo už v běhu. Všichni byli pochytáni. Jen Laycock a Terry dorazili k anglické linii „po pětí týdnech zoufalých dobrodružství“, píše Churchill. S

třiceti příslušníky komanda, kteří byli zajati, se nezacházelo jako se záškodníky, nýbrž jako s válečnými zajatci. Plukovník Keyes2 a čtyři mrtví Němci byli pohřbeni s vojenskými poctami na malém hřbitově v Bedě Littorii.

Co dělal generál Rommel v době přepadení? Winston Churchill o tom píše jen toto: „Jedna z budov hlavního stanu generála Rommela byla přepadena a několik Němců zabito. Rommel tam ale nebyl.“

To je pravda. Velitel Afrika-korpsu opustil Kyrenaiku už koncem srpna a rozbil svůj stan v Gambutu, mezi Tobrúkem a Bardiou. V Bedě Littorii byl pouze štáb vrchního ubytovatele afrických vojsk. Řídili ho major Poeschel, kapitán Waitz a několik důstojníků. Jak se mohla britská tajná služba dopustit takového omylu? Copak neměla v severní Africe síť nejlépe informovaných agentů? První závěr, který jsem z britského nezdaru učinil, byl následující: Velitel takové operace musí osobně co nejlépe prověřovat informace, jež tvoří její podklad. Pojal jsem tedy rozhodnutí nikdy neprovádět akce tohoto druhu, aniž bych mel co nejdůkladnější informace z nejrůznějších pramenů. Potřeboval jsem „svou vlastní zpravodajskou službu“. Hned se dozvíme, jak jsem si to zařídil.

Druhý závěr byl potvrzením myšlenky, kterou jsem v sobe choval už předtím; dokonalé překvapení je předpokladem úspěchu operace. Musí trvat přinejmenším několik minut. Tento čas musí být pečlivě propočítán.

Jestliže se *skotskému komandu* nepodařilo odstranit Rommela, pak jí zůstal alespoň úkol zlikvidovat štáb vrchního ubytovatele. Muselo by to však být provedeno ve vší tichosti. Střílení a výbuchy granátů hned zpočátku operace zavinily nezdar celé akce. Kdyby to byl skutečný generální štáb armády, nemohlo by *skotské komando* ani uprchnout, protože stráže by okamžitě zasáhly.

Zajisté, nešlo o pouhou sabotáž. Jestliže cílem operace bylo zajmout generála Rommela, byla tak špatně naplánována, že její provedení bylo téměř nemožné. S největší pravděpodobností měl být zabit.

Jen tak lze vysvětlit způsob a postup operace.

Kdyby byla provedena správně a patřičnými prostředky, jež anglická komanda měla k dispozici, byla by operace proti skutečnému generálnímu štábu generála Rommela mohla splnit svůj účel. Velitel německých ozbrojených sil v Africe by byl přišel o život nebo by byl těžce zraněn. Těžší by bylo ho zajmout.

Připustíme-li, že generálovi by se nic nestalo, bylo by každopádně zneškodněno několik štábních důstojníků. Provoz hlavního stanu by tak byl hned z počátku nepřátelské ofenzívy vážně ohrožen a jeho velitelská funkce alespoň na čas přerušena. I částečný úspěch *skotského komanda* by se jistě negativně odrazil na morálce vojsk nejen v Africe, nýbrž také na jiných bojištích a na východní frontě.

Přepadení nás také přimělo zamyslet se nad obranou německých hlavních stanů, která byla někdy tak slabá, že se dalo očekávat to nejhorší. I naši štábní ubytovatelé by udělali dobře, kdyby se lépe chránili: Voják na stráži, který musel bojovat o život s nepřítelem, jenž ho chtěl probodnout, u sebe neměl ani revolver.

Ve Friedenthalu jsem zavedl přísná preventivní opatření. Park byl už stejně obestavěn čtyřmetrovou zdí a poplašné zařízení bylo instalováno snadno a rychle. V noci se prováděly obchůzky. Naší nejlepší ochranou však byli cvičení psi.

Vlčí doupě, vůdcův hlavní stan, ležel uprostřed lesa u Rastenburgu ve Východním Prusku.

Generálplukovník Jodl ho považoval „za něco mezi kasárnami, klášterem a koncentračním táborem“.

Jeho zeměpisná poloha bezpečnostní opatření usnadňovala, takže přepadení útvary zvláštního určení bylo prakticky vyloučeno. *Vlčí doupě* bylo ohraničeno třemi ploty, opatřenými ostnatým drátem a mřížemi. Vnější plot byl 5 metrů vysoký. Kdo se chtěl dostat dovnitř, musel ukázat důstojníkovi první stráže svůj průkaz a osobní dokumenty, které byly co nejpřísněji prověřeny. Tato první stráž telefonovala stráži u druhého kruhu, jež musela potvrdit, že tato osoba je očekávána a kým. Poté musel návštěvník zapsat do knihy své jméno, hodnost a účel své návštěvy. Hodina jeho příchodu

byla přesně zaznamenána. Proto upadl plukovník Stauffenberg okamžitě v podezření na základě svého

ukvapeného odjezdu 20. července 1944.

Po přejezdu železniční tratě se dojelo, stále ještě lesem, k druhé závoře. Teprve potom se návštěvník ocitl ve třetím kruhu v méně zalesněném parku s jednotlivými budovami, na jejichž střechách bylo vysázeno křoví. Shora bylo vidět jen jednolitý porost, protože domy a cesty překlenovaly obrovské maskovací sítě. To byla zvláštní zóna č. 1, k níž neměli volný přístup ani důstojníci OKW, „kromě generála Warlimonta“, vysvětloval před norimberským soudem

generálplukovník Jodl.

V obou vnějších, jakož i v třetím kruhu se střídaly dnem i nocí hlídky. Naproti tomu, co se psalo, Hitler nebyl střežen Himmlerovými policejními jednotkami, nýbrž příslušníky pluku, jemuž na začátku války velel Erwin Rommel.3 Führer ho dobře znal a plně mu důvěřoval.

Jsem toho názoru, že i kdyby v listopadu 1941 přepadla skutečný hlavní stan celé *skotské komando* plukovníka Laycocka, byla by před sebou měla těžký úkol i při své veliké odvaze a vynikající výzbroji.

Hitler sám se až do 20. července 1944 pramálo staral o svou bezpečnost. „Bezpečnostní opatření,“

vyprávěl mi plukovník von Below, jeho stálý adjutant, „snášel z povinnosti vůči německému lidu a svým vojákům.“ Vím také, že Hitler nikdy nenosil neprůstřelnou vestu ani ocelovou přilbu, což už také někdo tvrdil.4

Když však 20. července byli po jeho boku těžce zraněni generálové Schmundt a Korten, nařídil přísná bezpečnostní opatření. Podle nich musel po 20. červenci každý důstojník předvolaný do vůdcova hlavního stanu nechat svou pistoli u stráže prvního kruhu.5

Byl jsem do *Vlčího doupěte* pozván devětkrát a také jsem nad ním letěl: Byl jsem překvapen, jak dobře je maskován proti leteckému náletu - z výšky

byly k rozeznání jedině stromy. Hlídaná vstupní cesta se točila lesem takovým způsobem, že jsem nebyl schopen určit, kde přesně se hlavní stan nalézá.

Hitlerovo druhé sídlo, které bylo v Bavorsku a nazývalo se *Berghof,* bylo z výšky viditelné. *Berghof* byl však, tak jako *Vlčí doupě,* chráněn silnou protiletadlovou obranou. Nepřátelské letectvo napadlo *Berghof* dvakrát a utrpělo přitom 50 procent ztrát.

Atentátu, který se odehrál 20. července 1944, se sotva dalo zabránit. Hitler znal plukovníka Stauffenberga osobně. Měl s ním několik hovorů o organizaci nových „Volksgrenadier"-Divisionen (divizí „lidových granátníků"). Nikdo nemohl tušit, že pod konferenčním stolem se nalézá aktovka s bombou.

Viděli jsme, z jakých důvodů nebyl generál Rommel ani zabit, ani zraněn a už vůbec nemohl být v Bedě Littorii zajat.

Po prostudování toho přepadení jsem byl pevně rozhodnut dávat svým vojákům pokyn: Střílet jen v případě absolutní nutnosti.

Všichni jsme uměli výtečně střílet, a to všemi střelnými zbraněmi; měli jsme ale tolik sebekázně, že jsme uměli zaútočit bez jediného výstřelu, abychom využili momentu překvapení.

Vymyslel jsem dobrý prostředek, jak zabránit svým vojákům, aby nestříleli: šel jsem první a bez výstřelu. Mé jednání dodalo mým vojákům chladnokrevnosti a důvěry. To značně přispělo k úspěchu při osvobozování Benita Mussoliniho a zvláště při operaci zvané *Panzerfaust*, při níž nebyla prolita ani kapka krve. V operaci *Panzerfaust* šlo o vojenské obsazení budapeštského hradu, sídla vlády maďarského říšského správce admirála von Horthyho.

Během obou operací jsem byl v čele a ani jednou jsem nevystřelil. Vojáci, kteří byli bezprostředně za mnou, měli rozkaz nestřílet, dokud nevystřelím já. Tento rozkaz uposlechli a nevystřelili. K

obrovskému překvapení plukovníka Stirlinga!

Z psychologického hlediska bylo samozřejmě snazší při přepadem střílet. K výcviku jednotek zvláštního určení proto patří především hromadné a soustředěné přepadení nepřítele. Chtěl bych zdůraznit, že by z mé strany byl velký psychologický omyl považovat Italy nebo Maďary za nepřátele.

Takový postoj by se býval neshodoval s úkoly, jimiž jsem byl pověřen. Ve skutečnosti nebyli našimi nepřáteli, nýbrž pouze protivníky, kteří ovšem ze své strany měli rozkaz střílet. Při přepadení je protivník velice zmaten, když vidí náhle blížícího se nepřítele na místě, kde ho vůbec neočekává.

Jestliže nevystřelí, moment překvapení se tím protáhne, a to je důležité pro zdar celé akce.

Když ale ze strany útočníka uslyší byť jen jediný výstřel, vzbudí se v něm pud sebezáchovy a vystřelí automaticky zpátky. Není nic tak nakažlivého jako výstřel! Viděl jsem na frontě jednotky, které vypálily v noci najednou ze všech hlavní jenom proto, že stráž vystřelila na jakýsi stín.

Nestřílet! Nejtěžší moment přijde, když se narazí na nepřítele. Tato taktika totiž vyžaduje od lidí ty nejpevnější nervy a neotřesitelnou důvěru v úspěch.

Je jen málo vojenských teoretiků, kteří mají tak jasné názory na věc jako generál Carl von Clausewitz.

V první kapitole prvního dílu své knihy *O válce* píše, že „vlastním cílem válečné akce je odzbrojení nepřítele“. Potom se pokouší vysvětlit, za jakých podmínek je možno tohoto cíle dosáhnout. Myslím si však, že si neuměl představit - podobně jako statečný Stirling -, že protivníka je možné odzbrojit využitím pouhého momentu překvapení a bez jediného výstřelu!

1) Otto Skorzeny byl dokonce jediný Němec, který v tomto programu vystoupil. Když se novináři generála Laycocka tázali, proč si pro svůj filmový seriál vybral německého důstojníka a obzvláště pak Ottu Skorzenyho, odpověděl generál stručně:

„Statečnost nezná hranic.“ (Pozn. red.)

2) Plukovníku Geoffreyovi Keyesovi byl posmrtně udělen Knž královny Viktorie. (Pozn. red.) 3) Stráže ve vnějších kruzích příslušely wehrmachtu, ale v třetím kruhu mělo výhradní zodpovědnost fiihrerovo doprovodné komando složené z pečlivě vybraných příslušníků SS. (Pozn. red.)

4) Tomu odpomje lícení ve vzpomínkách barona Rudolfa von Gersdorffa. (Pozn. red.)

5) Po osvobození duceho byly pro Skorzenyho tyto příchozí fotmality v obou vnějších kruzích zjednodušeny. Stráže ve službě se ho nikdy neptaly, zda je ozbrojen. (Pozn. red.)

KAPITOLA TŘETÍ

Proč Hitler nedal vyrobit atomovou bombu Zbraně odplaty

Lindemannův plán (30. března 1942): 52 německých měst s více než 100 000 obyvateli musí být zničeno -

Říšský maršál Göring se mýlí - Náskok německých vědců v jaderné fyzice - Fantastické zvěsti o tajných a dokonalých zbraních - Útoky na továrnu na těžkou vodu v Norsku - Hitler, upoutaný nemocí na lůžko, mne okamžitě přijímá: „Použití atomových zbrani by znamenalo konec lidské civilizace“ - Teze fyzika Philippa Lenarda - Atomová bomba bude zkonstruována „na dobírku“ - „Tanum“ a Speer - Operace

Reichenberg: **chci postavit V-1 s osádkou - Plány a prototypy u Heinkela - Maršál Milch je skeptický -**

Neúspěchy - Hanna Reitschová mi vysvětlí důvody - Podaří se jí letět ve V-1: „Velmi krásné letadlo!“ -

Rakety V-2 - Hitler jmenuje Wernhera von Brauna profesorem - Hitlerovy předpovědi - Rakety a trysková letadla vyvinutá z V-2 - Operace *Paperclip:* Vítězové nás drancují a vykořisťují - Názory Winstona Churchilla a generála Eisenhowera.

Rozumí se samo sebou, že voják bojující za svou zem a uvědomující si, že Evropa se nachází ve smrtelném nebezpečí, bude chtít zvítězit.

Když jsem na jaře 1941 ve Fríedenthalu zevrubně prohlížel situační mapu všech válčišť, viděl jsem, že východní fronta se drží. Ze zkušenosti jsem znal nebezpečnost ruské armády s její obrovskou masou lidí, její odvahou **a** nesmírným množstvím techniky, kterou dostala od USA, Anglie a Kanady.

Postup generála Rommela v severní Africe byl nepřítelem zastaven v červenci 1942 asi 100 km před Alexandrií. Američani se vylodili 8. listopadu v Casablance, v Alžíru, Oránu a dalších místech, a vojska „Osy“, bojující na dvou frontách, podlehla zákonu početní převahy.

Německá města se stala stálými terci britských a amerických bombardérů. Od května 1942

minovaly tisíce letadel Kolín nad Rýnem, Essen, Duisburg, Hamburk, Mannheim, Dortmund a další města a rozsévaly smrt. Terčem náletů byly nejen naše továrny - „pumové koberce“ pokaždé usmrtily desítky tisíc žen **a** dětí. V červenci 1943 hořel Hamburk jako pochodeň. Bylo na něj svrženo kolem 9000 tun výbušných a zápalných pum. Tímto způsobem se mělo dosáhnout „vzpoury německého národa proti vládě“ a donutit Německo prostřednictvím jakési vnitřní revoluce ke kapitulaci. Takový byl každopádně názor F. Lindemanna, psychologického poradce velitelství bombardovacího letectva RAF, ve zprávě předložené Winstonovi Churchillovi dne 30. března 1942, podle níž bylo nutno srovnat se zemí 52 německých mest s více než 100 000 obyvateli. Říšský maršál Göring se dopustil stejné psychologické chyby, když v roce 1940 dal rozkaz k „Blesku“ nad Londýnem. Celkový počet britských obětí způsobených německým letectvem a jeho raketami typu V-1 a V-2 je znám; činil 60

227 mrtvých a 80 900 zraněných. Počet obětí způsobených anglo-americkými nálety však nelze ani spočítat. Jen při bombardování Hamburku bylo 53 000 mrtvých a 160 000 zraněných. Počet lidí, kteří přišli o život při náletovém krveprolití v Drážďanech, se odhaduje oficiálně na 250 000 až 300 000 z celkového počtu 630 000 obyvatel. Území o velikosti 18 km2 bylo v plamenech. Když ta příšerná hranice, z níž šlehaly plameny do výšky 8 až 10 metrů, zhasla, dalo se podle snubních prstýnků identifikovat pouze

40 000 mrtvol. Koncem února 1945 se v Drážďanech nalézalo 420 000 uprchlíků z východu, převážně žen a dětí.

Myslím, že říšský maršál Göring nese velkou zodpovědnost za průběh letecké války. Již v roce 1940 považoval válku za vyhranou. Na základě jeho iluzí jsme dostali trysková letadla ojeden až dva roky později, neboť naši specialisté pracovali na turbovrtulových letadlech už od roku 1939. Když se pak naše trysková letadla objevila na nebi, byla pro nepřátelské bombardéry a stíhačky opravdu nepříjemným překvapením.

Říšského maršála jsem poznal osobně jako velitele německého letectva v jeho hlavním stanu a jako statečného vojáka na bojišti ve Swedtu na Odře. Ve vězení v Norimberku mi byla přidělena cela naproti jeho, předtím než obžalovaní a svědkové byli rozděleni do různých částí budovy. Nechtěl bych mluvit nepěkně o mrtvých. Musím zde ale říci následující: Říšský maršál se těžce provinil na německém národě, lidu a Evropě.

Budoucím historikům se asi bude zdát divné, že Německo nevyrobilo atomovou bombu, přestože k tomu od roku 1938 mělo teoretické i praktické možnosti. Koncem onoho roku předložili profesor Otto Hahn a profesor Strassman *chemický důkaz* o jaderném štěpení. Profesor Hahn obdržel v roce 1945

Nobelovu cenu v oboru chemie. Pracoval v Institutu císaře Viléma v Berlíně a Dahlemu s profesorem Wernerem Heisenbergem a řadou dalších vynikajících vědců. Asistentem profesora Heisenberga byl Carl Friedrich von Weizsäcker, syn diplomata Ernsta von Weizsäckera, jednoho ze spiklenců proti Hitlerovi.

Profesor Frisch, který pracoval v Německu a brzy emigroval do Anglie, byl první (v lednu 1939), kdo přinesl *fyzikální důkaz* jaderného štěpení. Jeho teta profesorka Lise Meitnerová, jedna ze spolupracovnic Otty Hahna, žila po celou dobu války v emigraci ve Stockholmu, ale zůstávala ve spojení s Berlínem.

V Německu byl ještě další institut, který se již velmi brzy zabýval štěpením atomu. Ústav, který mám na mysli, se nalézal, myslím, v Hamburku pod vedením mladého vynikajícího fyzika Manfreda von Ardenna, jenž působil

po válce v Rusku a ve Východním Německu. Goebbels se o tyto věci hodně zajímal. Po válce prohlásilo mnoho německých fyziků, že by byli udělali všechno pro to, aby zabránili výrobě jaderné bomby. To by jim bylo možné přičíst k zásluhám, kdyby to odpovídalo pravdě. Spíše se dá říci, že i zde se s fakty zachází vskutku volně.

Hitler se o neuvěřitelné možnosti jaderného štěpení zajímal již od roku 1939. Na podzim 1940 o tom měl dlouhý rozhovor s ministrem zbrojení dr. Todtem. Svůj názor nikdy nezměnil. Byl toho názoru, že použití jaderné energie k válečným účelům by znamenalo zkázu lidstva.

Dnes je nám také známo, že Hitler nejenže četl přednášku profesora Heisenberga z roku 1942, kterou přednesl v Institutu císaře Viléma *(O jaderném štěpení a budovám atomových reaktorů s uranem a urychlovači elektronů),* nýbrž i vědecké zprávy jiných výzkumníků o výsledcích jejich práce před rokem 1941. Albert Speer píše, že „Hitler nebyl nadšen představou, že by za jeho vlády byla naše planeta proměněna v nebeské těleso sežehnuté plameny“. Své tvrzení zakládá na několika rozmluvách s Hitlerem „o možnosti výroby atomové bomby“. To znamená, že pro Hitlera tato otázka přestala být otevřena diskusi. K tomu bych chtěl přidat ještě jeden ze svých osobních zážitků:

Po provedení operace v Budapešti jsem v říjnu 1944 letěl přes Východní Prusko do führerova hlavního stanu. Právě se připravovala ofenzíva v Ardenách a Hitler mi chtěl předat své pokyny pro operaci *Greif.*

Ve führerově hlavním stanu mi bylo řečeno, že Hitler je sice upoután na lůžko, ale že se mnou chce ihned mluvit. Jsem si jist, že jsem byl jedním z mála návštěvníků, možná vůbec jediný, kterého vůdce přijal i přesto, že se necítil dobře. Zdál se mi být velmi změněný, pohublý, ale duševně byl čilý jako vždy. Omlouval se, že mne přijímá v takovém stavu, vybídl mne, abych se posadil, a v krátké chvíli mi vysvětlil strategické a taktické cíle operace *Greif,* jejímž provedením jsem byl pověřen. Tento muž v posteli přede mnou nepotřeboval žádných okras či okázalostí ke zvýraznění své osobnosti. Z jeho klidného, poněkud chraplavého, ale mírného hlasu čišela vzácná síla přesvědčivosti. Ujišťoval mne, že německá armáda zvítězí navzdory zradě a omylům. Tato ofenzíva prý skončí úspěchem. Kromě toho

„bude nepřítel úplně překvapen novými, vskutku revolučními zbraněmi“.

V té době se mnoho povídalo o německých „tajných zbraních“ a propaganda dr. Goebbelse dělala své, aby tyto zvěsti přiživovala. O výrobě a existenci fantastických smrtonosných zbraní se proslýchaly nejpodivnější věci.

Jednak šlo o střely protivzdušné obrany, které vybuchly ve středu nepřátelské eskadry a způsobily tak ve značném prostoru absolutní bod mrazu čili teplotu -273°C s patřičnými ničivými účinky pro letadla v okolí. Ale hlavně se mluvilo o jiné strašlivé zbrani, jejíž účinek údajně spočíval ve využití uměle vytvořené radioaktivity.

Ačkoliv jsem nebyl jaderný fyzik, věděl jsem, že využitím jaderné energie při štěpení uranu bylo možno vyrobit zbraň. Začátkem roku 1943 mne zaujal pokus o sabotáž, který provedli Angličané v továrně na těžkou vodu v Norsku, následovaný příštího podzimu náletem, při němž byla továrna silně poškozena. Kromě toho byla potopena jedna z našich dopravních lodí těžké vody.

Nechal jsem si všechno projít hlavou: Norsko, projevy a články dr. Goebbelse a to, co právě řekl vůdce. Zcela spontánně jsem promluvil o zvěstech o umělé radioaktivitě a jejím eventuálním využití jako zbraně. Hitler na mne pohlédl očima lesknoucíma se horečkou:

„Víte, pane Skorzeny, že bude-li využito energie uvolněné při štěpení atomů jako zbraně, bude to znamenat konec naší planety?“

„Účinky by byly strašné...“

„Přirozeně! I kdyby radioaktivita byla kontrolována a štěpení atomů využito jen k výrobě zbraní, i tak by byly účinky strašné! Když u mne byl dr. Todt, četl jsem, že takový přístroj, který by uvolňoval kontrolovanou energii, by zanechal zpustošení, jaké by se dalo srovnat jedině s tím, co způsobily meteority v Arizoně nebo u Bajkalského jezera. Znamenalo by to vyhlazení veškerého života, nejen lidského, nýbrž i zvířecího a rostlinného v okruhu 40 km, kde by po staletí nic nemohlo existovat.

Nemožné! Ne! Žádná země, žádná skupina civilizovaných lidí by na sebe nemohla vědomě vzít takovou zodpovědnost. Vzájemnými útoky a protiútoky by se lidstvo nutně samo vyhladilo. Jedině kmeny v oblasti Amazonky a v pralesích Sumatry by snad měly jistou naději na přežití.“

Tyto poznámky na okraj našeho hovoru trvaly sotva několik minut, ale úplně přesně si na ně vzpomínám. Na počátku mého zajetí v srpnu 1945 jsem slyšel, že byly svrženy dvě atomové bomby na Hirošimu a Nagasaki. Byly to navíc úplně zbytečné bomby, neboť japonský císař už předtím požádal Američany o mírové podmínky.

Američtí důstojníci mi jako zajatci kladli neustále jednu a tutéž otázku:

„Jak jste koncem dubna 1945 dostal Hitlera z Berlína a kam jste ho ukryl?“

Dodnes před sebou vidím vyděšenou tvář amerického důstojníka, když jsem mu na jeho otázku omrzele odpověděl:

„Adolf Hitler je mrtev, ale měl pravdu, když řekl, že vy a já přežijeme jen u Amazonky.“

V zajímavém díle zvaném *Britain and Atomic Energy* (Británie a atomová energie, 1964), v oficiální kronice „Organizace jaderného výzkumu“ vletech 1939-1945 v Anglii, vysvětluje Margret Gowingova, že mezi průkopníky, kteří svrhli bomby na Hirošimu a Nagasaki, byli němečtí uprchlíci: Mezi nimi Peierls, Frisch, Rotblat, a další, jakož i Klaus Fuchs, který byl posléze odsouzen za prozrazení atomových tajemství Sovětskému svazu. Paní Gowingova dále píše, že atomoví specialisté působící v roce 1941 v Anglii „metodicky studovali vše, čím se zabývali nejznámější němečtí badatelé“. Intelligence Service je v této činnosti podporovala. Práce německých vědců „byly výhodně použity, protože mnoho vědců pracujících v Anglii byli uprchlíci z Německa“.

Co se týče amerických odborníků Oppenheimera a Szilárda, ti byli absolventy univerzity v Göttingenu.

Winston Churchill měl v červenci 1945 za úkol uvědomit Stalina, že na Hirošimu bude svržena atomová bomba. Churchill zdůrazňuje ve svých

Pamětech, že sovětský diktátor přijal zprávu lhostejně, a dodává: „Neměl samozřejmě ani zdání o tom, že jsme ho právě odhalili.“ Díky úsilí Klause Fuchse věděl Stalin o atomové bombě právě tolik - ne-li ještě víc - jako Churchill.

Postoj Hitlera k této otázce byl, myslím, především dán instinktem, jakousi vzpourou proti lidstvu, které chce zničit samo sebe.

Hitler, jenž byl v první světové válce obětí jedovatého plynu yperitu, vždy chemickou válku zakazoval. Obával se však, že k tomu budeme přinuceni. Naši chemikové vynalezli plyn, proti němuž není, jak víme dnes, žádná obrana. Jeho název je „tanum“.

Zbraně odplaty V-1 aV-2 nám nepřipadaly nevěrohodné. V-1 neboli „létající bomba“ - podle oficiálního označení: Fi 103 čili Fiseler 103 - byl typ raketového letounu bez pilota. Měl rychlost 640

km/hod., dolet kolem 500 km a váhu 2500 kg, z toho 1 tunu výbušnin na přídi. Před odletem byla nastavena letová dráha letounu pomocí automatických setrvačníků (směr a výška). V požadované vzdálenosti se odstavil motor a bomba se zřítila dolů. Ve větru se ale tato bomba mohla odchýlit od směru, aniž se proti tomu něco dalo udělat. Jejími přednostmi v roce 1944 však byly levnost výroby a nízká spotřeba pohonných hmot. Jinak zaručovala také nepopiratelný psychologický účinek.

Raketa V-1 byla navržena a zkonstruována inženýry německého letectva, především z oddělení DFS (Deutsche Forschungsanstalt für Segelflug - Německý plachtařský výzkumný ústav), a firmou Fiseler. Pokusy a zkušební lety se konaly v Peenemünde, neboť tento opěrný bod Baltského moře k tomu mel patřičné vybavení. Rakety, vyráběné sériově.v továrně Volkswagen, byly odpalovány z jednoduché rampy, většinou po třech V-1 najednou.

Jednoho dne se mi naskytla příležitost navštívit Peenemünde a zažít jeden takový odstřel. Letěl jsem s jedním plukovníkem letectva, specialistou na tyto létající bomby, a na zpáteční cestě jsem ho uzemnil následující otázkou: Nebylo by možné, aby V-1 řídil jeden pilot?

Téhož letního večera jsme se s inženýry ze závodu Fiseler a říšského ministerstva letectví pustili do práce. Pozval jsem je do jedné vily u Wannsee. Přes deset inženýrů začalo rýsovat - na kulečníkovém stole a dokonce i vleže na podlaze; bylo třeba najít ve V-1 dost místa, kam posadit pilota s katapultovacím sedadlem a padákem.

Pracovali jsme celou noc a do rána jsme nalezli řešení. Nyní jsme museli zhotovit prototyp. Polní maršál Milch, státní tajemník ministerstva letectví, mi dal „volnou ruku“ za podmínky, že jeho komise nebude mít námitek. Předsedou této komise byl vážený admirál s bílou námořnickou bradkou, který div že nemohl vyprávět o Noemově arše. Po dvou nebo třech sezeních jsme překonali první překážku, ale komise nám předhazovala: „Kde chcete vzít dělníky, mistry a inženýry na výrobu prototypu?

Nemáme přece dost pracovních sil, zvláŠt ne v leteckém průmyslu!“

Odpověděl jsem mu, že u Friedenthalu je jedna továrna Heinkel, která nepracuje na plný výkon, a že mi profesor Heinkel osobně přislíbil tři inženýry a patnáct mechaniků a k tomu tři prázdné dílenské haly.

Dobře,“ řekl „Noe“, „ale svou práci můžete provádět jedině s vyrobenými V-1 a já vám musím říci, že žádné nemáme!“

„To nesouhlasí s tím, co mi řekl jeden z mých přátel, profesor Porsche. Na skladě v jeho továrnách je totiž, k mému údivu, několik set V-1, která čekají na odbyt. Mohu vás ujistit, že mi jich tucet rád přenechá!“

Raději žádné komplikace, pomyslel si „Noe“, a tak jsem zakrátko obdržel dvě malé dílny u Heinkela. Stoly a lůžka jsem nechal přinést. Všichni inženýři, mistři a dělníci pracovali na plné obrátky, někdy přes 14 hodin denně, abychom naši akci *Reichenberg* dotáhli co nejrychleji do konce.

Když jsem znovu potkal polního maršála Milcha, usmál se:

„No tak, Skorzeny, doufám, že jste spokojen?“

„Ovšem,“ odpověděl jsem mu, „navzdory dvou nebo třítýdennímu zdržení.“

„Tři týdny nejsou pro takový projekt vůbec nic. V-1 s osádkou! Jestli ten prototyp doděláte za čtyři nebo pět měsíců, tak vám budu gratulovat!“

„Pane polní maršále, doufám, že vám prototyp budu moci předvést do čtyř nebo pěti týdnů!“

Podíval se na mne vážně a nejdříve si myslel, že žertuji. Potom potřásl hlavou:

„Děláte si iluze, můj milý. To je dobře. Ale nepřehánějte to. Za čtyři nebo pět měsíců si o té mašině promluvíme znova. Zatím mnoho štěstí!“

Naše dílna byla vlastně rukodělnou výrobnou. Trávil jsem ve „své továrně“ několik hodin denně, pokud mi čas dovolil. Po 14 dnech jsem se polnímu maršálovi ohlásil znova a přiznal jsem, že jsme se oba mýlili: měl jsem tři V-1 připravené ke startu.

Polní maršál Milch byl ohromen. Dal mi povolení ke třem zkušebním startům na letišti Gatow. Byli vyhledáni dva zkušební piloti. V-1 nestartovala z rampy, nýbrž byla Heinkelem 111 vytažena do výšky 2000 metrů a potom uvolněna. Oba letouny skončily nouzovým přistáním. Piloti vyvázli se zraněním.

Polní maršál Milch řekl velmi suše, že jmenuje komisi, která prošetří příčiny spatného přistání. Mně byly jakékoliv další pokusy zakázány. Bylo mi jako bych dostal ránu do hlavy. Byli jsme příliš lehkomyslní a pracovali příliš ukvapeně?

Potom mi zavolala Hanna Reitschová, naše už tehdy legendární zkušební pilotka. Od svého těžkého pádu, který utrpěla v roce 1941 s jedním prototypem tryskové stíhačky, ze kterého se zotavila jedině díky své silné vůli, bydlela v ubytovně letectva v Berlíne. Vysvětlila mi, že před několika měsíci měla tentýž nápad jako já: V-1 může řídit pilot! Dostala ale oficiální rozkaz od toho pustit. Podle ní nebylo třeba vyšetřovat příčiny těch dvou nehod, neboť ti dva piloti řídili dosud jen vrtulová letadla. Náš prototyp, který byl mnohem lehčí než normální V-1, dosahoval rychlosti 700 km/hod. a přistávací rychlosti 180 km/hod., a oba piloti byli tudíž velice nejistí při

přistávání. Hanna a dva její kamarádi, kteří už předtím řídili trysková letadla, prohlásili, že se o to pokusí.

Jednoznačně jsem to odmítl. Odvolal jsem se na oficiální přísný zákaz a na to, že na letišti Gatow nejsou žádné Heinkely 111 k dispozici. Hanna Reitschová pokrčila rameny a namítla:

„Měla jsem vás za muže, který se jen tak něčeho nebojí! Kdo chce, může vždycky letět! Moji kamarádi a já jsme navštívili vaši dílnu a prohlédli si vaše první V-1. Jsem si jista, že se nemýlíme: Jsou to vynikající letouny! Ještě se k tomu vrátíme. Zítra se ozvu!“

Přiznám se, že jsem za celou noc oka nezamhouřil. Třetí havárie nepřicházela v úvahu! Měl jsem právo nechat tuto báječnou pilotku řítit se do takového dobrodružství? Hanna a její kamarádi mne příštího dne tolik přesvědčovali, že jsem se odhodlal obalamutit velitele letiště. Zcela nenucené jsem mu vysvětlil, že jsem právě obdržel povolení pokračovat v operaci *Reichenberg*. Několika otázkami jsem se ho vyptal na „jeho názor“ a pověřil jsem dva své důstojníky, aby ho doprovodili do kasina a dávali pozor, aby náhodou nezatelefonoval polnímu maršálu Milchovi. Když jsem se potom díval, jak se odpojil V-1 řízený Hannou, tlouklo mi srdce jako nikdy předtím. Bez váhání vzala celou zodpovědnost na sebe. Věděla, že při přistání bude letoun stále ještě mít rychlost 180 km/hod. Byl jsem však přesvědčen, že se jí to podaří. A podařilo! Přistála bez problémů a let ještě jednou zopakovala.

Gratuloval jsem jí z celého srdce. „To je ale báječné letadlo!“ řekla mi. „S tím ještě něčeho dosáhneme!“

Také oba další piloti letěli s naším V-1 a přistáli bez potíží. Avšak válečných úspěchů jsme se s nimi stejně nedočkali.

Když se vedení dozvědělo o úspěšných letech Hanny a jejích kamarádů, dostali jsme povolení postavit ještě pět dalších prototypů, na nichž mohlo být zacvičeno asi vybraných 30 pilotů. Přijali jsme 60 (z několika set nabídek) dobrovolných pilotů letectva do Friedenthalu; teď se konečně uskuteční zvlášť odvážné akce! Bohužel nám byla dodána jen část z 500 kubických metrů leteckého benzinu, které jsem objednal začátkem léta

1944, takže jsme mohli zacvičit jen prvních asi deset pilotů. Tito piloti letounů V-1 zůstali v mé jednotce až do konce. Většina z nich se vyznamenala svou statečností a odvahou.

V-2 nebylo žádné letadlo, nýbrž raketa, která byla 14,03 m dlouhá, při spodním průměru 3,564 m a horním průměru 1,561 m. Váha při startu: 12,5 tun, z toho 70 procent pohonných látek (metylalkohol a zkapalněný kyslík) a 1 tuna výbušnin. Dostřel: Přibližně 800 km. Rychlost: 5300 km/hod.

Vynálezcem rakety V-2 byl třicetiletý inženýr a vedoucí velmi dynamické skupiny Wernher von Braun. Po válce byl „exportován“ do USA a později přijal americké občanství. Je znám po celém světě.

Wernher von Braun pracoval ve válečném výzkumném středisku v Peenemünde pod vedením

plukovníka Waftera Dörnbergera. Tento muž byl výtečný důstojník a, jak se říká, „prima chlap“. První zkušební let s V-2 se konal v Peenemünde dne 3. října 1942 (samozřejmě bez výbušnin) a raketa dosáhla svého cíle ve vzdálenosti 190 km po přeletu ve výši 80 km. Hitler měl o výzkum v peenemünde osobní zájem. Dörnbergera povýšil na generála a mladého inženýra jmenoval profesorem. Začátkem července 1943 pozval oba do svého hlavního stanu. Speer musel chtě nechtě přiznat to, co dnes každý ví: Führer rozpoznal význam rakety V-2 a po rozmluvě s Wemherem von Braunem se vyjádřil: „Tento mladý vědec vymyslel raketu, jejíž princip obrací všechny dosavadní zákony balistiky naruby. Jsem přesvědčen, že tento mladík má pravdu, když tvrdí, že podle jeho názoru by silnější rakety byly schopny zkoumat stratosféru a snad dokonce některé planety naší sluneční soustavy. Von Braunovi budeme jednou vděčit za odhalení velikých tajemství.“

S profesorem von Braunem jsem se osobně seznámil za války a později jsem s ním udržoval písemný styk. Už jako velmi mladý inženýr byl raketovým odborníkem a v letech 1933-1936 pracoval ve výzkumném středisku v Kummersdorfu, Už tam snil o letech do vesmíru a výpravách na Měsíc.

Peenemünde leží na ostrově Usedom v ústí Odry do Baltského moře, hranicí mezi NDR a Polskem.

Několik týdnů poté, co Hitler přijal Wernhera von Brauna ve svém hlavním stanu, byl ostrov v noci bombardován a výzkumné středisko bylo téměř úplně zničeno: Zahynulo tam 800 lidí. Skupiny výzkumníků se rozdělily; výrobny byly decentralizovány. V Kochelu v Bavorsku byl vybudován

„větrný tunel“, v němž rychlost vzduchu dosahovala až 4800 km/hod. Taková rychlost daleko předstihovala nejvyšší rychlost, jaké byli při zkušebních testech schopni dosáhnout nepřátelští odborníci.

Jak V-1 tak V-2 byly vyráběny na principu decentralizovaných závodů, přičemž konečnou montáž prováděli němečtí dělníci.

Wernher von Braun a jeho mladí spolupracovníci měli velké plány a, abych tak řekl, „široký rozhled“. Dokonce velmi široký. Začátkem 1944 učinil von Braun prohlášení, která by mohla pocházet z fantastických románů ve stylu Julese Verna neboli ze „science-fiction“, jak se dnes říká - ale to vše byl jen nástin toho, co realizoval později. Je známo, že jeho nápad zkonstruovat stupňovitou raketu -

jako obdobu V-2 - umožnil vysílání umělých družic do atmosféry a uskutečnění výzkumných letů na Měsíc. Astronautika mu vděčí za mnoho.

Výklady profesora von Brauna byly publikovány v německých_časopisech a doprovázeny nákresy, které dávaly představu o konstrukci raket. Články byly okamžitě převzaty neutrálním tiskem. Himmler nechal von Brauna zavřít a vyslýchat. O týden později učinil Hitler této paradoxní situaci konec.

Součástí programu zbraní typu „V“ byla i konstrukce rakety schopné bombardovat New York nebo Moskvu. Koncem března 1945 byla raketa prakticky dohotovena a v červnu mohlo být započato s její sériovou výrobou.

Jenže přišli Rusové. Generál Dörnberger, Wernher von Braun, jeho bratr Magnus, plukovník Axter, inženýři Lindenberg, Tassmann a Huzel, jimž se

podařilo zachránit část svých vědeckých materiálů, uprchlí do Bavorska, kde se vzdali 44. americké divizi. Brzy nato podepsali smlouvu, jíž se zavázali americké armádě, a v září odcestovali do USA.

Na opačné straně Atlantiku bylo oněch 127 německých specialistů shromážděno a nejpřísněji střeženo, neboť Američani se obávali, že by jim je Rusové unesli. Profesor von Braun se stal ředitelem

„Vojenského úřadu balistických střel“ a náměstkem ředitele „Národního úřadu pro aeronautiku a kosmický prostor“ *(NASA)* a tím pádem též vedoucím projektu *Apollo,* v rámci kterého 21. července 1969 stanuli lidé poprvé na Měsíci (Armstrong a Aldrin).

Během války jsme navrhli a vyrobili ještě celou řadu nových zbraní. Jednou z nich byl prototyp zbraně zvané *Natter,* neboli Bachem 8-348-A-I, letoun s jedním pilotem na palubě, který mohl být dálkově řízen ze země. Byl schopen vystřelit dvě salvy, z nichž každá obsahovala tucet raket protivzdušné obrany. Letoun vybavený cvičnou municí se zřítil při prvním zkušebním letu.

Nadporučík Lothar Sieber přitom přisel o život. Přístroj byl vlastně kombinací prvků z V-1 a V-2, a Sieber může být označen jako první pilot na světě, který byl raketou vynesen vertikálně do vzduchu, tak jak tomu je dnes u amerických a ruských astronautů.

Raket protivzdušné obrany vyrobených podle vzoru V-2 byl značný počet: *Wasserfall* neboli C-2, raketa typu země - vzduch s dálkově řízenými střelami se samonaváděcím zařízením byla menším vydáním V-2 s čepovitými křídly; startovala kolmo do vzduchu. I přes svou rychlost 2900 km/hod.

byla předstižena raketou *Tajfun*, která dosahovala 4500 km/hod. a mohla sloužit při protivzdušné obraně. Mohl bych se ještě zmínit o dvoustupňové raketě *Rheintochter,* o *Feuerlilie* neboli F-55, o krátké, podsadité raketě *Enzian* s dvěma tryskovými pohony a dalších.

Je známo, nebo snad ani není, že první německá stíhačka, zvaná He-178, letěla již koncem srpna 1939. Profesor Heinkel na ní pracoval tři roky.

Messerschmitt-262, stíhačka vybavená čtyřmi 30mm kanóny, dosahovala rychlosti 950 krn/hod. Bombardér Arado-234 létal rychlostí 900 km/hod., stoupal do výšky 11 000 km a měl dolet 1600 km.

V dubnu 1945 vyhodili němečtí konstruktéři do povětří prototyp bombardéru s turboreaktorem zvaný Henschel 0-122 (1000 km/hod, dolet 2000 km). Britští specialisté zabavili plány a trosky stroje a byli víc než překvapeni tím, že takový německý letoun vůbec existoval.

Viděli jsme, že nové zbraně, které byly použitelné jak pod vodou, tak i nad ní, anebo i takové, které se použití nedočkaly, byly ve srovnání s dosavadními technickými vynálezy západních spojenců pokročilejší a značně revolučního charakteru.

Chtěl bych upozornit na okolnost, která asi není příliš známa: Nejúspěšnější operace provedená spojenými silami východu a západu se konala v době, kdy naše vojska už bezpodmínečně

kapitulovala.

Účel této operace spočíval ve zmocnění se *všech německých patentů* a vynálezů. Operace dostala příznačný název Paperclip (sponka na papíry).

V době, kdy ještě nebyly demontovány všechny vybombardované továrny, se konalo oficiálně požehnané plundrování konstrukčních kanceláří a tajných archivů německých továren. Američani dnes bez rozpaků přiznávají, že výtěžek získaný touto operací pokryl několikanásobně jejich válečné náklady.

Eisenhower po válce poznamenal:

„Kdyby byli Němci měli své nové V-1 a V-2 k dispozici o šest měsíců dříve, nebyla by invaze v červnu 1944 v Normandii možná!“

KAPITOLA ČTVRTÁ

Od první ponorky k novým „náhražkám“

Velkoadmirál Raeder, vrchní velitel tradičního typu - Revoluční myšlenky velkoadmiráia Dönitze,

„mořského Mansteina a Guderiana“ - Hitler ho jmenuje hlavou státu - Jeho vláda ani nekapitulovala, ani nesložila úřad: byla to jen kapitulace vojenská - Torpédo s jedním mužem a dálkově řízené výbušné čluny

- Úspěchy a nezdary konvenčních torpéd - Prienův hrdinský čin - Vzpomínky na záliv Scapa Flow -

Francouzská flotila je potopena v Toulonu - Jakou roli hrál Canaris - Tři torpéda proti lodi Jejího královského veličenstva *H. M. S. Nelson:* Torpéda nevybuchla a Churchill byl na palubě! - Torpéda se zvukovými a tepelnými čidly - Miniponorky - Potápěčská trubice a „zázračná“ ponorka typu Walter XXI

- Nové, dálkově řízené, z vody odpalované střely - „Fritz“ potopí křižník *Roma* - Churchill vzdává čest úspěchům německých ponorek - Bitva v Atlantiku.

V učebnici pro výcvik v boji proti ponorkám si vycvičení piloti amerického letectva mohli koncem roku 1943 přečíst následující řádky (proti jejichž významu velkoadmirál Dönitz nic nenamítal):

„Když ponorka potopí dvě nákladní lodi o 600 tunách a jeden tanker o 300 tunách, ztratíme například 42 tanků, osm 153 mm moždířů, 88 kusů 87,6mm kanónů, 40 kusů 40mm protitankových kanónů, 24 obrněných vozidel, 50 těžkých kulometů typu MG Bren na podvozku, 52100 tun munice, 6000 pušek, 428 tun náhradních tankových dílů, 2000 tun proviantu a 1000 sudů benzinu.“

Fregatní kapitán Dönitz, na rozdíl od velkoadmirála Raedera, jenž byl ještě **v** roce 1942 přesvědčen o významu bitevních lodí, věřil, že ponorky jsou tou nejúčinnější zbraní.

Prostudoval si nejnovější ideje všech světových specialistů a vypracoval plány útoku skupin ponorek proti nepřátelským lodím a konvojum, které

měly být vypátrány letectvem a potom sledovány. Marně se pokoušel přesvědčit Raedera o správnosti svých revolučních nápadů. Když byl roku 1936 jmenován velitelem ponorkového loďstva, musel být při realizaci svých idejí umírněnější.

Velkoadmirál mu tenkrát řekl, že mezi Němci a Angličany panují dobré vztahy a že Hitler považuje možnost války mezi Anglií a německou říší „za vyloučenou“. Výsledkem toho bylo, že když nám Anglie v září 1939 vyhlásila válku, měl Dönitz k dispozici 26 z 55 bojeschopných ponorek. Přesto potopila nonorka U-29 (poručík von Schubart) v září 1940 letadlovou loď *Courageous.* V říjnu 1939

pronikla ponorka U-47 pod velením kapitánporučíka Priena přímo do zálivu Scapa Flow a potopila těžký obrněný křižník *Royal Oak* o výtlaku 29 000 tun.

Velkoadmirál Raeder byl velitelem příliš dlouho; už v roce 1894 sloužil v císařské flotile, Dönitzovi byly tehdy tři roky. Pro Německo byla veliká škoda, že velkoadmirál Raeder nepochopil už v roce 1939, že ponorky jsou proti Anglii tou nejúčinnější zbraní. Zato Manstein a Guderian mohli své plány na využití tankové zbraně Hitlerovi otevřeně předkládat a on je přijímal. Dönitz neměl v letech 1936-1939 možnost upozornit Hitlera na ponorky jako takové a na taktiku útočných ponorkových „houfů“.

Vyhlídka na nutnost vedení války s Anglií se Hitlerovi příčila. Po odvážném odletu Hesse do Londýna se o tom ovšem musel nechat přesvědčit. Zároveň s tím nabyly ponorky největšího významu coby strategické zbraně.

V roce 1942, v prvním časovém úseku bitvy v Atlantiku, použil Dönitz přibližně 250 ponorek. On sám velel 91 ponorkám, z nichž 23 se nalézalo ve Středozemním moři, 13 sloužilo účelům zvláštního určení, 33 bylo v opravě a 10 na cestě ke svým bojovým zónám. Tedy jen 12 ponorek skutečně bojovalo proti nepřátelským lodím; Dönitzova taktika by byla vyžadovala kolem 50 ponorek.

Hitler koncem roku 1942 s překvapením konstatoval a také kritizoval, že naše velké válečné lodě nebyly zasazeny proti dobře zajištěnému anglo-americkému konvoji *PQ-I8,* skládajícímu se z mnoha zásobovacích lodí, a

dožadoval se vysvětlení. Liddell Hart o tom píše: „Podle rádiových hlášení je zřejmé, že Raeder je nanejvýš opatrný a drží své největší lodě zpátky. Ty se měly pokusit konvoj zničit.“ Hitler se poté vyjádřil, že jestliže křižníky nejsou k ničemu, bylo by lepší je dát do šrotu. Nato požádal Raeder o propuštění. Žádost byla přijata a na jeho místo nastoupil Dönitz. Ale to už bylo pozdě: Psal se 30. leden 1943.

Dönitz neměl nikdy tolik ponorek, kolik by si jich byl přál k uplatnění své taktiky ponorkových uskupení. Ve své knize *Deset let a dvacet dní* si trpce stěžuje na nedostatečnou spolupráci mezi Göringovým letectvem a válečným námořnictvem.

Velkoadmirál Dönitz byl právě tak dobrý stratég jako taktik. Dalo by se říci, že byl „Mansteinem a Guderianem na moři“.

Díky jeho moudrému, výtečnému vedení a energii unikly začátkem května 1945 miliony

německých vojáků a civilistů ruskému zajetí. Zachránil jim - nebo alespoň jejich většině - život.

A co víc: Před norimberským tribunálem hájil jako velitel válečného loďstva čest německého wehrmachtu - a tuto čest se mu také podařilo zachránit - přinejmenším v očích západních žalobců.

Vítězové ho žalovali za záměrné zabíjení nepřátelských námořníků, hlavně osádek torpédovaných lodí. Jeho obhájci Dr. Ottovi Kranzbühlerovi se však podařilo dokázat, že německé námořnictvo jednalo v mezích mezinárodního práva. Písemně podaná svědecká výpověď admirála Chestera W.

Nimitze, vrchního velitele amerického válečného loďstva, byla v tomto směru zajisté rozhodující. Dne 30. dubna 1945 jmenoval Hitler velkoadmirála Dönitze svým nástupcem jako hlavy německého státu.

Ten byl napůl v rozkladu. Dönitz se však tohoto nesmírně obtížného úkolu nezřekl, ani ve svém zájmu, ani v zájmu vlády. Dne 8. května musel nabídnout kapitulaci *wehrmachtu.* Vítězové od něho žádali, aby „zplnomocnil zástupce tří druhů vojsk k podepsání kapitulačního

dokumentu“. Tato zplnomocnění udělil. Mezistátní kapitulace nebyla ještě nikdy podepsána a nová německá vláda neodstoupila. Zanedlouho byli členové vlády za ponižujících podmínek zatčeni.

Zůstal hlavou státu i *po 8. květnu* a jako takový byl spojenci uznáván ještě po dobu dvou týdnů.

Jinými slovy, německý stát existoval po 8. květnu, jakož i před ním. Dönitz reprezentoval právní kontinuitu Německa a co se Německa týkalo, nepodepsal žádné abdikační prohlášení ani svým jménem, ani jménem vlády. 2. května 1945 vytvořil novou vládu jako prezident německé říše. Svůj úřad nikdy nesložil. Existuje dokument vypracovaný mezinárodními právníky, který tyto věci potvrzuje. Když ho 23. května 1945 zatýkali, podřídil se násilí. V Norimberku byl odsouzen k deseti letům vězení.

„Pevnost Evropa“, jak ji nazýval Goebbels, byla ve skutečnosti smrtelně ohrožena od začátku roku 1943 na západě, na jihu i na východě. Velkoadmirál Dönitz se musel na moři bránit proti dvěma nejmocnějším lodstvům světa.

Aby alespoň zčásti vyrovnal tuto převahu, vynalézal nové zbraně a nasazoval je, někdy i úspěšně, prostřednictvím dobrovolníků z námořnictva a vojáků z mých jednotek zvláštního určení. A tak jsem měl to potěšení seznámit se a spolupracovat s admirálem Heyem, velitelem „malých bojových oddílů válečného námořnictva“. Byl to námořník v nejlepším smyslu slova a nápaditý taktik.

Velkoadmirál Dönitz byl nucen dojít k poznání, že co do „zázračných zbraní“ jsme na moři nevlastnili prakticky vůbec nic. Byl jsem svědkem vytvoření torpéd s osádkou typu „černoch“, „nilok“

a „kuna“. „Černoch“ bylo dvojstupňové torpédo. Pod torpédem s osádkou se pod hladinou nalézalo ještě druhé s 600-700 kg výbušnin. Pilot v hořejším torpédu se přiblížil co nejblíže ke svému cíli, v tom okamžiku vypustil spodní torpédo, obrátil se a „s boží pomocí“ se mohl zachránit. „Mlok“ a

„kuna“ byly ty nejmenší ponorky s jednočlennou nebo dvojčlennou osádkou a dvěma torpédy. Chtěl bych ještě jednou zdůraznit, že tyto „cesty do nebe“ absolvovali výhradně dobrovolníci.

„Trhač“ byl rychločlun o délce kolem 3,5 m a o rychlosti téměř 60 km/hod. - to bylo tehdy dost vzácné. Na přídi bylo uloženo 500 kg výbušnin. „Trhače“ se zasazovaly do boje způsobem zvaným

„trojka“, kdy se na útočné akci podílely tři čluny, každý řízený jedním mužem. Dva čluny naložené výbušninou pluly vpředu před třetím, v němž seděl velitel útoku. Trojspřeží, které bylo přes vodu sotva viditelné, zaujalo bojové postavení. V příslušné vzdálenosti od cíle dal velitel pokyn k útoku a všechny tři motorové čluny vyrazily směrem k nepříteli. Jakmile byly blíže než jeden kilometr, muži ve dvou předních člunech se katapultovali. Velitel útoku dálkově řídil oba čluny naložené výbušninou k cíli a zároveň se, pokud možno, snažil posbírat své dva kamarády.

Torpéda měla zasáhnout svůj cíl uprostřed. Nevybuchovala okamžitě: Zprvu se jen uvolnila špička nálože a poklesla 6 až 7 metrů pod hladinu. Teprve potom nálože explodovaly a výbuch byl podstatně účinnější, protože způsobil mnohem větší škodu nežli pouhou trhlinu v lodi. Pod středem lodi se totiž výbuchem vytvořilo vakuum. To způsobilo zlomení lodi vpůli, neboť v tom okamžiku ji voda nesla pouze na přídi a zádi.

První jednotka, která s překvapivým úspěchem použila několik takových „malých bojových prostředků“, byla italská flotila zvaná „X-mas“ (Vánoční) pod velením známého korvetního kapitána Valeria Borgheseho. „Flotila X-mas“ napadala nepřátelské lodě dokonce v přístavu Alexandrii a v Gibraltaru a způsobila britské flotile závažné ztráty.

Na počátku války byla naše torpéda odpalována působením magnetického pole daného cíle.

Vznícení a řízení směru a hloubky byly nepřesné. V noci z 13. na 14. října 1939 se Prienovi podařilo při světle polární záře proniknout do přístavního zálivu Scapa Flow. Není všeobecně známo, že jeho U-47 nejdříve vypálila čtyři torpéda, z nichž tři kvůli konstrukčním vadám minula cíl. Prien nechal velmi chladnokrevně naložit ještě tři torpéda a ta cíle dosáhla a

explodovala. Britská *Royal Oak* se rozlomila, převrátila se na levý bok a v několika minutách se potopila.

Abychom pochopili symbolický význam, který Príenův čin měl v našich očích, musíme si ve vzpomínkách vyvolat 21. červen 1919:

Po příměří v listopadu 1918 byla německá zámořská flotila zadržena právě v témže zálivu Scapa Flow. Nepovažovala se za poraženou. V bitvě u Skagerraku čelilo 21 jejích lodí 38 britským křižníkům: Ztráty nepřítele činily 115 000 tun, zatímco naše 61 000 tun. Admirál von Reuter, velitel intemovaných lodí, obdržel 20. června 1919 rádiovou zprávu, že německá zámořská flotila musí být Angličanům vydána naprosto nedotčena, jinak že bude znovu rozpoutána válka proti Německu.

Se srozuměním důstojníků a mužstva dal von Reuter rozkaz k potopení našich 21 lodí a obrněných křižníků a našich 10 torpédových flotil. Bylo mi tenkrát 11 let a zničení těch hrdých, krásných lodí na mne nesmírně hluboce zapůsobilo. Věděl jsem, že „S.M.S. Friedrich Veliký“, který v bitvě u Skagerraku bojoval pod vlajkou admirála Scheera, šel ke dnu jako první.

Později jsem pochopil, jak velice to admirála de Labordea muselo bolet, když dne 26. listopadu 1942 dal francouzské flotile obklíčené v přístavu Toulon rozkaz k sebezkáze potopením. Politika evropské spolupráce, hlásaná německou diplomacií, byla tím dnem doslova utopena - dokonce velmi hluboko!

Jak se mohl někdo domnívat, že námořník - ať to byl admirál von Reuter nebo admirál de Laborde -

vydá své lodě? V červenci 1940 se v Mers-el-Kébiru francouzský admirál Gensoul zdráhal vydat své křižníky Angličanům. Tak proč by měl de Laborde dopustit, aby se Němci a Italové zmocnili jeho lodí, kterým v Toulonu nedovolili zdvihnout kotvy? Snad se jednoho dne dozvíme, jakou roli v tom hrála italská zpravodajská služba v dohodě s Canarisovým abwehrem.

Německá zpravodajská služba úplně selhala při operaci *Torch* (Pochodeň), anglo-americkém vylodění v severní Africe. Dönitz to konstatuje ve své

knize *Deset let a dvacet dnů*, když uvádí;

„Německá zpravodajská služba a kontrarozvědka pod velením admirála Canarise v tomto případě naprosto selhala. V průběhu celé války nepředala velitelům ponorek *ani jedinou použitelnou* zprávu o nepříteli.“

Francouzská atlantická a středomořská flotila pod velením maršála Pétaina dostala v rámci operace *Torch* za úkol napadnout invazní flotilu. Francouzští námořníci nepociťovali k Angličanům mnoho sympatií od té doby, co Angličani ostřelovali jejich bezbranné lodě v Mers-el-Kébiru.

Tenkrát ztratili Francouzi křižník *Primauguet*, zatímco novější *Jean Bart* byl těžce zasažen.

Torpédové čluny *Typhon, Tornade, Tramontane, Frondeur, Fougueux, Epervier, Boullonais a Bretois*, jakož i 15 ponorek a 9 dalších válečných lodí bylo potopeno. Ztráty francouzského letectva byly rovněž vysoké. Všechny tyto oběti byly nakonec marné, protože naše diplomacie nechápala naše přátele a jejich postoj k nové a sjednocené Evropě. Konstruktivní a pozitivní postoj k našemu kontinentu by byl učinil tuto válku mezi bratry zbytečnou. Jak už jsem řekl, v roce 1940 neexistovala ve Francii, Belgii nebo a zvláště v Holandsku nenávist vůči Německu. Spíše je tomu tak, že naše vláda zanedbala jednu z nejúčinnějších zbraní: Psychologickou stránku diplomacie.

Admirál Darlan, který se roku 1942 nalézal v Alžíru, nakonec přeběhl k západním spojencům - než byl zavražděn.

Vraťme se k prvnímu období námořní války - k 30. říjnu 1939. Toho dne měl námořní poručík Zahn, velitel ponorky U-56, přímo neuvěřitelnou smůlu. U Orknejských ostrovů napadl bitevní křižník *Nelson.* S neuvěřitelnou odvahou se Zahn protáhl mezi dvanácti torpédoborci tvořícími konvoj, který Nelsona doprovázel. Byl už velmi blízko k cíli, když osádka ponorky uslyšela náraz tří torpéd na bok křižníku. Ani jedno nevybuchlo! A přitom se na palubě nalézal Churchill, který tenkrát byl ministrem námořnictva! Můžeme si představit, jak by na začátku listopadu 1940 vyzněla následující zpráva:

„ *Nelson* potopen do posledního muže. S Churchillem na palubě!“ Churchill znal osud lorda Kitchenera, který se potopil u Orknejských ostrovů 5. června 3916 během své výpravy do Ruska na lodi jménem *Hampshire*.

Jsem přesvědčen, že dějiny Evropy by se byly vyvinuly jinak, kdyby ta tři torpéda vypálená z U-56

explodovala.

Akustická torpéda, která reagovala na zvuk motorů nepřátelských lodí, fungovala podstatně lépe.

Nebyl to německý vynález, jak se říkalo, nýbrž vynález, který naši inženýři jenom vylepšili: Naše byla rychlejší a jejich hlavy měly citlivější čidla. Používali jsme také torpéd, jejichž čidla reagovala na teplo. Ta se velkou rychlostí řítila na nejteplejší bod svého cíle čili na prostor s motory. Tyto nové zbraně byly pro západní spojence velice nebezpečné.

Používali jsme také různé „trpasličí“ ponorky, počínaje typem „žralok“, který byl placatý jako sardinka, až k tomu nejlepšímu zvanému „tuleň“, k jehož obsluze bylo třeba dvou námořníků.

Všechny měly potápěčskou dýchací trubici, takovou, jakou měla obojživelná vozidla, kterými jsme 22.

června 1941 jednoduše překonali řeku Bug. „Tuleni“ měly mimo to systém pro čištění vzduchu jako typy „mlok“ a „kuna“. Tyto miniponorky byly vybaveny dokonalým periskopem a byly schopny dosáhnout mnohem vzdálenějších cílů než torpéda s osádkou. Po obou stranách kýlu měly upevněny dvě torpéda.

Potápěčská trubice zajišťovala ponorkám dostatečný přívod vzduchu pro motor a osádku. Byl to holandský vynález. Německý profesor Walter ji ovšem značně vylepšil a vynalezl k tomu motor fungující na vodík a kyslík. Exploze těch dvou produkovala vodu, která byla dále využívána na palubě.

Dönitz se od roku 1937 snažil prosadit výrobu opravdu revoluční ponorky Walter. Neshledal se s pochopením. Teprve roku 1942 se profesoru

Walterovi ajeho inženýrům Schürerovi, Bräkingovi a Oelfkenovi podařilo zavést systém potápěčských trubic. Potom trvalo ještě dva roky, než bylo zkonstruováno a konečně také zasazeno do boje asi 100 ponorek typu „Walter XXI a XXIII“. Od roku 1944 byly všechny ponorky starších typů vybaveny vylepšenou potápěčskou trubicí. Od té doby se naše ponorky, kterým hrozily těžké ztráty při nepřátelských náletech, už nemusely v kritickým momentech vynořovat.

Ponorky typu „Walter XXI“, které dosahovaly rychlosti 17,5 uzlu, měly mimořádně velký akční rádius. Mohly se vydat bez vynoření a tankování v hloubce až 300 metrů například do Argentiny.1

V únoru 1945 trvali Američani a Angličani v Jaltě na tom, aby Stalin začal velkou ofenzívu proti Východnímu Prusku a Gdaňsku, kde bylo vyrobeno 30 „Walterů XXI“, neboť „jak spojenecké letectvo, tak námořnictvo těžko zdolává tyto nové ponorky, jéž představují závažné nebezpečí pro naše lodní cesty v severním Atlantiku“, vyjádřeno vlastními slovy Winstona Churchilla:

„Kdyby Německo nasadilo nové ponorky už dříve, mohly výsledky ponorkové války, jak řekl už Dönitz, vypadat úplně jinak kvůli jejich velké rychlosti pod vodou.“

Kdyby byl od roku 1942 nasazen dostatečný počet ponorek typu „Walter“, což bylo možné, bylo by silně narušeno zásobování Anglie a Ruska, jakož vyloďování nepřátelských vojsk v severní Africe a na italském a francouzském pobřeží.

BV-143 a BV-246 - letecké bomby poháněné pevnou pohonnou hmotou - byly vyvinuty z raket V-2. Musely být odpalovány z letadel a letěly tři metry nad vodní hladinou horizontální dráhou směrem k cíli. Byly řízeny akustickými čidly nebo senzory na infračervené paprsky umístěnými v hlavě bomby.

Můžeme se zmínit ještě o 5 nebo 6 modelech zvaných SD-1400, které byly schopné prorazit těmi nejsilnějšími pancíři a nazývaly se „Fritz“. V září 1943 byl jedním takovým „Fritzem“ odpáleným z Domieru 217 potopen italský bitevní křižník *Roma* cestou do severní Afriky.

Dálkově řízená bomba HS-293 potopila v roce 1943 četné nepřátelské lodě. HS-294 měla délku 6,5

metru oproti 4 metrům bomby HS-293. Byla používána v následujícím roce stejným způsobem jako HS-293. Tyto první létající bomby byly opatřeny čepovitými křídly, která odhodily při kontaktu s vodní hladinou. V tom okamžiku se z nich stala torpéda řízená čidly umístěnými v hlavě.

HS-295, HS-296 a HS-298 byly rakety z lehkého kovu, dálkově řízené z bombardérů, z nichž byly odpáleny. Měly dostřel 8 km. Byly 2,5 m dlouhé a vážily jen kolem 125 kg. Pomýšlelo se na vylepšení raket vzduch - vzduch pro útoky na nepřátelské eskadry. Předpokládalo se, že by byly velmi účinné, ale válka se chýlila ke konci a nestihli jsme se dopracovat k sériové výrobě.

Ted bude snazší pochopit, jak jsem přišel na nápad použít V-1 jako řízené letadlo. Ze středu houfu vystřelených V-1 letících přes Lamanšský průliv se náhle odpojí dvě bomby s osádkou a vrhnou se střemhlav na dvě velké lodi pod sebou. Piloti jsou katapultováni - na rozdíl od japonských „kamikaze“

pilotů - okamžik předtím než střely dosáhnou cíle. Byl jsem vždy toho názoru, že každý bojovník musí mít naději na přežití. V-1 s osádkou by byly například mohly velkoadmiráiovým ponorkám poskytovat služby jako „pomocní střelci“.

Zkoušeli jsme také zabudovat motor z V-1 do jedné zbraně určené k válčení na moři, která nesla nabubřelý název *Tornádo.* Byl to typ dálkově řízeného obrovského torpéda - jako náš minitank *Goliáš*

- se 600 kg výbušnin na přídi. *Tornádo* mělo letět k cíli těsně nad vodou; jeho rychlost ovšem nikdy nepřekročila 65 km/hod. a při silnějším vlnobití byla jeho stabilita jen průměrná, přestože bylo stabilizováno dvěma plováky jako hydroplán.

Co se zvláštních zbraní týče, vidíme, že o dobré nápady nebyla nouze, ale času zbývalo málo. I zde nám hvězdy zvěstovaly špatné znamení: „Pozdě“.

Nejosudnější Hitlerovou chybou byla jeho víra v časově omezenou lokální válku. Nikdy předtím nedostával žádný státník tak špatné rady v diplomatických záležitostech. Když vnikl do Polska, aby připojil Gdaňsk znovu k německé říši, neuvědomil si, že tím rozpoutal druhou světovou válku.

V prvních šesti měsících roku 1942 potopily naše ponorky přes tři miliony tun z celkového počtu 4 147 406 tun zbraní a zásob vyrobených nepřátelskými spojenci za stejné časové období - tedy více než polovinu. Jen v listopadu 1942 potopily dalších 729 000 tun. Počet potopených lodí přesahoval počet nově vyrobených lodí a lodí nacházejících se ve výrobě.

Navzdory tomu, že spojenecká letecká i námořní ochrana stále rostla a sílila, ztratily konvoje západních spojenců v Atlantiku přičiněním našich ponorek v prvních třech týdnech března roku 1943

ještě 627 000 tun. Liddell Hart píše:

„Ofenzíva německých ponorek byla konečně zastavena. Je však jisté, že Anglie se v březnu 1943

minula jen o vlásek s úplnou porážkou.“ Všechna výše uvedená čísla pocházejí ze štábních archivů britského a amerického námořnictva.

Je samozřejmě snadné dodatečně poukazovat na to, jak Německo mohlo vyhrát válku. Nejjistější možnost, jak ji neprohrát, by bylo ji dne 1. září 1939 vůbec nezačít.

Ať byly Hitlerovy chyby a odpovědnost jakkoliv závažné, je absurdní psát, že „od roku 1930

zamýšlel a připravoval světovou válku“ a že byl jejím „strůjcem a podněcovatelem“.

Podle mého názoru příčiny vypuknutí druhé světové války byly následující:

První světová válka nebyla nikdy ukončena spravedlivou, pro všechny zúčastněné strany přijatelnou mírovou smlouvou. Válka byla jenom

přerušena a odložena až do dalšího vzplanutí - Versailleská smlouva vytvořila v Evropě více problémů, než jich existovalo před první světovou válkou.

Podobně jako generál Bonaparte našel v roce 1799 státní kasu francouzské republiky prázdnou, tak i v roce 1933 poklesly zlaté a devizové rezervy říšské banky na nulu. Hitler nařídil jediné možné řešení: Vynalézat, více pracovat a více produkovat pro domácí spotřebu, ale především pro export. Tak došlo hlavně vletech 1935-1936 k tomu, že na trh přicházely nové výrobky, které vstoupily do mezinárodního slovníku pod názvem „ersatz“ (náhražka). Naši chemikové se vyznamenávali ve všech průmyslových odvětvích svého oboru. Vyráběly se dokonce i umělé potraviny - k nemalému obveselení zahraničního tisku.

Díky „ersatzu“ jsme vyráběli nové průmyslové zboží, stavěli dělnické byty, silnice, vyrobili automobil Volkswagen, nové látky ze syntetických vláken atd. „ersatz“ se během války stal součástí naší obrany, která pomáhala vlasti v boji a umožnila jí tak dlouho v boji vytrvat.

V Německu se z černého uhlí vyráběly nejen pohonné hmoty, nýbrž i potraviny, jako máslo, cukr a med. Buna byl výborný kaučuk. Počet továren na zpracování buničiny značně vzrostl. Bylo vynalezeno plexisklo; bronz a mosaz byly nahrazeny umělými hmotami; umělé hedvábí a jiné syntetické tkaniny se vyráběly o závod. Nechtěl bych tvrdit, že paštika vyrobená z odpadu závodu „a výrobu buničiny se dá srovnávat s „mainzskou šunkou“ nebo s paštikou z husích jater. My jsme ale byli rádi, že máme čím ukonejšit hlad.

Druhá - a doufám, že poslední - světová válka bylo čiré šílenství, neboť nešetřila ani vojáky, ani civilisty. Chtěl bych opakovat, že jsem stále ještě hluboce přesvědčen o tom, že se této válce mohlo a mělo zabránit. Vynálezy, které vznikly za války, se naštěstí dají použít i pro mírové účely a slouží lidem k užitku. Byly to vynálezy vyrobené z nouze a pudu sebezáchovy starým evropským národem, který opět a zase jednou hleděl své zkáze v tvář.

Dnes se Evropa rozpadla do tří nebo čtyř částí. Země mimo sovětský blok se v prosinci 1973

nalézaly ve velmi vážné energetické krizi pro nedostatek nafty. Benzin, zemní plyn a topný olej se staly úzkoprofilovým zbožím v důsledku restriktivních opatření, která arabské země po válce uplatňovaly vůči Izraeli. Neexistuje téměř žádné průmyslové odvětví, které by nepoužívalo naftu jako zdroj energie nebo ještě častěji jako surovinu. Krize měla patřičné přímé následky v závodech pro průmyslové zpracování barviv, umělých hmot, pracích prostředků, nátěrů, syntetických vláken, gumy, hnojiv atd. Zavládl nepokoj, téměř panika. Důležitá průmyslová odvětví byla úplně rozložena, jak v západním Německu, tak i ve Francii, Holandsku, Švédsku, Itálii, Belgii. Ve Velké Británii pracovaly mnohé závody jen tři dny v týdnu.

Bohužel je třeba přiznat, že spolupráce evropského „společného trhu“ v tomto případě selhala, neboť západní velmoci neprojevily nezbytnou solidaritu.

Najednou se začala prosazovat nutnost hledat nové zdroje energie a nové technologie. To se mi jeví jako výborný nápad - my Evropané jej ostatně praktikujeme už po celá století.

Nejlepším zdrojem energie nejsou ovšem jenom suroviny, nýbrž vůle čestně smýšlejícího člověka, který z celého srdce věnuje své ideje a pracovní sílu službám společnosti.

1) Srovnej se zprávou *U-977* od Heinze Schaeffera, Wiesbaden 1974. (Pozn.red.) **KAPITOLA PÁTÁ**

Ze Sicílie do Remagenu

Strašidelné báchorky na andaluské pláži - Canaris vylučuje možnost anglo-amerického vylodění na Sardinii a v Řecku - *Husky* užívá mafie - Torpéda s osádkou u Anzia - Proč nesmím pochybovat o neprůchodnosti Atlantického valu - Řada neuvěřitelných náhod napomůže zdaru operace *Overlord* - Muž, který málem vyhodil do povětří Gibraltarskou skálu, zničí most v Nimwegenu - Nezdar operace Market Garden - Basilejský most musí být vyhozen do povětří, jestli... - Operace *Forelle* na Dunaji - Blokáda Budapešti je prolomena - Poručík Schreiber a jeho potápěči u mostu v Remagenu - Proč se muselo

pokračovat ve válce jak na západě, tak na východě - Bitvy a pozorování polního maršála Montgomeryho -

Hitler říká:“Předevčírem jsem vydal rozkazy, které se musely zdát úplně nesmyslné!“ - Od lorda Byrona k Winstonu Churchillovi.

Když už se naši dobrovolníci nemohli vyznamenat jako osádky v akcích s V-1, pak se jim to tedy dařilo na moři a řekách. Operace, na nichž se podíleli, se odehrávaly za dramaticky nepříznivých podmínek. Nejdůležitější z nich se uskutečnila ve středoitalském přístavu Anzio asi 50 km na jih od Říma.

Abychom správně rozuměli tomu, co se v Anziu odehrálo začátkem roku 1943, musíme si vrátit ve vzpomínkách k listopadu 1942 - až k okamžiku, kdy invazní vojska operace *Torch* narazila na nečekaný odpor francouzských ozbrojených sil pod velením generála Noguese a admirála Darlana.

Američani měli ovsem to štěstí, že v Alžíru seděl jeden z jejich prostředníků v podobě konzula generála Murphyho, jemuž se podařilo námi propuštěného generála (později polního maršála) Juina

„otočit“. Admirál Darlan se nechal rovněž Murphym přesvědčit a byl zavražděn Bonnierem de la Chapellem, mladým Francouzským fanatikem. Vrah dostal od faráře rozhřešení a pistoli (24. prosince 1942). Podle rozsudku válečného soudu byl zastřelen - k velké úlevě Churchilla a de Gaulla.

Podle informací německé kontrarozvědky měla anglo-americká flotila zamířit „na Korsiku nebo k jižní Francii“ (viz *Afrikakorps* od Paula Carella). Vojska mocností Osy bojovala v Africe na dvou frontách a kladla odpor po dobu dalších šesti měsíců. Na Rommelovo místo nastoupil generál von Arnim. Dne 13. května 1943 obě poslední bojující jednotky mocností Osy kapitulovaly: Divize *Mladí fašisté* a 164. lehká pěší divize afrického sboru. Ani jedna z divizí neměla žádnou munici a potraviny.

Vzdaly se 8. britské armádě v jižním Tunisku.

Tunisko a jeho velký přístav Bizerta od té doby sloužily západním spojencům jako ideální odrazový můstek k „slabým místům“ evropské holínky - Itálie.

Hitler si byl nebezpečí hrozícího ze Sicílie vědom. Nabídl Mussolinimu pět divizí. Liddell Hart cituje svědectví generála Westphala, někdejšího náčelníka generálního štábu polního maršála Kesselringa, který vypověděl, že „duce ho ujišťoval, že potřebuje pouze tři divize“. Dvě divize měly být sestaveny z mladých mobilizovaných italských nováčků, kteří by bránili předmostí v Tunisu.

Hledaly se výmluvy. Koncem června byly sestaveny dvě německé divize, mezi nimi tanková divize *Hermann Göring* pod velením italského generála Guzzoliho, a dislokovány na Sicílii. Když se však 20. července 1943 na Sicílii vysadily 7. americká armáda (Patton) a 8. britská armáda (Montgomery), byl ostrov jen nevalně bráněn asi deseti italskými (z nichž šest existovalo jen teoreticky) a třemi německými divizemi.

Abwehr zase jednou nesprávně informoval OKW a generála polního maršála Keitela, když udával, že vylodění v Evropě se nebude konat ani na Korsice, ani ve Francii, nýbrž na Sardinii nebo v Řecku.

Canarisovi agenti ve Španělsku obdrželi „důkazy“ pro tyto zprávy v rámci operace pečlivě připravované britskou tajnou službou od roku 1943.

Nedaleko jedné andaluské pláže vyhodila anglická ponorka přes palubu mrtvého, který pocházel přímo z londýnské márnice. Mrtvolu vybavili falešnými dokumenty, podle nichž byl identifikován jako anglický důstojník. Příznivé mořské proudy vynesly mrtvolu na španělskou pláž; tím bylo zajištěno, aby se o tom dozvěděla německá tajná služba. V aktovce „utopence“ byl nalezen průklep zprávy poslané generálem Sirem Archibaldem Nyem, jedním ze zástupců náčelníka generálního štábu britského impéria, generálu Alexanderovi, s jednoznačnými narážkami na brzké vylodění v Řecku.

Tato strašidelná příhoda neměla takový význam, jaký se jí někteří z režisérů jednoho televizního vysílání před několika lety pokoušeli připsat. Nicméně Canarisův abwehr jí uvěřil. Byly skutečně poslány posily do Řecka a na

Sardinii, avšak to, co Montgomery velkoryse komentuje ve svých *Pamětech* jako „sicilské polní tažení“, ve skutečnosti trvalo jen od 10. července do 17. srpna 1943.

Některé italské jednotky se statečně bránily; jiné, špatně vyzbrojené a pod špatným velením, se rychle vzdaly.

Rovněž tak nehráli mafiánští vůdci přivezení na Sicílii ze zámoří v amerických nákladních autech *takovou* roli, jakou jim připisují mnozí historikové. Je celkem jisté, že „Šťastný Luciano“, šéf newyorského podsvětí, který si v te době odpykával třicetiletý trest, byl vytažen z vězení jistými členy americké tajné služby a že sicilskou mafii nechal pracovat pro „dobré spojenecké cíle“. V únoru 1946

byl Luciano propuštěn na svobodu „za své zásluhy při provádění mimořádných služeb“.

Sicílie poskytovala svým okupantům strategické a taktické výhody, kterých však nebyli s to využít.

Tři výsadkové operace za podpory těžkého dělostřelectva křižníků a veliké převahy letectva nezabránily polnímu maršálovi Kesselringovi zachránit přes 60 000 Italů a 40 000 Němců z této pasti.

Montgomery, jenž měl k dispozici nesmírné množství bojových prostředků, by byl mohl zatáhnout

„síť“ dříve, kdyby přeložil těžiště útoku do Messiny. Nechal vylodit ve Scalettě jednu brigádu teprve 15. srpna. To už bylo na odříznutí mořské úžiny příliš pozdě.

Operace *Husky* - čili obsazení Sicílie - by mohla mít pro wehrmacht katastrofální následky.

Generálplukovník Jodl se mi později svěřil, že Hitler byl zprvu názoru, že ostrov by se ducemu velmi těžko bránil. Ostrov nebyl ani fašistický ani antifašistický: byl především sicilský. V minulém století byl ostrov obětí revolucí a kontrarevolucí. Vězení a káznice otevřely své brány a zločinci

byli puštěni na svobodu a zanedlouho oslavováni jako hrdinové. V červenci a srpnu 1943 se po celém ostrově rozšířilo lidové heslo: „Sicilia ai Siciliani“ (Sicílie Sicilanům).

Když se Hitler 19. července 1943 setkal s Mussolinim ve Feltře, vycítil jeho nejistotu. Během rozhovoru přinesl Mussoliniho adjutant písemný vzkaz, načež Mussolini řekl se zoufalstvím v hlase:

„Právě v tomto okamžiku nepřítel bombarduje dělnickou čtvrť Říma!“

Nálety liberátorů zanechaly za sebou 1430 mrtvých a přes 6000 zraněných. Okruhu lidí kolem Mussoliniho už nezáleželo na obraně Sicílie; toho se obával. Generál Ambrosio postavil Mussoliniho mezi čtyřma očima před ultimatum:

„Duce, jste přítelem führera. Musíte mu vysvětlit, že se musíme starat o naše vlastní záležitosti.

Itálie musí do dvou týdnů uzavřít mír!“

Mussolini nenechal Ambrosia zatknout, a když se na letišti v Trevisu loučil s Hitlerem, opětovně ho ujistil:

„Vůdce, máme stejný cíl a společně zvítězíme!“

Jsem si jist, že to bylo jeho pevné přesvědčení, jež s ním sdílejí někteří z jeho věrných přívrženců.

Ale nebylo jich mnoho.

3. a 8. září roku 1943 zaujaly 8. armáda generála Montgomeryho a 5. americká armáda generála Clarka postavení v Itálii - v Reggiu a v Salernu. O zdaru se však nedalo mluvit. Montgomery a Liddell Hart doznávají, že obě armády „utrpěly těžké ztráty“, že bojovaly o každou píd a že od listopadu jim hrozila zásobovací katastrofa. Později nedokázaly prolomit linii zvanou „Hitler“ (nebo také Gustav) u Monte Cassina, kde Američani zcela bezdůvodně zničili slavné opatství.

Tento benediktinský klášter, založený sv. Benediktem v roce 529, schraňoval velké umělecké poklady, cennou knihovnu a obrazovou galerii. Naštěstí několik měsíců před bombardováním spojeneckými leteckými svazy dopravily německé jednotky tyto drahocennosti do bezpečí. Generál hrabě von Senger a Etterlin píše ve své knize *Válka v Evropě* (Kolín nad Rýnem, 1963), že polní maršál Kesselring rozkázal ušetřit ty velké umělecké poklady „i za cenu taktických nevýhod“.

Teprve 22. ledna 1944 přistoupili Američani k operaci *Shingle* (Šindel). Generál John P. Lukas se vylodil se svým VI. sborem v Anziu. Jelikož Anzio leží severně od „Gustavovy linie“, operace *Shingle* měla Anglosasům umožnit napadnout německé armády z týlu a proniknout k Římu. Generál Clark se už viděl, jak v listopadu vtáhne do „věčného města“. Mýlil se však: Řím padl teprve 4. června 1944.

Florencii obsadil koncem srpna a Bolognu teprve v březnu 1945.

V Anziu použili naši dobrovolníci z válečného námořnictva a z Friedenthalu „živá torpéda“ typu

„černoch“ proti nepřátelským lodím.

Časně ráno bylo severně od předmostí spuštěno na vodu asi dvacet torpéd s osádkou. Mužové pod kopulemi z plexiskla vyrazili k určeným cílům. Za ranního rozbřesku zatáhli za uvolňovací páku spodního torpéda, otočili svá horní torpéda a vrátili se na sever. Zaznělo dvacet detonací.

Výsledek: Jeden křižník byl těžce zasažen, jeden torpédový člun potopen a přes 30 000 tun dopravního lodního prostoru potopeno nebo poškozeno. Sedm torpéd se ihned vrátilo na základnu severně od Anzia, šest mužů se proplazilo předmostím a vrátilo se příštího dne k našim liniím; sedm z původních dvaceti mužů zůstalo pohřešováno.

Prvek překvapení později už nehrál roli, protože nepřítel dával pozor, A „černoši“ a „kuny“

nasazené ve Středozemním moři byly rozeznatelné především podle svých skleněných kopulí. Takže jsme za příznivých mořských proudů posadili na

vodu prázdné skleněné kopule a sice tak, aby byly objeveny z jedné strany zamýšleného cíle. Zatímco nepřítel střílel všemi kalibry do domnělých torpéd, pravá torpéda zaútočila z opačné strany.

Velkoadmirál Dönitz se chtěl seznámit s těmi třinácti, co zůstali naživu; udělil jim osobně zasloužená vyznamenání. Žádal, abych se spolu se čtyřmi účastníky z Friedenthalu této akce zúčastnil i já. Tak se mi dostalo příležitosti důkladně si promluvit s mužem, který pro nás byl posledním nejvyšším velitelem německé říše.

Když jsme krátce poté prohlíželi letecké záběry jihoanglických přístavů, bylo nám jasné, že invaze se dá očekávat brzy. Srovnali jsme je se záběry pořízenými několik týdnů předtím a objevili jsme něco velice zajímavého: Dlouhé řady pravoúhelníků, které vypadaly jako doky. Brzy jsme poskládali dohromady všechny kousky mozaiky a zjistili jsme, že se jedná o přístavní zařízení. Tyto uměle zhotovené přístavy umožňovaly vylodění mnoha vojáků podél dlouhé fronty. Pobřeží Normandie se mi zdálo obzvláště vhodné pro takovou vyloďovací operaci. Admirál Heye mi sdělil závěry námořních odborníků: Byl to seznam předpokládaných míst vylodění, klasifikovaných podle pravděpodobnosti od jedné do deseti. Vylodění se odehrálo na prvních třech místech uvedených na tomto seznamu.

Ve Friedenthalu jsem se se svým malým štábem pustil do práce a připravili jsme plán, který jsme vojenským úředním postupem předložili vrchnímu velitelství West. Jeho šéfem byl polní maršál von Rundstedt. Plán navrhoval vytvoření jednotek zvláštního určení, do nichž by byli začleněni dobrovolníci z mých jagdverbandů. Po výcviku měli ve stavu permanentní bojové pohotovosti očekávat vyloděná nepřátelská vojska na deseti různých úsecích pobřeží z atlantské strany Lamanšského průlivu. Jejich posláním mělo být vypátrání hlavních stanů nepřítele a vyřízení jejich důstojníků a zpravodajských ústředen.

Odpověd na náš plán se z vyšších míst vrátila pomalou úřední cestou. Vrchní velitelství West vzalo plán na vědomí, stálo v přiloženém psaní, a považuje ho za správný a proveditelný. A dále, abych tedy alespoň zčásti citoval závěr tohoto psaní:

„Nelze předpokládat, že by potřebné přípravy k provedení Vašeho plánu bylo možné udržet v tajnosti.

Jakékoli přípravy tohoto druhu by mohly narušit víru německých vojsk rozmístěných v jednotlivých pobřežních pásmech v absolutní neprůchodnost Atlantického valu. Z těchto důvodů musí být celý plán zamítnut.“

Podpis: Nečitelný

Liddell Hart a generál Emil Wanty ve své knize *Válečné uměni* (svazek III) a další dosvědčují, že Hitler se domníval, že k vylodění dojde na Cotentinu. Proto také polním maršálům von Rundstedtovi a Rommelovi nařídil „obzvláště střežit Normandii“.

Generál polní maršál Rommel ovšem nemohl 6. června 1944 kontrolovat vylodění spojenců v Normandii, protože den předtím odjel z Roche-Guyonu, aby strávil den s rodinou v Německu, a do hlavního stanu se vrátil teprve příštího dne odpoledne.

Avšak 1. června Helmut Mayer, šéf zpravodajské služby 15. armády, která prostřednictvím rádiového spojení kontrolovala pobřeží od Rotterdamu až na východ od Caen, zachytil a dešifroval

„Verlainovu báseň“. Zpráva byla vysílána dvakrát a měla informovat skupiny francouzského odboje o nastávající invazi.

Les sanglots long Protáhlý, škytavý

Des Violons zvuk houslí

De rautorruie podzimních

Bércem mon coeur konej ší a jímá srdce mé

D'une langueur svou monotónní

Monotone slabostí

Mayer to okamžitě hlásí veliteli 15. armády, generálu Hansovi von Salmuthovi, který zprávu předává polnímu maršálovi von Rundstedtovi. Nicméně jediný člověk, který o tom zpraven nebyl, byl hlavní účastník: Generál von Dollmann, velitel 7. armády, který kontroloval pobřeží níže od Caen.

Navíc onoho 6. června nebyl na svém místě ani jeden z velitelů sborů - všichni byli odvoláni do Caen na „jednání o situaci“.

Na místě zůstal jen generál Max Pemsel, náčelník Dollmannova generálního štábu. V noci 6. června ve 2.15 telefonicky hlásí von Rundstedtovu generálnímu štábu, že se vylodil nepřátelský výsadek.

Polní maršál mu volá za půl hodiny zpátky, aby mu pověděl, že se nejedná o operaci „většího rozsahu“. Správně: Von Rundstedt přece předpověděl, že skutečné vylodění se bude konat mezi přístavy Le Havre a Calais. A tak Pemsel zase usnul.

Hitler sám byl o situaci zpraven „teprve pozdě dopoledne“. Generál Jodl, velitel OKW, souhlasil s von Rundstedtem v tom, že nepřítel v Normandii provádí pouze zastírací manévr. Ani Hitler, ani Jodl nebrali na vědomí, že Rommel v té době není přítomen a že před několika dny dal stíhací letce určené k obraně západního pobřeží rozkaz stáhnout se do vnitrozemí. A tak se stalo, že ráno 6. června čelily stovkám nepřátelských letadel *dvě* stíhačky; jednu pilotoval plukovník Josef Priller a druhou feldwebel Wodarzyk.

7. armáda měla k dispozici jen jednu jedinou tankovou divizi, a sice 21., která byla rozmístěna v Caen. Ta bez jakýchkoliv rozkazů vyrazila do protiútoku ve směru na Courseulles-sur-Mer, napříč britskou linií, kde způsobila zmatek. Jelikož nedostala žádné posily, musela se vrátit.

1. tanková divize *Leibstandarty Adolf Hitler* pod velením Seppa Dietricha, 12. tanková divize *SS-Hitlerjugend*, která se nalézala v Lisieux, 17. divize *SS tankových grandtníků*, která byla dislokována v Saumuru a Niortu, a *cvičná tanková* divize v Le Mans a Orleansu byly uvědomeny pozdě nebo vůbec.

Velkým a osudným omylem Rundstedtova generálního Štábu bylo také to, že na území Paříže držel dvě silné tankové divize; 2. divizi generála Lüttwitze a 116. divizi generála Schwerina. 6. června se obe nalézaly v Amiens a východně od Rouenu; 116. tanková divize byla ještě v polovině července v Dieppe! Generálplukovník Guderian si ve své knize klade otázku, „jestli zpoždění a velká roztroušenost záložních vojsk neměla politické pozadí“. V souvislosti s tím cituje jeden článek od generála von Geyra uveřejněný v irském časopise *An Cosantoir* v roce 1950. Von Geyr tvrdí, že generál polní maršál Rommel zdržoval své divize schválně v „očekávání atentátu na Hitlera dne 20.

července“. Nečinné nezůstaly však jen tankové jednotky, které by nepřítele mohly vrhnout zpátky do moře; dva týdny po vylodění, když v Normandii zuřila zlá bitva, stálo sedm pěších divizí s nabitými zbraněmi severně od Seiny a čekalo na nějakého nepřítele.1

Mnozí historikové jsou názoru, že operaci *Overlord* nebylo možné odrazit. Můj názor to není. První V-1 dopadla na Anglii teprve 12. června 1944, to bylo pozdě. Ve svém hodnocení spojenecké invaze hovoří Generál Wanty „o přímé a nepravděpodobné souhře celé řady šťastných náhod“. Liddell Hart se domnívá, že Montgomery ve svých *Pamětech* zacházel se skutečností vpravdě velkoryse. „V

každém případě,“ píše Sir Basil, „byla na počátku vyloďovací operace velmi tenká hranice mezi úspěchem a neúspěchem.“

Bylo by bývalo stačilo, kdyby němečtí velitelé byli na svých místech a kdyby skutečně chtěli vyhrát. Nebylo tomu tak. Vysvětlím proč.

Musím ještě jednou předběhnout a shrnout všechny nejdůležitější operace, které příslušníci Friedenthalu podnikli na vodě nebo ve vodě. S admirálem Heyem bylo dohodnuto, že válečné námořnictvo převezme veškeré operace na moři, zatímco já se svými odborníky budu působit ve vnitrozemí na řekách a jezerech.

Právě jsem pořádal výcvik našich bojových plavců - jednak ve vídeňských lázních Diana, uzavřených pro veřejnost, jednak v důstojnické škole zbraní SS v Bad Tölzu v jižním Tyrolsku a v Benátkách, kde jsme byli ubytováni v

prázdném klášteře na jednom ostrově v laguně. Byl to velmi obtížný výcvik. Zkoušeli jsme různé techniky, především takové, s jejichž pomocí mohl 19. září 1944

kníže Valeno Borghese vyhodit do povětří tři tankery v gibraltarském kotvišti. Byl to hrdinský čin italských torpédových osádek! Bojoví plavci ve vodotěsných potápěčských kombinézách, se vzduchovými přístroji a ploutvemi nejenže použili výše uvedené přístroje, nýbrž speciálními přísavkami připevnili časované bomby na stabilizační lišty nepřátelských lodí.

Šéfem mých bojových potápěčů byl v roce 1943 kapitán Wimmel, který do Friedenthalu přestoupil z *Brandenburgu.* Byl to důstojník mimořádně statečný a chladnokrevný. V letech 1940-1941 velel zvláštnímu komandu, které operovalo v gibraltarské oblasti. Potopil četné britské lodi a s pomocí španělských dělníků se mu podařilo propašovat silnou Časovanou bombu do tunelu Gibraltarské skály, kde se nalézal muniční sklad. Bombu schovali do plechového pouzdra, které vypadalo přesně jako anglický granát. Výbuch této bomby by byl vyvolal explozi tisíců velkých granátů - a dokonce by poškodil samotný útes! Wimmel se nikdy přesně nedozvěděl, proč bomba nevybuchla. Jedno je jisté: Jeden z mužů, kteří pomáhali s přepravou bomby, promluvil. Byl k tomu donucen nebo byl zaplacen?

Pravděpodobně šlo o to, čí nejvyšší zájmy zvítězí.

Pokus se konal 5. prosince 1940 a nemohl být pochopitelně opakován. Časově zapadal do doby kolem 7. až 8. prosince 1940, kdy Janus-Canaris podnikl cestu do Madridu. Dlouze tam rozmlouval s generálem Frankem (7. prosince). Ale nepodařilo se mu Franka přemluvit, aby se zúčastnil války na straně Německa. Dodejme, že si Hitler nemohl vybrat horšího vyslance.

Polní maršál Montgomery také plánoval největší vzdušnou výsadkovou operaci celé války zvanou Market Garden. Dne 17. září překročily britské armádní sbory kanál Maas-Schelde ve směru na Kleve, Nimwegen a Arnhem. Zároveň dopravilo 9000 letadel a 600 nákladních kluzáků 35 000 mužů, 200

vozidel, 568 kanónů a 2500 tun výzbroje do Soňu, Vegelu, Kleve, Nimwegenu a Arnhemu.

Překvapení se podařilo a početní převaha nepřítele byla obrovská. Montgomery nicméně přiznává, že byla podceněna bojová síla II. tankového sboru SS obergruppenführera Wilhelma Bittricha, který přitáhl z Normandie. Tento sbor kladl svému protivníkovi nejtvrdší odpor. Výsadkové jednotky polního maršála Montgomeryho, které bojovaly u Arnhemu severně od Nimwegenu, potřebovaly brzy pomoc britských jednotek, které měly překročit Waal - jedno z ramen v ústí Rýna - přes veliký most u Nimwegenu. Veškeré německé nálety na tento most byly neúspěšné - jeho protiletadlová obrana byla příliš silná. Most ale musel být za každou cenu vyhozen do povětří. Na rozkaz z führerova hlavního stanu jsem pověřil kapitána Wimmela řešením tohoto obtížného úkolu, což mu vyneslo Rytířský kříž.

Tato jedinečná operace se nám podařila následujícím způsobem:

Při riskantních nočních průzkumech, které Wimmel provedl sám tak, že k potřebným místům doplaval, zjistil, že nepřítel si vybudoval předmostí ve vzdálenosti asi 7 km na obou stranách mostu.

Příští noc vyrazil do akce se skupinou dvanácti bojových potápěčů a čtyřmi minovými torpédy, udržovanými na vodě bójkami. Výbušná torpéda připevnili na obou Wimmelem označených mostních pilotech, nastavili časový spínač a otevřeli ventily bójek.

Poté měla skupina pouhých 10 minut a 10 vteřin, aby odplavala po proudu. Most vyletěl do povětří, právě když přes něj přejížděl asi 10 nepřátelských tanků a nákladních automobilů. Hned nato byly oba břehy řeky jasně osvětleny; reflektory prohledávaly hladinu. Nakonec byli naši lidé odhaleni a tři byli zraněni palbou ze samopalů. Kamarádi se udrželi nad vodou. Všichni se vrátili k naší linii -

samozřejmě s potížemi a úplně vyčerpáni.

Operace *Market Garden*, jejímž smyslem a účelem bylo ovládnout Porúří, skončila naprostým nezdarem. Po čtyřech dnech a nocích nejtvrdších bojů

jsme zajali kolem 10 000 mužů.

K tomu bych chtěl ještě poznamenat, že německá sanitní služba tankového sboru SS evakuovala civilní obyvatelstvo Arnhemu pod těžkou dělostřeleckou palbou. Došlo také ke krátkému klidu zbraní, aby bylo možno vypravit transporty se zraněnými spojeneckými a německými vojáky. Vrchní lékař 99. divize Egon Skalba a štábní lékař Warrack z 1. britské výsadkové divize a její zdravotníci ošetřovali vojáky přímo na místě nebo vynášeli mnohé vojáky vyřazené z boje mimo nebezpečí. Tato humanitární činnost byla prováděna za německými liniemi.

Bez zdrcující převahy dělostřelectva, pěchoty a především spojeneckého letectva, by byla operace *Market Garden* přišla Montgomeryho ještě mnohem dráž. Ve svých Pamětech mluví o „arnhemském eposu“ a činí následující závěry: „V budoucnosti bude každému vojákovi velikou ctí říci: Bojoval jsem u Arnhemu.“

Anglosasové stáli před Nimwegenem až do 8. února 1945 (téměř pět měsíců). Navzdory všem vojenským technickým prostředkům se jim nezdařily ani dvě další „speciál operations“ pod krycími jmény *Veritable* a *Grenade. Cílem Grenade* bylo obsazení zdymadel na řece Roer, ale byl to opožděný nápad. My jsme totiž mezitím vyhodili do povětří propusti a celá oblast stála dva týdny pod vodou.

Chtěl bych ještě připomenout, že v září 1944 se v OKW nějaký čas obávali, že západní spojenci budou kvůli silně opevněné frontové linii nuceni narušit Švýcarskou neutralitu a proniknout do Německa násilím přes Basilej. Proto jsem na rozkaz OKW učinil jisté přípravy k vyhození mostu na řece Rýn v tomto městě, který americká a anglická vojska musela překročit, kdyby vstoupila na půdu Švýcarské republiky. Byl by to čistě obranný nástroj, který by umožnil, aby OKW připravil obranu této hranice, neboť v tomto prostoru vůbec žádná vojska nebyla rozmístěna. Bylo také všeobecně známo, že „švýcarská neutralita“ spočívala v co nejúčinnějším napomáhání všem Německu

nepřátelským zpravodajským službám. Allen W. Dulles, šéf „Office of Strategie Service“ (OSS - Úřad strategických služeb), se ve Švýcarsku cítil jako doma.

Při pohledu na organizační schéma všech jednotek Friedenthalu pod mým velením, narazíme na zvláštní komando *Dunaj*, podřízené již zmíněnému kapitánovi Wimmelovi a poručíkovi Schreiberovi.

Od konce léta 1944 vedli naši kamarádi ostrý říční partyzánský boj na Dunaji, jehož celková délka je 2800 km, přičemž už na území Vídně je řeka široká 400 m, v Budapešti 950 metrů a u Železných vrat v Rumunsku 1500 metrů. Dunaj měl mnoho říčních ramen, kde se naše bojové čluny mohly ukrývat.

Veškeré mé dunajské operace nesly krycí název *Forelle* (Pstruh). Musím se přiznat, že jsem byl hrdý na to, že mohu bránit tenhle starý říční proud, u něhož jsem strávil tolik šťastných dní svého dětství.

Rudá armáda stála v té době v Rumunsku a často jsme útočili na její konvoje. Naši bojoví potápěči se překonávali v nasazování našich „trhačů“ a plovoucích min. Naše malá „flotila“ - přizpůsobené soukromé jachty, patřičně obrněné a osazené 20mm kanóny, kulomety a vybavené silnými motory -

potopila nejednu cennou nepřátelskou loď. Během různých operací jsme stalinistům potopili na 13 000

brutto registrovaných tun.

Všechny veletoky mají svůj vlastní život, ale Dunaj představuje svět sám pro sebe. Staří zkušení podunajští loďaři, kteří se dobrovolně přihlásili do našich služeb, znali řeku jako své boty. Pres den ukrývali své čluny v jednom z tichých říčních ramen nebo v zálivu nějakého ostrůvku a s příchodem soumraku vyráželi na akce.

Když jsem se začátkem prosince 1944 chystal odletět na Hitlerův rozkaz na západní frontu, dozvěděl jsem se, že obránci města Budapešti zoufale bojuji aby zabránili totálnímu obklíčení vojsky generála Malinovského - Budapešť však byla přesto obsazena, poté co bylo dobyto město

Székesfehérvár. Zásobování vzdušnou cestou bylo vyloučeno, a tak jsem byl OKW pověřen dopravou léků a munice do Budapešti po Dunaji.

Zároveň jsem se dozvěděl, že velitelem obrany Budapešti je Jochen Rumohr, někdejší kapitán mého oddílu, nyní v hodnosti generála.

Vydal jsem rozkaz použít ty nejrychlejší a nejprostornější z našich dunajských lodí, za nimiž následovala ještě jedna vlečná loď. Rozdělovací přepážky v lodích byly odstraněny a skladovací prostory byly naloženy 500 tunami potravin, léků, munice a kanystrů s benzinem. Operace byla provedena na Silvestra roku 1944; já sám jsem ji mohl sledovat jen prostřednictvím rádiových hlášení.

Obě lodi musely prolomit dvě sovětské fronty. První frontou se jim podařilo proplout téměř nerušené a časně ráno proplouvaly mezi oběma liniemi asi 17 km od Budapešti. Byla mlha - vydali se jedním z vedlejších ramen řeky. Najednou vidí kormidelník trosky vyhozeného mostu vyčnívající z vody. Jeho pokus vyhnout se překážce se mine s úspěchem - obě lodi narazí na mělčinu. Naštěstí se dvěma mužům podaří dorazit do Budapešti a uvědomit obležené. Během následujících čtyř nocí je většina munice, benzinu a léků přepravena na malých loďkách do zcela uzavřeného města.

Uvízlé lodi poutaly pozornost nepřátelských hlídek od prvního dne. S takovým rizikem jsme počítali. Mezi obleženými byl jeden ruský dobrovolník, spolehlivý antistalinista. Vysvětlil veliteli hlídky, že loď má „nanejvýš tajný úkol“. Ukázal mu falšované ruské dokumenty a rozdal ruskou vodku a cigarety. Hlídka posléze odešla.

Loď však už nebyla plavbyschopná. Na návrat v malých člunech proti proudu nebylo ani

pomyšlení. A tak se vojáci operace *Forelle* vydali za svými kamarády a sdíleli s nimi jejich tragický osud.

Můj přítel Rumohr byl zraněn a raději se zastřelil, aby se vyhnul sovětskému zajetí. Z deseti tisíc obklíčených, ještě bojeschopných vojáků jen 170 dosáhlo našich linií. Erich Kern vypráví ve své knize o poslední akci v rámci operace *Forelle*. Pravděpodobně se potkal s jedním z účastníků, který se vrátil z ruského zajetí.

V polovině března 1945 jsem byl předvolán do vůdcova hlavního stanu, kde mi generálplukovník Jodl přikázal vyhodit do povětří ludendorffský most v Remagenu na Rýně. Všichni historikové druhé světové války se o tomto mostě v Remagenu zmiňují. Obložili jsme jej výbušninami a 7. března měl být hned po přejezdu našeho ustupujícího dělostřelectva vyhozen do povětří. Jeden doutnák však nefungoval a most byl jen lehce poškozen. Měl jsem o tom byt neprodleně informován, jenže říšský maršál Göring ujišťoval, že jeho letectvo záležitost převezme. Při velmi silné protiletadlové obraně nepřítele však byly naše stuky zrovna tak neúspěšné jako v Nimwegenu. 10. března přešlo přes ludendorffský most už 20 000 Američanů. Zničení mostu bylo poté svěřeno mamutímu moždíři, který most ostřeloval svými 54centimetrovými náboji. Po čtyřech nebo pěti výstřelech se nabíjecí zařízení zaseklo. Z čirého zoufalství nás pak přivolali. Vysvětlil jsem generálplukovníkovi Jodlovi, že úkol je spojen s velikými obtížemi. Nepřátelské předmostí bylo podstatně větší než v Nimwegenu: Táhlo se až 16 km jižně od mostu. Tuto vzdálenost bylo třeba uplavat, a to při teplotě vody kolem 7-8 stupňů Celsia. Akci provedli 17. března naši bojoví potápěči, které sem letecky dopravili z Vídně. V jejich čele byl poručík Schreiber, statečný a smělý důstojník.

Naši kamarádi oné noci vyplavali proti proudu s torpédovými minami, které použili již v Nimwegenu. Až k Remagenu potřebovali přibližně jednu a půl hodiny. Schreiber zjistil, že jsme měli pravdu, když jsme se obávali nejhoršího: Nepřítel si mezitím na řece vybudoval další dva pontonové mosty. Komando splnilo úkol, jak to nejlépe šlo. Ludendorffský most byl poškozen a stal se nepoužitelným. Schreiber chtěl zničit ještě jeden z pontonových mostů, ale naši potápěči byli objeveni pomocí paprsků CDL (Canal Defense Lights - Obranné osvětlení kanálu), jejichž umístění nelze předem rozpoznat. Schreiber přišel o tři muže, z toho o dva z důvodu tělesného podchlazení. Ostatní byli úplně vyčerpáni a byli téměř zmrzlí zajati Američany.

Jsem toho názoru, že voják musí být přesvědčen o své povinnosti poslouchat. Dnes by se takový úkol, jaký splnil Schreiberův oddíl, zdál absurdní. Když jsem však generálplukovníkovi Jodlovi vylíčil potíže spojené s touto akcí, nezdráhal jsem se vyhledat dobrovolníky, kteří by ji byli ochotni provést.

Poručík Schreiber a jeho lidé učinili, co bylo v jejich silách.

Často se sami sebe ptáme, jestli by bývalo nebylo účelnější nechat angloamerické armády postoupit rychleji nežli armády Stalina. Přitom ale se stále zapomíná, že jsme nesměli zastavit boj pouze na západě. Kapitulace požadovaná spojenci byla bezpodmínečná - *na všech frontách* - a všechny jednotky musely ustát v boji ve stejnou dobu a na místě se vzdát - jak na východě, tak na západě.

V březnu 1945 by byly miliony německých vojáků a civilistů nalezly smrt, neboť ani nepřítel na západě a ještě méně na východě nebyl s to ubytovat miliony zajatců a uprchlíků, natož o ně pečovat.

Proto se muselo pokračovat v boji na východě i na západě, aby se co nejdéle bránily východní oblasti ohrožené Rudou armádou, než se co největší počet lidí stáhne na západ. Pohyby vojenských a civilních uprchlíků byly možné až do půlnoci 9. května. Poté se už jen málokterým podařilo uprchnout ze sovětského zajetí. Kapitulace o dva měsíce předtím by znamenala smrt zimou a hladem pro miliony civilistů. Většina příslušníků armád Weichse, Schörnera a Rendulice by nepochybně upadla do zajetí a byla by deportována na východ.

Velkoadmirál Dönitz poznamenává, že mezi 23. lednem a 8. květnem bylo z Kuronska, Východního Pruska, Pomořan a Meklenburska převezlo německé válečné loďstvo do západní zóny celkem 2 404

477 lidí - hlavně žen a dětí.

V Remagenu selže jeden doutnák a 20 000, posléze 35 000 amerických vojáků překročí Rýn. Co dělají potom? Vyčkávají. Tanky generála Hodgese na severu a 3. armáda generála Pattona na jihu se mají spojit u Koblence, ale až po zahájení ofenzívy polního maršála Montgomeryho, jemuž Eisenhower svěřil vrchní velení spojeneckých ozbrojených sil. Průlom u Remagenu zůstal tedy nevyužit. Montgomery překročil Rýn daleko severněji teprve 24. března s 21. skupinou pozemních vojsk sestávající ze tří armád: z 1. kanadské armády, z 2. britské a 9. americké armády. To znamená 26

divizí, z toho dvě výsadkové divize. Proti nim stálo jen pět německých divizí, značně zdecimovaných ostřelováním a nálety liberátorů. Když si Montgomery takto vymohl přechod přes Rýn u Weselu, jeho ofenzíva 28. března uvázla. Měli jsme - a nejen my - dojem, ne-li přímo jistotu, že Montgomery na severu a Bradley a Patton na jihu obdrželi rozkazy čekat, až armády Žukova, Koněva a Malinovského prolomí východní frontu.

Montgomery ve svých *Pamětech* píše s trpkostí o tom, že ho Eisenhower „brzdil“, že západní spojenci mohli obsadit Vídeň, Prahu a Berlín dříve než Rusové. Z toho lze usoudit, „že Američani nepochopili, že vojenské vítězství má samo o sobě pramalou hodnotu, je-li doprovázeno politickou prohrou“. Patton, jenž měl k dispozici podstatně méně prostředků než Montgomery, lituje neuvěřitelné pomalosti anglických polních maršálů. Je vskutku s podivem, proč se zahájením ofenzívy na Rýně Montgomery čekal až do noci z 23. na 24. března a proč se na druhém břehu onoho 28. března ještě jednou zastavil. Nenarazil tam prakticky na žádný odpor. Dokazuje to skutečnost, že celkové ztráty 9.

americké armády generála Williama Simpsona - píše Liddell Hart - činily 40 mrtvých, „takřka polovinu veškeré pěchoty 21. skupiny pozemních vojsk“.

Jakožto bývalý voják východní fronty k tomu mohu poznamenat, že Hitler byl často kritizován za svou tvrdohlavost, s níž odmítal přistoupit na jakýkoliv rozkaz k „pružnému ústupu“, který doporučovali jeho generálové od prosince 1941. Hitler se zajisté dopustil závažných chyb v odhadu válečné situace - avšak bylo to především proto, že byl špatně informován.

Velitelé divizí a sborů nacházejících se na frontě měli ve zvyku ztráty ve svých hlášeních „nahoru“

podceňovat. Když se takové zprávy dostanou na velení armády a poté ještě na velitelství skupiny armád, jsou ještě jednou „učesány“. Chtěl bych uvést příklad: V létě 1944 byl můj přítel Hans Ulrich Rudel, náš nejlepší pilot na letadlech typu stuka (s 2700 bojovými vzlety), přijat Hitlerem. Plukovník Rudeí se právě vrátil z východní fronty. Göring dostal od Hitlera rozkaz zakázat mu další lety. Než Rudelovi oznámil Hitlerovo rozhodnutí (které pilot stejně nerespektoval), sdělil mu „velkou novinu“:

„Na vašem úseku jsme připravili velikou protiofenzivu za podpory 300 tanků. Na čele zaútočí 14.

divize se 60 tanky...“

Jenže Rudel s generálem 14. divize hovořil předešlého dne a ten mu svěřil, že už nemá ani jediný bojeschopný tank. Když to Göring uslyšel, nevěřil tomu a telefonoval na frontu. Dozvěděl se, že to, co mu Rudel řekl, souhlasí a že namísto plánovaných 300 může být zasazeno nanejvýš 40 tanků.

„Velké ofenzívě“ bylo tedy odzvoněno.

Já sám jsem se v září 1944 stal svědkem podobné scény ve vůdcově hlavním stanu. Tři dny jsem musel naslouchat jednáním o tzv. „polední situaci“ a „večerní situaci“ (22 hodin), na nichž jsem se měl přesně seznámit s tím, co se děje na východní frontě.

Důstojníci z generálního štábu jako vždy připravili mapu, na níž byly zakresleny disponibilní divize na jihovýchodě. Během prvních dvou dní svého pobytu jsem měl příležitost pozorovat Hitlera při jeho

„válečné hře“ a viděl jsem, jak pečlivě zvažoval všechny získané informace.

Důstojníci, jichž se projednávaný úsek fronty netýkal, se uchýlili do předpokoje, kde vyčkávali, až budou opět předvoláni. Tak se stalo, že jsem se prvního dne stal nedobrovolným svědkem rozhovoru dvou důstojníků, kteří - podle červených lampasů na kalhotech - byli příslušníky generálního štábu.

„Ty přece víš,“ řekl jeden, „že ze tří divizí na východě Maďarska už jenom dvě mají sílu praporu, a jestli ta třetí chce poslat na frontu dva prapory, bude mít co dělat. To nemůže dobře dopadnout!“

„Však to taky dobře nedopadne,“ mínil druhý, „za to my ale nemůžeme!“

Odešel jsem, abych to nemusel poslouchat.

Když jim Hitler třetího dne kladl přesné a nepříjemné otázky ohledně těch tři údajných divizí, začalo mu být jasné, že ho předtím klamali.

„Tak to tedy znamená," křičel, „že mé včerejší rozkazy se zakládaly na existenci divizí, o kterých se teď doslýchám, že už neexistují! Na frontě si musí myslet, že jsem se zbláznil. Proč se tady takhle lže, pánové? Proč? Chci, abyste mi hlásili pravdu! Jde tu přece o životy statečných vojáků!"

Hitler neprskal, ani nepráskal vzteky do stolu, ale z jeho hlasu bylo zřejmé rozhořčení a zoufalství.

Je ostatně jisté, že kdyby byl uposlechl všechny návrhy svých generálů na ústup, Německo by dnes neexistovalo, neboť sovětská armáda by byla obsadila celou Evropu.

Od 20. června 1944 se německý voják cítil zrazen. Viděli jsme - a ještě uvidíme - do jaké míry skutečně zrazován byl. V březnu 1945 postrádal wehrmacht veškerý bojový elán a strašlivý obraz našich měst ležících v rozvalinách zajisté ustupujícím vojskům nedodával kuráže. Zato dělníci neztratili odvahu až do posledního okamžiku. V Porúří a ve Slezsku našel nepřítel dělníky na svých pracovištích. Nikdo nemůže popřít, ze německý národ bojoval udatně po dobu pěti let proti nejmocnějším národům světa.

Začátkem března roku 1945 přejížděl Winston Churchill autem holandské hranice do Německa v doprovodu polních maršálů Brookeho a Montgomeryho. Nechal zastavit vůz, aby se vymočil na konci Siegfriedovy linie - a vybídl oba polní maršály, aby následovali jeho příkladu. Bez meškání vyhověli jeho přání. Filmařům nebylo dovoleno zachytit tento čin, který rozhodně vikomtovi z Alameinu na slávě nepřidal. John Toland popisuje tuto příhodu ve své knize *Posledních 100 dní* a ujišťuje, že je autentická.

Napadá mne přitom poznámka lorda Byrona na adresu Napoleonova žalářníka na Sv. Heleně: „Až půjdete kolem hrobu Hudsona Loweho, nezapomeňte se na něj vyčůrat!"

1) Zdráhavé nasazení německých záloh zavinil především Hitler, který po celé dny očekával ještě druhou invazi na jiném místě. Další překážkou

pohybu vojsk byla vzdušná převaha spojenců. (Pozn. red,)

KAPITOLA ŠESTÁ

Plánované operace, které se většinou neuskutečnily

Účel operace *Franz* v Persii - Setkávám se s tím pravým „mužem se zlatou pistolí“ - Roosevelt, Churchill a Stalin v Teheránu - Operace proti konferenci na nejvyšší úrovni selže v důsledku nedostatečných informací - Vývoj událostí kolem zamýšlené operace *Weitsprung* - Co udělali Rusové: „Chrání“ Roosevelta a izolují Churchilla - Svědecké výpovědi Averella Harrimana, Sira Kennetha Stronga a lorda Morana -

Operace Ulm s cílem Magnitogorsk - Operace *Zeppelin* dokazuje, že organizace není totéž co provedení -

Nebezpečná utopie: Werwolf - Himmler sní o další operaci po Magnitogorsku: New York! - Mohammed Amin-al Husaini, jeruzalémský velký muftí, postava z *Tisíce a jedné noci* - Ropovod Irák-Středozemní moře - Ve Vichy *vlk neštěká* - V patách maršála Tita: Proč Skok jezdcem na partyzány - Churchill naším zajatcem a major Peck obchoduje s partyzány - Padělané libry šterlinků v oběhu a co jsme s nimi dělali v Itálii - Poklad SS - Mussolini ve Švédsku - Jedno představení v našem parku.

Operace *Franz*, která nebyla žádným požehnáním, byla již v chodu, když jsem přebíral velení praporu Friedenthal. Jednalo se v ní o vysílání vojenských poradců a vycvikářů do Íránu, aby podporovali kaškajské válečníky a jiné vzbouřené kmeny (od roku 1941, po svržení šacha Rézy Páhlavího, nakloněného Německu, jeho synem Mohammedem Rézou) v jižní Persii.

Sovětská vojska právě v té době obsadila severní území Íránu. Jižní Irán byl v rukou čtyř nebo pěti britských divizí, které tam pronikly přes Perský záliv. Železnice na tomto území, prostírajícím se na 1 648 000 km, sloužila k dodávání spojenecké pomoci Rusům - jednak přes Abadán, Teherán a Tabríz, jednak kavkazskými železnicemi do Tbilisi nebo Baku. Peršané brzy zažili ještě třetí okupační sílu, a sice Američany, kteří s nimi

nezacházeli tak hrubě jako druzí dva okupanti. Ani sovětští, ani angličtí okupanti nebyli v oblibě. V prosinci 1942 došlo ke vzpourám a v únoru 1943 k dalším nepokojům.

Obojí byly surově potlačeny.

Naším úkolem nebylo vyvolat vzbouření ve velkých městech, jakými jsou Teherán (750 000

obyvatel), Tabríz (220 000) nebo Isfahán (200 000), nýbrž následovat výzvy kaškajského náčelníka, který byl natolik bojeschopný, že mohl vést partyzánskou válku, a tím v Íránu poutat v boji jistý počet nepřátelských divizí. Tím by byl také narušen přísun důležitých surovin jako nafty, niklu, magnézia, jakož i anglo-americké výzbroje do Ruska.1

Rok předtím, v roce 1942, se v poslední chvíli nezdařil vstup skupiny armád polního maršála Lista na Kavkaz. Rakušané a Bavoři 4. divize horských myslivců byli nuceni zastavit postup 20 km před Suchumi kvůli nedostatečnému přísunu munice a potravin. Nicméně říšský válečný prapor vlál na vrcholu Elbrusu (5633 m), kam ho dopravili kapitáni Groth a Gömmeler, vrchní šikovatel Kümmler a horští myslivci 1. a 4. divize. Toto symbolické vítězství mých krajanů dne 21. srpna 1942 mne velice potěšilo a byl jsem na ně hrdý. Čtenáři - horolezci mne jistě pochopí.

Nyní se však nejednalo o Elbrus, nýbrž ocele elbruské pohoří mezi Kaspickým mořem a náhorní planinou Íránu, pod jejímž úbočím leží Teherán.

Jako první seskočila skupina dvou důstojníků a tří podddůstojníků z praporu *Friedenthal,* doprovázená perským průvodcem. Použili jsme velký letoun JU 290 z Letecké eskadry 200, který se jen ztěžka zvedal z letiště na Krymu. Startovací dráha byla příliš krátká; výzbroj, která měla být spolu s instruktory vysazena pomocí padáků, musela být drasticky redukována. Nezapomněli však vzít lovecké pušky a zlatem a stříbrem vykládané pistole typu Walther jako dary pro perské kmenové náčelníky. Seskok se odehrál za noční tmy poblíž velkého solného jezera na jihovýchod od Teheránu.

Po čtrnácti hodinovém čekání jsme obdrželi rádiové hlášení, že naši lidé jsou v pořádku.

V souvislosti s tímto nasazením jsem se omezil pouze na výcvik lidí, protože vedení operace příslušelo dr. Gräfovi, vedoucímu jednoho oddělení úřadu VI (zahraničí). Obával jsem se, že se mnou vycvičené skupiny střetnou s nebezpečným protivníkem - společnou rusko-anglickou kontrarozvědkou. Nerad cvičím vojáky, které potom musím poslat do nejistoty. Vždycky jsem na sebe bral zodpovědnost za všechno, co jsem dělal - a musím přiznat, že kdybych tušil všechny ty byrokratické pletichy, úzkoprsost a těžkopádnost, pravděpodobně bych velení Friedenthaiu nepřijal.

Operace *Franz,* jež dosáhla nevyrovnaných výsledků, nemohla být bohužel zajištěna dostatečným množstvím materiálu a počtem vojáků, protože jsme neměli žádné JU 290 s velkým akčním radiem.

Porucha jednoho z našich letadel zabránila seskoku další skupiny vojenských poradců. To bylo pro nás štěstí, protože za krátkou dobu jsme se dozvěděli, že naše ústředna v Teheránu vybuchla. Jen jednomu ze Schellenbergových agentů se podařilo uprchnout do Turecka. Odtud nám také poslal zprávu.

Veškeré další plánované akce byly okamžitě odvolány a naši lidé se až do konce války skrývali u povstaleckých kmenů. Jeden z našich důstojníků si pak vzal život, aby nepadl do rukou Rusům.

Ostatní byli zajati, když se pokoušeli probít do Turecka. Do Německa se vrátili teprve po roce 1948.

Operace *Franz* nicméně držela několik nepřátelských divizí ve stavu nejvyšší pohotovosti. Jak Rusové, tak Britové měli strach ze všeobecné vzpoury různých perských kmenů. Peršani, kteří bojovali proti ruským vojskům, byli nemilosrdně pronásledováni. Mnozí z nich byli při tom zabiti.

Roku 1956 jsem se náhodou setkal v Düsseldorfu v hotelu „Breidenbacher Hof“ s jedním kaškajským kmenovým náčelníkem, jemuž se tenkrát podařilo uprchnout do Říma. Stále ještě vlastnil zlatem vykládanou pistoli,

kterou jsem mu kdysi poslal: „Jedna z mála věcí kromě mého života, které jsem mohl zachránit,“ řekl mi ten Peršan při večeři v hotelu.

V prvních dnech listopadu 1943 jsem byl povolán do vůdcova hlavního stanu, kde mi bylo řečeno, že koncem měsíce se bude v Teheránu možná konat konference na nejvyšší úrovni: Stalin, Roosevelt a Churchill se tam měli zdržet tři až čtyři dny.

Je možné, že hlášení přišlo od Jugoslávce Elyesy Bazny, neboli *Cicera*, komorníka anglického vyslance Sira Hugha Knatchbull-Hugessena v Cařihradu, a také věřím, že Waltera Schellenberga nadchla myšlenka připravit operaci proti „třem velikánům“, nepřátelům Německa.

Poslat jednotku zvláštního určení do Teheránu bylo samozřejmě lákavé. Mohla se však taková akce podařit? A jak? Nejdříve bylo třeba získat co nejpřesnější informace o městě Teherán a přirozeně o tamějších spojeneckých útvarech.

Náš prostředník v Teheránu, kapitán abwehru, mi předal tuto informaci rádiem z Cařihradu: Kořist je spíše hubená. Jisté je, že hlavní město Íránu je úplně v rukou tří Německu nepřátelských velmocí, jejichž politické a vojenské rozvědné služby se mají na pozoru. Operace v Teheránu by vyžadovala nasazení nejméně 150 až 200 nejlépe vycvičených vojáků, a k tomu letadel, zvláštních vozidel, dokonalé znalosti města a nepřátelských bezpečnostních opatření. O nich jsem nevěděl téměř nic. Za takových podmínek samozřejmě nebyla ani nejmenší naděje na úspěch: Plán byl prostě

neproveditelný! Svůj názor na takovou operaci jsem Hitlerovi a Schellenbergovi sdělil - Hitler se mnou souhlasil.

Koncem roku 1965 přijala veřejnost s potěšením dílčí vydání kriminálního románu, který uveřejňoval na pokračování ruský časopis *Ogoňok*. V tomto vpravdě průměrném románu se jedná v hrubých rysech o následující:

„Zlí nacisté chtěli v Teheránu odpravit nebo zajmout Stalina, Roosevelta a Churchilla. Operace byla svěřena mně, Ottovi Skorzenymu. Velitelem tohoto ohavného komanda je mladý sturmbannführer jménem Paul von

Ortel – který nebyl ani u mne, ani nikde jinde. Avšak soudruh Lavrentij Berija dává pozor: Všichni nacisté v Teheránu jsou během posledních listopadových dní odhaleni a zlikvidováni.

Byl nejvyšší čas!“

V prosinci 1968 upozorňuje *Tribune de Genéve* na další román: Jeden demokrat, prvotřídní sovětský špion Ilja Světlov se pod jménem Walter Schultz a jako člen nacionálné socialistické strany nechává, „na doporučení Rudolfa Hesse“ vysadit s padákem v Teheránu a po řadě neuvěřitelných dobrodružství překazí operaci *Weitsprung* (Skok do dálky) neboli plánovaný atentát na „tři velikány“.

O dva roky později se zprávy o Světlovovi-Schultzovi opětovně ujímá *International Herald Tribune* (17. 11. 1970) a uveřejňuje k tomu mou fotografii s textem: „Bývalý plukovník SS Otto Skorzeny, jenž údajně provedl operaci.“ Ani *Tribune de Genéve,* ani žádné jiné noviny se mnou o *Weitsprungu* nehovořily.

A konečně začátkem února 1968 se ve Francii objevila kniha od Laszla Havase zvaná *Anassinat au sommet* (Vražda na konferenci nejvyšší úrovně). Autor si alespoň dal námahu se u mne informovat.

Musím potvrdit, že co se mne týče, jeho podání souhlasí; operaci v Teheránu jsem označil za úplně ne-možnou a také jsem to řekl. Havas ovšem také píše, že německá operace v Teheránu byla započata, a že se nezdařila. Myslím si, že bych se o ní musel alespoň později dozvědět.

Od historika nebo kronikáře, který se těmito otázkami zabývá mnoho let, nelze požadovat, aby byl moderním Xenofontem. Onen generál ze starých Athén, který byl také dějepiscem a filozofem, bojoval v Persii a ve své knize *Anabáze* popsal pověstný ústup 10 000 řeckých vojáků, který osobně vedl. Rád bych ale věděl, proč světový tisk tak horlivě rozšiřuje výplody bláznivé fantazie ze sovětského časopisu *Ogoňok.*

Jediná zpráva o operaci *Weitsprung,* kterou lze brát vážně, byla uveřejněna 6. ledna 1969 v *Sunday Times.* Tento londýnský týdeník poznamenává, že Sir Alexander Cadogan, státní tajemník ministerstva zahraničí v roce 1943,

ve svých pamětech píše, že „Rusové v době konference v Teheránu *tvrdili,* že odhalili spiknutí“. Tímto způsobem jasně dává najevo svůj skepticismus.

Averell Harriman, tehdejší americký vyslanec v Teheránu, uvedl v rozhovoru, který poskytl týdeníku Sunday Times: „Molotov mi řekl, že se v této oblasti zdržuje mnoho Němců (lichotivé!!!) a že se dá očekávat spiknutí. Po konferenci jsem Molotova potkal znovu a ptal jsem se ho, jestli skutečně k něčemu došlo. Ujistil mne, že na základě těch zvěstí byla zavedena nejpřísnější bezpečnostní opatření. Nikdy mi ale neřekl, že existuje konkrétní nebezpečí.“

Zdá se, že nejsprávnější názor na věc má Sir Kenneth Strong, který později vedl britskou kontrarozvědku:

„Domnívám se, že Rusové toho údajně plánovaného spiknutí využili k tomu, aby donutili

Roosevelta nastěhovat se v Teheránu do vily v blízkosti sovětského vyslanectví; a můžete si být jist, že vila byla prošpikována mikrofony.“

Churchilla doprovázel do Teheránu jeho osobní lékař lord Moran. Ve svých vzpomínkách, v zápise datovaném 28. listopadu 1943, píše pod titulem „Jak Stalin našel jednoho spojence“, že americké vyslanectví v Teheránu, v němž měl být ubytován prezident Spojených států, je poměrně vzdáleno od budov britského a sovětského vyslanectví. Jelikož Molotov mluvil o možnosti atentátu proti Rooseveltovi, nastěhoval se americký prezident do jedné z vil ruského vyslanectví. „Tam byl zaručeně pod výtečným ‚dohledem', neboť doslova veškeré služebnictvo ve vile byli členové NKVD vedeného Berijou.“

Lord Moran závěrem píše, že „Churchill rozlíceně protestoval, když se jeden z nás vyjádřil skepticky o údajném německém spiknutí. Winston Churchill byl jediný, kdo ve spiknutí věřil. Stalin se ani v nejmenším nestaral o bezpečnost prezidenta Roosevelta. Chtěl ho mít jen na očích, aby mu zabránil v domlouvání se s anglickým premiérem.“

Je známo, že Stalin Roosevelta navštívil hned po jeho příjezdu do vily. Americký prezident při této příležitosti vyslovil v rozhovoru s ruským

diktátorem naději, že malajské státy, Barma a „další britské kolonie“ se brzy naučí „umění samovlády“. Roosevelt však svému „bratříčkovi“ doporučil nediskuto-vat zatím o Indii... Lord Moran se tyto podrobnosti dozvěděl od Rooseveltova poradce a důvěrníka Harryho Hopkinse.

Jistí novináři, kteří z pohanské hrůzy obhajují SSSR a NKVD, by udělali dobře, kdyby si paměti lorda Morana přečetli.

Operace *Weitsprung* existovala skutečně jen ve fantazii nepříliš pravdymilovných pisálků a

„uvědomělých soudruhů“. Stalinovi se tak v Teheránu podařilo Churchilla izolovat. Ten byl pak nucen přijmout návrhy obou partneru.

Dne 3. července 1958 zasedne lord Halifax k šálku čaje s lordem Moranem. Při té příležitosti mu vypráví tuto anekdotu: Jakožto britský vyslanec ve Washingtonu dostává často pozvání od republikánských senátorů. Jeden z nich mu povídá: „Všichni přítomní považují pana Roosevelta za horšího diktátora, než byl Hitler nebo Mussolini.“

V červenci 1945 v Postupimi řekl Churchill svému lékaři:

„Prosil jsem Američany na kolenou, aby Rusku nenechávali tak veliký kus Německa. Jenže prezident už ustoupil. Zeptám se Stalina: Chcete celý svět?“ „Závěrem k tématu *Weitsprung* bych chtěl ještě dodat, že *Rudá kapela* s největší pravděpodobností informovala *Ředitele* v Moskvě o mé návštěvě v OKW. Moskva se nepochybně dozvěděla i o tom, že jsem akci v Teheránu Prohlásil za neuskutečnitelnou. Pro Stalina to ale byla příliš dobrá příležitost prakticky uzavřít Roosevelta v budově ruského vyslanectví pod záminkou „nutnosti jeho ochrany před každým nebezpečím“ a úplně tak izolovat Churchilla.

Rozumí se, že operace *Weitsprung* se stala opět „novinkou“ v letech 1965 až 1968, kdy západní zpravodajské agentury uveřejnily různé skandály, jež měly za následek epidemii sebevražd. Philippe Thyraud de Vosjoli, bývalý pracovník francouzské tajné služby, učinil jistá odhalení o sovětské špionážní síti zvané *Safír.* Aféra *Safír* byla natolik významná, že dokonce sám prezident Kennedy vybídl generála de Gaulla k ráznému zákroku. Pro

tisk nakloněný východu to byla příležitost připomenout, že dobrý přítel Berija a sovětská tajná služba koneckonců zabránili „vraždě na schůzce Velké trojky“, čímž zachránili život Franklina Delano Roosevelta. Tento demokratický vůdce byl 5.

listopadu 1940 zvolen - potřetí! - prezidentem Spojených států, poté co během celé volební kampaně sliboval, že „nepošle jediného amerického vojáka přes Atlantik“!

Ani plánovaná operace *Ulm* reichsführera SS Himmlera nebyla snadno proveditelná tak, jak ji sám naplánoval. Šlo v ní o zničení vysokých pecí a oceláren v Magnitogorsku, jakož i jedné nebo dvou elektráren dodávajících nezbytnou energii velkým železářským a chemickým závodům.

V Magnitogorsku za Uralem jsem ještě nikdy nebyl. O této odlehlé oblasti těžkého průmyslu byla nejlépe informována zpravodajská služba německého letectva. Na přelomu let 1940-1941, kdy jsme bezesporu byli pány ve vzduchu, pořídila výtečné letecké snímky této oblasti.

Oddělení VI-C úřadu VI RSHA a příslušné instance abwehru se od roku 1942 zabývaly

technickými detaily. Shromáždily - ve spolupráci s německým letectvem a oddělením Cizí armády Východ, jejichž velitelem byl pozdější generálmajor Gehlen - obsažné informace pod názvem *Zeppelin.*

Z přibližně pěti milionů ruských zajatců bylo vybráno kolem 100 000, kteří byli poněkud obeznámeni s oblastí Uralu: inženýři, architekti, učitelé, intelektuálové, předáci atd. Ti poskytli obrovské množství informací. Z toho bylo nakonec možné udělat si věrohodnou představu o této obrovské zemi, jejím průmyslu a o mentalitě tamějších, úplně různorodých národnostních skupin.

Díky *Zeppelinu* 2 jsem měl mnoho přesných situačních plánů a věděl jsem, kde jsou dislokovány největší průmyslové kombináty a jakým způsobem jsou postaveny. Byl jsem také obeznámen s jejich bezpečnostními opatřeními: k noční ostraze byli například ponejvíce používáni psi.

Jenže to mi nepomohlo. Napadnout a zničit jakýkoliv objekt na Uralu v nejbližší budoucnosti bylo naprosto nemožné.

Walter Schellenberg, který si přečetl vyčítavý telegram od Himmlera, se mne zeptal na můj názor.

Řekl jsem mu otevřeně, že operaci považuji za výplod čiré fantazie, a napsal jsem v tom smyslu zprávu.

„Nic si z toho nedělejte," mínil Schellenberg, „a dovolte mi, abych vám dal radu z mé vlastní zkušenosti: Čím fantastičtější a groteskněji projekt vám přijde ‚shora', tím nadšeněji jej musíte přijmout a shledat geniálním. Potom tři nebo čtyři měsíce dělejte, jako že na něm pracujete, než přijde nový a ještě bláznivější plán a ten předešlý upadne v zapomnění. Tím získáte pověst muže, který se ničeho nezalekne a na kterého je ve všem spolehnutí. Je to jednoduché, neboť nebudete-li nic nemožného podnikat, nemůžete také nic zkazit..."

Není divu, že Schellenberg dělal skvělou kariéru ve stínu Himmlera a Heydricha!

V listopadu 1944, krátce před ofenzívou v Ardenách, právě když jsem dnem i nocí pracoval na přípravách ardenského nasazení, jsem byl Himmlerem povolán do jeho hlavního stanu v

Hohenlychenu. Posadili jsme se k velkému kulatému stolu: Himmler, dr. Kaltenbrunner, Schellenberg, obergruppenführer Prützmann a já. O co šlo? Město Riga na východě padlo 13. října do rukou Rusů; 21. října zabrala sovětská armáda Bělehrad, pronikla do rumunského Sedmihoří a bombardovala budapešťská předměstí. Říše byla ohrožena.

„Jedná se," vysvětloval Himmler, ,,o vytvoření a organizaci odbojového hnutí, které Martin Bormann nazval, myslím, *Werwolf."*

Co jsem s tím já měl společného? Všichni kolem stolu se tvářili náramně vážně a Schellenberg -

jako vždy - horlivě souhlasil. O účinnosti *Werwolfa* jsem zůstal nepřesvědčen z toho prostého důvodu, že takové odbojové hnutí se musí rozvinout po celé zemi, musí mít konkrétní a konstruktivní politické cíle a musí být - a to především - silně podporováno materiálními prostředky zvenčí. Musí k tomu být také vhodný terén. V tomto smyslu by *Werwolf* zajisté byl proveditelný na Balkáně, nebo v Íránu, Rusku či Číně. Jistěže by se takovou operací daly získat taktické výhody, avšak nikoliv v zemi s vysokým počtem obyvatel stěsnaných v malém prostoru, v zemi s hustou sítí železnic, silnic a ulic -

bez jakékoliv pomoci odjinud. V roce 1945 bylo naprosto iluzorní počítat s anglo-americkou pomocí proti Rusům.

Podobné odbojové hnutí by se nám sice bylo v jistém časovém úseku hodilo v horách a lesích

„Alpské pevnosti“, pokud by bylo organizováno s politickým cílem trvalého charakteru: Například s cílem získat čas ke stažení našich vojáků a civilistů z východu na západ. Jinak se však od *Werwolfa* dalo každopádně očekávat, že by nepřítele vyprovokoval k surovým protizákrokům, aniž by z toho naše země měla sebemenší užitek. Odboj má smysl jedině tehdy, pokud k němu dojde v pravou chvíli a na pravém místě. Bylo by to vyžadovalo odbojové akce v podobě vzpoury všech evropských národů, které se už nalézaly Pod jhem Sovětů nebo kterým hrozilo nebezpečí bolševismu.

Nevěřil jsem v úspěch *Werwolfa* a hned jsem se Himmlera zeptal, zdali pole Působnosti mých jednotek leží mimo německé území jako doposud. Odvětil kladně, a tak byl organizací tohoto hnutí teoreticky pověřen obergruppenführer Prützmann. Je známo, že akce *Werwolf* nepřinesla žádné valné výsledky, což se ostatně dalo předpokládat. Tomu může být každý rozumný Němec rád. Operace *Werwolf* může být naštěstí zařazena do kategorie nesplněných přání.

Během jednání u Himmlera přišla řeč také na téma nových zbraní. Velmi neobezřele jsem poznamenal, že podle admirála Heyeho by bylo možné opatřit ponorky zbraněmi V-1 s odpalovací rampou. Jakmile to Himmler uslyšel, vy. skočil z křesla a běžel k velké mapě, která pokrývala velkou část stěny.

„Tak to musíme bombardovat New York!“ zvolal, „uděláme z něj rumiště a popel!“

Schellenberg byl stále nadšenější, měl opravdu veliké herecké nadání. Oči reichsführera za charakteristickým kovovým cvikrem se zalily slzami.

„Američani,“ snil Himmler dál, „musí dostat pocítit něco z války. Musíme okamžitě uvědomit führera a zatelefonovat velkoadmirálovi! Věřte mi, že psychologický účinek by byl obrovský! Jsem přesvědčen, že Američani by neunesli, kdyby byli napadeni ve své vlastní zemi! Jejich bojová morálka by klesla na nulu! Co si o tom myslíte?“

Schellenberg mlčky přikývl. Kaltenbrunner nehnul ani brvou. Obergruppenführer počítal své

„wehrwolfy“. *Za přítomnosti* vyšších hodností nebylo snadné ujmout se slova. Himmler byl ponořen do studia mapy Ameriky. Jistě na ní už hledal cíle. Prützmann na mne udělal za jeho zády znamení a Kaltenbrunner na mne vrhl velmi výmluvný pohled. Prolomil jsem mlčení a nadhodil jsem, že odpalování V-1 je vlastně velmi nepřesné, a že při odpalování z ponorek by kvůli pohybu moře nebyla vůbec žádná přesnost možná.

„Americká vláda,“ dodal jsem, „provádí lživou propagandu, že Německo přímo ohrožuje Spojené státy. Shodit na New York dvě nebo tři V-1 by jen potvrdilo Rooseveltovu propagandu. Myslím si, že psychologické následky by byly ve všech směrech negativní, neboť jsem přesvědčen, že americký lid by se nenechal uvést do stavu paniky a reagoval by stejně statečně jako britské obyvatelstvo během

.bleskové války' v roce 1940. Upřímně řečeno, nevidím, jaký prospěch by nám podobná operace mohla přinést. Museli bychom být schopni zasáhnout jeden jediný cíl s naprosto stoprocentní přesností a náš rozhlas by musel předem oznámit: V tom a tom okamžiku bude cíl zničen tak a tak.“

Kaltenbrunner mi přispěl na pomoc:

„Bylo by opravdu rozumnější,“ uvažoval, „počkat, než naši inženýři postaví raketu s co největší přesností zásahu.“

Himmler na nás nerozhodně hleděl. Potom se uklidnil, znovu se posadil a prohlásil, že si přeje být průběžně informován o pokrocích dosažených ve vývoji zbraní V-1.

Jak známo, nebyly Spojené státy nikdy bombardovány raketami typu V - ani německým, ani jiným bombardérem. Dnes se zájmy Spojených států ovšem přeorientovaly směrem k Asii: Dnešními raketami s jadernými hlavicemi je možné zničit během několika minut polovinu zeměkoule.

Jedním z nejzajímavějších lidí, s nimiž jsem se kdy setkal, byl jeruzalémský velký muftí Mohammed Amin al-Husaini. Narodil se roku 1895 v Jeruzalémě má doktorát z koránu a během první světové války bojoval proti turecké armádě. Roku 1920, od prvního okamžiku, kdy lord Balfour prosadil existenci židovského státu, fanaticky bránil nároky Arabů a byl za to Angličany odsouzen k deseti rokům vězení. Uprchl do Zajordánska, kde byl zvolen velkým muftím a předsedou nejvyšší islámské rady. Usadil se vítězně v Jeruzalémě. Britský velvyslanec v Palestině se snažil dosáhnout s ním dohody - bezvýsledně. Roku 1929 vyhlásil al-Husaini „džihád“ neboli „svatou válku“ proti sionistické kolonizaci, nebol ve svém postavení byl jak politickým, tak duchovním vůdcem Arabů.

Jelikož zatykač na něj byl stále ještě platný, uchýlil se do Libanonu, kde ho Francouzi z opatrnosti přinutili usadit se v přísně střežené rezidenci v Bejrútu. Uprchl i odtud a po neuvěřitelných dobrodružstvích dorazil do Bagdádu. Jeho přítel Rašid Alí se tam v roce 1941 pokusil o státní převrat za slabé podpory Němců, neboť tenkrát mělo naše letectvo v Sýrii jen časově omezená přistávací práva, protože Sýrie spadala pod francouzský mandát. Pokus Rašida Alího však selhal a velký muftí byl opět nucen uprchnout. Oholil si plnovous, oblékl si oblek evropského střihu a v roce 1942 se objevil na Rhodosu a poté v Tiraně. Nakonec uprchl do Německa, a tam byl přijat Hitlerem.

Vypadal velmi dobře: Sněhobílý vous, modré oči a bílý turban. Jeho zevnějšek odpovídal přesně tomu, za co byl lidmi považován - postavě z *Tisíce a jedné noci.* Podporoval nás velkoryse a Rommelovu africkému sboru přišel zajisté vhod jeho ohromný vliv v severní Africe.

Roku 1946 se vrátil z Evropy a usadil se v Egyptě, kde se znovu stal předsedou Nejvyšší islámské rady; na islámských konferencích v Karáčí (1951) a Bandungu (1955) nalezl mnoho posluchačů a mnoho z jeho návrhů bylo realizováno.

S jeho pomocí a podporou bychom mohli provést mnoho zajímavých operací na Blízkém východě.

Tři takové operace se připravovaly: cílem první z nich bylo přerušení ropovodu Irák-Středozemní moře. Arabům se již několikrát podařila sabotáž této tepny, která zásobovala ropou velké rafinérie od Haify až po Tripolis. Ropovod však byl vždy rychle opraven. K operaci bylo třeba vycvičit a nasadit nové zvláštní jednotky.

Ideální by bylo vyřadit z provozu čerpací stanici, protože by uběhly nejméně dva nebo tři měsíce, než by bylo možno uvést ji znovu do provozu. Naši inženýři sice vyvinuli malou plovací minu, kterou bylo možné zavést do ropovodu, ale tímto způsobem se daly zničit pouze ventily. V úzkém údolí, kde oba ropovody vedou vedle sebe, by k patřičnému výsledku stačilo rozžhavit spoje ropovodních rour pomocí fosforových bomb: Jenže potom bylo třeba vyměnit jen několik trubek, což by znamenalo přerušení asi tak na týden!

Nejúčinnějším řešením byl přímý zásah proti jedné z čerpacích stanic. V blízkosti všech čerpacích stanic bylo malé letiště pro letadla vykonávající hlídkové lety nad ropovodem a malý srub pro případ obrany. Z toho důvodu bylo možno vyslat proti jedné ze stanic malé noční komando v bezmotorových letounech. Profesor Georgi, jeden z přátel Hanny Reitschové, vypracoval projekt nákladního větroně o vlečné rychlosti 400 km/hod schopného unést dvanáct vojáků s výzbrojí. V Ainringu nedaleko Pasová jsme se pokusili vyřešit problém návratu těchto těžkých větroňů, tedy návratu našeho mužstva. V

řešení této otázky jsme postupovali dost pomalu a tu jsem připadl na myšlenku použít americká letadla, která byla sestřelena nebo nouzově přistála, jako například DC-4 a DC-6, jež naši mechanikové opravili.

Po dlouhém čekání jsem obdržel zprávu, že mi dají k dispozici šest takových strojů. Měly být umístěny na ostrově Kréta nebo v Řecku a odtud podnikat výpady na Blízký východ.

Měli jsme výtečné letecké snímky čerpacích stanic a jejich letišť. Přistávací dráhy vypadaly poněkud krátké, ale poučili nás, že prý byly prodlouženy. Zvolili jsme si cíl a já jsem rozhodl, že na něm přistane šest čtyřmotorových letounů, a že naši lidé budou kryti z letadel lehkými děly a těžkými kulomety. Měli jsme zvláštní přístroj, pomocí něhož jsme mohli zničit antény na srubu a tím zabránit poplachu pomocí rádiových vln. Když jsme ale měli převzít letadla DC-4 a DC-6, ukázalo se, že byla zničena při nepřátelském náletu na mnichovské vojenské letiště. Operace proti ropovodu Irák-Středozemní moře musela být odvolána. Nebylo možné v daném čase uvést další americká letadla do bojeschopného stavu.

Musel jsem odvolat i další operaci, kterou jsme chtěli zablokovat Suezský průplav, nad nímž neustále přelétala jedna z našich stíhaček. V den, kdy se průplavem mělo plavit sedm nebo osm lodí, měli naši potápěči potopit první a poslední loď - a co možno nejvíce dalších mezi nimi. Potápěči měli být dopraveni pomocí větroňů do Sinajské pouště a odtud opět vyzvednuti. Když jsme vypracovali plán, jak přesně budou naše nákladní větroně vzlétat - Angličani použili podobný systém ve své operaci *Market Garden* -, neměli jsme k dispozici už vůbec žádné pohonné hmoty!

Také náš útok na určité důležité body ropných zařízení v Baku musel být odložen „na neurčito“.

Jednalo se vždy o tytéž důvody: nedostatek materiálu - a především - nedostatek dopravních prostředků.

Zdymadla v několika přístavech jižní Anglie měla svá obzvláště slabá místa: Stačilo dopravit tam naše torpéda s osádkou pomocí nákladních větroňů - ale právě ty nám chyběly!

Byl jsem obzvláště rád, že ze všech plánovaných a připravovaných akcí jsem nakonec nemusel provádět operaci zvanou *Der Wolfbellt* (Vlk štěká).

Koncem listopadu 1943 jsem obdržel z OKW rozkaz přesunout se s praporem *Friedenthal* přes Paříž do Vichy a čekat tam na další pokyny. V Paříži jsem navázal spojení s vojenským velitelstvím, které se nalézalo na Pláce de lÓpéra a v hotelu Continental na ulici Rivoli. Bylo skutečně překvapují-

cí, kolik důstojníků všech druhů zbraní se tam zdržovalo; ale ještě víc bylo jejich nadřízených v hotelu Majestic, sídle velitele našich vojsk ve Francii. Tam jsem konečně dozvěděl, o co se jedná: Na zasedání Francouzské národně osvobozenecké rady dne 9. listopadu v Alžíru vystrnadil brigádní generál de Gaulle svého nadřízeného, armádního generála Girauda, a jmenoval sám sebe prezidentem tohoto komitétu. Jako ministry tohoto výboru povolal dva komunisty jménem Midol a Fajol. Z

poměrně věrohodných hlášení bylo možno soudit, že ve Vichy se připravuje operace *Badoglio.* Avšak podle jiných informací byl prý maršál Pétain, hlava francouzského státu, s vědomím několika osob kolem něho, unesen oddílem anglo-gaullistických parašutistů.

Do Vichy jsem tedy odjel připraven na všechno. K dispozici jsem měl šest policejních rot, svůj prapor zvláštního určení a prapor divize SS zvané *Hohenstaufen.* Rozmístil jsem tyto jednotky po městě: Na sever na letiště, které jsme přirozeně obsadili; na západě ve Vesse, na východě v Cussetu a na jihu v Hauterive. Bylo to celkem 2000 vojáků schopných odříznout město v nejkratší době. Vyslal jsem průzkumné hlídky až k lesu Randan, ale za celé ty týdny nezajali ani jednoho jediného parašutistů.

Nepocházely žádné nové zprávy: ani z SD, ani od kontrarozvědky. Oblečeni do civilního oblečení jsme s Fölkersamem nasbírali řadu úplně protikladných informací. Začalo mi být jasné, že ve Vichy vyvstaly povážlivé problémy, ale že jejich příčinou nejsou gaullističtí parašutisté. Setkání v Montoire (v říjnu 1940) nepřineslo žádané výsledky ani pro Německo, ani pro Francii, s níž by bylo, jak už jsem předeslal, dávno záhodno uzavřít definitivní mír. Už tři roky jsme okupovali tuto zem. Válečné štěstí nám přálo stále méně na všech frontách. Utvářely se odbojové skupiny, téměř vždy vedené komunisty, jejichž organizátoři ale od července do října 1940 nabádali k bratrství s našimi vojáky. Hitler se o francouzsko-německé vztahy, tak důležité pro novou Evropu, zajímal velice

málo. V listopadu 1943 se velmi podivil, když slyšel, že náš vyslanec Abetz ve Francii neúřaduje už od prosince předešlého roku.

Ve Vichy jsem učinil všechny potřebné přípravy, a jelikož žádné další rozkazy nepřišly, odjel jsem do Paříže. Odtud jsem se telefonicky spojil s Vlčím doupětem a dozvěděl jsem se, že se mám okamžitě vrátit do Auvergne a čekat tam na heslo „vlk štěká“. Poté jsem se měl postarat o hlavu státu Pétaina ajeho lékaře dr. Ménétrela. Měl jsem být zodpovědný za jejich bezpečnost a další pokyny jsem měl dostat, až „zaštěká vlk“.

Maršál Pétain bydlel ve Vichy ve třetím poschodí hotelu Du Pare; jeho osobní stráž, kterou jsem pozoroval ve službě, nevypadala nijak špatně. Potyčka s ní by zřejmě mohla být vážná. Ale co mne znepokojovalo nejvíce, byla denní doba, kdy měl „vlk zaštěkat“. Doufal jsem, že nezačne štěkat v noci. Když ve dvě hodiny v noci seskočily na Vichy dva až tři tisíce nepřátelských parašutistů, byl maršál o té operaci dobře informován - a oblečen do uniformy nebo do civilního obleku, mohl být jistě odveden.

Přiznám se, že jsem choval velkou úctu k tomuto starému vojákovi, kterého francouzští politikové zavolali na pomoc, když všechno ostatní selhalo. Bylo mu tehdy osmdesát sedm let a ve své světlemodré uniformě se stále ještě držel úplné zpříma. Při pohledu na něho jsem se neubránil vzpomínce na generála polního maršála von Hindenburga, na jehož ramena po první světové válce rovněž padlo celé břímě prohrané války. Philippu Pétainovi bylo osmdesát devět let, když byl odsouzen k smrti. Zemřel v pětadevadesáti letech jako vězeň v pevnosti na ostrově ď Yeu.

Byl jsem rád, že „vlk nezaštěkal“. Dostali jsme rozkaz k odchodu, opustili jsme Vichy a stačili jsme právě ještě nastoupit na naši vánoční dovolenou, kterou jsem na pozvání velitelství ponorkového loďstva strávil na Arlbergu v zotavovně pro jejich osádky. Byla to má poslední dovolená v této válce!

Naproti tomu se musím přiznat, že by mne velmi potěšilo zajmout úplně jiného maršála: a sice Tita.

Původ nejvyššího představitele Jugoslávie je předmětem sporů. Můj zemřelý přítel Alexander Botzaris tvrdil, že Titova „chorvatská babička“ je čirý výmysl. Podle úředních dokladů se Josip F. Brož narodil roku 1892 v

Kamrovci. Povoláním byl zámečník a v první světové válce bojoval v rakousko-uherské armádě. Roku 1915 byl povýšen na feldwebela a zajat Rusy v Karpatech. Poté údajně bojoval s bolševiky u Omska a nakonec se - podle znění jeho oficiálního životopisu - pod jménem „Walter“

angažoval pro Komunistickou stranu Jugoslávie. Byl to tentýž Brož, který se v roce 1934 po pěti letech zajetí objevil ve Vídni, vycvičen v moskevských speciálních školách, a stál v čele jugoslávského prosovětského odboje v letech 1941-1942? Mohlo by tomu tak být.

Na jaře 1944 jsem obdržel z OKW rozkaz vypátrat Titův hlavní stan, zničit ho a zajmout Tita, který na přání Churchilla zaujal místo generála Mihailoviče. Mihailovič, jakožto ministr války mladého jugoslávského krále Petra II., žijícího v exilu v Londýně, byl zděšen z rostoucího vlivu komunismu. K

jeho úžasu bojovali jeho četníci někdy společně s maďarskými sbory, s Chorvaty Anteho Paveliče, a dokonce i s našimi vojáky proti Titovým vojskům.

Kde se ale Tito schovával? Neměl jsem ani ponětí. Jugoslávie se se svou hornatou a lesnatou krajinou znamenitě hodila k partyzánským bojům. Informace, které jsem dostával z příslušných míst SD a abwehru, byly nepřesné a protikladné. Proto jsem se vypravil z Bělehradu do Záhřebu (Agramu) a zorganizoval jsem svou vlastní zpravodajskou službu. Pověřil jsem jí tři zdatné důstojníky. Každý z nich byl odborníkem na jiný typ zpravodajské sítě. Agenti jednotlivých sítí měli pracovat nezávisle na sobě. Já osobně jsem učinil předsevzetí, že nepodniknu nic, dokud neobdržím souhlasná hlášení ze všech tří sítí. Jednali jsme rychle a v úplné tajnosti, neboť jsme nesměli vzbudit pozornost nepřítele - k tomu navíc velmi chytrého nepřítele, který držel v šachu šest našich divizí.

V pohoří Fruska Gora, táhnoucímu se podél jižní strany údolí Dunaje, jsem rozmístil cvičný prapor svého *jadgverbandu*, jehož výcvik se prováděl skutečně v „bezprostřední blízkosti fronty“. Vojáci byli každodenně v bojové pohotovosti proti titovcům. Vojenský konvoj by byl vzbudil nedůvěru partyzánů.

Jel jsem proto z Bělehradu do Agramu normálním vozem v doprovodu dvou poddůstojníků. Projeli jsme údolím Sávy a po velmi špatných silnicích jsme dorazili do Brčka a poté do Záhřebu. Velitelé německých posádek byli velmi překvapeni, že jsme cestu projeli nedotčeni: Silnice, kterými jsme projeli, kontrolovali partyzáni. Skutečně jsme potkali několik skupin vousatých partyzánů s puškami v rukou. My jsme měli své automatické pistole položeny na podlaze vozu - neviditelné zvenku, ale s odjištěnými kohoutky. Bylo mi okamžitě jasné, Že jsme se tím dopustili nepozornosti, která mohla mít nedozírné následky: „Tito unesl Skorzenyho!“ to by byl krásný titulek v *Daily Mirror* v květnu 1944!

Potom jsem se vrátil do Berlína a krátce nato jsem se od svých tří nezávislých zpravodajských služeb dozvěděl, že Tito se momentálně se svým štábem zdržuje v západní Bosně u Dvaru. Poslal jsem hned svého náčelníka štábu, hauptsturmführera Adriana von Fölkersama, ke generálovi, který velel tamější-mu X. armádnímu sboru, aby ho zpravil, že v dotyčné oblasti provedeme operaci *Rosselsprung* (Skok jezdcem) proti Titovi. Právě když jsem se chystal odjet, abych vedl operaci přímo na místě, objevil se náhle von Fölkersam zase ve Friedenthalu:

„Tady něco nehraje!“ řekl. „Generál mne přijal velice chladně a nemyslím, že v této operaci můžeme počítat s jeho pomocí!“

Rádiové hlášení od našeho malého pracovního štábu v Záhřebu brzy objasnila důvod chladného přijetí: „X. sbor připravuje akci proti Titovu hlavnímu stanu. Datum operace stanoveno na 2. června 1944.“

Bylo to skutečně hloupé. Kdyby byl generál odkryl své karty, byl bych se rád podřídil, přenechal mu veškerou slávu za tuto akci a převzal i veškerou zodpovědnost za případný neúspěch. Ještě horší byla ovšem skutečnost, že když jsem nyní byl já informován o tom, Že plán bude proveden 2. června, pak byl zajisté právě tak informován i Tito. Poslal jsem okamžitě avízo X. sboru a kromě toho jsem vyslal jednoho ze svých důstojníků do Bani Luky, aby se pokusil přesunout datum operace.

Nepomohlo to. Operace se v určený den konala: Početná německá vojska narazila na partyzánské jednotky v pohotovosti. Jeden výsadkový prapor zbraní SS byl obklíčen v údolí a potřeboval posily nákladních větroňů.

Jeden prapor divize *Brandenburg* musel krýt ústup našich vojáků, kteří byli napadáni ze všech stran. Tomuto praporu velel udatný plukovník Walther, který byl zraněn a v lednu 1945 převzal místo po mém Štábním veliteli von Fölkersamovi u mých jagdverbandů SS. V září 1944

byly pod mým velením i prapor parašutistů SS a prapor divize *Brandenburg.*

Stateční brandenburští byli přičleněni k mému Jagdverbandů Súdost, zatímco ostatní jednotky, které bojovaly v Itálii pod velením majora Otty Bečka, byly zařazeny k Jagdverbandů Süd. K majorovi Beckovi se ještě vrátím.

Brož se samozřejmě dal na útěk. V jeho hlavním stanu jsme našli jen dva ubohé britské důstojníky, kterých se chtěl zřejmě zbavit, a zbrusu novou mar-sálskou uniformu. 29. listopadu 1943 jmenoval Tito sám sebe maršálem - a podle toho se také oblékal! O něco později mi bylo sděleno, že uprchl na ostrov Vis. Jenže kvůli pokusu o atentát na Hitlera dne 20. července 1944 jsem už neměl příležitost zorganizovat *Rosselsprung* u Jaderského moře. Major Otto Beck by byl strašně rád zaútočil na Titův hlavní stan na ostrově. Dlouho se na mne zlobil, že jsem odmítl dát mu k tomu rozkaz.

Vzpomíná si ještě někdo, že skutečný útlak v Jugoslávii začal v dubnu 1945? Dne 11. listopadu téhož roku vyhlásil Tito Federativní lidovou republiku, dynastii Karadjordjevičů zbavil trůnu a zmocnil se korunního jmění. Generál Mihailovič a jeho generální štáb byli dne 17. července 1946

popraveni, desítky tisíc Chorvatů a Srbů odsouzeny k smrti a 3 670 000 přívrženců bývalého režimu zatčeno. Mnozí z nich zemřeli ve vězeních nebo pracovních táborech. Churchill se spokojil s tím, že v srpnu 1945 napsal Petrovi II,:

„Dozvěděl jsem se, že v Jugoslávii se odehrálo mnoho politováníhodných věcí. Není bohužel v mé mocí proti nim zasáhnout.“

To byla pohřební řeč všem, kdo v Jugoslávii bojovali proti komunismu.

Na tomto místě bych chtěl uvést jeden osobní zážitek: Svět je malý. Po válce jsem se náhodou na Malorce setkal s jedním ze dvou důstojníků, které nám tam Brož tak hezky zanechal. Byl pozván, stejně jako já, na loď jednoho Angličana, našeho společného přítele, a ihned jsme se spřátelili. Patřil k britskému zvláštnímu komandu *Colonel David Stirling* a zúčastnil se velmi známého výpadu proti kmenu Benghází (Libye). Tento útok byl ostatně proveden částečně v německých uniformách. Potom byl můj nový přítel příslušníkem britského tajného komanda a nakonec ho Churchill poslal za Titem.

Tento můj nový přítel a někdejší nepřítel, jenž se později stal brigádním generálem, mi vyprávěl, že si během svého pobytu v „maršálově“ hlavním stanu jasně uvědomil, že až Tito převezme moc, zvítězí komunismus i v Jugoslávii. Podával v tomto smyslu Londýnu jedno hlášení za druhým - ale žádné reakce se nedočkal.

„Situace se mi zdála být tak vážná, a tak škodlivá britským zájmům na Balkáně,“ řekl mi, „že jsem se za nejtěžších podmínek vypravil až do Gibraltaru, abych odtud premiérovi osobně zatelefonoval.

Podal jsem mu velmi realistickou zprávu o Titových úmyslech v Jugoslávii. Churchill mne nechal domluvit a zeptal se:

„A co budete dělat vy osobně po válce?“

Poněkud zmaten jsem mu odpověděl, že mám v úmyslu vrátit se do svého sídla ve Skotsku.

„Takže, pokud vám správně rozumím, nemáte v úmyslu usadit se v Jugoslávii?“

„Ne, pane, samozřejmě, Že ne!“

„Then why should you care a damn what happens to Yugoslavia after the war!“ (Tak co se, k čertu, staráte, co bude s Jugoslávií po válce!)

Americká zpravodajská služba (CIA) mi připisovala operace proti Titove hlavnímu stanu, neboř se (mylně) domnívala, že jsem už tehdy velel

výsadkovému praporu zbraní SS.

Můj Jagdverband Südost však udatným Titovým jednotkám značně znepříjemňoval život. V pohoří Fruska Gora jsme jeden čas měli téhož srbského lékaře jako partyzáni, protože vojenský lékař přidělený k našim jednotkám se ještě nedostavil. Tato skutečnost zjednodušovala výměnu raněných zajatců.

Začali jsme malou odvetnou akcí, při níž jsme zajali několik britských styčných důstojníků. Mezi nimi se nalézal syn Winstona Churchilla jménem Randolph. Zábavná byla také okolnost, že naši vojáci byli tudíž díky přísunům (Titovi) od tatínka Winstona výtečně zásobováni. Zásluhu na tom má major Beck. Byl to vynikající muž, jemuž byla v první světové válce jako prostému vojínovi udělena velká zlatá medaile (rakouská) za udatnost. Ale Otto Beck, jenž se velmi dobře vyznal v mravech a obyčejích Balkánu, byl také muž velkolepých nápadů. Téměř na poslední chvíli byla dodána kvanta padělaných pěti a desetilibrových bankovek. Prostředníci majora Becka za ně nakoupili celé náklaďá-

ky zbraní, munice a různý válečný materiál, které britské ponorky a malé lodi pravidelně vykládaly v jistých zastrčenějších přístavech podél jaderského pobřeží. Naši vojáci zboží uvítali a zaplatili falešnými librami šterlinků, které partyzáni hbitě vyměnili za tisíce dinárů. Tyto „výměnné transakce“

probíhaly za všeobecné spokojenosti po celé měsíce, dokud Titův generální štáb nezjistil, odkud vane vítr. Během jedné takové výměny zboží došlo k bitce a užitečným, laciným dodávkám byl konec.

Bankovky byly vyráběny profesionálními padělateli uvězněnými za války v koncentračních táborech, kteří byli za tímto účelem umístěni do zvláštních budov, kde se těšili větší svobodě. Jistý Walter Hagen pracuje na knize s názvem *Operace Bernhardt,* kde bude celá tato záležitost popsána.

Hagen je pseudonym Wilhelma Hoettla, jednoho ze Schellenbergových spolupracovníků ve VI. úřadu (zahraničí) RSHA. Před norimberským tribunálem se vyhnul procesu tím, že hrál odvážnou roli svědka žalující strany. B^l vždy mistr dvojí hry. Dnes sám doznává, že od roku 1943 měl

spojení s *Černou kapelou* ve Vatikáne, a že později navázal ve Švýcarsku styky s Allenem Welshem Dullesem, pozdějším ředitelem CIA. Tím jsme se zase dostali do začarovaného kruhu tajných služeb.

Dr. Hjalmar Schacht mi po válce vyložil, že říšská banka o padělaných librových bankovkách nevěděla. Několik bankovek bylo zasláno švýcarskému bankovnímu svazu k přezkoušení. Přiložený falšovaný dopis z říšské banky sděloval, že tyto bankovky jsou považovány za padělky. Švýcaři po velice zevrubné prohlídce odpověděli, že bankovky jsou pravé a že anglická banka dosvědčila pravost sériových čísel a odpovídajících dat jejich vydání.

Velkodistributorem padělků byl šikovný obchodník jménem Friedrich Schwend, který obdržel čestný titul za „všeobecné služby SS“ a který z každého vydání hotovosti samozřejmě dostal provizi.

Po válce Schwend většinu padělků zřejmě ukryl nebo spálil a britská tajná služba se po celá léta touto záležitostí a jejím vyšetřováním vážně zabývala. Schwend, který v této záležitosti zcela určitě nepřišel zkrátka, měl ostatně velmi slušné jmění už předtím.

Jenže - jako už řekl Cicero ve své proslulé výpovědi proti Verrovi3: „In multis esse nummis“ (mít truhly plné peněz) je vždy dobré. Co se nepravého *Cicera* týče - i on byl zaplacen padělanými librami, přestože jeho informace měly cenu zlata. V roce 1954 napsal Bazna spolkovému kancléři Adenauerovi a stěžoval si na „nehoráznou nespravedlnost“, kterou tímto utrpěl; žádal o skromnou pomoc v podobě 2 100 000 DM za 12 milionů, jez leží na jeho zablokovaném kontě u jedné švýcarské banky. Německý kancléř *Cicerově* prosbě bohužel nevyhověl.

Když jsme připravovali naše komanda na Blízkém východě, prozradil mi Walter Schellenberg, „že bychom z této věci mohli eventuálně těžit“ a „že nejsme tak úplně chudí“. Tak jsem se dozvěděl o existenci padělaných anglických bankovek. Výplatčí z úřadu VI vyplatil 5000 takových liber mému adjutantovi Karlu Radlovi, když se jednalo o nalezení a osvobození Duceho. Radí si peníze uložil do malého uzavřeného kufříku. Doporučil jsem mu, aby bankovky vyplácel s co největší šetrností a požádal jsem proto dr. Bergera, který měl tyto peníze rozdělit mezi dvanáct důstojníků

tajné služby, o přesné vyúčtování. Musím říci, že dr. Berger peníze rozdělil až příliš velkoryse. Vysvětlil jsem mu, že s padělanými penězi se musí zacházet zrovna jako s pravými a že je tudíž třeba šetřit. Nakonec jsme se dohodli a většinu svěřených peněz vrátili výplatčímu úřadu VI.

Musím zde zvlášť podotýkat, že ani Karl Radí, ani já jsme tyto peníze nijak nepoužili a že jsme své osobní náklady platili z naší vlastní mzdy? Mnozí si pomyslí, že jsme byli hloupí. Jenže my jsme byli přesvědčeni, že padělané peníze představují naši zbraň, která nám umožní dosáhnout částečného hospodářského vítězství nad protivníkem. Byli jsme vojáci a nikdy by nás nenapadlo si tím přivydělávat nebo nakupovat na Černém trhu. V Jugoslávii jsem naproti tomu neměl ani jedinou zábranu použít padělané peníze. Čím víc zbraní jsme odkoupili, tím méně jich dostali partyzáni, a tím méně jich mohli použít k zabíjení našich kamarádů v boji.

Po válce se našlo mnoho kronikářů a novinářů, kteří tvrdili, že mě viděli poblíž Toplitzského jezera,

„kde náčelník štábu jednoho zvláštního oddílu byl pověřen vyzvednutím pokladu SS uloženého hluboko na dně jezera“. Mohlo by tam samozřejmě být uloženo asi třicet beden v hloubce 30 až 40

metrů (jiní tvrdí 50-70 metrů) obsahujících „miliony padělaných liber šterlinků“.

Možné je všechno. Během války bylo Toplitzské jezero pokusným a výcvikovým centrem

válečného námořnictva a je dost dobře možné, že na dně jezera leží bedny obsahující bankovky, dokumenty a podobně. Nevím, a také jsem se o to nikdy nestaral, Roku 1963 svědčil muž zvaný Max Gruber, bývalý příslušník SS, že v roce 1945 byl u potápění těch beden a že mne viděl na břehu jezera... Před vyšetřovací komisí rakouské vlády musel Gruber přiznat, za prvé, že vůbec nikdy nebyl příslušníkem SS; za druhé, že nikdy nebyl v Toplitzi, dokud tam nepřijel s vyšetřovací komisí; za třetí, že tudíž nemohl vidět žádné potápění beden, a za čtvrté, že mé jméno vyslovil jenom proto, aby sám vypadal věrohodně. Byl obžalován za křivé svědectví.

Je ovšem pravda, že rakouská vyšetřovací komise skutečně vytáhla nějaké bedny a dodnes není známo, co obsahovaly. V listopadu 1963 se tam bohužel utopil devatenáctiletý potápěč z Mnichova.

Od té doby odmítala rakouská vláda povolit další žádosti o pátrání.

Avšak to nejneuvěřitelnější, co bylo doposud v souvislosti s tím zveřejněno, vyšlo ve švédském časopise *Vägen Framat* (z 30. listopadu 1963). Jistý pan Palmquist „doznává“, že pod mým vedením vytáhl ze dna jezera četné bedny „s pokladem“. Na tuto činnost se prý dostavoval každou noc letadlem ze Stockholmu. Odvezl si prý odtud několik zlatých cihel a uchovává je ve svém trezoru. Tentýž Palmquist představil reportérům časopisu *Vägen Framat* redaktora jiného švédského časopisu jménem *Aftonbladet* jako - Benita Mussoliniho - s novým obličejem, který mu prý naoperoval německý chirurg, samozřejmě za honorář, jenž jsem mu zaplatil z onoho pokladu SS. Tyto peníze mi prý také umožnily převézt duceho do Švédska a udělat z něj redaktora švédského časopisu *Aftonbladet*!

Mohl bych uvést ještě víc bláznivých příkladů tohoto typu. Ale nechme toho. Z údajného „pokladu“

v Toplitzi každopádně už asi patnáct let tyjí jisté osoby tím, že využívají lidské lehkověrnosti a píší a píší...

Padělané peníze je možné zařadit do kategorie nekonvenčních zbraní. Ale ani otec této myšlenky se nemůže chlubit tím, že by tuto zbraň vynalezl on sám. Napodobil pouze to, co dělali Angličané už v letech 1794-1797, kdy zaplavili Francii padělanými papírovými bankovkami pod záminkou, že podporují občanskou válku ve Vendée.4

V letech 1927 až 1932 bylo na Stalinův rozkaz vyrobeno několik milionů padělaných bankovek federální banky USA. Tyto bankovky byly rozšiřovány hlavně v Číně, Havaně, Montrealu, San Francisku, Bělehradě, a dokonce i v Berlíně. V Berlíně zjistili, že četné stodolarové bankovky jsou padělané a že byly vytištěny v Sovětském svazu. *Berliner Tageblatt* z 23. ledna 1930 a poté *New York Times* z 24. ledna 1930 došly k témuž závěru, že falešné dolary pocházejí z Ruska a do oběhu byly uvedeny známými sovětskými agenty, což byl samozřejmě omyl.

Je skutečně škoda, že jsme v roce 1941 nemohli koupit ruské samopaly. Tato zbraň, která už tenkrát mohla vypálit desetkrát za sebou, se lehce obsluhovala a dokazovala, s jakou prozíravostí připravovali Rusové válku. Dali svým pěšákům hned zpočátku dobře promyšlenou střelnou zbraň.

I Angličané měli tenkrát dokonalé a jednoduché zbraně, především automatickou pistoli typu Sten, na kterou bylo možno namontovat tlumič.

Hned zpočátku, poté co jsem převzal velení praporu zvláštního určení *Friedenthal*, jsem se zajímal o tento typ zbraní, mimo jiné také proto, že nám je posílali přímo z Londýna. V Holandsku jsme narazili na několik odbojových organizací nevalného významu, ale naší tajné službě to umožnilo zahrát si s nepřítelem zajímavou hru přes rádio. Objednal jsem si tímto způsobem revolver s tlumičem.

Čtrnáct dní poté jsem zbraň obdržel přes holandského kapitána švédské lodě, který byl podle mé domněnky jakýmsi dvojím agentem.5 Otevřel jsem okno kanceláře, kde jsme pracovali, a vystřelil jsem na hejno plovoucích kachen. Slabé zasyčení bylo sotva slyšet. Kolemjdoucí ani nezvedli hlavy.

Byl jsem také prvním německým vojákem, kterému se takovým způsobem dostal do rukou samopal Sten s tlumičem. Pro vojáka zvláštního oddílu nebo průzkumnou hlídku bylo neobyčejně výhodné, když už musel vystřelit, že tak mohl učinit téměř bezhlučně. I pro vojáky na přední linii byla hlídka s takovou zbraní maximálně důležitá, neboť s její pomocí mohli dosáhnout nejlepších výsledků při nejmenších ztrátách.

Sten měl kromě tlumiče ještě další přednosti. Byl daleko nadřazen německým samopalům, a sice z několika důvodů: Jeho výroba byla mnohem rychlejší, ale přitom podstatně lacinější než u našich samopalů, jež byly ovšem přesnější. Sten ale mohl upadnout do vody, do sněhu nebo do bláta - a stále ještě fungoval. Naše ne. Proč nevyrábět bezhlučné steny sériově?

Pokusil jsem se přesvědčit dva vysoké důstojníky z „hospodářského oddělení ministerstva obrany a zbrojení“, jehož šéfem byl generál Georg Thomas. Pozval jsem je na večeři do Friedenthalu: byli zdrženliví. Bylo

jaro, příjemné počasí, a tak jsem po jídle navrhl procházku v parku. Souhlasili. Šli jsme kousek cesty. Najednou jsem je zastavil:

„Milí pánové,“ řekl jsem jim, „teď už jste mrtví. A já pravděpodobně také!“

Trhli sebou ve tmě.

„Mrtví? Jak to mrtví?“

Jeden z mých lidí za námi rozsvítil kapesní svítilnu. V ruce měl sten s tlumičem a ukázal na prázdný zásobník na zemi. Vystřílel ho celý do vzduchu.

Na naše techniky z ministerstva zbrojení udělala jejich teoretická a bezhlučná smrt viditelně silný dojem. Lekce se samopalem v parku však nepomohla. Od spolupracovníků generála Thomase jsem obdržel následující odpověď:

„V zásadě máte zřejmě pravdu. Ale sám udáváte, že sten není precizní zbraň. Führer řekl mnohokrát, že každý německý voják má právo na tu všestranně nejlepší zbraň, a my nemůžeme na sebe vzít zodpovědnost, že bychom doporučili méně přesnou, byť i bezhlučnou zbraň, než je ta, kterou máme ve vlastní výrobě. Heil Hitler!“

Mohli jsme se přesvědčit, že generál Thomas vůbec neváhal vzít na sebe závažnou zodpovědnost.

1) Zde je třeba připomenout úkol generála Gardaneho, kterého Napoleon poslal v roce 1807 za šachem Fetem Alim do Teheránu. Gardane a major Verdier tam přeorganizovali šachová vojska, sestávající ze 60 000 průměrných pěšáků a 140 000

příslušníků výtečného jezdectva. Teherán se měl stát po Cařihradu druhou etapou velké orientální armády putující do Indie.

Napoleon šachoví zaručil znovupřipojení Gruzie (která od roku 1801 patřila Rusku) k Perské říši. Kdyby nebylo zlata a intrik Sira Hartforda Jonese,

který pronikl do Íránu rovněž přes Perský záliv v roce 1809 a překazil Gardanemu plány, byl by se Stalin možná narodil jako Peršan! (Pozn. red.)

2) Zdá se, že autor Schellenbergova životopisu si spletl *Ulm* s *Zeppelinem.* Hovoří v něm o operaci *Zeppelin,* která údajně způsobila velké škody těžkému průmyslu Ruska, hlavně v oblasti Magnitogorska, Kujbyševa a Čeijabinska, za použití zbraní V-l, dopravovaných do blízkosti cíle pomocí bombardérů s dalekým doletem (jichž jsme ostatně nikdy neměli dostatečný počet v bojeschopném stavu). Ovšem tento projekt nemohl být plánován do června 1944, protože V-1 se v roce 1943 ještě nevyráběly sériově. Operace *Ulm* měla však být provedena již v roce 1943, tedy o rok dříve 3) C. Licinius Verres, neslavně proslulý římský lichvář, který v roce 74 př. n. 1. dostal oprávnění půjčovat peníze, vymáhal na sicilských, a dokonce i na římských občanech vyděračské úroky. Uprchl, aniž by vyčkal procesu proti své osobě. (Pozn.

red.)

4) Byl to nápad tehdejšího britského premiéra Williama Pitta. Asignantů bylo takové množství, že papírové peníze úplně ztratily cenu. Cena zlatého louisdoni, který v listopadu 1795 měl hodnotu 2500 patkových franků, stoupla v prosinci na 6500

franků. V roce 1797 bylo direktorium nuceno stáhnout retiny asignanty z oběhu. (Pozn. red.) 5) Všichni příslušníci britských komand měli v roce 1943 revolvery ráže 7,65. Když mi předávali tu zbraň, byl jsem v Haagu.

ČÁST

KAPITOLA PRVNÍ

Hitlerův rozkaz:

Musíte najít a vysvobodit duceho!

Operace Alarich

Proč si mě Hitler vybral - Jeho talent přesvědčit druhé - Jeho návrhy - Rozmluvy s generálem Studentem a Himmlerem - Reichsführer si dělá iluze - „Nehodíte se na to!“ - Maršál Kesselring si dělá iluze - Dvojí hra italského krále a Badoglia - Stalin, „bratránek“ Viktora Emanuela! - Zrada, strach a útěk kliky věrné králi - Objevuje se Canaris - Příběh o zatčení papeže - Potíže s naším pátráním -Mussolini na ostrově Ponza - Má byt vydán Angličanům a hledají ho Američané, kteří ho chtějí unést - Churchillova řeč v anglické Dolní sněmovně za zavřenými dveřmi.

Stáli jsme u zdi v počtu šesti. Šest důstojníků: Podplukovník a major pozemního vojska, dva podplukovníci letectva, sturmbannführer SS a já. Jelikož jsem, coby hauptsturmführer SS, měl nejnižší hodnost, byl jsem poslední v řadě všech velitelů zvláštních jednotek.

V místnosti bylo nepřímé osvětlení, které nevrhalo žádný stín. Před námi dlouhý stůl se situačními mapami generálního štábu a několika pastelkami, vedle velkých oken velký psací stůl a na protější stěně obraz Dürerovy *Fialky* ve stříbrném rámu.

Nalevo ode mne se otevřely dveře. Do místnosti vstoupil Hitler, pomalu přesel kolem nás a krátce pozvedl ruku na pozdrav. Viděl jsem ho nyní potřetí; poprvé to bylo v únoru 1936 na zimních olympijských hrách v Garmisch-Partenkirchenu, podruhé jsem ho viděl na vídeňském Ringu, kde jsem stál vysoko na lešení se svými dělníky v březnu 1938 při jeho vítězném vstupu do Vídně.

Tentokrát byl ode mne vzdálen sotva několik metrů. Pod kabátem polní uniformy šedavé barvy měl bílou košili s černou kravatou. Na prsou měl Železný kříž první třídy z první světové války a stříbrný odznak třikrát zraněných. Jeho adjutant představil podplukovníka po pravé straně a poté následovali ostatní. Když se Hitler zastavil přede mnou, stiskl mi ruku a ani na okamžik ze mne nespustil zrak.

Krátce jsem se uklonil a několika větami jsem mu vylíčil svou vojenskou dráhu. Ustoupil o několik kroků dozadu, ještě jednou si nás všechny Prohlédl a otázal se:

„Kdo z vás zná Itálii?“

Několik minut bylo ticho. Já jediný jsem se přihlásil.

„Procestoval jsem

Itálii dvakrát až do Neapole soukromě na motorce, můj vůdce!“

Ticho. Náhle položil další otázku:

„Co si myslíte o Itálii?“

Podplukovník pozemního vojska odpověděl, že Itálie je naším vojenským a ideologickým

spojencem, letečtí důstojníci se zmínili o ose Berlín-Řím a můj bezprostřední soused promluvil o antikominterní dohodě. Když se Hitler zastavil u mne, řekl jsem jen:

„Jsem Rakušan, můj vůdce!“

Při těchto slovech se na mne dlouze a zkoumavě zahleděl. Čekal snad, že ještě něco řeknu? Mlčel jsem. Těmi třemi slovy jsem řekl vše: Jižní Tyrolsko a náš boj o jejich připojení k vlasti. Ticho trvalo a cítil jsem, že se něco musí stát.

„Potřebuji něco projednat s panem Skorzenym,“ řekl klidným hlasem. „Ostatní pánové mohou odejít.“

Rozloučili se, odešli z místnosti a my dva jsme zůstali sami. Bylo asi půl deváté večer, když mi Hitler onoho 26. července 1943 ve Vlčím doupěti sdělil, jakým posláním mne hodlá pověřit. Vyjádřil se přibližně těmito slovy:

„Mussolini byl včera zrazen. Jeho král jej nechal zatknout. Duce je ale nejen mým spojencem, nýbrž také přítelem. Je pro mne ztělesněním posledního velikého Římana a já nemohu toho státníka nechat na holičkách. Byl příliš lehkomyslný. Nová italská vláda se od nás zcela jistě odvrátí a vydá duceho Anglosasům, bude zrazen a prodán. Musím zabránit tomu, aby došlo k takové proradnosti!“

Oba jsme ještě stáli. Chodil v té velké místnosti sem a tam a zdálo se, že přemýšlí. Poté se přede mnou zastavil a ještě jednou se na mne dlouze podíval.

„Musíme zjistit, kde je duce držen v zajetí a osvobodit ho. Takový je úkol, který vám dávám, Skorzeny. Vybral jsem vás, protože jsem přesvědčen, že vám se tato operace podaří. Musíme vynaložit veškeré úsilí k provedení této pro válku nejdůležitější akce. Úkol bude samozřejmé nutno držet v nejpřísnější tajnosti, jinak by mohl selhat. Smí se o něm dozvědět jen pět dalších osob. Budete přidělen k letectvu, kde budete podřízen generálovi Studentovi, jenž vám předá další podrobnosti.

Nemohu dovolit, aby se Itálie stala pro naše vojáky pastí, a proto musí být odstraněni všichni falešní přátelé. Pověřuji vás osobně úkolem zjistit, kde je držen Mussolini v zajetí a dostat ho odtud bez úhony. Své lidi si k tomu vyberete samozřejmě vy sám. Musíte si ale pospíšit, velice pospíšit!

Rozumějte, že život duceho závisí na vás!“

„Rozkaz, můj vůdce!“

Nešlo tedy ani o operaci *Franz* ani *Ulm*, oproti mým domněnkám před odjezdem do Vlčího doupěte. Pomyslel jsem na své kamarády v Berlíně a Friedenthalu, kteří byli jistě znepokojeni.

„Nejdůležitější je,“ pokračoval führer, „že o pravé podstatě vaší akce se nesmí dozvědět ani německá vojenská velitelství v Itálii, ani naše vyslanectví v Římě. Rozumějte mi dobře: ti pánové mají naprosto nesprávnou představu o situaci a postupovali by pravděpodobně nevhodně. To znamená: Zachovat nejpřísnější tajemství! Mám ve vás naprostou důvěru, Skorzeny. Ještě se uvidíme. Prozatím vám přeji všechno nejlepší!“

Stiskl mi ruku. Slíbil jsem, že učiním, co bude v mých silách. O Hitlerově pohledu bylo napsáno už mnoho. Tradovalo se, že jeho pohled je prý fascinující, hypnotizující a magnetický. Jediné, co mohu s jistotou dosvědčit, je to, že z führera vskutku vyzařovala neobyčejná síla přesvědčivosti. Dokázal přesvědčit své okolí nejen pohledem. Také jeho slova, jeho držení, celá jeho osobnost svědčily o mimořádném vlivu. Naše rozmluva trvala sotva dvacet minut, ale já jsem přesto získal dojem, že Hitlerův popis událostí trval celé hodiny.

Hitler mne neznal o nic lépe než těch pět ostatních důstojníků. Proč si vybral mne? „...protože jsem přesvědčen, že vám se to podaří," řekl a dvakrát to opakoval. Jak došel k tomuto přesvědčení, a proč jsem i já v jeho přítomnosti získal dojem, že akce bude úspěšná? To nemohu říci. Nevím.

Dostal jsem hlad a chtěl jsem zajít do kavárny, když mi Hitlerův adjutant Otto Günsche, tehdejší hauptsturmführer zbraní SS, vzkázal, že ve vedlejším pokoji na mne čeká generál Student. Byl to od pohledu žoviální, poněkud zavalitý muž, jenž byl roku 1941 těžce zraněn u Rotterdamu. Jeho zranění připomínala hluboká jizva na čele. Přijal mne srdečně a já jsem mu podal hlášení o úkolu, který mi Hitler právě svěřil. Vtom do místnosti k mému velikému překvapení vstoupil reichsführer SS

Himmler.

Viděl jsem ho při této příležitosti poprvé zblízka a musím se přiznat, že mi nebyl zvlášť sympatický. Měl měkký stisk ruky a jeho pohled za skřipcem neustále uhýbal stranou. S generálem Studentem si báječně rozuměl a přes svou mimořádnou nervozitu se projevoval přátelsky. Opakoval mi, co jsem už předtím slyšel od Hitlera.

„Ono ale nejde jen o Mussoliniho!" zvolal. „Musíte vědět, co za tím vězí. A to není nic jiného než zrada: Spiknutí trvá už čtyři měsíce a není omezeno pouze na Itálii. Jeho tykadla sahají až do Madridu, Ankary a Lisabonu. Vůdci spiknutí jsou král Viktor Emanuel a princ Umberto. Führer nevěří ani slovu z prohlášení Badoglia o tom, že Itálie dostojí svým dohodám s námi." Himmler začal rozvádět celé schéma italského spiknutí a mně působilo stále větší potíže sledovat a pamatovat si všechna ta nová jména. _ Podezření existovalo od 18. ledna 1942, kdy byl do funkce náčelníka generálního

štábu jmenován generál Ambrosio, nástupce generála Roatty ve funkci velitele 2. armády. Od dubna téhož roku připravoval se souhlasem generála Castellana zatčení duceho. Past na pokyn krále připravili Dino Grandi, hrabě Ciano, de Vecchi a Bottai na dobu zasedání Velké fašistické rady.

„A to není ještě všechno!“ pokračoval reichsführer. „Podle posledních statistických údajů má nacionální fašistická strana 700 000 členů a hnutí ‚Dopolavoro' jich má pět milionů. K tomu je třeba přičíst ještě fašistickou milici! A mládežnické organizace! S takovým počtem je možno a nutno se udržet!“

Himmler měl vůbec spoustu iluzí. Ignoroval skutečnost, že fašistická milice byla teprve nedávno bez okolků přičleněna k armádě a že nacionální fašistická strana byla za dva dny poté zrušena.

Dodal, že generálovi karabiniérů Cericovi není radno důvěřovat a že nelze důvěřovat ani generálovi Carbonimu, jenž stál se svými vojáky u Říma. Naštěstí bylo hlavní město přičiněním generála polního maršála Kesselringa prohlášeno otevřeným městem. Tato skutečnost je ovšem neuchránila před bombardováním spojenci.

Himmler pokračoval: Generál Galbiati, který Mussoliniho bránil před „Velkou radou“, prý k tomu neměl potřebné schopnosti, a neměl je ani Farinacci. Důkaz: Při hlasování o Grandiho pořadu jednání na stranickém sjezdu prý bylo 19 hlasů proti, 7 pro a jedno zdržení. Ministr tisku a propagandy Polverelli je prý smolař a tak dále. Ale ten nejprohnanější je prý Umberto. Ten prý musí být zatčen spolu se svým králem. A také Badoglio a jiní...

„Víte aspoň, kdo bude příštím ministrem zahraničí?“ ptal se mne Himmler.

Přiznal jsem se skromně ke své neznalosti. Reichsführer pokrčil rameny:

„Guariglia, bývalý vyslanec v Ankaře! To je přece jasné!“

Mně to však tak jasné nebylo. Kdo měl krále a korunního prince zatknout? Führer mi dal naprosto přesné pokyny ohledně duceho. Himmler mne zavalil lavinou jmen generálů, admirálů, ministrů... Byl neúnavný, a ačkoliv

mám velmi dobrou paměť, vytáhl jsem svůj zápisník, abych si jisté věci zapsal.

„Ztratil jste snad rozum?“ zařval na mne reichsführer. „Všechno, co vám tu říkám, je přísně tajné!“

Pokrčil znovu rameny a vyzval generála Studenta, aby dosvědčil mé neprominutelné počínání.

Jelikož bylo krátce před 11. hodinou večer, požádal jsem o dovolení zatelefonovat do Berlína, abych dal pokyny své tamější jednotce. Venku na chodbě jsem si během čekán! na dálkový hovor zapálil cigaretu. V tom okamžiku vyšel Himmler ze svého pokoje a napadl mne:

„To je k nevíře! Nemáte dost silné vůle přestat s tím hulením. Věčně tyhle smradlavé čoudivé tyčinky! Už vidím, že se na tuhle akci nehodíte!“

Neodpověděl jsem mu a on rozzlobeně odešel.

„Děláte dobře, že to neberete tak vážně,“ mínil Otto Gunsche. „Když je reichsfůhrer nervózní, nedá se s ním diskutovat.“

Günsche mi přátelsky nabídl svůj pokoj jako pracovnu. Požádal jsem o sekretářku, která se ihned dostavila. Generál Student mne povolal ještě jednou: Měl jsem s ním letět do Říma 27. července v osm hodin ráno a vystupovat jako jeho ordonanční důstojník. Konečně se mi podařilo navázat telefonické spojení s untersturmführerem Radlem. Vysvětlil jsem mu, že této noci sotva oka zamhouří, a dal jsem mu následující pokyn: Sehnat do rána třicet vojínů dobrovolníků a co nejlepších důstojníků a poddůstojníků, navléci je do výsadkových uniforem a opatřit jim příslušné doklady. Předpokládalo se, že jejich odlet bude v šest hodin ráno z letiště Staaken. Místo určení mělo být tajné a pilot se je měl dozvědět teprve během letu. Deset důstojníků přidělených k nám ze zpravodajské služby mělo odletět zároveň s námi. Další pokyny měly být sděleny dálnopisem.

Karel Radl začal organizovat akci v Berlíně od půlnoci. Když jsem mu řekl, že jsem mluvil s führerem osobně, vzalo mu to dech. S Radlem a jeho dobrovolníky jsem se setkal 29. července na letišti zvaném Practica di

Mare. Skutečně uposlechli všech pokynů, kromě jednoho (který pocházel osobně od reichsführera), který zněl, že si všichni účastníci mají obarvit vlasy načerno - což by byl nejjistější způsob, jak vypadat nápadně!

Kolem poledne 27. července jsme s generálem Studentem přistáli v Římě, odkud jsme odjeli asi 20

km na jih do Frascati, kde se nalézal hlavní štáb Alberta Kesselringa, vrchního velitele jižní fronty.

Téhož večera jsem musel doprovázet generála Studenta jako jeho ordonanční důstojník na večeři s generálem polním maršálem.

Mohl jsem se přitom přesvědčit, že Hitler měl pravdu: Generál polní maršál Kesselring byl skutečně přesvědčen, že nová monarchistická vláda bude nadále vést válku po našem boku. Maršál Badoglio ho o tom oficiálně ujistil, a dokonce mu dal své čestné slovo vojáka.

Kesselring byl jeden z nejsympatičtějších velitelů, jaké jsem kdy poznal. Po večeři jsem poseděl ještě s jedním mladým důstojníkem, který mluvil s vyššími italskými důstojníky o zatčení duceho.

Tvrdili mu, že nevědí, kde se duce nalézá, a že pravděpodobně ani maršál Badoglio o něm neví.

Posuzoval jsem jejich slova velice skepticky a dal jsem jim to otevřeně najevo, ale nevšiml jsem si, že za mnou stojí generál polní maršál Kesselring.

„Herr Hauptmann,“ řekl mí rozhodným tónem, „naše italské kamarády považuji za čestné lidi a udělal byste dobře, kdybyste v budoucnosti zaujal podobný postoj. Nemáme důvodu pochybovat o čestném slovu italského generála, který slouží svému králi. Italská vojska jsou a zůstávají našimi věrnými spojenci. Budou bojovat po našem boku až do konce!“

Neodporoval jsem mu, ale generál polní maršál neměl dlouho setrvat ve svých iluzích. Už 3. září 1943 podepsal generál Castellano s generálem Walterem Bedellem-Smithem v Syrakusách prohlášení kapitulace.

29. července večer jsem čekal na Radla a naše vojáky. Naše výsadkáře jsme ubytovali nedaleko letiště Practica di Mare. Radla jsem vzal s sebou do Frascati. Po cestě se nalézaly různé slavné vily: Borghese, Aldobrandini, Monti, Bracciano, Tusculum... Naše pokoje jsem měl už zajištěny vedle vily Tusculum II hned vedle pokoje generála Studenta. Teprve nyní jsem svému adjutantovi vysvětlil, o co se jedná: Zjistit, kde je duce držen v zajetí a co nejrychleji ho osvobodit - to byl pokyn, který jsem obdržel osobně přímo od Hitlera. v noci z 26. na 27. července jsem však obdržel další pokyn z OKW, který zněl, že se máme „ujmout“ ještě dalších osobností: a sice krále, korunního Prince Umberta, nového ministra zahraničí Guarglii, ministra a králova rádce Acquaroneho a také signora Bottaiho, bývalého člena Velké fašistické rady. Výsadkáři Studentova sboru měli za úkol zatknout admirály a generály a, pokud si dobře vzpomínám, generál Student dostal osobní radostný úkol sdělit Jeho veličenstvu Viktoru Emanuelovi III., že má tu Čest považovat se za německého zajatce. Tímto způsobem měla proběhnout operace „Alarich“ v případě zrady Badogliovy vlády nebo jako prevence jisté zrady z její strany.

Ve Velké radě zasedal jeden z nejzavilejších spiklenců proti vůdci fašistů, hrabě Galeazzo Ciano, který se oženil s nejstarší duceho dcerou Eddou a měl s ní tři děti. Mussolini jmenoval Ciana ministrem zahraničí, avšak 5. února 1943 převzal toto ministerstvo sám a svého zetě odklidil jako vyslance do Vatikánu. Ten zůstal po zatčení tchána na přání krále na svém postu. Avšak Badoglio, jenž ho nemohl vystát, dal pokyn, aby byl držen pod dozorem - s úmyslem poslat ho později na trestanecký ostrov Ponza. Edda Cianová se obrátila o pomoc k svéráznému^člověku, jehož jsem také poznal: Eugenovi Dollmannovi. Žil už dlouho v Římě se svou matkou a byl znám jako velký znalec umění. Byl přijímán v jistých vysokých kruzích, kde se choval velmi dvorně k dámám, ačkoliv jejich šarm na něho prý ani trochu nepůsobil. Těšil se vysokému čestnému postavení ve „všeobecné“ SS a byl italským „špionem“ Himmlera v „dobré společnosti“ Říma.

Hitler se rozhodl, že „se postará jak o dceru a strýce Mussoliniho, tak i o Ciana“. Jejich útěk zorganizoval sturmbannführer Kappler, policejní ataše z tamějšího německého vyslanectví, spolu s hauptsturmführerem Groeblem, specialistou SD pro italské záležitosti, a s hauptsturmführerem zbraní SS Priebkem, který později padl v boji proti Titovým partyzánům.

Neprávem se říká, že jsem se této akce 27. srpna zúčastnil. Nemyslel jsem si, že by při ní mohlo dojít k závažným potížím, a právě jsem se připravoval na odlet do hlavního stanu s generálem Studentem. Generál polní maršál Kesselring poskytl uprchlíkům jeden Junkers 52, kterým se zdraví a svěží dopravili do Mnichova. Já sám jsem se s Cianem setkal až v září 1943 a stal jsem se nedobrovolným svědkem nesmírně trapné rozmluvy duceho se svým zetěm.

Baron von Steengracht, státní tajemník na německém ministerstvu zahraničí, mi o mnoho později sdělil, že on sám znovu prohlédl a značně zredigoval Cianovy „deníky“. Hrabě v nich škrtal a připisoval podle času a okolností, až konečně dospěl k dostatečně proti hitlerovské verzi, která mu mohla u spojenců posloužit jako alibi.

Já jsem ovšem měl radost z toho, že jsem 12. září 1943 poslal náklaďákem čtyři naše kamarády z Friedenthalu do Rocca delle Caminate, kde se zdržovala duceho žena Donna Rachelle se svými dvěma dětmi, Annamarií a Romanem. Byly letecky dopraveny do Mnichova, kde se znovu shledaly se svým manželem a otcem.

Operace *Alarich* nám nebyla po chuti. Měl jsem k dispozici přibližně 50 důstojníků a poddůstojníků; asi čtyřicet z nich bylo z řad příslušníků mého Jägerbataillonu 502. Ostatní byli důstojníky zpravodajské služby Schellenbergova úřadu VI. Někteří z nich měli služebně vyšší postavení než já, ale podléhali samozřejmě mému velení. Měli nás přivést na stopu Mussoliniho. Jenže jak jsme měli postupovat, když místo, kde byl duce držen v zajetí, se změnilo zrovna v době, kdy jsme tam měli zajmout nejméně tucet politických osobností „...s patřičným respektem k jejich postavení“?

Cílem a účelem operace *Alarich* bylo zabránit zradě, k níž nakonec stejně došlo. Jak bylo vůbec možné při tehdejších politických zápletkách poznat, že se bývalý spojenec, který nás přesvědčoval o své věrnosti, dopustil otevřené zrady? Kdyby to OKW vědělo, jistě by své rozhodnutí zrušilo. Kdo ve Vlčím doupěti však mohl vypočítat s přesností onen okamžik, kdy se spojenec stane nepřítelem?

Po oznámení generála Eisenhowera (29. července 1943), jímž povzbudil italský lid k povstání proti německé armádě a přislíbil mu podporu spojenců v osvobození Itálie, jsme obdrželi další listinu podezřelých osob a dosáhli jsme tím celkového počtu 70! Jejich seznam mi předal generál Student a sturmbannführer von Kappler, ataše vyslance von Mackensena. Kapplera později vystřídal Rudolf Rahn, jehož pověřovací listiny král Viktor Emanuel III. přijal 8. září 1943. Král byl v té době stále ještě „rozhodnut dovést válku do konce po boku Německa“. Téhož 8. září musel Badoglio v rozhlasovém projevu v 19.30 hodin doznat, že králova vláda kapitulovala 3. září v Syrakusách!

3. září řekl Badoglio během oficiálního rozhovoru našemu vyslanci Rahnoví:

„Nechápu, proč mne německá říše tak podezřívá. Cítím se uražen a velmi se mne to dotýká.

Nemyslíte si, že takový starý generál jako já dobře ví, co to znamená zavázat se führerovi čestným slovem? Nikdy - a tím si můžete být jist-, nikdy naše slovo neporušíme!“

V té době už porušil - na jeho příkaz - své čestné důstojnické slovo jeho vlastní velitel generálního štábu Castellano.

V dějinách neexistuje skvělejší příklad dvojí hry. Je třeba říci, že italský lid měl pro tento postoj jedině opovržení. Později kreslily děti v dělnických čtvrtích italských měst obsazených spojenci maršála Badoglia žlutou barvou a z plna hrdla křičely:

„Badoglio,

coloredíolio...“

„Nevím, kdo dal této Himmlerem vymyšlené operaci název Alarich, jméno krále Vizigótů

(západních Gótů). Alarich, jenž po smrti Theodericha Velikého (395 n.l.) ohrožoval Konstantinopol (Cařihrad) a v 5. století dobyl Řím, byl zajisté v

očích usouzeného reichsführera symbolickou postavou. Z perspektivy Vlčího doupěte mohla taková operace vypadat lákavě. Ale zblízka, tedy z Frascati a z Říma, se ukázalo, že při daných prostředcích je těžko proveditelná a že na ni navazují politické problémy, které jsme nebyli oprávněni řešit.

Král a jeho následník obývali obrovský palác zvaný „Villa Savoia“, který se nalézal uprostřed parku a byl hlídán praporem královské gardy. Generál Student plánoval pozemní přepadení dvěma nebo třemi výsadkovými rotami, které měly zaútočit pod jeho osobním velením na palác v parku v momentě, kdy dosedne nákladní větroň většího zvláštního komanda. Začátkem srpna jsem se obával, že taková operace se nemůže odehrát bez značného krveprolití a že by to našim „spojencům“ mohlo posloužit jako záminka k porušení spojenectví s Německem, k němuž se doposud oficiálně hlásili. Já osobně jsem si chtěl vzít na starost korunního prince Umberta, a proto jsem dával přednost tomu, aby se postupovalo ve vsí tichosti. Korunní princ se ubytoval ve středu města v paláci Quirinale. Byla to obrovská budova s přibližně 2000 pokoji. Bylo mi sice známo, že princ Umberto a princezna Marie-José z Belgie obývají oddělené byty, ale nevěděl jsem, kde se přesně nacházejí. Bylo naprosto ne-možné sehnat novější plán paláce a „omylem“ pořízené letecké záběry se ukázaly být špatné, neboť palác byl na nich zakryt mrakem. Kromě toho se v prvním poschodí nalézá chodba spojující Quirinale s palácem Colonna, který měl velikost galerie a měl být obsazen jako první. Quirinale byl pochopitelně také hlídán praporem karabiniérů. Jakýkoliv úder by musel automaticky vést ke krvavému boji. Připadalo mi vhodnější zorganizovat menší jednotku, která by s pomocí žebříků vystoupila do předem určeného okna salonu.

Je pochopitelné, že *Alarich* se mi z těchto důvodů nezamlouval. Radí a já jsme založili 14 složek s půdorysy apartmá prominentních hostů, které jsme v den X měli „neutralizovat“ dříve, než nás skutečně zradí. Ráno jsem já a Radl v parašutistických uniformách snídali v důstojnickém kasinu.

Potom jsme se jako civilisté projeli po Římě v osobním automobilu, který nám byl poskytnut. Bylo neuvěřitelné vedro. Drahé lokály jsme navštěvovali jen zřídka, protože obědy jsme hradili ze svého žoldu.

Rozuměli jsme trochu italsky a také jsme touto řečí trochu mluvili. Proto nám byla o něco bližší mentalita lidí, s nimiž jsme přišli do styku.

Italové měli už dost této války, která začala před osmi lety obtížným dobýváním Etiopie.

Východoafrická expediční vojska měla 500 000 vojáků a asi 100 000 dělníků, ženistů, námořníků, silničářů a zedníků, kteří stavěli dnes již zmizelé silnice a města. Mezi roky 1937 až 1940 museli organizovat a vybavovat daleké, odlehlé oblasti, kterým nyní vládl král Viktor Emanuel.

Když se Mussolini 10. června 1940 dopustil té chyby, že bez vyzvání Hitlera vyhlásil válku Velké Británii a Francií, král se vyjádřil: „Mám důvěru ve svého předsedu vlády, vůdce fašismu, prvního říšského maršála a velitele vojsk na všech frontách.“ Od roku 1940 zakoušeli špatně vyzbrojení, špatně živení a špatně vedení italští vojáci jednu katastrofu za druhou v Etiopii, na francouzských hranicích, v Řecku, v Albánii, v Kyrenaice, v Libyi, v Somálsku, v Eritrei, v Súdánu a v Rusku na březích Donu.

Tri roky plné porážek, velikých ztrát, s mnoha padlými, raněnými, zajatými a pohřešovanými v těchto odlehlých krajích - a k tomu ještě Časté nespravedlivé výčitky.

Benito Mussolini nebyl dobrý vojevůdce. Ať už se ale dopustil jakýchkoliv chyb, byl zrádně zajat na pokyn svého krále - téhož krále, který jemu a jeho potomkům po vítězství v Etiopii nabídl titul prince. „Odmítl jsem to,“ vyprávěl duce později, „a odmítl jsem také titul vévody. Králi jsem odpověděl takto: „Moji předkové byli zemědělci, a to je, Výsosti, dostatečná pocta.“

9. ledna 1944 udělil tentýž král čestný řád Josefu Stalinovi, čímž ze sovětského diktátora učinil

„bratránka“ Viktora Emanuela III. Stalin se musel dobře bavit!

Operace *Alarich*, kterou někteří kronikáři nazývají též operací *Student*, se nikdy nekonala.

Monarchistická vláda se dne 3. září tajně a bezpodmínečně vzdala anglickým a americkým vojskům a myslela si, že do 9. září bude mít dost času na to, aby zmizela. Tajné uzavření míru bylo však 8. září odpoledne oznámeno ve vysílání alžírského rozhlasu. Monarchistická vláda se stáhla do budovy ministerstva vnitra a odtud do kasáren karabiniérů. Strachem polomrtvý Badoglio opustil Řím jako první 9. září ve 3 hodiny v noci. Král a jeho doprovod a téměř všichni generálové tak učinili o hodinu později. Všichni se nakonec sešli v Bari, „aby plně dostáli svým povinnostem“.

Takto se odehrála zrada a nová vláda si mohla dělat, co chtěla. Mne nyní zajímalo, kde je držen duce. Italská vláda byla od té doby považována za nepřátelskou a situace se tím ujasnila.

Generál Student se mne poněkud naivně zeptal, jestli by nám naše zpravodajská služba, čili Canarisův úřad, který musel mít v Itálii četné agenty, nemohla nějakým způsobem jít na ruku. Tenkrát mi nebylo známo, že admirál Canaris se oficiálně zdráhal vykonávat špionáž v zemi spojence s tím, že

„v Itálii nezaměstnává žádné agenty“. Přesto však posílala kontrarozvědka do OKW pravidelné zprávy o současné situaci v Itálii. Tyto zprávy byly předávány velícím generálům vojenských složek.

Začátkem srpna se mi jedna z těchto zpráv dostala do ruky. Doslova v ní stálo, že „změna vlády v Itálii bude zárukou většího nasazení všech branných sil“ na posílení německé strany. Radl byl právě tak skeptický jako já a také jsem se dozvěděl, že ani generál polní maršál Kesselring nebyl už tak hluboce přesvědčen o Badogliově dobré vůli.

Dne 17. srpna padla Messina. Téměř zároveň jsem se doslechl, že se šéf abwehru admirál Canaris v doprovodu von Lahousena setkal v Benátkách s šéfem italské kontrarozvědky generálem Césarem Amém. Schůzka se konala 30. července v hotelu Danieli a následujícího dne na Lidu. Radl a já jsme z toho usoudili, že Canarisova zpráva byla napsána se souhlasem Amého.

V příští kapitole vysvětlím, jak jsme nalezli Mussoliniho vězení na severovýchodní špici Sardinie na ostrově Santa Maddalena. Informovali

jsme OKW a 28. srpna jsme měli duceho vysvobodit. Jenže 27. srpna dopoledne byl Benito Mussolini přepraven hydroplánem Červeného kříže na neznámé místo.

Smůla, pomyslel jsem si. Potom mi 31. srpna (29. srpna jsem byl s generálem Studentem ve vůdcově hlavním stanu) sturmbannführer Kappler v Římě sdělil, že během mé nepřítomnosti italský ministr zahraničí Guariglia oficiálně oznámil von Mackensonovi, německému vyslanci v Římě:

„Italská vláda má pádné důkazy o tom, že jeden německý oddíl chystá na 28. srpna v Římě státní převrat a ustanovení nové diktatury v Itálii za pomoci bývalých fašistů. Němečtí vojáci kromě toho mají v úmyslu zajmout četné osobnosti, mezi nimi i Jeho Svátost papeže Pia XII., krále, korunního prince úřadující ministry, vysoké důstojníky a jiné osobnosti, a dopravit je živé čí mrtvé do Německa.

Vláda Jeho Výsosti, která se od zatčení Mussoliniho snažila a stále ještě snaží bojovat nadále po boku Německa, se může k tomuto počínání vyjádřit jedine s nejhlubším politováním. Italská vláda varuje, že jakýkoliv pokus tohoto druhu bude rozdrcen v samém počátku.“

Já osobně mohu jen dosvědčit, že „o únosu krále, korunního prince a tak dále a jejich odvezení, živých či mrtvých, do Německa“, nebyla nikdy ani řeč. Rozkazy týkající se této akce byly jednoznačné: Tyto osobnosti měly být zatčeny „s patřičným ohledem na jejich postavení“. Nesměly být v žádném případě zraněny, a už vůbec ne zabity.

Zatčení papeže Pia XII. nebylo nikdy plánováno: O tom jsem nikdy neslyšel ani ve führerově hlavním stanu, ani v Římě.

Původcem této zprávy možná byl Himmlerův neobyčejně blízký přítel generál SS Wolff, který byl reichsführerovi jakýmsi průvodcem. V roce 1945 byl Wolffovým adjutantem Dollmann.

Mně je známo jen to, že svatý trůn uveřejnil na podzim roku 1943 oficiální oznámení, v němž bylo vyzdvihováno chování německých vojáků v Římě.

Na tento dokument poukazoval dr. Laternser, zástupce obžaloby před norimberským soudem 22. května 1946.

Přesto byl ve vojenském časopise amerických okupačních sil v Německu zvaném *Stars and Stripes* otištěn následující telegram tiskové kanceláře AP (Associated Press) z Norimberku s datem 29. ledna 1946:

„Když se führer dozvěděl o rozpadu italské armády, dal rozkaz ‚zavraždit nebo vyřídit papeže', sesadit krále Viktora Emanuela a osvobodit za každou cenu Mussoliniho.

Duce byl osvobozen podle plánu během přistání nákladních větroňů ve výšce 2200 metrů nad mořem. Admirál Canaris, génius německé kontrarozvědky, zmařil plán proti králi, neboť se mu u jedné dramatické snídaně v Benátkách podařilo zpravit o připravované operaci antifašistického příslušníka italské kontrarozvědky (generála Amého).“

Tak se tedy prostřednictvím tisku píší dějiny světa. Jisté je, že italská monarchie na takovou dvojí hru nestačila. Duce mi řekl: „Měl jsem krále sesadit hned po dobytí Abessinie a vyhlásit republiku.“

Badoglio museí složit svůj úřad 5. června 1944. Král odstoupil ve prospěch prince Umberta, jehož vláda trvala krátce přes rok. Dne 2. Června 1946 byla Itálie lidovým hlasováním vyhlášena republikou. Rozhodnutí lidu znělo: 12 717 925 hlasů pro republiku a 10 719 284 pro prince Umberta.

Já jsem ale přesvědčen, že savojská dynastie se zhroutila už 25. července 1943, když Viktor Emanuel v uniformě maršála nechal zatknout duceho, kterého ještě krátce předtím bratrsky objímal.

Ministr zahraničí Guariglia se ve svém protestu vyjádřil, že bývalí fašisté se podílejí na našich akcích. My jsme jich v akci však viděli pramálo a na naší operaci se žádný Ital nepodílel. Hrstka pravých fašistů byla během válečných let decimována v boji na frontě. Ti, co zůstali, byli na frontě v brigádách černých košil.

Mnozí následovali příkladu většiny členů Velké fašistické rady, kteří duceho po poslední známé schůzi nechali na holičkách. Kritizovali Mussoliniho, a

to tím více, čím většími přívrženci fašistické organizace dříve byli. Nyní už nebyla řeč o tom, jestli fašismus uchránil v roce 1922 Itálii před chaosem a upevnil „rozviklaný trůn“. Nepřemítalo se už ani o morálních a sociálních aspektech fašistické ideologie, ani o jeho systému kooperativní práce, která vedla ke spolupráci dělníků, techniků a zaměstnavatelů. Zjišťovali jsme, že tyto otázky nehrály už žádnou roli. Pro mnoho lidí byl důležitější jejich vlastní blahobyt, jejich vlastní zájmy a jejich vlastní já. V jejich zemi pevně zakotvil nepřítel, a to znamenalo co nejdříve začít bojovat na straně vítěze.

Duce se dopustil velké chyby, když se k této válce připojil. Jenže v roce 1939, natož v roce 1936

bylo velmi málo fašistických vůdců, kteří se jednoznačně vyjádřili proti válce. U této příležitosti je třeba znovu připomenout, že vzpomínky hraběte Ciana byly „přepracovány“. Spojenci kromě toho vyžadovali od italské vlády „bezpodmínečnou kapitulaci“. V tomto směru jsou nesmírně poučné vzpomínky polního maršála Montgomeryho

Ostatní věrní přívrženci a fašističtí vůdci se zčásti ukryli. Mnozí byli pronásledováni nebo zlikvidováni „obhájci spravedlnosti“, kteří ke starým fašistům už dávno chovali zášť. 23. srpna byl bývalý tajemník fašistické strany jménem Ettore Muti vylákán z domácího vězení do Fregene a zavražděn. Tehdy začal Ciano mít strach. Radl slyšel, Že Velká rada nesmírně zle nakládala se Scor-zou, který byl ještě na svobodě. Nevěděl ale nic... nebo „nechtěl vědět“. Byl vyřízen. Farinacci, jehož stranický program obdržel jen jeden jediný hlas, a sice jeho vlastní, byl v Německu spolu s Hitlerem, Göringem, Goebbelsem, Ribbentropem, Himmlerem a dalšími.

Jedinými občany, kteří projevovali odvahu, věrnost a statečnost, byla italská mládež. Věděli jsme, že Mussoliniho chtěly jisté skupiny mladých důstojníků. Tyto skupiny však byly hlídány, Špehovány a my bychom byli udělali hrubou chybu, kdybychom s nimi navázali přímé spojení. Obával jsem se, že se Mussoliniho skutečně pokusí osvobodit a budou si přitom počínat tak, že celá operace skončí nevyhnutelným fiaskem. Král, korunní princ a Badoglio by byli Mussoliniho okamžitě vydali Angličanům nebo Američanům. Nemohli jsme ztrácet čas; ale kvůli *Alarichu* jsme už spoustu času ztratili.

Charles Foley píše trefně v *Commando Extraordinary:*

„Skorzeny..., jemuž vývoj politických událostí v Itálii bránil v uskutečnění pravého cíle -

osvobození Mussoliniho - se dozvěděl, že Mussolini byl zatčen 25. července kolem 17.00 hodin u dveří vily Savoia a odvezen na neznámé místo. Roznesly se o tom nejrůznější zvěsti a Skorzeny mohl rychle poznat, že Badogliova vláda provozuje šeptavou propagandu, aby zahladila stopy. Tajné zprávy, pocházející údajně od generálů, vyslanců a jistých osobností z Vatikánu, byly pouhými zastíracími manévry: ‚Mussolini se prý nalézá v sanatoriu... Je držen v zajetí v Římě... Z jistých pramenů je známo, že byl letecky dopraven do Portugalska...' „

Kdo však skutečně odletěl do Portugalska, byl Grandi, aby tam navázal kontakt se spojenci a uzavřel s nimi separátní mír.

Díky dopisu, v němž jeden zamilovaný karabiniér píle pokojské, svému děvčeti, jsme se dozvěděli, že duce je držen v zajetí na ostrově Ponza, kde byl láskou zapálený karabiniér ubytován v kasárnách.

Duce mi později řekl, že mu obyvatelstvo ostrova, starosta, lékař a lékárník připravili dojemné přivítání. Byl tam zavřen jeden týden v domku na břehu moře.

„Byl jsem přísně střežen,“ vyprávěl mi potom, „a pozorovali mne dnem i nocí. Karabiniéři poslali místní obyvatelstvo pryč a oni sami se často střídali, z obavy, aby se mnou příliš nesprátelili. Jídlo bylo špatné, ale nechali mi tajně přinášet ovoce. V noci hlídali policisté, z nichž každý měl svého psa cvičeného k útoku na lidi. Myslel jsem na Itálii, na ty, kteří pokračovali v boji, na svou rodinu a všechny, které mám rád - ale také na lidský nevděk. Byl jsem přesvědčen, že vy, Němci, mne neopustíte. Ale jak jste měli najít mou stopu? Od domku vedly schody dolů k Tyrhénskému moři a za přílivu dosahovala voda až k nejnižšímu schůdku. 29. července se mi den zdál obzvláště dlouhý: Byl to den mých šedesátých narozenin. Pozoroval jsem horizont v neustálém očekávání, že v dálce uvidím nějaký nepřátelský křižník...“

Které ze spojeneckých zemí měl být duce vydán? Angličanům nebo Američanům? To byla otázka.

8. září 1943 okolo 18.00 hodiny oznámilo rádio Alžír, že „bývalý duce Mussolini bude vydán Angličanům“. O korunním princi Umbertovi a o Badogliovi se názory různily. Leckdo se obával, říkalo se, že by se mezi Churchillem a Mussolinim mohl vyvinout jistý společný zájem. V monarchistických kruzích převládal bez pochyb proanglický duch - obzvláště mezi italským válečným námořnictvem. To pravděpodobně objasňuje dosud neznámou skutečnost, že místo duceho úkrytu hledali i Američané!

Po válce jsem se seznámil s jedním velmi sympatickým Američanem, s Johnnym Ringlingem

Northern, majitelem „největšího cirkusu světa“. Vyprávěl mi, že jeho bratr Henry, kapitán jedné roty v americké armádě, obdržel rozkaz z nejvyšších míst zmocnit se 9. nebo 10. září 1943 duceho, který se podle zpráv americké zpravodajské služby nalézal na ostrově Ponza. S Henrym Ringlingem Northern jsem se setkal osobně zanedlouho poté. Byl mi právě tak sympatický jako jeho bratr a o svém dobrodružství mi podrobně vyprávěl:

„Na Ponze jsem přistál se svým oddílem dne 11. září. S Italy jsme byli spřáteleni a doufal jsem, že všechno se odehraje snadno a rychle. K svému velkému údivu jsem se od jednoho překvapeného, nedůvěřivého karabiniéra dozvěděl, že od 8. srpna ráno duce na Ponze není. Opustil ostrov v noci ze 7.

na 8. srpna ve starém francouzském torpédovém člunu *Phanthére* neznámým směrem.

Směrem na Santa Maddalenu, kde však už také nebyl.

O tom jsem neměl ani tušení! Nejdříve jsem tomu nevěřil, ale potom jsem se musel smířit se skutečností. Jaké bylo potom mé mínění o americké tajné službě si můžete domyslet! Strávil jsem tedy noc na ostrově se svým oddílem a čekal na další rozkazy. Příštího dne dostal štáb karabiniérů

zprávu o tom, že komando pod vaším velením právě osvobodilo Mussoliniho na Gran Sasso, kde byl držen v zajetí. Upadli jsme okamžitě v podezření. Karabiniéři byli zřejmě už předtím upozorněni svými představenými na to, že bych mohl být velitel německé jednotky převlečený za Američana. Takže jsem i já sám byl několik hodin na ostrově v zajetí.“

Tato směšná, neuvěřitelná historie byla jako komedie z pera Plauta nebo Goldoniho. Henry Ringling je oduševnělý muž s velkým smyslem pro humor a vyprávěl mi tyto události velice vzletným stylem.

Dokazuje to, že bych byl s největší pravděpodobností zažil podobné dobrodružství, kdybych se spoléhal na to, co Canaris hlásil OKW. Jenže já i Radl jsme už tenkrát věděli, že admirál není příliš důvěryhodný. A co se americké tajné služby týče, ta pracovala ještě nepřesněji a se značným zpožděním, což je pro zpravodajskou službu vždycky ostuda.

Obavy Mussoliniho byly až příliš opodstatněné. Generál Castellani několikrát popřel, že by monarchistická vláda kdy měla úmysl vydat Mussoliniho jeho nepřátelům. Podobně se vyjádřil i Badoglio. Dnes je ovšem známo, že duce měl být jednoduše vydán spojencům. Již 21. září 1943 se Churchill vyjádřil na jednom neveřejném zasedání anglické Dolní sněmovny:

„Bezpodmínečná kapitulace samozřejmě předpokládá vydání válečných zločinců vítězům. Co se pana Mussoliniho týče, na něho se vztahuje zvláštní klauzule obsažená v italském dekretu. Znění klauzule však nebylo možné zveřejnit před vyloděním a před uzavřením příměří, neboť by se tím nepříteli odhalily pravé úmysly italské vlády. Nepřítel se beztak vměšoval do všech státních záležitostí a byl u kormidla... Měli jsme všechny důvody k domněnce, že Mussolini se nalézá na bezpečném místě a pod dobrým dozorem. Zabránit jeho útěku bylo ve vlastním zájmu Badogliovy vlády. Ostatně Mussolini se prý sám vyjádřil, že si svým vydáním spojencům byl jist. Přesně to bylo i naším úmyslem a byli bychom jej bez potíží uskutečnili. Opatření Badogliovy vlády ohledně Mussoliniho byla připravena a provedena do nejmenšího detailu. S tak brilantním nasazením parašutistů, jaké provedli Němci na Gran Sasso, se ovšem nepočítalo. Je pozoruhodné, že Hitler nechal Mussolinimu přinést Nietzscheho a jiné spisy, aby se v zajetí poněkud rozptýlil. To znamená, že Hitler věděl o místě

a podmínkách jeho zajetí. Operace byla plánována s největší smělostí a Němci na ni byli výjimečně dobře vybaveni.

Je to důkaz, že moderní válka nabízí mnoho možností pro operace takového druhu. Nemyslel jsem si, že by se Badogliova vláda, která držela v rukou pozdní trumfy, dopustila nějaké ledabylosti nebo dokonce zrady.

Karabiniéři střežící Mussoliniho dostali rozkaz zabít ho v případě jakéhokoliv pokusu o únos ze strany Němců. Četní parašutisté (70) nasazení na operaci na Gran Sasso jim překazili provedení tohoto rozkazu tím, že to zařídili tak aby při ní karabiniéři zodpovídali za zdraví a blaho zajatce.“1

Churchill neodhalil obsah tajné klauzule příměří, týkající se Mussoliniho ani po 8. září. Kromě toho se mýlil, když se domníval, že Hitlerovi bylo známo místo Mussoíiniho zajetí: Nietzscheho spisy, které Hitler daroval Mussolinimu k šedesátým narozeninám, mu byly pouze Badogliovou vládou na patřičné místo předány. Uvidíme také, že žádný brilantní seskok parašustistů na Gran Sasso se nekonal. Skutečnost je taková, že zajetí duceho skončilo když skupina osmnácti německých vojáků a dvou pilotů - z nichž žádný nebyl výsadkář - „spadla z nebe“ a obsadila hotel Imperatore.

1) Tento dokument byl uveřejněn v knihách *Poslední dny fašismu* od von Launaye (Paříž 1968) a *Veronská tragédie* od André Brissauda (Paříž 1971), Brissaud cituje část dopisu, který dne 26. července 1943 napsal Churchill Rooseveltovi:

„Myslím, že je nezbytné vynutit si vydání toho ďábelského zajatce (Mussoliniho) a jeho nejdůležitějších společníků.“ Launay a Brissaud citují rovněž výpověď svědka, hauptsturmführera SD Höttla, o němž jsem hovořil už v předešlé kapitole. Höttlova kniha zvaná *Operace Bernhardt*, kterou vydal pod pseudonymem W. Hagen, obsahuje mnoho nepřesností, Höttl se v ní například vydává za vedoucího oddělení VI Schellenbergova úřadu. Toto oddělení však řídil sturmbannführer Bruno Waneck. Hagen-Höttl byl v Itálii dvakrát, a to jen krátce, v souvislosti s odjezdem Ciana a jeho rodiny. Operaci na Gran Sasso zná jen z vyprávění. Podle jeho názoru stálo osvobození duceho 50 000 falešných liber! Höttl přitom prostě připisuje další nulu k obnosu, který byl vyplacen Radlovi a který jsme z velké části vrátili úřadu VI. V roce 1943 bylo 50 000 liber obrovská suma peněz.

Vyplácet velké peníze za informaci by byl ten nejjistější způsob, jak na sebe upozornil nejrůznější instance italské policie. Nejkrásnější je, že Höttl mi vyčítá, že jsem *seskočil* první a dopustil se spousty chyb, kvůli nimž se operace málem nezdařila. Zároveň však v téže knize tvrdí, že mne navrhl na Rytířský kříž. Nehledě na to, že vůbec neměl oprávnění podávat takový návrh, já jsem svůj Rytířský kříž obdržel v den Mussoliniho osvobození ve Vídni v hotelu Imperiál, a sice přesně o půlnoci na přímý rozkaz Hitlera, který mi jeho udělení osobně sdělil telefonem ze svého hlavního stanu. Je opravdu na povážlenou, jak by se Höttlovi mohlo podaní podat nominaci do führerova hlavního stanu za pouhou hodinu (12. září 1943, poté co jsem s ducem přistál kolem 23.00 hodin ve Vídni), když ve 24.00 téhož dne mi plukovník generálního štábu předal Rytířský kříž!

KAPITOLA DRUHÁ

Pátrání po ducem

Předpovědi a abwehr - Abstinent Warger hraje opilého - Zřítil jsem se s heinkelem: tři zlomená žebra -

Mussolini na Santa Maddaleně - OKW nám velí „hledat na malém ostrově poblíž ostrova Elby“! Podaří se mi přesvědčit Hitlera – „Jestli se operace nepodaří, Skorzeny, budu nucen odsoudit vaše jednání“ - Čtyři dny ztraceny: Duce už není na Santa Maddaleně - Jisté zprávy: Duce je na Gran Sasso - Operační postup rozhodnut: Štáb generála Studenta počítá s 80 procenty technických ztrát - Zmatek v italských branných silách - Roosevelt a Churchill vyzývají ke vzpouře: Generál polní maršál zabrání účinku této výzvy -

Nepříjemná událost - Na rozkaz generála Studenta obeznamuji majora Morse s plánem a cílem operace -

Kapitán Mandel přiváží Donnu Rachelle, Annamarii a Romana Mussoliniovy do Mnichova - Plán -

Pošetilý sen generála Soletiho - Student: „...Jsem si jist, že zvládnete veškeré své povinnosti“ -

Bombardování a odlet v hodinu X.

Říká se, že vládnout znamená předvídat. Nebo být jasnovidcem, neboť reichsführer Himmler se radí s proroky. Mohu dosvědčit, že Hitler na to nevěřil.

Četl jsem, že prezident Poincaré se tajně radil s madame Frayaovou, obzvláště jasnovidnou věštkyní, a že ta slavná madame z Théb dávala dobré rady Daladierovi, a že Winston Churchill měl vysoké mínění o maďarském uprchlíkovi a „kouzelníkovi“ Louisi de Wohlovi. Je dost možné, že tento Wohl viděl hvězdné konstelace především ve stalinistickém světle.

Každopádně je pravda, že když se Himmler chtěl dozvědět, kde je duce držen v zajetí, radil se s jasnovidci a astrology.

10. a 11. srpna jsme se dozvěděli, že Mussolini odplul z trestaneckého ostrova Ponza na válečném křižníku - s cílem neznámým. Generál Student mi poté sdělil telegramem z OKW, že Mussolini je držen na křižníku *Italia* v přístavu La Spezia. Telegram od Himmlera nám nařizoval osvobodit Mussoliniho co nejrychleji. Přepadnout křižník, na němž se nenalézali žádní dobří spojenci, mi připadalo naprosto neuskutečnitelné. Avšak hlášení z OKW se po obdržení Přesnějších informací ukázaly být nesprávné.

Radl píše: „Okolo 15. září nám předali několik navzájem si neodporujících informací o zajímavých plavbách na severu ostrova Sardinie. Slyšeli jsme, že byli zajati jistí přívrženci fašismu na Isola di Porco a že na vedlejším ostrově Caprera se připravuje koncentrační tábor. Nakonec jsme se z důvěryhodných pramenů dozvěděli, že vojenská posádka na severovýchodním cípu Sardinie na ostrově Santa Maddalena, obdržela zcela náhle posilu. Naším informátorem byl fregatní kapitán Hunaeus, německý styčný důstojník italského velitele přístavu Santa Maddalena. Promluvili jsme o tom s generálem Studentem a bylo dohodnuto, že hauptsturmführer Skorzeny s untersturmführerem Wargerem, je jediným naším důstojníkem, který mluvil perfektně italsky, pohovoří s tímto styčným důstojníkem osobně. Otto Skorzeny poručil Wargerovi, aby se na Santa Maddaleně potloukal po hospodách a aby dělal, že je v podroušeném stavu. Naneštěstí - a to bylo málem osudné -

untersturmführer Warger byl jediný abstinent ze všech dobrovolníků praporu Friedenthal. Skorzeny a já jsme se pustili do práce, abychom ho naučili pít. Asti spumante, grappa, chianti v pořádných dávkách. My sami jsme mu pomáhali, abychom mu dodali odvahy. Zpočátku reagoval na účinky různých druhů alkoholu s odporem. Ale povinnost je povinnost a Warger musel sehrát svou roli opilého námořníka dokonale!“

A tak jsme 18. srpna s Wargerem letěli Heinkelem 111 z Ciampina u Říma na letiště Vieno Fiorita na Sardinii. Hunaeus tam pro nás poslal auto a zanedlouho jsme ujeli těch 80 km horské cesty na sever do Palau. V Palau mi vyprávěl německý velitel obou tamějších protiletadlových oddílů, že Mussolini je nemocen a byl odvezen do klášterní nemocnice v Santa Maria, malé vsi u silnice, po níž jsme právě přijeli. Kupodivu jsem v té krajině neviděl ani jediného karabiniéra. Hunaeus zaslechl něco o vile zvané Weber, nebo Webber, stojící poněkud mimo Santa Maddalenu. Již několik dní v malém zálivu pod vilou kotvil bílý hydroplán Červeného kříže. Hunaeus, jehož jsem nezasvětil cele do účelu naší mise, ubytoval Wargera u sebe jako obyčejného námořníka a vydával ho za svého tlumočníka.

Ještě předtím ve Vieno Fioritě jsem pilota poprosil, aby přeletěl nad Santa Maddalenou. Chtěl jsem si prohlédnout a z výšky 4000 metrů vyfotografovat celý ostrov a jeho pobřeží. Ležel jsem na přídi kabiny vedle palubního kanónu a právě jsem se chystal ukončit svá pozorování, když jsem přes mikrofon uslyšel hlas našeho střelce:

„Pozor! Vzadu jsou dvě anglické stíhačky!“

S prstem na spoušti palubního kanónu jsem čekal na útok. V tom momentě se letadlo naklonilo směrem dolů. Levý motor se zastavil. Zřítili jsme se plnou vahou do vody. Na několik okamžiků jsem ztratil vědomí. Pilot, druhý pilot a já jsme potom vylezli horním nouzovým poklopem. Stačil jsem se ještě jednou potopit a vylovit fotoaparát a mapu. Pilotovi ajeho kamarádům se podařilo uvolnit nafukovací záchranný člun. Než se heinkel potopil, zachránili jsme i oba další členy osádky. Dopluli jsme k malému útesovitému ostrůvku, odkud nás za několik hodin vyzvedl záchranný křižník italské protiletadlové obrany. Měl jsem zranění na pravé ruce a tři zlomená žebra. Velitel křižníku nám Poskytl tu nejlepší péči. Ale do Bonifacio na Korsice, která byla tenkrát obsazen italskými jednotkami,

jsem se dostal teprve ve 23.00 hodin kurýrním člunem námořnictva. Ztratil jsem mnoho času, než jsem konečně dorazil do Bastie na severu, abych tam promluvil s velitelem tamější brigády zbraní SS.

Ten heinkel však nebyl sestřelen anglickými stíhači. Jenom nebyl zvyklý na italský benzin, který do něj náš pilot - přes moje varování - natankoval. Při pozdějším rozboru se ukázalo, že benzin obsahoval třicet procent vody!

Radl na mne čekal ve Frascati. Jelikož nedostal žádné zprávy, vydal se osmnáctého večer do štábu generála Studenta, kde mu jeden plukovník řekl: „Vy nevíte, že Skorzeny spadl do vody?“

Radl se podivil. Proč jej o tom okamžitě nezpravili?

Oberst pokrčil rameny a Radl se ptal dál: „Co to má znamenat? Spadl do vody? Chcete tím říci, že He-111 se zřítil do vody? Ale kde? A kdy? Zachránila se osádka?“

Nikdo nic nevěděl. Bylo málo pravděpodobné, že jsem pád přežil, neboť podle statistiky se z jednoho sta He-111, které se zřítily do vody, podařilo zachránit jen jednu osobu. Radl se dožaduje okamžitého setkání s generálem Studentem, ale ani ten nic neví. A co když OKW dá rozkaz k operaci *Alarich?* „Potom,“ mínil generál, „musí být přesto na sto procent provedena!“

Teprve 20. srpna se Radl dozvěděl, že jsme z toho vyvázli. Příštího dne jsem jel do Frascati, kde mne Kappler informoval, že Edda Cianová se vrátila z Německa a že napsala svému otci na Santa Maddalenu. Operace byla tedy v podstatě naplánována se souhlasem generála Studenta a důstojníků válečného námořnictva: kapitána von Kamptze, nositele Rytířského kříže s dubovým listem a korvetního kapitána Maxe Schulze, velitele rychločlunů ve Středozemním moři. Dne 27. srpna měly vyrazit dva rychločluny s Radlem a se mnou na palubě směrem k Santa Maddaleně. Potom však přišla informace od Wargera, jenž samozřejmě zůstal na místě, aby měl vilu Weber na očích: Viděl Mussoliniho na vlastní oči!

Dne 23. srpna jsem letěl s Radlem letadlem He-111 z Pratica di Maře do Vieno Fiorita a zanedlouho jsme doletěli na Santa Maddalenu. Warger se

vsadil s jedním místním ovocnářem, že Mussolini je mrtev. Ovocnář mu duceho ukázal na terase vily Weber, byl jen zdálky, aby sázku vyhrál.

Na vlastní zodpovědnost jsme zasvětili Hunaeuse do plánu a vrátili se do Frascati, abychom dokončili přípravy na operaci - se souhlasem generála Studenta a za spoluúčasti válečného námořnictva. Potom jsme dostali zprávu z OKW:

„Do führerova hlavního stanu došla hlášení o tom, že je držen na malém ostrově u Elby.

Hauptsturmführer Skorzeny nechí okamžitě provede přípravy na seskok parašutistů na onen ostrov a co nejdříve ohlásí svou připravenost k akci. OKW určí čas operace.“

Po tomto podivuhodném telegramu jsem požádal, abych 29. srpna 1944 směl generála Studenta doprovodit; chtěl jsem führerovi pokud možno osobně vysvětlit, že duce se nalézá na Santa Maddaleně a nikde jinde.

A tak jsem se zase ocitl ve Vlčím doupěti, v téže místnosti, v níž mi Hitler před několika týdny nařídil vyhledat a osvobodit svého přítele. Kolem velkého stolu seděli všichni hlavní muži říše; po Hitlerově pravici generál polní maršál Keitel a generálplukovník Jodl, po jeho levici ministr zahraničí von Ribbentrop, Himmler, generál Student, potom velkoadmirál Dönitz a říšský maršál Göring. Mně bylo vykázáno místo mezi Göringem a Jodlem. Generál Student mi brzy předal slovo.

Přiznám se, že zpočátku jsem musel překonávat ostych. Ale protože jsem byl dobře obeznámen s celou záležitostí, vyložil jsem jednoduchým a jasným způsobem, jak jsme dospěli k přesvědčení, že Mussolini byl až do 27. srpna držen v zajetí na Santa Maddaleně ve vile Weber. Vylíčil jsem také příšerná dobrodružství našeho abstinenta Wargera. Göring a Dönitz se usmívali. Himmlerův pohled zůstal chladný a Hitler hleděl poněkud ironicky. Povstal a stiskl mi ruku:

„Dobře! Věřím vám, Skorzeny. Operace na malém ostrově u Elby bude odvolána. Nyní nám,

prosím, předložte plán akce na Santa Maddaleně.“

Podíval jsem se krátce na hodiny a konstatoval jsem, že jsem mluvil půl hodiny. Poté jsem přednesl svůj plán a udělal několik náčrtů na vysvětlenou. Hitler, Göring a Jodl mne přerušili a kladli mi otázky: Z toho mi bylo jasné, že jsem vyhrál.

Plán, který jsme vypracovali s Radlem a válečným námořnictvem, předpokládal, že akce začne časně ráno. Moment překvapení byl nutný pro celkový úspěch akce. Den před přepadením zakotví flotila rychločlunů - každý z nich opatřen dvěma torpédy a dvěma kanóny ráže 20mm - v přístavu Santa Maddalena pod záminkou zdvořilostní návštěvy. Flotila tam bude stát ještě drahého dne ráno, jenže v noci se k ní nepozorovaně připojí naše čluny specializované na hledání min. Tyto čluny budou mít na palubě mou jednotku z Friedenthalu a jednu rotu zbraní SS z *Brigády Korsika* pod mým velením. Přistáli bychom v úzkém tvaru a naše rychločluny nás měly krýt. Mělo to budit dojem mírumilovné německé jednotky, vydávající se na výlet na pevninu, neboť se jednalo o to dostat se co nejdříve a co nejblíže k vile Weber, aniž by došlo ke střetnutím s nepřítelem. Poté bychom postupovali podle toho, co přinese situace, neboť vila byla střežena dnem i nocí více než 150 karabiniéry a policisty.

Naše protiletadlová zařízení na Korsice a Sardinii nám měla poskytnout pomoc. Dalo se počítat s reakcí - byť i zpožděnou - italských protiletadlových děl. Telefonní spojení mezi vilou a kasárnami, kde bylo ubytováno 200 poddůstojníků *Regia Marina,* by samozřejmě bylo přerušeno. Jeden oddíl by vyřídil oba italské stíhače, kteří všude doprovázeli hydroplán Červeného kříže.

Hitler tento plán schválil. Velkoadmirál Dönitz měl dát potřebné pokyny jednotkám válečného námořnictva a celá operace jako taková mela proběhnout pod mým velením.

Hitler si mne vzal stranou.

„Ještě něco, hauptsturmführere Skorzeny. Je možné, že v době, kdy budete provádět akci, bude nová italská vláda stále ještě - alespoň oficiálně – naším spojencem. Jestliže se tedy přepadení nepodaří, nebo jestliže Mussolini není

na Santa Maddaleně, budu nucen vaše počínání veřejně odsoudit. V takovém případě byste jednal jakoby na vlastní pěst, bez vědomí svých nadřízených. Nesl byste důsledky své neposlušnosti nebo nerozumu. Chápete, doufám, že vás v případě neúspěchu budu muset proti své vůli potrestat?“

plně jsem to chápal a řekl jsem mu to. Poté jsem ještě zodpověděl otázky velkoadmirála, ujistil Göringa, že „Heinkel 111 lze použít také jako ponorku“, což ho velice pobavilo, a už jsem se chtěl rozloučit, když ke mně Hitler znovu přistoupil. Stiskl mi ruku a podíval se mi do očí:

„Dokážete to, Skorzeny,“ řekl mi. „Jsem o tom přesvědčen.“

Koncem srpna jsem to však na Santa Maddaleně nedokázal. Akce nemohla začít, protože jsme se na poslední chvíli - večer před ní - dozvěděli, že duce časně ráno odletěl hydroplánem Červeného kříže.

Zmínil jsem se již o tom, že jsme po svém prvním návratu ze Santa Maddaleny do Říma byli obeznámeni s písemným protestem, který Guariglia předal německému vyslanci von Mackensenovi a v němž si stěžoval, že Němci plánují státní převrat na 28. srpna. Byl to den našeho plánovaného osvobození duceho a nikoliv den operace *Alarich,* jejíž datum nebylo nikdy pevně určeno.

Canarisova zpráva o „neutuchající věrnosti monarchistické vlády“ nám připadala k smíchu. Když jsme se dozvěděli, že duce opustil ostrov Ponza, dostali jsme z OKW pokyn odjet do přístavu La Spezia, na křižník *Italia*, kde se údajně nalézal Mussolini - a to nebyla pravda! Stopa vedla na Santa Maddalenu. OKW potom vysvětlil - na základě Canarisových zpráv -, že duce je na jednom útesu u ostrova Elba. A to také nebyla pravda. Tím jsme ztratili několik cenných dní. Dokázal jsem Hitlera přesvědčit, že duce se ve skutečnosti nenalézá na Santa Maddaleně, odkud byl odvezen pouhý jeden den před plánovanou akcí. Datum naší akce bylo stanoveno jen velmi krátce předtím, a zasvěcených bylo velice málo. Kudy proklouzávaly zprávy ven?

Od Kapplera jsem se dozvěděl, že generál Amé, šéf italské zpravodajské služby a starý přítel admirála Canarise, je dávno znám svým protifašistickým postojem. Doslechli jsme se také, že admirál Maugeri, šéf

zpravodajství královského námořnictva, jenž eskortoval duceho na korvetě *Persefone* na ostrov Ponza, je přítelem Amého a Canarise. Maugeri byl po válce Američany vyznamenán za dobrou a věrnou službu.

Štáb generála Studenta na tom nebyl právě nejlépe. Radí a já jsme s úžasem zjistili, že ani v generálním štábu elitního sboru není nouze o defétisty. Hned po příjezdu do Frascati se nás jeden major ironicky zeptal, jestli nevíme, že válka je ztracena. A po fiasku v Santa Maddaleně jsme si nemohli nevšimnout stále rostoucí nechuti nám v něčem opravdu pomoci. Zdálo se, že nás mají za blázny, jejichž cíl je nějakým šílenstvím. Hlásili jsme to generálovi Studentovi. K našemu velkému překvapení mu byl tento podivný postoj k povinnostem morální stanovisko důstojníků naprosto jasné.

Nemůže se bez nich obejít, řekl nám.

„Výcvik výsadkáře vyžaduje speciální technický trénink. Stát se důstojníkem u našich zbraní není jednoduché. Lidé, o nichž mluvíte a jež znám lépe než vy, seskakovali v Narviku, Eben Emaelu, v Rotterdamu a na Krétě. Jsem si jist, že své povinnosti budou plnit i nadále.“ Radl, který si nebral servítek, nadhodil:

„Dovolte mi konstatovat, pane generále, že žádný důstojník se nebude zasazovat o válku, kterou on sám pokládá za prohranou. Je to smýšlení, které nechápeme a také nikdy chápat nebudeme.“ Snažil jsem se převést hovor na jinou kolej. Příští den jsem měl generála Studenta doprovodit do města Vigna del Valle u jezera Bracciano na sever od Říma. Tam jsme náhodou narazili na stopu hydroplánu Červeného kříže, jímž byl duce 27. srpna odvezen ze Santa Maddaleny.

Mnoho falešných stop nás vedlo do nemocnic, do Perugie, k Trasimenskému jezeru; ale naše pátrání prokázalo, že letadlo s ducem přistálo ve Vigna del Valle a odtud byl duce odvezen sanitkou.

Kapplerova stanice zachytila vysílání od generála Cueliho, které s konečnou platností dokazovalo, že stopa vedoucí od jezera Bracciano ke Gran Sasso je správná. Cueli byl generální inspektor vojenské policie a

oznamoval svému představenému: „Bezpečnostní opatření okolo Gran Sasso dokončena.“

Nebyl snad horský hotel L'Albergo Campo Imperatore ve výšce 2212 metrů nad mořem tím

nejbezpečnějším vězením na světě? K hotelu nebylo možné vystoupit jinak než lanovkou. Potřebovali jsme tudíž letecké záběry.

Generál Student dal pokyn důstojníkovi své zpravodajské služby, třetímu úředníkovi generálního štábu Langguthovi, aby připravil průzkumný let s automatickým fotoaparátem zabudovaným v obou křídlech. Průzkumný letoun Heinkel 111 se ale nalézal v Nancy a do Říma mohl být dopraven teprve 8. září.

Pilot nevěděl víc než to, že jsme chtěli přeletět Rimini, Anconu a Pescaru až do Raveny a odtud zase zpět přes Abruzzi a Gran Sasso (2900 m). Langguth měl na starosti fotografické záběry. Sotva jsme se ocitli na palubě, bylo nám řečeno, že automatické fotoaparáty nefungují a že není čas je opravit. Podívali jsme se s Radlem s úžasem na sebe. Langguth nám nedbale ukázal, jak se obsluhuje těžký ruční fotoaparát, u něhož se dokonce musel ručně přetáčet film. Neměl v úmyslu to dělat sám.

A tak jsem chtě nechtě musel udělat záběry já sám. Letadlo letělo rychlostí 370 km/hod. ve výšce 5000 metrů při teplotě -8 stupňů C. Byl jsem jen v košili a horní částí hrudníku jsem se vysunul ven skrz vstupní otvor střelecké kabiny. Radl mi seděl na nohou, abych nevypadl.

Když mne Radl chtěl vtáhnout zase do kabiny, musel požádat druhého pilota o pomoc. Na zpáteční cestě mě Radl vystřídal. Na konci letu jsme byli oba promrzlí na kost. Jenže záběry nám nedaly dobrou představu o sklonu horských svahů, které se tam nalézaly.

Měli jsme štěstí, že velký automatický fotoaparát, kterým normálně bylo možno pořídit hloubkové fotografie, nefungoval. Generál Student by si byl jinak všiml, že svah zvolený pro přistání je plný kamenů a má spád středně strmé lyžařské sjezdovky. Student by byl provedení akce za těch okolností zaručeně nedovolil. A tak nám Langguth zcela nevědomky pomohl.

3. září večer jsme s Radlem vypracovali plán naší akce. Lyžařský hotel byl přístupný lanovkou vedoucí z Assergi. Lanovka měla telefonické spojení s hotelem a byla samozřejmě hlídána dnem i nocí. Kdyby se zaútočilo na lanovku, nedalo by se samozřejmě počítat s momentem překvapení, který byl důležitý.

Kdyby výsadkáři seskočili na plošinu, byli by tak učinili před zraky Italů. To znamená, že jsme operaci nemohli úspěšně podniknout ani za použití lanovky, ani pěšky. Kromě toho jsme se obávali, že existuje rozkaz duceho zabít v případě pokusu o jeho osvobození.

Seskoky s padákem by měly tytéž nevýhody a při řídkosti vzduchu v této výšce a rychlosti větru by rychlost padáků byla příliš velká, takže by dopadly roztroušeny daleko od sebe. Vrtulníky se zdály užitečnější, ale středisko helikoptér v Erfurtu nám nechtělo žádné poskytnout. A tak nám nezbývalo než přistát s nákladními větroni. Lámali jsme si s Radlem hlavu nad tím, jak to vyřešit, potom jsme mluvili s generálem Studentem a jeho štábem - plukovníkem Trettnerem, majorem Colanim a kapitánem Langguthem. Vyjádřili se skepticky.

Zamýšleli jsme přistát na louce u hotelu Campo Imperatore s dvanácti větroni DFS-230. Každý z nich měl mít na palubě devět mužů a jednoho pilota. Teoreticky bychom měli k dispozici 108 vojáků.

Ale Student a jeho štáb namítali, že ve výšce přes 2000 metrů bude přistání nákladních větroňů velice ztíženo. Takovou odvážnou věc zatím ještě nikdo nepodnikl. Předpovídali nám technické ztráty kolem 80 procent. To by znamenalo, že bychom měli jen kolem 20 bojeschopných vojáků proti asi 200

karabiniérům, kteří byli s nejvyšší pravděpodobností vybaveni kulomety, samopaly, granátomety a jinými zbraněmi. Generál Student považoval provedení operace za velmi obtížné, i pokud by nedošlo k haváriím: „Přistání střemhlav by také bylo sebevraždou,“ řekl mi generál Student. „Takové přistání vám přímo zakazuji!“

Hitler mi však dal rozkaz a pro mne to znamenalo, že ho musím bezpodmínečně splnit. Neměl jsem náladu čekat, až mi Italové toho

slavného vězně ještě jednou někam odvezou. Těch 80 procent mi kromě toho připadalo jako příliš pesimistický odhad. Žádný nákladní větroň v takové výšce dosud nepřistál. Jak bylo tedy možné udávat takový odhad? Po dlouhé rozmluvě s náčelníkem generálního štábu a kapitánem Langguthem, který přistál v Eben Emaelu, jsem se vyjádřil: „Dobře, vážení pánové.

Jsem připraven provést jakýkoliv váš plán. Pokud bude lepší než ten náš.“

Generál Student nakonec souhlasil s operací, kterou jsem navrhl, ale jedině pod výhradní podmínkou, že větroně přistanou na plošině u hotelu velice měkce.

V době, kdy jsme pracovali na našem plánu, vládla v Římě veliká panika. Z radosti nad vyhlášením příměří dne 8. září 1943 následovalo mnoho nepřátelských projevů vůči nám, jisté osoby se daly na útěk a mezi brannými silami nastal zmatek. Řím byl vyhlášen otevřeným městem; monarchistická vláda mezitím už utekla. Nálety byly na denním pořádku. Angličané a Američané bombardovali město. Naštěstí ani italské divize, ani civilní obyvatelstvo neuposlechlo rozkazu Badoglia, který ještě před svým útěkem v ranních hodinách 9. září rozkázal armádě „aby energicky vzdorovala všem německým útokům“. Roosevelt a Churchill apelovali prostřednictvím spojeneckého rozhlasu na italské obyvatelstvo, aby se proti nám vzbouřilo.

V noci z 8. na 9. září vytvořili dobrovolníci z Friedenthalu - jako vždy ve výsadkových uniformách

- malou jednotku pod velením untersturmführerů Menzela a Schwerdta, kterou posílil výsadkový prapor majora Morse.

Ráno dne 9. září se jeden oddíl, který seskočil z Ju-52, těsně minul s italským oddílem, který odtud krátce předtím odletěl. Studentovi výsadkáři byli obklíčeni italskými vojáky, ale dopadlo to dobře, protože němečtí vojáci kladli tvrdý odpor. Dostali se z toho s válečnou ctí, neztratili své zbraně a vrátili se na svou základnu. Italové měli co dělat, aby se ubránili Angličanům a Američanům. Proč by najednou měli bojovat ještě s námi? Většina z nich měla války víc než dost.

Generál polní maršál Kesselring byl natolik pohotový, že zmatené italské divize ihned odzbrojil.

Jedna po druhé složily zbraně a těch nemnoho monarchistických důstojníků, kteří chtěli bojovat, nenašlo žádné stoupence. V Římě došlo k několika krátkým střetnutím; asi 20 km na jih od Albana a Aricie, se naši „výsadkáři“ u jedné jeskyně setkali nikoliv s pramenem Egerie, nýbrž s dvěma bateriemi královského dělostřelectva, které bez prodlení odzbrojili. Mužstvo untersturmführera Menzela dorazilo pěšky. Zmocnili se také nákladních aut a automobilů, které shledali v nejlepším stavu, a vrátili se v nich do svých kasáren ve Frascati. Tato událost byla podnětem nepříjemné záležitosti, k níž se ještě vrátím.

Příštího dne, tj. 10. září, kapitulovaly všechny jednotky v Římě a okolí před generálem polním maršálem Kesselringem. Velitelům karabiniérů a policejních jednotek byla svěřena zodpovědnost za udržování pořádku. Tímto způsobem se zabránilo krvavým bitkám v ulicích, strašlivým zmatkům a pravděpodobně i ničení a drancování. Nejsem si jist, jestli by se situace v Římě nezvrhla, kdyby velitelem byl místo Kesselringa ustanoven někdo jiný.

Maršál se na mne vůbec nezlobil za to, že jsem jej neobeznámil s cílem svého poslání, když jsem mu byl generálem Studentem představen jako důstojník výsadkového sboru. Věděl, že plním Hitlerův rozkaz, a když jsem se s ním po osvobození Mussoliniho shledal znovu, velmi přátelsky mi pogratuloval.

Generál polní maršál Albert Kesselring byl podle mého názoru jeden z nejlepších velitelů, jaké jsme kdy měli. Přes početní i materiální převahu nepřítele dokázal ubránit střední a severní Itálii proti stále početnějším partyzánům od července 1943 až do 7. května 1945. Podle zákonů norimberského tribunálu byl v Benátkách odsouzen k trestu smrti a zůstal ve vězení až do roku 1952. Bylo jasné proč: Stál na straně poražených.

Když v roce 1953 vyšla jeho kniha *Vojákem až do posledního dne*, poslal mi jeden výtisk s věnováním, které mne dodnes utěšuje při pomyšlení na mnohou nespravedlnost a malé zákeřnosti.

Chtěl bych zde jeho věnování citovat:

„I Vy, milý Skorzeny, najdete v této knize mnohé, co Vám bude stát za vzpomínku; společné zážitky - byť jen v zajetí - spojují. A ještě jedno slovo, které přísluší právě Vám: Pravého muže oslavují jeho činy. „

Albert Kesselring, generál polní maršál v.v.

Prosinec 19531

Už 3. září jsem přivedl své dobrovolníky z Pratica di Maře do Frascati, kde jsme se ubytovali ve stanech v parku jednoho kláštera, zvaného Collegio Nobile Mandragone. Výcvikový prapor Studentovy divize, kterému velel major Harald Mors, se ubytoval v témže klášteře.

Dne 11. září kolem poledne se generál konečně rozhodl provést operaci na Gran Sasso a řekl mi, že prapor majora Morse obsadí údolí, aby nám kryl záda. Prosil mne tedy, abych majora Morse navštívil a obeznámil ho s dosud vypracovanými pokyny.

Okolo dvanácté hodiny jsem se nechal ohlásit u majora Morse. Vyhledal jsem ho, spolu s mým untersturmführerem Petrem Schwerdtem, v jeho stanu. Rozložil jsem před ním plán, vypracovaný divizním štábem, Radlem a mnou, který byl předtím schválen také generálem Studentem. Devadesát mužů 2. roty jeho praporu a čtyři moji důstojníci plus dvanáct mých poddůstojníků měli podle tohoto plánu pod mým velením a pod velením poručíka Berlepsche přistát u hotelu Campo Imperatore. Mors měl mezitím se zbytkem své jednotky postoupit vedlejšími cestami do údolí pod Gran Sasso, uzavřít přístup do údolí a zničit telefonní a telegrafní vedení. Potom měl proniknout až do Assergi a obsadit stanici lanovky v údolí. Její obsazení muselo proběhnout přesně v době přistání našich prvních vojáků u hotelu Campo Imperatore. Obě operace musely proběhnout synchronizované, aby se zabránilo vyvolání poplachu jak na horní, tak na dolní stanici lanovky. Obsazení letiště v Aquileii bylo v podstatě ponecháno na pozdější dobu.

Teprve nyní se major Mors dozvěděl účel operace: osvobození Mussoliniho.

Nešlo však jen o osvobození duceho samého, nýbrž také o Donnu Rachelle a obě nejmladší děti, šestnáctiletého Romana a čtrnáctiletou Annamariu.

Donna Rachele byla v Římě přísně hlídána od 26. července do 2. srpna. Vila, kterou v roce 1930

poskytl kníže Torlonia ducemu k dispozici, byla obklopena 300 vojáky ozbrojenými samopaly. Od 3.

srpna byla_donna Rachele a její děti ve svém domě v Rocca delle Caminate v provincii Řím v domácím vězení.

Měl jsem o ni starost, přestože dům byl střežen karabiniéry. K přepadení některou z revolučních skupin mohlo dojít vždycky a četníci by pravděpodobně nekladli žádný odpor. Věděl jsem, že donna Rachele je velmi odvážná a v této provincii oblíbená. Později se mi však v Mnichově svěřila, že o své děti dostala strach, když se doslechla o zavraždění Ettorea Mutiho, starého a věrného přítele svého muže. Podařilo se mi poslat jí vzkaz: Měla opouštět dům co nejméně a neztrácet důvěru v nás, neboí oni tři jsou svým způsobem rukojmími Badogliovy vlády.

9. září oznámili Vittorio Mussolini, Pavolini, Ricci, Farinacci a Preziosi v mnichovském rozhlase, že „byla ustanovena nacionálně fašistická vláda“, která bude působit „jménem duceho“. Donna Rachele a její děti se tím pádem ocitly v největším nebezpečí.

Šest mých dobrovolníků pod velením kapitána Mandela dostalo za úkol vyvést donnu Rachele, Romana a Annamarii z Rocca delle Caminate a dopravit je do Forli, odkud měli být letecky dopraveni do Mnichova. Několik dní jsme z toho měli strach, protože Mussoliniho rodina nemohla být osvobozena dříve než duce, neboť Badogliova vláda by tím byla varována. Obě operace musely tudíž být provedeny zároveň.

Kapitán Mandel dorazil s nákladním autem do Rocca delle Caminate kolem poledne a mohl tedy naštěstí svůj úkol splnit.

Konečný plán operace *Gran Sasso* vypadal následovně:

Velitel operace u Campo Imperatore: hauptsturmführer Otto Skorzeny

Velitel akce v údolí: Major Harald Mors

Den X: Neděle 12. září 1943.

1. v údolí: Major Mors obsadí křižovatky silnic z Aquily do Bazana a z Pescomaggiore přes Paganicu až do Assergi. Učiní nezbytná opatření k odražení případného útoku italských vojáků v údolí.

Obsadí dolní stanici lanovky směrem od Assergi v čase X: 14.00 hodin

2. Na Gran Sasso - *Campo Imperatore:*

Čas X: (původně) 6 hodin ráno. (V té době je proudění vzduchu nejslabší.) Čas X pro přistání musel být posunut, protože nákladní větroně z Francie měly zpoždění. Byl přesunut na 14.00 hodin.

Prostředky a síla jednotek: 12 nákladních větroňů DSF-230 tažených 12 letouny typu Henschel a průzkumný letoun s kapitánem Langguthem na palubě. Na každém nákladním větroni po devíti mužích a jednom pilotovi.

Pořadí odletu a přistání nákladních větroňů: V intervalech přibližně jednu minutu.

Nákladní větroň č. 1 a č. 2: 18 vojáků 2. výsadkové roty pod velením poručíka von Berlepsche, který poletí ve větroni č. 5. Ihned po přistání musejí zaujmout palebné postavení 4 kulomety. Ostatní vojáci musí být ozbrojeni 14 speciálními parašutistickými puškami a budou krýt dvě úderné skupiny z větroňů č. 3 a č. 4.

Větroň č. 3: V něm se nalézá hauptsturmführer Skorzeny s italským důstojníkem (generálem karabiniérů Soletim), untersturmführerem Schwerdtem, Wargerem a pěti untersturmführery zbraní SS

z Friedenthalu. Ti přepadnou hotel, proniknou k ducemu, zneškodní stráže a budou duceho chránit.

Větroň č. 4: V něm se nalézá Karl Radl, adjutant hauptsturmführera Skorzenyho, untersturmführer Menzel a 7 vojáků zbraní SS z Friedenthalu. Ihned po přistání proniknou až k hotelu, poskytnou podporu hauptsturmführerovi Skorzenymu a jeho skupinám.

Větroň č. 5: Výsadkáři 2. roty pod velením poručíka von Berlepsche. Úkol: podporovat skupiny z Friedenthalu uvnitř hotelu.

Větroň č. 6: Výsadkáři 2. roty. Úkol: Obsadit horskou stanici lanovky a tunel, který spojuje stanici s hotelem.

Větroň č. 7, 8, 9, 10, 11 a 12: Výsadkáři 2. roty. Mají na palubě těžké zbraně: Dva těžké kulomety, 2 lehké granátomety, 2 lehká parašutistická děla. Tyto skupiny zaujmou ihned bojové postavení.

Budou krýt ostatní skupiny cestou k hotelu.

První přistání plánováno na 14.00 hodin.

Přísný zákaz všem účastníkům - nestřílet *před* hauptsturmführerem Skorzenym. Jakmile hauptsturmführer Skorzeny vnikne do hotelu, převezme velení mimo hotel poručík von Berlepsch.

11. září odpoledne jsem shromáždil všechny své podřízené a řekl jsem jim:

„Milí kamarádi, čekali jste šest týdnů, aniž jste věděli proč. Nyní vám ale mohu oznámit, že zítra podnikneme operaci, k níž dal rozkaz sám führer. Zdá se, že operace nebude tak docela jednoduchá a může se stát, že budeme mít velké ztráty. Ale tato operace se musí za každých okolností podařit.

Operaci budu velet já sám a uděláme všechno, co je v našich možnostech. Kdo se chce dobrovolně přihlásit, nechť udělá krok vpřed.“

Všichni udělali krok vpřed. Z nich mělo být vybráno sedmnáct, a to nebylo vůbec lehké. Dalších dvanáct doprovázelo Morsův prapor pod velením mého untersturmführera Bramfelda, člena našeho pětibojařského mužstva na olympijských hrách roku 1936. Tato skupina se vypravila na cestu v sobotu v noci z 11. na 12. září.

Příštího dne časně, ráno k páté hodině stál můj oddíl v plném počtu na letišti v Pratica di Maře.

Špatné zprávy však často následují jedna druhou: První z nich byla lživá zpráva tuniského rozhlasu.

Oznámili, že italské válečné lodi, které vypluly na moře z přístavu La Spezia, dorazily do Tuniska. Na jedné z těchto lodí je prý Mussolini, jenž se nyní stal „zajatcem na africké půdě“.

Já jsem však věděl, že lodi odpluly z La Spezii teprve den předtím - velký obrněný křižník *Róma* byl zničen dálkově řízenou bombou zvanou „Fritz“, a že duce tedy teď nemůže být v Tunisku.

Druhá špatná zpráva: Naše nákladní větroně dorazí z Francie až za čtyři nebo pět hodin. K dovršení všeho se také generál Soleti, s nímž se Radl a Warger měli sejít v 7.30 před římským ministerstvem vnitra, ještě v 8.30 neukázal! Naštěstí se objevil o několik minut později.

Naše nákladní větroně konečně přistály, když untersturmführer Radl a generál seděli u jídla. Ale dejme slovo Radlovi:

„Generál pozoroval z okna, jak přistává našich dvanáct DSF- 230.

‚Velmi zajímavé, velmi vynalézavé, tyhle letouny bez motoru, nemyslíte?'

‚Ano, pane generále. DSF-230 je výtečný stroj. Excellentissima macchina!'

‚Vy jste výsadkář a jistě jste s těmi stroji často létal?'

Nebyl jsem ani výsadkář, ani specialista na nákladní větroně. Generál ještě nevěděl, že si osobně do jednoho z nich, a sice do třetího, sedne s hauptsturmführerem Skorzenym. Musel jsem generála nějak uklidnit:

‚Ano, velmi často, pane generále! Je to neobyčejně příjemný pocit. Nejenže tam nedělají rámus žádné motory, které ruší hovor, nýbrž se tam cítíte jako pták; uomoucello!'

‚Opravdu, a k čemu jsou ty stroje určeny?'

Pohlédl jsem na hodinky. Nastal obávaný okamžik.

‚Právě, pane generále. My v těch větroních odletíme a přistaneme na Gran Sasso, kde osvobodíme duceho.'

Generál Soleti se na mne zprvu nevěřícně podíval, zřejmě v domnění, že jsem řekl neomalený vtip.

‚Doufám, že to říkáte v žertu! Duce je držen v zajetí ve výšce 2000 metrů, ve velehorách! Jak tam chcete přistát? To není možné, příteli, to by bylo opravdu idiotské počínání, hotová sebevražda!

Hotový masakr! A vy tvrdíte, že já, Soleti... '

Když potom díky snaze Wargera konečně pochopil, že se této ‚šílené operace' zúčastní, zkusil protestovat, potom se ho zmocnilo hluboké zoufalství. Udělalo se mu opravdu špatně a museli jsme rychle přivolat doktora Brunnera...“

Po pravdě řečeno, úplně jsem Soletiho chápal. Byl výborný kavalerista a byl by se jistě výjimečně osvědčil v čele jezdeckého pluku. Ale naše akce mu připadala nesmyslná a nemožná. Po rozhovoru se sturmbannführerem Kapplerem, který se nenechal zviklat, a po rozhovoru s generálem Studentem, musel chtě nechtě souhlasit s tím, že nás doprovodí, „aby zabránil krveprolití“. Neměl na vybranou: 12. září jej Radl a Warger od samého rána nepustili z očí.

Než se s námi generál Student rozloučil, shromáždil v kanceláři všechny piloty, důstojníky a velitele skupin:

„Vážení pánové,“ řekl. „Velmi brzy odstartujete k provedení opravdu mimořádné operace. Všichni přítomní byli vybráni z těch nejlepších pilotů a důstojníků, zvyklých podívat se do tváře každému nebezpečí. Tato operace vejde do dějin jako jedinečná mezi vojenskými operacemi nejen proto, že v ní musíte překonat nesmírné technické obtíže, nýbrž proto, že operace má vskutku značný politický význam. Než vám hauptsturmführer vydá poslední pokyny, chtěl bych vám popřát všechno dobré na cestě k úspěchu. Jsem přesvědčen, že každý z vás splní svou povinnost.“

Na připraveném náčrtu hotelu Campo Imperatore, zhotoveném ve velkém měřítku, jsem každému pilotovi a veliteli skupiny vysvětlil jeho úkol. Důkladně jsem si prostudoval útok na pevnost Eben Emael z 10. května 1940 a věděl jsem, že mezi časem, kdy první výsadkáři a průzkumníci „spadli z nebe“ na kopuli pevnosti, a dobou, kdy Belgičani začali pálit, uběhly *tři minuty*!2

Odhadoval jsem, že s lidmi z mého větroně (č. 3) budu mít přes *čtyři minuty,* abych se dostal k ducemu, než po nás začnou střílet. Potom bychom už bylí kryti osádkami větroňů č. 1 a 2, zatímco Radl, Menzel a vojáci z větroně č. 4 by následovali jen minutu po nás.

Existovaly ovšem, jak říkají Italové, „inponderabilien“ („nepředvídatelné okolnosti“): Začaly bombardováním našeho malého letiště dvěma anglickými letadly asi čtvrt hodiny před naším odletem.

Když jsem vylezl z krytu, viděl jsem, že jakoby zázrakem nebyl zasažen ani jeden z našich větroňů.

Poškozena byla jen část startovací dráhy. Naše operace začala v čase X, tj. kolem 13 00 hodin, kdy vlečný letoun s Langguthem v čele nabral kurs na severovýchod k horskému masivu Gran Sasso.

1) Generál polní maršál Kesselring se ve své knize samozřejmě zmiňuje o Hitlerově rozkazu osvobodit duceho. Píše o tom na s. 233: „Pro tento úkol byl určen generálplukovník Student a jako výkonný orgán sturmbannführer Skorzeny.“ (Pozn. red.) 2) J. Benoist-Méchin píše v knize Šedesát dní, které otřásly Západem (1956), že plán dobytí Eben Emailu byl vypracován Hitlerem osobné. (Pozn. red.)

KAPITOLA TŘETÍ

Osvobození duceho

Vedoucí letoun a nákladní větroně č. 1 a 2 se vracejí zpět do Pratica di Mare! - Dávám rozkaz k přistání střemhlav a obsazení hotelu - „Věděl jsem, že mne můj přítel Hitler nenechá na holičkách!“ - Karabiniéři se vzdávají - Gerlachův hrdinský čin - Rytířský kříž - S Mussoliniho

rodinou v Mnichove - Neofašismus - Rozmluva mezi Mussolinim a Cianem - Ve führerově hlavním stanu - Půlnoční čaj - Mussoliniho deník - Duce je znovu zajatcem... tentokrát německým - Rozhovor s admirálem Canarisem - Následky operace: Přichází k nám Adrian von Fölkersam - 18. dubna 1945: Strážní oddíl zbraní SS je odvolán od duceho -“Nemůžeme nic dělat..“

Z větroně DSF-230 se nedá krajina prakticky vůbec rozeznat. Ocelová kostra tohoto letounu je potažena jen stanovým plátnem a viděl jsem několik z mých lidí, kteří snědli celý svůj proviant, a presto jim bylo velmi špatně. Také obličej generála Soletiho, který seděl mezi mými koleny, dostal barvu jeho šedozelené uniformy.

Pilot tažného letounu Henschel dával pokyny prostřednictvím palubního telefonu pilotovi našeho nákladního větroně, poručíkovi Meier-Wehnerovi, veliteli všech pilotů větroňů. Ten mi předával informace o příslušných pozicích naší formace. Tímto způsobem jsem mohl sledovat průběh letu. V

rukou jsem držel podrobnou mapu, do níž jsme s Radlem zakreslili detaily získané při průzkumném letu Langguthovým letounem 8. září. Vzpomněl jsem si na slova generála Studenta: „...jsem přesvědčen, že každý z vás splní svou povinnost.“ Vtom se hlásil poručík Maier-Wehner, že mu pilot našeho vlečného letounu dal na vědomí, že nákladní větroně č. 1 a 2 zmizely z dohledu. Později jsem se dozvěděl, že se jednoduše obrátily a vrátily se do Pratica di Mare!

To znamenalo, že moje a Radlová přepadová skupina nebudou kryty zezadu a že budu *muset* přistát první, pokud vůbec chci operaci provést. Nevěděl jsem, že také za mnou chyběly dva větroně. Myslel jsem si, že za sebou mám devět větroňů, ale ve skutečnosti jich bylo jenom sedm! Zavolal jsem na Meier-Wehnera: „Převezmeme vedení!“ a parašutistickým nožem jsem vyřízl dva otvory do potahu větroně. Skrz ně jsem se mohl jakžtakž orientovat a dávat pokyny oběma pilotům: Nejdříve Meier-Wehnerovi, jenž rozkaz předal „lokomotivě“, která nás táhla. Konečně jsem zahlédl městečko Aquila di Abruzzi a malé letiště, a potom o kousek dál serpentiny silnice vedoucí ke stanici lanovky v údolí, a ještě dál také Morsovu kolonu, která právě prošla Assergi, zanechávajíc za sebou hustý mrak prachu.

Šla přesně na čas; dole bylo všechno podle plánu. Hodina X, 14.00 hodin, už téměř udeřila a já jsem zavelel: „Přílby nasadit!“

Pod námi se vynořil hotel. „Odpojit tažné lano!“ zavelel poručík Meier-Wehner a vzápětí zakroužil nad planinou bezvadnou otáčkou. Konstatoval jsem, že mírně se svažující louka, na níž jsme měli přistát klouzavým letem - jak nařídil generál Student - byla jen krátká, strmá louka a ještě k tomu posetá balvany.

Okamžitě jsem zvolal: „Přistání střemhlav! Pokud možno hned za hotelem!“ Ostatních sedm větroňů, letících za námi, učiní zajisté totéž. Radl se mi později svěřil, že si myslel, že jsem pozbyl rozumu, když mu pilot stroje č. 4 oznámil můj manévr.

Přes brzdný padák, kterým byl opatřen, dosedl náš větroň příliš rychle, několikrát poskočil, málem se s obrovským rámusem téměř úplně rozpadl a asi 15 metrů od rohu hotelu se zastavil. Od toho okamžiku se všechno odehrávalo velmi rychle. Utíkal jsem se zbraní **v** ruce co nejrychleji k hotelu.

Sedm z mých kamarádů ze zbraní SS a poručík Meier mne následovali. Voják na stráži u dveří na nás jen ohromeně zíral. Napravo dveře: Vtrhl jsem dovnitř. Tam seděl radista u přístroje a pracoval.

Podkopl jsem mu židli a radista upadl na zem. Jedním máchnutím samopalu jsem rozbil vysílačku.

Později jsem se dozvěděl, že právě v tom okamžiku měla přijít zpráva generála Cueliho, že se chystají přistát letadla. V této místnosti však nebyl žádný další vchod do budovy, a tak jsme vyrazili zase ven, podél zadní stěny hotelu, a hledali jsme vchod, ale žádný tam nebyl. Jen na konci byla zídka terasy.

Vyšplhal jsem nahoru po ramenou scharführera Himmela, ještě jedno vyhoupnutí - a stál jsem nyní na přední straně hotelu. Běžel jsem dál a najednou jsem **v** jednom okenním rámu zahlédl výrazný profil Mussoliniho.

„Duce, pryč od okna!“ vykřikl jsem ze všech sil.

Před hlavním vchodem do hotelu stály dva kulomety. Kopnutím jsme je převrátili a zatlačili italské karabiniéry dovnitř. Za mnou se ozval řev: „Mani in alto!“ Vyrazil jsem proti karabiniérům, kteří se cpali dovnitř, a dral jsem se v té tlačenici dosti hrubě proti proudu. Duceho jsem zahlédl v prvním poschodí vpravo. Nahoru vedly schody. Vyběhl jsem nahoru, po třech schodech najednou. Vpravo byla chodba a druhé dveře. Tam byl duce, s ním dva italští důstojníci a jedna osoba v civilu. Postavil jsem všechny tři ke zdi. Untersturmführer Schwerdt je vyzval, aby vyšli na chodbu. V okně se objevili unterscharführeři Holzer a Benzer: Vyšplhali se na fasádu přímo po hromosvodu. Duce byl tedy V

našich rukou a pod naší ochranou. Celá akce se odehrála během necelých čtyř minut bez jediného výstřelu.

Neměl jsem čas něco ducemu říci. Otevřeným oknem jsem viděl přibíhat Radla a jeho skupinu: Jejich větroň přistál před hotelem. S připravenými zbraněmi v rukou vyrazili k hotelu, kde se karabiniéři právě zaměstnávali narovnáváním svých převrhnutých kulometů u vchodu. Zavolal jsem na Radla: „Tady je všechno v pořádku! Zajistit dole!“

V dálce jsem uslyšel několik výstřelů. Italské stráže se probudily. Vyšel jsem na chodbu a požádal jsem o okamžitý rozhovor s velitelem hotelu. Karabiniéři nyní museli být co nejrychleji odzbrojeni.

Velel jim plukovník, který nebyl daleko.

„Klást odpor nemá smysl,“ řekl jsem mu francouzsky, „žádám o okamžité předání!“

„Potřebuji si to rozmyslet!... Musím mluvit s generálem Soletim.“

„Dávám vám jednu minutu. Začněte!“

Do místnosti zrovna vstoupil Radl: Dokázal prorazit. Nechal jsem dva z našich mužů jako stráže u dveří a vešel jsem do pokoje za Mussolinim, s nímž tam stále ještě byl Schwerdt.

„Duce, führer mi dal rozkaz, abych vás osvobodil!“

Stiskl mi ruku a objal mne se slovy:

„Věděl jsem, že mne můj přítel Adolf Hitler nenechá na holičkách!“

Benito Mussolini byl velmi dojat; jeho černé oči se leskly slzami. Přiznávám, že to byl jeden z velkých okamžiků mého života.

Minuta času na rozmyšlenou uběhla a plukovník se rozhodl. Vrátil se zpátky do pokoje, kapituloval, podal mi skleničku červeného vína a řekl mi s nepatrnou úklonou:

„Na zdraví vítěze!“

Připil jsem si na jeho zdraví a podal jsem sklenku žíznivému Radlovi, který ji okamžitě vypil.

Generál Soleti se vzpamatoval, jakmile vystoupil z letadla. Při zdolávání terasy nás samozřejmě nemohl následovat, ale byl viděn a přibrán Radiovou skupinou z větroně č. 4. Jelikož jistě pramálo toužil po tom, aby se na něho střílelo, opakoval můj rozkaz jako všichni moji vojáci: „Mani in alto!“

Prostěradlo vyvěšené v okně vystřídal bílý prapor. Když poručík von Beriepsch spatřil prostěradlo v okně, začal co nepřesněji plnit moje pokyny a rozmístil své vojáky kolem hotelu. Dal jsem mu z okna rozkaz k okamžitému odzbrojení stráží a dodal:

„Opatrně, ale co nejrychleji!“

Poručík von Beriepsch pozdravil a nasadil si monokl. Pochopil. Na přání generála Soletiho si důstojníci směli ponechat své revolvery. Duce mi řekl, že s ním kapitán karabiniérů Faviola, který byl těžce zraněn v Tobrúku, i ostatní důstojníci dobře zacházeli. Faviola mu ovšem 11. září odebral všechny ostré předměty jako nůž, žiletky a podobně. Mussolini byl rozhodnut nepadnout do rukou spojenců živ.

Dozvěděl jsem se, že jsme zajali také jednoho generála. Poté mi byl představen muž v civilu, který se s kapitánem Faviolou a jedním dalším důstojníkem zdržoval v pokoji s ducem, když jsem tam se Schwerdtem

přišel: Byl to generál Cuelí! Později jsem slyšel, že tento muž dostal rozkaz odvézt téhož dne odpoledne Mussoliniho a vydat ho spojencům! Rozhodl jsem, že jak Soletiho, tak Cueliho dopravíme do Říma.

Jeden z našich nákladních větroňů se zřítil na haldu kamení ve vzdálenosti asi 800 metrů od hotelu.

Deset zraněných bylo okamžitě ukryto do bezpečí a ošetřeno dr. Brunnerem a italskými zdravotníky.

Žádný z nich nebyl zraněn těžce. Měli jsme bez pochyb neuvěřitelné štěstí; předpovědi štábu výsadkového pluku o 80 procentech ztrát se nesplnily!

V údolí došlo během obsazování stanice lanovky ke krátké přestřelce, při níž Italové utrpěli minimální ztráty. Obě stanice však padly do našich rukou. Major Mors se telefonicky zeptal, jestli může přijet lanovkou nahoru. Souhlasil jsem.

Mé poslání však ještě nebylo ukončeno. Jak dopravit duceho do Říma? V plánu byly tři možnosti.

První spočívala vtom, že bychom se zmocnili letiště v Aquile di Abruzzi. Tam by přistály tři Heinkely 111. Doprovodil bych duceho k letadlu na přistávací dráze. Letadlo s ducem by bylo během letu kryto dvěma druhými.

Prostřednictvím naší vysílačky jsem nechal vyslat předem domluvenou zprávu „Operace úspěšně provedena“. Čas přepadení letiště výsadkáři jsem stanovil na 16.00 hodin. Když jsem ale čekal na potvrzení, že tři Heinkely 111 přistály, bylo spojení s rádiovou stanicí přerušeno. Dodnes si nedovedu vysvětlit proč.

Druhá možnost: Jeden Fieseler Storch by přistál u stanice lanovky v Assergi. Bohužel, pilot letadla, kterého jsem pozoroval dalekohledem při tvrdém přistání, mi ohlásil, že stroj je poškozen.

Zbývala tudíž ještě třetí možnost: kapitán Gerlach, osobní pilot generála Studenta, by přistál na Campo Imperatore s jiným „storchem“. Karabiniéři a

výsadkáři spěšně vyklidili úzkou přistávací dráhu, neboť Gerlach nám už kroužil nad hlavou a čekal na zelenou světlici: „Přistát!“

K údivu všech přihlížejících dosedl na zem s pozoruhodnou lehkostí. Musel však znovu odstartovat i s ducem - a se mnou! Obdržel jsem přece rozkaz od Hitlera. Vzlet byl velmi_obtížný; kdybych Benita Mussoliniho nechal odletět s Gerlachem a ten se potom někde s ducem zřítil, nezbývalo by mi nic jiného než si vpálit kulku do hlavy. Vypadalo by to, že jsem nechtěl riskovat nebezpečný start s Mussolinim a Gerlachem.

Jelikož jsem se musel rozhodnout pro plán C, oznámil jsem ducemu, že za půl hodiny s „čápem“

odstartujeme. Sám byl pilot, a proto věděl, co vzlet v takové výšce a bez pořádné dráhy znamená. Byl jsem mu vděčen, že o tom neztratil ani slovo. Původně chtěl letět do Rocca delle Caminate, ale upustil od toho, když se dozvěděl, že jeho žena a děti tam už nejsou, nýbrž že už jsou v Mnichově s jedním mým oddílem pod velením hauptsturmführera Mandela.

Předal Radlovi svůj kufr a vyšel na prostranství před hotelem; major Mors právě přicházel se dvěma poručíky. Major Mors požádal „kapitána letectva Skorzenyho“, aby ho představil ducemu. Byl to nejšťastnější okamžik pro válečného reportéra von Kaysera ze Studentovy divize, který na Campo Imperatore vyjel lanovkou s majorem Morsem.

Nyní bych se chtěl ještě zmínit o tom, že přítomnost italské divize u Aquily mi byla sice známa, ale nikoliv to, že se mezitím přesunula směrem k Assergi, Provést duceho údolím a proniknout cestou z horní stanice lanovky až do Assergi a odtud na letiště v Aquile, přes Camardu a Bazzano, by bylo příliš nebezpečné. Vysílačku v hotelu, jíž Cueli podával hlášení, jsem zničil. Bylo ovšem možné, že veliteli italské divize bylo divné, že hlášení bylo přerušeno a podnikl nějaká nepříjemná opatření.

Duce musel být co nejrychleji dopraven do bezpečí. Předejme však ještě jednou slovo Karlu Radlovi:

„Když jsme Gerlacha, Mussoliniho a Skorzenyho namačkali do toho malého stroje, zmocnil se nás všech strach. Letadlo sklouzává po svahu

‚startovací dráhy', z níž jsme odstranili balvany. Avšak v druhé třetině cesty teče stružka. Gerlach se jí pokouší vyhnout. Pokouší se letadlo zvednout. ‚Čáp'

skutečně strouhu přeskočí, ale pak se najednou překlopí nalevo a zdá se, že se úplně převrátí. Pak přijde ještě jedno nadzvednutí... ještě několik posledních metrů, a zmizí v hlubině.

Změkla mi kolena; měl jsem pocit, že mi je někdo podrazil. Najednou sedím na jednom z duceho kufrů. Naštěstí si toho nikdo nevšiml. Byla to reakce na vzrušivé události a napětí posledních dnů.

Myslím na to, že všechno bylo zbytečné; duce zemře a já si vpálím kulku do hlavy. Všichni se díváme za letadlem, které zmizelo v údolí. Najednou se na protilehlém svahu objeví ‚čáp' a letí... letí směrem na Řím!“

Před několika lety jsem se na mezinárodním letišti v Římě setkal s jedním šikovatelem. Byl to jeden z těch, kteří stáli u kulometu a měli chránit vchod do hotelu na Gran Sasso.

„No,“ řekl mi, „tam nahoře jste mi uštědřil krásnou ránu do palice, pane plukovníku!“

„Je mi líto...“

„Ale bylo mi to milejší než kulka!“

„Vy se na mne nezlobíte?“

„Ne, pane plukovníku. Potom jsem se svými kamarády pomáhal odstraňovat kameny, aby mohl

‚čáp' přistát a znova odletět s ducem na palubě.“

Stiskli jsme si ruku.

Letadlo bylo nakloněno na levou stranu a řítilo se střemhlav do údolí. Zavřel jsem na okamžik oči a čekal jsem na náraz. Znovu jsem je otevřel a všiml jsem si, že Gerlach pomalu zařadil a stroj vyrovnal.

Ve výšce dobrých třiceti metrů nad zemí jsme přeletěli útes u vstupu do údolí a vyletěli z údolí Arezzano. Neubránil jsem se a položil jsem ruku na rameno ducemu, jenž byl zrovna tak bledý jako Gerlach ajá. Otočil se a usmál se. Byl si právě překonaného nebezpečí plně vědom, ale neprohodil o tom ani slovo. Teprve teď promluvil, a protože jsme z bezpečnostních důvodů neletěli příliš vysoko, ukazoval nám detaily krajiny pod námi a vzpomínal na staré příhody. Najednou jsem si uvědomil, že mluví výborně německy.

Zanedlouho leželo po naší pravé straně „věčné město“. Gerlach bravurně přistál na pravém kole podvozku, protože levé bylo při vzletu poškozeno. Kapitán Melzer na nás čekal. Pozdravil duceho jménem generála Studenta, poblahopřál Gerlachovi a mně a doprovodil nás ke třem Heinkelům 111, které nás měly v Aquile vzít na palubu. Představil jsem duceho osádce našeho letadla a lékaři 2.

výsadkové divize, který nás doprovázel.

Brzy jsme se za bouřlivého počasí přiblížili k Vídni. Naše dobrodružství nebylo ještě u konce: Marně jsme se pokoušeli navázat s Vídní rádiové spojení. Viditelnost byla prakticky nulová. Posadil jsem se vedle pilota a přepočítali jsme kurs. Byla noc a začal nám docházet benzin. Od cíle jsme nemohli být daleko, a tak jsme pomalu klesali dolů. Pokusit se o nouzové přistání s ducem na palubě nepřicházelo v úvahu. Najednou jsem skrz mraky uviděl větší třpytivou vodní plochu a zdálo se mi, že poznávám Neusiedlersee. Snesli jsme se ještě níže: Má domněnka byla správná. Pilot na můj pokyn nabral severní kurs. Přistáli jsme v hluboké tmě na letišti v Aspernu. Na tamější kontrolní věži jsem se dozvěděl, že rádiové spojení se nám nepodařilo navázat, „protože je neděle“ a centrála nebývá v neděli plně obsazena. Když Goebbels za několik týdnů mluvil o „totální válce“, citoval jsem mu několik příkladů - obzvláště případ v Aspernu.

Duce byl konečně odvezen do hotelu Imperiál ve Vídni, kde pro něho bylo rezervováno apartmá.

Nevlastnil žádné pyžamo, neboť je považoval za naprosto zbytečné, což nám zavdalo příčinu ke všeobecnému veselí. Těšilo mne, že nyní před sebou vidím docela jiného muže nežli toho, kterého jsem potkal na Gran

Sasso, když jsem vtrhl do dveří pokoje hotelu Imperatore. Řekl nám ještě několik srdečných slov. Potom jsem se s ním rozloučil a šel jsem do svého pokoje, který byl hned vedle.

Pomalu jsem pociťoval únavu nahromaděnou za posledních pět dní a nocí. Spánku mi však ještě nemělo být dopřáno. Zazvonil telefon: Na drátě byl Himmler. Mluvil velice přátelsky, a když mi poblahopřál, řekl:

„Vy jste přece Vídeňák, pokud se nemýlím? Jakže! Vaše paní není s vámi? Pošlete pro ni auto, to je přece docela normální! Samozřejmě že zůstanete s ducem. Zítra ho doprovodíte do Mnichova a odtud do führerova hlavního stanu.“

Návrh reichsführera jsem rád přijal. Generál zbraní SS Querner, jenž nás doprovázel z letiště do hotelu Imperiál, mi krátce před půlnocí sdělil, že se mnou chce mluvit velitel vídeňského štábu. Krátce nato se mi ohlásil plukovník a slavnostním tónem prohlásil:

„Hauptsturmführere Skorzeny, přicházím z rozkazu führera, vrchního velitele wehrmachtu, a mým posláním je předat vám k Železnému kříži kříž Rytířský!“

Sejmul svůj vlastní řád a navlékl stuhu na můj Špatně oholený krk, přes kabát mé vskutku poničené uniformy výsadkáře. Litoval jsem, že můj otec už není naživu; měl by z toho ještě větší radost než já.

Následoval zmatek kolem gratulací, stisků rukou a opakujících se otázek. Zazvonil telefon a já jsem to nepostřehl, ale generál Querner mi řekl: „Führer s vámi chce mluvit osobně!“

Vzal jsem do ruky sluchátko a poznal jsem Hitlerův hlas: „...Vy jste dokázal dotáhnout do konce jedinečný čin, který vstoupí do dějin vojenství, Skorzeny. Kromě toho jste mi zachránil přítele. Věděl jsem, že jestli to někdo vůbec zvládne, tak to budete vy. Pověřil jsem sturmbannführera zbraní SS, aby vám zapůjčil Rytířský kříž. Vím, že ho už nosíte, protože jsem dal rozkaz, aby vám byl okamžitě předán...“

Připojil ještě několik slov díků. Vycítil jsem, jak velice je rád, že duce je zachráněn. Po něm převzali telefon ještě Keitel a Göring a rovněž mi blahopřáli. Vysvětloval jsem všem, že osvobození duceho by se nemohlo uskutečnit bez odvahy a nápaditosti všech, kteří se zúčastnili jeho plánování a provedení. Zmínil jsem se obzvláště o untersturmführerovi Radloví, poručíku Meier-Wehnerovi, pilotovi větroně č. 3, a kapitánu Gerlachovi. Krátce potom jsem se ke své veliké radosti dozvěděl, že i operace kapitána Mandela se zdařila a že donna Rachele, Annamaria a Romano dorazili ve zdraví do Mnichova.

Příštího dne jsem doprovodil Mussoliniho v pohodlném letadle Junkers z Vídně do Mnichova. Duce jako by přes noc omládl a nabyl nových sil. Cestou mi povídal o svých plánech. Byly velkolepé. Jeho nová republikánská fašistická strana měla znovu pozvednout italský národ. Savojská dynastie nejenže fašistickou revoluci nijak nepodporovala, nýbrž ji sabotovala. Král neměl o panování ani zdání a jeho dvořané bojovali neúnavně proti ducemu a nakonec jej zradili. Josef Mazzini měl pravdu.

„Když naše loď 27. července míjela Gaetu," dodal, „myslel jsem si zprvu, že mne vezou na tamější pověstnou pevnost, a prosil jsem, aby mi prokázali tu čest a ubytovali mě v téže cele, kde byl v roce 1870 vězněn hrdina z Risorgimenta. Ale odvezli mne na Ponzu!"1

Na letišti Riem u Mnichova duce s dojetím objal svou ženu donnu Rachele a obě děti. Zůstali jsme až do 15. září v hostinci říšské vlády v Mnichově. Duce trval na tom, abych tam byl ubytován i já a abych s jeho rodinou sedával u jídla. Měli jsme spolu další diskuse. Nedělal si žádné iluze; věděl, že republikánský fašistický stát musí ještě překonat veliké překážky. Základy neonacistické doktríny, stanovené Mussolinim, byly něčím víc než pouhým „nacionálně monarchistickým" fašismem. Byla to především výzva k evropské jednotě. Tato jednota se nemohla uskutečnit pod vedením jednoho jediného národa nebo malé skupiny národů, musely se na ní podílet všechny země Evropy. Podle této nové doktríny by se všechny osvobozené národy sjednotily a společně čelily mezinárodní plutokracii z vnějšku a agresivnímu kapitalismu zevnitř. Evropské země se měly spojit a společně obhospodařovat obrovské bohatství afrického kontinentu ve prospěch afrických a evropských národů.

Mussolini mi řekl, že o konceptu Euroafriky mnoho přemýšlel. Podle něho to byla uskutečnitelná myšlenka, pokud by se starý kontinent dokázal zbavit svého sobeckého, omezeného nacionalismu a přeorganizovat se. Jinak prý evropské národy - navzdory své společné kultuře - nebudou schopny přežít. Éra bratrovražedných válek je prý u konce. Jsou jen dvě možnosti - buď sjednocení, nebo zánik.

Na 1. kongresu republikánské fašistické strany v listopadu 1943 měl duce v tomto smyslu projev.

Mohu jen konstatovat, že neofašismus - který je úplně odlišný od „královského“ fašismu - není, oproti tvrzení mnohých historiků, vynálezem Hitlera. Duce měl od počátku svého zajetí (25. července 1943) na ostrově Ponza, na Santa Maddaleně a v hotelu Campo Imperatore dost času si tyto otázky promyslet. Zapamatoval jsem si obzvláště tuto jeho větu: „Necítíme se jako Italové, protože jsme Evropani, nýbrž se cítíme být Evropany natolik, nakolik se cítíme být skutečnými Italy.“

V pondělí 13. září 1943 během odpoledne požádala Edda Cianová svého otce, aby přijal muže, jehož zrada ve Velké fašistické radě měla takové následky. Paní Cianová tvrdila, že se jedná o tragické nedorozumění a že Galeazzo je připraven podat k tomu vysvětlení. Donna Rachele se tvrdošíjně zdráhala svého zetě přijmout. Nemohla ho vystát a říkala, že „rodině přinesl neštěstí“. Duce ale vyhověl prosbám své dcery. Ciana přijal, ale trval na tom, abych byl tomuto setkání přítomen.

Obával jsem se, že se v každém okamžiku objeví donna Rachele a vyloží zeti své mínění.

Rozmluva byla jen krátká. Ciano složil svému tchánovi poklonu, blahopřál mu a snažil se ospravedlnit. Jeho chování bylo tak ubohé, že jsem se cítil vskutku trapně. Mussolini zůstal chladný a hovor byl rychle ukončen. Vyprovázel jsem Ciana ven, ale stále jeŠte jsem se obával, že se objeví donna Rachele. Rozloučil se. Duce mi potom řekl, že cítil povinnost potrestat všechny, kdo se podíleli na tak proradné zradě - a sice vůdce palácové revoluce, jejíž obětí se stal.

Neubránil jsem se a zeptal jsem se:

„Duce, postavíte před soud i muže, který vás právě navštívil?“

„Musím to udělat!“ odpověděl Mussolini vážně. „Nedělám si žádné iluze o výsledku procesu. I když mi to přijde zatěžko a Eddě to způsobí veliký zármutek - musím tak jednat. Když si jen pomyslím, že největší výčitkou, kterou mi Scorza během oné osudné noci předhodil, bylo, že nejsem dost velký tyran! Dovolil si mi ve Velké radě říci: ‚Nikoho v tomto století neposlouchali tak málo jako vás!' To řekl Scorza!“

15. září odpoledne jsme přijeli do führerova hlavního stanu. Hitler očekával duceho na letišti a připravil pro něj vřelé uvítání. Fašistická republika, která měla teprve vzniknout, neměla vlastně žádnou jinou základnu než přátelství těchto dvou mužů a několik desítek tisíc jejich stoupenců. Itálie byla nyní nakloněna komunismu mnohem více než v roce 1921, neboť tentokrát komunismus

vystupoval jako spojenec velkých demokracií.

Hitler mne požádal, abych mu podal přesné hlášení o průběhu operace. Přednášel jsem o tom dvě hodiny. Stále ještě jsem nevěděl, co se přihodilo s větroni č. 1 a č. 2 a těmi, které při odletu z Pratica di Mare neodstartovaly. Ty druhé jsem považoval za pohřešované a Hitlerovi jsem se vší upřímností řekl, že asi 30 procent vojákuje pravděpodobně nezvěstných. Německé rádio tuto zprávu „o ztrátě 30

procent“ rozhlásilo a mně bylo později předhazováno, že jsem naše ztráty nadsazoval, „aby operace vypadala nebezpečnější“. O dva týdny později jsme s Radlem měli příležitost promluvit hodinu v rozhlase a všechno vysvětlit. Ve skutečnosti jsme měli jen deset zraněných.

Příštího dne, 16. září, přijel zvláštním vlakem Göring a také mi kladl spoustu otázek. Věnoval mi zlatý letecký odznak a poznamenal, že jsem na sebe vzal velkou zodpovědnost, když jsem doprovázel duceho v Gerlachově letounu. Chápal ovšem, že jsem na sebe chtěl vzít stejné riziko jako Mussolini, protože jsem vykonával osobní příkaz führera. Využil jsem příležitosti a požádal jsem říšského maršála, abych směl navrhnout Gerlacha a poručíka Meier-Wehnera na udělení Rytířského kříže.

Hitler souhlasil s udělením obou vysokých řádů, jakož i s udělením vysokého vyznamenání mým dobrovolníkům a Karlu Radlovi, který byl zároveň povýšen na hauptsturmführera.

O něco později jsem měl ještě jednu přednášku o této operaci k nejméně dvanácti generálům ve führerově hlavním stanu. Göring a Jodl seděli v první řadě. Jestliže někteří čekali proslov ve stylu generálního štábu, pak byli jistě zklamáni. Vyprávěl jsem o událostech tak, jak se odehrály, jak jsme je zažili, vyprávěl jsem o našich nadějích a omylech, ale také o naší vůli setrvat a operaci přes všechny překážky provést.

Příštího dne se mnou mluvil plukovník Strewe, vojenský velitel zodpovědný za bezpečnost Vlčího doupěte, a netajil se svými obavami. Chtěl ode mne slyšet, jestli je führerův hlavní stan podle mého názoru bezpečný proti napadení nepřítelem. Mohl jsem mu říci jen následující:

„Führerův hlavní stan je bezesporu velmi dobře maskován. Vchody jsou dobře hlídány. Ale nepřátelský útok je kdykoli možný. Všechny hlavní stany mohou být přepadeny právě tak jako každý jiný vojenský cíl.“

Zúčastnil jsem se i „půlnočního čaje“. Hitler seděl mezi svými dvěma sekretářkami Johannou Wolffovou a Traudl Jungovou a pil čaj. Ten večer si povídal hlavně s vyslancem Hewelem, jenž zastupoval von Ribbentropa ve führerově hlavním stanu.

„Kdykoliv jste v mém hlavním stanu, Skorzeny, jste samozřejmě vždy vítán k půlnočnímu čaji,“

řekl Hitler. „Těšilo by mne, kdybych vás tu vídal častěji.“

Poděkoval jsem mu, ale jeho pozvání k půlnočnímu čaji, který se často táhl do tří i do čtyř hodin do rána, jsem v budoucnosti nevyužil. V té době se mnozí snažili udělat kariéru lichotkami a intrikami, a ve führerově hlavním stanu se co nejvíce snažili upoutat na sebe pozornost vždy přítomného reichsleitera Martina Bormanna.

Dnes lituji, že jsem se půlnočních čajů nezúčastňoval častěji. Byl bych mohl Hitlera upozornit na skutečnosti, o nichž nevěděl. Dnes panuje názor,

že nebylo možné vyjádřit před ním svůj vlastní názor. Není to pravda. Hitler diskutoval se svými partnery rád, pokud byli o předmětu diskuse dobře informováni a pokud byly jejich návrhy rozumné. Na podzim roku 1943 se jeho zdravotní stav stále zhoršoval - pod vlivem péče dr. Morella, nebezpečného šarlatána podporovaného Bormannem.

Vedoucího stranické kanceláře Bormanna jsem neznal až do dne, kdy mne pozval na večeři (16.

září 1943). Dostavil jsem se s maličkým zpožděním, což rovněž přítomnému reichsführerovi Himmlerovi nebylo po chuti. Ještě než jsem se vůbec stačil omluvit, učinil několik jízlivých poznámek. Dnes se marně pokouším vyvolat si v paměti byť jen jediné z bezvýznamných témat, o nichž Bormann tehdy mluvil. Himmler nebyl hovorný člověk. Bormann se mi pokoušel předpisovat, o čem mám s Hitlerem mluvit a o čem ne. Stručně řečeno, vládla tam ledová atmosféra. Joachim von Ribbentrop, s nímž jsem odpoledne na jeho pozvání pil kávu, byl rovněž málo hovorný. Přijal mne přesně podle protokolu; seděl ve vyšším křesle než ostatní a nabídl mi tureckou cigaretu s jeho iniciálami. Konstatoval jsem, že náš ministr zahraničí byl velmi špatně informován o událostech, jež se během posledních měsíců odehrály v Itálii.

Když jsem se ve Vlčím doupěti loučil s ducem, musel jsem mu slíbit, že ho v Itálii brzy navštívím.

Teprve v polovině června 1944 jsem se dostal do blízkosti jeho rezidence v Gargnanu na západním břehu jezera Garda, kde bylo sídlo nové vlády - a zavinil to Ribbentrop.

U Frascati na mne čekali moji vojáci. Dostal jsem povolení k přesunu přes Tyrolsko kolem jezera Garda do Innsbrucku a právě jsem se nalézal u Innsbrucku, když jsem obdržel zprávu z Berlína týkající se generálů Soletiho a Cueliho. Mussolini prvního z nich podezříval a také mi to řekl. K

Cuelimu choval naopak jistou důvěru, protože s ním na Gran Sasso dobře zacházel. Vzpomnělo se na to, jak duce svěřil své zavazadlo Radlovi, a ten je předal oněm dvěma italským generálům. Ti se posadili do právě opraveného druhého „čápa“ a přiletěli také do Mnichova. Tam předali

ducemu jeho zavazadlo a chtěli se vrátit do Itálie. Byli právě v Innsbrucku, kde byla jejich vlastní zavazadla podrobena rutinní kontrole. Tak byly nalezeny papíry, které evidentně patřily Mussolinimu a byly jim tudíž zabaveny. Později jsem se přesvědčil na vlastní oči, že se jednalo o jeho deník. V tomto dobrodružství jsem sehrál svou roli až do konce a v důsledku toho jsem Ribbentropově misi pouze nahlásil, že ty papíry byly zaslány říšskému ministru zahraničí, aby je předal Mussolinimu, který byl stále ještě hostem Hitlera. Mělo by se mu přece samozřejmě oznámit, že jeho deník byl nalezen v zavazadlech oněch dvou generálů, kteří chtěli překročit hranice.

Z Říma a z Frascati, kde mi moji dobrovolníci připravili nadšené přivítání, jsme se přesunuli až k jezeru Garda, kde se nalézal hlavní štáb 1. tankového sboru zbraní SS pod velením mého někdejšího velitele generála Paula Haussera. Uvítání, které mi připravili, mi vynahradilo veškeré vynaložené úsilí.

Tam jsme zapomněli na všechny ty mrzutosti, překážky a na všechny intriky.

Tam jsem také dostal od duceho dárek:Velkolepý sportovní kabriolet Lancia. Mohl jsem mu osobně poděkovat teprve v polovině června. Deník objevený v Innsbrucku se totiž zdržel na Wilhelmstrasse v říšském ministerstvu zahraničí přes osm měsíců a musel jsem několikrát naléhavě prosit o jeho vydání, neboť bez deníku jsem nemohl Mussoliniho navštívit. Je dost možné, že v deníku ostře kritizoval diplomatické schopnosti Ribbentropa.

V červnu 1944 jsem se vydal spolu s kapitánem Radlem do Gargnana. Mussolini nás srdečně přijal ve vile Feltrinelli. Vyslanec Rahn a lidé z jeho mise nám před naší cestou dali mnoho rad týkajících se toho, o čem je vhodné mluvit a o čem bychom se raději neměli ani zmínit. S nepříjemným pocitem jsme zjistili, že kolem vily bylo jen velmi málo italských vojáků. Stráž držel jeden prapor zbraní SS -

jako kdyby Mussolini nemohl pro svou ochranu sehnat tisíc italských vojáků. Copak jsme ho z Gran Sasso osvobodili jen proto, aby z něho byl znovu zajatec? Bylo zřejmé, že vůbec není svobodný.

Pocítil jsem silný smutek.

Bylo to však ještě horší, když nás přijal ve svém malém pracovním salonku: Byl na něho pohled jako na lva bez hřívy. Opětovaně vinil savojskou dynastii a litoval, že vévoda Áosti zemřel v březnu 1942 v zajetí v Nairobi.

„Zklamal jsem se v sobě, protože mne zklamali jiní," řekl nám. „Těší mne, že dnes vidím v řadách přívrženců republiky čestné socialisty, kteří se dříve zdráhali mne následovat.

Například bývalý předseda komunistů Niccoló Bombacci a Carlo Silvestri.2 Zrádci se domnívají, že se budou moci zachránit - v tom jsou ale na omylu. Mysleli si, že je naši nepřátelé za jejich zradu odmění. Jenže už teď se s nimi zachází jako s plazy. Badoglio musel třikrát složit svůj úřad. Král odstoupil ve prospěch svého syna. Umbertovi bylo ovšem naprosto jedno, že se musí vydávat za leninistu, jenom když se stane králem. Byl však vyřazen ze hry Ercolim, který přijel rovnou z Moskvy.3

Savojská dynastie je přesvědčena, že si zachránila korunu. Ale mohu vám předpovědět, Skorzeny, že koruna je navždy ztracena."

Předal jsem mu jeho deník a prosil jsem ho o prominutí za zpoždění, za něž jsem nebyl

zodpovědný. Odvětil, že si je tím jist. Potom jsme přešli na jiné téma, hovořili jsme o úsilí republikánské Itálie ve prospěch obratu a vítězství.

Avšak nadšení a přesvědčení, které panovalo ještě před devíti měsíci, ochladlo. Zdálo se, že přesvědčoval už jen sám sebe. Požádal jsem ho o věnování na fotografii všech zúčastněných na operaci na Gran Sasso, což rád udělal. Duceho věnování znělo:

„Mému příteli Ottovi Skorzenymu,

který mi zachránil život.

Budeme bojovat za stejnou věc:

za sjednocenou, svobodnou Evropu."

V říjnu 1943 dal duce všem výsadkářům, kteří přistáli s větroni u Campo Imperatore a mým šestnácti mužům ze zbraní SS zlaté náramkové hodinky, na jejichž ciferníku bylo vyryto písmeno

„M“. Každý důstojník dostal také zlaté stopky. Mně duce daroval, kromě náramkových hodinek a stopek, zlaté kapesní hodinky s písmenem „M“ vysázeným z rubínů a s datem 12. 9. 1943. V roce 1945 mi je zabavili Američané.

Také další suvenýry se mi v tom zmatku ztratily! Fotografie, čestná dýka fašistické milice, jakož i medaile „Řádu mušketýrské setniny“, která byla udělena jen stovce italských vojáků. Přátelé mi mezitím poslali kopii té medaile.

V průběhu dne jsem měl ještě příležitost promluvit si s knížetem Juniem-Valeriem Borghesem, velitelem slavné Vánoční flotily.

„Jakého šílenství,“ řekl jen, „se západní spojenci ještě dopustí ve své snaze stát při Stalinovi! Až Německo prohraje, bude zasaženo srdce Evropy. Churchill, Roosevelt, Angličani a Američani budou jednoho dne hořce litovat, že se spolčili s militantním komunismem. Budeme s vámi bojovat až do konce, protože jsme italští vlastenci a uvědomělí Evropané.“

Radl a já jsme jídávali společně s ducem a jeho rodinou ve vile Feltrinelli. Jeden příslušník německého ministerstva zahraničí byl zrovna přitom a snažil se převést hovor na neválečné téma.

Jenže duce, který dokonale znal dějiny Evropy a obzvláště Německa, se bavil. O Fridrichu Velkém duce řekl, že měl mimořádné politické a vojenské schopnosti, čímž v podstatě kritizoval sám sebe.

Vyslanecký rada seděl jak na žhavém uhlí, když Mussolini začal rozvádět obdivuhodnou

diplomatickou virtuozitu Fridricha Velkého v letech 1740-1786.

Pociťovali jsme, že duce se už sotva zajímá o přítomnost. Už to nebyl státník, nýbrž filozof, historik a jasnozřivý teoretik, který hledal syntézu

mezi tradicí a revolucí a mezi socialismem a nacionalismem v zájmu smířené Evropy.

Když jsme se s ním loučili, prosil mne, abych ho navštívil častěji. Vzal mou ruku do svých dlaní.

Netušil jsem, že ho vidím naposled.

„Operace na Gran Sasso vyvolala celosvětový rozruch," píše Charles Foley v knize zvané *Commando Extraordinary.* Nevím, kdo měl ten pošetilý nápad poslat o osm dní později jednu propagandistickou rotu na Gran Sasso, aby tam natočila film, v němž byla naše operace zobrazena velice slabě. Přesvědčivou roli v něm sehrál jen 2914 metrů vysoký Gran Sasso. Bývalo by mi také bylo milejší, kdyby německý a italský tisk nepublikoval tolik smyšlenek a neuveřejňoval mou fotografii.

Operace měla také psychologický účinek na naše vojáky. Jedenáct důstojníků divize *Brandenburg* požádalo o přeložení do Friedenthalu. To byl důvod mého prvního rozhovoru s admirálem Canarisem, během něhož jsem poznal jeho charakter. Ten muž v sobě nosil nějakou trýzeň, něco z uhýbavého úhoře. Ptám se dnes sám sebe, proč měl na svém stole portrét Hitlera; portrét Roosevelta, Churchilla nebo Stalina by se tam hodil lépe. Rozmluva s ním trvala několik hodin. Občas se ukázal plukovník Lahousen a objasnil, že ten nebo onen důstojník divize Brandenburg je pro ni nepostradatelný. Po třech hodinách hovoru mi Canaris vysvětlil:

„No, dobrá. Fajn. Dám rozkaz k přeložení... Ne, počkejte. ...zrovna mne napadlo něco jiného," a tak podobně.

Muselo se začít znova a teprve po čtyřech hodinách generál svolil, i když jen s velkou nechutí.

Mezi důstojníky přeloženými z *Brandenburgu* do Friedenthalu byl nadporučík Adrian von Fölkersam, potomek staré pobaltské rodiny. Jeho děda byl admirálem carského námořnictva a během rusko-japonské války velel jedné flotile. Jeho vnuk mluvil plynně rusky, francouzsky a anglicky a vystudoval ekonomii na berlínské univerzitě. S brandenburskými podnikl už řadu akcí, jako průniky do sovětských linií, útok na divizní štáb Rudé

armády začátkem roku 1942 a podobně. Brzy se stal náčelníkem mého štábu.

Fölkersam mi řekl, že u divize *Brandenburg* se dějí podivné věci. Francouzsky či arabsky mluvící vojáci byli posíláni do Ruska, zatímco ti, kteří mluvili anglicky či rusky, na Balkán. V řetězu zvláštních náhod se dozvěděl, že jisté jednotky byly očekávány na jistých místech Blízkého východu, USA i jinde (operace *Pastorius).* Jelikož některé jednotky Brandenburgu byly nově sestaveny a mladí důstojníci projevovali slabou iniciativu, rozhodl se Canaris nasazovat *Brandenburg* jako obyčejnou divizi wehrmachtu, ačkoliv měla být nasazována na speciální úkoly a byla k tomu také příslušně vycvičena.

Fölkersam a důstojníci přeložení z Brandenburgu se mohli ke zbraním SS přihlásit dobrovolně.

Generálové Jüttner a Jodl mi poté dali všeobecně platné povolení k výběru vojáků ze všech tří složek armády - pozemní, letecké i námořní - do mých jagdverbandů. 5. srpna 1943 byly ze *Sonderverbandu Friedenthal* utvořeny tři motorizované roty a *Jägerbataillon SS 502* se štábní rotou. O něco později byl *Jägerbataillon SS* rozšířen na *Jagdverband Mitte,* k němuž byly připojeny ještě další prapory, výcvikový prapor a další. V září 1944 bylo nakonec na rozkaz generála Guderiana, náčelníka generálního štábu pozemního vojska, přeloženo devět jednotek divize *Brandenburg* pod mé veleni k jagdverbandům SS. Prapory a roty byly neustále děleny a nasazovány na různé fronty.

Tímto způsobem jsem se mohl brzy vymanit ze sféry vlivu Schellenberga, neboť rozkazy jsem dostával přímo z OKW, od generálplukovníka Jodla a většinou přímo od samého Hitlera.

„Po operaci na Gran Sasso,“ píše Charles Foley, „se Friedenthal stal shromaždištěm všech odvážlivců a specialistů válečného řemesla. Pod velením Skorzenyho se shromažďovali vojáci pozemního vojska, letectva i válečného námořnictva. Friedenthal byl v té době doslova zaplaven dobrovolníky, kteří chtěli bojovat v jeho jednotkách: Dobrodruhy, průkopníky, idealisty a ‚tvrdasy', kteří se chtěli vyznamenat v senzačních akcích... Stovky fotografií ukazují, jakým způsobem Skorzeny cvičil své

lidi. Jeho důstojníky lze poznat podle unavených tváří. Skorzeny své vojáky neúnavně prohánìl a cepoval, aby dokázali překonat předvídatelné i nepředvídatelné obtíže.“

Dne 28. dubna 1945 jsem byl odvelen do blízkosti Salcburku. Velitelské stanoviště jsem si zřídil ve dvou speciálních vagónech, které jsem si s velkými potížemi nechal poslat z Berlína. Měl jsem za úkol zorganizovat, spolu s polním maršálem Schörnerem, slavnou „Alpenfestung“ (Alpskou pevnost). Měli jsme k dispozici dobrý zpravodajský systém s telexem, telefonem a tuctem vysílaček a byl jsem tedy ve spojení se všemi frontami.

Odpoledne došla zpráva od odposlouchávací služby. Italský rozhlas oznámil, že Benito Mussolini byl zajat a zastřelen partyzány. Považoval jsem to za nemožné. Jestli není duce naživu, pak to může být jedinì proto, že si vzal život on sám. Vìděl jsem, že Mussoliniho v Gargnanu hlídají stráže zbraní SS. Nelze si představit, že by jakkoliv veliká jednotka příslušníků odboje mohla úspěšnì přemoci prapor zbraní SS.

Pravda, nevìděl jsem nic o jednáních, která vedli generál Wolff se svým adjutantem Dollmannem s Dullesem v Bernu; a duce o nich nebyl informován! Ale Himmler o nich vìděl. Nakonec se mi podařilo navázat kontakt s majorem Beckem, velitelem mého *Jagdverbandů Itálie*, jenž se mezitím marnì snažil navázat spojení se mnou. Objasnil mi skutečnost, o níž se sám dozvìděl příliš pozdě, a sice, že duce opustil 18. dubna Gargnano a vydal se do Milána. Někdo odvolal prapor zbraní SS

určený k jeho ochraně a poslal jej na frontu...

„Který idiot vydal takový rozkaz?“ zeptal jsem se dr. Becka.

„Nemám ponětí,“ odpovìděl. „Slyšeli jsme jen, že ten prapor měl být nahrazen jednou rotou letectva. A nevím, jestli se tak opravdu stalo. Pozdìji jsem se dozvìděl, že duce odjel z Milána v noci z 25. na 26. dubna směrem na sever, a sice po rozhovoru s kardinálem Schusterem a generálem Cadornou4, jedním z velitelů odboje. Duce se nechtìl vzdát...“

„Na sever, říkáte? Do Švýcarska nebo do Rakouska?“

„Právě jsem se dozvěděl, že se zastavil na prefektuře v Como, aby tam počkal na silnou kolonu milice pod velením Pavoliniho a měl dost obrany ve Valtiniských horách. Jisté je, že s ním nebyl ani jediný voják ze zbraní SS. Bylo pozdě. Nemohli jsme už nic dělat...“

Nic! A ve Valtiniských horách! Byli bychom k němu měli blízko, kdyby těch 5000 Pavoliniových mužů skutečně existovalo a kdybychom dostali rozkaz zahájit poslední boj v Alpách...

Takže naše zbraně SS byly použity k tomu, aby držely duceho v zajetí, ale nikoliv k tomu, aby ho bránily! Generál polní maršál Kesselring by takovou podlost nikdy nedovolil! Ale ten byl v Bad Nauheimu jako vrchní velitel západní fronty, kde zastupoval polního maršála Rundstedta.

Zbytek je znám. Mussolini byl opuštěn všemi. Komunista Audisio-Valerio bývalý člen Dělnické internacionály ze španělské války a jeho popravčí, říká;

„Duce, jdu za vámi, jdu vás zachránit!“

Duce se opatrně ptá:

„A nejste ozbrojen?“ Říká se dokonce, že Mussolini nezemřel statečně. Podle výpovědi jeho šoféra jeho poslední slova byla:

„Střelte mne rovnou do srdce!“

Všichni známe strašlivé fotografie z náměstí Loreto v Miláně.

1) Mussolini má na mysli italského revolucionáře Giuseppa Mazziniho (1805-1872), který odmítal vládu savojské dynastie.

(Pozn. čes. red.)

2) Bombacci v roce 1927 přerušil styky s Moskvou. Připojil se k nové fašistické republice a byl zavražděn partyzány.

Silvestri byl novinář a byl zatčen roku 1924, protože napsal, že Mussolini dal rozkaz k zavraždění socialistického poslance Matteottiho. Silvestri

mezitím získal důkaz, že Mussolini s touto vraždou neměl nic společného. Duce ho přijal v Gargnanu, kde se oba muži usmířili, (Pozn. red.)

3) Dne 2. dubna 1944 vyzval komunistický vůdce Ercoli prostřednictvím radia Bari italský národ k „boji proti fašismu po boku velkých demokracií“ a vychvaloval proslulou sovětskou armádu, která „osvobodí Evropu“.

4) Tento generál Cadorna byl syn bývalého vrchního velitele italského vojska, jehož c. k. fronta byla Prolomena v říjnu až listopadu 1917 v Carporettu. Italský ministerský předseda Orlando vysvětlil marsalu Fochovi, že Cadorna je pevně rozhodnut

„bojovat až do konce, i kdyby se musel stáhnout až na Sicilii. Foch na to odpověděl: ,,To vůbec nepřipadá v úvahu. Bojovat se bude u Piavy!“ (Maršál Foch, *Memorien*, 2. díl). Roku 1922 se duce snažil napravit čest starého Cadorny. (Pozn. red.) **KAPITOLA ČTVRTÁ**

20. červenec

... výbušnina ve führerově hlavním stanu...“ - Schellenberg u svého psacího stolu s „empéčkem“

na talíři - Domnělý puč SS: Plukovník Bolbrinker, náčelník štábu tankové inspekce, váhá - Je zabráněno střetnutí - Generál Student tomu nechce věřit - Göringovy rozkazy - Jedu na Bendlerovu ulici - „Führer je mrtev“: Major Remer o tom pochybuje - Major Remer telefonuje Adolfu Hitlerovi z Goebbelsova domu - Bezmocnost a naivita spiklencu - Generál Olbricht a plukovník von Stauffenberg, vůdci spiknutí - Kontrapuč plukovníka Priduna, von der Heydeho a dalších... - Generálplukovník Fromm likviduje svědky - Podivná zpráva od Speera - Co zjistil generálmajor Remer - Jak jsem postupoval v Bendlerově ulici: okamžitě odvolat rozkaz k operaci Walküre - Stauffenbergova hra v kostky - Canaris je zatčen - Hitler se obával, že by Stauffenberg mohl být zraněn! - Maršálové Rommel a von Kluge spáchají sebevraždu - *Rudá*

***kapela* a 20. červenec - Guderian: „Atentát měl velmi špatný vliv na führerovu morálku“ - Boj pokračuje.**

„Sturmbannführer Skorzeny! Sturmbannführer Skorzeny!“ Podél rychlíku do Vídně stojícího na berlínském nádraží běžel důstojník a volal mé jméno. Od chvíle, kdy jsem se s Radlem usadil v našem rezervovaném lůžkovém kupé, uběhlo sotva pět minut. Chystali jsme se jet do Vídně, kde jsme měli sestavit nový oddíl našich nejlepších potápěčů. Oddíl měl navštívit Tita na jeho novém velitelském stanovišti na ostrově Vis, kam se uchýlil.

Stáhl jsem okénko a zavolal jsem na důstojníka, který už přeběhl kolem našeho kupé. Byl to poručík ze štábu generála Jüttnera, styčný důstojník ze Schellenbergova úřadu VI. Sotva popadal dech a jen stěží byl schopen ze sebe vyrazit, že jsem urgentně očekáván v mé berlínské kanceláři. Radl už podával můj kufr oknem ven. Řekl jsem svému adjutantovi, aby jel do Vídně sám a poradil si co nejlépe. Psal se 20. červenec 1944 a bylo 18.10 hodin.

Během odpoledne jsme se sice dozvěděli, že se Hitler málem stal obětí atentátu, ale vážnost situace nám byla částečně jasná teprve při rozhlasovém vysílání v 18.45 hodin. Nevěděl jsem, že Himmler a šéf gestapa Müller poslali odborníky do Vlčího doupěte už ve 13.00 hodin a že už od 14.00 hodin byla alarmována veškerá říšská policie. Na nádražním perónu jsem pak slyšel, že byli mrtví a ranění a že ještě nikdo nemá přesný přehled o situaci v Berlíně.

Z vojenské služební místnosti na nádraží jsem okamžitě zavolal Fölkersamovi do Friedenthalu.

Nařídil jsem mu, aby zalarmoval Jagdverband SS-502 a připravil první rotu k pochodu. Potom jsem jel do Berlína-Schmargendorfu na svou intendanturu na Berkaerove ulici. Ve tři čtvrtě na sedm přerušil rozhlas najednou vysílání a vydal zvláštní hlášení:

„Dnes byl na vůdce spáchán atentát výbušninou. V jeho okolí byli přitom těžce zraněni

generálporučík Schmundt, plukovník Brandt, spolupracovník Berger. Lehčí zranění utrpěli generál plukovník Jodl; generálové Korten, Buhle, Bodenschatz, Heusinger, Scherff; admirálové Voss, von Puttkamer; námořní kapitán Assmann a podplukovník Borgmann. Führer neutrpěl zranění kromě

lehkých popálenin na těle a pohmožděnin. Ujal se opět své práce a podle plánu přijal duceho k delší diskusi. Krátce před útokem přijel k führerovi také říšský maršál Göring.“

Zamýšlel jsem nad tímto komuniké. Kdo tady vlastně drží věc v rukou? Podařilo se nepříteli proniknout až do Vlčího doupěte, do führerova hlavního stanu? Před deseti měsíci, ještě v Rastenburgu, jsem plukovníkovi Strewemu řekl, že führerův hlavní stan není stoprocentně zajištěn proti nečekanému přepadení odhodlaného nepřítele se skutečně geniálním plánem. V kancelářích na Berkaerove ulici kolují zvláštní zvěsti. Úředníci byli ozbrojeni po zuby a zacházeli se svými

„empéčky“ tak nešikovně, že mi z toho naskakovala husí kůže; na neudržitelný stav poukazoval i oberführer Schellenberg.

Vojenské apolitické zpravodajství bylo od 12. února 1944 vedeno centrálně. Jistí agenti admirála Canarise se dopouštěli zrady až příliš otevřeně a byli odhaleni jako dvojí agenti; on sám byl zbaven moci. Generál polní maršál Keitel jej přesto nechal ještě jmenovat „náčelníkem zvláštního štábu pro hospodářskou válku“, jehož úřad byl v Eiche u Postupimi. Schellenberg „zdědil“ celou organizaci abwehru - které se pak říkalo „Amt Mil“ -, ale zůstal zároveň ředitelem VI. úřadu RSHA.

Schellenbergův obličej měl zelenou barvu. Na psacím stole před ním ležela pistole.

„Jen ať přijdou!“ řekl. „Já už se budu umět ubránit! Jen tak lehce mou kůži nedostanou!“

„Chce vám snad někdo ublížit?“

„Skorzeny, situace je vážná. Nechal jsem přidělit ‚empéčka' všem mužům. Budeme se bránit do posledního dechu.“

„Víte,“ řekl jsem mu, „to, co jste nařídil, se mi zdá být krajně neopatrné. Ti lidé neumějí vůbec zacházet se zbraněmi a mohli by ještě zastřelit sami sebe. Právě jsem poslal jednoho z vašich poddůstojníků do chládku: Držel své ‚empéčko' jako slunečník!“

Schellenberg mi sdělil, že centrum spiknutí se nalézá zřejmě na Bendlerove ulici, a zeptal se mne, jestli bych nemohl převelet jednu ze svých rot pro „naši“ ochranu.

„Ale ovšem! Jsem z toho vskutku zmaten! Můj prapor je už v pohotovosti. Hned jsem na to pomyslel. Ale směl bych vědět, kdo je vlastně nepřítel?“

„Říkám vám, že v Bendlerove ulici všechno rozdrtíme. Je to spiknutí. Nezaleknou se ničeho!“

„O koho se vlastně jedná? Kdo se spikl proti komu?“

„Zdá se, že se připravuje puč a v ulicích Berlína se budou valit tanky. Představte si to, Skorzeny, tanky!“

„Uklidněte se, oberführere! Budu se informovat, než sem dorazí moje rota.“

Bylo asi 19 hodin. Dal jsem Fölkersamovi telefonický pokyn, aby poslal 1. rotu pod velením Fuckera do Berkaerovy ulice. Folkersam sám a oberjunker Ostafel měli přijít co nejrychleji za mnou, což dokázali v rekordním čase. Fölkersam zůstal na Berkaerove ulici a já jsem jel s oberjunkerem Ostafelem „na obhlídku“ vládní čtvrti. Všude byl klid.

„Zatím mi to nepřipadá být ničím víc než operetním povstáním,“ prohodil jsem k Ostafelovi, „ale teď zajeďme k tankistům!“

U tankových sborů jsem měl mnoho přátel. Znal jsem plukovníka Bolbrinkera, náčelníka štábu tankové inspekce, která sídlila na Fehrbellinerově náměstí. Tam jsem začal mít dojem, že něco není v pořádku. Na každé ze širokých, do hvězdy postavených ulic kolem náměstí stály dva tanky v pohotovosti. Stál jsem v autě, pozdravil jsem jejich důstojníky; nechali mne projet. Přišel jsem k plukovníkovi Bolbrinkerovi, který mne okamžitě přijal a byl úplně bezradný. Uposlechl rozkazu z Bendlerovy ulice a povolal všechny tanky ze školy tankistů ve Wünsdorfu do Berlína, jenže je všechny soustředil kolem Fehrbellinerova náměstí, aby je měl po ruce. Měl vyslat ozbrojený průzkumný oddíl směrem na Lankwitz a ke kasárnám Lichterfelde, kde byla ubytována *Leibstandarte Adolf Hitler.*

„Z toho má být jeden chytrý!“ řekl plukovník. „Slyšel jste to před chvílí v rádiu? Pumový útok na vůdce!... Neuvěřitelné! Nemám pravdu?... Plukovník Gläsemer, velitel školy tankistů v Krampnitzu, se z Bendlerovy ulice nevrací. Zbraně SS prý plánují puč a už došlo ke střetnutím. Co si o tom myslíte?“

„Pane plukovníku, já sám patřím k zbraním SS a myslím, že moji kamarádi na žádný pád neplánují spiknutí ani proti führerovi, ani proti říši. Domnívám se však, že jistí lidé se pokoušejí vyvolat skutečnou občanskou válku a podněcují armádu proti zbraním SS.“

Plukovník byl překvapen:

..Občanskou válku? Jakže?“

Vysvětlil jsem Bolbrinkerovi, že Leibstandarta by jistě reagovala velmi prudce, kdyby tankové jednotky, které na jeho rozkaz vyjely z Wünsdorfu na Berlín, nyní chtěly provádět ozbrojený průzkum v Lichterfelde. Musí se jim v tom na každý pád zabránit. Byl to nesmyslný rozkaz. Plukovník byl téhož plnění a řekl mi, že ještě nepostoupily dál - proto je soustředil kolem Fehrbelinerova náměstí.

Navrhl jsem plukovníkovi, že zajedeme s dvěma nebo třemi Jeho důstojníky do Lichterfelde. Byl s tím srozuměn. Jeli jsme ihned, a když jsme projížděli kolem důstojníků tankistů, dal jim pokyn nedělat nic a vyčkávat na další rozkazy. Krátce poté vydal Bolbrinker další instrukci, že tankové jednotky mají uposlechnout jedině rozkazy inspektora tankových vojsk generála Guderiana.

Jeli jsme jako o závod do mých bývalých kasáren v Lichterfelde. Tam jsem promluvil s

oberführerem Mohnkem, jenž byl krátce potom povýšen na generálmajora Leibstandarty. Bylo to pro něho, jako by nás seslalo samo nebe. Goebbels ho zalarmoval kolem 19.00 hodin a varoval ho, že jistí lidé budou tvrdit, že Hitler je mrtev a že se budou pokoušet převzít moc a dávat rozkazy. Pučisté prý budou kromě toho rozšiřovat, že SS - obzvláště pak zbraně SS - provedli násilný čin ve führerově hlavním stanu. Proto nechal oberführer

rozmístit děla a kulomety na dvoře v kasárnách Leibstandarty; jeho lidé byli v pohotovosti. Mluvili jsme otevřeně o situaci.

„Milí kamarádi," řekl Mohnke, „Štěstí, že jste přišli vy. Kdyby se tu byly objevily tanky, byl by to průšvih a záležitost by nepochybně skončila krveprolitím!"

Prosil jsem ho, aby své vojáky na žádný pád nepouštěl ven z kasáren. Mohlo by se stát, že se před kasárnami přece jen objeví jeden nebo dva tanky. Zbraně SS na takovou provokaci nebudou reagovat.

Byl s tím srozuměn. Jeden z Bolbrinkerových styčných důstojníků zůstal u Mohnkeho; druhý šel podat zprávu svému veliteli. Bylo asi 21.00 hodin.

Později jsem se dozvěděl, že spiklenci zajali plukovníka Gläsamera, ale že se mu přesto podařilo z Bendlerovy ulice uprchnout a zpravit plukovníka Bolbrinkera, který potom žádné další rozkazy z Bendlerovy ulice neuposlechl.

Z kasáren Leibstandarty jsem zavolal Fölkersamovi. První motorizovaná rota z Friedenthalu mezitím dorazila. Dal jsem Fölkersamovi pokyn, aby ji pro všechny případy držel v pohotovosti poblíž budovy na Berkaerově ulici. Můj adjutant mi ohlásil, že krátce před 16. hodinou byl velitelem vojenského obvodu města Berlín uveden do chodu poplachový plán. Již 15. července bylo berlínským vojenským obvodem III provedeno poplachové cvičení stejným způsobem. Plán se týkal

bezpečnostních opatřeních pro případ vážného leteckého napadení hlavního města spojenci. Avšak rozkazy, které přicházely z Bendlerovy ulice po 17. hodině nebyly pouhou cvičnou akcí: Byla to tajná mobilizace k vojenskému puči! Kdo za tím stojí? Bylo mi úplně jasné, že atentát na Hitlera souvisí se současným zmatkem v Berlíně. Během noci mi bylo hlášeno, že spiklenci se vydáním rozkazu k operaci *Walküre* vskutku pokusili zamaskovat své počínání. V plánu operace *Walküre* byla totiž zahrnuta zvláštní opatření, která mela být uskutečněna v případě náhlého průniku nepřátelských sil nebo všeobecného povstání zahraničních pracovníku, což by případně mohlo ohrozit bezpečnost státu.

Slyšel jsem také, že „cvičení“ ze dne 15. července bylo výsledkem omylu, jehož se dopustila část spiklenců. Domnívali se, že útok s bombou bude proveden onoho dne.

Po rozhovoru s Fölkersamem jsem se rozhodl, že pojedu na Wannsee, kde sídlil štáb generála Studenta. Tam však poplach nebyl vyhlášen. Jel jsem ihned do mne známé rezidence generála Studenta v Lichterfelde. Generál byl doma a přijal mne. Bylo už po 21. hodině. Seděl na zahradní terase ve svém domácím obleku, před sebou napůl zastíněnou lampu a horu spisů. Jeho žena seděla vedle něho a šila. Generál nás přijal velmi přívětivě. Když jsem mu vysvětlil, že jsme přišli ze služebních důvodů, paní domu se vzdálila a já jsem generálovi stručnou formou podal zprávu o tom, co se v posledních dnech odehrávalo. Kroutil nevěřícně hlavou: „No ne, milý pane Skorzeny, to se poslouchá jako nějaký dobrodružný román! Pokus o puč? Vojenské spiknutí? To není možné! Zajisté se jedná o nedorozumění, nic jiného to není!“

Vtom zazvonil telefon. U aparátu byl říšský maršál Hermann Göring. Sdělil Studentovi, že se udal pokus o atentát na Hitlera, při němž byla do führerova hlavního stanu vhozena bomba jedním štábním důstojníkem z Bendlerovy ulice, který byl opravdu přesvědčen, že jeho bomba Hitlera zabila. Poté přišly z Bendlerovy ulice rozkazy, které byly zpočátku částečně provedeny.

Dále řekl, že nyní budou plněny jedině rozkazy z führerova hlavního stanu a z OKW. Göring doporučoval zachovat klid, aby se co nejúčinněji zabránilo střetnutím. Führer je prý nezraněn a v průběhu noci promluví k německému národu.

Generál zbledl. Otočil se ke mně a řekl: „Máte pravdu.“ Zpravil Göringa o mém počínání a mé přítomnosti u něho, zavěsil a řekl:

„To je skutečně neuvěřitelné! Už na první pohled vypadá situace vážně. Vyhlásím našim vojákům okamžitě poplach a zakážu jim poslouchat jakékoliv pokyny kromě mých vlastních.“

„Pane generále,“ řekl jsem mu, „tankisté a zbraně SS jsou už v klidu. Navrhuji vám spojit se s plukovníkem Bolbrinkerem a oberführerem

Mohnkem.“

„Správně! Vyměníme si styčné důstojníky.“

„Rozloučil jsem se s generálem Studentem a vrátil jsem se nejrychlejší cestou do Berkaerovy ulice.

Bylo už po 22.30 hodin. Fölkersam mi hlásil, že od 16.30 hodin byly skutečně vydávány rozkazy z OKH vojenským obvodům a na frontu! Považovali Hitlera za mrtvého! Došlo tedy k velezradě!

Fölkersam, Fucker, Ostafel a já jsme byli zhnusení. Wehrmacht bojoval na třech frontách proti nejsilnějším armádám světa. Na východě bylo Rumunsko ohrožováno Rudou armádou, která předtím pronikla do pobaltských zemí a zabrala přední část Finska, Bialystock a Brest Litevsk! Na západní frontě o-vládli spojenci moře i nebe a budovali předmostí na další postup. Přístav Cherbourg a rozbombardovaný přístav Saint-Ló byly momentálně v jejich rukou. V Itálii stáli, po obsazení Arezza, až u Pisy.

Zavolali mi z führerova hlavního stanu - pravděpodobně na podnět říšského maršála Göringa.

Dostal jsem rozkaz „okamžitě se dostavit s veškerými svými vojáky“ do Bendlerovy ulice, kde jsem měl podpořit strážní prapor divize *Grossdeutschland* pod velením přítomného majora Remera. Podotkl jsem, že v Berkaerově ulici mám v současné době jen jednu rotu a že se s ní tedy přesunu do Bendlerovy ulice.

Bylo krátce před půlnocí. Jeli jsme ulicemi závodním tempem. Budovy rozbořené teroristickými útoky nepřátel vypadaly opravdu strašidelně. Můj široký terénní vůz jel před konvojem asi dvaceti nákladních aut. Fölkersam seděl vedle mne a, myslím, že vyslovil myšlenky nás všech:

„Když si tak pomyslím, kolik statečných kamarádů padlo vinou těch buršáků!...“

Přijeli jsme ke křižovatce Tiergartenské a Bendlerovy ulice. Před námi stojí auto a druhé, které zrovna vyjíždí ze vchodu do dvora, jede proti nám. Obě

auta zastavují. Chvilku jsem počkal a potom jsem vystoupil. V prvním autě seděl dr. Ernst Kaltenbrunner, který převzal místo Heydricha v RSHA.

V druhém seděl nějaký generál. Byl to generál Fromm, velitel záložního vojska, jak jsem se později dozvěděl. Stál jsem stranou a slyšel jsem, jak generál říká Kaltenbrunnerovi:

„Jsem unaven a teď pojedu domů. Najdete mne tam kdykoliv!“

Ukázalo se však, že generál nejel domů, nýbrž za dr. Goebbelsem.

Potřásli si rukama. Cesta byla volná: Jedeme! Nechal jsem konvoj dojet až k nám, zamával jsem kapesní baterkou a zvolal jsem:

„Majore Remere!“

Major Hans Otto Remer, velitel strážního praporu divize *Grossdeutschland,* byl od začátku války osmkrát zraněn. Před několika týdny ho Hitler vyznamenal Rytířským křížem. Okolo 16.30 hodin dostal rozkaz, aby rozvinul operaci *Walküre.* Generál von Kortzfleisch, velitel vojenského obvodu Berlín-Brandenburg v hlavním stanu na Berlínském náměstí nebyl. Spiklenci ho zatkli v Bendlerově ulici. Generál von Hase, velitel berlínské posádky, řekl Remerovi, že Hitler je pravděpodobně mrtev a že zbraně SS se pokoušejí vzít moc do svých rukou. V důsledku toho bude možná nutné zablokovat strážnímu praporu přístup k vládní čtvrti a postarat se o bezpečí generálního štábu záložního vojska v Bendlerově ulici. Remer se podivil:

„V tom případě, pane generále, se podle ústavy ujme vedení říšský maršál Göring a ten musí vydávat rozkazy.“

Dole v ohlašovně untersturmführer Roering a scharführer Tegeder tušili zradu už v 17 hodin a okolo 18. hodiny předali nesouvislé rozkazy pučistů. Roehrigovi se dokonce kolem 20 hodin podařilo stát se velitelem celého spojovacího uzlu - telefonu, dálnopisu a rozhlasu - a varovat kapitána Schleea, důstojníka od majora Remera. Remer si zřídil velitelské stanoviště u dr. Goebbelse v ulici Hermanna Göringa. Schlee, jenž velel vojákům, kteří bránili přístup do Bendlerova bloku, ho informoval o rozkazech

Olbrichta, Hoepnera a Stauffenberga. Nyní bylo jasné, že centrem spiknutí je Olbrichtova služebna.

Avšak v době, kdy jsem alarmoval plukovníka Bolbrinkera, oberführera Mohnkeho a generála Studenta, jednal každý uvnitř té obrovské budovy na svou vlastní pěst a dožadoval se vysvětlení od spiklenců. Olbricht a von Stauffenberg byli tudíž nuceni odzbrojit a zavřít generála Fromma. Ten byl jedním ze spiklenců a byl připraven spiklence krýt, pokud by se puč zdařil. Jenže krátce před 17.

hodinou mluvil telefonicky s maršálem Keitelem a od něho se dozvěděl, že Hitler není mrtev a že má poradu s Mussolinim a maršálem Grazianim. V důsledku toho si Fromm už nepřál mít nic společného se svými podřízenými. Byl však odzbrojen a zavřen - spolu s generály Kunzem, Streckem a Spechtem

- a okamžitě nahrazen bývalým generálem Hoepnerem, jenž byl degradován a odstaven už od roku 1942! Nemohli si hůře vybrat!

V Bendlerově ulici byl zorganizován také kontrapuč, a sice jedním Rakušanem, podplukovníkem Pridunem spolu s plukovníky von der Heydem, Kubanem a Herberem. Nedostávalo se jim však zbraní. Kapitán Fliessbach jel tedy do výzbrojního skladu v Toepchinu u Wünsdorfu. Se značným zpožděním se mu podařilo opatřit zbraně, munici, samopaly a granáty a dopravit je nákladním vozem spiklencům. Byly rozdány teprve po 21. hodině.

Plukovník von der Heyde vstoupil s dvaceti důstojníky a poddůstojníky do Olbrichtovy kanceláře a vyzval jej, aby se vzdal. Následovala krátká přestřelka, při níž byl Stauffenberg zraněn. Generál Fromm byl mezitím osvobozen jinou skupinou a prohlásil generály Becka, Olbrichta a Hoepnera a plukovníka Stauffenberga za zatčené. Polní maršálové von Witzleben a Gisevius byli sesazeni už předtím. Generálplukovník Beck se pokusil o sebevraždu, dvakrát se úmyslně postřelil a nakonec obdržel ránu z milosti od jednoho poddůstojníka.

Generál Fromm se stáhl do své kanceláře a oznámil:

„Právě mi bylo válečným soudem oznámeno, že generál Olbricht, plukovník Mertz von Quirnheim, tento plukovník, jehož už nechci znát (ukázal na Stauffenberga), a tamhle ten poručík (tím myslel poručíka von Haeftena, Stauffenbergova adjutanta) byli odsouzeni k smrti.“

„Rozsudek“ byl okamžitě vykonán popravčí četou sestavenou ze záložních poddůstojníků při světle reflektorů na dvoře budovy. Bylo přibližně 23.15 hodin. Generál Fromm likvidoval nepohodlné svědky.

Nyní budu citovat z jedné zprávy a jednoho dopisu.

Podle knihy bývalého ministra zbrojení Speera1 se jednalo „o potlačení vzpoury jedné tankové brigády plukovníka Bolbrinkera“.

On sám, Speer, prý „přijel do Bendlerovy ulice autem, aby se postavil na odpor proti popravám, které se konaly krátce po půlnoci“. Píše:

„Bolbrinker a Remer seděli v mém autě. V úplně zatemněném Berlíně byla Bendlerova ulice osvětlena reflektory, byl to neskutečný a děsivý obraz.“

Tento obraz měl působit zároveň „teatrálně jako filmová kulisa“. Speerovo auto bylo zadrženo jedním důstojníkem SS na rohu Tiergartenské ulice. Mezi stromy potom viděl „Skorzenyho, osvoboditele Mussoliniho, v rozhovoru s Kaltenbrunnerem, šéfem gestapa“. Jenže velitelem tajné státní policie nebyl Kaltenbrunner, nýbrž Müller; zdá se, že kdykoliv chceme někomu vytřít zrak, stačí jmenovat gestapo. „Jejich chování působilo stejně temným dojmem jako jejich postavy.“

Najednou, hleďme, „se proti osvětlenému pozadí Bendlerovy ulice objevila statná postava“. Byl to generál Fromm, „sám a v uniformě“. Obrátil se ke Speerovi a „utrápeným hlasem“ mu oznámil smrt Olbrichta, Stauffenberga a dalších.

V té knize jsou uvedeny tak neuvěřitelné věci, že se cítím povinen se k nim vyjádřit: tankisté plukovníka Olbrichta vůbec nebyli „potlačeni“, neboť se k akci vůbec nedostavili. Důvod je znám.

Bendlerova ulice nebyla osvětlena ani jediným reflektorem. Takže nevím, co mohl Speer onoho večera vidět; a jelikož píše, že jsem s ním mluvil, tak bych chtěl dodat, že jsem tam v té době vůbec nebyl, protože generál Fromm byl ještě uvnitř budovy. Nemyslím, že plukovník Bolbrinker a major Remer nasedli do Speerovy lancie. A konečně, měl jsem jinou práci než postávat na ulici a povídat si ve stínu stromů.

Pravda je, že skutečný šéf gestapa Müller vyslal na rozkaz Himmlera do Bendlerovy ulice okolo 17.30 hodin jakousi vyšetřovací komisi. V čele této komise byl dr. Piffrader a sestávala ze čtyř členů: Dvou úředníků gestapa a dvou unterführerů, Dr. Piffrader měl vyslechnout generála Olbrichta a velitele jeho štábu von Stauffenberga a zjistit, proč tak náhle opustil Rastenburg. Himmler, jenž se v tom momentě zdržoval ve führerově hlavním stanu, věděl, že záložní vojsko už vydalo rozkaz k provedení operace Walküre. Nechápu tedy, proč by Müller, který o tom musel rovněž být informován, vyslal jenom čtyři muže. Olbricht je také ihned dal zavřít a dr. Kaltenbrunner, šéf RSHA, si pro ně přijel osobně - brali ten puč na lehkou váhu!

Kaltenbrunner v té době ještě nevěděl, že hrabě Helldorf, ředitel berlínské policie, a Arthur Nebe, ředitel kriminální policie, patří také ke spolku spiklenců.

Speer ve své knize tvrdí, že do Bendlerovy ulice jel proto, aby protestoval proti popravám. Nehledě na to, že nic takového nebylo v jeho pravomoci, píše v roce 1969, kdy byla kniha vydána, že v roce 1944 „kladl odpor“. Zeptal jsem se majora Remera, nyní generála ve výslužbě, co si o Speerově tvrzení myslí. Cituji ho doslova:

„Pan Speer přijel do Bendlerovy ulice jedině proto, že jsem ho požádal, aby mne odvezl z mého bojového stanoviště do Goebbelsova služebního bytu v Bendlerově bloku. Krátce předtím jsem totiž obdržel zprávu, že tam došlo ke střelbě. Jelikož jsem v tom okamžiku neměl k dispozici svůj vůz, poprosil jsem Speera, aby mne tam dovezl. Učinil tak bez odkladu a odvezl mne svým bílým sportovním autem značky Lancia. Chcete-li, nebyl Speer nic jiného než můj řidič, byť velmi prominentní! Nikdo nás nezastavil. V průchodu do Bendlerova bloku jsem potkal Fromma s malým doprovodem.

Myslím, že to muselo být bezprostředně po zastřelení Stauffenberga a ostatních.

Fromm mne znal. Řekl mi: Konečně jeden slušný důstojník z *Grossdeutschlandu.* Co o té situaci víte? Odpověděl jsem mu, že mi Hitler dal veškerou pravomoc nad Berlínem a zodpovědnost za bezpečnost vlády a obnovení zákonného pořádku. Nabídl jsem Frommovi, jestli se chce dozvědět něco přesnějšího, aby se mnou šel za Goebbelsem, kde už mám zřízené své bojové stanoviště.

Vzpomínám si, že Speer a Fromm spolu po tomto rozhovoru ještě mluvili. Jak se potom vrátili do Goebbelsova služebního bytu, to nevím. Jenom jsem se velice divil, když jsem tam po půlhodině přijel, že příslušníci SS prohledávají Frommův kabát pověšený v předsíni.

Co se vaší otázky týče, Bendlerův blok byl jako obvykle zatemněn. Po krátké rozmluvě s Frommem jsem šel do prvního poschodí a tam jsem se všeobecně informoval. Nakonec jsem šel do vrátnice a povídal jsem si tam s kapitánem Schleem, velitelem strážního oddílu, a dal jsem mu přesné pokyny.

Museli jsme se potkat a hovořit spolu někdy hned potom. Já jsem se každopádně poté sám vrátil na své bojové stanoviště do Goebbelsova bytu, kde jsem se později sešel s Himmlerem a podal mu osobní hlášení.“

S majorem Remerem bylo dohodnuto, že on převezme zajištění uvnitř budovy a já zvenčí. Tak se také stalo.

Do Bendlerovy ulice jsem chodíval často už předtím ze služebních důvodů. Společně s

Fölkersamem, Ostafelem a dvěma dalšími z mých důstojníků jsme šli do prvního poschodí, kde se nalézaly kanceláře Olbrichta a Stauffenberga. Panovalo tam stále ještě velké vzrušení. Ve všech rozích stáli ozbrojení důstojníci. Pokusil jsem se uklidnit trochu jejich rozčilení a plukovníků Priduna a Herbera, které jsem znal osobně, jsem se vyptal na události onoho odpoledne. Poté jsem vstoupil do Stauffenbergovy kanceláře. Jeden známý důstojník z luftwaffe mi řekl, že šéf spojovacího oddělení čeká na rozkazy

pro dnešní večer. Poučil jsem ho, že je třeba zrušit vše, co souvisí s operací *Walküre*, a obnovit normální spojení s führerovým hlavním stanem, vojenskými obvody a generálními štáby různých front, jakož i zřídit telefonní odposlouchávací službu, především pro dálkové hovory. Přesto jsem spojení s führerovým hlavním stanem nedostal.

Zjistil jsem, že puč a kontrapuč probíhají už dobrých deset hodin a že na práci se přitom zapomnělo.

Nejdůležitější nyní bylo obnovit provoz správního organizačního aparátu, proto jsem nechal předvolat náčelníky jednotlivých oddělení a řekl jsem jim:

„Hlavní nyní je zrušit všechny rozkazy související s operací *Walküre*. Miliony našich kamarádů jsou v tvrdém boji. Pomyslete na ně! Na všech frontách čekají na přísun potravin, munice a posil.

Každý z vás se musí během dnešní noci vynasnažit dohnat zameškanou práci!“

Jeden z plukovníků mne upozornil na to, že různé naléhavé rozkazy spojené se zásobováním musí být rozhodnuty a podepsány generálem Frommem nebo generálem Olbrichtem nebo plukovníkem Stauffenbergem. „Dobrá! Převezmu zodpovědnost za naléhavá rozhodnutí a podepíši je. Vy se budete věnovat svým záležitostem. Do práce, vážení pánové, do práce!“

Posadil jsem se ke Stauffenbergovu stolu. V jedné zásuvce ležel pravý plán operace *Walküre* a desková hra s kostkami ve čtyřech barvách. Hra představovala trasu, po níž postupovala vojska na jih během ruského polního tažení. Do různých políček byly vepsány poznámky, které byly tak cynické a ničemné, že jsem z toho byl otřesen.

Kolem jedné hodiny promluvil konečně Hitler k národu. Oznámil, že je nezraněn, „ačkoliv bomba, kterou nastražil plukovník hrabě von Stauffenberg, vybuchla dva metry ode mne“. Dále řekl:

„Osud Německa, kdyby se byl útok podařil, si může představit jen málokdo. Já sám děkuji prozřetelnosti našeho Stvořitele nikoliv proto, že

mne ušetřil - můj život je samá starost a práce pro národ -, nýbrž proto, že mi umožnil mít tyto starosti i nadále a pokračovat ve své práci podle svého nejlepšího svědomí...

Pozdravuji především všechny své staré spolubojovníky, neboť mi bylo dopřáno uniknout osudu, který by neznamenal nic strašného pro mne, ale byl by přinesl hrůzu německému národu.

Vidím prst Prozřetelnosti v tom smyslu, že musím ve svém díle pokračovat a pokračovat tedy budu.“

Hitler měl v úmyslu promluvit k národu už v 21 hodin. Nebylo to ale možné, protože rozhlasový nahrávací vůz byl v Königsbergu. Je vskutku pozoruhodné, že ani v takový den neměl führerův hlavní stan možnost obrátit se prostřednictvím rozhlasu k národu.

O dvě hodiny později, kolem tří hodin ráno, se mi konečně podařilo navázat telefonické spojení se štábem generálplukovníka Jodla. Měl zranění na hlavě a jeho přítel plukovník von Below na krku; generálové Korten a Schmundt byli smrtelně zraněni; plukovník Brandt byl mrtev. Žádal jsem Jodla, aby za mne poslali nějakého kompetentního generála. Během dopoledne se to bude řešit, bylo mi řečeno, a prozatím mám zůstat na svém místě. Zůstal jsem ještě třicet hodin - občas jsem seděl ospale na židli, přestože Stauffenbergovy sekretářky mi vařily kávu. Bylo třeba podávat zprávy a číst telegramy. Diktoval jsem sekretářkám Olbrichta a Stauffenberga a vydané rozkazy jsem podepisoval

„i.A.“ (im Auftrag = z pověření).

Okolo poledne mi telefonoval generálplukovník Jodl z Rastenburgu a přikázal mi pokračovat ještě několik hodin. „Obzvláště důležitá rozhodnutí“ jsem měl hlásit do OKW. Odvětil jsem, že v mnoha případech není možné rozpoznat, které rozhodnutí je více důležité a které méně.

„Skorzeny,“ řekl Jodl,, já přesně vím, že máte hrůzu z rutiny státní byrokracie, ale o to nejde.

Vydržte to tam, však ono všechno půjde dobře: Dnes večer nebo nejpozději zítra ráno vás vystřídáme.“

V prvních hodinách mého pobytu na Bendlerove ulici, kdy ještě panoval velký rozruch, mi zavolal Fölkersam z druhého poschodí, že je hledán jistý generál ze zpravodajské služby letectva. Ten muž seděl naproti mně u stolu. Zrovna se mi dobrovolně nabídl k službám a žádal pokyny.

„Dejte mi, prosím, vaši pistoli,“ řekl jsem.

Dal mi svou zbraň. Položil jsem ji na stůl a opustil jsem místnost. Tento muž musí být zatčen, hlásili mi. Počkal jsem ještě jednu nebo dvě minuty. Kapitán pozemního vojska se mne zeptal, kde se onen muž nalézá.

„Počkejte u dveří,“ odpověděl jsem.

Vešel jsem do místnosti. Pistole ležela na svém místě. Generál řekl:

„Děkuji vám, ale mé náboženské přesvědčení mi nedovoluje vzít si život.“

„Ano. Rozumím.“

Otevřel jsem dveře a kapitán vešel dovnitř. Nato oba opustili místnost.

22. července ráno se v Bendlerove ulici objevil Himmler a generál Jüttner. Hitler dostal zvláštní nápad jmenovat reichsführera velitelem záložních vojsk místo Fromma. Ve skutečnosti nesl veškerou zodpovědnost Jüttner, neboť Himmlerovi nebylo dáno rozumět něčemu z vojenských záležitostí.

Fölkersam, Ostafel a já jsme se vrátili do Friedenthalu, kam jsme dorazili unavení jako psi a spali jsme bez přerušení celých patnáct hodin. Muselo to být 23. července, když mi zatelefonoval Schellenberg. Připadal mi stále ještě značně nervózní a oznámil mi, že měl právě dva telefonáty. Jeden s reichsführerem Himmlerem a druhý s šéfem gestapa Heinrichem Müllerem. Admirál Canaris prý upadl do hlubokého podezření a on, Schellenberg, jej má zatknout.

„Nalézám se ve velmi nepříjemné situaci,“ řekl Schellenberg. „Reichsführer, jenž respektuje rozkaz shora, si přeje, abych s admirálem

zacházel s jistým ohledem. Za těchto okolností bych ocenil, kdybych mohl mít k dispozici jednu z vašich jednotek. Posloužila by mi jako doprovod při úkolu, kterého bych se nejraději zřekl. Je také nutno počítat s odporem.“

Odpověděl jsem Schellenbergovi, že pokud se jedná jen o zatčení admirála Canarise, tak by k tomu musel zcela postačit jeden důstojník a jeho šofér.

Roku 1946 mi Schellenberg v norimberském vězení naznačil, že by mi byl nekonečně zavázán, kdybych dosvědčil, že 20. července stál částečně na straně spiklenců. Odmítl jsem. Proč bych se také měl dopustit křivého svědectví? V roce 1946 bylo zajisté daleko snazší být na straně odporu nežli v červenci 1944.

To, co jsem se dozvěděl o admirálu Canarisovi, bylo příliš důležité na to, abych s tím neseznámil náčelníka mého štábu Fölkersama.

Náležel, jak víme, k divizi *Brandenburg* a vykonával tam dobrou a loajální službu. Od té doby, co byl ve Friedenthalu, vyjadřoval se často s pochybami o kvalitě kontrarozvědky. Mnohá komanda upadla do zcela nevysvětlitelných léček a nasadit divizi Brandenburg jako normální vojenskou jednotku bylo přímo nepředstavitelné a nepochopitelné! Já jsem věděl, co si mám o Canarisovi myslet.

Jeho zpráva, která poukazovala na „pevnou vůli“ italské royalistické vlády a na její „odhodlanost vést válku na naší straně“ (30. července 1943), byla nesmírně závažná. Generál polní maršál Kesselring jí naštěstí nepřikládal žádný význam. Ten dobrý admirál nás potom chtěl poslat na ostrůvek u Elby, abychom tam hledali duceho, který byl ovsem už na Santa Maddaleně. Dokonce sám generál polní maršál Keitel a Hitler mu dlouho věřili.

„Je vůbec možné,“ řekl Fölkersam, „vyhrát moderní válku, když šéf zpravodajské služby je jedna ruka s nepřítelem?“

Ptal jsem se na totéž sám sebe a kladl jsem si ještě další otázku: Co by sestálo, kdyby na mém místě v Bendlerově ulici stál jiný, dobře maskovaný spiklenec?

Spiklenci v Berlíně se projevili jako úplně neschopní. Byli by museli začít s operací *Walküre* už ve 14 hodin a zajistit si předem, že je jistí (a kteří) vojáci budou následovat. Olbricht rozkázal plukovníkovi Fritzi Jägerovi zatknout Goebbelse. Ale mamě hledali policisty, kteří by se na tom chtěli podílet. Major Remer o tom nechtěl ani slyšet. Jäger nakonec skončil u domobranců, kteří se schovávali jeden za druhého, a potom u vojáků pyrotechnické školy, kteří se také zdráhali.

Jenže chudák Hoepner si naplánoval, že bude třeba zatknout 350 000 nacistů. Ale jak? Kdo to udělá? Studenti z pyrotechniky?

My ze zbraní SS jsme měli být „začleněni“ do pozemního vojska, což znamenalo podléhat velení polního maršála von Witzlebena. Každý důstojník nebo voják, který by se zdráhal uposlechnout rozkazu jemu nadřízeného důstojníka bez zplnomocnění, by byl okamžitě považován za zrádce a postaven ke zdi.

Karl Goerdeler se jmenoval říšským kancléřem a Stauffenberg generálmajorem a státním

tajemníkem ministerstva války. Na úřad ministra zahraničí byli dva aspiranti: Kdyby se vyjednávalo se západem, byl by to Ulrich von Hassel a pro východ to měl být Schulenburg. O bezpodmínečné kapitulaci se zřejmě nikdy nemluvilo, i když platila i pro spiklence!

Bylo jasné, že Hitlerovou smrtí mohl nastat jedině úplný chaos. Takový byl názor velkoadmirála Dönitze, polních maršálů von Rundstedta a von Mansteina, generála Guderiana a všech generálů na frontě. Admirál Heye mi po 20. červenci řekl:

„Víte, že založením jsem monarchista. Ale führerovi jsem složil přísahu věrnosti a poslušnosti. A kromě toho, když loď najede na útes, tak v zákonech námořnictva zatím ještě nestojí, že kapitán musí být hozen do moře. Pokračuje ve velení na palubě a čeká, až osádka s boží pomocí dosáhne spásného pobřeží. Teprve potom přijde na řadu vojenský soud. A navíc: Není zapotřebí poslat jedním výbuchem třiadvacet lidí na onen svět jenom proto, aby byla odstraněna jedna osoba.“

Muži 20. července, jejichž jediným, byť jen utopickým, cílem bylo zachránit Německo, si zajisté zasloužili úctu, neboť přitom riskovali svůj život. Výsledek jejich činu vsak byl katastrofální.

Na druhé straně je třeba uznat, že Himmler byl přes veškerý svůj policejní aparát velmi špatně informován. Příliš pozdě mu došlo, že atentát byl vlastně signál k puči. Myslel, že původci atentátu byli dělníci, kteří v noci z 19. na 20. července opravovali bunkr, který byl náhodně poškozen při náletu. Führer tento názor nesdílel. Po výbuchu nechal okamžitě hledat Stauffenberga, ale nikoliv, aby ho vyslýchal nebo zatkl, nýbrž z obavy, že plukovník mohl být zraněn a ležet někde v bezvědomí. Při té příležitosti se přišlo na Stauffenbergovo prapodivné chování a upadl v podezření. Byla domněnka, že zběhl za sovětskou linii, která ležela jen 100 km na východ od Rastenburgu. Himmler, který v tuto možnost příliš nevěřil, dal pokyn šéfovi gestapa Müllerovi, aby poslal dr. Pif-fradera na letiště do Rangsdorfu zatknout plukovníka, jakmile přistane. Auto se Stauffenbergem a Haeftenem se však s Piffraderovým autem minulo cestou z letiště.

Do této smutné záležitosti bylo vtaženo mnoho zrádců, kteří vůbec neznali cíle osnovatelů spiknutí.

Své sny považovali za realitu a tvrdili, že po odstranění Hitlera bude možné vyjednávat se západem.

Nejhorší bylo, že Olbricht nechal své rozkazy poslat na obě fronty, čímž se zmatek jak na východní, tak na západní frontě zhoršil.

Čestný tribunál úřadu OKW rozhodl, kterým z obžalovaných důstojníků zúčastněných na spiknutí bude ponechána služební hodnost a kterým ne. Za předsednictví generála polního maršála Gerda von Rundstedta soud sestával z generála polního maršála Keitela a generálů Guderiana, Schrodta, Kriebela a Kirchheima. Jen ti důstojníci, kteří byli degradováni a postaveni mimo službu, byli souzeni lidovým soudem.

Atentát Hitlera těžce zasáhl - nikoliv tělesně, nýbrž morálně.

Nedůvěra, kterou už dlouho pociťoval k jistým generálům, se přeměnila v otevřené nepřátelství.

Bylo mu jasné, že Canaris, Oster a Lahousen páchali zradu už od začátku války; nejhlouběji ho zasáhla skutečnost, že se na ní podílel i polní maršál Rommel. Pomyšlení, že na klíčových pozicích wehrmachtu by mohli sedět ještě další zrádci, jej pronásledovalo dnem i nocí. Nemohly ho uklidnit ani léky, které mu předepsal lékař. Naopak: Propadal špatnému vlivu dr. Martina Bormanna víc než kdykoliv předtím.

Já sám jsem byl Hitlerem vždy srdečně přijat, na rozdíl od mnohých jiných důstojníků. Generál Guderian, který převzal funkci generála Zeitzlera jako velitel generálního štábu, mi řekl:

„Atentát měl ten nejhorší vliv na fúhrerovu morálku. Stal se přehnaně nedůvěřivým. Je s ním stále těžší diskutovat. Následky 20. července byly v každém směru strašné.“

Je třeba přiznat, že Hitler se opravdu nesmírně snažil potlačit své zoufalství a zvítězit nad osudem.

Podle Rooseveltova a Morgenthauova prohlášení se Německo po „bezpodmínečné kapitulaci“ mělo stát zemědělskou, neprůmyslovou zemí třetí třídy - a, podle slov sovětského spisovatele Ilji Erenburga,

„spáleným pustým rumištěm“!

Copak jsme měli jinou volbu než bojovat až do horkého konce, jestliže jsme chtěli přinejmenším zachránit co nejvíce německých vojáků před zajetím v Rusku?

1) *Vzpomínky.* Berlín 1969.

KAPITOLA PÁTÁ

Operace Panzerfaust

Jeden ze zrádců, generál Heusinger, padne za obět Stauffenbergovi - Sovětští partyzáni se pouštějí do práce: 12 000 sabotáží 19. a 20. července 1944 - Oddíl Waltera Girga v Karpatech - Maďarsko je ohroženo - Ve führerově hlavním stanu: Sotva Hitlera poznávám - Je si jist, že říšský správce Horthy bude vyjednávat se Stalinem - Moje mise v Budapešti - V jednom koberci je zatočen Mickey Mouse -

Bach-Zelewski a *thor* - *Panzerfaust:* Generál se vzdává - Říšský správce Horthy prchá ke generálovi SS

von Pfeffer-Wildenbruchovi - Sedm mrtvých - Všichni maďarští důstojníci zůstávají s námi, aby mohli dobrovolně pokračovat v boji - Šípové kříže jsou u moci - Arcivévoda Josef a jeho koně -V Norimberku s admirálem Horthym: Popírá známé skutečnosti - Důkazy o jeho vyjednávání se Stalinem - Německý kříž ve zlatě - Hitler: „Pověřím vás nejdůležitějším posláním vašeho vojenského života.“

10. září, když jsem byl povolán do Vlčího doupěte, nalézala se německá vojska na obou frontách na západě a na východě v kritické situaci. Skutečnou příčinou této situace byly potíže nejen materiálního rázu, nýbrž spočívající mnohem víc v intelektuálních a morálních důvodech. Je třeba se na to podívat **s** odstupem.

V květnu 1944 se Keitel, Jodl, velitel spojovacího uzlu ve Vlčím doupěti, a Zeitzler, velitel generálního štábu, dohadovali, kdy a kde zaútočí Sovětská armáda.

Velitel operačního oddělení generálního štábu měl kromě toho svůj vlastní názor: Stalin prý bude pokračovat v ofenzívě, kterou na jaře začal Žuícov. Sovětská armáda prý projde Karpatami a Pripjaťskými bažinami směrem na Varšavu a Vislu. Jodl tento názor tak docela nesdílel, ale Hitler se Heusingerovou přednáškou nechal přesvědčit.

STÁVKA se ve skutečnosti rozhodla zaútočit na středním úseku fronty.

Paul Carell píše ve své knize *Spálená země* (Berlín 1966):

„Nebuďme překvapeni, že sovětské úmysly zůstaly utajeny. Němci neměli v sovětském vrchním velení a vůbec v Rusku dobře fungující špionážní organizaci. Neměli tam ani žádného dr. Sorgeho, ani *Werthera.*“

Zato STÁVKA byla dokonale obeznámena s postavením našich vojsk na středním úseku fronty.

O generálu Heusingerovi podávají vojenští historikové značně povrchní obraz. 20. července 1944

stálo kolem velkého čtverhranného stolu ve Vlčím doupěti čtyřiadvacet osob, mezi nimi i Hitler.

Generál Heusinger stál po Hitlerově pravici. S plukovníkem Stauffenbergem se velmi dobře znal.

Přesto neměl Stauffenberg žádné zábrany: Postavil aktovku s časovanou bombou pod stůl a zmizel.

Heusinger měl štěstí - nestalo se mu vůbec nic. Avšak skutečnost, že Stauffenberg nechal bombu vybuchnout navzdory přítomnosti Heusingera dokazuje, že se jednalo o úplně improvizovaný atentát.

15. prosince 1966 byly ve Washingtonu zveřejněny „Diplomatické dokumenty“, mezi nimiž se nalézá souhrn „všech záměrů německého odbojového hnutí“ zvaný „Zpráva amerického generála Magrudera“, velitele americké zpravodajské služby._Tyto záměry byly Dullesovi předloženy v květnu 1944, když se zdržoval ve Švýcarsku. Obsahují návrh puče proti Hitlerovi, který pro něj „získal velitel generálního štábu Zeitzler od generálů Heusingera a Olbrichta“. Generálové v něm Dullesovi navrhovali „letecký útok na Berlín za podpory německých záložních vojsk“.

Dulles na to odpověděl: „Nevěřím, že by se k tomu Velká Británie a USA uvolily bez porady s SSSR“ - cituji z amerických „Diplomatických dokumentů“. Generál Heusinger byl bombou svého spoluspiklence lehce

zraněn a 24. července byl zatčen. Generál Guderian, nástupce generála Zeitzlera v čele OKH, jej nahradil generálem Wenckem.

Je to další důkaz marné snahy našich spiklenců vyjednávat se západem. Já osobně jsem se dobře organizované letecké akce proti Berlínu vždy obával. Ačkoliv jsem tehdy o žádných plánech odboje nic nevěděl, informoval jsem o svých obavách už začátkem roku 1944 členy generálního štábu, admirála Heye, generála Jüttnera a další.

Generál Heusinger se v Norimberku vyslovil pod přísahou proti „německým bojovým metodám“

uplatňovaným v boji proti partyzánům. Je pravda, že se tyto policejní operace příliš často zvrhly.

Prováděly je jednotky, které si troufaly vydávat se za jednotky „zbraní SS“. Oficiálně je však známo, že jejich členové příslušníky zbraní SS ve skutečnosti nebyli. Přesto je třeba říci, že katastrofa, k níž došlo 22. června 1944, kdy na východě přepadlo 200 sovětských divizí 34 divize polního maršála Busche, byla dílem partyzánů a zvláštních komand Rudé armády.

Jen v noci z 19. na 20. června 1944 bylo za hranicí Buschovy linie podniknuto přes 12 000 sabotáží: Mosty, železniční tratě, elektrárny byly vyhazovány do povětří, telefonní a telegrafní vedení byla přerušena. Tato největší partyzánská operace nebyla co do rozsahu dodnes překonána. Tento obrovský nepřátelský útok měl za následek dokonalé odříznutí našich jednotek od veškerého přísunu zásob a rádiového spojení. Ze strategického a taktického hlediska to byli především ruští partyzáni a zvláštní oddíly, kdo vybojovali totální válku. Tato skutečnost je nejedním válečným historikem neprávem zamlčována.

Současný průběh nepřátelské ofenzívy na západě, na východě a na vnitřní frontě byl vskutku pozoruhodný: 6. června se Američani a Angličani vylodili v Normandii a 22. června obsadili Valognes. Téhož dne došlo k útoku na střed naší východní fronty. 16. července padl Pinsk; 20.

července vybuchla Stauffenbergova bomba dva metry od Hitlera. 30. července pronikli Američani z Normandie až do Avranches, zatímco Rusové

obsadili Brest Litevsk. Na východní frontě zůstalo z 38

německých divizí pouhopouhých 10. Ruská vojska postupovala skoro tak rychle jako my v roce 1941: 700 km za pět neděl! Na severu dorazili až k východopruské hranici.

Na jihu to nevypadalo o mnoho lépe. Dne 2. srpna přerušilo Turecko diplomatické styky s německou říší. Rumunsko bylo zaplaveno německými vojáky, kteří se 31. srpna stáhli k Bukurešti.

Na základě pokynů z führerova hlavního stanu jsem do Rumunska poslal letadlo s dvěma

skupinami svého praporu *Jagdverband-Ost* - asi 100 mužů - pod velením nesmírně srdnatého untersturmführera Waltera Girga. K *Jagdverbandu 502* přisel čtyři měsíce předtím z důstojnické školy v Bad Tölzu - blonďatý, drsný a otužilý dvacetiletý muž. Ve spolupráci s V. *Gebirgjägerkorpsem* zbraní SS, armádním sborem Phleps (rumunské zbraně SS) se Girgovým vojákům, rozděleným na tři oddíly, podařilo proniknout až ke karpatským průsmykům. Nejdříve průsmyky nějakou dobu drželi, ale potom vyhodili průsmykové stezky do povětří a učinili je neprůchodnými. Tato akce umožnila německým jednotkám a četným občanům německého původu ze Sedmihradska stáhnout se nazpět na západ. Kromě toho se na základe Girgových pozorování nepřátelských linií podařilo zachránit další sbor ze skupiny armád F před hrozícím obklíčením v oblasti Gyergyoti. To byla takzvaná operace *Landfried.*

Po splnění úkolu Girg vtáhl s lidmi ze svého oddílu, převlečenými za rumunské vojáky, s ruskými jednotkami do Kronstadtu. Když se krátce poté pokoušeli projít k nejpřednější ruské linii, byli odhaleni, zajati a zmláceni. Když měl být Girg zastřelen, podařilo se mu utéci. Přestože dostal kulku do nohy, doběhl k bažinám, kde se schoval. V noci došel k německým liniím u Morosvasachely. Jeho další dvě skupiny, které operovaly jižněji, mely více štěstí a vrátily se s nevelkými ztrátami.

Girgovy oddíly narazily během jedné akce uprostřed ruských linií na německou proti letadlovou jednotku o asi 2000 mužích, kteří byli obklíčeni v údolí a s lhostejností plnou zoufalství očekávali, až padnou do ruského

zajetí. Z nich asi 300 mužů se na Girgovo přemlouvání rozhodlo probojovat se se svými lidmi nazpět k německým liniím, což se jim také podařilo. Co se vsak stalo s mnoha jinými jednotkami, které se nalézaly v podobné situaci?

Začátkem září 1944, když sovětská vojska (ruská a rumunská) postoupila djj Sedmihradska, vyhlásilo Maďarsko Rumunsku válku. Admirál Horthy provedl na ministerstvu jisté změny

politického charakteru, podle nichž se dalo soudit, že se přiklání k Sovětům. To se sice příčilo většině maďarské armády, ale přesto to značně ohrožovalo naši situaci v Maďarsku.

Včerejší spojenci v Rumunsku se najednou postavili proti nám coby nepřátelé. Musím ovšem konstatovat, že byly celé rumunské pluky, které po našem boku bojovaly až do samého konce. Tak například v únoru 1945 jsem ve Schwedtu nad Odrou velel rumunskému pluku, zatímco na

protivníkově straně bojovali Rusové s dvěma rumunskými pluky. Byla to někdy svízelná situace! 23.

srpna 1944 byl zatčen maršál Antonescu a generál Zanatescu ihned požádal Rusy o příměří. Ruské divize proudily v té době do Maďarska přes území Polska. Generál Jodl mne 10. září ráno vybídl, abych se několik dnů účastnil situačních porad u vůdce, protože se bude projednávat situace na jižní frontě.

„Je možné," řekl, „že vám führer svěří důležitou operaci na této nejisté frontě, která je momentálně v pohybu. Musíte být důkladně poučen o strategické a taktické problematice Maďarska. Dostavte se proto, prosím, přesně na čas k polední debatě." Porady o bojové situaci se ve führerově hlavním stanu konaly dvakrát denně: „polední situace" (kolem 14 hodin) a „večerní situace" (kolem 22 hodin). Na těchto debatách se shromažďovali nejdůležitější velitelé všech tří armádních složek - pozemního vojska, válečného námořnictva a letectva, nebo jejich zástupci, a zástupci OKW. Generál polní maršál Keitel byl, jak známo, vrchním velitelem OKW, zatímco náčelníkem jeho štábu byl generál Jodl.

OKH, tj. vrchní velitelství pozemního vojska, bylo zodpovědné za operace pouze na východní frontě: Náčelníkem jeho generálního štábu byl v té době generál Guderian.

Jinak Balkán spadal pod pravomoc generála Jodla, ačkoliv tam pronikla převážně ruská armáda.

Nad Keitelem, Jodlem, Guderianem a Göringem, vrchním velitelem letectva, a Dönitzem, vrchním velitelem válečného loďstva, stál Hitler, jakožto nejvyšší velitel wehrmachtu a pozemního vojska, k nimž patřily zbraně SS.

Tyto velké debaty se konaly v budově kasáren ve vzdálenosti asi 50 metrů od právě připraveného führerova proti leteckého krytu. Hitler musel žít pod 7 metrů tlustým železobetonem. Čerstvý vzduch byl zajišťován složitým ventilačním systémem. Přesto tam bylo nezdravo, protože neúplně ztuhlý beton vydával vlhké teplo.

V kasárnách, kde se konaly situační debaty, na obrovském stole osvětleném okny na

dvanáctimetrové stěně, ležel situační plán všech front. Současné postavení a síla vojsk byly zakresleny barevnými tužkami. Po úzkých stranách stolu seděli dva stenografové. Hitler trval od roku 1942 na tom, aby všechny situační debaty byly stenografovány. Do konce války se nahromadilo okolo 103 000

listů s poznámkami, které byly po opuštění Berchtesgardenu bohužel spáleny, zpravodajské službě 101. amerického výsadkové divize se z nich podařilo zachránit jen nepatrný zlomek - necelé jedno procento.1

Když jsem se onoho 10. září dostavil k debatě, představil jsem se již přítomným generálům a důstojníkům generálního štábu, neboť většinu z nich jsem dosud neznal. Po 20. červenci bylo z pochopitelných důvodů vyměněno mnoho důstojníků. Všichni jsme stáli. Pro Hitlera tam byla postavena stolička; na stole s mapou ležely barvičky, zvětšovací lupa a brýle.

Jeden velmi stručný povel: Hitler vstoupil. Když jsem na něj z této blízkosti pohlédl, polekal jsem se. Sotva jsem ho poznal. Už to nebyl ten muž, kterého jsem měl v paměti z předešlého podzimu: Byl sehnutý a jednu nohu jakoby táhl za sebou. Levá ruka se mu třásla tak silně, že si jí někdy musel přidržovat pravou rukou. Hlas měl zastřený a nalomený. Pozdravil několik generálů, se mnou ztratil pár přátelských slov, když mne zahlédl, a doporučil mi:

„Skorzeny, zůstaňte u všeho, co se bude týkat Balkánu.“

Generál polní maršál Keitel stál nalevo od Hitlera; generálplukovník Jodl stál po jeho pravici a začal přednášku o všeobecné situaci, kterou bylo snadné sledovat na rozložené mapě.

Po generálovi Jodlovi promluvil Hitler. Jeho hlas zněl trochu silněji a jeho instrukce byly tak jasné a srozumitelné, že zapuzovaly každé pomyšlení na to, že tento muž trpí Parkinsonovou nemocí, jak se proslýchalo. Jeho duševní bystrost a prudkost jeho reakcí se nesrovnávají se symptomy této nemoci a neodpovídají ani příznakům nějakého jiného degenerativního procesu.

Při pokusu o atentát dne 20. července praskly Hitlerovi oba ušní bubínky; byl zraněn na ruce a na zádech. Avšak morální šok, který utrpěl, byl daleko horší než jeho fyzický úraz. Od dr. Brandta jsem se dozvěděl, že dr. Morell Hitlerovi podstrkoval silné dávky glukózy, multivitamínů s obsahem kofeinu a pervitin - ten dávala luftwaffe pilotům, aby se udrželi v bdělém stavu - a další „zázračné drogy“. Tyto pilulky, které Hitlerovi působily časté žaludeční křeče, obsahovaly stopy arzenu. Dnes je známo, že dr. Morell psal recepty na mnohé vzácné a nebezpečné léky na takzvaný státní papír, označený slovy „führer a říšský kancléř“, jenž mu opatřoval Bormann, čímž se recepty vlastně proměnily ve „führerovy rozkazy“. Když se roku 1955 vrátil ze sovětských vězení lékař a profesor dr.

Ernst Günther Schenk, oznámil, že už v roce 1943 upozomil dr. Contiho, šéfa říšského ministerstva zdravotnictví, že Morell podle jeho názoru dopuje Hitlera nebezpečnými drogami. Nervová rovnováha člověka, na němž závisely životy milionů lidí, jimi byla silně ohrožena. Také další lékař, dr. Hans-Dietrich Rohrs, píše ve své knize z roku 1966 nazvané

Hitler a zkáza jeho osobnosti, že Hitler odolával systematickému a postupnému podávání jedů od dr. Morella jedině díky svému mimořádně silnému zdraví.

Během mého třídenního pobytu jsem byl překvapen nejen neobyčejnou Hitlerovou pamětí, nýbrž také jeho smyslem pro bojové a politické situace, možnosti jejich vývoje a eventuálního řešení problémů s nimi souvisejících. Generálplukovník Jodl uměl bojovou situaci popsat. Ale když poté promluvil Hitler, bylo všechno hned jednodušší a jasnější.

Jsem přesvědčen, že by se dalo předejít velkým katastrofám - obzvláště té u Stalingradu - kdyby Hitler měl už od roku 1939 loajální a správně smýšlející poradce. Již jsem hovořil o Hitlerových návalech zlosti, jakmile mu bylo řečeno, jaká je skutečná síla určitých divizí. Chtěl bych ještě dodat, že mu při jedné takové příležitosti bylo zatajeno povstání vyvolané tajnou armádou polského generála Bor-Komorowského ve Varšavě, hrůza pouličních bojů a choulostivá situace, v níž se nalézaly naše jednotky na jižní straně města.

Situace v Bulharsku, Rumunsku, Jugoslávii a Maďarsku začala být katastrofální. Hitler si toho byl plně vědom. Rumunská ropa byla definitivně ztracena; dunajské mosty byly na rozkaz Sovětské armády obsazeny rumunskými vojáky a my jsme v této pasti přišli o 15 divizí. Bulharsko se přidalo k nepříteli – s tanky a lehkými děly, která jsme jim nedávno předtím dodali. Titovi jugoslávští partyzáni se přesunuli na sever a zanedlouho se spojili se sovětskými vojsky.

Zbývalo ještě Maďarsko. Koncem srpna poslal Hitler generála Guderiana za maďarským říšským správcem Horthym na tajnou misi. Byl přátelsky přijat, předal mu osobní dopis od Hitlera, ale přesto z návštěvy získal velmi špatný dojem.

Třetí den po večerní situační debatě mi Jodl přikázal, abych ještě zůstal v kasárnách. Hitler povolal ještě Keitela, Jodla, Ribbentropa a Himmlera k mimořádné poradě.

Hitler se ujal slova a řekl, že si už nedělá žádné iluze: Admirál a říšský správce (Horthy) hodlá vyjednávat nejen se západními spojenci, nýbrž s

největší pravděpodobností i se Stalinem -

samozřejmě, aniž by nám o tom dal vědět. Frontu se sice podařilo s velkým vypětím zastavit na maďarských hranicích, ale jelikož linii přebíhali nyní i maďarští vojáci, 30 našich divizí - přibližně 400 000 vojáků - se tím pádem nalézá v pasti. A ti, co jsou na jihu a bojují v Itálii, by to zřejmě měli také velmi těžké, kdyby mělo dojít k sovětské ofenzívě na jih od Maďarska přes Jugoslávii směrem na Terst a Udine.

„To nepřipadá v úvahu," řekl Hitler pevným hlasem. „Říšský správce se pokládá za velikého politika, a vůbec mu není jasné, že tímto způsobem dláždí cestu dalšímu Károlyimu2.

Zdá se, že pokud jde o Budapešť, mají lidé krátkou paměť. Zřejmě zapomněli, že 25. listopadu 1941 byla antikominterní dohoda prodloužena o pět let! Jak

je vůbec možné zapomenout," obrátil se k Ribbentropovi, „že právě vy jste 29 srpna 1940 ve Vídni pronesl jistý smírný návrh? Díky němu dostalo Maďarsko zpátky většinu Sedmihradska, které mu bylo Trianonskou smlouvou roku 1920 odebráno: 45 000 km2 a 2 380 000 lidí, kteří jsou dnes ohroženi bolševismem."

Ministr zahraničí von Ribbentrop řekl, že politická situace v Budapešti je stále nepřehlednější. Dva věrní přátelé německé říše museli odstoupit: Místopředseda vlády Raasch a ministr hospodářství von Imredy. Moc převzal nový kabinet pod předsednictvím generála Gezy Lakatose.

„Převzal moc! V Budapešti převezme moc Stalin, jestliže budeme nuceni opustit Maďarsko. Jak může potom říšský správce zapomenout svá slavnostní slova, která vyslovil 16. dubna letošního roku:

‚Budeme bojovat po boku německé armády, dokud tento útok vítězně neodrazíme.' A nyní říká tady generálu Guderianovi: .Milý příteli, v politice je nutné mít více želízek v ohni.' To řekl říšský správce, ale takhle nemluví loajální spojenec, nýbrž muž, který nás zrazuje a chystá se porušit své slavnostní sliby. Nebudu to trpět, vždyť naši vojáci přece brání taky maďarskou půdu!"

Otočil se ke mně a řekl:

„Skorzeny, požádal jsem vás, abyste se zúčastnil situačních debat o jihovýchodní frontě. Znáte Maďarsko a zvláště Budapešť. Za žádnou cenu si nepřeji mít nového Badoglia v Maďarsku. Jestli říšský správce zruší slib, udeřte na Budín (budapešťský hrad) a zmocněte se všech, kteří jsou na ministerstvech a v královském paláci. Potom všechno zamkněte a obsaďte hrad svými vojáky. Zapněte okamžitě s přípravami - ve spolupráci s generálplukovníkem Jodlem. Může se stát, že při sestavování jednotek narazíte na potíže s různými lidmi ve wehrmachtu, a abych tomu zabránil, dostanete ode mne písemný rozkaz s veškerými pravomocemi. Pomýšlíme na výsadkovou akci. Ale k tomu dostanete ještě další instrukce.“

Rozkaz, který Hitler přede mnou podepsal, už nemám ve svém vlastnictví, ale na slova v něm si víceméně vzpomínám:

„Sturmbannführer SS Otto Skorzeny vykonává osobní, přísně tajný rozkaz nejvyšší důležitosti.

Nařizuji všem vojenským a státním úředníkům, aby Skorzenyho všestranně podporovali a splnili jeho požadavky. Adolf Hitler.“

Tento písemný dokument odpovídal prakticky plné moci od Hitlera a hned se ukáže, jak mí posloužil. Bohužel mi ho vzali Američané spolu s hodinkami od duceho, když jsem se vzdal do zajetí.

Pod krycím jménem dr. Wolff jsem potom s Radlem odjel v civilním oblečení přes Vídeň do Budapešti. Jeden z našich věrných stoupenců, Maďar německého původu, mi poskytl svůj byt se služebnictvem a kuchařkou. Skoro se k tomu stydím přiznat: V celém svém životě jsem se neměl tak dobře jako během těch tří týdnů v Budapešti.

Radl byl krátce před akcí povolán nazpět do Friedenthalu, ale byl se mnou Adrian von Fölkersam, spolu s většinou mých kamarádů z Gran Sasso.

Náš hostitel nás přijal vpravdě po maďarsku a byl velmi dobře informován o všem, co se odehrávalo v regentově okolí.

Horthy, admirál bez flotily a regent bez krále a královny, se postavil v roce 1920 na odpor proti návratu Habsburků do Maďarska; očividně si dělal nárok na nástupnictví. 19. 2. 1942 nechal svého nejstaršího syna Stefana Horthyho jmenovat v parlamentu viceprezidentem s právem k nástupnictví.

Jeho syn byl mimochodem velmi nadaný mladý muž, který statečně bojoval proti Sovětům. Byl stíhacím pilotem a 19. 4. 1942 padl na východní frontě. Niklas Horthy, jeho mladší bratr, měl docela jinou povahu.

Býval stálým hostem v budapešťských nočních klubech a velkou starostí svého otce až do dne, kdy se zapletl do politického převratu. Mlčenlivost nebyla jeho silnou stránkou, a tak jsme se hned po příjezdu do Budapešti dozvěděli, že všichni, kdo jsou v obraze, vědí, že Niklas udržuje kontakty nejen s londýnskými politiky, nýbrž také s Titovými a Stalinovými vyjednavači - a to vše s požehnáním svého otce. Winkelmann, který velel SS a policii v Budapešti, o těchto nebezpečných kontaktech

„Nickyho“ věděl. Fölkersam se přeslechl a rozuměl: „Micky“.

Od té doby byl Niklas pro nás Mickey Mousem ze Zázračného světa Walta Disneyho.

Německé policii bylo známo, že Nicky přijal Titova vyjednavače k rozhovoru teprve 10. října a poté v neděli 15. října v úřední budově ve středu Budapešti, poblíž Dunaje. Winkelmann se rozhodl, že

„Myšáka“ načapá „in flagranti“, a připravil patřičnou past. Požádal mne, abych mu dal k dispozici vojenskou pomoc proti případné intervenci honvédů.

Horthy mladší byl však nedůvěřivý. 15. října se kolem desáté hodiny ráno dostavil autem na místo setkání. Pod plátěnou střechou džípu, zaparkovaného za Nickyho autem před vchodem do úřadu, se skrývalo několik důstojníků maďarské armády.

Přijel jsem svým autem v civilu a předstíral jsem, že jsem píchl. Vůz jsem zaparkoval chladičem těsné u chladiče „Mickeyho“ auta, aby mi nemohl najednou ujet. V džípu se něco pohnulo. V parku naproti se procházeli dva

honvédští důstojníci, ale také jeden z mých důstojníků; dva z mých poddůstojníků seděli na lavičce a četli noviny. Vtom se objevili dva Winkelmannovi úředníci - bylo 10.10 - a chystali se vstoupit do vchodu úřadu. Z džípu zarachotila palba z kulometu a usmrtila jednoho z úředníků. Vystřelili i oba maďarští důstojníci z parku. Ležel jsem vzadu za svým vozem, který se proměnil v řešeto, než mi přišli na pomoc moji vojáci. Bránili jsme se pistolemi, jak se jen dalo. Můj řidič dostal zásah do stehna. Poté udeřila jednotka asi třiceti vojáků z Friedenthalu s Fölkersamem v čele, kteří byli schováni v postranní ulici.

Mickey ale byl pod dobrou ochranou: V sousedním domě byla ukryta silná jednotka honvédů.

Okamžitě jsme zapálili výbušnou nálož, která zdemolovala vchod do onoho domu, což Horthyho strážní četě znemožnilo vyběhnout ven. Uběhlo sotva pět minut.

Němečtí policisté potřebovali jen seběhnout o jedno poschodí níž, kde konferovali spiklenci. Byli čtyři: Niklas Horthy, jeho přítel Bornemisza a dva Titovi agenti. Pro jednoduchost a také proto, aby ho nikdo nepoznal cestou odtud jsme „Mickeyho“ svázali a zarolovali do koberce. Oba policisté jej popadli na obou koncích. Všude se potom psalo, jak jsme „Myšáka Mickeyho“ odnesli v peršanu.

Viděl jsem ten koberec jenom ze spodní strany, a pokud si dobře vzpomínám, by! docela obyčejný.

Naložili jsme jej spolu s třemi dalšími muži do policejního náklaďáku, který přijel přesně na čas.

Fölkersam sbíral naši jednotku a chystal se s ní co nejdříve zmizet. Vnitřní hlas mi napovídal, abych se pustil za policejním náklaďákem. Nedaleko Alžbětina mostu běžely klusem tři roty honvédů.

Fölkersam ještě nedorazil: Nezbývalo mi než získat několik minut času nějakým podfukem. Vystoupil jsem rychle z auta, přiřítil se k jednomu důstojníkovi a křičel jsem:

„Halt!... Kam chcete jít?... Nechtě mě promluvit s vaším majorem... Že tu není?... Kdo je tady velitelem? Nechoďte tam... na náměstí... je tam strašný zmatek!“

Přiblížil se major. Rozuměl německy a já jsem na něj volal: „Nesmí dojít k válce mezi bratry, mezi našimi národy... Mělo by to strašné následky... úplně strašné!“

Pět nebo šest minut, a to stačilo. Fölkersam naložil všechny naše lidi a zraněné do nákladáku.

Vyhoupl jsem se na vůz a pryč. Udiveného Maďara jsem nechal stát. Dojeli jsme na letiště, kde

„Myšák Mickey“ a jeho přítel Bornemisza už seděli ve vojenském letadle, které je krátce potom dopravilo do Vídně. A tak byl mladý Horthy přistižen při činu. Nebyl příliš oblíben a jeho únos ne-vyvolal v Maďarech veliký soucit. Zato reakce říšského správce na sebe nenechala dlouho čekat. Po skončení akce jsem okamžitě odjel do štábu armádních sborů, kde jsem se setkal s generálem Wenckem. Přijel kvůli této operaci na několik dní z Berlína, aby mi poskytl pomoc a radu, kdyby bylo zapotřebí. Okolo poledne telefonoval vojenský ataše z našeho vyslanectví, které sídlilo v malém paláci na budapešťském hradě: Hrad je prý obležen, jeho samého vrátili ze všech výpadovek. Krátce nato byly zablokovány i telefonní linky.

Ve 14 hodin vyslal maďarský rozhlas zvláštní zprávu od Horthyho, podle níž „Maďarsko požádalo Sovětský svaz o separátní příměří“. Komuniké náčelníka generálního štábu maďarské armády Viteze Vöcröese k tomu dodalo, že o příměří se zatím pouze vyjednává. Tím bylo řečeno vše. Generál Wenck a já jsme se shodli, že nyní jsou kostky vrženy a že musíme rozvinout operaci *Panzerfaust.*

Než přistoupím k popisu a provedení tohoto plánu, který spočíval v obklíčení a vojenském obsazení hradu, musím se ještě zmínit o tom, že před 15. říjnem se o něm konalo mnoho jednání. V plánu figuroval také generál policie von Bach-Zelewski: Přijel právě z Varšavy a přivezl s sebou gigantického „thora“.

Nejednalo se přitom o nordického Donnergotta Thora, Odinova syna, nýbrž o 65centimetrový moždíř s náboji o váze 2200 kg. Tyto moždíře dokázaly prorazit „každý doposud známý beton“.

„Thor“ byl zasazen do boje pouze dvakrát: Proti pevnosti Sevastopol a krátce předtím ve Varšavě - na osobní přání pana von Bach-Zelewského.

Byl to jakýsi obrýlený strašák. Mně osobně vůbec neimponoval, ale na mnohé jiné důstojníky udělal velký dojem.

Navrhoval, abychom „s hradem učinili bez velkých cavyků konec, rozbili thorem královský palác a s ním veškeré jeho obyvatele“. Myslím, že jeho památce neuškodím, když řeknu, že se se svým moždířem ztotožňoval.

Bylo úplně marné vysvětlovat tomuto bláhovému muži, co pro mne jakožto Rakušana a Evropana, Budapešť a tyto kopce znamenaly, kde tak statečně bránili západ už Anjouové, Hunové a bílý rytíř.

Vysvětlil jsem mu tedy jednoduše, že této operaci velím já, a že rozkaz z OKW míním splnit s menším krveprolitím, než tomu bylo jinde, kde došlo k brutalitám. Plnou moc od Hitlera jsem nemusel vůbec předložit. V ostatním mne podporoval generál Wenck, který podle mého názoru působil jako poradce z OKW. „Thor“ se svými 2200kilovými náboji nebyl použit.

15. října krátce před půlnocí se na vojenském velitelství ohlásil jeden plukovník. Ukázal nám zplnomocnění od válečného ministerstva, podle něhož byl pověřen vyjednávat s německým

velitelstvím. Mohli jsme mu dát pouze následující odpověď: Dokud říšský správce neodvolá své prohlášení o příměří, není důvodu k vyjednávání. Kromě toho jsou naši diplomaté na hradě prakticky drženi v zajetí. To je považováno za typicky „nepřátelský čin“. Maďarské vládě bylo na můj návrh předloženo ultimatum: Jestliže nebudou do 16. října do šesti hodin ráno odstraněny všechny miny a zátarasy na Vídeňské ulici, vedoucí k německému vyslanectví, budeme s politováním nuceni přistoupit k příslušným opatřením.

Měli jsme jasný dojem, že vyjednavač honvédů nebyl s náhlým obratem říšského správce

srozuměn, a že jistě také nebyl jediný, kdo byl toho názoru.

Maďarští vojáci bojovali od roku 1941 na straně Němců proti společnému nepříteli, který zpustošil Maďarsko už vletech 1920-1921. Szálasiho aktivistická strana zvaná „Pfeilkreuzler“ (Šípové kříže) dostala s ohledem na komunistické nebezpečí značnou vzpruhu a měla mnoho stoupenců mezi mladými důstojníky maďarské armády. Nálada v Maďarsku nebyla nakloněna kapitulaci před východem. Právě naopak.

Já osobně jsem měl v úmyslu obsadit hrad nečekaným útokem, a sice 16. října v šest hodin ráno.

Byl to obtížný úkol. Byla to 3 km dlouhá a nejméně 600 m široká pevnost na kopci tyčícím se nad Dunajem. Slyšel jsem, že tamější kasárna dostala posilu. Říšský správce byl chráněn třemi tisíci mužů v pohotovosti: Za Vídeňskou branou ležela kasárna pluku. Jeho granátomety a těžké kulomety byly připraveny v bojových pozicích. Na druhé straně kopce, v příkrých zahradách paláce nad Dunajem, bylo pět trvalých zákopů s protileteckými kryty a kulometnými hnízdy. Před hradem a na nádvoří hradu stály tanky; před hradní branou třímetrová kamenná barikáda; na nádvoří za nimi šest protitah-kových děl. Palác byl obsazen jedním plukem ozbrojeným lehkými a těžkými zbraněmi. Kdokoliv chtěl proniknout do paláce, musel projít kolem ministerstva vnitra a ministerstva honvédů, která byla chráněna dvěma prapory vyzbrojenými granátomety a kulomety. Přiznávám, že nám celkové

rozmístění obranných sil bylo známo až poté, co jsme obsadili hrad a bylo po všem.

O kus dál na pravém nábřeží Dunaje vedla podzemní chodba přístupná tajným schodištěm. V

polovině schodiště se nalézala pověstná „pokladnice“, v níž byly uloženy korunní šperky Maďarska.

Tento průchod byl samozřejmě opatřen několikerými pancéřovanými dveřmi, jenže my jsme touto cestou museli do válečného ministerstva proniknout nečekaně.

Už jsem se zmínil, že ve führerově hlavním stanu zamýšleli výsadkovou operaci: Pokusit se o něco takového by bylo čiré šílenství. Jediné vhodné místo pro výsadek byl „Blutfeld“ (Krvavé pole) - a seskočit tam by bylo novým ospravedlněním onoho názvu. Toto cvičiště by v případě maďarské obrany bylo okamžitě vystaveno intenzivní palbě a my bychom byli z okolních hradeb odstřelováni doslova jako zajíci. Muselo se najít jiné řešení.

Měl jsem k dispozici tyto bojové síly:

Za prvé, přímo na místě byla 22. jezdecká divize zbraní SS, zvaná *Maria-Theresia* (podle rakousko-uherské císařovny a maďarské vévodkyně). Tato nově vytvořená divize sestávala z asi 8000

Volksdeutsche (Maďarů německého původu) a už od pozdního odpoledne dne 15. října stahovala kruh kolem středověkého Budína. Když nastala noc, byl hrad kolem dokola obklíčen. Divize Maria-Theresia byla podporována jedním maďarským plukem pod velením udatného generálplukovníka dr.

Karla Neye. Tento pluk se později stal páteří 25. divize zbraní SS zvané *Johann Hunyadi* 3 jedné ze dvou maďarských divizí SS.

Hitler poskytl jeden prapor z Válečné akademie Wiener Neustadt: asi 1000 skvěle vypadajících dobrovolníků, důstojnických aspirantů; dvě roty tanků Panther a jeden oddíl tanků Goliath (dálkově řízených malých tanků s velmi silnou výbušninou). K dispozici jsem samozřejmě měl také svůj Jagdverband Mitte a výsadkový prapor zbraní SS, který zůstal pod mým velením až do samého konce.

Mé bojové síly doplňovala jedna zpravodajská rota a malý štáb s Adrianem von Fölkersamem.

Plán útoku jsem s Fölkersamem vypracoval bez ohledu na mnohá vyjednávání, která současně probíhala. Pro mne bylo směrodatné, že

generál Wenck plán schvaloval.

Kolem třetí hodiny ráno jsem nechal všechny důstojníky nastoupit na Blutfeld, kde jsem jím dal poslední pokyny. Hrad musel být napaden ze všech čtyř stran zároveň. Na jihu musel prapor Válečné akademie Wiener Neustadt rozbít železné mříže zámeckého parku, proniknout do zámeckých zahrad a držet v šachu maďarské nepřátelské vojáky, kteří tam byli zabarikádováni. Na západ od Blutfeldu měli příslušníci jagdverbandu pod velením hauptsturmführerů Fluckera a Hunkeho přelézt západní hradbu, zaútočit na čelní stranu paláce a zaměstnat honvédy. Na východě si měl výsadkový prapor prorazit tunelem přístup do ministerstva honvédů. Já jsem mezitím mel s většinou svých motorizovaných jednotek s panthery a se dvěma rotami Jagdverbandu Mitte projet Vídeňskou branou přímo k paláci.

Poslední ze jmenovaných akcí měla vypadat jako mírová přehlídka. Vojáci na nákladních autech měli mít připraveny odjištěné zbraně, skryté za postranicemi. Z naší strany nesměl padnout ani jeden výstřel. Kromě toho jsem vydal přísný zákaz opětovat ojedinělé výstřely. Doufal jsem, že cesta k Vídeňské bráně a dvě rovnoběžné cesty nejsou podminovány.

Po udělení posledního pokynu jsem poslal jednoho styčného důstojníka na velitelství sborů pro případné další informace: Nebylo nic nového. Důstojníci se vydali na svá místa. Bylo za minutu šest: Začínalo se rozednívat.

Zvedl jsem paži: „Kupředu!“

Zaujal jsem místo v čele dlouhé kolony a postavil jsem se na svůj velitelský vůz. Za mnou seděli Fölkersam, Ostafel a pět „kumpánů“ z Gran Sasso. Všichni byli ozbrojeni útočnými zbraněmi vzor 44, ručními granáty a každý z nás měl jednu pancéřovou pěst, nedávno předtím vyvinutou protitankovou zbraň s náboji v dutině. To byl můj úderný oddíl. Za námi následovali čtyři tanky Panther, četa tanků Goliath a nakonec nákladní auta, na nichž vzpřímeně seděli moji vojáci a jeli jakoby na cvičení.

Vyrazili jsme z níže položeného Blutfeldu a zamířili k Vídeňské bráně. Motory a pásy dělaly pekelný rámus. K Vídeňské bráně byly dva kilometry

točitou silnicí. Naslouchal jsem - nebyly slyšet žádné výbuchy. Po pravé straně se v ranním rozbřesku rýsovala Vídeňská brána: cesta už byla uvolněna. Projeli jsme kolem několika překvapených maďarských vojáků, kteří se divili ještě víc, když jsem je velmi přátelsky po vojensku pozdravil. Nyní byla po pravé straně kasárna. Kulometníci byli v pohotovosti. Opět jsem pozdravil a jeli jsme dál. Pokračovali jsme k paláci, k němuž zbýval ještě kilometr. Maďarským vojákům se naskytl pohled na naše nechráněné boky - teď na nás mohli vystřelit zezadu. Výbuch jedné jediné miny, jeden jediný výstřel ze zbraně nebo z kulometu by se mohl stát podnětem ke krvavému boji.

„Přidat!“ řekl jsem svému šoférovi. Konvoj duněl rychlostí 35-40 km/hod. Odbočil jsem pravou boční cestou k německému vyslanectví. Druhá polovina mých vojáků se pustila rovnoběžnou cestou po levé straně. Ještě 600 metrů. Nic se nehýbalo. Vtom se ozvaly dva silné výbuchy: to byli naši parašutisté, kteří prorazili přístup tajným tunelem do ministerstva války. Teď bylo nutné dávat pozor!

Za několik vteřin jsme dorazili až na hradní nádvoří před palácem a stáli jsme před třemi maďarskými tanky. Pancéřové pěsti byly v pohotovosti.

Jak nádherným terčem jsme však byli my sami! Ne: První tank zvedl hlaveň na důkaz toho, že nehodlá střílet. Před branou byla tři metry vysoká kamenná barikáda. Od té chvíle to šlo rychle.

Šoférovi mého vozidla jsem dal pokyn, aby zastavil po pravé straně, a pantherovi za mnou jsem dal znamení. Najel plnou parou na barikádu a prorazil v ní velkou díru. Teprve nyní nastal poplach: Před námi se objevil nějaký důstojník s pistolí namířenou na nás a něco křičel. Fölkersam mu vyrazil zbraň z ruky. Na dvoře jsme zahlédli šest protitankových děl v bojovém postavení. Už k nim ale dojely dva další tanky. Jeden další důstojník - honvéd, mne chtěl zastavit. Zavolal jsem na něho:

„Doveďte mne okamžitě k veliteli hradu. Nemůžeme ztrácet čas!“

„Tamhle tudy!“

Ukázal na mramorové schodiště potažené báječným rudým kobercem, po němž jsme poklusem

vyběhli nahoru - i s tím maďarským důstojníkem, který statečně běžel s námi, Nahoře byla chodba a předsíň. K otevřenému oknu byl přistrčen stůl. Na něm ležel muž se samopalem a zrovna začal pálit do dvora. Šikovatel Holzer mu jednoduše vyhodil kulomet z okna ven a střelec upadl překvapením na zem. Napravo přede mnou byly velké dveře. Zaklepal jsem a vešel jsem dovnitř. U obrovského psacího stolu seděl generál. Povstal.

„Vy jste velitel hradu?“

„Ano. Ale...“

„Vyzývám vás k okamžitému předání hradu. Jinak se bude bojovat, slyšíte? Chcete být zodpovědný za krveprolití mezi spojenci? Máme obklíčeny všechny vaše pozice. Můžete mi věřit, že jakýkoliv odpor je teď zbytečný a pro vaše jednotky by byl velmi ztrátový!“

Zvenku bylo slyšet výstřely a krátké dávky ze samopalů. To byl ideální moment pro vstup obersturmführera Hunkeho, našeho „Číňana“. Pozdravil mne a stručně oznámil:

„Vstup do dvora a všechny hlavní vchody, rádiová stanice a ministerstvo války jsou obsazeny.

Žádám další rozkazy.“

Pozdravil generála, jenž se obrátil ke mně:

„Pošlu s vámi své důstojníky, aby zastavili palbu. Mám se považovat za vašeho zajatce?“

„Jak si přejete, pane generále. Rozumí se, samozřejmě všichni vaši důstojníci si smějí ponechat své pistole.“

Bylo dohodnuto, že rozkaz k zastavení palby bude rozšířen několika důstojnickými patrolami složenými z jednoho maďarského a jednoho mého důstojníka.

Generála jsem nechal s Ostafelem a v předsíni jsem narazil na skupinu rozrušených, nepřátelsky vyhlížejících důstojníků. Rozpoznal jsem mezi nimi dva kapitány honvédů, kteří na mne dělali obzvláště nervózní dojem. Vzal jsem je s sebou jako styčné důstojníky a vydal jsem se s Fölkersamem a několika muži z Friedenthalu hledat říšského správce.

Palác vypadal plně zařízen. Pokoje, jeden pokoj za druhým, byly vybaveny koberci, gobelíny, obrazy bitev a portréty. Půdorys hradu jsme si dokonale prostudovali a hlavní průchody přepychových sálů jsem měl zajištěny půltuctem poddůstojníků s pancéřovými pěstmi.

Použití pancéřové pěsti v přepychovém sále se absolutně příčí mým zásadám, pokud to není nezbytně nutné. Tato velmi účinná protitanková zbraň se dala použít pro mnohé jiné účely. Jedna jediná pancéřová pěst odpálená v místě, kde se kříží několik sálů, by zaručeně přiměla obránce k tomu, aby se zamysleli na smyslem svého počínání, a několik výbuchů pancéřových pěstí podél chodeb by případným obhájcům zajisté silně oslabilo chuť k dalšímu odporu.

Museli jsme se smířit se skutečností: říšský správce tam nebyl. Dozvěděl jsem se, že v 5.45 hodin ráno vyhledal ochranu v domě generála zbraní SS, hraběte von Pfeiffer-Wildenbrucha. Hrabě byl dobrým přítelem císaře Viléma II., jemuž byl mimochodem až překvapivě podoben. Velícímu generálovi nezanechal Horthy žádné rozkazy ohledně obrany hradu.

Nyní jsme byli pány maďarského vládního sídla. Několik pancéřových pěstí, které jsme jen tak bez cíle vypálili z hradu, přesvědčily maďarské jednotky, které ještě bojovaly v zahradách, že klást odpor je naprosto zbytečné. Bylo 6.30. Ztratili jsme osmnáct mužů - čtyři padli a dvanáct utrpělo zranění.

Ztráty byly nepatrné i na maďarské straně: tři padlí a patnáct raněných. Postaral jsem se, aby maďarští vojáci z pluku honvédů, strážní prapory a hradní stráž složili zbraně. Potom jsem okolo 9.30

shromáždil v korunním sále všechny maďarské důstojníky, jichž bylo na 400, a krátce jsem k nim promluvil.

„Na tomto historickém místě bych vám všem chtěl připomenout, že Němci nebojovali proti Maďarům už po celá staletí a že já sám, původem Vídeňák, nemohu nikdy zapomenout na naše společné vítězství v roce 1718.4 Situace je v současné době natolik vážná, že jí musíme čelit společně, a to především Maďaři a Němci, nehledě na vaši víru apolitické názory! Od zítřka bude každý z vás, pokud bude chtít, velet svému praporu nebo oddílu. Nikdo nemá právo nutit druhého člověka, aby bojoval proti své vůlí a svému přesvědčení. Musíme bojovat dobrovolně! Proto bych nyní chtěl požádat ty, kdo chtějí pokračovat v boji na naší straně, aby postoupili o krok vpřed!“

Všichni maďarští důstojníci udělali krok vpřed. Stiskl jsem každému z nich ruku.

Zapomněl jsem se zmínit, při jaké příležitosti mi přišla vhod plná moc od Hitlera. Začátkem října mi ve Vídni působilo velmi vážné problémy motorizování našich jednotek, jako například výsadkového praporu SS a Válečné akademie Wiener Neustadt. Konečně se mi však podařilo vyřešit je spolu s jedním značně puntičkářským plukovníkem z velitelství vojenského obvodu.

Bylo pozdě a měl jsem hlad. Šli jsme do důstojnické jídelny, kde jsem si objednal párek. Vtom jsem se uvědomil, že jsem zapomněl stravenky.

„Nedá se nic dělat,“ mínil plukovník. „Rozkaz je rozkaz. To byste musel být sám Hitler, abyste dostal něco bez stravenky!“ Milý intendant mi šel pomalu ale jistě na nervy. Měl jsem hlad. Najednou jsem dostal nápad: Vytáhl jsem svou plnou moc a podržel jsem ji před očima plukovníkovi, který si ji s úžasem přečetl. Byl to muž praktického rozumu:

„To jste mi měl ukázat hned, milý příteli!“

Okamžitě vydal pokyn a dostal jsem dva párky, které jsem s neskrývaným uspokojením - ale také s odpovídajícím respektem - snědl.

Jinak jsem svou plnou moc nepoužil, protože všichni, s nimiž jsem měl co činit, byli vždy už zpraveni přímo z OKW. Po obsazení hradu a v průběhu dvou následujících dnů jsem byl chtě nechtě jeho vojenským velitelem.

Tento krátkodobý čas v úřadě mi dovolil strávit dvě báječné noci v pohodlné posteli, v níž trávil noci císař František Josef, koupat se v dvouapůlmetrové měděné vaně a seznámit se s jedním urozeným pánem.

16. října se bez odporu chopila moci strana *Pfeilkreuzler* (Šípové kříže) hraběte Szálasiho. Byla vytvořena koaliční vláda s bývalým ministrem Imredym a prezidentem Bereghfym. Poslední ze jmenovaných mi přisel osobně poděkovat, že jsem nepoškodil hrad. Měl radost, že došlo k tak malým ztrátám, a slíbil, že socialistická a nacionalistická koaliční vláda uspořádají společnou tryznu za maďarské a německé padlé. 20. října jsem se do Budapešti vrátil a zúčastnil jsem se onoho velmi dojemného pohřebního obřadu.

Krátce po mém rozhovoru s prezidentem Bereghfym se u mne ohlásil starý, vznešeně vypadající pán v uniformě generálplukovníka c. k. armády.

„Servus, servus,“ pozdravil mne po starém způsobu. „Slyšel jsem, že jste Vídeňák, a vůbec mě to neudivuje. Řekl jsem si: Jenom Vídeňák může dokázat takový kousek. Skvělé! Sekáč! Těší mne, že vás poznávám! Báječné!“

Vypadal jako by zrovna vystoupil z jednoho z obrazů, které zdobily stěny rokokových sálů, kterými naši chlapci předevčírem nosili pancéřovou pěst. Za mými zády proběhl Fölkersam a pošeptal mi:

„To je arcivévoda Josef Habsburský.“

Nabídl jsem arcivévodovi židli a zeptal jsem se ho, čím mu mohu posloužit.

„Právě, právě. Můžete mi prokázat velikou službu. Moji hřebci stojí v hradní maštali. Myslíš, že by tam mohli zůstat?“

„Ale ovsem, samozřejmě, Jasnosti. Vše zůstane při starém. Mohl bych si ty koně někdy

prohlédnout?“

„Servus! Pojď se mnou, já ti je ukáži. Hned uvidíš, jací skvělí hřebci to jsou!“

Byla to skutečně velmi krásná zvířata. Arcivévoda mi chtěl jedno z nich věnovat na památku. Musel jsem mu vsak vysvětlit, že nemám ponětí, co bych s takovým zvířetem dělal, protože velím motorizovaným jednotkám. „Souhlasí,“ mínil smutně. „Dnešní válka není jako dřív. Ale to, cos udělal včera, bylo jako za starých časů - jako skutečný kavalír! A hlavně, až přijedeš na Budín, nezapomeň mě navštívit. Servus!“

Hrad se svými přepychovými sály a koňskými stájemi byl v roce 1945 úplně zničen nepřátelským letectvem a dělostřelectvem. Po znovuvybudování byl znovu poškozen v roce 1956 sovětským dělostřelectvem pří krvavém potlačení protikomunistického povstání.

Říšský správce Horthy opustil Budapešť a bydlel v zámku Hirschberg v Horním Bavorsku. Potkal jsem jej znovu roku 1945 v norimberském vězení. Když mne přemístili ze samovazby do křídla svědků, chtěl podat protest, přestože jsem s ním jednou ve vlaku měl krátkou, ale zdvořilou rozmluvu, když jsem ho musel dopravit do Horního Bavorska s jeho rodinou a obrovským množstvím zavazadel.

V Norimberku ale protestoval, že si nepřeje být nucen se na mne denně dívat. Generál polní maršál Kesselring, nás mluvčí u Američanů, bývalému říšskému správci objasnil, že jeho neslýchané protesty nebudou spojeneckými úřady akceptovány. Jestli by ale chtěl, mohl by zaujmout mé místo v samovazbě, z níž jsem právě přišel, a kde by tedy mohl být sám. Bývalý říšský správce odmítl.

Kesselring uspořádal mezi námi dvěma diskusi. Navštívil jsem admirála v jeho cele. Ujišťoval mne, že o politických aktivitách svého syna nic nevěděl a že je nesprávné se domnívat, že on by snad kdy měl v úmyslu paktovat se se Sověty a zradit Němce. Jeho tvrzení sice nesouhlasilo se skutečností, ale odporovat mu by bylo nezdvořilé. V době této rozmluvy jsme přece ještě oba byli vězni spojenců.

Admirál Horthy byl brzy nato propuštěn a žil potom v exilu v Portugalsku. Dne 3. listopadu 1954

napsal z Estorilu spolkovému kancléři Konrádu Adenauerovi a opět ho ujišťoval, že Německo nikdy nezradil a že nikdy nechtěl uzavřít separátní mír s Moskvou.

Ve skutečnosti se Horthy svým švindlováním zapletl. Dnes bych chtěl dodatečně konstatovat, že jestliže SD nezatkla „Mickeyho“ už 10. října 1944, když se s Titovými vyjednávači setkal poprvé, tak to bylo proto, že onoho dne byl v doprovodu svého otce - což jsem viděl na vlastní oči - zatímco rozkaz z OKW požadoval zatknout pouze Horthyho syna.

Prohlášení říšského správce, vysílané 15. října maďarským rozhlasem, nebyl výmysl Němců. Stálo v něm, že „Maďarsko požádalo Sověty o příměří“. Generál Miklos, velitel maďarských vojsk v Karpatech, na základě toho přešel spolu s několika důstojníky svého štábu k nepříteli.

J. de Launay píše ve své knize *Dějiny tajné diplomacie,* že 18. března 1944 admirál Horthy řekl v Klessheimu Hitlerovi:

„Maďarsko nikdy nezradilo. Kdybychom snad jednoho dne byli okolnostmi nuceni požádat o příměří, ujišťuji vás, že budete o takovém úmyslu otevřeně informován.“

Učinil pravý opak. Zatímco Hitler, jehož mnozí považovali za příliš nedůvěřivého, Horthyho ze zrady jen podezříval, byla zrada už spáchána. Už 5. října 1944 poslal říšský správce do Moskvy delegaci pod vedením generálního inspektora maďarské policie, generála Faragha. Faragho obdržel v noci z 11. na 12. října rádiem od Horthyho pokyn, aby přiměří přijal a podepsal, což se stalo 12. října.

(J. de Launay udává ve své knize datum 11. října.) Generál Faragho se později stal členem první koaliční vlády po obsazení Sověty.

Po válce jsem se dozvěděl, že ve sklepech hradu byla tajná vysílačka, která měla stálé spojení s Moskvou. Radista zodpovědný za vysílání spáchal sebevraždu, když jsme obsazovali hrad.

Horthy však poslal k Rusům ještě druhou skupinu vyjednavačů. Jeden maďarský důstojník, plukovník Gatkiewitz, potvrzuje v dopise datovaném

15. ledna 1954, že 12. října 1944 doprovázel svého bezprostředního nadřízeného, plukovníka Rolanda von Utassyho, při navazování styků se sovětským vrchním velením a že tuto cestu podnikli na přímý rozkaz říšského správce. Oba důstojníci opustili maďarskou linii ráno 13. října během předem domluveného klidu zbraní (mezi Rusy a Maďary) a v týlu ruské linie se přepravili na druhý břeh řeky Tisy v okolí Segedínu.

Chtěl bych k tomu citovat něco z dopisu plukovníka Gatkiewitze:

„Krátce před 22. hodinou 13. října 1944 nám bylo konečně oznámeno, že přijel maršál Malinovskij, a krátce nato vešel v doprovodu malého štábu do našeho pokoje. Byl to pohledný muž kolem pětapadesáti let s tělem Herkula, světlovlasý, s rukama jako lopaty, měl pravidelnou, poněkud drsnou tvář s modrýma, chytrýma a pronikavýma očima v zapadlých důlcích. Dělal dojem spíše dobře situovaného řezníka než vysoce postaveného vojáka. Vyšel nám vstříc s nataženou dlaní a srdečně nás pozdravil.“

Malinovskij se prostřednictvím tlumočníka obou vyjednavačů nejdříve vyptal na přesný stav německo-maďarské linie. Plukovník von Utassy mu dal falešné informace a Malinovskij se podivil a překvapenému plukovníkovi předložil naprosto přesný situační plán.

„Potom stanovil hlavní podmínky eventuálního mimořádného míru: Stáhnout vojska z oblasti Debrecína, zastavit veškeré nepřátelské akce na všech úsecích fronty, napadnout německá vojska z týlu a přinutit je ke kapitulaci. Bližší detaily mi bohužel vypadly z paměti. Na naši otázku ohledně osudu Maďarů jenom nedbale mávl rukou a řekl: ‚Od Maďarů nechceme vůbec nic. Ale Němce - a jeho tvář se zkřivila fanatickou nenávistí - Němce zničíme!' „

Vyjednavači dostali lhůtu osmačtyřiceti hodin na přijetí podmínek. Malinovskij se s nimi rozloučil s tím, že „doufá, že je brzy přivítá jako přátele a druhy v boji“. Z maďarské strany byla tato rozmluva zorganizována generálem Mikloszem, píše Gatkiewitz.

Jak tento dokument dokazuje, Rodion Malinovskij také chtěl, aby maďarská armáda bojovala proti nám, tak jak to předtím učinila armáda rumunská. To

nás, jak je známo, stálo patnáct divizí. Mezitím se ukázalo, že SSSR skutečně od Maďarska nechtěl tak mnoho - kromě toho, aby přestalo existovat jako samostatný stát. Když se Gatkiewitz a jeho nadřízený chtěli vrátit k maďarské linii, zjistili, že se mezitím posunula, a tak museli pochodovat 10 km v bahně, než dorazili ke svému praporu. 14. října ráno se dostavili na hrad, aby podali hlášení. Časně ráno 16. října jsem plukovníka von Utassyho zajal v uniformě a pantoflích, neboť měl z toho pochodu tak odřené nohy, že si své úzké holínky nemohl vůbec navléci. Gatkiewitz proklouzl hradní branou před naším příchodem. Ve svém dopise kromě toho dosvědčuje, že svou zprávu předal generálnímu štábu k zaprotokolování a později jednomu z příslušníků SD, který ho vyslýchal.

Celé toto chování a výpovědi svědků každopádně nenechávají nikoho na pochybách o pravých úmyslech říšského správce. Zcela jiný naproti tomu byl postoj maršála Mannerheima, který byl 4.

srpna 1944 zvolen prezidentem Finské republiky. Ribbentrop a vrchní velitelství byli okamžitě informováni, jakmile začalo být zřejmé, že Finsko už nemůže nadále bojovat na naší straně, nechce-li být od Sovětů totálně zničeno. Odsun našich vojsk začal počátkem září; 14. září byla všechna evakuována. Finsko podepsalo klid zbraní teprve o pět dní později.

K tomu bych chtěl něco poznamenat: Sověti se dodnes nechovají k Finsku o nic hůře než k Rumunsku - právě naopak.

20. října mi bylo sděleno, že si Hitler přeje, abych mu osobně podal hlášení o průběhu operace *Panzerfaust.* Vzal jsem s sebou Adriana von Fölkersama, protože jsem věděl, Že je to největší radost, jakou mu mohu udělat, a představil jsem jej Hitlerovi. Ten mu řekl, že o Fölkersamových bojových akcích je velmi dobře informován, a vyptal se ho na jeho odvážné, husarské kousky, které vykonal v SSSR jako poručík divize *Brandenburg.* Hitler o nich znal každou podrobnost, hlavně o obsazení ropného ložiska v kavkazském Majkopu v srpnu 1942, za což byl Fölkersam vyznamenán Rytířským křížem. Na Fölkersama to udělalo hluboký dojem. „Pozoruhodné," řekl mi potom, „jeden by si myslel, že u toho byl."

„Však také jistě byl," odvětil jsem mu. „Jenže vy jste si ho nevšiml."

Den předtím jsme jeli do *Birkenwaldu,* Himmlerova hlavního stanu, který se nalézal asi 30 km severovýchodně od Rastenburgu. Doprovázel nás Girg: Himmler od něho chtěl slyšet něco o Rumunsku. Reichsführer se právě stěhoval, neboť Rusové byli příliš blízko. Pozval nás na večeři do svého zvláštního vlaku, ale jak na Fölkersama, tak na Girga neudělal valný dojem. Jeli jsme poté s dvěma ordonančními vojáky nazpět do Birkenwaldu. Himmlerův hlavní stan byl úplně opuštěný. Ty prázdné budovy uprostřed lesa působily příšerně; všechny nás pojala zlověstná úzkost.

Hitler mi vzkázal prostřednictvím generálplukovníka Jodla, že by si se mnou rád promluvil sám.

Jeho srdečné přijetí mne dojalo.

„Ode dneška," řekl mi, „jste obersturmbannführerem zbraní SS a propůjčím vám Německý kříž ve zlatě. Ne, neděkujte mi za něj!"

„Všechna vyznamenání, o něž pro své vojáky požádáte, jsou vám předem schválena. Jdete s mým adjutantem panem Günschem. A teď mi vyprávějte, jaké to bylo v Budapešti."

Seděli jsme v malé místnosti jeho krytu, kde se špatně dýchalo. Připadal mi ale klidnější, než když jsem ho viděl posledně. Také jeho levá ruka se už netřásla. Naslouchal mi bez přerušování. Historku o arcivévodovi Josefovi v c. k. uniformě shledal velice zábavnou. Chystal jsem se rozloučit, ale on mne zadržel. Potom mi objasnil všechny podrobnosti plánu, který je dnes znám pod názvem *ardenská ofenzíva.*

„Pověřím vás pravděpodobně nejdůležitějším posláním vaší vojenské dráhy. Při této ofenzívě, jejíž základní ideje jsem vám právě vyložil - a která je samozřejmě přísně tajná -, což vám jistě nemusím vysvětlovat, obsadíte se svým zvláštním komandem jeden nebo více mostů přes řeku Maas mezi Lutychem a Namurem. Vaši lidé se vydají za nepřátelské linie nejdříve v anglických nebo amerických uniformách a pak tam budou bojovat v uniformách německých. Vím, že Američani použili stejnou taktiku u Cách. Mnohé oddíly však zůstanou v převlečení a budou, pokud možno, mást nepřátelské jednotky a vyvolávat zmatek v generálních štábech. Vím, že na zorganizování takové operace máte k dispozici jen velmi málo času. Ale

vím také, že uděláte, co bude ve vašich silách. Generálplukovník Jodl je vám k službám, kdybyste měl jakékoliv otázky.

A ještě něco: Za žádných okolností si nepřeji, abyste vy osobně překročil přední linii. V průběhu ofenzívy musíte zůstat na frontě. Kdybyste byl nyní zraněn nebo dokonce zajat, byla by to katastrofa.

Mám ve vás plnou důvěru, milý Skorzeny. Ostatně, brzy se zase uvidíme.“

Tímto jsem byl pověřen operací *Greif* (Noh) - pojmenované podle bájného zvířete - napůl orla, napůl lva.

1) Zachráněné spisy dnes leží v knihovně Pensylvánské univerzity. Nakladatelství Albin Michel z nich v roce 1964 vydalo výňatky pod názvem *Hitler hovoří se svými generály.* Byly přeloženy i do francouzštiny a doplněny předmluvou J. Benoist-Méchina. Jsou to nanejvýš významné dokumenty. (Pozn. red.)

2) Hrabě Mihály Károlyi byl muž ideálů a velkorysého charakteru. Pocházel ze staré maďarské šlechtické rodiny a věřil v demokratické ideály. V letech 1918-1919 se stal prezidentem Maďarské republiky. Zřídil si úřad v Habsburském paláci v Budapešti, o němž bude ještě řeč. Zanedlouho poté byl vyhnán krvavou bolševickou revolucí Bély Kuna. Hitler byl dobrý prorok: Hrabě Károlyi se v roce 1946 do „osvobozeného“ Maďarska skutečně vrátil, ale rostoucí vliv Sovětů v Maďarsku ho brzy přiměl k opětovnému odchodu do ciziny. Žil v exilu ve Vencei na francouzské Riviéře a ve Francii roku l955 také zemřel. {Pozn. red.)

3) Jan Hunyady (přibl. 1407 až 1409 - 1456) byl uherský generál a gubernátor, který se od samého počátku své kariéry vyznamenal v boji proti Turkům. Také 2. maďarská divize, 25. divize zbraní SS Gömbös s námi bojovala až do konce. V

březnu 1945 byla vytvořena třetí divize sestávající z maďar-ských dobrovolníků a maďarských Němců.

4) Rakušané přišli Maďarům na pomoc pod velením prince Evžena Savojského a společně porazili Turky u Zenty roku 1697

- odtud mír uzavřený v Požarevci roku 1718. (Pozn. red.)

KAPITOLA ŠESTÁ

Grif

Ardeny: Politická ofenziva - Cíle operace *Greif a* názor sira Basila Liddella Harta - Chyba OKW a

„proroctví“ - Ofenzíva v písku - Nasazuji osm zvláštních komand a útočíme neúspěšně se 150. tankovou brigádou na Malmedy - Závažná událost na křižovatce u Baugnez - Plukovník Wiliis M. Everett: Deset let boje za pravdu - Tragédie u Malmedy - Telegram od maršála Montgomeryho: „Tentokrát se nemůžeme nalodit zase u Dunkerque...“ - Churchill volá Stalina na pomoc - Honba na „převlečené nacisty“ - Bradley je zatčen a vyslýchán - Polovina americké armády pátrá po Skorzenym - Generál Eisenhower zajatcem ve svém vlastním hlavním stanu - Razie v Café de la Paix - Eisenhowerův dvojník neboli ztracené iluze -

***Greif* jako předmět studia v pokročilých kurzech amerických důstojníků - Hitlerovy komentáře -**

Stalinova hra.

Na podzim roku 1943 se generál Eisenhower, vrchní velitel na všech evropských válčištích, vsadil s generálem Montgomerym o pět anglických liber, že Německo bude kapitulovat ještě před Vánocemi roku 1944.

15. prosince téhož roku napsal Montgomery, který byl mezitím jmenován polním maršálem, Eisenhowerovi a sdělil mu, že hodlá strávit Vánoce v Anglii a vyzval ho k vyplacení pěti liber. 16.

prosince ho při hraní golfu zastihla zpráva, že jsme toho dne časně ráno zahájili ofenzívu mezi Monschau a Echterbachem na lucemburské hranici.

Tato ofenzíva v Ardenách se mnohem častěji označuje jako Rundstedtova ofenzíva. Ve skutečnosti ale sedmdesátiletý maršál Rundstedt, který byl po sebevraždě maršálů von Klugeho a Rommela znovu jmenován vrchním velitelem západní fronty, obdržel plány od Hitlera.

Rundstedt nebyl schopen pochopit politické cíle plánované ofenzívy. Dal pokyn k omezené akci v oblasti Cách, aby vyděsil tamější obyvatele. To bylo něco docela jiného.

Montgomery a Eisenhower se navzdory zdánlivě dobrým vzájemným vztahům nesnášeli. Ve své knize *Tři roky s Eisenhowerem* prozrazuje námořní kapitán Butcher, adjutant spojeneckých vrchních velitelů, že Montgomery napsal 1. prosince 1944 americkému generálovi vyloženě vyčítavý dopis, v němž silně kritizoval jeho strategické a taktické koncepce a „přátelsky“ mu radil, aby co nejdříve podal demisi.

Hitler se zdál být přesvědčen, přestože přesné informace o podrobnostech neměl, že západní spojenci nejsou zajedno, neboť Churchill - a v důsledku toho i Montgomery - poznal, že Eisenhower si umínil, že bude v Evropě hrát Stalinovu hru. Četní američtí generálové - jako například Patton -

přestávali Eisenhowerovu postoji rozumět.

Strategickým cílem naší ofenzívy bylo obsadit přístav v Antverpách, vrazit klín mezi pozemní vojska amerického generála Bradleyho a oddělit britské a kanadské ozbrojené síly od amerických.

Na severu měla 6. tanková armáda Seppa Dietricha dosáhnout řeky Maas v okolí Lutychu, překročit ji a proniknout do Louvainu, Malinesu a Antverp. Na jihu měla 5. tanková armáda pod velením generála Hassa von Manteuffela vyrazit na Dinant, proniknout k Brabantu a potom se náhlým obratem vrhnout na Brusel a Malines.

Tento ctižádostivý plán spočíval v prvé řadě v překvapení, čili v rychlosti. Operace *Greif*, jíž mne Hitler pověřil, měla co nejvíce posílit moment překvapení. K tomuto účelu jsem dostal k dispozici zvláštní jednotku zvanou *Panzerbrigade 150.* Měl jsem dva jasně vytyčené úkoly: 1. Tanková brigáda 150 měla projít průchodem, který pro ni připraví 6. tanková armáda Seppa Dietricha, převzít iniciativu v čele a obsadit mosty Huy, Amay a Engis, vedoucí přes řeku Maas mezi Namurem a Lutychem. Mosty musely být obsazeny bez poškození, neboť měly poté umožnit průnik našich tanků k Antverpám. Cestou k Maase měli naši důstojníci a mužstvo mít na sobě americké uniformy, a teprve po dobytí Maasy své vlastní, německé.

2. Malé skupiny, rovněž v amerických uniformách, měly infiltrovat nepřátelskými liniemi, provést rekognoskaci terénu, ničit telefonní vedení, vydávat falešné rozkazy a způsobit všeobecný zmatek v řadách nepřítele. Tyto jednotky měly nařízeno použít svých zbraní pouze v nejkrajnějších případech, a jedině v německé uniformě.

Bývaly časy, kdy tato ofenzíva byla vojenskými historiky označována za „absurdní, zcela utopickou akci“ nebo za „výplod mozku stiženého šílenstvím“. Mohla se totiž docela podařit, a Patton byl první, kdo si to uvědomil. 18. prosince 1944 řekl: „Tuhle válku bychom mohli ještě prohrát.“ Sir Basil Liddell Hart vyjadřuje ve své knize *Dějiny druhé světové války,* o níž jsem se už zmínil, tentýž názor:

„Ten nápad, rozhodnutí a celý strategický plán byly vlastní jedině Hitlerovu myšlení. Byla to skvělá koncepce a mohla skončit skvělým úspěchem, kdyby ještě měl dost sil a rezerv, které by mu zajistily dostatečné šance.“

Liddell Hart se po pochvalné zmínce o schopnostech Hassa von Manteuffela, jaké prokázal při manévrování svými jednotkami - byl krátce předtím jmenován velitelem 5. tankové armády - věnuje obzvláště operaci *Greif*, o níž píše, že „byla provedena dalším Hitlerovým objevem, Otto Skorzenym“.

Sir Basil dodává, že k uskutečnění operace Greif nebylo ani dost času ani prostředků. Nyní ukáži, že měl pravdu:

S plným souhlasem generálplukovníka Jodla, jemuž jsem předložil veškeré plány, měla 150.

brigáda mít následující sestavu:

-2 tankové roty, každá z nich vybavena 10 tanky typu Sherman;

-3 tankové průzkumné roty, každá vybavena 10 americkými obrněnými průzkumnými vozidly;

-2 protitankové roty;

-3 prapory motorizované pěchoty (s americkými nákladními auty) s průzkumnými oddíly a průzkumnou rotou kontrarozvědky;

-1 rotu pro zvláštní úkoly;

-1 lehkou protiletadlovou rotu;

-1 zpravodajskou rotu;

-1 plukovní štáb brigády a velitelská oddělení jednotlivých praporů.

Dohromady to dávalo 3300 mužů - samozřejmě všichni byli dobrovolníci. Teoreticky měli všichni mít americkou uniformu navlečenu přes svou německou. Americké uniformy jim měly umožnit střídat přední linie; před vlastním bojem je měli sejmout. Právníci ze štábu generála Wintera, z operačního oddělení OKW, mi dali následující pokyny:

„Válečná lest mezi válčícími stranami není v zásadě zakázána. Vrchní velitel se musí obrnit proti lsti právě tak jako proti násilí. Jestliže lest spočívá v přiblížení se protivníkovi v jeho vlastní uniformě, je absolutně nařízeno, aby vojáci tohoto prostředku použili jedině před vlastním bojem. V okamžiku, kdy dojde ke skutečnému boji, musí protivníkovi ukázat svou zástavu a přiznat svou pravou národnost.“ Tak je to dodnes uváděno v klasických příručkách válečného zákoníku. Avšak úmluva haagské konference ze dne 18. října 1907 uvádí v článku 23(f):

(Je zakázáno) „zneužít vládní nebo národní vlajku nebo vojenský odznak nebo uniformu

nepřítele...“

Max Koessler, žalobce z ministerstva obrany Spojených států amerických, však ve svém článku *Procesy s válečnými zločinci* (Missouri Law Review, leden 1959) upozorňuje na následující skutečnost:

„V případě rozsudku, jímž byl Otto Skorzeny osvobozen, byl článek 23(f) nejdůležitějším argumentem žalující strany. Zneužití protivníkovy uniformy je sice zakázáno, ale naneštěstí není upřesněno, v jakém případě se jedná o ‚zneužití' a v jakém ne.“

K tomu dodávám, že už dávno před prosincem 1944 si nepřítel jak na západní, tak na východní frontě mnohokrát „vypůjčil“ německou uniformu.

Tato forma války je dodnes prakticky neznáma. Během soudního procesu, který byl veden se mnou a s mými kamarády v Dachau, neměl americký obhájce, plukovník Durst, samozřejmě k dispozici americké, ruské a britské vojenské archívy. Přesto prohlásil, že „všechny válčící strany poslední války používaly pochybné metody“. Jako příklady mohl uvést operaci, která se odehrála v září 1942 u Tobrúku, jakož i útoky amerických rangers na Cáchy a na most v Saarlouis.

Dnes známe podrobnosti jak těch třech operací, tak i četných dalších na všech frontách.

V září 1942, když Afrikakorps obsadil Tobrúk, byla jedna z jednotek zvaná *Long Range Desert Group* pod velením poručíka britské armády Katz-Grünfelda, jenž pocházel z Palestiny, pověřena, aby vyhodila do povětří obranné základny a určitá městská zařízení. Další jednotka, jíž velel sám plukovník Stirling, měla zase obsadit přístav od moře. Třetí jednotka dobrovolníků pod velením majora Creweho, v německých uniformách, měla využít všeobecného zmatku, napadnout naše velitelství a unést generála polního maršála Rommela. Byl to již druhý útok tohoto typu na velitele našeho Afrikakorpsu.

Operace byla skvěle připravena, ale nakonec selhala na takové náhodě, jakou ani ten

nejprozřetelnější plánovač nemůže předvídat. V předvečer té trojnásobné operace byl jeden z příslušníků Katz-Grünfeldova komanda jménem Grossmann, německý emigrant, poznán jedním naším poručíkem. Ten se velmi podivil, že ho vidí v německé uniformě. Grossmann byl zatčen a všechno vyzradil. Přepadení se nepodařilo. Ani jediný voják z jednotek Stirlinga, Katz-Grünfelda a Creweho nebyl zastřelen. Všichni do jednoho byli zajati.

V říjnu 1944 byly Cáchy téměř úplně obklíčeny 1. americkou armádou. Jen na východě zůstal asi 6

km široký průchod. Aby se zmocnili opevněných pozic u vstupu do tohoto koridoru, vpustili Američani do města několik oddílů svých rangers převlečených za Němce, s falešnými doklady a německými zbraněmi. 13. října přepadli nepraví Němci tyto pozice zezadu a zničili je. Teprve potom mohla 1. armáda obsadit průchod. Město samo kladlo odpor až do 21. října. Ani jeden z příslušníků jednotek zúčastněných na této operaci neodložil před bojem německou uniformu.

Právě tento útok inspiroval Hitlera k operaci *Greif.* Američtí rangers byli pod velením „Billa“

Donovana, tak jako divize Brandenburg byla pod velením generála Canarise. Během času, který jsem trávil v norimberském vězení, mne generál Donovan požádal o schůzku. Bylo to srdečné setkání: Nebylo vítězů

ani poražených; jenom dva vojáci, oba značně draví a nápaditi, kteří své vlasti sloužili, jak nejlépe uměli.

Generál Donovan měl být v norimberském procesu jedním ze žalobců, avšak ještě v říjnu 1945 byl odvolán nazpět do Ameriky a na jeho místo nastoupil jako hlavní žalobce soudce Jackson.

Roku 1967 poukázal Werner Brockdorff ve své knize *Tajná komanda ve druhé světové válce* na základě britských a amerických dokumentů, že o existenci rangers na americké straně, jakož i oddílů a jednotek SAS na britské straně je právě tak málo pochyb jako o existenci divize *Brandenburg* a mých vlastních jednotek na německé straně.

Spojenecké vojenské tribunály nakonec přijaly modifikovaný článek 23 úmluvy haagské

konference z roku 1907. Nová definice zní:

Příslušníkům vojenských jednotek nesmí být stanoven úkol, aby zahájili ofenzívu v uniformě nepřítele. Mohou mít ovšem za úkol zmocňovat se důležitých objektů, jako mostů, průsmyků, rafinérií ropy a podobně, za nepřátelskými liniemi, bránit je proti útoku nepřítele a zabraňovat jejich zničení.

Jednotky smějí nosit nepřátelskou uniformu pouze při nebojových akcích a k přiblížení se k nepřátelským liniím. Jakmile jsou donuceni k boji, musí se, než začnou střílet, nepříteli ukázat jako příslušníci své strany.

Pokud jednotky dodržují tyto zásady, neporušují mezinárodní zákony.

Každý příslušník jednotky, který je zajat v uniformě nepřítele, je považován za špiona, jestliže v této uniformě získal informace nebo se o to pokoušel. Jestliže se v uniformě nepřítele zúčastnil bojové akce nebo jen vystřelil, může být obviněn z válečného zločinu a podle toho odsouzen.

Tento dodatek k článku 23 úmluvy haagské konference z roku 1907 byl však pouze podmínečný a provizorní. Vlastní zákon pozměněn nebyl.

Chtěl bych připomenout, že úmluva obsahuje i článek 31, v němž je stanoveno, že s každým špionem, kterému se podaří dostat se nazpět ke svému vojsku a později bude zajat nepřítelem, bude nakládáno jako s řádným válečným zajatcem, který nesmí být nucen nést zodpovědnost za své dosavadní špionážní činy. Tento paragraf samozřejmě platil pro každého příslušníka jednotky, jemuž se podařilo proklouznout za nepřátelské linie, vrátit se ke své jednotce a předat nasbírané informace o tom, co viděl.

Z vrchního velitelství mi pro tohoto nového trojského koně jménem *Greif* bylo přislíbeno 20 tanků značky Sherman: Dva jsem obdržel, z toho jeden v použitelném stavu. Přestrojili jsme jakž takž 12

našich pantherů, takže jsme mohli doufat, že z dálky a v šeru snad zmýlí mladé nepřátele. Tytéž potíže jsme měli s 23 kulomety, 247 džípy, 32 obrněnými pásovými vozidly a 193 nákladními vozy, které jsem si vyžádal. Museli jsme improvizovat za pomoci náhodné výzbroje a jinak doufat, že budeme moci použít zbraně a vozidla ukořistěná v průběhu ofenzívy.

Musím však říci, že jsem byl ponechán doslova úplně ve štychu při poskytnutí 3300 anglicky mluvících dobrovolníků. Ve Friedenthalu jsem obdržel dálnopisem rozkaz z OKW tohoto znění: OKW/WFSt/Op(H)West Ia no 0012759/44 - Tajné

Operace - 25. 10. 1944

Všechny jednotky západní fronty oznámit před X... říjnem důstojníky, poddůstojníky a vojáky, kteří se dobrovolně hlásí ke zvláštnímu nasazení na západním bojišti. Dobrovolníci musí být v dobrém zdravotním stavu, mít zkušenost v boji zblízka a mluvit plynně anglicky. Mají se vydat do Friedenthalu, kde budou přiděleni pod velení obersturmbannführera Skorzenyho.

Bylo téměř jisté, že tato instrukce bude rozmnožena pro všechny divizní štáby a poslána jednotlivým plukům, praporům a rotám. Instrukce byla skutečně do osmi dnů v rukou americké zpravodajské služby. Američani z ní prozatím neučinili žádné závěry, ale později je musela vyburcovat k činu - důsledky jejich zpožděné reakce uvidíme později. Co se mne týče, skoro

jsem se zadusil zlostí. Taková hloupost mi zprvu připadala vyloučená a napadla mne dobře mířená sabotáž.

Dnes vím, že se jednalo o lidskou hloupost, a ta je někdy horší než zrada.

Jelikož jsem nepřítele považoval za inteligentnějšího než byl, myslel jsem, že *Greif* je neproveditelný, a připadalo mi nezbytné, aby Hitler věděl proč. Tu se do toho vmísil generál zbraní SS

Fegelein - Himmlerova spojka s Hitlerem - marnivý lev salónů, že byl až k smíchu. Brzy se měl oženit se sestrou Evy Braunové. V noci 26. dubna 1945 dezertoval a byl zatčen ve svém bytě v Berlíně. Chtěl uprchnout v civilu se značnou sumou zahraniční měny v kufru. Za dva dny byl zastřelen na dvoře říšského kancléřství.

Fegelein sebral mou zprávu a řekl, že toto „mrzuté nedopatření“ za žádnou cenu nemůže být předneseno Hitlerovi. Generálplukovník Jodl, kterého se to také týkalo, mi řekl, že se to musí dotáhnout. To byl také názor Himmlera, který v té době zamýšlel ostřelovat New York raketami V-1!

Je příznačné, že ani reichsfúhrer ani obergruppenführer SS Bach-Zelewski nebyli vojáky v pravém smyslu slova. Kdo poslal Bacha-Zelewského do Budapešti s tím obludným thorem? Fegelein alespoň nic nebombardoval.

Poslali 600 dobrovolníků na zkoušku: Mezi nimi jsme našli 20, kteří mluvili anglicky plynně a 40

průměrně. 150 bylo schopno se dorozumět, 200 lámaně, a dalších 200 dovedlo říci ano - ne. Bylo tudíž nemožné sestavit „anglicky mluvící brigádu“. V OKW to uznali a bylo rozhodnuto, že brigáda v americké uniformě se zasadí teprve tehdy, až nepřítel bude na ústupu. To mi dovolilo ponechat si vojáky s nejlepší znalostí anglického jazyka pro velitelskou rotu, která měla v malých skupinách provést akci č. 2. Přidělil jsem je pod velení kapitána Stielaua.

Pro první akci jsem si od OKW vyžádal dodatečné jednotky, které činily dohromady s dvěma prapory mých *jadgverbandů* a dalšími 600 dobrovolníky vojsko o síle 2000 mužů. Brigáda byla poslána do

výcvikového tábora Grafenwöhr a na posledních několik dní do Wahnu u Kolína nad Rýnem na zvláštní výcvik pod velením obersturmbannführera zbraní SS Hardiecka.

120 dobrovolníků bylo konečně vybráno jako mluvčí. Všem ostatním bylo přísně nařízeno mlčet a na eventuální pokusy o navázání hovoru reagovat mumláním nebo jednoslabičnými zvuky. Všichni prošli kurzem intenzivní „amerikanizace“.

Nikdo ze 600 dobrovolníků, kteří byli ve Friedenthalu, důstojníků a vojáků mých vlastních jednotek a dalších přidělených jednotek nebyl poučen o cílech operace *Greif*. Generálplukovník Sepp Dietrich, velitel 6. tankové armády, byl o operaci *Greif* zpraven teprve koncem listopadu a velitel 1. tankového sboru SS jen několik dní před útokem.

Je snadné si domyslet, že o úkolu zvláštní jednotky kolovaly ty nejfantastičtější zvěsti. Během jedné inspekce začátkem prosince 1944 mne požádal kapitán Stielau o rozhovor. „Já vím,“ řekl mi, „jaký je náš skutečný úkol: Máme unést generála Eisenhowera.“

Šel jsem ihned ke dveřím, našlapoval jsem tiše jako na kočičích tlapkách, jedním trhnutím jsem je otevřel dokořán a ujistil jsem se, že za nimi nikdo nestojí a že ani na chodbě nikdo není.

„Milý příteli,“ řekl jsem kapitánovi Stielauovi, „mluvte, prosím, tišeji. Trefil jste se do černého.

Především však - nikomu ani slovo. Máme zakázaný jakýkoliv styk s vnějším světem.

Obersturmbannführer mi ale řekl, že se jednomu z vašich mužů podařilo poslat své milé dopis. Vidíte, v jakém nebezpečí se nacházíme.“

„To vím, pane obersturmbannführere. Můžete počítat s mým absolutním mlčením. Ale dovolte mi, abych vám oznámil, že Paříž a okolí znám jako své boty a že bych mohl být případně opravdu užitečný.“

„O tom nepochybuji, ale zvážil jste veškeré riziko takové operace?“

„Zajisté, pane obersturmbannführere, vždyť na nic jiného ani nemyslím. Podle mého názoru je to úplně proveditelné.“

Rozebral přede mnou podrobnosti svého plánu. Podle toho plánu byla naděje na úspěch asi tak jedna ku tisíci. Ponechal jsem mu všechny iluze.

„Milý příteli,“ řekl jsem, „věřte mi, že si na vás vzpomenu, až budeme tak daleko.“

Stielau mluvil o Eisenhowerovi a Paříži jistě už dávno předtím, než mne do toho zasvětil. Jsem si jist, že po našem rozhovoru zachovával dokonalou diskrétnost a že každému, kdo se ho optal, odpověděl: „Musíte pochopit, že nemohu nic říci. Ale obersturmbannführer mi slíbil, že mne vezme s sebou. Budeme v té záležitosti hrát důležitou roli, a tak podobně.“ To všechno s výrazem takové vševědoucnosti, že nikdo nemohl zůstat na pochybách.

Zbytek 150. brigády byl rozdělen do tří bojových skupin - X, Y a Z -; velení převzali kapitán Scherff a podplukovník Wolf, oba důstojníci pěchoty, a dále obersturmbannführer zbraní SS Hardieck, který však padl během prvních hodin boje a byl nahrazen Fölkersamem. Každá ze tří skupin měla obsadit jeden z mostů přes řeku Maas. Skupiny mohly dosáhnout svého cíle jedině za předpokladu, že se jim během noci po prvním dnu ofenzívy podaří dostat se do patřičné blízkosti řeky. Generál polní maršál Model byl pověřen vrchním velením ofenzívy a já jsem během rozhovoru s jeho velitelem štábu, generálem Krebsem, získal dojem, že oba jsou pevně přesvědčeni o zdaru. Obrátil jsem pozornost na mistrovské dílo amerických ženijních jednotek: Dva ropovody vedoucí z Le Havru a Bologni, které tvořily životní tepnu angloamerických vojsk. Úspěch operace *Greif* mohl způsobit, že by byly na nějaký čas nepoužitelné. Potom bychom mohli bojovat za méně nerovných podmínek než nyní, kdy nás nesmírně negativně ovlivňoval nedostatek pohonných hmot.

Ofenzíva měla být zprvu zahájena 20. listopadu, potom 1. prosince, a nakonec byla z materiálních a klimatických důvodů odložena na 16. prosince. V období před dnem X jsem se několikrát zúčastnil porad o bojové situaci ve führerově hlavním stanu. 22. října jsem byl ujištěn, že „brzy budeme mít ve vzduchu 2000 tryskových stíhaček“. To slíbil Göring. Začátkem prosince jsem se ke svému údivu dozvěděl, že jich bude pouze

250! Vzpomněl jsem si na dlouhý rozhovor, který jsem před operací *Panzerfaust* vedl ve führerove hlavním stanu s generálem letectva von Greimem, jemuž jsem byl představen Hannou Reitschovou. Greim už tenkrát hořce litoval, že tryskové stíhačky, které byly vyvinuty již v roce 1942, nebyly dosud nasazeny na všech frontách. Hitler měl tenkrát v úmyslu dosadit Greima na místo Göringa, ale to vyšlo najevo až v roce 1945, když Rusové obklíčili Berlín.

Při jednom z posledních hlášení se mne Hitler ptal, jestli jsem si prostudoval letecké snímky mostů v Huy, Amay a Engis. Nezbylo mi, než mu říci, že jsem je ještě nedostal. Hitler se obrátil k reichsführerovi a zaplavil ho výčitkami, které byly nepochybně oprávněné. Já bych se byl ovšem v té chvíli nejraději viděl několik sáhů pod zemí. Hitler se rychle uklidnil a já jsem mu na jeho žádost podal své poslední hlášení o *Greifu.* „Jsem si jist, že uděláte vše, co je ve vašich silách," řekl mi, když jsem skončil. „Vím také, že je vám vlastní jít v čele svých mužů. V tomto případě vám důrazně zakazuji překročit naši linii a osobně se podílet na operaci. Pověřím velitele 6. tankové armády zbraní SS zodpovědností za dodržení tohoto rozkazu. Neopustíte své stanoviště a *Greif* povedete odtud telefonicky. Na žádný pád si nepřeji, abyste riskoval zajetí. Budu vás ještě potřebovat!"

Tato slova na mne působila jako studená sprcha. Adrian von Fölkersam, který mne doprovázel, pochopil, že jsem zdrcen. Hitlerovo rozhodnutí jsem oznámil všem třem velitelům bojových skupin a dodal jsem, že jestli situace některé skupiny bude kritická", že jí vyrazím ihned na pomoc. Neměl jsem v úmyslu zůstat u štábu 6. armády.

16. prosince mne hauptsturmführer Radl doprovodil k poslední situační diskusi. Hitlerovi nebyl doposud představen a ten mu potřásl rukou a prohodil několik srdečných slov. Na našeho Karlíka to udělalo takový dojem, že setrval celou dobu v pozoru jako zkamenělý.

V noci z 15. na 16. jsem zřídil bojové stanoviště ve Schmidtheimu. Té noci nikdo nespal. V sobotu 16. prosince kolem páté hodiny ráno zahájilo naše dělostřelectvo palbu. Skupiny X, Y a Z byly spolu s 1. tankovým sborem zbraní SS ve svých postaveních na úseku Losheim-Graben, kde účinek našeho dělostřelectva byl nevalný. Moji radisté hlásili těžké boje, potom

katastrofu: obersturmbannführer Hardieck, velitel skupiny Z, padl. Fölkersam, jenž byl doposud zodpovědný za styk mezi třemi skupinami, převzal velení skupiny Z. Odpoledne jsem zajel do Losheimu, abych si na vlastní oči a hned na místě učinil představu, proč naše ofenzíva uvízla. Úzké uličky byly přecpány nejrůznějšími vozidly. Do Losheimu jsem musel jít 10 km pěšky. Dalšího dne to mělo být ještě horší. Bylo zřejmé, že naši vojáci už nemohou prorazit. Rozhodl jsem se počkat do dalšího dne. Jakmile naše tanky překročí Vysoký Venn, mohly dosáhnout řeky Maas.

Mezitím jsem vrhl 2 nebo 3 skupinky z roty pro zvláštní úkoly na jižní úsek, aby pronikli mezi tamější linie. Dorazili k nám první američtí váleční zajatci a s jedním poručíkem jsem navázal hovor.

Byli naším přepadením zcela zaskočeni - mysleli si, že mají pohov. Jejich letectvo nemohlo zasáhnout pro špatné počasí a mlhu.

K půlnoci jsem se dozvěděl, že 1. tankový pluk *Leibstandarty* pod velením odvážného Jochena Peipera přešel do útoku. Byl to on, kdo měl spolu s našimi bojovými skupinami otevřít cestu. Čelní tankové jednotky hlásily o několik hodin později: „Dobyli jsme Ronsfeld. Nepřítel klade silný odpor.“

Jeden z vojáků našeho zvláštního oddílu se vrátil se zprávami, které byly bezprostředně předány bojovému stanovišti 1. tankového sboru SS.

17. prosince dopoledne jsem se vydal na frontu na inspekci svých jednotek. Ulice byly nyní úplně zablokovány: 1. tankový sbor vpředu nemohl být podpořen a od dopoledne 18. prosince trpěl nedostatkem pohonných hmot. O dosažení mostů přes Maasu nemohlo být už ani řeči! Poskytl jsem tedy 1. tankovému sboru k dispozici svou brigádu, se souhlasem velení wehrmachtu (Jodla), kterého jsem o tom předem informoval.

Všechny lepší ulice v tomto kraji běží ve směru východ-západ, a to částečně vysvětluje potíže, s nimiž se potýkala 6. armáda, která musela postupovat z východu na sever. Po naší levé straně se nalézala 5. tanková armáda generála Hassa von Manteuffela, budoucího poslance spolkového sněmu. I on doufal ve strategický úspěch. Před ofenzívou jsem se s ním setkal ve führerově hlavním stanu.

Během delší rozmluvy s Hitlerem dosáhl podstatných taktických změn v plánu, který mu byl předložen.

Během noci měly před jeho divizemi vyrazit úderné prapory a přejít linii, dříve než nepřítele zalarmuje naše dělostřelecká příprava. Postup těchto elitních jednotek měl následujícím divizím umožnit hlubší a rychlejší průnik vpřed. Hitler tento znamenitý plán akceptoval. Ve skutečnosti šlo o konvenční taktiku, kterou již předtím uplatnila Tanková brigáda 150 v poněkud brilantnější formě: Jednalo se využití momentu překvapení při infiltraci našich vojsk do nepřátelských linií.

Dále na jihu byl 47. tankový sbor generála von Lütwitze, který měl za úkol obsadit důležitou křižovatku cest v Bastognei, a sice za pomoci *výcvikové tankové divize.* Jenže tato divize narazila 16. a 17. prosince na obrovskou silniční zácpu a mohla překonat Ouru teprve osmnáctého v 9 hodin, čili více než 24 hodin po hodině X. 26. divize lidových granátníků, která jí měla poskytovat podporu, musela dojít pešky, protože jí chyběla přislíbená nákladní auta, která buď poskytnuta vůbec nebyla, nebo uvízla cestou! Generál Fritz Bayerlein, velitel výcvikové tankové divize, měl Bastogne dosáhnout 16. prosince odpoledne; avšak silnici z Clervaux do Bastogne překročil teprve v úterý 19.

prosince ve 2 hodiny v noci! Američani měli tudíž dost času poslat do Bastogne 10. tankovou divizi Pattonovy armády, která přišla z jihu a osvobodila 101. výsadkovou divizi pod velením statečného generála McAuliffea. Tato divize bránila Bastogne jenom náhodou. Došla totiž až do Verbomontu a odtud se pustila oklikou, aby obešla ucpané silnice. Štěstí nám skutečně nepřálo.

Ve středu 20. prosince jsem se rozhodl, že 21. prosince časně ráno napadnu Malmedy dvanácti tanky. Jednalo se - musím to vůbec podotýkat? - o bojovou akci a nikdo na sobě neměl americkou uniformu. Akce se nezdařila kvůli silné přehradně palbě nepřátelského dělostřelectva a mocné protiofenzivě amerických tanků. 23. prosince bylo nebe jasné a americké letectvo zahájilo mohutné nálety na Malmedy, které byly obsazeny americkou armádou. Přestal jsem všemu rozumět. A rozuměl jsem ještě méně, když americké bombardování 23. a 24. zesílilo, takže jsem si myslel, že Malmedy jsou už obsazeny. Kterými německými jednotkami?

Věděl jsem, že město evakuováno nebylo. Během 19. prosince se v Malmedy skutečně zdržovala jedna z našich jednotek pod velením námořního důstojníka barona von Behra. K jednomu z námořníků v černém koženém kabátě se přihrnula skupina civilistů a ptala se ho: „Je to pravda, že se Němci vrátí?“ Potvrdil to, což je pochopitelné, a vybídl lidi k úplné evakuaci města, aby ještě zvýšil celkový zmatek. Doufám, že mnoho obyvatel Malmedy následovalo jeho rady.

Tato jednotka hrála svou roli o to chladnokrevněji, o co méně si její příslušníci byli vědomi, že se nalézají za nepřátelskými liniemi. „Neměl jsem ani ponětí, kde jsme,“ přiznal se mi baron. „Něco takového by se mi na moři jistě nemohlo stát!“ Poradil jsem mu, aby se příště vyzbrojil kompasem a sextantem.

Útok na Malmedy nám způsobil těžké ztráty. Poručík Schmidthuber byl sedmkrát zraněn.

Fölkersam, též zraněn, se stačil ještě uchýlit do bezpečí. Byli jsme nuceni zaujmout obranu. I mne to o něco později zasáhlo: utrpěl jsem lehčí zranění na noze a těžší zranění na pravém oku. V první chvíli jsem se obával, že o ně přijdu. Jakmile jsem byl na bojovém stanovišti ošetřen, chtěli mne dopravit do týlu, o tom jsem nechtěl ani slyšet. Zraněných bylo sice mnoho, ale žádní těžce, kromě untersturmführera Lochnera, Fölkersamova adjutanta, který utrpěl průstřel břicha. Ležel v bezvědomí na polním lůžku. Tiše jsem vyslovil jeho jméno. Otevřel oči a poznal mne. „ Jste také zraněn?“ zeptal se mě. Ujistil jsem ho, že jsem v pořádku. Zemřel, než ho stačili operovat.

Co nám chybělo nejvíce, byly těžké zbraně. 24. prosince nám konečně poslali baterii osmi granátometů. Granátů však bylo celkem dvacet. Naše tanky byly z největší části zničeny, další útok byl naprosto vyloučen.

25. prosince jsem vyhledal Fölkersama, jehož bojové stanoviště bylo 300 metrů před hlavní bojovou linií. Setkal jsem se tam s jednou americkou hlídkou, která se právě nechala vzít našimi lidmi do zajetí. Poddůstojník, který hlídce velel, měl u sebe *walkie-talkie* a jeden z našich anglicky mluvících mužů se pustil do řeči s bojovým stanovištěm americké jednotky, což nás velice pobavilo.

Kamarád začal hlášením, že na severozápadě jsou silné tankové svazy, které se pohybují očividně rychle směrem k Verviers. Potom mu oznámil všelijaké nesmyslné údaje o pozicích. Když mu nakonec řekl, že zaútočily ponorky létající ve formaci, americký důstojník zařval: „Vy jste opilý! Okamžitě se sem vraťte! To je rozkaz!“ Vrátili jsme přístroj americkému poddůstojníkovi, který řekl: „Je mi líto, ale já teď musím jít do Německa!“

28. prosince jsme dostali podporu jedné pěší divize, která kryla severní křídlo 1. tankového sboru zbraní SS. Bylo zřejmé, že náš útok - a tím také *Grif* - se nezdařil. Mostů přes řeku Maas jsme nedosáhli. Je ale pravda, že naše zvláštní jednotky za nepřátelskými liniemi provedly dobrou práci, tak je také pravda, že jsme nevěděli, k čemu by nám to mohlo být dobré.

Za nepřátelské linie proniklo pouhých 8 jednotek, každá se čtyřmi nepravými Američany, čili 32

muži. 24 muži se vrátili, 8 mužů bylo 29. prosince prohlášeno za pohřešované. Toho dne byly zbytky Brigády 150 staženy k odpočinku do Schlierbachu, na východ od St. Vithu. Nedlouho poté musela být brigáda rozpuštěna.

Později pohovořím o zprávách, které mi předložili muži, kteří se navrátili z akce. Nejdříve bych se ale chtěl zmínit o dvou hlášeních rozhlasové stanice Calais, která šířila nepřátelskou propagandu.

Hlasatel řekl - muselo to být krátce před 20. prosincem - že „byla odhalena jedna silná sabotážní skupina pod velením plukovníka Skorzenyho, který unesl (sic) Mussoliniho,“ a že „bylo poznáno a zajato už přes 100 vojáků této jednotky“. Uvidíme, jak to vlastně bylo s tím hlášením, které mi odhalilo různé aspekty jednotky zvláštního určení.

Druhé hlášení rádia Calais zanedlouho poté se týkalo „zastřelení amerických zajatců a belgických civilistů německými vojsky SS“. Podle této zprávy měli být 17. prosince na křižovatce na jihovýchodě města Malmedy zastřeleni američtí vojáci. Štáb 6. tankové armády vyzval všechny velitele, aby podali

„podrobnou zprávu o údajném zastřelení válečných zajatců a civilistú během ofenzívy“. Zpráva Tankové brigády 150 byla záporná.

Po válce, v květnu 1946, stáli Jochen Peiper a 72 příslušníků jeho jednotky před americkým válečným soudem. Byli obviněni, že chladnokrevně zastřelili 308 amerických vojáků a 111 belgických civilistů. Od obžaloby z vraždy civilistů bylo zanedlouho upuštěno. Avšak obvinění ze zavraždění 71

vojáků 285. praporu amerického polního dělostřelectva na křižovatce v Baugnezu jihovýchodně od Malmedy zůstalo. Obžalobu je možno shrnout následujícím způsobem:

17. prosince 1944 kolem 13. hodiny došlo ke krátkému boji mezi čelními tanky Peiperova 1.

tankového pluku a americkou rotou, které velel poručík Virgil T. Lary. Američani se vzdali - a potom byli kolem 14. hodiny zavražděni. Hlavním žalobcem v květnu 1946 byl poručík Lary. Většina obžalovaných podala obšírné a shodné doznání. Americký tribunál odsoudil 42 z nich k trestu smrti, 23 k doživotnímu vězení a 5 k deseti rokům vězení. Mezi odsouzenými k trestu smrti byl obersturmbannführer Peiper, který 17. prosince ve 14 hodin přešel už kolem Ligneuville, a nebyl tudíž obžalován za účast na masakru, ani za velení s ním spojené.

Rozsudek rozhořčil obhájce, plukovníka Willise M. Everetta z Atlanty (stát Georgia). Byl přesvědčen, že se jedná o justiční omyl a obětoval 10 let svého života na to, aby pravda vyšla najevo.

Everett ve skutečnosti došel k přesvědčení, že Peiper dal rozkaz k palbě, než odjel z místa činu. Od jednoho amerického plukovníka, jehož jméno není známo, a který seděl ve svém autě, se Peiper dozvěděl, že 3 km na jih od Ligneuville se nalézá americký štáb. Peiper doufal, že se mu ho podaří překvapit.

Bylo dokázáno, že obžalovaní byli donuceni k doznání ranami, mučením a hrozbami vůči jejich rodinám a jim samým, poté co jim byl předveden nepravý válečný soud s nepravým advokátem a nepravým knězem.

Podrobnosti vynechám. Byly vytvořeny dvě americké vyšetřovací komise - jedna vojenská, druhá vybraná ze Senátu. Vyšetřování případu proběhlo dokonce i v Německu, i když v březnu 1948 byly tresty zmírněny. Následujícího roku byly všechny tresty smrti zrušeny. Ve své zprávě o přezkoumání případu předložené americkým soudcem van Hodenem se lze dočíst o

polehčujících okolnostech, mimo jiné o doznání jednoho mladého, osmnáctiletého příslušníka SS, k němuž byl donucen mučením, které nepřežil. Oběsil se ve své cele - lépe řečeno dozorci ho našli oběšeného.

22. prosince 1956, skoro na den přesně 12 let po oné bitvě, byli všichni odsouzení v procesu Malmedy na svobodě. Ani jeden trest smrti nebyl vykonán - *pro nedostatek důkazů.*

Nejpozoruhodnější je, že Peiperův 1. tankový pluk, který pokračoval v cestě na západ, zajal 21.

prosince ve Stoumontu 131 amerických vojáků a důstojníků 30. americké pěší divize, mezi nimi majora Hala McCowna. Můj přítel John Toland popisuje ve své knize *The Story of the Bulge* (Příběh z výběžku fronty, New York, 1959), že major McCown a Peiper si dlouho povídali a že onen americký důstojník - když se doslechl o údajném masakru z 17. prosince - byl překvapen, s jak kultivovaným, rozumným a klidným člověkem rozmlouvá. Když projevil nervozitu nad osudem 130 zajatých v La Gleize, Peiper jej uklidnil a dal mu své čestné slovo vojáka, že jeho jednotka dodržuje válečné zákony.

Potom se Peiper rozhodl k ústupu, neboť mu došly pohonné hmoty. Oba důstojníci se dohodli takto: 130 amerických vojáků bude propuštěno na svobodu a zdecimované zbraně SS mohou ustoupit. Tak se také stalo. McCown zůstal jediným Peiperovým zajatcem. Uprchl 24. prosince během ústupu, při němž Peipera doprovázel.

Největší potíž plukovníka Willise M. Everetta spočívala v tom, aby McCown byl připuštěn k procesu jako svědek masakru v Malmedy. Peiperova jednotka byla totiž obviněna ze zavraždění 130

zajatců z La Gleize, jakož i části civilistů a 250 utečeneckých dětí, a dále zraněných Američanů a Němců ve sklepě jednoho sanatoria. Plukovník Everett to prosadil a McCown mohl dosvědčit, že to celé není pravda.

„Jeho výpověď dokázala," píše Toland, „že domněle spáchané surovosti Němců v jedné vsi (La Gleize) byly čirý výmysl a zpochybnila tak většinu bodů obžaloby, což nicméně nezabránilo tomu, aby 42 obžalovaných nebylo odsouzeno k trestu smrti oběšením a 23 k doživotnímu vězení."

Údajný masakr v Malmedy měl však ještě další bezprostřední následky, které byly právě tak tragické. Jakmile se o údajném masakru dozvěděli na americkém vrchním velení, vyvolalo to hněv a touhu po odplatě. 21. prosince byl vydán štábem 328. americké pěší divize rozkaz, který příslušníky této jednotky vyzýval, aby nebrali do zajetí nikoho z řad jednotek zbraní SS a parašutistů, ale aby je na místě zastřelili. Tak se také stalo, že v Chegnogne bylo zastřeleno 21 německých vojáků, mezi nimi někteří ranění, kteří se vzdali pod vlajkou Červeného kříže. Byli zastřeleni na prahu domu, z něhož vycházeli se zdviženýma rukama.

Myslím, že americkým vrchním velitelům chyběla v této souvislosti jistá dávka rozvahy. Stali se obětí své vlastní propagandy. Uvěřili ve vinu jednotek zbraní SS, aniž by si ověřili pravdu, protože v jejich vinu věřit chtěli.

V žádném případě se zde nepokouším omlouvat zbraně SS. Toto vojsko 840 000 Evropanů, z nichž 360 000 mužů padlo a 42 000 bylo prohlášeno za pohřešované - o zraněných ani nemluvě -, není třeba omlouvat, čísla mluví sama. Nepravosti, jichž se dopustilo několik jednotek zbraní SS a několik ji-ných, které jednaly jejich jménem, nemohou být svalovány na zbraně SS ve smyslu „kolektivní viny".

Generálplukovník Guderian vedl bezesporu rytířskou válku. Cítil se povinen napsat v přemluvě ke knize generála Haussera nazvané *Zbraně SS* v *akci* (1953) následující slova:

„ *Naší ctí je věrnost:* V duchu této zásady byly zbraně SS vedeny a v jejím duchu také bojovaly.

Kdo se s nimi setkal na bojišti, nemůže tuto skutečnost popřít. Po kapitulaci se tyto bojové jednotky staly terčem pomluv a neslýchané závažných a nespravedlivých obvinění.“

Generálplukovník Guderian označil Paula Haussera, zakladatele zbraní SS, jemuž se podařilo vštípit jim tohoto „společného ducha“, za „jednoho z nejvýznamnějších vojenských velitelů, jaké poznal“. Na podzim roku 1953 během jedné přednášky v Hannoveru se spolkový kancléř Adenauer důrazně vyjádřil, že „příslušníci zbraní SS byli jako všichni ostatní“. Také generál Hasso von Manteuffel odsoudil tyto zvláště zlomyslné a hloupé pomluvy.

Po válce zůstal velký počet příslušníků zbraní SS mnoho let v zajetí. Měli spoutané ruce i nohy a ještě roubíky. Ve své knize *Zbraně SS* (New York 1966) se americký historik George H. Stein přes svou silnou zaujatost cítil povinen připustit, že 99% těchto mužů, kteří byli drženi v zajetí, vedlo čestný boj: K závěrům podobného znění dospěly i protinacistické soudy po dlouhém vyšetřování, provedeném se souhlasem vítězných a okupačních (spojeneckých) velmocí.

Zůstává nepopiratelnou skutečností, že na křižovatce u Baugnez bylo zabito 71 amerických vojáků.

Otázkou však je, jakým způsobem. Zprávy zveřejněné na toto téma jsou většinou zmatené a plné rozporů. Proto si myslím, že na základě těch podrobných zpráv je možné učinit následující shrnutí: Američtí dělostřelci byli zajati během boje s Peiperovým předvojem: 3 lehké obrněné transportéry a tři tanky. 125 zajatců bylo zatlačeno do pole, protože jednotka chtěla co nejdříve pokračovat v postupu. Podle historika Toulanda a několika dalších bylo vystřeleno z pistole na jednoho ze zajatých mnohem později z jednoho lehkého pásového vozidla následujících hlavních sil. Je myslitelné, že zajatí američtí GI (příslušníci pozemního vojska), kteří zůstali odkázáni sami na sebe, pozvedli znovu své zbraně - nebo tak učinili přinejmenším někteří z nich. Když hlavní síly armády dorazily ke křižovatce, spatřily skupinu amerických vojáků, z nichž někteří byli ozbrojeni - střílelo se.

Ve 4. čísle anglického časopisu *After the Battle* (Po bitvě) z roku 1974 pojednávajícím o ardenské bitvě je otištěna fotografie amerických vojáků, než byli pohřbeni. Na stránce 18 je vidět mezi těly padlých, ležících na zasněženém poli, tělo vojáka, který ještě drží v ruce zbraň, pušku nebo spíše samopal. Válečný zajatec ale není ozbrojen. Ten muž nepochybně padl v boji. Je pravděpodobné, že v důsledku strašného nedorozumění *došlo k druhé bitvě.*

Ještě horší důsledky mělo nedorozumění jednoho náčelníka štábu generála Hodgese, který velel 1.

americké armádě. Roku 1969 se v Paříži objevila kniha mladého belgického historika Michela Georise, zvaná *Nuts* (Cvoci). Přesně tímto slovem označil generál McAucliffe *26. divizi lidových granátníků* před německým vyjednavačem, který tomuto Američanovi přišel nabídnout „čestnou kapitulaci“. Jedna kapitola této knihy se jmenuje „Tragédie v Malmedy“.

O jakou tragédii se vlastně jedná?

Georis dále poznamenává, že jsem 21. prosince při svém pokusu o obsazení Malmedy vynaložil

„mnoho úsilí pro nic za nic“, neboť, dodává, americké letectvo vybombardovalo Malmedy dva dny poté a přitom „zabilo přes 300 amerických vojáků a dobrou stovku belgických civilistů“.

Bombardování bylo provedeno 9. americkou leteckou armádou a Toland vypráví, že američtí GI tuto jednotku nazývali „americkou luftwaffe“.

Úřední zpráva 1. americké armády zněla, že Malmedy bylo bombardováno, protože „do města pronikli Němci“.

„Skutečnost vypadá jinak“, píše Georis. „Kromě krátkých průlomů Fölkersamova oddílu, který byl, jak víme, okamžitě odražen, zůstalo Malmedy po tři dny výhradně v rukou Američanů. To

americkému letectvu nezabránilo, aby příštího a přespříštího dne - o Vánocích - nepodnikalo další nálety a nezabíjelo další stovky civilistů a

vojáků americké posádky.“

Tento belgický historik konstatuje v jedné poznámce, že počet vojáků zabitých americkými bombami, i když není přesné znám, se pohyboval „pravděpodobně okolo 700“. Ale kolik civilistů padlo za oběť tomu nesmyslnému masakru? To Georis neříká!1 Tvrdošíjně bombardovat své vlastní vojáky a bezbranné civilisty v žádném případě neodpovídá kritériím „evidentní strategické nutnosti“.

To je podle mého názoru ta pravá „tragédie v Malmedy“. Dlouhou dobu poté nebyla ani brána na vědomí.

Podívejme se nyní, co je pravdy na prvním hlášení rádia Calais o 100 zajatých příslušnících *Brigády 150* a na tom, co se o ní šířilo.

Ve 4. čísle anglického časopisu *After the Battle* je dále uvedeno, že počet jednotek zvláštního určení, které byly zajaty za nepřátelskými liniemi, činil 14. To číslo odpovídá pravdě právě tak málo jako předchozí zpráva, a sice z toho jednoduchého důvodu, že za nepřátelské linie neproniklo víc než 8

zvláštních jednotek.

Do tohoto počtu nezahrnuji ty jednotky (bylo jich kolem dvaceti), které až do 15. ledna 1945

prováděly průzkum 2 až 3 km za americkou linií na rozkaz velitelů skupiny armád nebo sborů. Úkoly, které plnily, neměly s *Greifem* nic společného, a ačkoliv byly prováděny v amerických uniformách, nejednalo se v žádném případě o sabotáž. Některé z nich překročily nepřátelské linie několikrát, ale všechny se vrátily.

Z osmi jednotek operace *Grif* byly pohřešovány pouze dvě, ostatních šest se vrátilo. Jeden z ukořistěných džípů byl při návratu z nepřátelského sektoru ostřelován nepřítelem, který se domníval, že jde o zběhy. To nám bylo později hlášeno německou divizí odnaproti.

Obdržel jsem hlášení o činnosti šesti jednotek, z nichž dvě mi podaly zprávy, které mi připadaly nepravděpodobné, ale činnost ostatních čtyř byla

popsána velmi přesně. Jednotky, které pronikly nejdál, došly až ke břehům řeky Maas, a sice na úroveň mostu Huy, který měla vlastně obsadit *Brigáda 150.* Kapitán této jednotky zaujal postavení na křižovatce silnice a poslal jednu americkou tankovou jednotku do neznáma. Naše odposlouchávací služba potvrdila, že štáb 1. americké armády tuto jednotku dva dny marně hledal. Domnívali se, že byla zničena nebo zajata v průběhu nějakého tajemného boje. Naše jednotka zlikvidovala telefonní vedení a zmátla směrovatele americké zá-

sobovací služby.

Další vozidlo překročilo zcela bez nesnází řeku Maas v okolí Amay. Osádka vozidla signalizovala červenými praporky, že silnice vedoucí směrem k frontě jsou podminovány - což přimělo nepřátelské jednotky s posilou k tomu, že se obrátily a pustily se dlouhou objížďkou. I tato jednotka zlikvidovala telefonní vedení.

Jiná skupina poslala zpátky americkou pěší jednotku mezi Poteaux a Grand Halleux, a sice poté, co ji ujistila, že dále na západ, poblíž Lierneux, už jsou Němci. Američtí důstojníci poděkovali a vydali se určeným směrem.

Žádná z našich jednotek bohužel nedorazila k velkému skladu pohonných hmot, který ležel mezi Stavelot a Francorchamps - a nedorazila k němu ani Peiperova kolona cestou do La Gleize. Jedna z našich jednotek však dobyla sklad munice a v noci jej vyhodila do povětří.

Naše 8. skupina se stala obětí nehody, a sice za následujících okolností: Řidič jednoho džípu zastavil u americké čerpací stanice, jelikož měl skoro prázdnou nádrž, a zcela bez ostychu žádal:

„Petrol, please.“

Americký voják u čerpadla na něj nedůvěřivě zíral, jako kdyby spadl z měsíce. V americké armádě nikdo nežádá „petrol“ (britský výraz pro benzin) nýbrž „gas“ (americký výraz pro benzin) a už vůbec nikdo neříká „prosím“ zvláště když má naspěch.

yPověz mi,“ ptal se Američan, „odkud vlastně jste?“

Řidič se domníval, že je prozrazen, a rychle odjel. Na zledovatělé silnici ztratil kontrolu nad svým džípem a narazil do prvního protijedoucího nákladáku. Vozidlo se převrátilo, a když jim přispěchali na pomoc, zpozorovali, že pod americkými uniformami mají německé.

Jeden z našich vojáků pod tvrdým nátlakem *doznal* to, o čem si myslel, že je pravda, že jedna z našich jednotek zvláštního určení má za úkol unést generála Eisenhowera a zbavit se britských i amerických vrchních velitelů, jakož i jejich štábu.

Šéf kontrarozvědky americké skupiny armád byl považován za panikáře. Neuvěřili mu, když někdy kolem 10. prosince hlásil šéfovi kontrarozvědky generála Hodgese, že na východ od Saint Vith se objevily nové německé divize. Vyňal tedy ze svých spisů instrukci OKW č. 0012759, z níž usoudil, že se mezi pravé Američany vmísilo 1000 nepravých, načež vyhlásil po celé délce fronty všeobecný poplach za účelem pátrání po převlečených Němcích.

Od onoho 18. prosince panoval v řadách nepřítele pořádný zmatek, který byl se všemi

podrobnostmi vylíčen generálem Omarem Bradleyem, velitelem 12. americké skupiny armád, maršálem Montgomerym a sirem Basilem Liddellem Hartem, abych tedy uvedl alespoň oba

nejvýznamnější autory vzpomínek a jednoho slavného historika druhé světové války.

Podívejme se na tu ofenzívu nejdříve z taktického hlediska. Je třeba konstatovat, že 12. americká skupina armád byla dopoledne 17. prosince rozdělena na tři útočné proudy a že v SHARF (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Forces - Nejvyšší velitelství spojeneckých expedičních sil) již čtyři nebo pět dní vládla panika.

Bradley, jehož hlavní stan byl v Lucembursku, vůbec ničemu nerozuměl a rozesílal na všechny strany různé zbytečné a navzájem si odporující rozkazy. Eisenhowerovi se jen stěží podařilo zalarmovat generály Hodgese, Simpsona a Collinse, jimž se však 20. prosince nepodařilo setkat se ani s

Bradleym, ani s žádným příslušníkem jeho štábu. Telefony nefungovaly buď vůbec, nebo špatně. Po dobu mnoha dní nebylo vůbec možné dovolat se generálu Hodgesovi, veliteli 1. americké armády, jehož hlavní stan byl 16. prosince ve Spa. Byl přeložen kvapně do Chaudfontaine, aniž by o tom Eisenhower a Bradley byli uvědomeni. Nakonec jej ve vší tichosti přeložili do Tongresu.

Když nedostatek pohonných hmot 23. prosince Manteuffela donutil zastavit postup, měl před sebou pouze 29. britskou tankovou brigádu. Eisenhower, jenž se ve skutečnosti obával, že se Montgomery vzdálí od nepřítele, jej nutil postupovat kupředu a přidělil veškeré americké bojové síly severního křídla pod jeho velení - tedy Simpsonovu 9. armádu a Hodgesovu 1. armádu, která „se nalézala v zoufalém boji“. 30. britský sbor zůstal naproti tomu až do 3. ledna 1945 na západním břehu řeky Maas, zatímco Bradley na jihu si musel vystačit s 3. a 8. americkým sborem.

Montgomery píše ve svých *Pamětech,* že 30. britský sbor nechal pro všechny případy na druhém břehu řeky. Jediná tanková divize se právě vylodila a on na chvíli uvažoval o tom, jestli by ji neměl znovu nalodit. Britské expediční sbory byly „připraveny na všechno“. Téhož dne, 20. prosince, poslal Montgomery Churchillovi telegram, v němž celou situaci vylíčil jako „nanejvýš znepokojující“.

Důkazy toho, že uvažoval o generálním ústupu expedičních sborů - stejně jako v červnu 1940 - je možné nalézt v jeho *Pamětech.* Cituje v nich jednu větu ze svého telegramu, který nebyl dosud nikde uveřejněn:

„Tentokrát,“ telegrafoval, „se nemůžeme nalodit zase u Dunkerque, neboť tam jsou všude Němci.“

Hitler skutečně nařídil, že naše jednotky musí bezpodmínečně držet určitá klíčová města: Dunkerque, Lorient, Saint-Nazaire, La Rochelle a Royan. Poslední z jmenovaných měst bylo americkým letectvem úplně nesmyslně zničeno v dubnu 1945.

6. ledna 1945 volal stále ještě velice znepokojený Churchill Stalina na pomoc.

„Na západě se tvrdě bojuje," telegrafoval. „Oznamte nám, prosím, jestli můžeme v lednu počítat s ruskou ofenzívou v prostoru Polska nebo jinde."

Taktické a strategické výsledky této ofenzívy měly zpočátku veliký význam a jejich politický účinek byl neméně pozoruhodný. Churchillovo volání o pomoc totiž svědčí o skutečném strachu z možnosti, že by na východě mohlo dojít k nenadálému porozumění jako v srpnu 1939.

Většina amerického veřejného mínění nebyla Angličanům nakloněna. Zámořský tisk byl po dobu dvou měsíců zaměřen na Montgomeryho, jehož postoj a nároky se zdály být po krvavé porážce u Arnhemu neúnosné. Britský tisk samozřejmě zase nešetřil Eisenhowera, jemuž byl předhazován malý rozhled, a dokonce i neschopnost.

V polovině ledna uspořádal Montgomery na Churchillův pokyn svou slavnou tiskovou konferenci, během níž „vášnivě apeloval na americko-britskou solidaritu." Nejdříve připustil, že těžké nepřátelské údery „otřásly spojeneckými armádami", a poté se obrátil k novinářům s následujícími slovy:

„Všichni víte, že velitelem našich vojsk je Eisenhower. Jsem Ikeovi velmi nakloněn, jsme dobří přátelé. Přiznávám, že mi působí nemalé starosti pramálo lichotivé články, které o něm čítávám v britském tisku. Chtěl bych vás tímto požádat, abyste na této skutečnosti něco změnili."

Přítomní novináři byli poněkud překvapeni, když posléze uslyšeli od polního maršála toto:

„Nechal jsem si vystavit americký pas, takže nyní patřím k vojákům americké armády. Otisky mých prstů jsou uloženy v Pentagonu, a to je lepší, než kdyby byly ve Scotland Yardu."

Takové výroky mohly mít jedině nepříznivý účinek a Montgomery ve svých *Pamětech* doznává, že by udělal lépe, kdyby mlčel. „Udělal jsem na ně dojem poraženého - nikoliv Němci, nýbrž Američany." Britský polní maršál nakonec označil bojové události za „zajímavé". Jak by s tím mohli být srozuměni Američané, jako Eisenhower, Bradley, Hodges, Gerow a Simpson, kteří v nich ztratili 80 000 mužů?

Od roku 1945 do roku 1960 označovalo mnoho autorů ofenzivu v Ardenách za „Hitlerův nesmyslný záměr, předem určený k nezdaru“. Sir Liddell Hart a další historikové o deset let později pochopili, že plán ofenzívy byl „geniálně zkoncipován“. Své poznatky shrnuje slovy: „Na začátku této bitvy stáli spojenci na pokraji katastrofy.“

Operace *Greif* na něj zajisté udělala silný dojem. Co se týče akce *Brigády 150*, vzal v úvahu nesčetné potíže, jaké jsme měli s výzbrojí a maskováním.

„To ošumělé maskování vyžadovalo větší opatrnost,“ napsal. „Na severním úseku, kde čekala připravená brigáda, nebyl žádný zřetelný průlom, takže její nasazení bylo odkládáno a nakonec úplně odvoláno. První fáze plánu však byla úspěšná, úspěšnější, než se čekalo.“

Desetitisíce vojenských policistů se vydaly na honbu za „převlečenými nacisty“. Úlovek byl dobrý.

Liddell Hart mluví o strašlivé a vzrušující lstivosti, jíž padl za oběť jako jeden z prvních Omar Bradley. Ve své knize *A Soldierś Story* (Příběh jednoho vojáka) vykresluje Bradley obraz půl milionu amerických vojáků, hrajících si vzájemně na kočku a na myš doslova na potkání. Opětovnému potkávání se prosté neslo vyhnout a důsledkem toho podle Bradleyova popisu bylo:

„Ani hodnost, ani osobní doklady, ani protesty nezabránily tomu, aby se spojenečtí vojáci neustále nevyslýchali na každém rohu.“

Bradley byl zadržen třikrát, a aby dokázal, že je opravdu Američan, musel jmenovat hlavní město státu Illinois a hráče jednoho slavného amerického fotbalového týmu. Potřetí propadl, protože si nemohl vzpomenout na jméno posledního manžela Betty Grableové, ale voják ho nakonec stejně propustil.

Dostalo se mu ale varování. Jeden příslušník americké kontrarozvědky mu poradil, aby počkal, až se vylepší počasí a letěl letadlem. „Za žádnou cenu se neměl vydávat na ulici kvůli převlečeným Němcům.“ Charles Foley se této všeobecné ustrašenosti věnuje ve své knize *Commando Extraordinary* (Zvláštní komando).

„V každém viděli nepřítele a špiona,“ píše. „Polovina americké armády hledala Skorzenyho ve svých vlastních radách.“

Generál Emile Wanty udává ve své knize *Art de la Guerre* (Válečné umění), že v době, kdy kolovaly tyto temné zvěsti, byl několikrát zadržen i Montgomery. Sám Eisenhower byl prakticky držen v zajetí svou vlastní osobní stráží. Následoval polního maršála von Rundstedta jako host na zámek Saint-Germainen-Laye, odkud byl odvezen vojenskou policií v obrněném vozidle a dopraven do Versailles.

Americká kontrarozvědka zhotovila můj portrét po způsobu chicagské policie. Belgický generál Wanty napsal, že jsem *condottiere,* což si američtí slídilové, neznalí Benátek a Verrocchiova *Colleoniho,* přeložili jako gangster.

Kromě toho jsem byl „únoscem Benita Mussoliniho“, zatímco Viktor Emanuel a Badoglio byli jeho

„osvoboditeli“. Zatykač ve stylu zlaté éry westernů mne označuje jako obersturmbannführera zbraní SS:

Hledá se

SKORZENY

Špion

Sabotér Vrah

Pod fotografií byl popis mé osoby a tato charakteristika:

Tento muž je nesmírně inteligentní (lichotníci!) a nebezpečný. Hitlerovský knírek nebo oholen.

Může se objevit v americké nebo britské uniformě nebo v civilu, atd.

Popisu mé osoby chyběl k dokonalosti jen falešný vous. Někteří francouzští novináři mne viděli jako ztělesnění fantoma, přestože jsem nenosil maskovací kápi, v níž bych mohl přicházet a odcházet nikým nespatřen. Charles Foley cituje také z deníku Eisenhowerovy sekretářky a věrné

spolupracovnice Kay Summersbyové, která měla hodnost poručíka. Skutečnosti, které v něm odhaluje, se dnes zdají být neuvěřitelné, avšak je to čistá pravda.

Když se v Eisenhowerově hlavním štábu rozšířila zpráva o mém údajném „příjezdu do Paříže v bezprostředně blízké budoucnosti“, proměnila bezpečnostní služba jeho hlavní stan v pevnost s ostnatými dráty a tanky. Stráže byly několikanásobné posíleny a „znát heslo bylo otázkou života a smrti“.

„Při sebemenší ráně z výfuku,“ píše Kay Summersbyová, „se zastavila veškerá práce v kancelářích a rozpoutala se vlna telefonátů: ‚Je šéf v pořádku?' „

Na stránce datované 22. prosince si do svého zápisníku poznamenává, že zpravodajská služba SHAEF vyslala zprávu, v níž potvrzuje příjezd sabotérů do Paříže. Místo jejich setkání je naštěstí známo: Café de la Paix.

To mělo samozřejmě za následek nádherné razie na náměstí Opery a těch několik amerických a britských důstojníků, kteří měli ten nešťastný nápad sejít se v Café de la Paix, bylo přes silné protesty zatčeno. Pokojní Pařížané, kteří se svým chováním zdáli být nějak nápadní, se rovněž stali obětí tohoto policejního šílenství.

Eisenhower se musel přestěhovat. Našel se dvojník, generálplukovník Baldwin B. Smith, který hrál roli vrchního velitele a sloužil jako „volavka na Skorzenyho“. Denně nasazoval svůj život při projížďkách po městě a rozdával pozdravy „á la Ike“ na všechny strany. Dlouho si tento pozdrav cvičil a svou roli hrál tak přesvědčivě, že se nakonec sám začal považovat za velikého šéfa. Jeho američtí přátelé mi po válce vyprávěli, že se generálplukovník této role vzdával velice nerad.

Ve Francii mě viděli všude, a nebylo na tom nic divného: Moje fotografie byla rozšiřována v tisících exemplářů. V Troyes mi jeden lékárník prodal aspirin, v konzumu v Saint-Etienne jsem si koupil konzervy; poznali mě i v Paříži - sice ne v Café de la Paix, ale v jednom baru na Champs-Elysées v uniformě důstojníka amerického letectva. To vše se stalo začátkem února 1945, když jsme bojovali proti Rusům ve Schwedtu na Odře.

Operace *Greif* byla rozebrána mnoha vojenskými právníky a dále také těmi, kteří nás v říjnu 1947

v Dachau zprostili obžaloby. Maxe Kösslera, advokáta amerického ministerstva obrany v procesu s válečnými zločinci v letech 1946 až 1949, jsem již citoval. Jeho rozbor je založen na existujících zákonech, tedy na IV. haagské úmluvě z 18. října 1907. Zde jsou jeho závěry:

„Případ Skorzeny je zářným důkazem toho, že mezinárodní úmluva o použití nepřátelské uniformy za účelem válečné lsti musí být upřesněna a ujasněna. Slovo „zneužití“ v článku 23(f) musí být vysvětleno tak, aby bylo naprosto jasné, jaké formy použití jsou zakázány. Doufejme, že tento případ povzbudí mezinárodní právní výbor Spojených národů k dohodě o nové definici.“

Až do konce roku 1974 k takové dohodě nedošlo. Kapitán Steven J. Abdala vypracoval analýzu operace Greif ve své práci, která se stala součástí studia

v americké vojenské akademii pro doškolování důstojníků pěchoty ve Fort Benningu (stát Georgia). Jeho rozbor nese datum 3. března 1972 a byl vydán pod názvem: „Role plukovníka Otty Skorzenyho a operace Greif ve druhé světové válce“. Kapitán Abdala získal informace pro svou práci částečně ode mne osobně a o Greifu učinil jistá zajímavá pozorování. Na adresu právních otázek týkajících se německé strany píše:

„Diskutovalo se o tom, jestli expediční sbory porušily úmluvu haagské konference z roku 1907.

Skorzeny byl však ujištěn, že pokud budou jeho vojáci nosit německou uniformu pod americkou a pokud se nebudou pouštět do boje, že se nejedná o porušení zákona. Zákony nejsou v tomto bodě stanoveny dostatečně jasně; každý případný konflikt tohoto typu v budoucnosti pravděpodobně vyvolá podobné problémy.“

V kapitole o podmínkách a doporučených postupech pro úspěšné operace kapitán poznamenává:

„Zvláštní operace jako *Greif* zasluhují svědomité prostudování. Složitost budoucích válečných konfliktů bude vzrůstat s uplatňováním počítačové elektroniky a vyspělé technologie. Vždy to bude však vyžadovat patřičné vojenské chápání situace, aby pěchota nakonec dokázala vykonat to, co je třeba, aby tedy každá nová taktika obsahovala nové prvky překvapení zaručující úspěch operace.“

Autor potvrdil psychologickou účinnost naší operace:

„Operace *Greif* měla obrovský psychologický účinek, vezmeme-li v úvahu slabou úroveň technických prostředků v ní použitých. Představme si bojiště, na němž jedna z armád ztratila přehled o tom, kdo je spojenec a kdo protivník. Psychologický efekt jedné takové operace daleko předčí veškeré výhody dosažené taktickými prostředky a zpravodajskou službou. Stačí se podívat do amerických časopisů z té doby, abychom si uvědomili rozsah účinku Skorzenyho a Greifu na spojence.“

V předmluvě ke své práci zveřejňuje kapitán Abdalla znění dopisu, který jsem napsal 28. února 1972, z něhož uvádím nejdůležitější výňatky:

„Pouze 16 mých mužů skutečně proniklo za nepřátelské linie a vrátilo se zpátky. Říká se, že jen 4

další byli zajati. Jelikož na sobě měli nepřátelskou uniformu, byli zastřeleni. V lednu 1945 jsem se však přes rádio Calais dozvěděl, že bylo zajato přes 100 příslušníků Brigády 150. Ze seznamu pohřešovaných lze naproti tomu zjistit, že chybělo pouze 8 příslušníků jedné roty: Ti čtyři, kteří byli zajati nedaleko Bruselu a popraveni, a další čtyři, kteří se nabourali se svým džípem. Jestliže rádio Calais mluvilo pravdu, pak tedy museli spojenci zatknout značné množství pravých anglických a amerických vojáků.“

Během mé vyšetřovací vazby v Darmstadtu a Dachau mne navštívili četní američtí důstojníci, kteří byli zatčeni pro podezření, že jsou nacisté.

A konečně: Je samozřejmě jasné, že jsme nikdy neměli v úmyslu zajmout nebo zabít generála Eisenhowera. Naproti tomu, britské komando v Bědě Littorii v listopadu 1941 pod velením plukovníka Laycocka a majora Keyese mělo na základě jejich vlastního doznání za úkol unést nebo zabít generála Rommela. Mnozí příslušníci tohoto komanda, kteří byli zajati, nebyli nikdy postaveni před soud a odsouzeni, nýbrž byli považováni za válečné zajatce a podle toho s nimi bylo zacházeno.

Jakýkoliv další komentář se mi zdá zbytečný.

Dne 31. prosince 1944 mne Hitler povolal k sobě. Jeho hlavní stan ležel dosud na západní frontě u Ziegenbergu. Když mne uviděl se zavázanou hlavou, nechtěl o naší operaci ani slyšet, dokud mne neprohlédnou jeho lékaři, mezi jinými dr. Stumpfegger. Rána byla zanícená a dostalo se mi patřičného ošetření. Hitler měl radost, že jsem nepřišel o oko a přes půl hodiny si se mnou povídal. Litoval, že ofenzíva nedosáhla svého cíle. Naše tanky uvízly během prvních dvou dní, kdy špatná viditelnost zastavila nepřátelské letectvo, a nedokázaly se dost rychle pohybovat po tamějších nesjízdných silnicích. Naše pěší divize postupovaly stejnou rychlostí jako naše tankové divize! Přesto utrpěl nepřítel značné ztráty; naše ofenzíva jej každopádně morálně zasáhla.

„To nejdůležitější je,“ řekl, „že americký a britský voják si myslel, že teď už se jedná jenom o vojenskou procházku. Jeho velitelé ho obalamutili. Hle,

smrtelně zraněný se zvedá a utoči! Vždyť jen ve Schnee-Eifelu jsme sedmnáctého zajali 8000 až 10 000 vojáků. Nemohli jsme čekat, až nám zakroutí krkem, Skorzeny! Jediným řešením pro Německo je vítězný boj. Jiné východisko neexistuje.“

Naneštěstí jsem byl názoru, že ani jednoho z obou cílů *Greifu* nebylo dosaženo. Otevřeně jsem to Hitlerovi řekl a on mne překvapil ještě víc:

„Nemám vám co vyčítat, Skorzeny. Musel jste ve všem improvizovat a vaše tanková brigáda nemohla splnit svou roli ve spojení s 6. armádou. Kdybych vás byl postavil do čela 5. armády, byl byste jistě uspěl. Vy byste se byl jistě dokázal dostat za Dinant. Byl byste možná dosáhl i Brabantu a kdoví, co všechno z toho mohlo být. Co se vašich komand týče, mám dojem, že jejich psychologický účinek byl daleko větší než se domníváte. To se uvidí později.“

S postupem našich tří bojových skupin na Malmedy od 20. prosince se zdál být spokojen a velitelům těchto skupin X, Y a Z, obersturmbannführerovi Wolfovi, hauptsturmführerovi Scherffovi a hauptsturmführerovi Hardieckovi udělil čestné přezky armády. Od toho okamžiku bylo toto armádní vyznamenání hojně udělováno.

Když jsem od Hitlera odcházel, řekl mi ještě: „Dnes v noci začne ofenzíva menšího rozsahu dále na jih u Oberrheinu, podél falckých hranic.“ Díky zápisu jeho proslovu ze dne 28. prosince 1944, jímž dával pokyny velitelům oné operace víme, jak se vyjádřil o ardenské ofenzívě:

„Konečně a poprvé od podzimu 1939, kdy jsme začali válku, se nám podařilo udržet nějakou operaci v tajnosti.“ Mýlil se. Stalin o ní věděl.

Podívejme se teď na Stalinovu hru. Západní spojenci se vylodili v Normandii 6. června 1944; Stalin začal svou ofenzívu na východní frontě teprve 24. června na severu, 26. na středním úseku fronty a potom 20. července v Rumunsku. Obával se, že spojenci dosáhnou německých hranic příliš rychle.

Brzy se ale přesvědčil o opaku, a proto se svými útoky vyčkával jak na severu, tak ve středu fronty, od poloviny srpna až do poloviny prosince. To

Hitlerovi umožnilo rozvinout ardenskou ofenzívu a Stalinovi jeho vlastní. Eisenhower a Churchill protestovali marně.

Teprve když jsme my, jedni jako druzí - Američané, Britové, Němci a další Evropani - ztratili přes 200 000 mužů v Ardenách, teprve potom zaútočil Stalin se svou armádu na Berlín. Dával si proto pozor, aby svým „spojencům“ neříkal, co jsme připravovali na západě. Začátkem listopadu 1945 jim Stalin předložil v Jaltě plán obsazení a zničení Německa, který se nápadně podobal plánu od Morgenthaua, který Roosevelt a Churchill ochotně přijali v září 1944. Ve skutečnosti byl Stalin autorem obou plánů.

Lépe řečeno, skutečným autorem toho prvního z Quebecku byl vysoký americký úředník,

komunista Harry Dexter White, příslušník mohutné sovětské špionážní sítě, řízené rodinou Silvermasterů. Cordell Hull, zděšen tímto „pomstychtivostí zaslepeným“ plánem, se optal Roosevelta:

„Proč jste podepsal ten dokument, který zredukuje Německo na agrární stát?“

„Byl jsem unaven,“ odpověděl Roosevelt, „a podepsal jsem jej, aniž bych se příliš staral o to, co tam Morgenthau napsal.“

Nikoliv Morgenthau, ale Stalin.

1) Podle oficiální statistiky, zveřejněné Cérém a Rousseauem v jejich díle s názvem *Chronologie du conflit mondial* (Chronologie světového konfliktu, Paříž 1946), padlo za oběť angloamerickému bombardování v Belgii mezi 5. dubnem 1943

a 22. červencem 1944 přibližně 7 700 civilistů - 2 007 v Antverpách, 674 v Malinesu a 425 v Bruselu.

Počet zraněných není znám. O době po 22. červenci 1944 statistika mlčí.

ČÁST

KAPITOLA PRVNÍ

Vlasov a Bandera Nikolai, Canaris a Žehlen

Opět „z očí do očí“ s generálem Vlasovem - Jeho program a jeho evropské ideje - Nebezpečí spojené se sestavováním divizí nebo sborů z ruských dobrovolníků -V květnu 1945 se v Praze obracejí proti nám -

Angličané vydávají Stalinovi „atamana“ Pannwitze a jeho kozáky - Rosenberg a Koch - Operace *Brauner*

***Bär* (Hnědý medvěd) na Ukrajině - Tento národ je protibolševický už od roku 1918 -Tvrdošíjné boje UPA od 1945 do 1952 - NKVD zavraždí Banderu v Mnichove - Aféra s kyanovodíkovou pistolí - Střela s červeným kroužkem - Vytahuji takovou na soudním stání z tašky - Dostávám návštěvu plukovníka Waltera Nicolaie, bývalého ředitele německé zpravodajské služby - Schellenberg už nebude používat jeho služeb - Nicolaiův charakter je pravým opakem Canarise - Hovory s generálem Gehlenem - Nálet na OKH**

„Zeppelin“ - Gehlen, Bormann a záhadný *Werther.*

„Nestřílet!“

Muž, jenž zvolal tato slova lámanou němčinou, vystoupil se zdviženýma rukama ze stodoly. Byl to velký chlap s brýlemi, oblečen v ruském důstojnickém kabátě a byl vyhublý a neučesaný. Holínky i kalhoty mel obalené spinou. Kapitán von Schwerdtner, zpravodajský důstojník XXXVIII. armádního sboru, jej okamžitě poznal - už celé měsíce ho hledal ve Volchovských bažinách u Ilmeňského jezera.

Dal znamení tlumočníkovi a ten řekl pomalu rusky:

„Generále Andreji Andrejeviči Vlasové, vzdejte se! Kapitán von Schwerdtner vás vyzývá k odevzdání zbraní a vojenských dokladů.“

Obr pokynul hlavou směrem ke vratům stodoly a řekl rychle rusky:

„Zbraně jsou uvnitř. Nemám už žádnou munici.“

Takto byl zajat generál Vlasov, velitel 2. gardové armády: Devíti motostřeleckých divizí, jedné tankové brigády a dvou dělostřeleckých pluků. Hořké boje od března do května zavedly tuto armádu až do bažinatých oblastí, kde se 11. července 1942 Vlasov nakonec vzdal.

Poznal jsem jej o dva roky později, krátce před operací *Panzerfaust.* Adrian von Fölkersam, který mluvil perfektně rusky, jej pozval spolu **s** několika jeho Štábními důstojníky do Friedenthalu.

O Vlasovovi a jeho hnutí se psalo mnoho, ale jen málokteré úsudky odpovídají skutečnosti. Je třeba brát v úvahu, že generál Vlasov byl vojákem z povolání. Ačkoli mluvil dost špatně německy, rozprávěl jsem s ním dlouhou dobu sám, nebo s pomocí Fölkersama.

Byl selského původu, narodil se v roce 1900 a sloužil nejprve v pozemní armádě. V roce 1930

absolvoval *Frunzeho* akademii. S největší pravděpodobností by byl také zlikvidován roku 1937, kdy byli zatčeni a odstraněni maršálové Tuchačevskij a Bljucher, jakož i dalších 30 000 důstojníků povazovaných za zrádce. V té době nesloužil na Dálném východě - přesněji řečeno: V letech 1937-1938 pod maršálem Bljucherem, svým přítelem. Zdá se, že Bljucher ho včas varoval. Znal také Konstantina Rokossovského, tehdy důstojnického aspiranta carské armády, jehož původ byl Vlasovovi znám: Pocházel ze staré šlechtické rodiny, nikoliv „z Varšavy, z rodiny chudého železničáře“.

Stáli jsme proti sobě v listopadu a v prosinci 1941 před Moskvou: Vlasov velel 20. armádě, která nám zabránila obsadit město, ačkoliv Istru a Vysokovo jsme obsadili. Vyprávěl mi zajímavé podrobnosti o Stalinově překotném útěku, o panice, která ovládla Kreml, a o povstání pracujících, které bylo potlačeno Berijovými policejními jednotkami. Vlasová tenkrát nazývali „zachráncem Moskvy“!

Fölkersam mi přinesl manifest Vlasovova hnutí, který generál koncipoval v roce 1943: „Ruský výbor vydává následující zásady pro novou organizaci Ruska:

- vyhlazení bolševismu, Stalina a jeho kliky;

- uzavření čestného míru s Německem;

- vytvoření nového Ruska, bez bolševismu, ale i bez kapitalismu s pomocí Německa a jiných národů nové Evropy.“

V rámci nové organizace Ruska navrhoval nový výbor následující program:

1. zrušení nucené práce, svobodné právo na práci a organizaci odborů;

2. zrušení kolchozů a navrácení půdy rolníkům;

3. znovuzavedení obchodu, řemesel a drobného průmyslu;

4. právo inteligence svobodně pracovat v zájmu lidu;

5. sociální spravedlnost a ochrana všech pracujících proti vykořisťování;

6. nárok na vzdělání a sociální zabezpečení všech pracujících;

7. zastavení všech hrůz a dodržování lidských práv;

8. zaručení svobody všem národům Ruska;

9. zrušení trestu a propuštění všech politických vězňů;

10. znovuvybudování vesnic a mest podle vládního plánu;

11. znovuvybudování továren podle vládního plánu;

12. zrušení všech dluhů, k nimž Stalin svými tajnými smlouvami s Anglosasy Rusko zavázal; 13. zaručení životního minima všem válečným invalidům a jejich rodinám.

Tento „Smolenský manifest“ byl poněkud pozměněn 14. listopadu 1944 v Praze.

Měl jsem dojem, že Vlasov patřil k těm Rusům, kteří nepovažovali Rusko za asijský stát a chtěli, aby se podílelo na vybudování větší, silnější Evropy. Dobře znal Dálný východ a bylo mu jasné, jakou obrovskou sílu - a zároveň i obrovské nebezpečí pro jeho zem a všechny Evropany - představuje dosud spící Čína.

Tato teorie se sotva hodila k jistým rasistickým představám reichsführera Himmlera, které jsem vždy považoval za utopické a také nebezpečné. V rozhovoru se mnou Vlasov poukázal na to, že důstojníci a vojáci carského strážního pluku měřili nejméně 180 cm, měli modré oči a tupé nosy, avšak *nesměli* pocházet z Pruska. Rusové museli, podle Vlasových slov, porazit bolševismus sami. Jedině tak by konečně ztratilo platnost Dostojevského prokletí z konce minulého století.

V době, kdy jsem jej s Fölkersamem poznal, už nebyl stoupencem velkoruské mentality a chápal - i když váhavě - že země jako třeba Ukrajina, které mají svou vlastní, skutečně starobylou kulturu, mají právo na vlastní vládu, a že Pobaltí nikdy nebylo ruské. Pro kozáky měl výraz „socialismus“ zcela jiný význam než pro jiné ruské národy; nové rozdělení půdy byl těžko řešitelný problém.

Byli jsme ve válce. Wehrmacht zaměstnával 500 000 ruských zajatců jako dobrovolné pomocníky (Hilfswillige - Hiwis), kteří prokazovali v týlu velké služby. Vlasov nejdříve chtěl, aby mu byli podřízeni všichni „dobrovolníci“. Byl by z nich mohl sestavit kolem 30 divizí, což představovalo značné nebezpečí - nejen pro Německo, nýbrž pro celou Evropu. Zaměřit se na menší cíle bylo moudřejší.

Myslím, že na Vlasova dělaly velký dojem chvalozpěvy na Stalina a veškerý ruský a britský tisk vůbec. Jeho generální štáb jej zároveň utvrzoval v tom, že je mimořádně schopný politik a velký taktik a stratég.

Pod vlivem intenzivní propagandy ve prospěch ROA (Ruské osvobozenecké armády) byli četní ruští přeběhlíci začleněni do našich jednotek nebo přímo do Vlasovových praporů.

Mezi těmito uprchlíky bylo samozřejmě mnoho stalinistických agentů, kteří se vyznačovali obzvláště ostrou kritikou bolševistického režimu. V Praze

byl založen nový výbor zvaný KONR

(Komitét osvoboždënija narodov Rossiji) - přičemž použití množného čísla bylo skutečně oprávněné.

Vlasovovy ideje a cíle byly z evropského hlediska velmi zajímavé. Kromě toho zastával názor, že marxisticko-leninské učení je z hlediska sociálního úplným přežitkem. Hlavním cílem Vlasová bylo vyrovnat se se Stalinem a jeho režimem, který držel ruský národ v horším otroctví, než jakým byl carismus. Jeho armáda měla být „socialistickou osvobozeneckou armádou“.

Největší dojem na mne Vlasov udělal, když logicky a přesně vysvětloval své argumenty; nebyl to ani žoldnéř ani fanatik - byl realista. „My vás potřebujeme,“ řekl, „protože máte zbraně a bojujete proti Stalinovi, ale vy nás potřebujete také!“

Stalina soudil velice tvrdě. Věděl, že STÁVKA má k dispozici prvotřídní informace, které dostávala od výborných špionážních organizací.

„Nebyli jsme s to,“ řekl nám, „z těchto výtečných informací něco užitečného udělat. Stalin, Vorošilov, Buďonnyj a jeho okruh jsou jen průměrní stratégové. Stalin jmenoval do generálního štábu Šapošnikova, zatímco Tuchačevského nechal odsoudit k smrti. Ten přišel do generálního štábu v roce 1910 a byl důstojníkem staré carské školy. Pro Stalina není pluk, divize a vůbec celá armáda nic než potravou pro děla, dobrým jen k oslabení nepřítele. Na frontě je pro něj důležitý jedině „politruk“, který tlačí stáda kupředu. Jsou to vždycky hromadná jatka. Náš národ vykrvácel. Naši krajané nejsou jako zajatci chráněni dohodami Mezinárodního červeného kříže, protože Rusko tyto smlouvy nikdy nepodepsalo - a strana je považuje za zrádce.“

Otázka ruských zajatců - měli jsme jich na 5 milionů - byla v mnoha případech vskutku neřešitelná.

Pro německá zásobovací střediska bylo nesmírně těžké se o tyto lidi starat, neboť přísun zásob nefungoval pravidelně ani pro naše vlastní vojska. Kromě toho bylo známo, že s našimi zajatci v SSSR

bylo zacházeno brutálně a se systematickou surovostí, čehož Vlasov hluboce litoval.

Stěžoval si, že mu není dávána plná důvěra, ačkoliv se z vlastního rozhodnutí nabídl, že bude bojovat proti Stalinovi. Po těchto dlouhých hovorech jsem o Vlasovovi čas od času slýchával.

Jelikož však moje a jeho činnost neměly nic společného, už jsem ho nikdy osobně neviděl, ale moji štábní důstojníci zřejmě měli s Vlasovovým štábem později další jednání.

Podle mého názoru by se byli ruští zajatci - a bylo jich skutečně nemálo - měli začlenit jako řádní vojáci do praporů a rot. Utvoření jednotek větších než prapor by ovšem v případě ruských dobrovolníků představovalo veliké nebezpečí.

Koncem války velel Vlasov dvěma divizím na severu Československa. První divize byla pod velením generála Buničenka a druhá pod velením generála Truchina. Jedna ruská stíhací peruť byla pod velením plukovníka Malceva. Vzpomínám si, když se obě tyto divize dne 1. května 1945 obrátily proti nám. Rusové tím zahráli stejnou hru jako Rumuni před rokem a situace by byla velice vážná, kdyby tehdy právě jmenovaný polní maršál Schörner nepodnikl okamžitá protiopatření.

Nemyslím si, že by takový realista, jakým byl Vlasov, mohl skutečně vážně doufat, že ho obrat „in extremis“ zachrání. Na to znal Stalina až příliš dobře. Potřeboval prostě využít zmatku a získat několik dní, aby svým jednotkám umožnil uchýlit se do bezpečí na západ.

Já osobně jsem byl o této záležitosti informován z Prahy, kde jsem na prosbu polního maršála Schörnera, kterého jsem potkal 10. dubna 1945 v jeho hlavním štábu u Olomouce, sebral všechno, co zbylo z mého *Jagdverbandu Ost II* - asi 100 mužů - a byl jsem pověřen vyhozením jednoho mostu na silnici do Břeclavi, který už byl obsazen nepřítelem. Po splnění úkolu jsem musel pro naše vojáky prorazit cestu skrz ruské linie. Mezi 15. dubnem a 15. květnem si naši „stíhači“ tvrdošíjně probíjeli cestu (domů) a stali se tak jedněmi z posledních bojovníků této velké války. Během čtyř nebo pěti dní po kapitulaci wehrmachtu podnikali za pomalého

ústupu tankové útoky, jimiž kryli návrat proudů uprchlíků pronásledovaných sovětskou soldateskou, která neznala milosrdenství - s nikým a nikde.

Po celou dobu našeho ústupu až k Chebu a na československo-německou hranici viděli naši dobrovolníci malé skupiny vlasovců v německých uniformách, kteří se probíjeli na západ. Jistému počtu z nich se podařilo proniknout až k nám a uniknout tak vydání.

Američani vydali na osobní rozkaz generála Eisenhowera Vlasova a jeho štáb Rusům. Generál Eisenhower vydal tento rozkaz po poradě s Washingtonem, třebaže generál Patton Vlasovovi už vystavil průvodní dopis. 12. srpna 1946 nechal Stalin Vlasová a jeho štábní důstojníky pověsit. Četní vlasovci nižších hodností byli odvezeni do zajateckých táborů na Sibiř. Někteří z nich se ocitli v zajateckém táboře „s Alexandrem Solženicynem, jenž vylíčil ve své knize *Souostroví Gulag* utrpení těchto svých druhů, kteří chtěli učinit konec stalinismu. Solženicyn mimochodem poznamenává, že od roku 1920 se v koncentračních táborech konaly na Leninův příkaz masové deportace a čistky, v nichž Stalin pokračoval, a že koncentrační tábory v Sovětském svazu stále ještě existují. Komu však na tom dneska ještě záleží?

Kozáci - ať už pocházeli z Kubáně či od Těreku, Donu či z Uralu - byli vždy protisovětsky zaměřeni. Už v květnu 1918 se donští kozáci dovolávali pomoci středoevropských spojenců, kteří uznali nezávislost Ukrajiny. Generálplukovník von Eichhorn tam zřídil vojenský protektorát a vytáhl do pole proti bolševickým vojskům. Plukovník von Kress v té době obsadil železniční dráhu Batumi-Tbilisi-Baku, která spojovala Kavkaz s ropnou oblastí.

Kozáčky národ žil v pospolitých komunitách formou jakýchsi „stanů“ nebo „klanů“. Každého vojáka zpravidla následovala celá rodina. Během druhé světové války bojovalo asi 30 000 kozáků pod velením generála Helmutha von Pannwitze, kterého si sami zvolili za svého „atamana“. Po kapitulaci byli tito stateční lidé Angličany podvedeni. V domnění, že budou posláni do Itálie, se nechali odzbrojit. Takto bylo koncem května 1945 Sovětům vydáno 50 000 mužů z kozáckých „stanů“. Jejich koně si Angličani nechali pro sebe.

Generál von Pannwítz a kozáčtí vůdci byli postaveni před soud krátce po Vlasovovi a jeho štábu.

Dne 16. ledna 1947 oznámila Moskva, že byli popraveni generálové T. I. Domanov a S. N. Krasnov, plukovník A. B. Skuro; ataman P. N. Krasnov, který byl velitelem bělogvardějských jednotek během občanské války 1918-1921, generál Girej Klyč, velitel „divize odvážlivců“, a samozřejmě i sám generál von Pannwitz.

Tímto způsobem Angličané dokončili dílo čekistů z let 1919-1920, kteří kozáky decimovali, masakrovali a nenávratně odvlékali od Donu až k Uralu.

V radách jednotek zbraní SS bojovalo okolo 130 000 příslušníků různých ruských národů: Ukrajinců, Rusů, Turkménců, Tatarů, Kirgizů, krymských Tatarů, Gruzínců, Uzbeků a dalších.

Vlasova ale žádný z těchto národů - s výjimkou Rusů - nikdy nepovažoval za svou vojenskou autoritu.

Hitlerovi bylo samozřejmě vyčítáno, že neuznal nezávislost Ukrajiny. To by ale předpokládalo existenci uznáníhodné ukrajinské vlády. Když jsem se v roce 1941 zdržoval v Kyjevě, snažilo se o to něco přes deset různých maličkých skupin: Jenže každá z nich chtěla vládnout sama a proti všem ostatním. Jedni chtěli monarchii s Romanovem na trůně, druzí chtěli „solidní republiku“, třetí demokracii a tak dál. Mezí emigranty, kteří přišli ze západu, bylo jistě několik dobrých politiků, ale ty na Ukrajině, kde řádil takový netvor, jakým byl župní vedoucí Koch - za podpory Bormanna - nikdo neznal. Alfred Rosenberg se zasazoval o svobodný ukrajinský stát a chtěl kultivovat i ukrajinskou řeč, která byla vypuzena z knih, novin i školního vyučování od doby „úkazu“ v roce 1876 za vlády Alexandra II. Himmler, Bormann a Koch byli proti tomu. Reichsführer po dlouhém rozmýšlení navrhl, aby se Sevastopol od nynějška nazýval „Teoderichshafen“ - po jednom východogótském králi! Takové měl starosti!

Koncem roku 1943 mne Fölkersam požádal, abych s ministrem Rosenbergem promluvil. Rosenberg pocházel rovněž z Pobaltí a byl říšským ministrem pro východní oblasti. Později mu byly přičteny veškeré

omyly a chyby, které tam napáchal Koch a ostatní. V Norimberku byl odsouzen k trestu smrti oběšením; jeho popel byl hozen do řeky Isar. - Fölkersam a já jsme Rosenbergovi argumentovali tím, že skutečnou příčinou partyzánského hnutí není nikdo jiný než Koch. Byl to on, kdo prostřednictvím svého „středoukrajinského komisariátu“ (Kyjev, Dněpropetrovsk) nuceně naverboval pro Německo přes 200 000 dělníků a 300 000 rolníků! Ani v pobaltských státech neukázala německá správa žádné pochopení pro mentalitu obyvatelstva. Rosenberg byl muž dobré vůle. Požádal nás, abychom mu nahlásili veškeré napáchané omyly a chyby, které zpozorujeme, což jsme také činili. Nebyl ale, bohužel, dobrým organizátorem a jeho kniha zvaná *Mýtus dvacátého století* dokazuje, že se mu nedostávalo sebemenšího smyslu pro realitu.

Poslat na Ukrajinu Kocha, gauleitera pro Východní Prusko, byla veliká chyba. Shodou zvláštních náhod se dostal v Polsku před soud a byl prý popraven v roce 1959. Na druhé straně se však stále proslýchá, že žije v jednom polském vězení!1

Ukrajina je převážně agrární země o rozloze 601 000 km2 se 49 miliony obyvatel. Za doby

„sovětizace“, v období takzvané „kolektivizace zemědělství“ prošla strašným utrpením. Jménem

„kolektivizace“ byli likvidováni „kulaci“ neboli drobní sedláci, nejprve za pomoci Dzeržinského Čeky pod velením Lenina, a potom Jagodovovy a Ježovovy GPU. Solženicyn uvádí, že „kolektivizace“

vypudila celkem okolo 15 milionů sedláků. Během velké neúrody v letech 1932-1933 zahynuly na Ukrajině hladem na čtyři miliony zemědělců.

Od roku 1917 Ukrajinci prakticky nepřestali bojovat proti bolševismu a za svou nezávislost. Jak roku 1918, tak i roku 1934 čekali pomoc od Německa, které tehdy podporovalo Národní ukrajinskou organizaci (OUN) pod velením plukovníka Konovalece. Tento oddaný vlastenec padl na nepravého muže, když se svěřil admirálu Canarisovi. Přišel o život při výbuchu bomby: 23. května 1938 mu jeden „německý tajný agent“ (rozuměj sovětský agent), předal balík, který obsahoval bombu.

V listopadu 1939 jsme osvobodili všechny mladé ukrajinské nacionalisty, kteří seděli v polských věženích. Mezi nimi se nalézal i Stefan Bandera, jenž byl polskou vládou odsouzen nejdříve k smrti a poté k doživotí v trestaneckém táboře. Banderovi bylo asi 30 let a zanedlouho poté se stal vůdcem tajné Ukrajinské povstalecké armády (UPA). Kochův „způsob práce“ mu zcela logicky nebyl po chuti.

V červenci 1941 byl spolu s několika svými kamarády zatčen německou policií, dopraven do Berlína a nakonec deponován do koncentračního tábora Sachsenhausen. Psalo se neprávem, že Bandera byl Canarisovým a Lahousenovým oblíbencem. Byl osvobozen teprve roku 1944, tedy v době, kdy byli Canaris a Lahousen odhaleni. Bandera převzal velení UPA a zahájil nemilosrdný boj proti sovětské armádě.

Během léta 1944, kdy se rozpadla východní fronta v důsledku ruské ofenzívy, nám do Friedenthalu hlásili, že malé a středně velké jednotky nemají v tom zmatku šanci. Bez munice a bez zásob byly většinou pobity nebo zajaty. Jen malým a odhodlaným skupinám se podařilo navrátit se k našim liniím: Celkem asi 1000 z 12 000 až 15 000 vojáků.

Jedna z těchto skupin - pod velením feldwebela Johanna Dierckse z 36. pěšího pluku, který poskytoval podporu zbytkům 20. tankové divize - se odhodlala ke vskutku mimořádnému návratu.

Diercks opustil Berezinu 27. června 1944, rozdělen do různých bojových skupin, mezi nimi i s osádkou jednoho sestřeleného He 111 a oddílem 52. moždířového pluku, se ukryl v lesích a bažinách a bojoval jako zběsilý proti sovětským jednotkám. Když se konečně dostal až do Východního Pruska do úseku 107. německé pěší divize, měl s sebou už jen čtyři kamarády. Všech pět bylo zraněno, ale svých zbraní se nepustili. To bylo 14. srpna 1944.

Přibližně v téže době mne generálplukovník Jodl informoval, že v jednom lese na severozápad od města Minsk se nalézá ještě jedna značně velká německá jednotka, ačkoliv město samo už bylo od 3.

července v rukou nepřátel. O této jednotce povyprávím ještě v příští kapitole. Velením vojsk na severní Ukrajině byl pověřen generál polní maršál Walter Model. Začátkem července 1944 mu Hitler kromě toho svěřil

velení skupiny armád Mitte. Modela jsem poznal během ardenské ofenzívy. Vzal si život 21. dubna 1945, aby se nemusel vzdát Američanům. Ještě předtím dosáhl toho, že jeho důstojníci a vojáci, obklíčení v Porúří, čestně dokončili boj.

Model si vedl výtečně i v obraně; měl schopnost improvizovat i v těch nejhorších podmínkách.

Avšak rudou vlnu, která zavalila Ukrajinu, zdolat nedokázal.

Začátkem podzimu 1944 jsme ve Friedenthalu dostali zprávu, že skupiny německých vojáků, které byly při návratu odříznuty, se připojily k Banderovým partyzánům. Mezi těmi, kteří přežili, byli také dobrovolníci z *Galicie*, 14. divize zbraní SS, která byla vytvořena v roce 1943 z Ukrajinců a Rutéňanů.

Jako odznak měli galicijského lva s třemi korunami - trojzubec svatého Vladimíra. V srpnu 1944

bojovala divize SS *Galicie* u Tamova po boku divize SS *Horst Wessel* a francouzské divize SS

Charlemagne, které všechny statečně plnily svou povinnost.2

Rozhodl jsem se sestavit zvláštní oddíl, jehož úkolem by bylo najít Banderu a vyjednávat s ním.

Naším úmyslem bylo rozdělit německé vojáky do menších skupin, z nichž každá měla učinit maximum, aby se dostala nazpět k německým liniím. UPA měla od nás každopádně dostávat léky, zbraně a munici, a těžce ranění měli být evakuováni z provizorních letišť.

Velitelem oddílu jsem určil kapitána Kerna z pozemní armády, který dříve sloužil u divize SS

Brandenburg. Kern mluvil rusky a polsky. Jeho oddíl sestávalo z dvanácti poddůstojníků a německých vojáků a asi dvaceti prověřených ruských antistalinistů z mého *Jagdverbandu Ost.* Bylo to tedy celkem asi třicet

dobře vycvičených, ke všemu odhodlaných dobrovolníků v ruských uniformách a holínkách, vybavených tabákem a falešnými doklady. Se svými oholenými hlavami a dvoutýdenními vousy vypadali jako praví ruští vojáci. Operaci jsme nazvali *Brauner Bär* (Hnědý medvěd).

Kernův oddíl překročil linii naší fronty v prosinci 1944 na východě Československa. O dva týdny později přišlo od Kerna první kódované rádiové hlášení. Setkal se s Banderou. Bandera obsadil poměrně velký úsek lesů a vrchoviny o rozloze asi 50 x 20 km. Velmi rychle zorganizoval léčku - díky kádrům, které tam nasadil (mezi nimi byli četní důstojníci z divize SS *Galicie),* a příznivě nakloněnému obyvatelstvu, které bylo vyloženě protiruského a ještě více protikomunistického smýšlení. Mezi těmito důstojníky jsem měl přítele z Vídně, který byl velitelem jednoho z praporů divize *Galicie.* Kernovi se bohužel nepodařilo navázat s ním spojení, a tak jsem se o jeho osudu nic nedozvěděl.

Bandera se zdráhal propustit naše vojáky, aby se probojovali k našim liniím na západě; potřeboval je. „Nejvyšší rada ukrajinského hnutí za nezávislost“ (Ukrajinská holovna vyzvolna rada), která měla 25 členů zastupujících různé ukrajinské politické směry, rozhodla už v červnu 1944, že výcvikové tábory a důstojnické školy by měly být vedeny německými důstojníky. Téměř všem našim

poddůstojníkům bylo svěřeno velení jedné setniny nebo oddílu.

Zato se Bandera uvolil evakuovat naše raněné. Jeho muži vykáceli v lese přistávací dráhu. Když ale byla hotova, neměla moje letecká eskadra, *Kampfgeschwader 200,* už žádný benzin! Jediné, co jsme ještě mohli udělat, bylo vysadit lékaře se zdravotnickým materiálem a léky, zbraněmi a municí. Dal jsem Kernovi a jeho oddílu rozkaz k návratu. *Hnědý medvěd* se tedy v půli března 1945 za velmi svízelných podmínek vrátil zpět, neboť musel přejít území obsazené armádami generála Petrova. Kern to však dokázal jen se ztrátou pěti mužů. Ani jeden jediný Rus nezběhl. Na konci války jsme naše zahraniční dobrovolníky samozřejmě vybavili potřebnými doklady o tom, že byli odsunuti do Německa za prací, aby nebyli vystaveni nebezpečí, že je spojenci vydají Rusům.

Kdo jednou napíše historii UPA (Ukrajinské povstalecké armády) a Stefana Bandery? Podle mého názoru musela UPA řešit mnohem těžší úkoly než Tito v Jugoslávii, který od Anglosasů dostával veškerou materiální pomoc. V době rozkvětu hnutí, v letech 1946 až 1948, bylo Banderovi podřízeno na 80 000 vojáků, z toho 10 000 až 12 000 tisíc Němců. Byl však úplně izolován: Zbraně, munice a léky, které jsme mu poslali, mu už dávno došly. UPA si obstarávala nové tím, že přepadala sovětské konvoje. Tato ryzí armáda bez jediné naděje na pomoc za západu bojovala až do roku 1952.

Ukrajinští sedláci obdělávali velmi úrodnou půdu zvanou černozem neboli půldruhého metru hlubokou vrstvu humusu, táhnoucí se od Karpat až po Ural. Černozem vznikla po době ledové z naplavenin podél okraje ustupujícího velikého ledovce. Po nesčetných krvavě potlačených nepokojích mezi lety 1922 a 1937 se z ukrajinských sedláků stali kolchozní funkcionáři. V době německé okupace získali jistou svobodu - dokonce i ve střední části Ukrajiny pod správou Kocha! Skutečná agrární reforma byla ovšem za války nemyslitelná; tamější problémy nebyly pouze zemědělského rázu. Přesto však tam, kde Koch nestačil prosazovat svou autoritu a kam nedosáhla Himmlerova fantazie - neměl o Ukrajině sebemenšího ponětí -, našli místní lidé rozumné řešení: V severní Bukovině a na jižní Ukrajině (Oděsa), které byly pod rumunskou správou, na západní Ukrajině (Lemberg), která byla přičleněna Frankovu Generálnímu gouvernementu Polsko, a především na východní Ukrajině (Charkov), díky naší vojenské správě.

Naprosté selhání kolchozního systému je nepopiratelné: Spojené státy se svými 7 miliony farmářů vypěstují víc než 40 milionů „rolníků“ v SSSR. Skutečnost je taková, že Spojené státy musí někdy SSSR vypomáhat s potravinami. Pravda je také to, že nyní má sovětský rolník nárok na kousíček půdy

„pro domácí potřebu“. Dnešní velkoměsta jako Kyjev, Charkov a Moskva, jsou letecky zásobována čerstvou zeleninou jedině díky těmto malým „soukromým pozemkům“.

Ukrajinci chtěli získat jen svou vlastní půdu, kterou obhospodařovali po celé generace a která jim vždy zčásti patřila - dokonce i v dobách rakousko-uherské monarchie a říše Romanovců. To byl jejich zločin! Chtěli mluvit

svou vlastní řečí, vyznávat své vlastní náboženství a udržovat své staré obyčeje.

Ukrajinský národ mohl přežít jedině v nezávislém státě. Za to bojoval, přestože si byl vědom, že bude nemilosrdně potlačen ruskou nebo polskou vládou. To se také stalo. Bojové úsilí Bandery a jeho partyzánů, které představuje jednu z nejsmutnějších a nejstrašnějších epizod světu neznámé stránky této války, nelze pochopit, aniž bychom vzali na vědomí tyto okolnosti. V letech 1946-1947 měl Bandera ve svých oddílech přes 200 000 partyzánů. Jestliže nebojovali všichni, pak jedině proto, že se jim nedostávalo zbraní a munice. Mnozí z těchto mužů - a také žen - dali přednost boji a smrti před vězením nebo koncentračním táborem.

Tisk západních vítězných velmocí věnoval jen několik řádek událostem mezi květnem 1945 a srpnem 1951, kdy ukrajinští obyvatelé padali masově za oběť vyhlazovacím akcím ruské a polské vojenské policie a kdy sovětská vojska totálně ničila celé vesnice, vypalovala selské dvory a páchala jiné hanebné činy. Tyto surové zákroky vysvětlují také, proč UPA kladla tak zoufalý odpor. Kdo nebojoval v Rusku, ten to stěží může pochopit.

Teprve v roce 1954 vyšla pravda částečně najevo, a sice v dokumentu nazvaném *The Ukrainian Insurgent Army in Fight for Freedom* (Ukrajinská povstalecká armáda v boji za svobodu), který vydal jeden výbor v New Yorku.

Pronásledování rusínské katolické církve dosáhlo vrcholu v květnu a červnu roku 1946, kdy na jednom nucené svolaném církevním sněmu bylo rozhodnuto o napojení na pravoslavnou církev na základě hlasování 216 knězů - z celkového počtu 2714. Ostatních 2489 knězů bylo zatčeno nebo zabito nebo se rozhodli připojit se k Banderově vojenskému odboji.

29. ledna 1944 přepadla u Kyjeva jedna silná jednotka UPA sovětský obrněný vlak. Velitel příslušného vojenského okruhu generál Vatutin přitom přišel o život. Byl nahrazen generálem Žukovem. 28. března padl také Swierczewski, další sovětský generál a adjutant maršála

Rokossovského v polském válečném ministerstvu, neslavně proslulý potlačením polských

nacionalistů. Swierczewski velel během španělské občanské války mezinárodni brigádě zvané

„Generál Walter“. Jeho adjutantem byl Francouz jménem Marty, jinak nazývaný též „řezník z Albacete“. Tito dva muži nezaměřovali svou surovost pouze na Frankova vojska a španělské nacionalisty v civilu, nýbrž i na mezinárodní brigády a na republikány, kteří se odchýlili od politického kurzu Moskvy.

UPA nebojovala jen proti sovětským vojskům, nýbrž také proti vojákům a policistům polské komunistické vlády, která vyslala do bojového tažení proti Banderovi tanky, letectvo, tři pěší divize (7., 8. a 9.) a jednu divizi policistů z RBW (Orgán vnitřní bezpečnosti). Bez velikého úspěchu (červenec 1947). Stalin zaútočil už koncem roku 1945 s devíti pěšími divizemi, jednou tankovou brigádou a jednou motorizovanou divizí z NKVD. Mezi květnem a zářím 1945 UPA vybojovala přes 80 bitev a ztratila 5000 mužů (padlých a raněných); avšak ztráty Sovětů obnášely 7400 padlých a přes 9000 raněných. V noci na 31. října 1945 dobyla UPA Stanislavov, dřívější hlavní město Volyně.

Od 7. ledna, ukrajinského vánočního dne, do října 1946 byla UPA ve více než 1000 bitvách: Ztráty bolševiků dosáhly počtu přes 15 000 padlých. Roku 1947 poslal Stalin proti Banderovi dvě nové policejní divize. Situace byla natolik vážná, že se tři prosovětské vlády - ruská, polská a československá - cítily nuceny podepsat smlouvu proti Banderově hnutí. Bylo rozhodnuto vypracovat společně nový válečný plán, jímž by ty troufalé, bolševismu vzdorující Ukrajince mohly nadobro porazit a zničit. Rudý teror se zhoršoval. Západem ale sotva pohnul. Poslední bitvy UPA se odehrály v okolí podolských bažin v červenci 1952: Stalin poslal ještě dvě další policejní divize a brigádu plamenometů.

15. října 1959 okolo 15. hodiny vystupuje nahoru po schodech ke svému bytu v prvním poschodí nájemník z Kreittmayrstrasse č. 7. Je to pan Štefan Popel, velmi nenápadný pán. Chystá se odemknout si dveře, když zjistí, že klíč do zámku nejde. Po schodech nahoru k němu přibíhá nějaký člověk, a když dosáhne odpočívadla, říká:

„Měl byste si raději zavolat zámečníka!“

Pan Popel se otočí a vtom mu muž strčí pod nos pistoli. Lehké zasyčení a pan Popel padá po schodech dolů, aniž by stačil pohnout byť jen jediným prstem na svou obranu.

O hodinu později je nalezen mrtev. Na těle nemá jedinou známku násilí a úřední lékař tedy konstatuje smrt následkem embolie. Jenže policie věděla, že Štefan Popel není nikdo jiný než politický uprchlík Stefan Bandera. O otravě jedem, a dokonce o sebevraždě se mluvilo až do roku 1961. Vtom roce se rozhodl „vykročit za svobodou“ jeden z agentů KGB. Jmenoval se Stačinskij a doznal, že zavraždil nejméně dva ukrajinské nacionalistické vůdce: Lva Rebeta a Banderu. Téhož osudu se dočkal i Konovalec. Stačinskij použil kyanovodíkovou pistoli.

Byl postaven před soud: Jako důvod svých činů uvedl, že „uposlechl rozkazu“, a byl odsouzen k osmi rokům vězení. Mnozí němečtí obžalovaní v Norimberku a u jiných soudů západních spojenců, kteří rovněž jednali na rozkaz, byli odsouzeni k smrti a popraveni. Ti ale nebyli členy KGB! Po sedmiletém boji proti UPA, za pomoci vojenských a policejních jednotek, se Sovětům podařilo ukrajinské vlastence porazit. Konovalce a Banderu nechali zabít, ale vyhubit ukrajinský národ se jim nepodařilo. Pravda, světový tisk se o tom nezmiňuje, ale od roku 1952 jsou rok za rokem zatýkány a deponovány tisíce Ukrajinců! Na jižní Ukrajině došlo v červenci a srpnu 1972 ke krvavým nepokojům. V červnu stávkovalo v Dněprodzeržinsku několik tisíc dělníků. Přepadli stranickou budovu, sídlo Komsomolu a KGB, a podpálili budovu MVD (ministerstva vnitra). Davy lidí zpívaly hymnu UPA. V září a říjnu téhož roku se objevují další zvěsti o nesmírném násilí v Dněpropetrovsku, jedné z nejdůležitějších průmyslových oblastí střední Ukrajiny. Povstalci se zmocnili několika městských čtvrtí; policie dostala rozkaz ke střelbě. Bylo přes 50 mrtvých. Z řad Komsomolu musela být zmobilizována pomocná policie, tzv. „družinniki“.

V roce 1973 další manifestace - tentokrát mezi zemědělci z jihoukrajinských kolchozů. Světový tisk mlčí.

Zato komunistický tisk o mně v roce 1963 tvrdil, že jsem během války měl „pistoli, která vystřelovala otrávené jehly“. Nemusím snad ani dodávat, že taková pistole v Německu nikdy neexistovala. Měl jsem, jak se říkalo, v

úmyslu „zastřelit Stalina“. Desítky časopisů východního bloku kromě toho tvrdily, že jsem tuto „pistoli na jehly“ zkoušel na zajatcích v koncentračním táboře Sachsenhausen. Jakou morální úroveň mají lidé, kteří si myslí, že já a moji kamarádi bychom byli schopni střílet na bezbranné lidi? Během války jsem se neustále snažil co nejvíce zabránit krveprolití na obou stranách, což se mi při uplatňování taktiky překvapení také částečně dařilo. Na frontě jsem stál, právě jako moji kamarádi, tváří v tvář nepříteli. Chtěl bych na tomto místě opakovat, že naši protivníci byli velice stateční: Jak Titovi partyzáni, tak i ruští a američtí vojáci.

Není tedy spíše možné, že lidé, kteří se mi snaží přičítat ohavné činy, si neuvědomují, že tím jenom odhalují svou vlastní morální nicotu? Bojovali tito lidé vůbec někdy? Stáli někdy na bojišti a hleděli smrti do očí? Myslím, že sotva.

Tito senzacechtiví novináři proti mně ve skutečnosti vznášeli a falšovali tatáž obvinění jako před šestnácti lety ten dobrák, pan Rosenfeld, americký prokurátor, který se v Dachau tolik snažil, aby mne odsoudili - ale mamě!

Prokurátor Rosenfeld vyslýchal stále dokola jednoho mladičkého vojáka, který sloužil v mých jednotkách, až nakonec „dosvědčil“: „Byla nám přidělována také otrávená munice.“

Požádal jsem svého obhájce, amerického plukovníka Dursta, aby nechal svědka přesně udat, jak tu otrávenou munici poznal.

„To je velmi lehké“, odpověděl mladý voják, „mezi nábojnicí a střelou byl červený kroužek.“

Podplukovník Durst se mnou krátce promluvil a prohlásil před soudem, že uplatňuji svůj nárok na osobní výslech svědka příštího dne. Tuto patronu s červeným kroužkem jsem velmi dobře znal a nemohl jsem se na toho chlapce zlobit pro jeho výpověď, jejíhož dopadu a následků pro mne a mé kamarády si jistě nebyl vědom.

Bylo ovšem na mně jakožto obžalovaném, abych předložil důkazy o tom, že obvinění pana

Rosenfelda se nezakládá na pravdě. Bylo třeba jednat rychle. V Dachau opouštěli mnozí zajatci tábor za každodenní prací; moji přátelé rozeslali pokyny. Na soudním stání příštího dne nechal podplukovník Durst znovu předvolat onoho mladého vojáka. Tu jsem vytáhl z tašky jednu patronu s červeným kroužkem, kterou mi propašovali v chlebě. Nastal moment překvapení a pan Rosenfeld kladl rozhořčené otázky. Můj obhájce jej přerušil:

„Je přece úplně vedlejší, jakým způsobem jsme munici dostali. Důležité je jen to, aby soud byl poučen o vlastnostech tohoto náboje. Prosím ctěný soud, aby dovolil svědkovi prohlédnout si co nejpodrobněji tuto patronu a sdělit nám, jestli jde opravdu o jednu z těch patron, které byly čas od času přidělovány důstojníkům a vojákům pana Skorzenyho.“

Svědek to vzápětí potvrdil. : „Ano. To je jedna z těch otrávených patron, které jsme dostávali ve Friedenthalu.“

„Pane svědku,“ začal Durst znovu, „vaše výpověď je velmi důležitá. Prohlédněte si tu střelu ještě jednou, prosím, a řekněte nám, jestli jste si naprosto jist, že jste se nezmýlil. Je to skutečně jedna z těch speciálních střel, o nichž říkáte, že obsahovaly jed a že vám byly přidělovány?“

„Jsem si absolutně jist.“

„Velmi dobře! Děkuji vám. Prosím ctěný soud, aby obžalovanému dovolil přednést vysvětlení.“

Objasnil jsem, že tento druh střely není v žádném případě jedovatý, nýbrž „water-

proof“(vodotěsný), a že jsme je rozdávali účastníkům operací, při nichž se dalo s velkou pravděpodobností očekávat, že se namočí. Mé vysvětlení bylo soudu potvrzeno následnou analýzou střely. Díky označení červeným kroužkem bylo možné tento druh munice odlišit od jiných, normálních nábojů. Chtěl bych zde ještě poznamenat, že žádná z našich jednotek wehrmachtu neměla kyanovodíkové pistole ani jiné zbraně podobného typu.

Nicméně kyanovodíkové náboje jsme našli vletech 1941-1942 u jednoho ruského partyzána. Byly to kulky do revolveru, které byly na špičce rozděleny čtyřmi zářezy a vevnitř obsahovaly kyanovodík.

Dříve zmíněný Artur Nebe, ředitel úřadu V v RSHA, nechal v laboratořích kriminální policie vyrobit několik set těchto nábojů a já jsem jich obdržel přibližně dvě stě. Moji důstojníci dostali po jednom, když měli jít do akcí, při nichž by mohli být zajati nebo mučeni. Tato kulka byla lehce rozeznatelná, a sice nikoliv podle červeného kroužku, nýbrž podle červeného křížku na špičce. Já sám jsem měl takovou - tu poslední - ve svém zásobníku. Když jsem se 22. května dobrovolně vzdal americké armádě, položil jsem svou pistoli na stůl s varováním:

„Pozor! Je nabita a poslední kulka je nebezpečná!“

Vysvětlil jsem proč.

Pokrok nelze zadržet. Teprve *po válce* Sověti vyrobili a zdokonalili bezhlučné, elektrickými bateriemi opatřené pistole, obsahující náboje s dávkou kyanidu v prášku pod silným tlakem. Tento jed je vstřebáván sliznicemi a pokožkou a během několika minut poté roznesen krví do těla: Cévy se stáhnou a zapříčiní smrt. Tímto způsobem byl zabit Bandera.

Stačinskij si před tou vraždou pro jistotu vzal atropinové pilulky, což je účinná protilátka. Nic z toho není bohužel uvedeno v románu od lana Flemminga.

Sovětská zpravodajská služba už dávno používá až příliš známý trik. Nejdříve se otiskne, že oběť spáchala sebevraždu. Ještě chytřejší je rozhlásit, že oběť byla zavražděna jedním z politických odpůrců Sovětů. Od roku 1942 je zjištěno, že polští důstojníci, kteří byli hromadně popraveni v Katyni, padli za oběť Sovětům. Nicméně sovětští žalobci v Norimberku neváhali podstrčit tuto masovou vraždu Němcům a mezinárodní historikové o tom až do nedávné doby vyjadřovali pouhé „pochyby“. Asi by o této masové vraždě neměli číst a opakovat oficiální podání (ale prostudovat polské, americké, anglické3 a Švýcarské dokumenty).

Po zavraždění Bandery, do té doby než Stačinskij stanul před soudem, byla z tohoto zločinu obviňována zpravodajská služba generála Reinharda Gehlena (ředitele Spolkové zpravodajské služby: BND - Bundesnachrichtendienst). Obvinění bylo přece jen příliš přitažené za vlasy, takže mu nikdo moc nevěřil. Než si zde vyvolám několik vzpomínek, chtěl bych povyprávět o jedné překvapivé návštěvě, kterou jsem dostal v lednu 1943 ve Friedenthalu, o návštěvě Waltera Nicolaie, generála velícího jednotkám zvláštního určení.

Když mi ohlásili příchod „generála Nicolaie“, nebylo mi hned jasné, že se jedná o plukovníka Nicolaie, bývalého ředitele kontrarozvědné služby německé armády za první světové války. Myslel jsem si, že už nežije.

Nebyl ale mrtev. Nebyl to přízrak, nýbrž strašidlo. Ještě dnes ho vidím před sebou s jeho modrýma očima a bílými vlasy, ostříhanými na ježka, a nesmírně živým pohledem. Jak tak seděl proti mně, všiml jsem si jednoho detailu: Přes boty měl navlečeny galoše, takové, jaké byly v módě před dvaceti lety a jaké nosíval i můj otec. Mluvili jsme o osvobození Mussoliniho.

„Myslím,“ řekl, „že než jste osvobodil duceho, bylo nejtěžší se dozvědět, kde je ukryt. Vyprávěli mi, že Italové dlouho zkoušeli svést vás na nesprávnou stopu.“ Musel jsem přiznat, že mi skutečně dalo práci, abych Hitlera přesvědčil, že dostává falešné zprávy. „Falešné zprávy,“ usmíval se, „to se může stát. Ale nesmí se to stávat příliš často...“

Byl jsem téhož názoru, ale přesto jsem nerozuměl: tehdy nebyl Canaris ještě odhalen. Vysvětlil jsem mu, jaké jsou naše cíle ve Friedenthalu: Podnikat nápadité a nečekané operace v rámci normálních válečných zákonů. Nicolai, jemuž bylo tehdy kolem sedmdesáti let, sledoval mou přednášku s nadšenou pozorností a dodal, že naše činnost musí bezpodmínečně vycházet z úplně přesných informací. K mému údivu ještě dodal, že by mu bylo potěšením, kdyby mi mohl být nějak nápomocen a že by rád spolupracoval. Když jsem se o tom zmínil Schellenbergovi, odpověděl povýšeně:

„ Je vidět, že jste ještě nováček. Nicolai je příliš velké sousto! Admirál Canaris ho nemůže ani cítit a reichsführer také ne. Ví toho o západě příliš

mnoho a o východě ještě víc!“

„A to je další důvod“, řekl jsem, „neodmítnout jeho nabídku. Proč nevyužít jeho zkušeností?“

„Jeho dřívější styky s východem v době, kdy byl uzavřen brest-litevský mír, jej zajisté činí poněkud podezřelým!“

Generál Nicolai udělal na mou prosbu dvě nebo tři přednášky pro důstojníky ve Friedenthalu.

Vzpomínal na minulé události, mluvil velmi oduševněle o svých zkušenostech a názorech, o důležitosti strategických informací ať už vojenského, politického, hospodářského, či psychologického charakteru a o nutnosti taktických zpráv vztahujících se na každou jednotlivou operaci a působící eventuálně na všeobecnou strategii. Informace měly být souhrnem mnoha, byť i velmi rozdílných typů údajů, z nichž bylo třeba udělat co nejrychleji tu nejsprávnější syntézu. Považoval informace za vůbec nejdůležitější aspekt moderní války. Největší váhu kladl na spolehlivost a jasnost údajů. Avšak i taková informace měla být použita pouze ve vhodné chvíli a v určitém prostoru. Stavět strategii na základě falešných údajů bylo podle něho nebezpečnější než nemít vůbec žádné informace.

Nicolai poznamenal, že nečekaný, předem dobře připravený a s nápaditostí plánovaný útok - při velkých bitvách prakticky neproveditelný - dělá velký dojem i na nepřítele. Je to prý nový způsob válčení, který bohužel málokteré generální štáby berou v úvahu.

Když se dnes dočítám, že si generál Nicolai velice vážil admirála Canarise, mohu nad tím jedině pokrčit rameny. Byl příliš šlechetný, než aby Canarise osobně obviňoval. Během jednoho rozhovoru mi však řekl:

„Víte, Skorzeny, důstojník neslouží svému režimu. Slouží své vlasti, nehledě na její politické zřízení. Napadat existující režim v době války je nesporná zrada.“

Byla to tak evidentní narážka, že jsem se v lednu 1944 sám sebe ptal, proč asi o tom Nicolai mluvil.

Bezpečně vím, že myšlenka na to, že Nicolai by mohl být stoupencem bolševismu, mne nikdy nenapadla - právě naopak. Byl to bezúhonný důstojník „staré školy“. Poznal jsem ho jako správného člověka, jehož charakter mohl sotva být srovnáván s Canarisovou vyhýbavostí a obojetností a Schellenbergovou úskočností. Ve svých pamětech (nepravých) píše Schellenberg, který zcela a beze zbytku poskytl své služby Angličanům, že „Nicolaiova malá kancelář na Postdamském náměstí byla jedním z nejdůležitějších středisek sovětské zpravodajské služby“ - a to bylo v roce 1943! Proč tedy nebyl generál Nicolai nikdy zatčen?

Během tří nebo čtyř hovorů, které jsem s ním měl, jsem měl příležitost zjistit, že je vysoce inteligentní. A co se jeho pověsti v kruzích mezinárodních zpravodajských služeb týče, mohu jen říci, že je dodnes světovější a významnější než Canarisova. Kromě toho jsem měl za války jinou práci, než abych se staral o špiony a kontrašpionáž. Jedno bych však chtěl konstatovat: Jestliže někdo jako Schellenberg tvrdí, že Nicolai organizoval za války uprostřed Postdamského náměstí prosovětskou špionážní síť, pak je to čirý nesmysl. A jestliže Schellenberg dodává, že „šéf gestapa Müller nechal Nicolaie a jeho prosovětskou špionážní síť střežit“, tak je to prostě k smíchu. Myslím, že v tom případě by bylo třeba mít pod policejním dozorem i samotného Müllera!

„Zeppelin“ nebyl jen název jedné masové ankety, kterou oddělení C úřadu VI RSHA provedlo mezi 5 miliony ruských zajatců, o níž jsem už psal (část II, kap. 6), nýbrž to byl také krycí název pro hlavní sídlo OKH v Zossenu, přibližně 20 km jižně od Berlína.

Bylo to malé, zastrčené městečko s nízkými, sobě podobnými betonovými budovami ukrytými mezi trávníky, zahradami a stromy. Všechny budovy byly postaveny podle téhož vzoru: Pokoje byly uspořádány ve dvou řadách a každých 10 až 12 metrů byly dveře do chodby uprostřed, z níž vedly schody do protileteckého krytu.

V „Zeppelinu“ bylo zaměstnáno na tři tisíce důstojníků pod velením generála Krebse, zástupce generálplukovníka Guderiana, jehož Hitler po pokusu o atentát dne 20. července jmenoval velitelem generálního štábu pozemního vojska.

Kancelář generála Krebse zabírala jednu část budovy a v druhé části byla služebna generála Gehlena (Cizí armády - Východ). V informačním oddělení pro východní frontu pracovalo několik set důstojníků. Reinhard Gehlen nebyl nikdy příliš přesvědčeným nacionálním socialistou. Ačkoliv pracoval v generálním štábu jako vedoucí oddělení pod Halderem, stejně jako Heusinger, nebral nikdy hovory o možnosti nějakého puče opravdu vážně.

Generál Guderian si zcela právem velice potrpěl na informace o východní frontě. Přesto na sebe obrátil Hitlerovo podezření - ten byl po 20. červenci krajné podezřívavý - nejen proto, že za svou kariéru děkoval generálplukovníkovi Franzi Halderovi, nýbrž také proto, že se v roce 1931 oženil s Hertou von Seydlitz-Kurtzbachovou, příbuznou generála von Seydlitze. Jednání tohoto generála u Stalingradu je známo. Stal se spolu s generálem Paulusem jedním z vůdců „Národního výboru svobodného Německa“ se sídlem v Moskvě.

Během příprav všech operací, které jsme plánovali s našimi jagdverbandy na východě, jsem se na tohoto pozdějšího ředitele BND často obracel s dotazy a udržoval s ním dobré styky. V souvislosti s tím bych chtěl uvést jednu historku.

13. března 1943 jsem jel s podplukovníkem Waltherem, nástupcem Fölkersama, do „Zeppelinu“.

Nevzpomínám si přesně, který z pohřešovaných oddílů za sovětskými liniemi mi tenkrát dělal starosti, jestli to byl *Brauner Bär* nebo jeden z oddílů operace *Freischutz* (Čarostřelec). Nalézali jsme se sami s generálem Gehlenem v jeho velikém pokoji s obrovským oknem. Všichni tři jsme stáli u mapy východní fronty rozprostřené na stole a asi jsme přeslechli kvílení sirén zvěstujících nálet. Bylo to v poledne.

První bomba dopadla asi 100 metrů od naší budovy a my tři jsme vlezli rychle pod stůl. O několik vteřin později roztříštila tlaková vlna způsobená další bombou všechna okna; sklo se rozletělo na všechny strany.

„To bylo docela blízko,“ prohodil Walther.

V tom momentě se generál Gehlen zvedl, vyběhl bez jediného slova ze dveří a zmizel. Zvedli jsme se také, vyšli jsme na chodbu a brzy jsme se octli u zamčených obrněných dveří krytu. Po hlasitém klepání nám konečně jeden voják otevřel. Vevnitř klidně seděl generál a zeptal se:

„Kde jste byli, pánové?“

„Ale pane generále,“ řekl Walther. „Měli jsme o vás starost a všude jsme vás hledali. To nás těší, že vás vidíme zdravého a v pohodě.“ Všiml jsem si, že štábní důstojníci byli na nálety obzvláště alergičtí.

Přiznávám, Že ani já jim zvláště neholduji. Ne, Že by snad generál Gehlen měl větší strach než obyčejný smrtelník nebo pěšák - generál Gehlen byl odvážný muž. Chci tím jenom říci, že důstojník generálního štábu se cítí jaksi dotčen, stane-li se terčem střelby jako obyčejný voják. Mnohokrát jsme se této příhodě zasmáli, ale v druhém křídle „Zeppelinu“ byly oběti. Mezi nimi i generál Krebs, který byl poměrně těžce zraněn.

Roku 1971 vydal Reinhard Gehlen knihu vzpomínek pod názvem *Der Dienst* (Služba). V ní se píše, že záhadným donašečem *Rudé kapely* nebyl nikdo jiný než... reichsleiter Martin Bormann, ředitel stranického úřadu. Tato teze je prakticky neudržitelná. Bormann neměl příležitost získat rychle přístup k informacím o Hitlerových vojenských rozhodnutích, a proto je nemohl ihned předávat Rösslerovi. Je evidentní, že STÁVKA pro tyto účely využívala služeb vysoce postaveného důstojníka, jehož zrada stála život tisíců vojáků - o zabitých a odvlečených civilistech ani nemluvě.

Když Gehlen vydal svou knihu, která mne mimochodem zklamala, bylo už zjištěno, že Bormann je mrtev, přestože ho ještě v roce 1973 hledali po celé Jižní Americe, dokonce i mezi domorodci v oblasti Amazonky. Dnes už je v NSR soudně potvrzeno, že někdejší reichsleiter není od května 1945

mezi živými. Já jsem tuto skutečnost znal a stále znovu jsem ji spojencům při každém výslechu opakoval. Považoval jsem ho za jednu z nejzlověstnějších postav z Hitlerova okolí. Pokoj jeho popelu.

Jenom bych rád věděl, proč Reinhard Gehlen tvrdil, že „kapelníkem“ v OKW byl Bormann?

1) Správnost této domněnky nám byla potvrzena. (Pozn. red.)

2) Bojová skupina divize SS *Charlemagne,* která vyšla z českého výcvikového tábora Neveklov, utrpěla mezi 15. až 25.

srpnem následující ztráty: 7 z 19 důstojníků bylo zabito a 9 zraněno; 332 z 1 112 vojáků padlo, 601 bylo zraněno a 59

prohlášeno za nezvěstné; 41 padlo do zajetí. V červnu 1944 bojovaly u Mogileva poslední jednotky francouzské legie dobrovolníků (LVF), které už v listopadu a prosinci 1941 pronikly až před Moskvu. Byly poraženy a stáhly se k Borisovu před Berezinou, kde před 132 lety utrpěla tragickou porážku ustupující Napoleonova armáda. H. prapor LVF se podílel na obraně mostu u Borisova, přes nějž ustupovali prchající a zranění vojáci. Sovětští dělostřelci a letci si samozřejmě udělali z Borisova terč. II. prapor LVF dostal tudíž rozkaz vyhodit most, jakož i dva muniční sklady, do povětří. Praporu se potom podařilo dorazit k ostatním LVF a probít se ulicemi Minská, kam mezitím už pronikly první sovětské jednotky. Příslušníci praporu bojovali tvrdě dnem i noci, až se jim konečně podařilo probít se do Greifenbergu ve Východním Prusku. (Pozn. red.) 3) V červenci 1972 byla poprvé zveřejněna tajná zpráva, dosud uložená v britském státním archivu, kterou poslal dne 24.

května 1943 někdejší anglický velvyslanec sir Owen O'Malley z Moskvy Churchillovi. V této zprávě stojí, že masakr na polských důstojnících v Katyni spáchali jednoznačné Rusové. Na okraji jsou rukou Anthonyho Edena napsána písmena

„KCD“. To znamená, že zpráva sira Owena měla být předána králi, válečnému kabinetu a britským dominiím, Britská dominia tuto zprávu nikdy nedostala a ti ostatní dělali, jako by ji nikdy nečetli. (Pozn. red.)

KAPITOLA DRUHÁ

Operace Freischütz

Sovětská ofenzíva v létě 1944 - Jak dokázal Rokossovskij urazit 270 km za devět dní - Je zajato 21

německých generálů - Generál plukovník Scherhorn se nechce vzdát a sbírá 2000 mužů - „V jednom lese na severozápad od Minská...“ - Čtyři skupiny výsadkářů operace *Freisckütz* - Scherhorn nalezen! -

Praporčík R. na obědě v sovětské důstojnické menze - Nasazení *Kampfgeschwader 200* - Untersturmführer Linder je vyznamenán Rytířským křížem - „Dlouhý pochod“ ztracené legie - Poslední hlášení od Lindera:

„Chci jenom slyšet vaše hlasy...“ - Mé obavy - Dr. Zoltan von Toth: Přežil sovětský koncentrační tábor, poskytuje přesné údaje - Je zločin jmenovat se Skorzeny: 10 let trestaneckého tábora - Smutný osud dr.

Hellera.

Před operací *Brauner Bär* jsme se zabývali ještě jednou akcí za sovětskými liniemi.

Koncem srpna 1944 jsem byl dálnopisem naléhavě povolán do führerova hlavního stanu, kde mi generálplukovník Jodl představil dva štábní důstojníky, kteří měli být specialisty na východní frontu.

Podali mi krátké hlášení o dramatu, které se odehrálo na úseku fronty mezi Minskem a Berezinou, který bránila naše skupina armád Mitte.

Jodl mi nedokázal vysvětlit, jak je možné, že tanky a motorizované útvary 1. a 2. běloruského frontu pod velením Sacharova a Rokossovského postoupily na sever od Pripjaťských bažin, pronikly mezi 4. a 9. německou armádou a 2. července dosáhly Stolpce, ležícího 65 km na západ od Minska, který byl dobyt dalšího dne. Rokossovského motorizované jednotky urazily tedy za devět dní 270 km a prolomily naši frontu.

Sir Liddell Hart poznamenává ve své knize *Dějiny druhé světové války*, že spiklenci podávali různým hlavním stanům rozporné informace a vydávali protichůdné rozkazy a že „události z 20.

července měly značný účinek jak na západě, tak i na východě“.

Bezprostředně potom informovala *Rudá kapela* prostřednictvím Rada-Rösslera STÁVKU, která v červnu 1944 měla v rukou podrobný plán středního úseku naší fronty. Kromě toho nelze přehlédnout, že postup nepřátelských tanků, který sovětští generálové provedli obchvatem, přičemž zaútočili úplně najisto na nejslabší místa našich pozic, prokazoval překvapivou podobnost s útoky, které Hitler nařídil Mansteinovi a Guderianovi v červnu 1941.

Byl to tentýž plán - ale opačným směrem. Ruští velitelé se od nás velmi rychle učili.

Už v únoru 1945 převelel Hitler generála Modela na východní frontu, aby tam zachránil 22 divizí 4.

a 9. německé armády, kterým hrozilo obklíčení na předmostí u Rževa. Generál Model je nechal od 1.

do 22. února ustupovat a bojoval přitom tak, že přes neustálé útoky deseti sovětských armád byly ztráty minimální. To byla operace zvaná *Büffel* (Buvol).

Model měl i tentokrát za úkol zachránit z obou armád, co se dá, a udělat vše pro to, aby zastavil frontu. Ale situace byla tentokrát podstatně jiná. Polní maršál se setkal s naprostým zmatkem, způsobeným především morálním dopadem 20. července.

Přesto, a to bych chtěl zdůraznit, nebylo pro nás jiné řešení než pokračovat v boji.

Ani kdyby Hitler a nacionálně socialistický režim zmizel, nemohlo by to nic změnit na rozhodnutí nepřátel. Poznámky některých historiků, které označují Hitlerovy rozkazy o „kladení co největšího odporu“ za „zločinné“ a „absurdní“, neodpovídají skutečnosti. Jakýkoliv jiný německý státník, který si uvědomuje svou zodpovědnost k dějinám, by vydal tytéž rozkazy, kdyby byl postaven před

„bezpodmínečnou kapitulaci“.

Ve führerově hlavním stanu mi sdělili, že části 4. německé armády obklíčené u Minska se podařilo probít z obklíčení. Podle rádiového hlášení našich agentů, kteří zůstali za nepřátelskými liniemi, byli její příslušníci pochytáni a zajati: „V lese na severozápad od Minska jsou němečtí vojáci, kteří se nevzdali.“ Tato informace nám byla potvrzena několika vojáky, kteří se probili z obklíčení u Minska.

Nakonec jsme obdrželi přesnější zprávy od jedné malé skupiny, které se podařilo probít přes Vilnius.

„Bojová skupina o asi 2000 mužích, pravděpodobně pod velením nadporučíka Scherhorna, se stáhla zpátky do lesa a - rozhodnuta se nevzdat - je odhodlána probít se do našich bojových linií.“

„Skorzeny,“ řekl mi generálplukovník Jodl, „bohužel není přesně známo, kde se nadporučík Scherhorn a jeho lidi nalézají. Myslíte, že bychom mohli zjistit, kde jsou, navázat s nimi kontakt a zachránit je?“

„Pane generálplukovníku,“ odpověděl jsem mu, „ujišťuji vás, že učiníme vše, co je v lidských silách - všemi prostředky, které máme k dispozici.“

Rozsah katastrofy si lze uvědomit teprve tehdy, když se dozvíme, že ze 47 generálů 4. a 9. armády a 3. tankové armády bylo 7 zabito. Byl mezi nimi také generál Pfeiffer, který velel VII. armádnímu sboru. Dva generálové spáchali sebevraždu, jeden byl pohřešován a 21 generálů padlo do zajetí.

Scherhorn se však nemínil vzdát. Lidé jeho ražení, kteří jsou s to uprostřed zmatku shromáždit kolem sebe 2000 mužů odhodlaných neprodat svůj život lacino, si za svou odvahu zaslouží ocenění, jež nelze odbýt několika málo slovy.

Měl jsem tenkrát příležitost popovídat si s generálem, jemuž se po 700 kilometrovém pochodu podařilo dorazit k našim liniím ve Východním Prusku se zbylými 70 muži ze své divize.

Řekl mi, že jeho divize, jakož i další dvě byly obklíčeny na jihozápad od Smolenska. Nejvýše postavený generál bez váhání prohlásil, že by podle jeho názoru „měli okamžitě kapitulovat a vzdát se Sovětům“. Oba další generálové se celý den pokoušeli mu tento názor rozmluvit. Výsledkem bylo, že pokus o průlom z obklíčení byl podniknut příliš pozdě a bez skutečné naděje na úspěch. Z obrovského počtu obklíčených se vrátily jen nepatrné skupinky. Není pochyb o tom, že Scherhorn a jeho lidé padli za oběť nerozhodnosti svých nadřízených.

Jakou jsme vlastně měli naději, že nalezneme tyto statečné vojáky, kteří už přes dva měsíce bojovali

„v jednom lese u Minska“? Asi tak 15 nebo 20 procent? Ale bylo třeba se chopit i této nepatrné naděje. Pustil jsem se okamžitě do práce a operaci jsme dali název *Freischütz. Vzrušení a nadšení, jaké panovalo ve Friedenthalu toho dne se podobalo pocitům posluchače slavné opery téhož jména od Carla Marii von Webera.*

Úkolem byl pověřen právě sestavený prapor *Jadgverband Ost I.* 1 Byly vytvořeny čtyři skupiny po pěti mužích, z nichž každá byla složena ze dvou německých dobrovolníků a tří prověřených ruských antistalinistů. Všech osm německých vojáků mluvilo rusky a kouřilo ruský tabák zvaný machorka.

Oholili jsme jim hlavy. Každá skupina byla vybavena vysílačkou.

První skupině velel oberscharführer zbraní SS P.... V srpnu 1944 vysadil tuto skupinu po 500

kilometrovém letu u Borisova za Minskem Heinkel 111 z *Kampfgeschwader 200*, která mi byla přidělena. Úkolem skupiny bylo postupovat směrem na západ a hledat Scherhorna.

Téže noci se nám podařilo navázat spojení s P...“ který hlásil: „Obtížný seskok. Pokoušíme se seskupit. Jsme pod palbou kulometů.“ Potom už nic. Teprve o 6-8 týdnů později, během operace *Panzerfaust* v Budapešti, jsem se dozvěděl, že P.... skupinu Scherhorna našel, ale že jeho vysílačka vypověděla službu hned prvního dne.

Skupina 2 byla vysazena v téže oblasti, ale o něco jižněji. Velel jí oberjunker zbraní SS Linder a měla stejný úkol jako první skupina: Postupovat na západ. Čtvrté noci jsme obdrželi hlášení. Po výměně poznávacích hesel Linder hlásil: „Dobrý seskok. Skupina Scherhorna nalezena.“ Není těžké představit si naši radost - a což teprve dalšího dne, když se ohlásil sám Scherhorn a osobně děkoval.

Skupiny 3 a 4 seskočily v následujících dnech v prostoru Dzeržinska ještě před obdržením hlášení o úspěchu od 2. skupiny. Měly postupovat na východ.

Od 3. skupiny pod velením feldwebela M. jsme ani po celých týdnech čekání u přijímačů už neslyšeli. Zmizela v nekonečných ruských dálavách.

Osud 4. skupiny, jejímž velitelem byl mladý praporčík R., byl jak překvapivý, tak senzační.

Nejprve dobrá zpráva: „Výborný seskok.“ R. hlásil, že všech pět mužů je pospolu. Poté oznámil, že narazili na skupinu ruských zběhů, kteří je měli za sobě rovné. Se svými novými souputníky si výborně rozuměli. Tak se například R. dozvěděl, že oblast Minská pročesávají speciální jednotky ruské vojenské policie. Hned další den nato nám oznámili, že jsou nuceni změnit pochodovou osu.

Dostali souhlas. Spojení bylo obnoveno třetího dne: Dostalo se jim pomoci od místních sedláků; obyvatelstvo v této válkou vyčerpané oblasti Běloruska podporuje jejich plány. Čtvrtého dne - nic.

Adrianovi von Fölkersamovi jako baltickému Němci na této akci velice záleželo. Obával se nejhoršího - a já též. Teprve po dvou týdnech se ozval telefonát od jedné jednotky, která byla rozmístěna u litevských hranic: „Skupina R. se hlásí beze ztrát.“ Vysílačka vypověděla službu, ale 4.

skupině se podařilo probít se mnoho set kilometrů nazpět k našim liniím.

Scherhorna nenašli, ale informace, které přinesli, měly velký význam. Tito vojáci ušli přes 300 km územím obsazeným nepřítelem v době, kdy nepřítel připravoval další ofenzívu. Zpráva od R.

potvrdila, že od Rusů se můžeme ještě mnohému přiučit: totální válku brali skutečně nesmírně vážně.

Nejenže měli k dispozici americkou válečnou výzbroj, ale bylo zmobilizováno také veškeré ruské obyvatelstvo. Bylo možné vidět ruské ženy a děti vozit na frontu sudy s benzinem a předávat si granáty z ruky do ruky na dělostřeleckých postaveních.

R. se nechal pozvat v uniformě poručíka Rudé armády do důstojnického klubu. „Kasino“ bylo krátce předtím znovu zavedeno v Rudé armádě, která

už nebyla armádou proletariátu, nýbrž armádou ruského národa. A hymnou sovětské armády už nebyla Intemacionála.

Když se R. vrátil do Friedenthalu, byl jedním z nejhorlivějších zachránců Scherhornovy skupiny.

Nejnaléhavější bylo shodit podplukovníkovi zdravotnický materiál pro početné nemocné a raněné.

První seskok dopadl špatně, náš lékař-dobrovolník si při něm zlomil obě nohy. Za několik dní nám oznámili jeho smrt. Druhému lékaři se ke skupině podařilo dorazit.

Od té doby vzlétalo každý druhý či třetí den jedno letadlo z *Kampfgeschwader 200* na východ, kde shazovalo potraviny, léky a munici pro ruční střelné zbraně. Tyto zásobovací lety se konaly vždy v noci a, pokud možno, když bylo zataženo. Piloti se museli orientovat podle velmi slabých signálů, jejichž vysílání ze země samo o sobě představovalo riziko. Není divu, že mnohé balíky zásob nikdy nedosáhly svého cíle.

Během této doby jsme spolupracovali s *Kampfgeschwader 200* na záchranném plánu. Jedinou možností bylo zřízení přistávací dráhy v blízkosti lesa, kde se skrývali naši kamarádi. Tam by přistával náš He-111 a vyzvedával nemocné, raněné jednoho po druhém, a potom vojáky. Přihlásil se jeden dobrovolník, letec luftwaffe, jako stavbyvedoucí. Uběhlo několik dní v nadšení a vzájemné naději, když přišlo zklamání. Stavba dráhy byla objevena a při neustálých útocích došlo k úmrtím a zraněním.

Potom jsme se se Scherhornem dohodli, že se pokusí dojít na jezerní planinu asi 250 km na sever u bývalých rusko-litevských hranic u Dunaburgu. Kdyby tam došel začátkem prosince, mohli bychom použít zamrzlá jezera jako přistávací a startovací dráhu. Další zásilky teplého oblečení, potravin a další munice - pro 2000 mužů! Devět ruských dobrovolníků se nabídlo, že proniknou k Scherhornovi -

každý byl vybaven vysílačkou.

Koncem listopadu jsem mohl Linderovi ohlásit, že byl jmenován untersturmführerem a že obdržel na mou žádost Rytířský kříž.2

Bylo zcela jasné, že pochod jednotky o 2000 mužích přes nepřátelské území neujde pozornosti.

Scherhorn měl proto svou „legii“ rozdělit na dvě části. Nemocní a ranění museli být přepravováni na selských vozech a tudíž postupovali pomaleji a byli ve větším nebezpečí útoku. Praporčík P. je měl krýt v týlu. Po několikatýdenním bloudění praporčík P. podplukovníka a naše kamarády našel a navázal s námi spojení. Podplukovník a untersturmführer Linder měli převzít velení dosud bojeschopné předsunuté skupiny a postupovat co nejrychleji.

Nastala zima. Sledování „dlouhého pochodu“ našich statečných kamarádů nám působilo více obav než nadějí.

Od listopadu byli na cestě, byli občas zpozorováni a napadáni sovětskými jednotkami. Obě skupiny musely cestou bojovat a měnit směr pochodu, přes den se skrývat a v noci pochodovat.

Kampfgeschwader 200 jim shazovala zásoby v noci ve stanovenou hodinu. Snažili jsme se dodržovat princip zásobovacího kvadrátu, v jehož rámci musely být balíky se zásobami shazovány. Ale jelikož skupiny postupovaly podle svých možností a často se odchylovaly od naplánovaných tras, bylo velmi obtížné je najít. Mnoho balíků, které jsme dokázali zorganizovat jen se stále většími obtížemi, se nenašlo.

Skupiny na pochodu, přes bažiny a lesy, dodržovaly nejpřísnější bezpečnostní opatření, ale urazily sotva čtyři až pět kilometrů za den. Sledovali jsme úzkostlivě jejich denní postup, ale měli jsme strašlivý pocit, že naši ubozí kamarádi se do Německa nikdy nevrátí. Bránili jsme se těmto myšlenkám, takoví lidé si zasloužili zůstat naživu.

Po několik měsíců jsme se snažili udělat co nejvíce, abychom sehnali potřebný benzin na zásobovací lety a ulehčili jim tak jejich bídný osud. Zanedlouho jsme mohli však podnikat jen jeden let týdně. Potom nás

všechny postihla katastrofa: *Kampfgeschwader 200* nedostala už žádný benzin.

Přes veškeré naše snahy jsme museli zásobovací lety zastavit.

V únoru 1945 jsme obdrželi rádiové hlášení od untersmrmführera Lindera:

„Dorazili jsme k jezerní planině. Vyhladovíme, jestli nedostaneme brzy další zásoby. Můžete nás vyzvednout?“ Nemohli jsme. Neměli jsme ani jednoho heinkela, ani kapku benzinu. Byl jsme tenkrát ve Schwedtu na Odře a velel jsem divizi náhodně sestavené z různých vojáků. Zmocňoval se mne záchvat vzteku nad tím, kolik benzinu a zásob bylo denně ničeno nebo padalo do rukou nepřátel na východě i na západě, aniž by bylo komu k užitku. Kamarádi ve Friedenthalu vysedávali dnem i nocí u rádiových přístrojů, aby dostali zprávu. Nezaopatřeným kamarádům jsme však nemohli dát ani špetku naděje.

Potom jsme museli odejít z Friedenthalu a přeložit náš štáb na jih Německa. Radisté stále ještě dostávali zprávy o situaci ztracené legie, byly však stále slabší. Poslední hlášení od Lindera bylo srdcervoucí. Nechtěl nic než trochu benzinu, aby mohl nabít akumulátory vysílaček: „Chci jenom zůstat s vámi ve spojení... slyšet vaše hlasy.“ Byl duben 1945. Potom bylo ticho.

V dubnu a květnu roku 1945, a později ve vazbě, jsem často na Scherhorna a jeho statečné kamarády vzpomínal - na naše dobrovolníky, kteří se obětovali, aby ty dva tisíce kamarádů zachránili.

Co se s nimi stalo? Pocítil jsem pochyby. Zajisté, všem rádiovým hlášením mezi Scherhornem a našimi radisty předcházela samozřejmě hesla, která byla podle naší dohody neustále měněna, a ta souhlasila u všech hlášení dokonce až do samého konce zcela podle dohody. Avšak ve vězení jsem se dozvěděl mnohem více o metodách nepřítele a začal jsem se tázat sám sebe, jestli s námi ruská zpravodajská služba po celou dobu nehrála tzv. „vysílačkovou hru“. Když však sovětský tisk později uveřejnil o Scherhomovi velké reportáže pod titulkem „Sověti podfoukli Skorzenyho“, bylo to pro mne - neboť jsem byl obeznámen se sovětskými metodami - důkazem, že mé pochyby byly zcela neopodstatněné.

Začátkem ledna 1973 jsem dostal dopis od jednoho maďarského vojenského lékaře jménem Zoltan von Toth, z něhož v dalším textu uvedu úryvky.

Dr. Zoltan von Toth padl do ruského zajetí až v únoru 1945 a byl poté vojenským soudem odsouzen k pětadvaceti letům nucených prací a vystřídal několik pracovních táborů. V únoru 1946 přišel do Pečory asi 200 km na jih od Vorkuty na Sibiři. V tomto táboře žilo na 30 000 zajatců - Němců, Madarů, Bulharů a dalších. „Ošetřoval“ tam v jednom kasárenském bloku kolem 600 těžce

nemocných, kterým bylo většinou souzeno zemřít, neboť neměl k dispozici vůbec žádné léky.

„Mezi nimi se nalézal,“ psal mi ten lékař - to si ještě dobře pamatuji, „důstojník zbraní SS jménem Will Linder, který pocházel z Madgeburku. Bylo mu asi dvacet šest let a trpěl otevřenou tuberkulózou.

Za tamějších podmínek byl ztracen. Byl to nesmírně inteligentní mladík.“

Než Linder koncem března v zemřel, předal lékaři von Tothovi zprávu, kterou mi v onom dopise poslal a která zněla v podstatě takto:

„S podplukovníkem Scherhornem jsme skutečně byli ve spojení až do konce dubna 1945 a pečovali jsme o jeho skupinu. Linder s Scherhornem byli v 1. skupině, která došla až na jezerní planinu u Dünaburgu. 2. skupina, jíž velel jeden důstojník, jehož jméno jsem bohužel zapomněl,“ píše lékař, „přišla o něco později. Byl ale únor 1945 a z celé skupiny Scherhorna zbylo pouhopouhých 800

mužů, kteří marně čekali nejdříve na vyzvednutí, potom na zásoby a potom jen na několik slov...

Koncem dubna těch 800 důstojníků a vojáků obklíčili a napadli Rusové. Bitva se táhla několik dní s velkými ztrátami na obou stranách. Podplukovník Scherhorn byl zraněn. Ti, kteří přežili, se vzdali a bylo s nimi nejdříve náležitě zacházeno. Potom byli hromadně odsouzeni k obvyklému trestu pětadvaceti let nucených prací. Byli rozděleni do různých pracovních

táborů. Co se týče samého Scherhorna, ten svá zranění z poslední bitvy přežil.“

Vidíme, že tato zpráva odpovídá tomu, co nám bylo známo z rádiových hlášení.

Dr. Zoltan von Toth dále píše:

„Bude Vás asi také zajímat, že jsem potkal generálmajora Lombarta, který byl také v zajetí. Na začátku války sloužil jako podplukovník ve führerově hlavním stanu. Byl to on, kdo Hitlerovi hlásil, že Rudolf Hess odcestoval do Anglie. Generálmajor Lombart viděl podplukovníka Scherhorna v několika z četných pracovních táborů, jimiž prošel. V roce 1953 se Lombart vrátil do Německa a dá se předpokládat, že se vrátil i Scherhorn, pokud přestál zajetí. Je ovšem možné, že žije ve východním Německu. Dovoluji Vám tímto, plukovníku Skorzeny, použít tento dopis.“

S dr. Tothem jsem mluvil osobně. V roce 1953 byl konečně propuštěn z ruského zajetí. Vyprávěl mi ještě jednou o Willovi Linderovi, o ztracené legii a o strašných letech zajetí, která sdílel s jinými statečnými vojáky. V důsledku špatného zacházení, hladu a zimy mnozí z nich zemřeli před jeho zraky.

Co se po dobu deseti let dělo v sovětských zajateckých táborech na Sibiři, řekl, je nepopsatelné.

Rok nebo dva po Stalinově smrti (1953) však polevila horlivost, s níž se snažili přivést na máry nás všechny, kteří jsme tu strašnou dobu přežili. Asi 20 procent nás zůstalo naživu.

Mnozí evropští vojáci, kteří bojovali proti bolševismu, byli v zajetí od roku 1941. Můj bratr byl v roce 1946 zatčen na ulici ve Vídni jen proto, že se jmenoval Skorzeny, a strávil deset let v zajetí v Sovětském svazu. Když byl v roce 1954 propuštěn spolu s ostatními, co přežili vyhlazovací „Gulag“, mohl sotva stát; ztratil asi 30 kg. Nesměl se v takovém stavu ukázat ve Vídni, a proto jej Sověti z propagačních důvodů poslali nejdříve do Jugoslávie, kde byl jakoby na svobodě dobře ošetřován a vykrmen. Měl však těžce postižené plíce a srdce a do deseti let poté zemřel.

S dr. Tothem jsem mluvil také o maďarském povstání v říjnu a listopadu 1956. Sověti museli proti povstání nasadit sibiřské vojáky, kteří si mysleli, že bojují na Blízkém východě a Dunaj považovali za Suezský průplav! Během onoho lidového povstání v roce 1956 bylo 25 000 mrtvých, z toho 8000

rudoarmějců. Desetitisíce Maďarů byly zatčeny a „ve jménu pokrokové demokracie“ deponovány -

třebaže Stalin byl už tři roky mrtev! Ale mnozí z těch, kteří si předsevzali, že budou vystupovat jako

„mluvčí lidského svědomí“, o utrpení Maďarska pod jhem bolševismu mlčí.

Jako statisíce Maďarů musel i dr. Toth ze své vlasti odejít. Napsal knihu s názvem *Zajatcem* v *SSSR*

(1945 až 1955). Kniha je skutečně strašlivým svědectvím lékaře, jehož jediným přestupkem bylo, že miloval svou zem a lidi. Podle jeho údajů žilo na přelomu let 1948-1949 v sovětských koncentračních táborech přes deset milionů vězňů. V jednom z nich se dr. Toth setkal také s Alexandrem Solženicynem.

Dr. Toth ve své knize vypráví příběh dr. Hellera, jednoho ze svých kolegů židovského původu. Byl zatčen roku 1943 v Budapešti a dopraven do Mauthausenu. Dr. Toth se sním setkal v jednom sibiřském trestaneckém táboře - ke svému nesmírnému překvapení, neboť se domníval, že dr. Heller zastává významné místo v Budapešti. Byl zatčen „omylem“ ve Vídni, kde byl neprávem označen za agenta gestapa a odsouzen ke dvaceti rokům vězení. Když byl dr. Heller konečně propuštěn, pečoval během povstání v říjnu 1956 v ulicích Budapešti o zraněné a ze svého domu udělal nemocnici. Poté, co bylo národní povstání potlačeno Rudou armádou, nechala jej komunistická vláda zatknout. Byl obžalován „z aktivní spoluúčasti na kontrarevoluci“, odsouzen k smrti a v lednu 1957 oběšen.

1) Následující líčení se podstatně liší od podání, které se považuje za absolutně spolehlivé, a sice od zprávy poslané ještě za války plukovníkem

Worgitzkym. někdejším příslušníkem skupiny armád Mitte (později BND, Spolkové zpravodajské služby). (Pozn. red.)

2) Skorzeny si zde evidentně popletl jména. Podle četných přetištěných rádiových zpráv od Worgitzkyho je tento Skorzenym jmenovaný Linder identifikován jako Schiffer. (Pozn. red.)

KAPITOLA TŘETÍ

Adrian von Fölkersam pohřešován

Walter Girg a jeho poslední akce

Jak Fölkersam dostal Rytířský kříž - Úkol jeho oddílu v Majkopu - Jeho proslov - Předstíraná poprava kozáků - „...No, konečně jste tady!“ - S generálem NKVD - Spojovací uzel armády vyhozen do povětří -

Podezřívavý generál - Veliké riziko ve spojovacím uzlu pro severní Kavkaz - 13. německá tanková divize proniká do Majkopu - Obklíčeni v Inowroclawi - „Utečte dnes v noci!“ - Walter Girg a jeho Rusové - 1500

km za nepřátelskými liniemi, s Rytířským křížem na krku - „Vy jste ruský špion!“ - Jedna z nejhorších epizod této války - Ruská ruleta s pěti kulkami v zásobníku.

Nyní bych chtěl pohovořit o Adriánovi von Fölkersamovi. Když byla rozpuštěna 150. tanková brigáda, jejíž bojové skupině Z velel, prosil mne naléhavě, abych mu předal velení *Jadgverbandu Ost.*

Namítl jsem, že bych v tom případě zůstal bez velitele štábu v okamžiku, kdy musíme organizovat nejtěžší akce. To uznal. Ale tento argument už neplatil, když bylo k našim jadgverbandům SS

přeloženo 1800 důstojníků a vojáků z bývalé divize Brandenburg spolu s podplukovníkem Waltherem, výtečným náčelníkem štábu.

Musel jsem tedy chtě nechtě, a proti nabádání svého vnitřního hlasu, 12. ledna 1945 převést velení *Jadgverbandu Ost I* na Fölkersama. Žádného

lepšího velitele jsem pro ni nemohl získat. Měl jsem neblahé tušení a jen velmi nerad jsem podepsal jeho ustanovení velitelem praporu.

Začátkem ledna 1945 jsme si o výsledku války nedělali už žádné iluze - to by se býval musel stát zázrak. Ardenská ofenzíva, kterou následoval útok u Saary a v Alsasku (od 1. do 26. ledna), nepřinesla očekávaný úspěch. Přinejmenším západní fronta se držela: Proti 69 spojeneckým divizím stálo 68

našich divizí, a obě strany byly velmi oslabeny. Americké ozbrojené síly, jak známo, překročila neporušený most u Remagenu teprve 8. března. V té době nás začala převaha nepřítele, především ve vzduchu, značně sužovat. 89 nepřátelských divizí útočilo na pouhých 30 německých divizí, které na tom byly materiálně i morálně tak špatně, že neměly žádné vyhlídky na úspěch.

Avšak od 8. ledna 1945 nám všem bylo jasné, že nejtvrdší a nejrozhodnější boje se odehrají na východě.

Navzdory požadavku „bezpodmínečné kapitulace“ a ostatním imperativům plánu Morgenthau

(jehož důsledky byly ještě horší, když Martin Bormann vypracoval a podepsal „führerovy“ rozkazy vedoucí prakticky k úplnému zničení německého průmyslu), jsme doufali, že se v západní části Německa udržíme zatímco ve východní části s tím nebylo možné počítat.

Rusové byli zastaveni v červenci 1944 u řeky Visly. Tady se k nim připojily nesčetné nové divize a dostali obrovské množství materiálu od západních spojenců. Roosevelt a Stalin se dohodli, že 20.

ledna 1945 zahájí velkou ofenzívu na obou frontách - jak na západě, tak na východě. Ukázalo se, že Churchill musel Stalina požádat, aby tento termín posunul, protože německá ofenzíva v Ardenách učinila konec veškerým angloamerickým plánům.

Stalin přistoupil k útoku 12. a 14. ledna - s 225 pěšími divizemi a 22 tankovými sbory. Sovětská převaha byla generálem Guderianem

zhodnocena následovně:

pěchota: 11:1

tanky 7:1

dělostřelectvo 20:1

letectvo 20:1

Nehledě na to, rozkaz zněl: Bojovat dále a vydržet. Byla to otázka života a smrti. Ve svých *Vzpomínkách jednoho vojáka* poznamenává generálplukovník Heinz Guderian, tehdejší náčelník generálního štábu pozemních vojsk východní fronty, že už první případy obsazování jednotlivých vesnic ve Východním Prusku ukazovaly, jaký bude osud německého národa, jestliže záplava Rudé armády nebude zastavena. Hrálo se o sedm set let práce a civilizace. Učinil také následující závěry:

„Vyžadovat bezpodmínečnou kapitulaci německého národa je zhanobení a zločin proti lidstvu.“

Sturmbannführer baron von Fölkersam přijel 18. ledna do Inowroclawi (Hohensalza1) na

severovýchod od Poznaně. Přesně tam směřoval i ruský útok ve středním úseku 75 km dlouhé fronty mezi řekami Vislou a Vartou. Na tento malý úsek fronty udeřilo 31 pěších divizí a 5 tankových sborů za podpory téměř nepřemožitelného letectva a dělostřelectva.

Se starostmi jsem ve Friedenthalu sledoval došlá hlášení o průběhu bojů. Jelikož jsem neměl žádné vojáky, poslal jsem Fölkersamovi asi dva tucty nákladních vozů s municí a zásobami.

Prosil mě o ně už 18. ledna. 20. ledna jsem slyšel, že město Inowroclaw je obklíčeno. Snažil jsem se o té bitvě dozvědět něco víc. Ve Fölkersama a jeho taktické schopnosti jsem měl plnou důvěru.

Převzal nyní velení nad všemi obklíčenými jednotkami. Informace z jiných úseků fronty však ukazovaly na to, že ruský parní válec je vskutku drtivý.

Jednalo se skutečně o hrstku německých vojáků - *Jadgverband Ost* a zbytky jiných jednotek - proti drtivé většině. Proto jsem se rozhodl vzít na sebe zodpovědnost za neuposlechnutí rozkazu a vydat *Jadgverbandu Ost* rozkaz k přípravám na průlom z obklíčení, jakmile dám signál.

Adrian von Fölkersam byl zaručeně nejelegantnější a nejklidnější válečný dobrodruh: V roce 1945

mu bylo dvacet sedm let. Byl vysoký, štíhlý a měl šedé oči. Abychom si o něm udělali tu nejpřesnější představu, bude nejlépe, když jeho vlastními slovy vylíčím, jak proběhl úkol, za který byl vyznamenán Rytířským křížem. Vyprávěl mi jej jednoho večera ve Friedenthalu:

„Byl červenec 1942. Nalézali jsme na sever od Kavkazu. Byl jsem sice poručíkem divize *Brandenburg*, ale pro tuto akci jsem byl majorem Truchinem z NKVD. Ten přicházel se zvláštními pokyny, o nichž jsem se zmiňoval co nejzáhadněji, a s oddílem 62 mužů přímo ze Stalingradu. Byli jimi převážně příslušníci pobaltských národů, kteří mluvili plynně rusky, a mnou osobné vybraní sudetští Němci. Nebyli jsme dvakrát hrdí na to, že vězíme v uniformách NKVD, ale byla to z nouze ctnost, zvlášť když sám nepřítel nedodržoval válečné zákony. Byli jsme v čele 17. armády generála Ruoffa, přesněji řečeno 13. tankové divize generála Heera, která právě dorazila do Armaviru k ropovodu Rostov-Kala-Baku. Provedli nás v noci asi 50 km na severovýchod od velkého ropného ložiska Majkop v Bělorečenské přes přední linii. Měli jsme dva úkoly: Za prvé, co nejvíce usnadnit obsazení Majkopu našimi tanky a za druhé co nejúčinněji zabránit případným pokusům o zničení čerpadel. Byl jsem velitelem oddílu a všichni jsme byli v uniformách ve stylu NKVD a ozbrojeni pří-

slušnými zbraněmi.

Průzkumná hlídka mi přinesla zprávu, že ti, co zůstali naživu v týlu sovětských jednotek, jsou utábořeni v nedaleké vesnici. Byli odříznuti od svých jednotek a panovala mezi nimi rozdílnost názorů. Byli tam kozáci z Kubáně, přes niž jsme právě přišli, Ukrajinci, Čerkesové a Turkméni -

všichni muslimové - Gruzínci a konečně i Rusové a sibiřské jednotky. Vcelku tam bylo kolem sedmi nebo osmi set mužů. Zpátky ke svým

jednotkám chtěli jen Rusové, ale ti byli v menšině. Jejich důstojníků se zmocnil nepokoj. Velmi zajímavé bylo, že kromě velbloudů a koní měli také náklaďáky a benzin. Velmi brzy jsem se rozhodl pro svůj plán.

Za ranního šera jsme městečko obklíčili, stříleli do vzduchu, vzbudili jsme vesničany a hnali jsme je

- ‚Davaj! Davaj!' - na náměstí. Tam jsem si vylezl na kapotu náklaďáku. Moji věrní kamarádi z NKVD

mne obestoupili na ochranu a já jsem spustil improvizovanou řeč. Protože jsme zjistili, že všichni muži spali v době, kdy jejich vlast vyžadovala bdělost každého obránce, zařval jsem:

‚Co se tu děje! Chtěli byste snad zběhnout? Nebo zradit? Copak nechápete, že soudruh Stalin, geniální otec našeho národa, všechno ví? Proč asi přišli nacisti až na Kavkaz? Řeknu vám to! Protože všichni do jednoho tady zemřete! Tyhle hory budou vaším hrobem!...'

V tom okamžiku utrousilo několik kozáků sarkastické poznámky a jeden z nich se zasmál. Dva z mých mužů jej na mé znamení zadrželi:

‚Máme ho rovnou odpravit, soudruhu veliteli?'

.Později, soudruzi, jen ať klidně počká. Odveďte ho!'

Pokračoval jsem v projevu:

‚Většina z vás si zaslouží smrt! Je sice možné, že mnozí z vás podlehli přemlouvání špinavých hadů. Já vás znám, jsem dobře informován. Měli byste nám být vděčni, že tu ještě nikdo z vás nespáchal špinavou zradu naší sovětské vlasti. Kozáci - všichni nastoupit doprava! Turkméni, Gruzínci a ostatní - doleva! Ukrajinci tamhle! Všichni ostatní zůstanou tady, dokud se nevrátím! Kozáci, nástup!'

Moji poslušní chlapíci z NKVD je začali hned rozdělovat.

Nechal jsem tam asi 30 mužů a s ostatními jsem nastoupil do náklaďáku; vzal jsem dvě další auta a do nich jsem nastrkal kozáky. Za tři čtvrtě hodiny

jsme dojeli k roklině. Vystoupil jsem z auta a zavolal atamana.

‚Ty chceš přeběhnout k Němcům,' řekl jsem mu. ‚Vím o tom. A víš, že mnoho kozáků už u nich slouží? Řekni pravdu!'

‚Proč se mě na to ptáš, soudruhu majore?'

‚Myslíš, že tě budou tvoji lidé následovat?'

Žádná odpověď.

‚Poslouchej. Schovej se tu na hodinku nebo dvě. Potom budou ve vsi jenom Ukrajinci. Půjdeš směrem na Anapu. Musíš se vmísit mezi uprchlíky z Rudé armády a najdeš Němce.'

‚Co to tady na mě hrajete za habaďůru?'

‚Za malou chvilku uslyšíš divokou palbu. Ani se nehni. Jen si pomysli: No, tak to je NKVD, která nás postřílela! - Chápeš?'

Vrátil jsem se do vsi, odkud bylo slyšet střelbu, a vysvětlil jsem ruským a sibiřským důstojníkům, že by udělali nejlépe, kdyby tam Kavkazany a Ukrajince zanechali. Že ‚se o ně postará jiná jednotka NKVD'. Rusové a Sibiřani nastoupili do náklaďáků a já jsem je následoval, teď už se svým motorizovaným oddílem.

2. srpna ráno dorazila moje kolona na hlavní ulici a přičlenila se k motorizovanému hadu táhnoucímu se směrem na jih. V místě, kde se silnice kříží se železnicí z Armaviru do Tuapse, se skutečné jednotky NKVD marně pokoušely zvládnout všeobecnou paniku. Představil jsem se jednomu očividně velmi špatně naladěnému podplukovníkovi:

‚Kdo jste,' zeptal se mne..

‚Major Truchin ze Ždanovovy brigády, soudruhu plukovníku.'

‚Odkud jste a jaký úkol máte plnit?'

‚Přicházíme ze Stalingradu se zvláštními úkoly, soudruhu. 124. brigáda.' Plukovníkův obličej se vyjasnil. O 124. brigádě ani o zvláštních úkolech dosud nic neslyšel - ale zkušenost jej naučila opatrnosti.

‚No, konečně jste tady! Čekáme na vás už od včerejška. Kavalerii a tanky jsem, jak vidíte, poslal do Tuapse a vozidla do Majkopu. Taky pěchota je nově přeskupena. Jeďte se svou kolonou do Majkopu, ale na ty pěšáky se dobře podívejte! Mohli by mezi nimi být fašističtí špioni! Spoléhám na vás!'

‚Můžete se na mne spolehnout, soudruhu!'

V Majkopu jsem své skupině zavelel zastavit před štábem NKVD. Na schodech jsem potkal

jednoho z ruských důstojníků, který opustil právě zmíněnou vesnici přede mnou. ‚Už jsem o tom podal hlášení,' řekl mi, přecházeje kolem mne. ‚Jste očekáván.'

Generál NKVD mne přijal obzvláště přátelsky.

Těšil jsem se takové pověsti, že po mně nežádal ani mé dokumenty, ani žádné zvláštní pověření.

Přesto jsem mu je ukázal. Jedním pohybem ruky mi dal najevo, že toho není třeba.

‚Měl jste pravdu,' řekl. ‚Kozáci byli odjakživa zrádci. Dal jste ostatním příklad na poučenou. Dnes večer budete mým hostem, a teď vás ubytuji, jak se sluší a patří.'

Po těchto slovech jsem měl pocit, že jsem byl odhalen. Ale kdepak! Generál nám vyhradil velkou, pohodlnou vilu s garáží. To bylo štěstí, protože v Majkopu nebyl ani jeden volný byt; všechno bylo obsazeno uprchlíky. Mohli jsme tedy rozvinout svůj plán přímo v zázemí nepřítele. Do doby, kdy měly dorazit naše tanky, zbývalo ještě šest až sedm dní. Tohoto času jsme museli využít co nejlépe.

Dokonalá prohlídka vily nás přesvědčila, že v ní žádné mikrofony nejsou; přesto jsme o našich záměrech mluvili jedině při hlasitě puštěném rádiu. Oba moji zástupci - praporčík Franz Koudele, neboli poručík Protov, a šikovatel Landowsky, neboli poručík Okčakov - hráli svou roli dokonale. V

Majkopu panoval náramný nepořádek. Považovali nás za nebezpečné a raději si nás moc nevšímali.

Přesto by sebemenší neopatrnost z naší strany mohla celou věc zmařit. V prvních dvou dnech jsem si musel předvolat několik svých vojáků, kteří si nedávali dost velký pozor:

‚Copak jste zapomněli, co jste se učili ve zvláštním výcviku v Allensteinu? Soudruhu Vujškine, nevypadejte vždycky tak slabošsky! To by se vám i nám všem nemuselo vyplatit! Jste členem NKVD, na to nikdy nezapomínejte! A vy, soudruhu Lebeděve, přestaňte už konečně nadbíhat děvčatům z obchoďáku Univermag! To není váš úkol! Soudruhu Balamontove, vám jsem řekl už x-krát, abyste slovo fašista používal zásadně v souvislosti se smradlavými krysami nebo něčím takovým. Vy říkáte fašista jako byste řekl švec nebo autodílna. Tak to nejde! Když říkáte slovo fašista, musíte se přitom zlobně šklebit. Pak se musíte podívat svému partnerovi do očí a podezřívavě si ho měřit. Čím méně si je jist, co slovo fašista vlastně znamená, tím více se bude třást. Bude se cítit vinen a podroben.'

Po dvou nočních pozváních od generála Peršjola a po mnoha společně vypitých skleničkách vodky jsem s nimi byl jedna ruka. Obhlédli jsme si naše bojové postavení. Jediným nebezpečným bodem byla křižovatka silnice se železnicí.

Kolem ní mělo své pozice dělostřelectvo ve třech liniích. Kromě toho tam byly vyhloubeny protitankové příkopy. Generál se mne zeptal, co si o těch přípravách opravdu myslím.

‚Soudruhu, naše obranné postavení je výborné. Jenže pouze za předpokladu, že fašistické tanky pojedou pěkně v řadě po téhle silnici. Ale co kdyby se postupně vynořily tady z těch slunečnicových polí nebo tamhle zpoza toho kopce?' Generál chvilku přemýšlel a potom podotkl: ‚Přesně to jsem taky

řekl velitelům protitankové obrany!' ‚Fašistům se povedlo projet kolem Taganrogu a Rostova právě proto, že jsme je očekávali na hlavní silnici, soudruhu generále! A co se nestalo? Fašisté pronikli ke svým na několika úsecích. Mohli by to udělat zrovna tak i tady. Tady jeden útok, tuhle a tamhle další a pak se setkají v týlu za námi. Musíme počítat se vsím, soudruhu! Útok je vždycky nebezpečný!'

‚Máte pravdu! Ted, když už znám váš názor, bude pro mne snazší obhájit mé vlastní stanovisko.

Dnes v noci musíme učinit patřičná opatření.'

Byl očividně rád, že nebude muset nést zodpovědnost sám. Učinili jsme příslušná opatření. Až do rána 7. srpna jsme sbírali důležité informace a na jejich základě jsme vypracovali svůj plán. Do večera byly přípravy hotovy.

Jel jsem do sídla NKVD: Peršjol byl pryč - a už jsem ho nikdy nespatřil. Archiv byl odvezen. Ve městě se už drancovalo a všude panoval příšerný chaos. Rozdělili jsme se na tři skupiny. První a největší z nich velel feldwebel Landowsky. Jeho úkolem bylo snažit se co nejúčinněji zabránit zničení budov se zásobami. Nic nebylo demontováno. Chyběly nákladní vozy a železnice z Armaviru do Tuapse tvořila frontovou linii.

Velení druhé skupině jsem svěřil Koudelemu-Protovovi. Mel za úkol zůstat ve městě a zničit telefonní ústřednu a telegrafické spojení se severním Kavkazem.

Velení první skupiny jsem původně chtěl převzít já sám, ale v noci z 8. na 9, srpna jsem se dozvěděl, že přitáhly dvě brigády Rudé armády z Tbilisi a Baku a zaujaly postavení na křižovatce železnice se silnicí. To nebylo dobré. Časně ráno 9. srpna jsem obdržel hlášení, že průzkumná jednotka 13. tankové divize je vzdálena už jen asi 20 km a že v nejkratší době napadne křižovatku.

Vyrazil jsem vpřed se čtyřmi vozy. S ozbrojenými vojáky na stupátkách se mi podařilo projet po silnici proti proudu uprchlíků. Konečně jsem vyjel z města a auta jsem nechal stát u jedné osamocené, vojáky střežené budovy: Byl to armádní spojovací uzel. Na mnoha místech už vybuchovaly granáty

našich 150mm houfnic. Silnice se vyprázdnila. Bylo slyšet výstřely ruských děl. Šest našich vojáků s balíčky trhavin v podpaží vklouzlo do budovy. Jakmile vyběhlí zase ven, vyrazili jsme okamžitě mezi výbuchy granátů směrem k frontě. Za několik minut jsme uslyšeli silnou detonaci: spojovací uzel vyletěl do povětří.

Když jsem dorazil k ruským dělostřelcům, nechal jsem si předvolat jejich velitele, podplukovníka, kterého mi Peršjol představil během jedné z našich předešlých inspekcí. Zeptal jsem se ho, na co a na koho podle jeho názoru vlastně svými děly střílí.

‚Na Germány samozřejmě!'

‚Fašisté změnili směr útoku a linie fronty je ted za Majkopem. Zavolejte si tam!'

Zkusil to - samozřejmě že marně. Poté vydal rozkaz k zastavení palby a k co nejrychlejšímu ústupu.

‚Půjdete s námi?!'

‚Povinnost je povinnost, soudruhu. Dám zprávu našim udatným pěšákům, aby se za nimi nezavřela past.'

‚Soudruhu majore, víte, co tím riskujete?'

‚Toho jsem si už nějakou dobu vědom!'

Dojeli jsme k postavení, které bránila jedna pěší gardová divize. Představil jsem se jejímu generálovi a oznámil jsem mu, že je téměř odříznut, neboť fašisté už skoro prošli Majkopem. Byl to pedantický a vznětlivý generál, který k NKVD zjevně nechoval žádné sympatie. Zahrál jsem na něj zase svou fintu s telefonem a všiml jsem si, že dělostřelci mezitím už začali ustupovat. Zkoušel marně telefonovat a poté mi začal klást nepříjemné otázky. Nastalo ticho. Hleděli jsme si do očí. Svou pistoli bych vytáhl velmi nerad. V tom momentě se objevil jeden styčný důstojník, úplně bez dechu, a hlásil, že dělostřelectvo je na ústupu. Obrátil jsem se k ruskému generálovi. Teprve nyní dal rozkaz k ústupu.

Sousední jednotky si ústupu povšimly a vyslaly své důstojníky, aby se poptali, jestli snad došly nové rozkazy. To mne ušetřilo trapné diskuse, která by pro mne mohla mít značně nepříjemné následky.

Mezitím v čase X vstoupil Koudele-Protov se svými lidmi do spojovacího uzlu pro severní Kavkaz.

Dělali, jako že tam byli převeleni. Hlasitě mluvili a narazili na velitele, který jim povýšeně řekl: ‚To, že odtáhla NKVD, neznamená, že musím udělat totéž!'

Jakže!' zařval Koudele-Protov. ‚Jsem poručík NKVD a žádám vás, abyste okamžitě odvolal, co jste právě řekl!'

Soudruh major poněkud zrozpačitěl a vysvětloval, že dosud neobdržel žádný rozkaz k ústupu:

‚Žádný takový rozkaz už taky nedostanete! Nová fronta se právě formuje u Apšeronského

poloostrova. Zeptejte se!'

Zavolal na spojovací uzel. Žádná odpověď - přirozeně.

‚Mám rozkaz vyhodit tuto budovu do povětří,' řekl Koudele.

‚A já mám tentýž rozkaz v případě, že...'

‚Dobře, zůstaňte tedy se svým mužstvem, když vás nic lepšího nenapadá, a vyleťte s nimi do vzduchu! Za několik minut nebude spojovací uzel pro severní Kavkaz existovat. Fašisté se tu mohou objevit každou minutu!'

Velitel a jeho podřízení odtáhli s překvapivou rychlostí. Pak přišel náš parádní kousek: Koudele a jeho lidé se posadili na místa radistů a na veškeré dotazy odpovídali: ‚...nelze vás spojit s X, Y, Z.

Město je evakuováno a vojsko táhne směrem k Tuapse. Máme rozkaz uzel za několik minut zničit.'

Posádky všech dosud bojeschopných služeben v Majkopu prchaly co nejrychleji k jihu. Koudele a jeho malý oddíl drželi uzel pro severní Kavkaz onoho rána 9. srpna, jak dlouho mohli. Potom ale došly kódované zprávy, které nebyli schopni dešifrovat. Byli požádáni, aby prokázali svou totožnost.

Nejlepší bylo vyhodit všechno do vzduchu. Jenže to značně zkomplikovalo provedení úkolu třetí skupině pod velením Landowskyho.

Rusové počítali s tím, že německé jednotky se objeví v Majkopu, a učinili příslušná opatření -

dokonce i pro případ vzdušného výsadku. Landowsky měl k dispozici mnohem početnější oddíl, který rozdělil na malé skupiny nepravých vojáků NKVD. Na ruské telefonní vedení napojil polní telefon a zavolal na armádní spojovací uzel. Jelikož žádná odpověď odtud nepřišla ani na výzvy vysílačkou, rozeslal své skupiny všemi směry k ropovodným zařízením. Postupovali podle plánu: Přiběhli klusem a nechali se dovést k závodní stráži. Tam tvrdili, že na základě „rozkazu shora“ mají převzít úlohu závodní stráže a v případě přiblížení nacistických jednotek zničit veškerá ropovodná zařízení.

Tento trik se ale nepodařil všude: V Machačkale přišli pozdě. Tamější šéf strážní jednotky už na armádní spojovací uzel zavolal a potom i na spojovací uzel pro severní Kavkaz. Když nedostal odpověď ani od jedné z nich, nechal ihned všechny stroje a vrty vyhodit do povětří. Oblak z výbuchu okamžitě alarmoval další strážní jednotky, které následovaly jeho příkladu.

Předvoj 13. tankové divize, který zaútočil na Majkop ze severu, narazil však jen na slabý odpor malých pěších jednotek, které tvořily týl. První tanky generála Heera vtáhly už v poledne 9. srpna 1942 na předměstí Majkopu.“

Takový byl a tak bojoval Adrian von Fölkersam. Za tuto bojovou akci byl vyznamenán Rytířským křížem. Byl po mém boku, když jsme útočili na budapešťský hrad; viděl jsem ho táhnout do boje v Ardenách. Proč musel takový muž zemřít v Inowroclawi?

Důstojník, jehož povinností je vést jednotku do boje, má jen jedno předsevzetí: Dosáhnout určeného cíle. Měl by však mít také možnost, i když malou, ovlivnit svůj osud. Když jsou ale všechny taktické šance na straně nepřítele, tak ani to nejlepší předsevzetí nepomůže. V průběhu posledních měsíců války hrály inteligence a ideologické přesvědčení vojáka na východě i na západě roli jen tehdy, jestliže se mu dostalo příležitosti jednat drive, než ho strhla lavina událostí.

Sturmbannführer zbraní SS von Fölkersam byl v čele svého praporu a ostatních jednotek a byl spolu s mnoha dalšími zachycen a sražen v boji. Zprávy, které přišly z fronty, mne dostatečně přesvědčily o tom, že nepřátelský útok nebude možné zadržet ani při té největší schopnosti a odvaze. Sovětští dělostřelci utvořili kolem Inowroclawi kruh s více než čtyřiceti děly na každém kilometru a zasypali naše obklíčené jednotky ničivou palbou. Věděl jsem, že Fölkersam udělá, co bude v jeho silách, ale obával jsem se, že mi nebude moci sdělit, jak beznadějná situace je i při největší statečnosti jeho skupiny.

Fölkersam byl můj nejlepší spolubojovník a můj nejvěrnější přítel. Dopustit, aby se stal obětí tak beznadějné situace, by pro mne bylo příliš těžké. Pomyšlení, že bych jej měl nechat jednoduše a zbytečně zahynout s *Jagdverbandem Ost*, bylo neúnosné. Když jsem 21. ledna v poledne dostal jeho krátkou rádiovou zprávu: „Situace neudržitelná. Mám se pokusit o průlom? F.“, vzal jsem na sebe zodpovědnost dal jsem mu rozkaz k ústupu: „Prolomit se dnes v noci!“ Bylo však pozdě. Už odpoledne mi přišla Jobova zvěst rádiem od majora Heinze:

„Fölkersam těžce zraněn při průzkumné akci pod vlastním vedením. Zásah do hlavy. Převzal jsem velení. Průlom dnes v noci.“

Za několik týdnů se z *Jadgverbandu Ost* do Friedenthalu vrátili jen dva důstojníci a 13 vojáků - z celkového počtu 800 mužů.

Noční průlom ve dvou skupinách se vyvíjel zpočátku úspěšně. Sturmbannführer Fölkersam stále v bezvědomí byl nouzově upoután na dělovou lafetu. Toto polopásové vozidlo mělo následovat skupinu, jejíž průlom se zdál být nejjednodušší. Po úspěšném průlomu přišlo hlášení, že malé skupině s Fölkersamem na vlečném podvozku se podařilo proniknout.

Od té doby nepřišly od této skupiny žádné další zprávy. V noci z 22. na 23. ledna byla většina tohoto praporu nečekaně přepadena a v tvrdém boji rozdrcena. Patnáct vojáků, kteří útok přežili, bloudilo tři týdny mezi nepřátelskými liniemi a nemohlo nám po svém návratu podat žádné přesné informace o osudu ostatních kamarádů.

Fölkersamova žena a jeho novorozená dcerka byly v Poznani asi 140 km západně od Inowroclawi.

Když jsem 20. ledna viděl, že se situace na východní frontě den ode dne zhoršuje, dal jsem příkaz dr.

Slamovi, diviznímu lékaři v Poznani, aby matku s dítětem doprovodil na západ, dokud je čas.

Fölkersam měl ještě mladšího bratra, který sloužil rovněž u divize *Brandenburg.* Ten se prý v roce 1947 jako zajatec v Rusku dozvěděl, že Adrian své zranění přežil a nalézá se také v zajetí. Bylo mi řečeno, že tomu věří dodnes.

Pro ty, kteří Adriana von Fölkersama znali, není mrtev. Příliš opovrhoval smrtí, než aby mohl zemřít a být zapomenut.

Jedním z důstojníků z Friedenthalu, jejichž jednání se vyznačovalo opovrhováním vším

nebezpečím, byl také jistý untersturmführer Walter Girg, který zasluhuje zvláštní zmínku. Byl to on, kdo koncem srpna 1944 včele úderného oddílu v rumunských uniformách zatarasil tři nejdůležitější průsmyky přes Karpaty.

Koncem roku 1944 jsme ve Friedenthalu organizovali na rozkaz OKH a za pomoci „oddělení Cizí armády Východ“ pod velením generála Gehlena četné akce za sovětskými liniemi s *Jadgverbandem Ost,* ale také za účasti rozvědčíků skupiny II, kteří mi nyní podléhali. Díky těmto širokým průzkumným akcím v oblastech obsazených Rusy si v OKH mohli udělat lepší obraz o tom, kde má nepřítel slabší a kde silnější pozici. Sověti byli nyní vysazeni výhradně na „ofenzívu za každou cenu“.

To pro ně představovalo velké riziko, protože kvůli tomu stále více rozšiřovali svou zásobovací siř. O

jednom není pochyb: Kdyby ardenská ofenzíva začala v listopadu, jak Hitler původně zamýšlel, a nikoliv v prosinci, a kdyby byla úspěšná, tak by se tím stabilizovala západní fronta přinejmenším do dubna. Kdyby potom Stalin 12. ledna zaútočil tak lehkomyslně, jak to učinil, jeho ofenzíva by skončila špatně.

Naše akce v té době dokazovaly, že nepřítel neměl kontrolu nad územími, která dobyl. Často bylo možné navázat telefonní spojení s městy, vesnicemi, továrnami a služebnami, které ležely hluboko v týlu nepřítele. Tak jsem například mohl telefonovat s ředitelstvím důležité německé továrny v Litzmannstadtu - dnešní Lodži - a zeptat se, jestli by se nepustili znovu do práce! Nepřítel prošel kolem města, aniž by je obsadil nebo se o ně jinak postaral.

Je jasné, že naše akce přinášely zajímavé informace OKW, které se posléze v OKH vyhodnocovaly.

Začátkem ledna 1945 připadl obersturmführerovi Girgovi úkol proniknout do sídla bývalého polského generálního gouvernementu. Jeho oddíl sestával z dvanácti německých vojáků a dvanácti ruských dobrovolníků. Byli přepraveni lodí do Východního Pruska, které bylo ještě v našem držení, ale bylo odříznuto od ostatního Německa. Vybaven několika ukořistěnými ruskými tanky, vyrazil oddíl do jižního Polska. Za několik dní navázali spojení vysílačkou, zanedlouho však bylo spojení přerušeno. Uběhlo několik týdnů beze zpráv a já už jsem oddíl považoval za ztracený.

Štěstí tomu však chtělo jinak: Girgova jednotka se maskovala jako inspekční skupina Rudé armády, jejímž úkolem bylo prověřit, jestli správně funguje zásobování důležitých míst. Girg neuměl na rozdíl od Fölkersama ani slovo rusky. Zato všichni zúčastnění důstojníci a poddůstojníci byli Rusové, kteří si ve dne všechno co nejbedlivěji prohlédli a v noci se vrátili a ničili telefonní vedení a signalizační zařízení na železnicích, popřípadě vyhazovali do vzduchu mosty, elektrárny a sklady proviantu a munice.

Shromažďovali samozřejmě také zajímavé informace. Když jim vpochodovala do cesty jedna silná jednotka, zastavili se a předstírali, že mají poruchu. Krátce poté informovali Friedenthal, a tak to dělali až do okamžiku, než se jeden radista - německý feldwebel - propadl s veškerým vybavením při přechodu řeky Visly, jejíž zamrzlá hladina neunesla váhu těžkého nákladáku. Girg a zbytek oddílu se vydali dál a často odpočívali a nocovali u vesničanů, kteří je přijímali tím přívětivěji, čím

„podezřelejší“ jim připadali.

Během těch šesti týdnů měli opravdu náladové štěstí. Nejenže naši ruští, rovněž do důstojnického kasina pozvaní „důstojníci“, kteří často poslouchali četné sovětské, válkou unavené důstojníky mluvit odmítavě o masových obětích Stalinovy taktiky, nýbrž i celý oddíl vděčil nejednou za záchranu antibolševickým partyzánům, jejichž územím museli občas prchat.

Poté, co pronikl 1500 km do nepřátelského území, podařilo se Girgovi vrátit se k pevnosti Kolberg u Baltského moře. Město už bylo odříznuto Rusy a tamější německý generál nevěřil ani slovu z hlášení našich kamarádů. Jediným poznávacím znamením, které měl Girg u sebe, byl Rytířský kříž, který nosil pod šátkem na krku.

Generál mu roztrpčeně řekl:

„Nejenže jste sovětský špion, ale ještě k tomu mne považujete za idiota!“

Na jméno toho generála, který mne dobře znal, se bohužel nemohu upomenout. Než jsem mu představil Girga, byl několik týdnů mým nadřízeným jako velící generál na Odře. Já jsem v té době byl velitelem předmostí ve Schwedtu nad Odrou. Vrátím se k tomu v příští kapitole.

„Vy tedy tvrdíte, že patříte k *Jagdverbondu Mitte* z Friedenthalu,“ řekl generál Girgovi. „No, dobře.

A kdo je vaším velitelem?“

„Sturmbannführer Otto Skorzeny, pane generále.“

„Dobře. A kde je teď?“

„Ve Friedenthalu, pravděpodobně, pane generále.“

„Je úplně jednoznačné, že jste špion Národního výboru za svobodné Německo, protože já jsem s vaším šéfem mluvil před třemi týdny na východní frontě. Máte smůlu!“

Girg namítl, že když jsem mu stanovil tento úkol, že jsem ve Friedenthalu ještě byl.

„Možná. Pak tedy jistě znáte vlnovou délku a zvláštní signály, abyste se mohl spojit s Friedenthalem?“

„Bohužel ne. Můj radista se utopil v řece Visle se vším vybavením už na začátku naší akce.“

„Opravdu? Ve Visle! To vás nemohlo napadnout něco originálnějšího!“

Girg a jeho kamarádi se dočkali odsouzeni k smrti svými vlastními lidmi. Teprve Girgův nápad těsně před popravou přiměl soudce k rozumu.

„Jestli umřu nebo ne - to je mi jedno. Co mi ale vadí, je to, že tolika nepřátelům se nepodařilo mne dostat, a teď mám být zastřelen svými kamarády!“

Učinil poslední návrh: Zavolat generálu Jüttnerovi do Bendlerovy ulice a dostat od něho vlnovou délku a heslo Friedenthalu. Velitel pevnosti Kolberg si potom bude moci sám všechno ověřit.

Tak se Karl Radl dozvěděl, že němečtí vojáci v Kolbergu chtěli Girga a jeho kamarády zastřelit!

Není těžké si představit, jak bleskově Radl situaci objasnil! Generál byl potom rád, že mohl Girga a jeho kamarády nasazovat do akcí. Vysílal je na průzkum a za pomoci námořníků jimi zajišťoval zadní voj během vyklizování pevnosti. On sám s nimi pevnost opustil jako poslední.

Charles Foley píše ve své knize *Commando Extmordinary* o fantastických dobrodružstvích Waltera Girga:

„Obležení pevnosti Kolberg Rusy byla jedna z nejhorších epizod této války. Francouzi,

dobrovolníci divize zbraní SS zvané *Charlemagne,* bojovali několik týdnů, aby udrželi volný alespoň jeden úzký průchod, kterým mohli němečtí uprchlíci utíkat na západ, zatímco ‚rudí' Němci z divize *Seydlitz* zrekrutované z válečných zajatců dělali, co mohli, aby svým vlastním lidem zablokovali a odřízli cestu za svobodou.

Tři francouzské prapory pod velením oberführera Puauxe bránili město Kostrzyn, a jedna skupina divize *Charlemagne* stála u Kolbergu až do 6. března 1945. Později se jeden jiný prapor francouzských zbraní SS podílel na posledních bojích u říšského kancléřství v Berlíně až do 1. května.

Co Waltera Girga během jeho poslední akce nejvíce překvapilo, byla věrnost a obětavost německého obyvatelstva v oblastech už obsazených Rusy. „Obzvláště ženy," řekl, „postoupily každé riziko, aby nám pomohly."

Během celé akce ztratil kromě radisty jen tři muže. Rusové byli přesvědčeni, že radista byl jedním z nich, a pohřbili jej s vojenskými poctami na nejbližším hřbitově u řeky Visly. Ani jediný Rus z tohoto oddílu nezradil. Girg byl na můj návrh povýšen na hauptsturmführera a obdržel Rytířský kříž s dubovým listem jakožto 814. takto vyznamenaný německý voják. Byl to mimořádně odvážný

důstojník přímo povolaný osudem.

„Černá ovce" z Friedenthalu ještě žije a docela mezitím zapomněl, kolikrát vůbec prošel ruskými liniemi. Karl Radl namítá, že praktikoval osobitý styl při hraní „ruské rulety", a sice s pěti kulkami v zásobníku namísto jedné jediné. Měl zkrátka „štěstí". Avšak při plnění takových akcí, jakou byla ta Girgova poslední, bylo třeba hodně štěstí, aby Člověk uspěl a zůstal přitom naživu!

1) Hermann von Saka byl velmistrem řádu německých rytířů, který v této oblasti ve 13. století křtil pohany. (Pozn. red.) **KAPITOLA ČTVRTÁ**

Schwedt nad Odrou

Poslední shledání s Vídní

Hitlerovo politováníhodné rozhodnutí: Himmler se stane vrchním velitelem skupiny armád Visla -

Budování předměstí ve Schwedtu - „Sem rudí nikdy nevkročí!“ - Naše plovoucí baterie a samohybná děla

- Taktické použití - časově a prostorově omezeno - Krasnovovi kozáci „přivádějí jazyky“ - Evropská divize - Boje - Himmlerovy záchvaty hněvu - Reichsleiter Martin Bormann je zlostí bez sebe - Grabov je ztracen a znovu dobyt - Wilscherovi ostřelovači - Speer: „Co se našich nových zbraní týče, brzy padne rozhodnutí!“ - V říšském kancléřství - Eva Braunova - Plukovník letectva Rudel - Ve Vídni, mrtvém městě - Dva staří policisté mají obklíčit Rusy - Podzemní salon Baldura von Schiracha - Nový-

Starhemberg 1683 - Rozloučení s mým rodným městem.

Naše výzvědné akce za sovětskými liniemi umožnily náčelníkovi generálního štábu pozemního vojska generálplukovníkovi Guderianovi, aby si udělal přesný obraz o tom, co se na nás řítilo z východu. Hitler tomu však až do 12. ledna nechtěl věřit. Byl velmi špatně informován Himmlerem, který tvrdil, že „sovětské přípravy na velkou ofenzívu nejsou ničím než obrovským blufem“.

Dne 25. ledna obdržel Hitler zprávu, že pevnost Lötzen ve Východním Prusku, nejsilnější opěrný bod východní fronty, se vzdala bez boje. „Byla to strašná zpráva“, píše Guderian, „kterou führer označil za zradu.“ Generálplukovník Reinhardt, vrchní velitel skupiny armád Mitte, byl nahrazen generálplukovníkem Rendulicem, mým krajanem a velmi schopným člověkem. Seznámil jsem se s ním později, když velel skupině armád Sud. Koncem války existovalo vrchní velení Süd, jehož šéfem byl

generál polní maršál Kesselring a náčelníkem štábu generálplukovník Winter.

Dosazení Rendulice byla dobrá volba. Jenže kapitulace Lötzenu měla za následek, že Hitler stále méně důvěřoval některým generálům. Tak se stalo, že učinil politováníhodné rozhodnutí: Jmenoval Himmlera vrchním velitelem skupiny armád Visla.

Jak známo, Himmler převzal 20. července po generálplukovníkovi Frommovi funkci velitele záložního vojska. Ve skutečnosti to byl generál Jüttner, jeho náčelník štábu, kdo převzal do svých rukou veškerou práci a dobře ji vykonával. Himmler byl přitom také šéfem RSHA a ministrem vnitra.

Vykonávání jednoho jediného z těchto úřadů by bylo bohatě stačilo zaměstnat člověka s velkou pracovní iniciativou. Kromě toho Himmler nebyl ani taktik ani stratég. Svým náčelníkem štábu jmenoval generálmajora SS Lammerdinga, poctivého důstojníka, který se na své místo hodil.

Guderíanovi se podařilo přesvědčit Hitlera, že je nezbytné dočasně přidělit Himmlerovi k ruce generála Wencka. Wenck se ale bohužel 17. února večer stal obětí těžké autonehody a Himmlerovi byl přidělen generál Krebs, který posléze musel být v čele skupiny Visla nahrazen výtečným generálem Heinricim, velitelem 1. tankové armády, který do té doby bojoval v Karpatech (20. března). Ale to už bylo pozdě.1

Byl to tedy Himmler, vrchní velitel skupiny armád Visla, kdo mi 30. ledna 1945 vydal rozkaz okamžitě vyrazit se všemi disponibilními jednotkami do Schwedtu nad Odrou. Mým úkolem bylo vybudovat na pravém břehu reky předmostí, „z něhož by se později vedla proti ofenzíva“, a bránit za každou cenu město i předmostí. V rozkaze bylo také uvedeno, že „během postupu“ máme osvobodit Rusy obsazené městečko jménem Freienwalde.

Himmlera zjevně nezajímalo, kde se nachází nepřítel; považoval za samozřejmé dobýt městečko

„cestou kolem“. Jeden telefonát s hlavním stanem mi dokázal, že tam o situaci na východní frontě skutečně mnoho nevěděli.

V noci z 28. na 29. ledna se situace na východě začala vyvíjet děsivě. Sovětský maršál Žukov, jenž velel 1. běloruskému frontu, dal 1. a 2. gardové tankové, 8. gardové armádě, 5. elitní a 61. armádě rozkaz k útoku ve směru na Odru. Předvoje 2. tankové a 5. elitní armády dosáhly předměstí Landbergu (Gorzowa) a u Lubinu došlo k těžkým bojům. Byl důvod k obavám, že nepřítel překročí zamrzlou Odru mezi Štětínem na severu a Kostrzynem na jihu právě u Schwedtu, asi 60 km vzdušnou čarou od Berlína. Staré město Schwedt, perla Uckermarky, bylo proslavené svým zámkem a jezdeckým plukem, v němž sloužila pomořanská aristokracie. Město obývalo zhruba 50 000 obyvatel, k nimž bylo třeba připočíst ještě četné uprchlíky z východu.

Dne 30. ledna okolo 17. hodiny jsem obdržel rozkaz vybudovat tam předmostí. Okamžitě jsem zpravil Friedenthal a Neustrelitz, kde byl ubytován můj výsadkový prapor, a okolo 3. hodiny ráno jsem vyslal dvě průzkumné skupiny do Schwedtu, neboť jsem ještě nevěděl, jak daleko se Rusové dostali. Můj styčný důstojník mi za pochodu hlásil, že cesta do Schwedtu je volná.

Muselo být kolem 7. hodiny ráno, když jsem 31. ledna vtáhl do Schwedtu. Mé průzkumné skupiny čekaly poblíž velkého mostu přes Odru u paralelně tekoucího kanálu. Vyslal jsem je ihned do Königsbergu na železnici Štětín-Kostrzyn asi 17 km východně od Odry, aby zjistili, kde je nepřítel Ve Friedenthalu jsme strávili celou noc sestavováním a motorizováním jednotek: *Jagdverband Mitte*, prapor pod velením hauptsturmführera SS Fuckera, rotu ostřelovačů pod velením nadporučíka.

Wilschera, a *Jagdverband Nord-west*, zredukovaný na dvě roty pod velením kapitána Appela; a konečně také, jako zálohu, údernou rotu s lehkými tanky, jejíž velení převzal obersturmführer Schwerdt, kamarád z Gran Sasso. V Neustrelitzu stál v čele mého výsadkového praporu

hauptsturmführer SS Milius. K těmto jednotkám patřil ještě štáb a štábní rota pod velením podplukovníka Walthera, nástupce Fölkersama, s naším „Číňanem“ hauptsturmführerem Wernerem Funkem, a dvěma

zpravodajskými četami, odposlouchávací službou a zásobovací rotou zbraní SS, která udržovala spojení s Friedenthalem. Tam zůstaly obsazeny pouze nejdůležitější funkce a jedna strážní rota zbraní SS, sestavená z rumunských Němců pod velením věrného Radla. Normálně se o nás staral Friedenthal, ale my jsme narazili na další zdroje.

Ve Schwedtu jsem našel jen tři záložní prapory pěchoty a záložní ženijní prapor - všechny čtyři byly neúplné, k tomu ještě s nemocnými a rekonvalescenty. Velitel ženijního praporu se však projevil jako velmi nápaditý a plný energie a zanedlouho se stal mým velkým pomocníkem.

Hned první den jsem si zřídil velitelské stanoviště na pravém břehu Odry v Niederkrönigu a odjel jsem do Königsbergu, v němž uvízlo mnoho uprchlíků z východu a osamocených vojáků. Vydal jsem ihned nezbytné rozkazy k tomu, aby se všichni nezařazení vojáci shromáždili v jedněch kasárnách ve Schwedtu, kde byli zaopatřeni, znovu vyzbrojeni a přiděleni k jednomu ze čtyř tamějších praporů, které zanedlouho začaly vypadat docela slušně. Příliv civilních uprchlíků, kteří přicházeli na jihu z Königsbergu a na severu ze Štětína, byl regulován. Ti chudáci byli velmi zubožení a postaral jsem se, aby ženy, děti a staří lidé byli evakuováni po železnici. Pomáhal mi přitom velitel města Schwedt, plukovník s těžkým zraněním z války, a především starosta, inteligentní důstojník v záloze.

Nic není tak nakažlivé jako strach, který vždy způsobuje velký zmatek. V okruhu padesáti kilometrů, pokud jsem to mohl posoudit, byl dokonalý chaos. Kdyby před naším příchodem přijely ke Schwedtu dva nebo tři sovětské tanky, mohli Rusové reku snadno překročit, aniž by se setkali s odporem.

Navrhl jsem plán na vybudování předmostí a 1. února jsem shromáždil všechny politické, civilní a vojenské autority a řekl jsem jim následující:

„Slyšel jsem některé z vás reptat: ‚K čemu to všechno je? Tak jako tak je všechno ztraceno. Zítra tu budou Rusové!' Ale já vám chci říci jedno: Dokud budu ve Schwedtu já, nejenže tu Rusové nebudou ani zítra, ani jindy, nýbrž sem vůbec nikdy nevkročí! Vy, pánové a vedoucí místních skupin NSDAP, nyní poručíte mužským obyvatelům, aby přinesli motyky a lopaty a začali hloubit okopy. Vy sami si vezmete motyky a lopaty a půjdete

jim příkladem. A dále jim budete příkladem, až dostanete do rukou zbraně. Potom se uvidí, jestli budou následovat vašeho příkladu a Schwedt zůstane německý.“

První dny jsem strávil budováním předmostí, shromažďováním roztroušených vojáků, formováním a výcvikem nových jednotek, hledáním materiálu, zbraní a munice a neustálým znepokojováním nepřítele prostřednictvím silně ozbrojených průzkumných akcí. Několik dobrých štábních důstojníků jsem vybídl, aby vedli nově sestavené prapory; ze skupiny armád mi poslali několik výborných majorů a důstojníků zkušených v boji na frontě.

Major ženista mi pomáhal zbudovat na pravém břehu Odry kruhové předmostí o poloměru asi 8

km, které se táhlo až k jedné vedlejší říčce jménem Rörike. Zákopy a opěrné body na této linii byly vykopány štětínským pracovním plukem a mužským obyvatelstvem Schwedtu. Uvnitř půlkruhu bylo zbudováno druhé opevnění s opěrnými body, kulometnými hnízdy, okopy a malými zařízeními pro kruhovou obranu. Třetí kruh se nalézal v půlkruhu asi jednoho kilometru u východního konce mostu přes Odru a byl určen k obraně města a Niederkrönigu. Potom bylo obsazeno několik vesnic mimo první kruh obrany, aby se předešlo nečekanému útoku. Od vrchního velitele skupiny armád Visla přicházely další nesrozumitelné a protikladné rozkazy: Odpovídal jsem jen žádostmi o posilu a více zbraní.

Chyběly nám těžké kulomety. Zásobovací důstojník mého štábu objevil u Frankfurtu nad Odrou sklad nových kulometů typu 42 a munici.

Žádná děla? Náčelník naší zásobovací roty zjistil, že asi 50 km na jihozápad se nalézá továrna na protitanková děla ráže 7,5 cm. Bylo tam asi 40 bojeschopných děl a munice. Göring mi poslal dva protiletadlové oddíly s děly ráže 8,8 cm a 10,5 cm. Nechal jsem šest těchto kanónů namontovat na nákladní vozy - našli jsme také nákladní auta a benzin - a nechal jsem tyto pohyblivé baterie projíždět 20 kilometrovým úsekem podél fronty a ostřelovat nepřátelská postavení, aby nepřítel měl dojem, že má co činit se silnou a nebezpečně vyzbrojenou nepřátelskou jednotkou.

Odra i kanál byly zamrzlé. Velitel ženijního praporu nechal zamrzlou hladinu vyhodit do povětří, takže řeka se opět stala přirozenou překážkou a bylo možné využít lodí na Odře. Na tři lodi jsem nechal namontovat protiletadlová děla, takže moje „pohyblivé“ dělostřelectvo mohlo stálými změnami pozic dozírat i na Oderský kanál. Mělo to výtečné výsledky a v jednom hlášení OKW jsem navrhl použití stejných prostředků v Berlíně, kde jsou četné vodní překážky a bylo tam dost protiletadlových zbraní, ale málo dělostřelectva. Mému návrhu však nikdo nevěnoval pozornost.

Během prvního období ve Schwedtu jsem každý den vysílal několik skupin co nejdále na východ.

Tyto posílené průzkumné hlídky pronikly 50 až 60 km za nepřátelské linie a podněcovaly neklid u nepřátelských jednotek. Sovětské divizní štáby se divily. Naše granáty ráže 10,5 vybuchovaly až 15

km za jejich liniemi. Ještě dál na východ došlo k vážnějším přestřelkám. Rusy to vyvádělo z míry.

Fašistické vojsko tedy není na ústupu? Nejsou to snad předzvěsti německé protiofenzivy?

Z akcí průzkumných skupin jsme přiváděli zajatce a ti přinášeli informace, což mi umožnilo plánovat další výpady na slabých místech.

Chtěl bych se zmínit, že od 3. února 1945 byl vnější okruh na severu pod obranou našeho prvního nově vytvořeného praporu, zatímco druhý prapor byl určen k obraně na jihu. Střed držel *Jagdverband Mitte* a můj výsadkový prapor. Výsadkový prapor na východě musel sloužit jako tlumič a brzda proti očekávaným úderům. *Jagdverband Mitte* převzal obranu druhého okruhu předmostí.

Tímto taktickým rozčleněním sil jsem mohl posílit každou pozici v nejkratší době a nejkratší cestou. Pravděpodobně by mi to nevyšlo, kdyby se mi nepodařilo mást nepřítele našimi výpady hluboko do týlu nepřítele a jeho ostřelováním z protiletadlových děl, takže měl klamnou představu o naší síle.

Předmostí u Schwedtu na Odře představuje zajisté jen jednu maličkou epizodu v poslední kapitole dějin druhé světové války. Je třeba si však uvědomit, že jsme museli improvizovat v co nejkratším čase a že jsme našimi drzými výpady do týlu nepřítele a naším „pohyblivým dělostřelectvem“ mátli pětkrát silnějšího nepřítele po dobu několika týdnů. Touto taktikou jsme získali čas. Z blízkého pohledu to vypadalo takto: Na východ od Königsbergu nalezl náš výsadkový prapor zanedlouho podporu v podobě dvou praporů domobrany. Nejprve jim velel vedoucí zdejšího okresu a byl složen především ze sedláků z Königsbergu. Později to byl již plně vybavený a ozbrojený prapor volkssturmu z Hamburku. Jednalo se téměř výhradně o přístavní pracovníky. Většina z nich byla dříve socialisty nebo komunisty, ale nikdy jsem nepoznal rozhodnější a houževnatější vojáky.

V prvním týdnu jsem dostal jako další posilu jeden prapor z divize *Hermann Göring:* Skládal se z pilotů bez letadel a studentů leteckých škol. Byli rozděleni do jednotlivých jednotek a do dvou týdnů se osvědčili. Je pravda, že jsem do nových jednotek rozdělil i personál důstojnické školy.

Spojovací oddělení přidělené führerovým hlavním stanem zajistilo přímé telefonické a radiové spojení s říšským kancléřstvím. Naše řady posílila jedna eskadrona kavaleristů 8. pluku, jeden kozáčky prapor pod velením kapitána Krasnova, syna slavného generála, a pluk rumunských Němců. Musím dodat, že Krasnovovi lidé byli pravými mistry v průzkumné činnosti a v „chytání jazyků“ - zajatých ruských důstojníků a poddůstojníků, kteří „zpívali“. Informace získané od nich nám byly velmi užitečné.

Můj *Jagdverband Nordwest* se skládal z Norů, Dánů, Holanďanů, Belgičanů a Francouzů. Spolu s roztroušenými vojáky stála tedy 15. února v čele fronty divize o síle 15 000 mužů, kterou bych -

nikoliv bez hrdosti - rád nazval svou „evropskou divizí“. Při mém příjezdu 30. ledna byl ve Schwedtu sotva nějaký skutečně bojeschopný voják. Z mé bojové jednotky se stala divize *Schwedt;* z divize námořníků, která bojovala na jihu, byl vytvořen sbor. Byl jmenován vrchní velitel se štábem, ale k tomu se ještě vrátím.

K prvním bojům došlo 1. února při srážce našich průzkumných čet v Bad Schönfliessu, 8 km východně od Königsbergu, tedy asi 25 km od Schwedtu. Během prvních týdnů docházelo stále častěji k potyčkám s nepřátelskými jednotkami, které byly neustále posilovány. Informace získané od ruských zajatců a jiné jisté zprávy potvrzovaly, že Rusové plánují na předmostí velký útok a že zkoušejí naši bojeschopnost a sílu.

Od 5. února už nebylo možné podnikat průzkumné výpady do týlu nepřítele: Vždy a všude jsme naráželi na stále hustší kruh Sovětů. Byl napaden Bad Schönfliess. Vyjel jsem na průzkum s jednou skupinou *Jagdverbandu Mitte*, svými bývalými kamarády z Gran Sasso. Na ulici leželi dva mrtví civilisté. Mrtvé ticho. Jeden muž nemohl ani uvěřit, že jsme Němci, a dal nám informaci: Rusové rozbili svůj štáb u nádraží a tam je taky shromaždiště jejich tanků, železnice byla uvedena opět do provozu a vlaky se zásobami a dalšími vojáky přijíždějí jeden za druhým.

Moje trojčlenná průzkumná hlídka potvrdila tuto informaci a hlásila, že na náměstí u nádraží opravdu stojí asi 30 tanků. Ruští vojáci byli na jihu a na východě města. Viděli jsme ještě další mrtvoly civilistů, mezi nimi i jednu téměř svlečenou ženu. Po chvíli se několik místních obyvatel odvážilo vyjít z domů. Byli úplně zdrceni. Měl jsem jen dvě auta, a proto jsem mohl naložit jen dvě ženy a jejích dvě děti, které jsme evakuovali. Nechal jsem ihned obsadit Königsberg svým výsadkovým praporem, jedním praporem pěchoty a dvěma prapory volkssturmu. Odpoledne

následoval nepřátelský útok. V ulicích došlo k tvrdým bojům. Naši vojáci zničili jedenáct tanků pancéřovými pěstmi. Nepříteli, který nyní útočil také od severu a jihu, se podařilo vniknout do města teprve odpoledne. Vydal jsem rozkaz k ústupu na vnější okruh opevnění, a kupodivu jsme neměli příliš velké ztráty.

Tato naše první noční bitva dokázala, že nově sestavené jednotky drží pohromadě. Rota výsadkářů odrazila první útok s velkými ztrátami. Krajský vedoucí z Königsbergu, velitel praporu domobrany, zběhl. K tomu se vrátím podrobněji.

Rusové útočili na předmostí denně. Z Friedenthalu jsem obdržel posilu v podobě tankové průzkumné roty pod velením obersturmführera Schwerdta.

V následujících týdnech tato jednotka představovala mou nejlepší poslední rezervu.

Od 7. února měl nepřítel nad námi takovou převahu, že jsme museli evakuovat všechny námi obsazené vesnice mimo našeho opevňovacího kruhu, s výjimkou Nipperwiese na severu. Ruské jednotky útočily každý den ze tří různých míst - stále stejných - za použití vylepšených tanků T-34 a za podpory amerických tanků. Rusové bojovali udatně, ale dělali chybu, že chtěli proniknout násilím.

Všechny jejich pokusy je přišly draho a všechny byly odraženy. My jsme pokaždé přešli do protiútoku.

Přesto se jim podařilo proniknout dovnitř našeho prvního kruhu, a to v Grabově, který jsme bránili.

Toho dne jsem byl povolán na 16. hodinu do hlavního stanu skupiny armád Visla. Nechat své vojáky bojovat samotné a jet za Himmlerem pro mne vůbec nepřipadalo v úvahu. Do Hohenlychenu jsem přijel teprve v 20.30 hodin, poté co byl nepřítel definitivně odražen od našeho předmostí. Špinavý a v

„maskáčích“ jsem stanul v hlavním stanu. Himmlerovi patolízalové mne přijali jako k smrti odsouzeného. Jedni projevovali soucit, jiní zadostiučinění. Himmler byl opravdu v nejmizernější náladě:

„Nechal mne čekat čtyři hodiny!... Neuvěřitelná drzost!... Neuposlechl jste rozkaz!... Budete degradován!... Válečný soud!...“ vyslechl jsem.

Ale nejvíc mi vyčítal, že jsem se zdráhal odsoudit jednoho mladého důstojníka letectva, velitele obrany v Nipperwiese, protože ustoupil do vlastního předmostí.

„Říšský vůdce,“ řekl jsem, „jeho jednotka ustoupila na můj rozkaz. Důstojník konal pouze svou povinnost.“

Himmler se mnou nakonec souhlasil. Poukázal jsem ještě na to, že jsem od nadřízeného štábu obdržel množství nesmyslných rozkazů, ale že nám

zapomněl poslat alespoň minimum zásob. Museli jsme ve všem improvizovat. Reichsführer mne posléze pozval na večeři - k velikému překvapení těch, kteří na mne pohlíželi svrchu. „Dvořané“ okamžitě změnili svůj postoj. Bylo to všechno tak odporné, že jsem spěchal, abych se co nejdříve vrátil do Schwedtu.

Byl jsem si plně vědom toho, že na této ubohé historce si zgustl jeden muž, který se mi snažil uškodit už od Budapešti, a sice policejní generál Bach-Zelewski, který se tenkrát obzvláště angažoval a chtěl hrad zničit svými moždíři zvanými „thor“.

Nyní byl bohužel mým vrchním velitelem, neboť před několika dny jeho předchůdce převzal velení pevnosti Kolberg; o tři týdny později si tento muž našel několik dobrých důvodů považovat Waltera Girga za špiona.

Himmler se uklidnil, a dokonce mi slíbil oddíl dělostřelectva: Posilu, kterou mi však za deset dní opět vzal. O plánované ofenzívě, při níž mělo předmostí u Schwedtu sloužit jako odrazový můstek, nepadlo ani jediné slovo. Téže noci jsem se vrátil do Schwedtu.

Pro úplnost bych rád dodal, že i v říšském kancléřství jsem měl houževnatého a mocného nepřítele Martina Bormanna. Než jsme vyrazili na průzkum do Bad Schönfliessu, obdržel jsem rozkaz hledat v tomto směru „důležité státní dokumenty“, které soudruzi ze strany nechali stát ve dvou nákladních vozech někde v lese. Po několika upřesňujících otázkách jsem se dozvěděl, že se nejedná o žádné

„státní dokumenty“, nýbrž o Bormannovy papíry ze státní kanceláře. Požádal jsem tedy státní kancelář, aby mi poslali do Schwedtu ty dva úředníky, kteří ve snaze dostat se na západ nechali obě nákladní auta stát. Chtěl jsem, aby mi řekli, kde přesně ta auta nechali. Pánové ale nepovažovali za nutné se dostavit a Rusové už stáli v Schönfliessu. Poslal jsem tedy zpátky zprávu, že nemíním riskovat život ani jediného vojáka na hledání těchto spisů. Měli jsme důležitější práci.

A pak se odehrála ta historka s Königsbergem. Po rozmístění mých vojáků na předmostí jsem se vrátil na své velitelské stanoviště a našel jsem tam krajského vedoucího: Opustil jednoduše své město a svůj prapor

domobrany jako první. Snažil se mi podat nějaké mizerné vysvětlení, ale měl smůlu; situace už byla všude známa. Po jeho útěku z Königsbergu nastala mezi rolníky panika - to jsem dobře znal. U obou skupin, které se ve zmatku rozutekly, byli padlí a ranění, neboť bezhlavý útěk před nepřítelem vždy přináší velké ztráty. Moji parašutisté a hamburští přístavní dělníci dostali naštěstí situaci pod kontrolou. Nezbývalo mi ale nic jiného, než postavit tohoto ubohého muže, který měl svým lidem jít příkladem odvahou a chladnokrevností, před divizní válečný soud. Soud mu udělil trest smrti a za dva dny byl rozsudek veřejně vykonán.

Martin Bormann byl samý jed a žluč: od hodnosti krajského vedoucího nahoru byli všichni nedotknutelní. Mohli být souzeni pouze stranickým soudem, znělo nařízení. Župnímu vedoucímu Stürtzovi, který mne z pověření Martina Bormanna vyhledal, jsem odpověděl, že krajský vedoucí nebyl odsouzen jako stranický vedoucí, nýbrž jako velitel zodpovědný za vojenskou jednotku, která byla pod mým velením, a dodal jsem:

„Prosím, abyste mi úplně jednoznačně zodpověděl následující otázku: Dezertérství a zbabělost před nepřítelem se u stranických vedoucích netrestá?“

Z říšského kancléřství nepřišla žádná odpověď. Alespoň jsem mohl s právě přiděleným

dělostřeleckým oddílem a *Jagdverbandem Mitte* podniknout nečekaný protiútok na jih od Hausebergu.

Přitom byl zničen nepřátelský prapor plamenometů a jeho velitel zajat. Kromě toho jsme ukořistili velké množství techniky: Moždíře, protitanková děla a těžké kulomety s municí. Jak to všechno bylo ve Schwedtu uvítáno!

Nepřátelská převaha se vztahovala na vojáky, tanky, dělostřelectvo i letectvo a byla v poměru kolem 12-15 : 1. Po několika dnech tvrdých bojů se bitva dvakrát přehnala Grabovem a Rusové stáli u Hohenkrönigu vzdáleného asi 2 km od Odry. Situace byl kritická, ne-li zoufalá. Kdybychom byli přemoženi a nepřítel přešel řeku, Bůh ví, co by se stalo! Byl jsem přesvědčen, že moji kamarádi vloží do boje nadlidské síly. Obersturmführer - a brzy poté hauptsturmführer - Schwerdt přistoupil k

nečekanému útoku na křídle a znovu se zmocnil Grabova. Čtyři staří kamarádi z Gran Sasso přitom potkali svou smrt. Schwerdt je nechal přinést před tamější kostel a s vojenskou poctou pohřbít.

Na mém velitelském stanovišti ve Schwedtu se znenadání objevil říšský maršál Göring. Z jeho štábu pravidelně volávali, aby se poptali, „jak se věci mají“. Přijel, řekl, „jako soused“. Jeho proslulé sídlo Karinhall leželo kousek dál odtud na západ.

Maršál přijel bez své blýskavé uniformy a na svém šedém kabátci neměl žádná vyznamenání. Chtěl se podívat na frontu; proti tomu jsem nic neměl. Jenže jeden generál z jeho doprovodu mi pošeptal:

„Je to na vaši zodpovědnost!...“

Když se začalo stmívat, nechal jsem zastavit vůz na ulici v Niederkrönigu a šli jsme spolu pěšky.

Občas jsme se museli vrhnout na zmrzlou zem, když se nedaleko přehnala nepřátelská palebná sprška.

Říšský maršál se zajímal především o nepřátelské tanky, které stály a doutnaly porůznu okolo. Chtěl bezpodmínečně navštívit protiletadlovou jednotku letectva v přední linii, která tam byla nasazena jako protitanková jednotka. Chtěl vojákům pogratulovat. Kromě stisků ruky rozdával také kořalku, cigarety a doutníky, jimiž byl bohatě zásoben. Totéž rozdělování dárků se odehrálo v bojovém postavení našich parašutistů. Když jsem Hermanna Göringa doprovázel k velkému mostu přes Odru, byla už úplná tma.

„Tady snad už zítra Odru nepřekročí!“ řekl.

„Nikdy, dokud ji budeme moci bránit, říšský maršále!“

Řekl nám ještě několik nadšených slov o divizi, „doslova vydupané ze země“. Naše další shledání se odehrálo ve vězení v Norimberku. Jestliže piloti a protiletadlové dělostřelectvo ve Schwedtu tvrdě bojovali, pak luftwaffe jako druh zbraně tam sehrála spíše negativní roli. Během mého

prvního průzkumného výpadu do Königsbergu mi padl do očí zvláštní vzhled tamějšího malého, opuštěného vojenského letiště: Na okraji přistávací dráhy stálo několik lehce poškozených letadel. Vystoupil jsem z obrněného vozu a objevil jsem v letištních hangárech spoustu zbraní a materiálu - v bezvadném stavu. Všechno nasvědčovalo tomu, že odtud někdo někam v panickém strachu utekl. Vzali jsme všechno použitelné s sebou a zbytek zničili. Když jsem se vrátil do Schwedtu, velitel tohoto letiště, podplukovník letectva, už na mne čekal. Hryzalo jej špatné svědomí, proto se vrátil. Vysvětlil mi, že ztratil spojení s nadřízenými místy a že tudíž marně prosil o rozkazy. Jemu nadřízený generál prý zmizel.

„Můj milý," řekl jsem mu, „je to samozřejmě hloupost, že jste za těchto podmínek jednal jako bezhlavý. Jistě znáte, tak jako já, co stojí ve vojenských trestních zákonech, a obávám se, že budete soudem souzen za opuštění svého postu. Jsem bohužel nucen podat zprávu generálplukovníkovi von Greimovi, vrchnímu veliteli letectva. Mezitím nesmíte opustit Schwedt."

Když podplukovník opustil letiště v Königbeřgu, ještě jsem nebyl velitelem na předmostí. Byla to tudíž záležitost letectva. Byl jsem proto překvapen, když jsem příštího rána viděl přistát fiselera, z něhož vystoupil generálplukovník letectva von Greim. Při projednávání případu se ukázalo, že hlavním viníkem je zmizelý generál. Podplukovník byl odsouzen k pobytu ve vazbě a zároveň ke službě v přední linii. Byl ihned začleněn do bojové jednotky ve Schwedtu, kde se dobře uplatnil; byl statečný a všechno dobře přestál.

28. února 1945 se předmostí u Schwedtu stále ještě drželo. Za těch 25 měsíců, které jsem sloužil jako velitel Friedenthalu, tj. oddílů zvláštního určení, jsem strávil 14 měsíců na frontě nebo v akcích a mohu říci, že jsme bojovali opravdu nejrůznější bitvy.

Předmostí bylo původně vybudováno k určitému strategickému účelu, který však existoval pouze v Himmlerových představách.

Určitý prostor musí být obsazen na určitou dobu, aby se mohlo přistoupit k protiofenzivě. Příslušná bojová skupina, později zvaná *Divize Schwedt,* sice sehrála taktickou obrannou roli, ale ta nebyla součástí plánu skupiny armád

Visla. Sovětským armádám se nepodařilo řeku překročit; první Žukovovy tankové divize skutečně získaly dojem, že se připravuje německá protiofenziva přibližně 60

km na východ od Berlína, a to ve Schwedtu.

Co se vnitřních i vnějších taktických operací týče, jednalo se zde přirozeně o konvenční válku. Při skrovných prostředcích, které jsme měli k dispozici, bychom nikdy nemohli klamat nepřítele tak dlouho, jak se nám to tehdy podařilo, nebýt tréninku a bojových schopností našich vlastních jednotek, které byly páteří obrany, nebýt pohyblivých protiletadlových děl namontovaných na nákladní auta a na čluny, a nebýt jedné další jednotky, která silně oslabovala nepřítele: Mám na mysli rotu ostřelovačů z Friedenthalu pod velením Oda Wilschera.

Na Gran Sasso a při přepadení hradu v Budapešti se nesmělo střílet. Ale ve Schwedtu se střílet muselo - a také moc dobře mířit. Často jsem kladl na srdce generálům zodpovídajícím za akce: „Proč,“

ptal jsem se, „nezasazujete systematicky ostřelovače, kteří jsou u každé divize?“ Hned v prvních dnech našeho ruského tažení v červnu 1941 jsme si povšimli, že ruští ostřelovači přistupovali k práci.

Byli nebezpeční a obávaní, protože jejich terčem byli důstojníci a poddůstojníci.

Ve Schwedtu posílal Wilscher své ostřelovače v noci ve skupinách po dvou do „země nikoho“. Už jsem se zmínil o tom, že jsme rozstříleli led na Odře. Začátkem února se ale stejně dostavilo tání; připlouvaly k nám obrovské ledové kry, napůl pokryté dřevem a větvemi. Tyto plovoucí ostrovy skýtaly Wilscherovým ostřelovačům přirozenou a pohyblivou ochranu. Odhaduji, že za dobrých 25

procent úspěchu naší obrany vděčíme našim ostřelovačům.

V průběhu měsíce února jsme ještě jednou viděl Himmlera spolu s plukovníkem Baumbachem, velitelem mně přidělené *Kampfgeschwader 200*, a s ministrem zbrojení Albertem Speerem.

Posledně jmenovaný vždy projevoval velké pochopení pro mé požadavky, byl optimistický - na rozdíl od toho, co tvrdí ve svých pamětech: „Této noci (začátkem února 1945) jsem se rozhodl odstranit Hitlera... Najednou jsem si uvědomil, že jsem dvanáct let jsem v podstatě *bezmyšlenkovitě* žil mezi vrahy...“ Jak může člověk žít mezi vrahy a nepojmout sebemenší podezření, obzvláště jestliže ten člověk, Hitlerův chráněnec, byl postaven na nejzodpovědnější post této války? Jistí vůdci nacionálně socialistického státu podlehli v prvních květnových dnech roku 1945 takzvanému „odbojářskému komplexu“. Nebylo jich mnoho, ale byli.

Jediné, co mohu potvrdit je, že v polovině února 1945 měl Albert Speer daleko do „odbojáře“. Spíše by se dalo říci, že byl velmi horlivým říšským ministrem. Bezpochyby si nenechal nahlížet do karet, řekl by někdo. Potom ale své karty velmi dobře schovával! Pro něho byl Heinrich Himmler ctihodnou osobou. Byl jsem osobně povolán do hlavního stanu, abych tam podal zprávu o aktivizaci letecké války na východě. Ministr Speer tam v mé přítomnosti reichsführerovi slíbil nová letadla a nové bomby do začátku dubna. Dnes nás Speer ujišťuje, že jakoukoliv naději tenkrát považoval za iluzorní.

Onoho únorového dne jsem s ním krátce pohovořil o samotě. Chtěl vědět podrobnosti o slavné „tajné zbrani“, o níž se už od října 1944 mluvilo tolik, že nás z toho bolely uši. Byl by mohl dobře poradit, abych se vzdal každé naděje. Namísto toho se však spokojil s tím, že mi slíbil:

„Brzy padne rozhodnutí!“

Tuto větu slýchávali vojáci velmi často. Nedivím se, že ji Speer docela zapomněl uvést ve svých vzpomínkách. Zato mne překvapuje, že nadprůměrně inteligentní Albert Speer v téže době, v únoru 1945, zcela vážně pomýšlel na odstranění Hitlera. Alespoň to tvrdí. Připustíme-li, že skutečné měl v úmyslu otrávit plynem všechny osoby žijící v bunkru, musel také vědět, že jediným výsledkem mohl být jedině totální chaos. Velkoadmirál Dönitz to přece slavnostně dosvědčil - a jiní též.

Německý národ by se musel podrobit bezpodmínečné kapitulaci i bez Hitlera. Tento požadavek Roosevelta, Stalina a Churchilla prodloužil válku o dva dlouhé roky. Komu to prospělo?

28. února večer jsem byl povolán do Berlína do führerova hlavního stanu. Velení na předmostí za mne převzal jiný velitel zbraní SS. Tentokrát se jednalo o západní frontu. Jenže organizace návazných operací se ukázala být velice obtížná. Friedenthal byl silně bombardován a BBC už potřetí hlásila, že

„hlavní stan únosce Mussoliniho, Skorzenyho, je totálně zničen“. Mé nejdůležitější vojenské útvary už ale byly přeloženy do Hofu v Bavorsku, což mi rozhodně neulehčilo práci, když jsem musel improvizovat akci proti mostu v Remagenu.

Odposlouchávací služba mi poslala další hlášení BBC, podle něhož mne Hitler jmenoval

generálmajorem a svěřil mi důležitý post při obraně Berlína. Prý jsem už začal s vyčišťovacími akcemi. Ve skutečnosti mi Hitler za obranu Schwedtu udělil dubovou ratolest k Rytířskému kříži a osobně mi pogratuloval. Právě jsem vycházel po velkém schodišti říšského kancléřství, když vyšel ze skladovacího prostoru. Jeho vzezření bylo šokující: ohnutý, šedivé vlasy - žalostný obraz. Psal se 29.

nebo 30. březen 1945.

„Skorzeny,“ řekl.'„Chtěl bych vám ještě jednou poděkovat za prokázané služby na Odře.“

Předmostí jsme 3. března vzdali!

„Brzy se zase uvidíme,“ řekl ještě. Ale už jsem ho nikdy neviděl.

Později jsem se dozvěděl, že generálplukovník Jodl skutečně vyslovil mé jméno: Chtěl mne zapojit do obrany Berlína. Jak se ale tato informace dostala do BBC, když jsem ani já o tom plánu nic nevěděl?

Během onoho strašného měsíce března 1945 jsem často služebně jezdil do říšského kancléřství. Mé oční zranění bylo bolestivé a dr. Stumpfegger mne chtěl vyšetřit.

Prohlídka se konala v Hitlerově sekretariátě. Toho dne jsem byl představen Evě Braunové, která se ještě krátce před Hitlerovou smrtí měla stát jeho ženou.

Byla to mladá, velmi prostá a nanejvýš sympatická žena, o jejíž existenci jsem doposud vůbec nic nevěděl. Dlouho jsem si s ní povídal. Těšilo ji, že mne poznala, a pozvala mne příští den na večeři.

Pozvání jsem ale nevyužil, protože dr. Stumpfegger mi vyprávěl, že na těchto večírcích bývá vždy Fegelein, který si vzal sestru Evy Braunové. O Fegeleinovi jsem mluvil už v jedné z předchozích kapitol. Jeho chvástání a povýšenost byly u zbraní SS dobře známy. Měl jsem s ním co do činění už při přípravě operace *Grif* a neměl jsem chuť ho poznat lépe.

Týdny, které jsem strávil ve zruinovaném Berlíně - pouhém stínu města, které jsem znával a které Hitler chtěl přestavět - pro mne byly zlým snem.

Jednoho dne byl letecký nálet, a když tak stále hustěji padaly ty 2000 kg bomby, uchýlil jsem do bunkru u zoologické zahrady. V této podivné stavbě, kterou spojenci po válce dokázali vyhodit do povětří jen s velikými potížemi, byl umístěn polní lazaret letectva. Využil jsem té příležitosti k návštěvě našeho „Číňana“ Wernera Hunkeho a poručíka Holleho zraněného u Schwedtu, kteří tam leželi. Byla tam také Hanna Reitschová - ve špatném stavu -, a plukovník letectva Hans-Ulrich Rudel, proslulý pilot na stukách, kterému právě amputovali nohu.

Můj kamarád a přítel Rudel provedl 2530 bojových vzletů, zničil 519 tanků a v Kronstadtu potopil sovětský křižník *Marat* o výtlaku 23 000 t. Pro tohoto vojáka si musel Hitler vymyslet zvláštní vyznamenání: Zlatý rytířský kříž s dubovou ratolestí. Přes svá zranění a přísný Hitlerův zákaz létal Rudel až do 8. května 1945.

Toho dne se Rudel a všichni zbylí z jeho eskadry dobrovolně vzdali příslušníkům amerického letectva a přistáli na bavorském letišti v Kitzingenu. Po přistání zničili piloti své stroje. Byli odvedeni do důstojnické jídelny; Rudel šel do lazaretu, kde mu narychlo obvázali krvácející pahýl nohy. Potom se Hans-Ulrich rovněž dostavil do důstojnické menzy. Když vstoupil, jeho kamarádi povstali a zasalutovali hitlerovským

pozdravem, který se od 20. července 1944 stal oficiálním pozdravem i ve wehrmachtu. Tlumočník Rudelovi vysvětlil, že si americký velitel takové demonstrace nepřeje a že se mu ten pozdrav nelíbí. Cituji z knihy Johna Tolanda nazvané *The Last hundred days* (Posledních 100

dní):

„My máme rozkaz takto zdravit. A protože jsme vojáci, jsme poslušní rozkazu, ať se vám to líbí nebo ne!“

Vysvětlil ještě, že německý voják byl poražen nejen početní převahou nepřítele, nýbrž také jeho obrovskou převahou materiální, a dodal:

„Přistáli jsme zde na německé půdě, protože jsme nechtěli zůstat v sovětské zóně. Jsme zajatci a nepřejeme si o ničem diskutovat, nýbrž se umýt - bude-li to možné.“

Americký velitel měl s plukovníkem nakonec velmi přátelskou rozmluvu. Ale právě tak jako mně vzali hodinky od duceho, tak i Rudelovi vzali jeho Zlatý rytířský kříž, když usnul. Byl to jediný existující exemplář.

Prostor našeho bojiště se neustále zmenšoval jak na východě tak i na západě jako v Balzacově románu *Šagrénová kůže*, den ode dne víc a víc. Dne 30. března 1945 jsem obdržel z OKW rozkaz, abych přeložil svůj štáb do Alpské pevnosti, kam se měl přestěhovat v podstatě celý führerův hlavní stan. Tam se měly zřejmě odehrát poslední bitvy této války. V OKW mne ujistili, že „pevnost“ je připravena k obraně.

Radí a já jsme sice našli hory, ledovce, lesy a divoké potoky „na svém místě“, ale po vojenských přípravách nějakého opevnění tam nebylo ani stopy. Pochopil jsem, že bude třeba opět improvizovat.

Jenže moje jednotky byly roztroušeny, zdecimovány nebo zničeny. Bylo těžké sehnat dost vojáků s horskými zkušenostmi. Dosáhl jsem toho, že nám přidělili velitele *Jagdbataillonu Mitte* a 250 vojáků.

Poté jsem vyhledal polního maršála Schörnera severně od Olomouce a dal jsem mu k dispozici asi 100 příslušníků mého *Jagdverbandu Ost II*. První

jednotka tohoto verbandu byla zničena u Inowroclawi. O činech tohoto komanda jsem mluvil už v jiné kapitole.

Ráno 10. dubna jsem se v Schornerově štábu dozvěděl, že Vídeň je ohrožena, jinými slovy, že zbytky *Jagdverbandu Sud-Ost* a skupina Dunaj opustily město a šly bránit tzv. Alpskou pevnost.

Vídeň je mé rodné město, musela tam být i moje matka, moje žena a moje dcera; možná, že bych jim mohl pomoci vzdálit se z prostoru bojů. Jel jsem tím směrem a odpoledne jsem dorazil do Vídně.

Doprovázel mě můj adjutant, untersturmführer Gallent a můj šofér Anton Gfölner - ten byl se mnou na Gran Sasso - a jeden radista, který byl odvelen z OKW. Měl jsem totiž od generálplukovníka Jodla rozkaz pravidelně projíždět jižní frontu a zpravovat OKW o situaci.

Ještě než jsme přejeli florisdorfský most, naskytla se nám taková podivaná, že jeden pohled stačil, abych věděl, že skutečně přišel konec. Právě jsme projeli kolem tankového zátarasu. V příkopech podél silnice, napravo i nalevo, seděli ranění. Po silnici jel konvoj s šesti vozy taženými koňmi. Na prvním voze trůnil tlustý šikovatel s mladým děvčetem. Ten chlapík se zrovna stěhoval. Na všech šesti vozech byl navršen nábytek a prádlo. Zkoušel jsem neztratit nervy a vybídl jsem šikovatele, aby s sebou vzal několik raněných.

„Nejde to.“ řekl. „Všechno je plné.“

Potom to šlo ráz na ráz. Odzbrojili jsme šikovatele a ostatní kočí. Lehce zraněným jsem rozdělil zbraně. Vozy byly okamžitě vyloženy a na ně naloženi těžce ranění. Ostatní si sedli na kozlíky místo stěhováků. Jednomu šikovateli s poraněnou paží jsem dal rozkaz:

„Jeďte západním směrem k prvnímu lazaretu a vezměte tolik raněných, kolik můžete!“

A šikovateli, který chtěl zachránit svůj majetek, jsem řekl:

„Vy jste ale opravdu špinavé prase. Ztraťte se se svými lidmi, když nechcete bojovat, ale v budoucnosti se alespoň snažte nekrást a být lidštější!“

Do Vídně jsme dojeli za soumraku. Bylo slyšet dělostřelecké salvy. Kde leží fronta? Město bylo mrtvé. Tu a tam hořely domy. Jeli jsme dál až ke Stubenringu a bývalému ministerstvu války: Bylo prázdné. Strážník mi vysvětlil, že boje se přesunuly do Hofburgu, do paláce ve středu města, kde bydlíval starý císař.

Kde jsou ale naši vojáci? Kdo je tady obráncem a kdo bude bránit Vídeň? Na Swedenplatzu jsem se musel otočit: Trosky domu, kde bydlíval můj bratr, povolaný do vojenské služby, zatarasily cestu k dunajskému nábřeží. Konečně jsem dorazil k místu, kde byla služebna *Jagdverbandu Süd-Ost.* Zbytek jednotky odtáhl odpoledne do prostoru severně od Kremže; *Jagdeinsatz Donau* rovněž vyklidil své výcvikové prostory v lázních Diana. Tyto vojáky jsem našel druhý den cestou do Alpské pevnosti a odvelel jsem je do Salcburku.

Dvůr bývalého císařského paláce byl plný vozidel. Ve sklepě mi jeden důstojník hlásil, že ve městě byli už zahlédnuti Rusové, ale že jsou všude „zastavováni a napadáni“. Ale kým? To byla záhada.

Chtěl jsem to vědět přesně a rozhodl jsem se, Že budu pokračovat v cestě. Dojel jsem k matzleindorfskému okruhu. Byla už půlnoc. Zleva bylo slyšet hluk boje. Přede mnou barikáda.

Vystoupil jsem z vozu. Objevili se dva vídeňští policisté:

„My tady hlídáme tu barikádu,“ vysvětlili mi. „Až přijedou Rusové, obklíčíme je a budou se muset vzdát.“

Ve Vídni mají dobrý smysl pro humor - i když jen šibeniční!

Vyjel jsem z těch jakoby mrtvých ulic zpátky k Hofburgu a promluvil jsem krátce s

podplukovníkem H. Kurzem, adjutantem župního vedoucího a někdejšího führera hitlerovské mládeže Baldura von Schiracha. Kurzovi připadaly

moje zprávy velmi skeptické.

„Předložená hlášení naopak dokazují, že fronta se zastavila. Ostatně budete mít možnost promluvit si s župním vedoucím sám.“

Schirach píše ve své knize *Věřil jsem v Hitlera* (1967), že svůj štáb umístil „ve sklepeních Hofburgu“. To souhlasí, ale on si pro sebe v tom sklepení udělal salon osvícený svícemi, s nádhernými koberci na podlaze a s malbami bitev a portréty generálů z osmnáctého století na stěnách. V přední místnosti se jedlo, pilo a povykovalo. Musel jsem župnímu vedoucímu objasnit, že jsem ve městě nespatřil ani jednoho německého vojáka a že barikády nejsou obsazeny. Vyzval jsem ho, abychom spolu podnikli průzkumnou jízdu městem. On však mé pozvání odmítl a vysvětloval mi, skláněje se přitom nad mapou, jak bude Vídeň zachráněna: K dispozici jsou dvě elitní divize. Jedna zaútočí ze severu, druhá ze západu: Nepřítel bude muset kapitulovat.

„Podobným manévrem,“ namítl, „vyhnal kníže Starhemberg Turky, kteří obléhali Vídeň v roce 1683.“

Jakákoliv další diskuse neměla význam. Rozloučil jsem se. Schirach se na mne podíval:

„Skorzeny, mou povinnost lze vyjádřit třemi slovy: Zvítězit, nebo zemřít!“

Nepochybně chtěl říci: „Zvítězit, nebo mne sesadit“, neboť tento komisař obrany vídeňské župy o pět hodin později opustil Vídeň, jak nejrychleji mohl.

Dům své matky jsem nalezl v ruinách. Ze sklepa vylezl soused, který mne ujistil, že má matka, žena i dcera opustily Vídeň předešlého dne. Jel jsem do svého bytu v Döblingu. V domě bylo všechno nedotčeno. Rychle jsem posbíral několik loveckých zbraní a naposled jsem obhlédl svůj byt, který jsem nyní musel ponechat napospas nepříteli či marodérům.

Opustil jsem město přes florisdorfský most, kde jsem se ještě jednou ohledl: Na shledanou, Vídni.“

Potom jsem odjel pryč směrem přes Waldviertel do Horních Rakous. V rámci provedení úkolu, který mi zadal generálplukovmk Jodl, jsem podal toto rádiové hlášení:

„ Všechno nasvědčuje tomu, že dnes, 11. dubna 1945, Vídeň padne.“

1) Himmler se manipulací a intrikami snažil doslat do čela skupiny armád Visla a tuto funkci si udržet. Guderian vypovídá, že Himmler v sobě choval ctižádostivou naději, že i on získá Rytířský kříž, jímž bylo vyznamenáno již mnoho důstojníků zbraní SS. Přál si dokonce získat Rytířský kříž s dubovou ratolestí, ale doufal marně, (Pozn. red.) **KAPITOLA PÁTÁ**

Norimberk

Velkoadmirál Dönitz: „Náš vůdce je mrtev...“ - Churchillova pozdní odhalení - Generál Rendulic činí návrhy generálovi Walkerovi - Průsmyky v Jižním Tyrolsku není možné ubránit - Jdeme dobrovolně do zajetí – „Jen si přihněte: Dnes večer budete viset!“ - Želízka - „Kam jste odvezl Hitlera?“ - Plukovník Andrus - Sebevraždy a zvláštní nehody - Norimberský tribunál - Vězení je obleženo: Skorzeny a jeho vojáci připravují přepadení! - „Střežen jako kobra“ - V Dachau - „Divoký Jakub“ - Sovětské nabídky -

Náš proces - Velkorysá výpověď velitele perutě Yeo-Thomase - Zproštěn viny! - Opouštím tábor v Darmstadtu.

30. dubna odpoledne jsem se dozvěděl o Hitlerově smrti v Berlíně. Město bylo obklíčeno Rusy a bylo jedním zbořeništěm. Mezi posledními vojáky, kteří bránili to, co ještě zbylo z říšského kancléřství, se obzvláště vyznamenali příslušníci francouzské divize zbraní SS zvané *Charlemagne.*

Hitler je mrtev! Po prvním šoku jsme tu zprávu považovali za nepravděpodobnou. Adolf Hitler měl přece přijet do Alpské pevnosti. Přece ještě jsou vojáci odhodlaní bojovat. Ne! To není možné! Lžou nám. Třeba ještě přijede.

Hlášení však bylo zanedlouho oficiálně potvrzeno. Příštího dne, když jsme uslyšeli v německém rozhlase 7. symfonii Antona Brucknera, věděli jsme, co se stalo. Před svou smrtí jmenoval Karla Dönitze hlavou německého státu. Velkoadmirál se 1. května obrátil k německému lidu s těmito slovy:

„Náš vůdce, Adolf Hitler, padl... Služba národu byla jeho jedinou životní náplní. Jeho bojové úsilí proti bolševické záplavě melo význam pro Evropu i mimo ni a pro celý kulturní svět... Führer mne určil za svého nástupce... Mým prvním úkolem bude zachránit německý lid před dravým bolševickým nepřítelem. Pokud a dokud nám v dosažení tohoto cíle budou Britové a Američané bránit, budeme se také bránit proti nim a pokračovat v boji...

Udržujte ve městě a na venkově kázeň a pořádek, plňte své povinnosti, každý **z** vás...“

Nechal jsem nastoupit všechny své důstojníky a mužstvo podél mého velitelského vlaku. Přednášet jim proslov bylo zbytečné. Řekl jsem jim jen: „Führer je mrtev. Ať žije Německo!“ Potom všichni němečtí vojáci zazpívali hymnu „Deutschland uber alles“ a potom společně se všemi evropskými dobrovolníky „Ich hatte einen Kameraden“.

Všichni jsme cítili, že nový říšský prezident má pravdu. Je třeba pokračovat v boji a přinejmenším udržovat volnou cestu na západ pro mnohé ženy, děti a vojáky. Přestože žádné opevňovací přípravy provedeny nebyly, mohla Alpská pevnost poskytnout útulek mnoha lidem, Takový byl můj plán od té chvíle, kdy se ke mně v Radstadtu připojil Radl s 250 muži. Ministr hospodářství a ředitel říšské banky Funk mi poslali své dva adjutanty a požádali mne, abych se postaral o poklad říšské banky. Dal jsem jim s patřičnou zdvořilostí na srozuměnou, že nejsem žádný hlídač trezorů, nýbrž voják, a že jsou na špatné adrese. Alpská pevnost měla být teoreticky vybudována jako opevněné území o rozloze 350

x 75 km, táhnoucí se od Bregenzu na západě k Bad Aussee na východě, na severu přes Füssen a Traunstein do Salcburku, a na jihu přes Glurns, Božen, Cortinu ďAmpezzo a Lienz. Poslední jmenovaná linie měla být po kapitulaci německých ozbrojených sil v Itálii protažena až k Bren-nerskému průsmyku. Po několika dnech jsem se ale přesvědčil, že taková pevnost nikdy neexistovala a také nikdy existovat nebude. Bylo vůbec - teď, když Hitler už nebyl naživu a nacionálně socialistický stát se zhroutil - možné doufat ve zrušení spojeneckých závazků? Pochyboval jsem o tom. Avšak 23.

listopadu 1954 pronesl Winston Churchill před svými voliči ve Woodfordu následující slova - a bylo to překvapivé doznání:

„Už před koncem války, když se Němci vzdávali po statisících, jsem telegrafoval lordu

Montgomerymu, aby svědomitě sbíral a uskladňoval německé zbraně, aby mohly být snadno a rychle vydány německým vojákům v případě, že

bychom bylí kvůli dalšímu pronikání Ruska do Evropy nuceni spolupracovat s Němci. Má nedůvěra vůči Stalinovi byla značná, protože dělal všechno pro to, aby Rusku a komunismu zajistil vládu nad světem.“

Jeden by si myslel, že se mu to jen zdá!... „v případě dalšího pronikání Ruska“. Kdo ale toto pronikání do Evropy umožnil? Dnes by se tomu leckdo mohl usmát, kdyby četl, že „německý voják zabránil tomu, aby bolševismus zaplavil celou Evropu“. Kdyby se však tolik nebojovalo na východě, tak by ti, kteří nás kritizují od roku 1945 a označují zbraně SS za zločineckou organizaci, neměli dnes možnost užívat své svobody. Pravděpodobně by už nebyli naživu nebo by museli míčky všechno trpět nebo otesávat kameny u Věrchojanska.

Bylo jasné, že rychlé pronikání sovětské armády do srdce Evropy představuje ohromné nebezpečí nejen pro národy staré Evropy, nýbrž i pro Velkou Británii a Spojené státy. Pozdější poznání britského premiéra to dostatečně dokazují. Generál Guderian mne ujistil, že ještě začátkem února 1945 byl wehrmacht schopen způsobit na východě krvavou a katastrofální porážku sovětským armádám, jejichž zásobovací síť už stejně byla přespříliš roztažena - ale jedině za podmínky, že západní mocnosti ponechají wehrmachtu svobodu jednání. To se však nestalo.

Tenkrát jsem se seznámil také s generálplukovníkem Rendulicem. Velel naší skupině armád Süd a ke konci války držel frontovou linii proti Rudé armádě od středního Rakouska až k československým hranicím.

Generálplukovník Rendulic, jenž byl zároveň historik, nechtěl o dějinách jenom psát, nýbrž je chtěl sám tvořit. Po smrti Hitlera snil o tom, jak ty čtyři armády pod jeho velením nejenže Malinovského a Tolbuchina zastaví, nýbrž že je vrhnou zpět daleko od dunajské linie. Poslal tedy vyjednavače za generálma-jorem Waltonem H. Walkerem, velitelem II. amerického armádního sboru, s následujícím prohlášením:

1. Přestože ve Spojených státech už od roku 1941 existuje názor, že Německo ohrožuje USA, je třeba zdůraznit, že tato hrozba nehrozí.

2. Hitler je mrtev; německé armády bojovaly do posledních sil a západní spojenci nemohou popřít, že skutečnou hrozbou je bolševismus - v Evropě

jako všude jinde.

3. Vzhledem k takovému nebezpečí musí velmoci prokázat svou solidaritu. V souvislosti s tím prosil Rendulic generála Walkera o přenechání všech zálož-níků, aby mohl posílit své čtyři armády a přejít do protiútoku na východě.

Generál Walker odpověděl záporně a sarkasticky. Rendulic tím o čtyři roky předběhl NATO

(Severoatlantický pakt), který byl založen v dubnu 1949 ve Washingtonu.

Na základě pokynů od vrchního velitelství skupiny armád Süd, sídlícího u Königsee, jsem vytvořit ze všech přeživších a rozptýlených vojáků mých jednotek nový útvar, který jsem pokřtil *Alpenschutzkorps* (Alpský obranný sbor) - ale byl to sbor jen podle jména.

1. května 1945 jsem z vrchního velitelství armády Sud obdržel poslední rozkaz: Měl jsem zorganizovat obranu průsmyků v Jižním Tyrolsku tak, aby se vojsko generála Vietinghoffa, nástupce generála polního maršála Kesselringa, mohlo stáhnout zpátky z Itálie, a zároveň jsem měl zabránit proniknutí amer-icko-britských vojsk do Rakouska. Bylo však už pozdě. Naše vojska v Itálii kapitulovala, aniž by o tom byl zpraven generál polní maršál Kesselring. Důstojníci *Alpenschutzkorpsu*, které jsem okamžitě odvelel na italskou hranici, byli tak rozumní, že se ke mně po zjištění situace zase neprodleně vrátili.

6. května, když generál Donitz vydal rozkaz složit zbraně na všech frontách dne 8. května 1945, jsem se stáhl se svými nejbližšími spolupracovníky zpátky do hor a vyčkávali jsme. Moji vojáci byli rozděleni do malých jednotek po různých údolích poblíž a čekali na mé poslední rozkazy.

Německo prohrálo druhou světovou válku navzdory odvaze svých vojáků. Udělali jsme vše, co bylo v našich silách, abychom tomu zabránili.

Mohl jsem spáchat sebevraždu; mnohé kamarády potkala v posledních bojích smrt, nebo ukončili svůj život vlastní rukou. Mohl jsem také - a sice velmi snadno - uniknout na palubě jednoho Ju-88 do neutrální země. Ale

zdráhal jsem se opustit svou zem, svou rodinu a své kamarády. Neměl jsem co skrývat; nepodnikl jsem, neudělal, nenařídil jsem nic, za co bych se jako pravý voják měl stydět.

Rozhodl jsem se dobrovolně vstoupit do zajetí a poslal jsem dva kurýry do amerického divizního štábu v Salcburku. Ve svém poselství jsem navrhoval, aby se důstojníci a mužstvo *Alpenschutzkorpsu* vydali hromadně a společně na cestu do zajetí. Nedostal jsem žádnou odpověď. Později jsem se dozvěděl, že v americkém štábu usoudili, že se jedná o nějaký nový trik z mé strany; nikdy jsem z nich nedostal, jak ta má poslední „válečná lest“ měla vlastně vypadat.

Netušil jsem, že po mně intenzivně pátrali a že spojenecký tisk a rozhlas mne považovaly za „pekelně inteligentního muže Německa“. Neměl jsem opravdu ani zdání o legendách, které už tenkrát provázely mé jméno.

Dne 20. května 1945 jsme sestoupili - Radl, Hunke, důstojnický aspirant, tlumočník Peter a já - do údolí, v polních uniformách a ozbrojeni. Žádali jsme, aby na určitém mostě u Annabergu na nás čekal džíp. Džíp tam skutečně stál i se šoférem, aby nás odvezl do Salcburku.

Náš šofér byl z Texasu a projevoval o nás velice živý zájem. Po cestě zastavil před jedním hostincem.

Vystoupil jsem s ním.

Objednal láhev dobrého červeného vína, kterou jsem zaplatil. Během další cesty se Texasan ke mně otočil a řekl:

„Žerty stranou, vy jste opravdu Skorzeny?“

„Samozřejmě.“

„No, tak to si s těmi svými chlapíky přihněte, protože dneska večer budete určitě viset!“

Připil jsem si tedy „na zdraví“. Do Salcburku jsme dorazili k poledni; náš šofér nechtěl nebo nemohl najít divizní štáb. Vysadil nás před hotelem, v

němž byli ubytováni američtí vojáci, přátelsky zasalutoval a zmizel. Před hotelem nás s úžasem pozorovalo několik německých styčných důstojníků: Byli jsme stále ještě ozbrojeni!

Jeden americký major se nás nakonec uráčil vyslechnout. Poslal nás zpátky jiným džípem do Sankt Johannu v Pongau, aby tam od německé služebny zajateckého tábora a od amerických jednotek obstaral auta a nákladní vozy pro náš *Alpenschutzkorps.* Odtud nás jeden německý generál poslal k americkému praporu ve Werfenu. Hunkemu jsem uložil, aby zůstal v St. Johannu s tím, že jestli se do tří hodin nevrátíme, bude to znamenat, že jsme v zajetí. V tom případě měl Hunke vyrozumět naše lidi a od té chvíle by platilo motto: „Každý sám za sebe - Bůh mu pomáhej.“

Štáb amerického praporu ve Werfenu byl umístěn v pohodlné vile na svahu kopce. Diskutoval jsem s jedním kapitánem. Radl a Peter museli zůstat stát u vchodu. Namísto průvodního listu, který jsem musel mít, abych se s *Alpenschutzkorpsem* dostal do zajateckého tábora v Salcburku, mne kapitán zavedl do jídelny, kde byli čtyři američtí důstojníci a tlumočník. Zrovna jsem jim ukazoval na mapě, kde jsou moji muži, když se rozletěly troje dveře a okna v místnosti. Mířilo na mne dvanáct „empíků“ a tlumočník mne požádal, abych odevzdal svou pistoli, což jsem udělal. Přitom jsem řekl:

„Pozor, je nabita - a poslední kulka je nebezpečná.“

Potom mne prohledali a svlékli donaha. Ukradli mi mé hodinky od Mussoliniho; nechal jsem si je vrátit, a potom zmizely navždy. Nakonec nás všechny - Radla, Petra a mne - naložili do čtyř džípů a odvezli mezi dvěma obrněnými vozidly. V noci jsme dojeli do Salcburku. Nechali nás vystoupit v zahradě jedné vily a zrovna jsem si zapálil cigaretu, když k nám zezadu přiskočilo pár vojenských policistů a nasadilo nám želízka na ruce za zády. Poté mne strčili do nějakého pokoje, kde sedělo asi dvanáct lidí za třemi nebo čtyřmi stoly. Mezi nimi bylo několik fotografů a reportérů. Jeden důstojník mne chtěl vyslýchat. Prohlásil jsem, že mu neřeknu ani slovo, dokud mi nesejmou želízka z rukou, což udělali. Potom jsem šel k oknu - samopaly nevypálily - a zavolal jsem do zahrady:

„Radle, Petře, jste ještě spoutáni?“

„Ano,“ odpověděl Radl. „Taková sviňárna!“

„Dokud jsou mojí kamarádi spoutáni, nebudu odpovídat.“

Zůstal jsem stát u okna. Po dlouhé chvíli se ozval Radlův hlas:

„V pořádku. Děkuji!“

Poté jsem se posadil před amerického majora a prohlásil jsem, že jsem připraven odpovídat na jeho otázky. První, kterou mi položil, zněla:

„Měl jste v plánu zavraždit generála Eisenhowera, že ano?“

Odpověděl jsem odmítavě. Následovaly další otázky, které mi byly za ty tri roky v zajetí kladeny americkými, britskými, a dokonce i francouzskými zpravodajskými důstojníky znovu a znovu:

„Jestliže jste nechtěl Eisenhowera zavraždit, měl jste v úmyslu jej unést? Máme potvrzeno, že jste chtěl zabít nebo unést generála Bradleyho! Proč na vás nestříleli italští vojáci v Gran Sasso a maďarští v Budapešti? Co jste dělal koncem dubna 1945 v Berlíně? Kam jste ukryl Hitlera? Víme z jistých pramenů, že jste časně ráno 30. dubna 1945 odletěli s Hitlerem letadlem. Kde se skrývá? Vy přece umíte létat, že? Vy jste s tím strojem odletěl; Hitler seděl vedle vás v kabině; vidíte, jak jsme informováni!... Nemusíte zapírat! Chtěl jste vyhodit do povětří hlavní stan maršála Montgomeryho, máme na to důkazy! Odkud byste věděl, že Hitler v Berlíně spáchal sebevraždu, když jste koncem dubna nebyl v Berlíně? Rozkázal vám Hitler, abyste zavraždil generála Eisenhowera? Kdo tedy?“ A tak dále a tak dál.

Po několika dnech se mi podařilo přesvědčit plukovníka Henryho Gordona Sheena, jednoho z šéfů americké zpravodajské služby:

„Kdybych byl Hitlera zavezl na bezpečné místo,“ řekl jsem mu, „tak bych tam také zůstal a nenechal bych se se svými kamarády zajmout.“

„To je jenom chyták,“ vysvětlovali novináři. *„Skorzeny zametá stopy.“* Reportéři z *New York Times* a *The Christian Science Monitor* překonávali svou nedůvěřivostí všechny ostatní. Charles Foley konstatuje ve své knize

Commando Extraordinary, že „Skorzeny se stal všehoschopnou bytostí moderní mytologie“.

Generál Walter Bedell Smith, náčelník štábu vrchního velení, svolal všechny dopisovatele agentury AP (Associated Press) do hotelu Scribe v Paříži. Foley píše:

„Generál se vyjádřil, že žádné spiknutí proti životu či svobodě generála Dwighta D. Eisenhowera neexistovalo. Kontrarozvědka byla zmatena z protikladných rozkazů.“

Nespokojení novináři kladli generálovi trapné otázky o stavu obležení Eisenhowerova hlavního stanu koncem roku 1944 a začátkem roku 1945, o Eisenhowerově dvojníkovi a o skutečnosti, že byl se svými vojáky ve Versailles prakticky držen v zajetí. Generál Bedell Smith uvedl, že se jedná o omyly v důsledku falešných zpráv. Novináři zůstávali skeptičtí a po dlouhém bádání a zkoumání a zpovídání došly spojenecké zpravodajské služby k závěru, že v tom něco nehraje: Všechna má „alibi“ byla příliš přesvědčivá.

Byl jsem převážen z jednoho vězení do druhého. V šestém z nich jsme sdílel celu s polním maršálem von Kesselringem. 29. května jsem byl ve Wiesbadenu s dr. Kaltenbrunnerem strčen do dřevěné boudy prošpikované mikrofony. Mluvili jsme o našich studentských létech; odposlouchávací služba musela být zklamána. Dr. Kaltenbrunner měl tu smůlu, že v roce 1942 převzal místo Reinharda Heydricha, šéfa RSHA, zavražděného v Praze. Byl převezen do Londýna a zpočátku s ním několik týdnů zacházeli slušně. Potom ho zavřeli na sedm týdnů do Toweru.

V úplné tmě musel snášet mučení dnem i nocí tak, jak se to dělávalo s někdejšími ruskými vězni v Petropavlovské pevnosti: Voda v jeho cele pomalu stoupala až do výše jednoho metru a potom zase klesala. Potom studené sprchy a bití.

Kvůli třem po sobě následujícím zánětům mozkových blan nemohl být Kaltenbrunner procesu v Norimberku často přítomen. Viděl jsem ho naposled v červenci 1946; byl klidný a ovládal se, ačkoliv věděl, že bude odsouzen k smrti a popraven.

Jedním z dalších spoluvězňů byl reichsleiter dr. Ley, kterého zatkli v bleděmodrém pyžamu a pantoflích. Cestou ven stáhl náhodně z věšáku hubertus; k tomu mu posadili na hlavu tyrolák.

Nevydržel zacházení ve vězení a krátce po uvěznění v Norimberku spáchal sebevraždu.

V táboře Oberursel jsem se setkal s Radlem, který dostal svolení sdílet se mnou celu. Ale 10. září mi znovu nasadili želízka, aby mne odvedli k letadlu, které nás odvezlo do Norimberka. V letadle byl také velkoadmirál Dönitz, generál polní maršál Keitel, generálplukovník Jodl, generálplukovník Guderian, dr. Ley - stále ještě v pyžamu - a dokonce... Baldur von Schirach.

Při našem příchodu do norimberského vězení dostal velitel tohoto vězení, americký plukovník Andrus - nosil cvikr a byl k nerozeznání podobný Heinrichu Himmlerovi - málem infarkt. Ke svému zděšení zjistil, že velkoadmirál Dönitz a já máme na sobě kompletní uniformu a distinkce. Plukovník Andrus se vyjádřil, že uniformy jsou nepřípustné a že je to ryzí provokace. Vyburcováno jeho řevem, přiběhlo několik černých vojenských policistů. Já jsem ale už velkoadmirála pozdravil po vojensku.

On mi porozuměl a souhlasně přikývl.

Přistoupili jsme k sobě a vzájemně jsme si strhli výložky, aniž bychom pronesli jediné slovo. Krátce jsme se pozdravili, načež mi tento poslední státník třetí říše stiskl ruku.

Norimberské vězení je budova postavená ve tvaru pěticípé hvězdy. Strážili nás četní černí vojáci; náš žalářník, plukovník Andrus, si myslel, že nás tím poníží. Já jsem si ale s černochy moc dobře rozuměl; byli mnohem lidštější než běloši. Jeden obrovský černý šikovatel, který byl mimořádně sympatický, se stal mým přítelem a nejednou mi podstrčil cigaretu nebo čokoládu.

Během prvních týdnů o nás pečovali dobře. Starší němečtí zajatci, pěšáci, kteří byli přiděleni do kuchyně, pro nás dělali, co mohli - k velké nevoli plukovníka Andruse. Byl litevského původu, americkým občanem se stal

teprve nedávno a nenáviděl všechno, co bylo německé. „Já vím," řekl nám jednoho dne, „že vám říkají ‚krauti', protože vám tak chutná zelí. Proto budete dostávat zelí každý den." Postaral se o to, abychom dostávali jednotvárnou a velmi špatnou stravu."

Jednomu mladému inženýrovi z ministerstva zbrojení se podařilo, aby ho přidělili do kuchyně.

Myslím, že se jmenoval Raffelsberger; nechával mi nosit knedlíky. Byl to jediný vězeň, jemuž se podařilo z norimberského vězení uprchnout, když jel s několika americkými vojáky do města pro proviant. Dostal se do Jižní Ameriky. Nejdříve jsem byl v křídle, kde byli obžalovaní. Moje cela byla přímo naproti cele maršála Göringa. Dorozumívali jsme se znameními, neboť mluvení bylo přísně zakázáno. Potom jsem byl, krátce před Vánoci 1945, přeložen do křídla svědků. Naše cely byly v noci zamčeny a ve dne otevřeny. Andrus vymyslel přihlouplé nařízení, podle něhož se musel každý vězeň při jeho vstupu na práh cely tiše postavit a pozdravit, učinit patnáct kroků vpřed a dvanáct vzad. Tento požadavek mi připadal k smíchu a vždy jsem zmizel v nejbližší vhodné cele, když se „jeho urozenost"

objevila v dohledu. Všiml si toho a nechal si mne předvolat:

„Tak vy se zdráháte mne pozdravit?"

„Já vás budu zdravit, jestliže se mnou budete zacházet jako s válečným zajatcem. Odmítám vás zdravit jako ponížený služebník. Mám stejnou hodnost jako vy; jsem důstojník a žádný lokaj."

„Mohu vás potrestat jedním měsícem v samovazbě za odmítání poslušnosti!"

„Můžete udělat, co chcete!"

Myslím, že Andrusovi podřízení američtí důstojníci jej nenáviděli ještě víc než on nás. Před několika lety jsem se v letadle setkal s jedním z těch důstojníků, který mne poznal. Řekl mi, že mé chování vůči Andrusovi bylo pro něj a jeho kamarády pravým zadostiučiněním.

Navenek bylo jednání Američanů „korektní“. Tak například plukovník Andrus nám dal na vědomí, že máme právo si stěžovat. Ve skutečnosti nebyla žádná taková stížnost nikdy kladně vyřízena.

Generálplukovník Halder, který byl u Američanů velmi oblíben, získal v tomto směru velmi zvláštní zkušenost.

Když si dovolil před žalářníkem prohodit poznámku v tom smyslu, že by s ním bylo zacházeno lépe v německém koncentračním táboře než v Norimberku, dostal dva týdny „zostřené vazby“.

Mnozí to nemohli vydržet. Kromě dr. Leye se ve vedlejší cele oběsil i dobrý a statečný, neprávem obviněný dr. Conti, šéf říšského zdravotnictví. Generálplukovník Blaskowitz vyskočil z chodby ve 3.

poschodí. A generál polní maršál von Blomberg zemřel ve vězeňské nemocnici, kam jej na poslední chvíli odvezli. Každý týden jsem chodil do sprchy. Jednou se mi podařilo „vzít s sebou“ tri ručníky, z nichž jsem jeden poslal věčně nemocnému Blombergovi. Druhý jsem dal rakouskému generálovi von Glaisemu-Horstenauovi, který býval adjutantem císaře Franze Josefa. Třetí jsem si nechal. Dělali jsme si z nich čisté spací pytle.

V důsledku sebevražd zavedl plukovník Andrus ještě přísnější opatření. Ve dne v noci se konaly náhlé kontroly cel. Museli jsme spát při světle, nesměli jsme si přikrýt hlavu a museli jsme být otočeni tváří k žárovce. Když jsme si ve spánku přikryli dekou oči, byli jsme brutálně vzbuzeni.

Když se později říšský maršál Göring otrávil cyankáli, byla v celách provedena generální kontrola.

U generálplukovníka Jodla bylo objeveno 30 cm drátu, u generála polního maršála Keitla dva zabroušené nýty a žiletka a u Ribbentropa ulomená láhev.

Nejhorší, alespoň pro mne, byla morální atmosféra vládnoucí ve věženích. Věčné špehování, úplatkářství, k němuž byli vězni naváděni, špiclování, udávání, falešná obvinění, podlézavé chování některých obžalovaných a svědků, kteří se tímto způsobem chtěli ze situace vyvléknout - získali za to

sliby, které byly někdy i splněny, pokud spolupracovali -, to všechno mělo velmi špatný vliv na můj psychický stav. Měl jsem velmi blízko takovému chování, jaké by plukovníkovi Andrusovi zavdalo důvod tvrdě mne potrestat. Tak například jsme byli podrobováni „testům“. Psycholog M. Coldenson a

„profesor“ G. M. Gilbert mne testovali několikrát. Museli jsme se podrobit testu inteligence. Velkými vítězi se přitom stali dr. Seyss-Inquart, dr. Schacht a Göring. Američané se velice divili, že náš inteligenční kvocient se ukázal být „vysoce nadprůměrný“.

Avšak hlavní úkol těchto „psychologů“ spočíval v tom, že podávali hlášení státnímu prokurátorovi a vyvolávali nejednotnost mezi vězni. Tak například mi bylo ve vší vážnosti řečeno, že X se o mně velmi špatně vyjadřuje a že odhalil věci, které budou zneužity žalobcem nebo přinejmenším tiskem.

Tenhle trik se u mne nesetkal s úspěchem, ale naivnější a slabší mu podlehli.

Novináři byli senzacechtiví, a není proto překvapivé, že mezinárodní tisk „senzační zprávy“ rád uveřejňoval, neboť čím fantastičtější zpráva, tím lepší honorár. Nakladatelství uzavírala smlouvy přes prostředníky. Prosili mne o text, který by mohli uveřejnit v tisku. Odmítl jsem. Mnozí vězni ale ťukali na stroji celé dny, buď pro tisk, nebo pro žalobce - výsledek byl stejný.

Generál Warlimont a „chameleón“ Höttl, alias Walter Hagen, pracovali - nepochybně na své obhajobě - od rána do noci.

Komentátor z rádia Norimberk měl uvnitř vězení svou vlastní informační síť. Vydával se za Gastona Oulmana a údajně pocházel z jedné jihoamerické země. Ve skutečnosti se jmenoval docela prostě a obyčejně Ullmann a před válkou „měl co do činění“ s německými soudy.

Sběratelství autogramů bylo v plném proudu. Za podpis jsem bez ostychu požadoval krabičku cigaret. Avšak čím „nebezpečnější“ byl vězeň, tím vyšší jeho tarif; znal jsem nejednoho vězně, který se vydával za nebezpečného zločince, aby si zpříjemnil pobyt ve vazbě. Nevím, jestli se falešná

důvěrnost vůči stráži později odrážela v obžalovacích spisech. Přátelský postoj katolického vě-

zeňského duchovního, pátera Sixta O'Connora, jenž by nám mohl být jistým způsobem nebezpečný, byl ale každopádně pravý. Přestože augustiniánský řád, k němuž náležel, patřil k poustevnické sektě, neměl páter O'Connor z kajícného mnicha vůbec nic - ba právě naopak. Povídával si dlouho s vězni, projevoval se přátelsky a hájil vězně, pokud to Andrusova opatření dovolila. Byl to Ir, jeho matka byla německého původu; mnozí uvěznění se mu horlivě snažili zavděčit. Župní vedoucí Frank, Bach-Zelewski, generál Warlimont, župní vedoucí Bohle, Schellenberg a nadaný Höttl byli mezi těmi nejhorlivějšími.

Kázání pátera O'Connora byla plná narážek, kterým mohl každý rozumět, neboť se v nich netajil svým kritickým pohledem na norimberský tribunál. V listopadu 1945, „na dušičky“, vzpomněl ve svém kázání na miliony německých vojáků, kteří padli čestně v boji s nepřítelem.

Vítězové, kteří sami sebe dosadí jako soudce, jimž jsou poražení vydáni na milost a nemilost, mají k dispozici účinné prostředky nátlaku. Tak například nám bylo teprve v únoru 1946 dovoleno dopisovat si se svými rodinami. Pro mnohé z nás měla tato radost krátké trvání, letecké nálety, poslední boje a okupace třemi, a potom i čtyřmi armádami si vyžádaly mnoho obětí.

Přiznání učiněná v Norimberku a výpovědi vězňů, vyslýchaných nepřátelskou vojenskopolitickou policií, musí historikové brát velmi skepticky. Mnozí vězni podali falešnou výpověď, aby se dostali na svobodu: Já jsem jim to měl za zlé. Jeden z nich vyjádřil svůj ubohý pohled na věc takto: „Mám ženu a děti,“ řekl mi. „Nemohl jsem jednat jinak.“ Jako kdybychom my ostatní na své rodiny myslet nemuseli!

V norimberském vězení jsem byl ve vazbě třikrát: od října 1945 do května 1946, v červenci a srpnu 1946 a v únoru a březnu 1948. Při třetím pobytu jsem se rozhodl přijmout práci. Ve všech celách nahradili skleněné tabulky plastikovými foliemi, které byly vyztuženy dřevěnými, často se uvolňujícími příčkami. Nabídl jsem se dobrovolně, že okna uvedu do pořádku.

Nehledě na to, že jsem byl za tuto snahu odměněn jedním balíčkem cigaret týdně, poskytovalo mi to také příležitost zajít do cel a promluvit s kamarády, navázat zajímavé styky a povzbudit ty, jejichž morálka poklesla na nulu. Zároveň jsem tím povzbuzoval i sám sebe. Pokud do toho přišly stráže, tvrdil jsem, že jsem se vězně poptal po rodině a podobně. Jinak bych chtěl opakovat, že mezi černými strážemi a námi, párii, existovala jistá solidarita. Psychologové se dopustili veliké chyby, když nás nechali strážit černochy, kteří se zdráhali zacházet s námi jako se zvířaty a dávali tak lekce z lidskosti i samému plukovníkovi Andrusovi.

Byla to doba „procesů s válečnými zločinci“. V britské okupační zóně se konala zdlouhavá vyšetřování 700 000 důstojníků a německých vojáků. Nakonec bylo odhaleno 937 zajatých, kteří byli v podezření z porušování válečných zákonů. Britské vojenské soudy je odsoudily následovně: Trest smrti 230

Doživotí 24

Vězení 423

677

Zproštěno viny 260

677 vojáků - méně než jeden z deseti tisíc - si tedy počínalo ve válce způsobem, který nepřítel považoval za nekorektní.

V americké okupační zóně se, podle závěrečné zprávy brigádního generála Telforda Taylora, pověstný zákon č. 10 nakonec vztahoval jen na 570 německých vojáků.1 Jen 177 jich bylo postaveno před americký zvláštní soud s následujícím výsledkem:

Trest smrti 24

Doživotí nebo vězení 118

142

Zproštěno viny 35

Ve francouzské okupační zóně bylo zatčeno několik tisíc lidí. Přímo na místě byly vyneseny následující rozsudky:

Trest smrti 104 (vykonány)

Doživotí 44

Vězení 1475

Zproštěno viny 404

To znamená 2442 rozsudků na více než 10 milionů vojáků čili 0,024%.2

V sovětské okupační zóně přestoupil souhrnný počet poprav číslo 185 000. Ze čtyř milionů německých zajatců v Sovětském svazu se od roku 1955 vrátilo sotva 30 procent.

Začátkem března nám začalo být zřejmé, že se v Norimberku děje něco divného. Plukovník Andrus nařídil v justičním paláci stav pohotovosti. Před hlavními vchody byly zřízeny protitankové zátarasy; téměř v každém rohu byla vybudována kulometná hnízda chráněná pytli s pískem a silnými plechy.

V chodbách vězení byla zřízena malá opancéřovaná stanoviště, za nimiž se naše stráže mohly ukrýt a zlikvidovat nepřítele. Ale kdo byl tím obávaným nepřítelem?

Mamě jsme hledali vysvětlení pro tyto válečné přípravy, ale páter Sixtus, který chodil do důstojnické jídelny, mi to vysvětlil. Jeden americký generál, jehož jméno mi nechtěl prozradit - neboť on, jakožto duchovní, musel být zosobněním mlčenlivosti - mu vyprávěl toto: V blízkosti Norimberka byly zpozorovány motorizované jednotky německých záškodníků. Jejich cílem prý je vniknout do města, dobýt věznici a osvobodit všechny vězně. Tito lidé jsou tím nebezpečnější, že jim velí plukovník Otto Skorzeny, ten, který unesl Mussoliniho a málem unesl i generála Eisenhowera.

„Ale," namítl páter Sixtus onomu generálovi „plukovník Skorzeny je ve vězení už od září minulého roku. Zrovna včera jsem s ním mluvil..."

„V tom případě,“ mínil ten generál, „vás mohu ujistit, že se jedná o nepravého Skorzenyho, neboť mé informace pocházejí z nejlepšího pramene. Však my už tu záhadu rozluštíme.“

Pro mne z toho vyplynuly tvrdé výslechy, které se někdy podobaly hotové frašce. Nakonec se mi podařilo dokázat, že já jsem já - já osobně.

Když jsem byl za několik měsíců poté přeložen do tábora v Regensburgu v Bavorsku, setkal jsem se tam se svým bývalým radistou, který mi vysvětlil původ té historky. Při rozpouštění

Alpenschutzkorpsu se demobilizoval sám. Došel ke své rodině, která bydlela v Norimberku. Když se z tisku dozvěděl, že jsem ve vězení, rozhodl se, že mne osvobodí a že mi, pokud možno, dopomůže k útěku. Byl vypracován plán - který byl mimochodem naprosto neproveditelný -, ale kvůli povídavosti jednoho ze spiklenců byla celá skupina zatčena. Policejní špiclové se pravděpodobně domnívali, že mne zahlédli někde v Německu - z toho vyvstal ve vězení takový poplach, který trval ještě celé měsíce.

Stars and Stripes, časopis amerických vojáků v okupační zóně, se o mou osobu velice zajímal. Pod titulkem „Střežen jako kobra“ jsem se v článku s mou fotografií jednoho dne dozvěděl, že jsem čtyřikrát nebo pětkrát utekl z vězení, ale vždy jsem byl zase chycen. Ten článek jsem četl v posteli vězeňské nemocnice v Dachau, kde jsem se podrobil operaci žlučníku a kde jsem byl skutečně

„střežen jako kobra“. Stráž trávila dny i noci se mnou na pokoji.

V květnu 1946 jsem byl převezen do starého koncentračního tábora v Dachau. Zanedlouho poté jsem se nalézal v táboře Darmstadt, potom zase v Norimberku, potom znovu v Dachau, kde jsem zahájil hladovku na protest proti samovazbě a vůbec proti zacházení s německými vězni.

Když mluvíme o starém KT v Dachau, musí nám být jasné jedno: Pro vězně v samovazbě byly podmínky poměrně pohodlné; každý vězeň měl k dispozici poměrně velký prostor (asi 3,5 x 2,5 x 3

m) s velkým zamřížovaným oknem, s umyvadlem a vlastním záchodem. Američani postavili uvnitř tábora nové vězení s celami pro dva vězně o rozměrech 2,5 m x 1,4 m x 2,2 m výšky, s malinkým, zamřížovaným okénkem a záchodem, ve kterém jsme se museli rovněž umývat.

Můj občanský protest proti těmto zvyklostem neměl ovšem ani zdaleka takovou publicitu, jakou získal Jacob Groschner, tzv. „divoký Jakub“, který byl v Dachau a předstíral, že je blázen. Byl silný jako Herkules a rozbil všechno, co mu přišlo pod ruku. Zohýbal mříže, vylezl na střechu a tak dál.

Nevím proč, ale já jsem mu byl sympatický. Už zdaleka, sotva mne spatřil, křičel:

„Hlavu vzhůru, pane plukovníku!... Neustoupit ani opíď!... Máte pravdu!... Kupředu!...“ a tak podobně.

Už jsem se zmínil o našem procesu v Dachau, v němž byli všichni obžalovaní zproštěni viny. Jeden z mých zásobovacích důstojníků se při výslechu velmi špatně zachoval. K tomu se „divoký Jakub“

vyjádřil, že „tito lidé jsou všichni zrádci“ a musí být „co nejpřísněji potrestáni“. Nikdo tomu nevěnoval pozornost až do dne, kdy Gröschner ubohého intendanta napadl obuškem a zanechal ho v notně zřízeném stavu. Dalo mi nesmírně velikou práci dokázat americkému velení, že „divoký Jakub“

jednal z vlastního popudu.

Nakonec jej Američané poslali na kliniku. Když byl odtud propuštěn jako duševně chorý, přistoupil k němu v Hannoveru příslušník české zpravodajské služby a přednesl mu svůj úmysl mne „unést“.

Gröchner mi dokázal podat zprávu - přestože jsem stále měnil vězení -, že Sověti chtějí prostřednictvím zvláštní násilné operace dosáhnout toho, co se jim nepodařilo přemlouváním.

V listopadu 1945 mne v Norimberku skutečně dvakrát nebo třikrát vyslýchal ruský právník, který mimochodem postupoval vyloženě korektně.

V průběhu našeho posledního jednání došlo mezi námi k zajímavému dialogu:

„Je vlastně opravdu překvapivé,“ řekl, „že jste nebyl povýšen na generálmajora. Vy byste přece měl být nejméně generálem!“

„Víte, já jsem inženýr a žádný voják z povolání. A intriky nejsou mou silnou stránkou.“

„Já vím. Líbí se vám tu? Tady ve vězení není přívětivé prostředí.“

„Pobyt ve vězení není nikdy příjemný.“

„Jak vidím, rozumíme si. Bylo by pro mne snadné povolat vás za dva nebo tri dny přes naše velitelství do Berlína. Tam byste si mohl najít zaměstnání, které by odpovídalo vašim schopnostem.“

„Vaše nabídka je jistě dobře míněna. Avšak přestože Německo prohrálo, pro mne tahle válka ještě neskončila. Nebojoval jsem sám. Dostával jsem rozkazy a ty jsem nechával plnit své kamarády, které teď musím obhajovat. Nemohu je po naší porážce nechat na holičkách.“

„Myslím, že jste viděl a slyšel dost, abyste pochopil. Mnozí z těch, kteří byli vašimi nadřízenými, se ještě vůbec nepokusili nenechat vás tu sedět!“

„To je záležitost mých představených a ne moje!“

Dál se už neptal, a Američané, kteří mne vyslýchali potom, také ne. Musím však dodat, že jsem byl po svém útěku z tábora Darmstadt v červenci 1948 varován, že kolují zvěsti o druhém pokusu Sovětů dostat mne na druhou stranu. Při této příležitosti se jeden americký důstojník projevil jako opravdu skvělý chlapík. Nikdy jsem na to nezapomněl.

Choval jsem v sobe pevnou naději, že v létě 1947 budu propuštěn. Nedělal jsem si vsak žádné iluze: Koncem července mi jistý plukovník Rosenfeld, žalobce, dal na vědomí neuvěřitelnou obžalobu: Byl jsem obviněn, že jsem „týral, mučil a nakonec zabil kolem jednoho sta amerických válečných zajatců“!

Znovu pro mne nastal boj mezi zoufalstvím a smrtí. Pod vlivem nesmírné propagandy byli vítězové přesvědčeni, Že všichni jsme odporní zločinci a pravé zrůdy. Všude jsme naráželi na lži, nenávist a pomstychtivost, a také hloupost - proti níž není lehké bojovat.

V Tankové brigádě 150 nás bylo deset důstojníků - pět z pozemního vojska, tři z válečného námořnictva a dva ze zbraní SS. Šest z nich jsem viděl sotva jednou.

Německý a mezinárodní tisk se chytil této senzace, která byla dobře inscenována. Půl tuctu německých právníků okamžitě vyjádřilo ochotu nás obhajovat. Jeden z nich, můj krajan, známý advokát dr. Peyer-Angermann ze Salcburku, se dokonce nechal zatknout, aby se s konvojem německých zajatců dostal do tábora Dachau, neboť hranice mezi Německem a Rakouskem byly opět zavřeny a nebyl možné je přejít. Ani jeden z těchto právníků nemel naději na sebemenší honorář: Neměli jsme vůbec nic. Děkoval jsem mu z celého srdce. Dr. Peyer-Angermann přinesl slušnou složku dokladů o mých aktivitách v Rakousku v letech 1930-1939 a bylo znát, že je připraven vsadit do hry svou pověst a kariéru, aby obhajoval věc, v jejíž správnost pevně věřil.

Tribunál měl jako obhájce tři důstojníky americké armády. Našimi obhájci byli dr. Durst ze Springfíeldu (Missouri), podplukovník Donald McLure z Oaklandu (Kalifornie) a major Lewis I.

Horowitz z New Yorku. Chtěl bych zdůraznit, že posledně jmenovaný byl židovského vyznání. Tito tri důstojníci nejdříve započali přesnými záznamy výpovědí a výslechů orném původu, mé činnosti ve Vídni a mé životní dráze během války. Ukázali se být perfektními obhájci. Naši němečtí právníci se vůbec nevyznali v jiných pravidlech hry“ amerických soudních procesů.

Jednání, které se táhlo přes měsíc, začalo 5. srpna 1947.

Během prvních tří nekonečně dlouhých dní mne podplukovník Durst, vyzbrojen soudními akty od žalobce Rosenfelda, podrobil výslechu.

„Musím vás upozornit,“ řekl, „že vaši obhajobu mohu přijmout jedině za podmínky, že se co nejdůkladněji obeznámím s vaším životem a vaší činností před válkou a během války.“

Neměl jsem co skrývat a na konci třetího dne mi poprvé podal ruku a řekl:

„Nyní jsem přesvědčen, že jste úplně nevinen a budu vás obhajovat jako svého vlastního bratra.

Nemohu vám ovšem zajistit příznivý výsledek procesu, pokud vedení obhajoby nebude svěřeno jednomu „team leader“, tj. pouze *jednomu* obhájci, totiž mně. Kromě toho se mi zdá důležité, abyste se také vy sám obhajoval a promluvil i za své kamarády.“

Tento často kritizovaný „führerprincip“, který svého času přinesl Německu tolik neštěstí, byl tedy uplatněn znovu - tentokrát však úspěšně.

Předsedou soudu byl plukovník Gardner, zvaný „the hanging Gardner“, který doposud vynášel zásadně rozsudky trestu smrtí oběšením. Podplukovník Durst však dosáhl toho, že pět z devíti členů vojenského soudu, kteří měli hodnost plukovníka, bylo nahrazeno jinými důstojníky - z nichž všichni byli zkušenými frontovými vojáky.

Asi v polovině procesu musel žalobce Rosenfeld konečně stáhnout obvinění z vraždy. Jediným bodem žaloby nyní bylo nošení nepřátelské uniformy mimo vlastní boj. Podplukovník Durst neměl žádné důkazy o tom, že i Angličané a Američané používali německé uniformy, jak jsem v této knize již uvedl. Bylo ale známo, že velitel polských odbojářů nosil německou uniformu. Vědělo se, že Američané pronikli do Cách v německých uniformách a že v nich i bojovali. Generál Bradley kvůli tomu napsal dopis, v němž ctěný soud ujišťoval, že „nikdy o takovém počínání nevěděl“, ale sama skutečnost jako taková nemohla být popřena.

Generál Bradley očividně nebyl informován o všem, co se odehrávalo uvnitř armády, v jejímž čele stál. Možná že to také způsobila vzpomínka na jeho zatčení vlastními „empíky“, kteří ho podezřívali, že je „převlečený Němec“, což zajisté mohlo zanechat nanejvýš nepříjemná „okna“ v jeho paměti.

Potom to prasklo. Na lavici svědků se objevil Forest Yeo-Thomas, velitel perutě RAF, jeden z nejskvělejších mužů, jimiž se mohla britská zpravodajská služba honosit. Vyznamenání na jeho uniformě mluvila sama za sebe: Nemusel být soudu představován. Francouzští odbojáři jej znali pod jménem „bílý králík“.

Plukovník Rosenfeld byl dočista zmaten výpovědí tohoto plukovníka RAF, o němž Eugen Kogon ve své knize *Der SS-Staat* tvrdil, že jej zlikvidovali Němci v Buchenwaldu. Vypověděl, že příslušníci jeho vlastní jednotky použili německých uniforem a německých vozidel a že jeho vojáci za určitých podmínek „nemohli brát vojáky do zajetí“.

Podplukovník Durst se ho otázal, jestli byl někdy nucen „vzít a použít doklady zajatce“.

„Samozřejmě! Zajatec u sebe nesmí mít žádné doklady. A jestli nějaké má - tím hůř pro něj!“

Potom dodal:

„Jako velitel britských zvláštních oddílů jsem si důkladně prostudoval operace plukovníka Skorzenyho. Mohu vám proto dosvědčit, že plukovník, jeho důstojníci i vojáci jednali při každé příležitosti jako praví gentlemani.“

Na okamžik jsem myslel, že Rosenfeld dostane infarkt. Nebylo mi bohužel dovoleno stisknout tomuto čestnému a velkorysému důstojníkovi RAF ruku. Vstal jsem a pošeptal svým kamarádům několik slov: Povstali jsme a zůstali jsme stát na pozdrav v pozoru. Podplukovník Durst oznámil soudu, že se dostavili tri američtí právníci. Jejich výpovědi byly po výpovědi Yeo-Thomase považovány za nadbytečné. Předsedající soudce mi udělil slovo a já jsem na podkladě situační mapy co nejjednodušeji vyložil průběh operace *Greif*. Plukovník Rosenfeld mi jako státní žalobce položil několik otázek - ale ve zdvořilém tónu. To mu ovšem nebránilo, aby pro nás nepožadoval trest smrti, ačkoliv nám vina nebyla dokázána; tiskoví a rozhlasoví reportéři jenom žasli.

Podplukovník Durst pronesl bohatě dokumentovanou a v každém směru pozoruhodnou obhajovací reč a vyjádřil podiv nad tím, že po tak

neúspěšném prokázání naší viny může žalobce ještě trvat na nějakém trestu. Na závěr se k soudu obrátil podplukovník McLure a prohlásil:

„Vážení pánové, byl bych hrdý, kdybych měl tu čest velet takovým mužům! Žádáme o jednoznačné zproštění viny.“

Během předkládání důkazů bylo naprosto zřejmé, že předsedající soudce je nakloněn obžalobě.

Zproštění viny se dalo očekávat, ale bylo vyneseno teprve 9. září 1947 - v sále plném k prasknutí a po mnohahodinových poradách. Novináři, fotografové a rozhlasoví reportéři se vrhli s nepředstavitelnou vervou na nás, obžalované.

Chtěl jsem jít za svým obhájcem, abych mu poděkoval, když ke mně přistoupil plukovník Rosenfeld a podával mi ruku. Dovedu odpouštět a rád jsem rukou svého žalobce potřásl. Ale v dobré úmysly plukovníka Rosenfelda jsem nevěřil. Věděl velmi dobře, že jsme americké ani jiné vojáky netýrali a nezavraždili a že jsme neplánovali přepadení Eisenhowerova hlavního stanu ani jsme generála nebo někoho jiného nechtěli zlikvidovat. Přesto zkoušel uvést operaci 150. tankové brigády v souvislost s údajně „prokázaným“ masakrem u Malmedy. Sehnal si také falešné svědky, kteří měli potvrdit, že moje jednotky používaly v Ardenách kyanovodíkové střely. Obžaloba dokonce nechala předvolat věrného Radla a Hunkeho jako svědky obžaloby! Podplukovník Durst proti tomu marně protestoval:

„Bude se tedy prokazovat, že adjutanti hlavního obžalovaného nesouhlasili se svým nadřízeným!“

Ve skutečnosti šli Radl a Hunke na svědeckou lavici jen proti své vůli a z donucení. Radl odpovídal na otázky žalobce jednoslabičně a jen velmi neochotně. A co se našeho „Číňana“ týče, ten zarytě mlčel. Zatímco Rosenfeld jej zaplavoval otázkami, zdálo se, že je opravdu duchem někde v Pekingu nebo Tiencinu.

Bez houževnaté snahy našeho obhájce a bez čestné a velkorysé výpovědi Yeo-Thomase bychom byli odsouzeni k smrti. Rozsudek by byl asi sotva

vykonán, podobně jako nebyl vykonán ani jeden ze sedmačtyřiceti rozsudků smrti v neslavně proslulém procesu „Malmedy“.

„Poražení němečtí generálové byli odsouzeni a odstraněni. Kdyby měla znovu vypuknout válka,“

prohlásil maršál Montgomery 8. července 1948 v Paříži, „byla by ještě surovější, takže nikdo by nebyl poražen a tudíž ani pověšen!“

Byli jsme zproštěni viny, ale nebyli jsme svobodni - my ze zbraní SS. Spadali jsme pod nařízení vítěze, které bylo známo pod označením „automatický arest“. Myslím, že to bylo 11. září 1947, když světový tisk zveřejnil prohlášení plukovníka Rosenfelda:

„Skorzeny je ten nejnebezpečnější muž Evropy!“

Příštího dne jsem se dozvěděl, že Dánsko a Československo požádaly o mé vydání. Po dvou týdnech bylo zřejmé, že se jedná o „omyly“. Vyklubali se další falešní svědkové. Byl jsem však poslán nazpět do Norimberka a potom do tábora Darmstadt k „denacifikaci“.

Nedovolili mi ani krátký rozhovor s plukovníkem Yeo-Thomasem, abych mu mohl poděkovat, takže jsem tak učinil písemně. Nakonec od něj přišel vzkaz:

„You did a jolly good job during the war!... (Za války jste udělal zatraceně dobrý kus práce!...) Jestli hledáte přístřeší, mám v Paříži byt... Uprchněte!“

To byl také můj úmysl. Tri roky a dva měsíce ve vazbě mi připadaly postačující. Varoval jsem amerického plukovníka a velitele tábora v Darmstadtu, že jsem se rozhodl odejít. Nevěřil mi. Za dvě hodiny, dne 27. července 1948, jsem se nacpal - poněkud s námahou – do kufru jeho auta. Německý šofér, který veliteli tábora vyřizoval všechny pochůzky, mne nic netuše provezl všemi závorami. I já jsem zvolil svobodu.

1) Tento zákon dovoloval spojeneckým vojenským velitelům zřídit tribunály, které měli soudit „válečné zločiny, zločiny proti míru a zločiny proti lidskosti“, a to formou definovanou Norimberskou chartou. (Pozn.

red.) 2 Prof. *1*. A. Martinez, *Die Kriegxverbrecherprozesse der Naclikriegszeit*, Paříž 1958. (Pozn. red.) **KAPITOLA ŠESTÁ**

Nejnebezpečnější muž Evropy

Předpokládal jsem, že si budu vydělávat na své živobytí - Denacifikován „in absentia“ - Hovory s generálem Peronem, plukovníkem Násirem, jordánským králem Husajnem a s prezidenty Verwoerdem a Vorsterem - *Daily Sketch* je odsouzen za pomluvu - Absurdní vynález: „pavouk“ - Vymyšlené únosy -

Moje tajná armáda na Sahaře - Úder na vězení Spandau! - Vlak do Glasgow - Jsem generál Dajan! - Sir Liddell Hart: Zbytečná válka - Praví hrdinové druhé světové války - OSN stojí před neřešitelným úkolem

- Vojenské konflikty neustávají - Povstání v zemích východního bloku - Atomová válka = Sebevražda -

Německý dešifrovací přístroj v rukou Britů - Oddíly zvláštního určení kombinované s konvenční válkou.

Novináři si pospíšili, aby „nejnebezpečnějšího muže Evropy“ opředli těmi nejpohádkovějšími dobrodružstvími, což někdy pramálo prospívalo mé pověsti.

Nejdříve jsem byl, zdá se, šéfem mezinárodních spiknutí. Ve skutečnosti jsem uvažoval o tom, čím bych se mohl živit; tak jako většina mých krajanů, kteří přišli ve válce o své světské statky, jsem musel začínat od nuly.

Než jsem si ale mohl začít vydělávat na své živobytí, musel jsem být „denacifikován“. Je známo, že 3 300 000 Němců bylo obesláno, aby se dostavili před „denacifikační soudy“ a podrobili se

„očišťovací akci“. V táboře Darmstadt (20 000 vězňů) byl v provozu dobrý tucet těchto občanských právních komor, v nichž se třídili ryzí „odbojáři“ od neryzích. Jeden z těchto „soudců“, před jehož tribunál jsem se měl

teoreticky dostavit, se vyznačoval zvláště tvrdým postojem. Nebylo to nic překvapivého, protože svého času udal mnohé ze svých spoluobčanů Müllerovu gestapu.

Tato opatření nám byla vnucena okupačními velmocemi. Němci byli rozděleni do pěti kategorií podle provinění. K první skupině náleželi ti, kteří byli členy NSDAP nebo jejích příbuzných organizací: Fronty práce, profesionálních odborů, mládežnických organizací pro ženy a muže atd.

Občané, kteří měli v rámci těchto organizací nějakou zodpovědnost, byli rozděleni do dvou dalších kategorií (2 a 3 - méně vinni). Každý bývalý důstojník patřil automaticky ke čtvrté skupině (vinen).

Pátou skupinu tvořili „hlavní viníci“, jako ministr dr. Hjalmar Schacht, který však byl v Norimberku zproštěn viny.

S pomocí jednoho chytrého právníka a tří dobrých svědků, kteří dosvědčili, že obžalovaný projevoval „dostatečný odpor“, bylo možné se ze záležitosti vyvléknout.

Já osobně jsem byl nakonec „denacifikován in absentia“ a v roce 1952 zařazen mezi „méně provinilé“.

Po dvou letech strávených v Německu a ve Francii jsem našel ve Španělsku, v zemi rytířů, příležitost svobodně vykonávat své povolání inženýra. Jelikož jsem neměl k dispozici „poklad SS“ -

navzdory tomu, co o mně tvrdili mnozí historikové - nebylo to vždy lehké. S pomocí věrných přátel -

mezi nimi byl i jeden kamarád ze studií, který byl rovněž inženýr a naštěstí nebyl členem NSDAP -

jsem dal dohromady dost peněz, abych si mohl v Madridu otevřít malou technickou kancelář.

Roku 1953 se na mne usmálo štěstí: Dostal jsem zakázku na železniční materiál a dílenské stroje za velký obnos. Splatil jsem své půjčky. Znám jen

jeden způsob, jak slušně žít - pracovat. To jsem dělal vždycky a dělám dodnes. Přirozeně, že se „prozradilo“, že jsem mezi jiným reprezentoval i německé firmy a prodával jejich výrobky. Podivnější by asi bylo, kdybych zastupoval sovětské firmy. Je pravda, že mé cesty za obchodem vedly do Argentiny, kde mne přijal dnes již zesnulý generál Peron, a do Káhiry, kde mi prezident Gamál Abdul Násir řekl, že by chtěl, aby se Egypt průmyslově a hospodářsky rozvíjel za pomoci západu, a především USA...

V Káhiře se v roce 1951 nacházela německá vojenská mise, kterou vedl generál Wilhelm

Fahrmbacher, jenž tam zůstal po naší porážce v Egyptě_. Dále tam byla civilní mise pod vedením dr.

Vosse, bývalého ředitele továren Skoda, a s ním dobří raketoví odborníci. Fahrmbacher i Voss byli nanejvýš opatrní a za žádnou cenu nechtěli, aby se k jejich skupině připojil bývalý příslušník zbraní SS. Při mé druhé cestě do Káhiry mi Násir podal tlustý spis s zhruba osmi sty strojem popsanými stránkami. Sotva jsem pročetl několik stránek, řekl jsem Násirovi, který byl tehdy ještě hlavou státu:

„Ale to jsou velmi tajné dokumenty egyptské vlády!“

„Přečtěte si všechno, prosím!“

Text obsahoval ruské - velmi výhodné - návrhy pro Asuánskou přehradu a významnou vojenskou pomoc.

Když jsem dočetl, Násir mi řekl asi toto:

„My Arabové máme dost času. Můžeme čekat. Absolutně nevěřím, že by naše arabské národy byly náchylné ke komunismu, neboť ten odporuje našemu náboženství. Můj osobní postoj je prozápadní.

Ale vzhledem k míře pomoci od Západu se cítím nucen přijmout nabídky z Východu. Návrhy, které jste právě přečetl však nepřijmu: ani za měsíc, ani za půl roku.“

Zeptal jsem se Násira, jestli by mne zmocnil o této rozmluvě přinejmenším v hrubých rysech hovořit. Byl srozuměn.

Věděl jsem velmi dobře, že v Káhiře mám jak americkou, tak i britskou zpravodajskou službu v patách. Proto jsem nebyl ani překvapen, když mi po návratu do hotelu Semiramis jedna šarmantní osoba řecké národnosti, ale amerického ducha, přinesla pozvánku na recepci u amerického vojenského ataše, která se konala téhož večera.

Jel jsem tam a po hodině všeobecné zábavy se mne plukovník zeptal, jestli by se mnou mohl mluvit mezi čtyřma očima. Šli jsme do jeho kanceláře.

„Promiňte, prosím, mou troufalost," řekl, „ale je to mezi námi vojáky, a proto bude lépe, když budu mluvit otevřeně. Vím, že jste dnes odpoledne byl u prezidenta Násira a že audience trvala přes dvě hodiny! Nechtěl bych samozřejmě být indiskrétní, ale směl bych se vás zeptat, o čem jste mluvili?"

„Vaše zvědavost je pochopitelná, a mám povolení ji ukojit. Málo jsem mluvil, mnoho jsem četl a poslouchal."

Ukázalo se, že plukovník už nakolik týdnů hlásil Pentagonu, že je třeba učinit brzké rozhodnutí o pomoci Egyptu. Chtěl ještě v noci poslat telegram a ptal se, jestli by se směl o mně zmínit jmenovitě.

Proti tomu jsem nic neměl.

Avšak politika vůči Násirovi se moc nezměnila. Mnozí jej považovali za komunistu, a tak byl arabský svět nucen obrátit se o pomoc k sovětskému bloku. Čtrnáct měsíců po našem rozhovoru podepsal Násir onu mně známou smlouvu o pomoci Egyptu.

Roku 1969 jsem se seznámil s Ibn Talalem Husajnem, jordánským králem, panovníkem, který žije nebezpečným životem. Byl terčem mnoha pokusů o atentát a všechny selhaly!

Roku 1965 jsem mluvil v Jižní Africe s dr. Henrikem Verwoedem, jehož později zavraždil Dimitri Tsafendas přímo v parlamentu dne 6. září 1966.

Při té cestě jsem se setkal také s prezidentem B. J.

Vorsterem, dřívějším ministrem spravedlnosti, který byl během poslední války uvězněn v koncentračním táboře Koffiefontein pod číslem 2229342 a poté byl v domácím vězení, protože byl jedním z nejaktivnějších bojovníků za svobodu své země. Hnutí za nezávislosti ho nazývalo

„Brandwacht“ a 80% Búrů ve stáří mezi dvaceti a padesáti zůstalo až do konce nepřátelských srážek ve vězení, v trestaneckých táborech nebo v domácím vězení. Po referendu ze dne 5. 10. 1960 dosáhla Jižní Afrika nezávislosti a vystoupila z Commonwealthu. Búrové, jejichž území bylo v roce 1877

jednoduše přičleněno k britské koruně, čekali na tento den přes osmdesát let.

Podnikal jsem obchodní cesty také do Portugalska, do Konga - ale s chudákem Moisem Tshombem jsem se seznámil až později v Madridu, kde žil v exilu -, do Angoly, Keni, Řecka, Paraguaye a Irska, kde jsem chtěl pěstovat ovce - ale nikdo nevěřil mým mírumilovným úmyslům.

Už třicet let existuje žánr „skorzenyovské legendy“. Nelze citovat ani zlomek těch výplodů fantazie, které byly o mých údajných aktivitách uveřejněny. Přiznám se, že v šedesátých letech jsem tomuto typu žurnalistiky věnoval jistou pozornost. Dokonce mám několik tisíc novinových a časopiseckých článků o mých vymyšlených dobrodružstvích. Ne, že by se snad ti tvořiví pisálkové nasytili, ale já už jsem jejich pohádkami znuděn.

Podívejme se, jakým údajným počínáním jsem se od roku 1950 zabýval.

Nejprve, a sice dva roky předtím než jsem navštívil Argentinu, jsem byl vrchním velitelem pozemních vojsk této republiky, zatímco generál Galland, někdejší generál stíhačů, a plukovník Rudel veleli tamějšímu letectvu!

Po mém dvoutýdenním pobytu v Káhiře mne *Daily Sketch* roku 1954 obvinil, že už léta cvičím egyptské zvláštní oddíly „v umění zabíjet britské

důstojníky a vojáky“. V Londýně skutečně ještě jsou opravdoví soudci a přísné tiskové zákony. Podal jsem na *Daily Sketch* soudní žalobu. Soud mi přisoudil deset tisíc liber odškodného a úhradu soudních nákladů. Dal jsem 5000 liber anglickému Červenému kříži pro britské těžké válečné invalidy a 5000 liber německým občanům těžce postiženým válkou.

Po odhaleních pátera Sixta v Norimberku bych si skoro myslel, že museli být nejméně dva Skorzenyové. Totéž vyprávěl týdeník *Wochenend* v červnu 1950. Od roku 1944 jsem měl dvojníka, skoro tak velkého jako jsem já, a jeho skutečné nebo vymyšlené jméno bylo Vohwinkel. Jeden lékař mu udělal jizvy na tváři - rozpoznat nás bylo vyloučeno. Autor této zprávy chtěl sehnat fotografii, na níž by Vohwinkel byl společně se mnou. Zřejmě se mu to nepodařilo. Bylo hloupé, že se nevědělo, který z těch dvou vlastně cestuje po světě.

V době studené války světovému tisku neušlo, že jsem tu a tam zorganizoval pár revolucí a

„nacistickou internacionálu“ (nebolí: „pavouka“) - tajemnou mafii s rozvětvenými a zásadně zločinnými, podvratnými aktivitami.

Koncem roku 1960 uveřejnily *Reynolds News a Münchener Illustrierte*, že šéfy „pavučiny“ není nikdo jiný než Serrano Suňer ve Španělsku, kníže Junio Valerio Borghese, Amin-al Hussaini - velký muftí z Jeruzaléma, sir Oswald Mosley ve Velké Británii, Rudel v Argentině, generál de Gaulle ve Francii, a tak dále, a já sám, spolu s Martinem Bormannem, který ve skutečnosti zemřel už v roce 1945 v Berlíně. Teprve po zdlouhavém pátrání spolkové ministerstvo vnitra usoudilo, že „pavouk“

nikdy neexistoval, jak dokazuje zpráva ze dne 30. srpna 1972.

Nejenže jsem nikdy nepotopil „poklad SS“ a zase jej z Toplitzsee nebo Hintersee, nebo dokonce několikrát z Neusiedlersee - jak je libo - nevylovil, což mobilizovalo tisk, ale ani jsem nezprostředkovával tajnou korespondenci mezi Mussolinim a britským premiérem Winstonem Churchillem, ačkoli mne prý duce měl „za svého důvěrníka“. Je mi líto, že nevím, v jaké záležitosti.

V srpnu 1953 sesadila francouzská vláda marockého sultána Muhammada Bena Júsufa a

deportovala tohoto příslušníka alvitské dynastie panovníků od 18. století s jeho rodinou na Korsiku. Po krátké době francouzské úřady shledaly, že tam není v bezpečí. Četné francouzské a švýcarské noviny ujišťovaly, že si mne Arabská liga najala, abych sultána a jeho rodinu unesl. Z důvěrných pramenů bylo známo, že mi za tuto operaci bude vyplacen jeden milion dolarů. Tak se stalo, že král byl převezen do Fort Lamy a odtud na Madagaskar. Lamelová vláda byla nanejvýš znepokojena.

Přitom k tomu nebyl žádný důvod, protože já jsem nikdy neměl v úmyslu osvobozovat vznešené zajatce a jejich rodiny. Neměl jsem na to ani dost času, neboť Muhammad V, se v roce 1955

triumfálně vrátil do Rabatu a dva roky poté byl prohlášen králem Maroka.

Podobným způsobem musím vyvrátit, že bych byl kdy měl unést alžírského vůdce Bena Bellu nebo Fidela Castra na Kubě. Avšak než se vůdce revolučního hnutí zvaného „hnutí 27. července“, v únoru chopil moci, jistí američtí reportéři oznámili, že jsem jeho poradcem v otázkách partyzánské války proti Batistovi.

Brzy se ukázalo, že kdybych chtěl vyvracet všechny „informace“, které omne světový tisk rozšiřoval, a stíhat všechny pomlouvače, tak bych tomu musel věnovat téměř veškerý svůj čas. Kromě toho jsem zjistil, že jedinou zemí, jejíž zákony účinně postihovaly lži, pomluvy a systematické hanobení, je Velká Británie. A je to také země, kde jsou šéfredaktoři novin nejlépe obeznámeni s tiskovými zákony.

Během padesátých let se *Sunday Graphic* nedopustil téže chyby jako *Daily Sketch.* Nechal mne všude sledovat dvěma bývalými nebo údajnými důstojníky zpravodajské služby: Majorem Stanleyem Mossem a kapitánem Michaelem Lukem. Jejich poslání spočívalo v tom, aby mne vyhledali - což nebylo lehké, neboť jsem „se pohyboval jako blesk“ - a dosáhli toho, abych jim svá dobrodružství povyprávěl osobně.

Moss a Luke samozřejmě měli k dispozici letadlo. Docela se jim dařilo sledovat mé cesty do Švédska, Bavorska, Francie, Itálie, Egypta, Bagdádu, atak dále, jenže hloupá náhoda tomu chtěla, že jsem odevšad odcestoval dvě hodiny předtím, než tam doletěli. To bylo ovšem možné jen díky tomu, že mne proslulý „pavouk“ pokaždé včas varoval.

Sledoval jsem svá domnělá dobrodružství s velkým zájmem od svého psacího stolu v Madridu a jsem si jist, že je četl i Ian Flemming. Pobývám zásadně v těch nejneobyčejnějších palácích světa, obklopen atraktivními blondýnami nebo záhadnými černovláskami, jejichž půvaby jsou ve službách mých nebezpečných aktivit.

Slyšel jsem také, že jsem vrchním velitelem tajné armády, která má kasárna „u Mursuku“ v Libyjské poušti, „4000 km od civilizace“, na náhorní planině, „kde některé vrcholy dosahují výsky nad 3000 metrů“. Týdeník *Samstag* uveřejnil 13.10.1956 dobrodružný článek jednoho starého jezuitského misionáře, monseigneura Jeana Baptista de la Gravaires. Jelikož Saharu znal „jako své boty“, byl tento páter mým hostem v onom tajuplném „městě“ v poušti. Toto bílé město je hlavním sídlem jakési říše vojenského umění, které vládnu.

„Monsieur de la Gravaire“ dodává, že jsem s ním velmi dobře zacházel. Těch asi 10 000 mužů pod mým velením jsem posbíral ze zbytků Rommelova Afrikakorpsu a vyzbrojil. Měl jsem k dispozici tanky a letadla, která „se snášela z ocelově modrého nebe jako draví ptáci a mohla v tom kraji plném rozsedlin přistávat na té nejmenší ploše.“

Mé hlavní město bylo obklopeno pásem „nejmodernějších poplašných systémů“, včetně

infračervených paprsků, které pročesávaly v noci okolní krajinu a dokázaly zjistit každý podezřelý pohyb. Zorganizovat expedici na toto místo by přišlo velmi draho, poznamenává *Samstag,* a zajisté by došlo k boji. Francouzská zpravodajská služba (Le Deuxième Bureau Parisien) musela od expedice upustit... Kromě toho, Jestliže toto přízračné město zůstalo dodnes neznámo, pak je to proto, že tam nemají přístup ženy“. Škoda!

V této směsici z Julese Verna a románu *L'Atlantide* od Pierra Benoíta se dostáváme k loupeži bejových šperků: osnovatelem jsem byl já. V téže době si jisté noviny povšimly, že jsem už v červenci 1940 chtěl unést vévodu a vévodkyni z Windsoru, když pobývali v Lisabonu. Kdyby se novináři trochu snažili si to ověřit, dozvěděli by se, že jsme v roce 1940 docela jednoduše přemýšleli, jak bychom s divizí *Das Reich* mohli obsadit Britské ostrovy! Ale ani tato invaze se bohužel nekonala!

Zdá se, že jsem byl ve stálém spojení s Martinem Bormannem. Někdy se s ním setkávám v lese na česko-bavorských hranicích, jindy v amazonské oblasti... nebo v Izraeli, což je samozřejmě ještě originálnější. Žiji pochopitelně na vysoké noze, vlastním různé zámky, vilu na Riviéře, jachtu a sportovní auta...

Škoda, že jsou to pouze vzdušné zámky! Když v mé madridské kanceláři zazvoní telefon, hlásí se moji obchodní partneři, kteří žádají, jako vždy, točené spirálovité roury, plechy, cement, cenovou nabídku na obráběcí stroje a tak podobně.

Roku 1962 je americkému týdeníku *American Weekly* naprosto jasné, že chci přepadnout vězení ve Spandau a osvobodit Rudolfa Hesse. Následujícího roku, dne 8. srpna 1963, „došlo k největší loupeži století“. Vlak z Glasgowa do Londýna byl zastaven u jednoho mostu falešným červeným světelným signálem. Poštovní vagón byl vyloupen. Kořist: Přes dvaapůl milionu liber! Plán loupeže vymyslela

„geniální hlava“ perfektně a do posledního detailu.

„Kdo je asi tou hlavou?“ ptá se francouzský týdeník *Noir et Blanc,* když ne Otto Skorzeny? To je přece nad slunce jasné! Musím dodat, že tento časopis vzápětí otiskl můj protestní dopis.

Od roku 1957 až do roku 1960 jsem organizoval současně jednu armádu v Indii a druhou v Kongu, poskytoval dodávky a konzultace alžírské FLN a francouzské OAS, a díky mým irským ovcím jsem se dokázal ještě zajímat o aktivity IRA.

Zajisté, posledních šest či osm let se tisk stal, co se mne týče, objektivnějším. BBC a francouzská televize hrály skutečně „fair play“ a chtěl bych jim tímto vyslovit uznání za jejich zásluhy na spravedlivém posuzování mé osoby.

Nejpřepjatější zpráva? Byla uveřejněna v polských novinách *Glos Robotnic-zy* a ihned převzata jedněmi německými novinami: izraelský generál Moše Dajan a Otto Skorzeny jsou ve skutečnosti jedna a tatáž osoba!

To dokazuje, že lidská hloupost nezná mezí.

Epilog

V závěru svého gigantického díla o druhé světové válce sir Liddell Hart poznamenává, že požadavek bezpodmínečné kapitulace - onen rozsudek smrti nad německým národem - byl hloupý a nebezpečný. Konstatuje, že „tato zbytečná válka se tím jen zbytečně prodloužila“ a že dosažený mír

„sloužil vlastně nakonec jenom zájmům Stalina, přičemž střední Evropa byla vydána komunistické nadvládě“. Bohužel se tato „zbytečná válka“ konala. Pokusil jsem se načrtnout pravé příčiny a nejdůležitější rány osudu, které muselo Německo vytrpět. Chtěl bych zde vyzdvihnout především vojáky, kteří obstáli v těchto bojích s největší odvahou: obyčejné ruské a německé pěšáky.

Ruský voják čelil v roce 1941 německým armádám s příkladnou vytrvalostí a statečností, Byl špatně živen a pod špatným divizním velením, kladl však houževnatý odpor a v kritických situacích často přešel do protiútoku; jeho ne-zlomná energie byla vpravdě obdivuhodná. Spolu se svým nepřítelem, německým vojákem, je neznámým hrdinou této veliké války.

Kdo nebojoval v Rusku za sálajících veder nebo při 40 stupních pod nulou, na planinách, v lesích, bažinách, v blátě, ve sněhu a ledu, ten si nemůže udělat správný obraz o statečnosti ruských a německých vojáků. Německý voják bojoval pět let a osm měsíců; od července 1944 až do dubna 1945

pokračoval v boji, ačkoliv věděl, že byl zrazen.

Nesmíme také zapomenout, že během tří dlouhých let žily miliony německých žen s dětmi a starými lidmi v téměř neustálém ohrožení leteckými nálety. I tato historie tichého hrdinství německého civilního obyvatelstva a jeho strašných ztrát ještě bude muset být napsána.

Hitlerova třetí říše se zrodila 28. června 1919 ve Versailles. Jaká zrůda se zrodila 30. září 1946?

Nikdo ještě neví. V průběhu největšího a nejpodivnějšího soudního procesu v dějinách se vítězové prosadili jako soudci, aby potrestali poraženého.

Jak jsem měl v roce 1939 vědět, že jsem se - tím, že jsem se dobrovolně přihlásil ke zbraním SS -

dopustil zločinu? Bývalý ministr britské koruny, lord Hankey, člen válečného kabinetu, mohl ve své knize *Politics, Trials and Errors* (1949) (Politika, procesy a omyly) napsat, že pro budoucnost lidstva je velmi nebezpečné, když „vítěz *dodatečně* vynalézá zločiny“ a vydává zpětně zákony, což „samo o sobě popírá právo jako takové“. Lord Hankey byl jedním z prvních, kdo prohlásili, že soudce nesmí být úhlavním nepřítelem toho, koho soudí.

„Poražený,“ píše, „nemůže být přesvědčen o tom, že takové zločiny jako deportace civilního obyvatelstva, drancování, vraždění zajatců a vojensky neopodstatněné ničení, jsou trestné, jestliže ví, že podobná obvinění nebudou nikdy přednesena vůči jednomu čí více spojencům.“

Také další osobnosti se stejně naléhavě vyjádřily proti existenci norimberských tribunálů a jejich rozsudkům: sir Reginald Paget, obhájce polního maršála von Mansteina, americký senátor Taft, profesor Gilbert Murray, vévoda z Bedfordu, budeme-li jmenovat jen nejslavnější z těch, kteří protestovali v letech 1946-1949.

Teoreticky měla norimberská charta zabránit tomu, aby v budoucnosti nedocházelo ke zločinům proti míru a lidskosti. OSN mela, tak jako dřívější Společnost národů, odsoudit válku jako takovou a uplatňovat chartu. Přestože se mnoho německých vojáků stalo obětí falešné obžaloby, mysleli jsme si zpočátku my i ostatní uvěznění, že OSN se ujala počestného úkolu.

Avšak Hitler a Mussolini, oba hlavní viníci, zodpovědní za válku, jsou mrtvi. Od roku *1946 mezitím* vzniklo ve světě *přes padesát* větších či menších válečných konfliktů.

Francie, jež si v roce 1896 přivlastnila Madagaskar, tam musela v roce 1946 až 1947 tvrdě potlačit povstání. Potlačení se ukázalo být velmi obtížným a ostrov se nakonec v roce 1960 prohlásil nezávislým. Válka v Indočíně (1946-1954) stála Francii 57 687 mrtvých a Francie musela tuto svou kolonii opustit. Roku 1961 zatáhly USA Vietnam do nekonečné války, která

pohltila nesmírné množství materiálu a lidských Životů a přinesla tamějšímu obyvatelstvu nepopsatelné utrpení.

Holandsko se rvalo o své kolonie v Indonésii (1946-1963) s právě tak nepatrným úspěchem jako Francie a Belgie, která musela opustit Kongo.

Nepřátelské akce v Kongu proběhly právě tak brutálně jako později v severní Angole, Zanzibaru, v Súdánu, Ugandě, Biafre, Burundi atd. Akce „modrých přileb“, mírových sborů OSN, byla ostře, ale pravděpodobně právem kritizována. Kmenové války, pronásledování Židů a vysídlování celých národnostních skupin ze země stále ještě tíží africký světadíl, kde už přes dvanáct let probíhá jeden státní převrat za druhým, aniž by byla v dohledu „normalizace“ existujících politických a sociálních systémů.

Korejská válka (1950-1953) stála Spojené státy 54 246 padlých a 104 000 raněných. Francie ztratila v alžírské válce 30 000 lidí a počet zraněných překročil 55 000. Alžírská osvobozenecká fronta odhaduje, že utrpěla „ztráty okolo jednoho milionu“. Přesný počet obětí vojenských akcí u ostrovů Quemoy (1958), ve válkách mezi Izraelem a arabskými státy, v partyzánské válce v Iráku, v Mozambiku a v krvavých, nábožensky motivovaných konfliktech, k nimž dochází od roku 1947 v Indii, není znám.

Ve většině případů byly tyto lokální války vedeny dál navzdory protestům a nařízením z OSN.

Žádný válečný zločinec nebyl souzen podle norimberské charty, ani za zločin proti míru, ani za válečný zločin nebo vraždění obyvatelstva. Pouze někteří důstojníci americké armády stanuli před soudy na základě obvinění, že dali rozkaz k masakrům ve Vietnamu - ti ale byli souzeni řádným vojenským soudem, nikoliv podle norimberské charty.

Afrika i Asie stále ještě prožívají metodické vyhlazování národnostních skupin těmi, kdo jsou lépe vyzbrojeni a podporováni mocnějšími národy světa. V Polsku, NDR, Maďarsku a Československu byla krvavě potlačena povstání lidu proti sovětské nadvládě. Která ze západních velmocí na to reagovala? - Žádná. Vítězové druhé světové války se dopustili stejné chyby, k jaké došlo v roce 1919

ve Versailles, s tím rozdílem, že příčiny konfliktů se po celém světě znásobují; každý takový konflikt může nyní přerůst v atomovou válku.

Říká se, že v další válce bude tzv. lidský faktor považován *a priori* za vedlejší. Nesdílím tento názor.

Žádná lidská společnost nebude akceptovat svou vlastní zkázu, aniž by se bránila. Vždyť tento pocit byl hnací silou německého národa v letech 1944 a 1945, když byl nucen k „bezpodmínečné kapitulaci“. Velmocem, které dnes vlastní atomové zbraně - USA, Velká Británie, a dokonce i Čína, Francie a Indie -, je dnes jasné, že válka vedená veškerými moderními prostředky hromadného ničení by znamenala dokonalou sebevraždu.

Nasazení speciálních jednotek by mohlo, jak se zdá, sehrát roli preventivních opatření.

Předpokládejme, že je naprosto jisté, že představitel některého mocného státu by chtěl rozpoutat atomovou válku. Zvláštní komando by ho uneslo - a mír by byl zachráněn.

Generál Telford Taylor si už v roce 1955 představoval, že speciálně vycvičená jednotka by byla schopna unést prezidenta Spojených států z golfového hřiště. Operace s použitím letounů s kolmým startem by se odehrála tak rychle, že by se nedalo určit, jestli únosci jsou Rusové, Číňané, Češi nebo Němci. Podle mého názoru by to mohli být i Američané, ačkoliv generál Taylor tuto hypotézu nevyslovil.

Charles Whiting se naproti tomu domnívá, že všichni členové ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu a nejvyšší představitelé Varšavské smlouvy jednoho krásného dne zmizí...

Nic nenasvědčuje tomu, že by atomová válka vylučovala nebo činila zbytečným nasazení zvláštních jednotek, tvrdí mnozí. Komanda by mohla sehrát rozhodující roli tam, kde by konvenční masový úder byl odsouzen k nezdaru.

Příslušníci generálních štábů, kteří by se tradičně spoléhali jen na přesnost a ničivou sílu

„technických robotů“, by toho jistě litovali.

Právě z druhé světové války vyšel najevo nový příklad britské tajné operace během polského polního tažení. Kapitán Frederick Winterbotham byl až do roku 1945 šéfem letecké výzvědné služby britské tajné služby.

Během polského polního tažení byl hned v prvních dnech ukořistěn německý dešifrovací přístroj

„Ultra“ a okamžitě dopraven z Polska do Anglie. Pomocí tohoto dešifrovacího přístroje se Angličané mohli dozvědět o mnoha německých taktických záměrech a snadno provést protiopatření. Výše jmenovaný anglický důstojník tajné služby z toho ve svých vzpomínkách vyvodil, že spojenecká propaganda dodnes lže v tom, Že představuje druhou světovou válku jako „nějaký triumfální epos hrdinů“, který byl heroicky vyhrán. Bylo by lépe, když už o tom přemýšlíme, kdyby přístroj „Ultra“ nepadl do rukou Britů.

Perfektně vyzbrojené a vycvičené skupiny odhodlaných vojáků, inteligentně řízené, by byly schopny zvládnout necekané situace a to dokonce snad - jak bylo řečeno - i *předtím,* než by konflikt byl vyvolán. Během nasazení by technikové a propagandisté mohli v nepřátelském táboře podnítit zmatek a možná i totální chaos.

Použití zvláštních jednotek je samozřejmě možné plánovat pouze za předpokladu, že perfektně koordinované akce budou včleněny do celkového válečného dění.

Jak známo, operace Laycocka-Heyese v Bedě-Littorii v listopadu 1941 selhala z několika důvodů, přičemž hlavním důvodem byla nepřítomnost generála Rommela. Operace vsak byla pouze součástí následujícího celku:

1. Sir Claude Auchinleck, vrchní velitel britských ozbrojených sil, který vystřídal generála Wavella, získá plán ofenzívy, kterou generál Rommel zahájí 23. listopadu.

2. V noci 17. listopadu dostává oddíl Laycock-Heyes za úkol odstranit Erwina Rommela.

3. Auchinleck udeří 18. listopadu v domnění, že generál Rommel je již zlikvidován.

Ještě jeden příklad kombinace mezi zvláštními akcemi a konvenční válkou:

1. 10. července 1945 se vyloďují spojenci v Itálii a 23. 7. obsadí Palermo.

2.V sobotu 24. července: Schůze Velké fašistické rady: Duce je přehlasován. Příštího dne se *italský král stává velitelem zvláštního oddílu, který klade nástrahy hlavě státu.* Duce je unesen sanitním vozem od východu z královského paláce.

3. Hitler pověřuje generála Studenta a mne, abychom našli a osvobodili Mussoliniho. Prokazuje se, že zatčení duceho bylo dohodnuto se západními spojenci.

Co se stalo v polovině roku 1944?

1. Američané a Angličané se vyloďují 6. června v Normandii.

2. V noci z 19. na 20. června sabotují stovky ruských zvláštních oddílů železnice, vyhazují mosty, ničí telefonní vedení a podobně v prostoru skupiny armád Mitte. 22. června začíná ruská ofenzíva.

3. Západní spojenci vstupují do Cherbourgu 27. června a 18. července do Saint-Ló; ruské armády obsazují 15. července Minsk, 16. července Vilnius na severu a 17. července Grodno ve středu fronty.

4. 20. července klade Stauffenberg svou bombu. Jeho spoluspiklenci dávají velitelům německých vojsk na západě i na východě na vědomí, že „vůdce je mrtev“.

Je možno mluvit o obyčejných náhodách?

Kdyby spojenci měli jistotu, že 20. července bude proveden atentát na Hitlera, jednali by jinak -

nebo by snad zůstali nečinní přes opětovné vybízení ze strany Dullese? Každopádně byl atentát tak často odložen, že v něj přestali doufat. Ani

Angličané ani Američané nezareagovali a nechali spiklence na holičkách.

Co se mne týče, nedivil bych se, kdybych v noci na 20. července v Bendlerově ulici dostal zprávu, že v Berlíně nebo u Berlína seskočily dva nebo tři anglosaské výsadkové prapory. Několik jednotek v německých uniformách by ve dvou nebo třech dnech dokázalo způsobit maximální zmatek. Vzhledem ke kritické situaci, v níž se nalézaly naše armády na západě, by Američané a Angličané mohli překročit Rýn koncem srpna nebo začátkem září 1944.

Nepřítelova tvrdohlavost ohledně absolutní nutnosti bezpodmínečné kapitulace mu bránila v tom, aby využil svých výtečných zvláštních jednotek v celé jejich strategické kapacitě - což by mu dopomohlo k vítězství o sedm nebo osm měsíců dříve.

Dne 8. března 1974 jsem se dozvěděl z německých novin, že mám soupere v izraelské armádě.

Nikoliv generála Dajana (tentokrát), nýbrž generála Ariela Sharona, velitele 101. jednotky. Erich Kern, autor onoho článku, nejprve poznamenává, že izraelský generální štáb studuje „skorzenyovské metody1'. V důsledku toho „překročí se svou izraelskou jednotkou Suezský kanál. Účastníci výpravy nosí egyptské uniformy a mají k dispozici kolem 10 egyptských tanků. Díky tomu mohl Sharon udělat poměrně široký průlom na egyptské straně kanálu.“

Generál Sharon a jeho Speciální jednotka 101 měli větší štěstí než my s naší *150. brigádou.*

Překročil kanál - zatímco my jsme se přes řeku Maas ani nedostali. Tento příklad ale zřetelně dokazuje, že v každé válce jsou příležitosti k úspěšnému nasazení zvláštních jednotek a že je s jejich pomocí možné získat podstatné *politické* výhody.

Víme, že Hitler se dlouho rozmýšlel - ostatně Lenin také - jakou má dát odpověď na Clausewitzovu slavnou otázku: „Co je to válka?“

Odpověď je známa:

„Válka je jen pokračování politiky jinými prostředky.“

Jsou-li tyto prostředky podstatně změněny existencí atomové bomby, pak nezbývá nic jiného než zvláštní operace jakožto jasný způsob „pokračování politiky“. Zvláštní operace je potom ve většině případů spíše záležitostí politickou nebo hospodářskou, nikoli záležitostí vojenství jako vědy.

Ať se nám to líbí, nebo ne: Zrodil se nový typ vojáka. Je to organizovaný dobrodruh. Musí mít něco z partyzána, něco z vědce, něco z vynálezce a něco z psychologa.

Může se vynořit z vody nebo spadnout z nebe, může se procházet pokojně po ulici hlavního města nepřítele nebo mu dávat klamné rozkazy. Válka je pro něho vlastně anachronismem. „Tradiční“

generálové na něj marně pohlížejí s pochopitelnou podezřívavostí. Existuje a z bojiště nevymizí: *On* je tou pravou tajnou zbraní své vlasti.

K německému vydání

Tato kniha je dokumentem nejmladší minulosti, již se dnešní mladá generace právě stále více snaží lépe pochopit. Ono Skorzeny byl činitelem a svědkem své doby. Tento muž, člen [nacionálné socialistické] strany, který pro mnohé symbolizuje svou generaci, zde hovoří sám za sebe. Kniha se tudíž nesnaží být vyjádřením objektivity, nýbrž svědectvím vědomě angažovaného člověka, který dostál své-

mu přesvědčení i tehdy, kdy padl jasný rozsudek nad historickým obdobím, na němž se podílel. Kniha je tedy zároveň důležitou dokumentací období třetí říše a jejího pádu.

This file was downloaded from Z-Library project

Your gateway to knowledge and culture. Accessible for everyone.

z-library.sk z-lib.gs z-lib.fm go-to-library.sk

Official Telegram channel

Z-Access

https://wikipedia.org/wiki/Z-Library